

KÜRDİSTAN'DA DEMOKRATİK SİYASETİN ROLÜ ÜZERİNE

HPG Yayınları

KÜRDİSTAN'DA DEMOKRATİK SİYASETİN ROLÜ ÜZERİNE

HPG Yayınları

KÜRDİSTAN'DA DEMOKRATİK SİYASETİN ROLÜ ÜZERİNE

İÇİNDEKİLER

Önsöz.....	4
1- Giriş.....	5
2- Demokratik Siyasetin Tarihsel Temelleri ve Kürt Tarihindeki Yeri	18
3- Kürdistan Üzerinde İnkâr ve İmha Siyaseti ve Ulusal Diriliş Devrimi	36
4- Demokratik Siyasetin Zemininin Güçlenmesi	106
5- Demokratik Siyasetin İçeriği ve Özellikleri	123
6- Demokratik Siyasette İdeolojik Öncülük	131.
7- Demokratik Siyasetin Temeli Olarak Meşru Savunma	145
8- Demokratik Siyasetin Kitle Çizgisi.....	162
9- Demokratik Siyasetin Eylem Çizgisi.....	179
10- Kürdistan Parçalarında Demokratik Siyaset Deneyimleri... ..	196
a) Kuzey Kürdistan Deneyimi.....	196
b) Güney Kürdistan Deneyimi	214
c) Doğu Kürdistan Deneyimi.....	222
d) Güneybatı Kürdistan Deneyimi	230
10- Bir Yerleşim Biriminde Demokratik Örgütlenme Planı... ..	228
11- Demokratik Kürt Siyasetinin Ortadoğu'daki Rolü.....	239
12- Güncel Siyasal Durumunun Özellikleri ve Görevlerimiz.....	248

ÖNSÖZ

Elinizdeki değerlendirme, Önder APO'nun istemi ve görevlendirilmesi üzerine hazırlandı. İçerdiği fikirler esas olarak bana ait değildir. Benim Önder Apo'dan öğrendiklerimden ve anladıklarımından oluşmaktadır.

Kitabın hazırlanmasında belli bir gecikmenin yaşandığı söylenebilir. Bunda yaşadığımız yoğun pratik süreçle birlikte, içeriğinin nasıl olacağına dair yürüttüğüm tartışmalar da rol oynamıştır. Ancak böyle bir içerikte ikna olup karar kıldıktan sonra çalışma yapılabilmektedir.

İlk taslakları okuyan bazı arkadaşlar, özellikle ekoloji, sivil toplum, diplomasi, vb. konuların eksik olduğunu ve tamamlanması gerektiğini belirtmişlerdir. Bu eleştiri ve önerilere katıldığımız gibi, benzer daha birçok eksikliğin ve hatanın bulunabileceğinin de farkındayız. Zamanımız olmadığı için söz konusu arkadaşların önerilerinin gereğini şimdilik yerine getiremedik. Belki ileride bu eksiklikleri giderebiliriz. Okuyucu, eksik kalmış olan bu konuları da yazılmış gibi düşünerek kendi içinde okuyabilir.

Kitabın Kadro Okulunda verilen ders notlarından düzenlenmiş olduğu daha ilk satırlardan itibaren anlaşılacaktır. Bu bakımdan var olan tekrarları ve üslup zayıflığını okuyan herkesin hoşgörüsüyle karşılamasını diliyoruz. Yine notların derlenip redakte edilmesinde emeği geçen basındaki arkadaşları belirtmek istiyoruz

Tüm bunlara rağmen, yine de belli bir içeriği vardır. Bir bütün olarak yoğun bir eleştiri ve özeleştiri kapsamında ele alınabilir. Her okuyanı belli bir düşünce yoğunlaşmasına ve arayışa sevk edebilir. Eğer bu durumu yaratabilirse esas amacına ulaşmış sayılacaktır.

Bu temelde bize güç veren **Şilan**, **Nucan** ve **Viyan** yoldaşlar başta olmak üzere tüm serhildan ve direniş mücadelesi şehitlerimizi saygı ve minnetle anıyor, okuyucuya selam ve saygılarımızı sunuyoruz.

20 Şubat 2006

Abbas

1- GİRİŞ

Siyaset üzerine bir değerlendirme yapmak istiyoruz. Demokratik siyasal mücadele yürüttüğümüz için, bizim öngördüğümüz ve esas aldığımız siyaset demokratik siyaset oluyor. Bu biçimde hem bir yoğunlaşmanın ortaya çıkmasını, hem de bu konuda bazı düşünceler ortaya çıkarmayı hedefliyoruz. Daha doğrusu, Kürdistan'ın bütün parçalarında ve yurtdışında demokratik siyasal mücadeleyi nasıl örgütleyip geliştirmemiz gerektiği sorusuna cevap arıyoruz. Bu güncel olarak hareketimizin karşı karşıya bulunduğu ve çözmekle yükümlü olduğu en temel sorundur. Çünkü stratejik yaklaşımımızın esasını ifade ediyor. Yeni Önderlik paradigmasının siyasal ve örgütsel alanda hayata geçirilmesi, yeni stratejimizin uygun örgüt ve eylem taktikleri ve tarzıyla pratikleştirilmesi, bu temelde gerçekleşebilecek hususlar siyaset tarzımızın, siyasal çalışma ve mücadele sistemimizin doğru tanımlanmasına bağlıdır. Böylece yeni mücadele ve örgütlenme dönemini etkili ve başarılı geliştirmenin yolu, bu konularda çizgiye uygun doğru düşünceleri geliştirmek oluyor.

Güncel olarak hareketimizin en çok zorlandığı husus burasıdır. Hareketimizin gelişimi, özgürlük ve demokrasi hareketini geliştirebilmesi için çözümlemesi gereken en temel sorun da budur. Bunu gerçekleştirdiğimiz veya bu konuda sağlıklı bir tartışmayı geliştirebildiğimiz ölçüde, örgütsel ve eylemsel çalışmalara katkıda bulunacak, hareketin başlattığı yeni stratejik atılım döneminin etkili gelişmesine hizmet sunmuş olacağız. Kadroların ve değişik alanlardaki örgüt birimlerimizin çalışma tarzı, üslubu ve temposu gelişecek, kadro ve örgüt yapımız bunları geliştirebilmek için en azından bir duyarlılık içine çekilmiş olacaktır. Bunu sağlarsa, bu değerlendirmelerimiz önemli bir rol oynamıştır diyeceğiz. Yine hem yeni süreci başarıyla geliştirme temelinde, hem de geçmişin derslerini -hata ve eksiklerinin eleştirisini yapıp özeleştirisini vererek- çıkarma doğrultusunda ve bunları yeni dönemin pratiğine aktararak, Önderliğimizin taleplerine de cevap vermiş olacağız.

Genelde Kürt halkı bilimsel çerçeveye çok büyük ölçüde PKK ile buluştu. Önderlik çizgisi temelinde bilimsel düşünce, örgütlenme ve eyleme kavuştu. Bu temelde özgür irade sahibi olma ve kendisi için düşünme gücü kazandı. Yine bu temelde kendi çıkarlarını görebilen,

anlayabilen, ona göre düşünüp yaşayan ve çalışan bir konuma geldi. Bunun için değişik mücadele yöntemlerini geliştirmeye çalıştı. Propaganda sanatında ilerlemek istedi, sanat ve edebiyata el atmaya çalıştı, siyaset yapmak istedi. Kürdistan'daki koşullar nedeniyle bütün bunları daha çok askerlik temelinde yapmak zorunda kaldı. Modern askerlik bilimiyle tanışmaya, onu Kürdistan'a taşırmaya, askeri zorla toplumsal gelişmenin durdurulduğu ve dinamiklerin parçalandığı bir ortamda bu temelde bu zoru etkisizleştirerek, toplumsal gelişmenin kendi dinamikleri üzerinde özgürce sağlanmasının önünü açmaya çalıştı. Kuskusuz bütün bunları çok güçlü yaptığı söylenemez. Bütün bu alanlarda çok derinleştiğini, ilerlediğini ve büyük gelişmeler kaydettiğini söylemek bir abartı olabilir. Fakat özgür düşünme ve düşünce gücü kazanmada önemli bir mesafe kaydettiği de bir gerçektir.

Bu elbette Önderliksel gelişmeyle ilgili bir konudur. Önderliğimizin gelişim düzeyi bunu ifade ediyor. Önder APO'nun İmralı sistemi altına alınması, ne düşündüğünün, ne duyduğunun ve neler hissettiğinin bir kelimesinin bile dışarıya taşmaması ve halka ulaşmaması için tarih boyunca hemen hemen hiçbir insana uygulanmayan türden bir yasağın uygulanmaya çalışılması bile, Önderliğin gücünün, dolayısıyla Kürt halkının ulaştığı düşünce gücünün ne kadar ileri düzeyde ve önemli olduğunu gösteriyor ve kanıtlıyor. Bu, Kürt halkının PKK ile ulaştığı en üst düzeydir. Halkın kazandığı en büyük güç burası oluyor.

Kürdistan'daki mevcut egemenliğin düşünce çarpıtmasıyla, düşünsel olarak köreltme, bağımlı kılma, köleleştirme ve sömürgeleştirmeyle kendi hükmünü icra ettiği düşünülmürse, böyle bir özgür düşünme gücü kazanmanın Kürt halkı açısından ne kadar önemli olduğu rahatlıkla görülebilir. Yine günümüzde Ortadoğu'da yaşanan ve adına üçüncü dünya savaşı denen savaşın yüzde doksanına yakınının ideolojik alanda sürdüğü, bir propaganda ve irade savaşı olduğu, aynı şekilde 20. yüzyılın savaşlarından çok farklı bir savaşla yüz yüze olduğumuz ve insanlığın böyle bir düzey kazandığı dikkate alınırsa, o zaman Kürt halkının Önder APO'yla ulaştığı gücün ne kadar büyük ve önemli olduğu, sadece ulusal ya da bölgesel bir çerçeveye sınırlı kalmadığı, dünya çapında insanlık için de önem arz ettiği ve büyük etkiye sahip olduğu kolayca anlaşılabilir. Öncelikle bu gerçeğe dikkat çekmekte yarar vardır.

Diğer yan gerillanın gelişimidir. Önderliğimiz ve partimiz modern askeri bilimi Kürdistan'a taşımada büyük bir çaba içinde oldu. On beş yıl kesintisiz bir gerilla savaşını yürüttü. Otuz yıldır gerilla tarzıyla yaşıyor ve çalışıyor. Yine yeni ideolojik ve stratejik çizginin özelliklerine göre şekillenmiş bir gerilla yapılanması da yürütülen ideolojik ve siyasal mücadelenin temel bir parçası olmaya devam ediyor. Yeni çizgiye göre uyarlanmış olarak gerilla, bu yeni süreçte de yine stratejik bir role sahiptir. Bu temelde belli bir gelişme sağlandığı söylenebilir. Kürt halkı askerileşmede, komutanlaşmada, irade sahibi olmada ve gerilla-laşarak tarz kazanmada belli bir mesafe kat etti ve ilerleme içerisinde oldu. Geçmişin isyancılığını aşan bir mücadele gücü kazandı. Otuz yıla yayılmış bir mücadele gerçeğini yaşadı. Yirmi beş yıla ulaşan bir silahlı direniş pozisyonu vardır. Bunlar değişik aşamalardan geçmekle birlikte, kesintisiz devam eden bir süreci ifade ediyor. Bu önemli bir durumdur. Kürt halkının irade kazanmasında, örgütlenmesinde ve siyasal düzen tutturmasında önemli bir düzeyi ifade ediyor.

Altı yedi bin yıllık hiyerarşik devletçi sistem gerçeği dikkate alındığında, bu sistemin temelinde nasıl bir savaş ve ordu gerçeğinin yer aldığı, bu noktada toplumların askerileşmede, savaş ve ordu sanatında ne kadar ilerledikleri, bin yıllarca bunu nasıl sürdürdükleri, 20. yüzyılda Sovyetler Birliği'nin ve 21. yüzyılın başında da ABD'nin örgüt, askeri teknik ve taktik bakımından hangi düzeye ulaştıkları göz önüne getirilirse, Kürt halkının son otuz yılda PKK ile oluşturduğu gerillanın askeri boyutundan söz etmek bile elbette anlamsız olur. Bu anlamda askerlik denecek çok fazla bir şey bulmak zordur. Bu açık bir durumdur. Başkalarıyla kıyaslamak, tartışma yapmak, çok önemliymiş gibi göstermek gerçekçi olmaz. Fakat Kürt halk gerçekliği ve Kürt tarihi dikkate alındığında, isyancılığı aşamama, bu nedenle dıştan gelen egemenliğin ağır köleleştirici etkisi altına girme ve onu yenememe durumu göz önüne getirildiğinde, dünyada hiçbir topluma uygulanmayan bir köleleştirme ve jenosit sisteminin Kürt toplumuna uygulandığı ve yok sayarak imha etmeyi öngören bir sistemin varlığını sürdürdüğü göz önünde bulundurulduğunda, askeri olarak başkalarıyla kıyaslanamayacak bile olsa, PKK'nin buna karşı yarattığı gerilla hareketi hem zihniyet, hem sistem, hem de eylem olarak Kürt halkı için çok büyük bir değer ifade eder. Deyim yerindeyse Kürt insanının makûs talihini yenen bir gelişmeye yol açmıştır.

Biz bunu hep milat olarak değerlendirdik. Sadece biz değil, Kürt halkı ve Kürt toplumuyla ilgilenen herkes PKK'yi ve onun silahlı direnişi olarak 15 Ağustos'u böyle tanımladı. Bu bakımdan PKK'nin dayatılan inkâr ve imhayı kırma tarzını yakalamış olduğunu söyleyebiliriz. PKK'nin askeri çizgişiyle gelişen Kürt halkı için esas olan budur. nder APO da gerillayı bir askeri olaydan öteye, Kürt halkının kendini özgürce ifade etme tarzı ve durumu olarak tanımlıyor, zgr irade ve ifadenin gelişimi olarak görüyor, bu bakımdan da büyük önem arz ettiğini belirtiyordu. Bu nemlidir. Bu nokta da belli bir gelişmenin sağlanmış olduğu, en azından inkâr ve imhayı aşacak bir direniş tarzının yakalandığı söylenebilir. Eğer doğru uygulanır, saptırılmaz ve vazgeilmezse, 20. yüzyılda Kürdistan'a ve Kürt toplumuna dayatılan inkâr ve imha gerçeğinin bu tarz direnişle boşa çıkartılabileceği, yenilgiye uğratılabileceği ve aşılabileceği, dolayısıyla Kürt toplumunun farklı bir gelişme yönüne sokularak zgr, demokratik ve iradeli bir gelişme rotasına kavuşturulabileceği kanıtlanmıştır.

Demek ki bunlar kısmen de olsa vardır, olmayan siyaset yapma oluyor. Kürt toplumu mevcut durumda siyaset yapmada zayıftır. Hal-kımız nderliği ile düşüncede gelişme kaydetti. Direniş tarzında gerilla, Kürdistan gerillası kendisine dayatılan imhayı boşa çıkartacak bir tarzı yakaladı. Fakat Kürt toplumunun kendi sorunlarını zgr demokratik irade ve yöntemlerle çözmede, kendini örgütlü birlik haline getirmede, kendi yaşamını kendi demokratik yöntemleriyle sağlama-da, kendi kendini yöneten bir güç haline gelmede zayıflıkları vardır. Dikkat edilirse, mevcut durumda toplumun örgütlülüğü hala bir ideolojik etkilenme düzeyindedir. Aşiretçi-feodal örgütlülük geleneksel örgütlülüktür; daha çok egemenlik sistemine, kan bağına ve zorbalığa dayanır. Onu aşan bir örgütlülük, PKK'nin özgürlük ve demokrasi mücadelesiyle geliştirmek istediği örgütlülük ise henüz gerçekleşmiş değildir. PKK'nin yarattığı halk örgütlülüğü bir bilinç verme, insanları ve toplumu beyinleri ve yürekleriyle kazanma, onlara ulusal duygu ve irade kazandırma, böylece bir tür harekete geçirme, duyarlı kılma ve etkileme düzeyindedir. PKK bu biçimde milyonları etkiliyor, eyleme kaldırıyor ve yürütüyor, ama toplum yaşamını rgtleyemiyor.

Örneğin ekonomik, sosyal, kültürel, eğitim, sağlık gibi toplumun tüm yaşam alanlarını örgütleme ve yönlendirmede, kendi iradesi ve kendi sistemiyle toplumu yaşar hale getirmede ciddi bir mesafe kay-

detmiş değildir. Bu anlamda siyasal örgütlenmesi zayıftır. İdeolojik olarak bir örgütlenme olmuş, Önderlik bağlılığı oluşmuştur. Önderliğin çağrılarına yanıt verebiliyor. Önderliği kavrama ve ona bağlanma gerçekleşmiştir. Öncü fedai topluluğu olarak, gençliğin vurucu gücü konumunda bir gerilla örgütlülüğü yaratılmıştır. Ama toplumun kendi yaşam alanlarını kendisinin yürütmesi ve idare etmesi düzeyinde bir halk örgütlenmesi, bir toplum örgütlenmesi henüz yoktur. Bunu gerçekleştirmiş değildir. Mevcut örgütlülükler, hem ideolojik örgütlülük hem de gerillanın varlığı, toplumun örgütlenmesi ve siyasal örgütlülük açısından büyük bir gücü ve potansiyeli ifade ediyor. Ama bunların varlığı kendi başına toplumun siyasal örgütlülüğü anlamına gelmiyor. Toplumun siyasal bakımdan da örgütlenmesi gerekiyor. Toplumun bir örgütlülüğe kavuşturulması kesinlikle gerekli oluyor.

İradeli bir toplum, kendi kendini yöneten ve yaşatan bir toplum, inkâr ve imha gibi dayatmalar karşısında kendini özgür iradesi ve öz gücüyle savunacak, kendini ayakta tutacak ve ilerletecek bir toplum ancak böyle bir örgütlülükle varolabilir. O nedenle toplumun siyasal örgütlülüğü önem arz ediyor. Siyasal örgütlülüğe ulaşabilmek için de toplumun siyaset yapabilir hale gelmesi, daha fazla siyasallaşması ve doğru bir siyaset tarzına kavuşturulması gerekiyor. Toplum nasıl direnme tarzına kavuşmuşsa, nasıl gerilla ile bir direnme tarzı edinmişse, kendi yaşamını özgür iradesiyle örgütleyip yürütebilmesi için benzer biçimde bir siyaset tarzını da edinmesi zorunludur. Bu nedenle siyaset bilimini öğrenmeye, ideolojik çizgisine ve direnme hattına uygun bir siyasal tarzı geliştirmeye ihtiyaç vardır. Yeni dönemin başarıyla gelişebilmesi ve demokratik siyasal mücadele stratejisinin başarılı sonuçlar vermesi, toplumun böyle bir siyaset tarzına kavuşmasıyla mümkündür. Şimdi gündemde olan ve güncel olarak kendini dayatan bu siyaset tarzının açığa çıkartılması, tanımlanması, topluma mal edilmesi ve toplumun böyle bir siyaset tarzıyla yaşar hale getirilmesidir.

Önderlik gerçeğimiz ve hareketimiz 1970’li yıllarda daha çok düşünce tarzıyla ilgiliydi. Çünkü dönem ideolojik gelişme dönemi idi. Özgür ve bağımsız düşünme gücü kazanma, düşünce düzeyinde sömürgeleşmeyi aşma ve beyin köleliğini kırma, bir özgürlük hareketinin gelişimi ve özgür bir toplumu yaratmak için en başta gelen konuydu. Dolayısıyla Önderliksel doğuş, hareketin doğuşu öncelikle

bunu ele aldı, ideolojik gelişmeye önem verdi. Teorik çalışma, araştırma ve inceleme üzerinde durdu. Beyinlerdeki köleliği, asimilasyonu ve sömürgeleşmeyi kırarak özgür düşünen beyinler ortaya çıkartmaya çalıştı. Apocu Hareketi diğer gruplar ve örgütlerden ayıran en temel olgu bu oldu. Özgür irade ve bağımsız düşünce gücü kazanması, bunu önemsemesi, esas alması ve bu temelde bir düşünce sistemini ortaya çıkarma gücünü gösterebilmesi Apocu Hareketin ayırt edici özelliğini oluşturdu. Buna **Önderlikse doğuş** diyoruz. Önderlikse doğuş böyle bir düşünce akımının doğuşudur, ideolojik yapılanmanın doğuşudur.

Hareketimiz, 1980'li yılların başında 12 Eylül askeri faşist darbesinin ardından, hem kendisinin sağladığı teorik-ideolojik gelişmenin, hem de yönetime el koyan 12 Eylül faşist askeri rejimine karşı koya-bilme ve ona karşı mücadele edebilmenin bir gereği olarak şiddet, zor, askerlik ve gerilla üzerinde durdu. Savaş sanatını, askerlik sanatını inceledi; bir askeri çizgi geliştirmeye çalıştı. Bu temelde Kürdistan üzerinde oluşan inkâr ve imha sistemini kırmak ve 12 Eylül faşist askeri rejimine karşı mücadele edebilmek için gerekli olan uzun süreli bir savaş stratejisini ortaya çıkardı. Bu temelde 15 Ağustos Atılımıyla başlayan on beş yıllık bir direniş içinde oldu.

Önderliğimiz, '70'lerin sonunda yaptığı değerlendirmelerle ideolojik gelişme sağlama ve bağımsız düşünmenin önemini ve değerini, toplumun ideolojik bilinç ve siyasal yapılanma kazanmasının Kürdistan halkı açısından ne kadar aciliyet kazandığını ortaya koydu. İlk ideolojik gelişmeyi, teorik ve ideolojik çalışmaların ortaya çıkardığı sonuçları bir manifestoda ve parti programında somutlaştırdı. Esas olarak da ideolojik-politik gelişmenin önemini değerlendirdi. Önderliğin PKK Kuruluş Kongresi'nin ardından yaptığı ilk kapsamlı değerlendirme yine ideoloji ve politikanın önemi üzerineydi. Hazırlanan kadro birikimini parti sistemi içinde örgütlenme ve kadro hazırlıklarını yapmanın en temel alanı olarak, ideoloji ve politikanın önemi üzerine değerlendirmeler yaptı. Bunlar o dönemde broşür haline de getirildi. Gerçekten de özgür düşünemeyen, kendi çıkarlarını görmeyen, halk, ülke ve toplumun çıkarları ve özgürlük için hiçbir şey vermeyen, bunları unutmuş olan bir toplumu örgütlü kılmak, kendine getirmek ve özgür iradeye kavuşturmak için onu ideolojik-politik bilinç içine almak gerekiyordu. Öncelikle burada gelişmek gerekliydi. Dolayısıyla Önder-

liğin o değerdendirmeleri ve çözümlmeleri partileşmenin gelişmesinde, kadrolaşmanın oluşmasında ve güçlenmesinde tayin edici rol oynadı.

Önder APO ‘80’lerin başında zor ve askerlik teorisi üzerinde de kapsamlı çözümlmeler yaptı. Hem her türlü devlet sistemini, hem de ulusal kurtuluş mücadelesi sistemini inceledi. Bunlardan Kürdistan’da kullanılabilecek dersler ve sonuçlar çıkarmaya çalıştı. Yine Kürdistan gerçeğini inceledi; isyanlar gerçeğini, Kürt isyanları ve sömürgeleştirme tarihini, Kürdistan üzerindeki zor sisteminin temel özelliklerini değerdendirdi; bunları aşacak ve boşa çıkartacak bir askeri direnişin nasıl geliştirilmesi gerektiğini netleştirmek için çaba harcadı. Böylece askeri çizgiyi oluşturdu, gerilla çizgisini geliştirdi. Gerillanın parti öncülüğünü, kitle tabanını ve sistemini, hareket ve eylem tarzını, rolünü, tanımını ve anlamını bu temelde geliştirdi. On beş yıllık kesintisiz gerilla direnişi böyle kapsamlı teorik çözümlmeler, aydınlatmalar ve günlük olarak dirayetli yürütme temelinde gelişme gösterdi. Eğer bu tarz bir aydınlatma olmasaydı, bu kadar köleleştirilmiş, örgütsüz kılınmış, zayıflatılmış ve dağıtılmış bir toplumun, elinde hiçbir araç gereci ve dayanağı olmadan, on beş yıl büyük bir istek, heyecan, dirayet ve başarıyla kesintisiz direnmesi ve savaş yürütmesi asla mümkün olmazdı. Burada birinci planda son derece inandırıcı olan aydınlatmanın büyük önemini ve değeriini görmeli, yine ideolojik-politik hat’a çekilmenin ve böyle bir düzey kazandırmanın değeriini bilmeliyiz. Bir de Önderlik gerçeğinin günlük olarak dirayetli, kararlı, bir milim gerilemeyen, son derece ısrarlı ve inatçı yönetimini ve direnişinin etkisini göz önünde bulundurmalıyız. Bunlar olmasaydı, yalnız başına aydınlatma, Kürdistan’da böyle bir savaşın ve mücadelenin geliştirilmesi için elbette yeterli olamazdı.

Esas olarak ‘90’ların ortalarından itibaren daha güncel, somut ve bütünlüklü olarak da 2000’li yıllardan itibaren yeni bir süreç, bir siyasallaşma süreci, siyasal mücadele ve toplumun siyasal örgütlenme süreci gündeme geldi. Aslında üçüncü süreç, yeni süreç ya da yeni strateji olarak tanımladığımız süreç tam da burası oluyor. Dolayısıyla ‘70’lerde özgür düşünce gücü kazanmak ve bunun için ideoloji sorunuyla uğraşmak neyi ifade ettiyse, ‘80’lerin başında askeri bilimi kavramak, dolayısıyla askeri teoriyle uğraşmak ne anlam içerdiyse, şimdi de siyaset teorisiyle uğraşmak, Kürdistan koşullarına uygun ve Kür-

distan üzerinde hüküm süren siyaseti aşacak, onu yenilgiye uğratacak ve boşa çıkartacak bir siyaset tarzını açığa çıkarmak için çalışmak da aynı anlama gelmektedir.

Bunun için gerekli teorik çözümlmeleri yine Önder APO yaptı. AİHM için hazırladığı Demokratik Uygarlık Manifestosu olarak tanımladığımız ve **Sümer Rahip Devletinden Demokratik Cumhuriyete Doğru** adını taşıyan büyük savunma böyle bir siyasal mücadelenin çok kapsamlı, güçlü, bilimsel ölçülere dayalı teorik temellerini oluşturdu; siyasal programının önemli bir bölümünü aydınlattı. Mevcut siyaset gerçekliğini, devlet sistemlerini demokratikleştirebilme, demokrasiye duyarlı hale getirebilme ve demokratik reforma tabi tutabilmenin yol ve yöntemlerini gösterdi; toplumların ilerleyebilmesi için böyle bir demokratikleşmenin zorunluluğunu ortaya koydu. Tabii Önder APO bu demokratikleşmeyi Kürt sorununun çözümünün de önemli bir parçası olarak gördü. Kürt sorununa ilişkin kapsamlı bir demokratik çözüm programını ortaya koydu.

Ardından örgüt içerisinde yaşanan dalgalanmalar, savrulmalar ve provokatif-tasfiyeci dayatmalar karşısında örgütü çizgiye çekmek, doğru bir ideolojik-politik hatta almak ve toplumun siyasal örgütlülüğünü geliştirmek amacıyla **Bir Halkı Savunmak** adlı kapsamlı teorik değerlendirmeleri geliştirdi. Bu da Kürt halk demokrasisinin nasıl örgütlenmesi ve yürütülmesi gerektiği sorunlarını çözümlledi. Bu demokrasinin ideolojik öncülüğünün nasıl olacağı, temelleri ve dayanaklarının neler olduğu, kendi savunmasını nasıl yapacağı, bu demokrasinin iç yapılanması, ilkeleri ve sisteminin nasıl olacağı, üçüncü alan olarak tanımlanan ve sivil toplum da denilen resmi toplum dışında kalan halk kesimlerinin demokratik örgütlülüğü, kurumlaşması ve birbirleriyle ilişkilerinin nasıl sağlanacağı, kadın ve gençlik öncülüğünde toplumsal örgütlülüğün nasıl yaratılacağı, bunların iç ilişkileri, demokratik bağlantıları ve işleyişinin nasıl gerçekleşeceği konularına ilişkin çözümler geliştirdi. Bu temelde yeni bir siyasal strateji belirledi; halkın demokratik örgütlenme ilkelerini, programını ve bunları hayata geçirecek örgüt ve eylem tarzını, yani taktikleri ortaya çıkardı. Sonunda bunu Demokratik Konfederalizm olarak tanımladı, isimlendirdi ve 2005 Newroz'unda kamuoyuna ilan etti.

Önder APO, yeni dönemin ya da içinde bulunduğumuz mücadele sürecinin siyaset ve örgüt tarzının nasıl olması gerektiğine bu biçimde

güçlü bir açıklık kazandırdı. Toplumun demokratik örgütlülüğü ve işleyişinin temel esaslarını ortaya koydu. Böylece binlerce yıldan beri gelen devletçi toplum yapılarının demokratikleştirilmesini öngören programa, emekçi halkın demokratik konfederal örgütlenmesinin nasıl olması gerektiğini de ekleyerek, siyasal programımızı tamamladı. Demokratik devrimin görevlerini, halkların özgür ve demokratik ilerleyişini, amaçlarını, ilkelerini ve doğrultusunu bu biçimde netçe ortaya koymuş oldu. Bir demokrasi programını geliştirdi. Böylece bizi bir programa, stratejiye, örgüt ve eylem taktiğine kavuşturmuş oldu; hareketimizi bir eylem gücü haline getirdi. Pratikleşmek için gerekli olan teori, program, strateji ve taktik gerçekliği ortaya koydu. Bunun ardından yaptığı çözümlemelere dayanarak, bütün hareketi ve halkı pratik çalışma seferberliğine çağırdı, iş başı çağrısı yaptı. Bunu pratikte işlerin nasıl yürütülmesi gerektiğine dair yaptığı tartışma, değerlendirme ve aydınlatmalar temelinde yürüttü. Şimdi böyle bir genel çerçeveye sahibiz. Elimizde kapsamlı değerlendirmeler vardır. Örgüt ve hareket olarak, bunları daha somut programlara, sözleşme, tüzük ve yönetmeliklere kavuşturduk. Hareketimizi buna uygun olarak yeniden yapılandırmaya çalıştık. Çeşitli kurum, kuruluş ve örgütler oluşturduk. Daha fazlasını da yaratmak istiyor, bunun için çalışıyoruz.

Yine tabanda en küçük yerleşim birimlerindeki halkın demokratik komünal sistem içerisinde nasıl örgütlendirilip kendi yaşamını özgürce sürdürebileceğine dair düşünce oluşturmak için değişik düzeylerde tartışmalar yürütüyor, toplantılar yapıyoruz. Birçok alanda tartışma toplantıları, resmi toplantılar, konferanslar ve kongreler gerçekleştiriyoruz. Pratik deneyimlere de giriyoruz. Devletlerin demokratik reforma uğratılması için gerekli direnişi sürdürme yönünde attığımız adımların belli eksiklikleri ve yetersizlikleri olsa da, yine de direniş çizgisini geliştirmede belli bir düzeyimiz vardır. Bununla birlikte demokratik konfederal örgütlülüğü hem kurumlar düzeyinde hem de tabandan halkın örgütlülüğü temelinde geliştirmede ciddi zayıflık ve sorunlarımız bulunmaktadır. İşin bir yanı, kuşkusuz bu işe daha yeni el atıyor olmamızdır. Bu öyle birdenbire olacak bir durum değildir, hemen gerçekleşsin demekle de gerçekleşmesi imkânsızdır. Bunun için deneyim, araştırma, inceleme ve eğitim gerekecektir. Ancak hatalar yapıp düzelterek ilerleyebileceğiz. Bu doğrudur. Onun için hata yapmaktan korkmamak, zayıflıkları abartmamak, ama asla geri düşme-

den, tereddüt yaşamadan ve duraksamadan ileriye gütmek için kararlılıkla ve dirayetle örgüt çalışmaları yürütmek gerekir. Bu olmazsa, tıpkı gerillanın geliştirilmesi için gerekli olan dirayetli bir yönetim duruşu, bu temelde kadro çalışması ve militan tarz, siyasal mücadele ve halkın siyasal örgütlülüğünün sağlanması için de geliştirilemezse, bu iş kendiliğinden ya da az çabayla başarılamaz. Sağlam bir duruş, doğru bir yaklaşım ve etkili bir tarz sahibi olmamız başarı için bir zorunluluktur.

Bununla birlikte bu konuda tecrübemizin hiç olmadığı da söylenemez. Bir kere dünya halklarının tecrübesi vardır, 20. yüzyılın sosyalizm deneyimlerinin tecrübesi vardır, Ortadoğu halklarının tarihsel komünal demokratik yaşam deneyimlerinin tecrübesi vardır. Yine otuz yıldır PKK Hareketinin ulusal direnişi örgütlemek için yürüttüğü halk çalışmalarının ortaya çıkardığı tecrübe birikimi vardır. Her ne kadar ideolojik mücadele ve silahlı direniş yürütülmüş de olsa, bunlar tamamen halka dayanarak ve halk harekete geçirilerek yürütüldü. Her dönemde halkın serhildanına dayandı. İdeolojik grup şekillenmesi ve ideolojik-siyasal hat'a kavuşarak partileşme adımı atmak, 1970'lerin sonundaki halk direnişi ve isyanına yol açtı. Kürdistan'ın en duyarlı olan kesimlerinde, Urfa'da, Mardin'de ve Batman'da halkın bu doğrultuda ilk hareketliliği, demokratik serhildanı gelişmeye başladı. Yine gerilla direnişinin 12 Eylül faşist askeri rejimine karşı en zor koşullarda dirayetle y r t lmesi, 1980'li yılların sonunda ve '90'ların başında büyük halk serhildanlarına, ulusal direniş serhildanları olarak tanımladığımız devrimsel gelişmeye götürdü; halkın özgürlükçü demokratik başkaldırısını ortaya çıkardı. '90'lı yıllar boyunca  nderliği, hareketi ve gerillayı tasfiye etmek için yürütülen imha amaçlı saldırılar karşısında hareketin direnebilmesi, ezilme ve yenilmeyi boşa  ıkartabilmesi tamamen halkın gücüyle, hareketin halktan aldığı destekle mümkün oldu.

Bu anlamda PKK Hareketinin kitle çalışmasının bir geçmişi de vardır. Bu  alışma savaşa ve askeri direnişe bağlıydı. PKK'nin uzun süreli savaş stratejisine bağlı bir kitle çizgisi ve halk yaklaşımı, bu temelde yürüttüğü pratiklerin dersleri vardır. Bunlar da güncel olarak elimizdedir. Bunların hepsinden dersler çıkarmamız, yeni dönem çalışmalarımıza yönelirken bu dersleri kullanmamız gerekir. Halkların deneyiminden, sosyalizm mücadelelerinin deneyiminden, Ortadoğu'nun komünal demokratik değerlerinden ve PKK Hareketinin halk çalışma-

larının derslerinden yararlanmak zorundayız. Bunlar çok güçlü deneyimler ve birikimler, gerçek güç kaynaklarımızdır. Bunları doğru ele aldığımızda, yeni olmanın zorluklarını aşma konusunda bize güç verir ve kolaylık sağlar. Bu gerçeği böyle görmek ve anlamak durumundayız. Öyle yeni işe başlayan çok tecrübesiz bir konumda değiliz, ama yeni geliştirilmek istenen kapsamlı pratik süreç açısından da yeniyiz. Onu da adım adım pratikte deneyimlere girişerek ve tecrübe kazanarak, ama her bir adımın birikimini yeni bir adım için temel yaparak sağlayacağız. Böyle bir çizgiyi esas almak ve bu temelde pratiğe yaklaşım içerisinde olmak gerekir.

Böyle bir süreçte işleri nasıl yürüteceğimiz, halkın demokratik konfederal örgütlülüğünü her alanda nasıl inşa edip geliştireceğimiz, demokratik işleyişi nasıl var edeceğimiz, bir yandan halkın kendi içindeki ilişkilerini ve işleyişini demokratik siyaset ilkeleri temelinde düzenlerken, diğer yandan mevcut despotik yapıları nasıl demokratik reforma uğratacağımız, bunu nasıl bir demokratik siyasal mücadeleyle başaracağımız sorusu, önümüzde duran ve çözmemiz gereken acil ve temel sorumuz oluyor. Bir yanda halkın demokratik konfederal işleyişinin siyaset tarzı, diğer yanda devletleri değişime uğratmanın demokratik siyasal mücadele tarzı doğru bir anlayışa ulaşmamızı, yoğunlaşmamızı ve bunları birbirine karıştırmamamız gerektiğini ortaya koyuyor. Ancak böyle kavrayıp ele alır, doğru ve etkili bir biçimde yaklaşım gösterir ve düşüncede çözüm üretirsek, o zaman başarılı siyaset yapabiliriz, doğru siyasal mücadele yürütebiliriz; demokratik siyasal işleyişi geliştirebilir ve demokrasimizi etkili kılabiliriz. Despotik devlet sistemlerine karşı etkili demokrasi mücadelesi verebiliriz. Başka türlü bu işi yapmanın yolu yoktur. Bu temelde demokratik siyaset, siyasal mücadele ve siyasal örgütlülük günümüzün en önemli sorunu oluyor.

Siyaset ideolojiyle bağlıdır. İdeoloji toplumun çeşitli kesimleri için temel yaşam ilkelerini, özelliklerini, uzun vadeli yaşam ilke ve ölçülerini verirken, siyaset ise bu ilkelerin günlük yaşam, çalışma ve mücadele içerisinde örgüte ve pratiğe dönüştürülme tarzını ifade ediyor. **Gorbaçov**, siyaseti bir anda mümkün olanın azamisini yapabilme sanatı olarak tanımlıyordu. Siyaseti halkların, sınıfların, değişik toplumsal kesimlerin kendi özgün çıkarlarını özgür olarak ifade etme ve savunma örgütlülüğü ve çabası olarak da tanımlayabilir, bunun sanatı

olarak da değerdendirebiliriz. Nasıl tanımlanırsa tanımlansın, siyasetin bir mücadele olayı olduğu, yine bir örgütlenmeye dayandığı kesindir. Siyaset alanı mücadele, çatışma ve kavga alanıdır. Buna çıkar mücadelesi veya kavgası da diyebiliriz. Mücadele edebilmek için de güç sahibi olmak, yani örgütlü ve hazırlıklı olmak, araç gereçlere sahip olmak gerekir. Yoksa örgütsüz, hazırlıksız, araç gereçten yoksun bir biçimde girilecek bir mücadelede başarı kazanılamaz.

Bu nedenle mücadeleyi ifade eden bir alanla ilgiliyiz. Mücadele dendiğinde, elbette bunun birçok yönü vardır. Bu mücadele köleyi özgürlüğe kavuşturmak için de yapılır, yoksul birini zorbanın elinden kurtarmak amacıyla veya bireysel çıkarlar için de yapılabilir, birilerinin değerlerini gasp etmek ve el koymak için de yapılabilir. Bu açıdan mücadele geniş bir kavramdır, her yönde kullanılabilecek olan bir kavramdır. Zorbalığı, savaşı ve despotizmi de içerir; özgürlük, demokratik gelişme, kölelikten ve despotizmden kurtuluş için de gereklidir. Aynı şekilde hangi alanda mücadele sorusuna da cevap vermemiz gerekir. Dolayısıyla siyasal mücadelenin niçin kullanıldığına, hangi ilkeler ve amaçlar doğrultusunda kullanıldığına iyi bakmak durumundayız. Ondan kopuk bir biçimde ele alamayız. Demek ki siyaseti ideolojiden koparamayız, ideolojik ilkelerden soyutlayamayız. Yalnız başına bir siyasetle siyasal mücadeleyi tanımlayamayız.

Bizim için siyaset, güncel çalışma ve mücadele anlamında demokratik siyaset oluyor. Biz zorbalar ve egemenlerin baskı ve sömürüyü gerçekleştirmek için yürüttükleri siyaseti ve siyasal mücadeleyi anlar ve çözümleriz; ona karşı bir duruşumuz ve mücadelemiz de olur. Ama bizim yaratmak istediğimiz, kendi sistemimiz içerisinde, demokratik konfederalizm sistemi içinde geliştirmeyi öngördüğümüz siyaset tarzı demokratik siyasettir. O zaman demokratik siyaset nedir dendiğinde, siyaseti demokrasiyle ilişkilendirebiliriz. Burada demokrasinin de özgürlük, paylaşım, dayanışma ve eşitliğe doğru gidişle bağı vardır. Dolayısıyla demokratik siyaset özgürlüğe, dayanışmacı ve paylaşımcı bir siyaset tarzına ulaşmak, bir siyasal işleyişi ve mücadeleyi geliştirmek anlamına geliyor. Despotizmden, devletçi egemen sistemden, baskı ve sömürü amacıyla siyaset geliştirmekten uzak bir tarzı ifade ediyor. Bu bizim ideolojik duruşumuzla bağlantılıdır. Bilimsel demokratik sosyalizm anlayışımızın ya da ideolojimizin siyaset alanına dökülmesini ifade ediyor. Demokratik, ekolojik ve cinsiyet özgürlükçü toplum

paradigması, bunun ideolojik-teorik çerçevesini ifade eden bilimsel demokratik sosyalizm çizgisi, siyaset alanında kendisini demokratik siyaset olarak ortaya koyuyor. Bunun kurumlaşmasına da demokratik konfederalizm diyoruz. Hareketimizin **Bir Halkı Savunmak** kitabıyla birlikte ulaştığı yeni paradigmayı, ideolojik çizgi ve siyasal sistemi böyle formüle etmemiz mümkündür.

Bunun ideolojik çerçevesi ve felsefi yanı biliniyor, değerlendiriliyor. Biz şimdi daha çok demokratik siyasetin yönünün nasıl olacağı, bu çizginin demokratik siyasete nasıl dönüşeceği, toplumun siyasal örgütlülüğünün tabanda, üstte ve kurumlaşmalar düzeyinde nasıl geliştirileceği üzerinde durmak istiyoruz. Bunun için tarihsel deneyimlere bakmamız, yine Kürdistan üzerinde uygulanan inkâr ve imha siyasetini çözmemiz gerekiyor. Buna karşı geliştirilen ulusal diriliş devriminin ortaya çıkardığı değerleri ve yarattığı zemini görmek durumundayız. Kürdistan üzerinde var olan aşiretçi-feodal despotik siyasetleri çözümlemek bir gereklilik oluyor. Bunlara dayalı olarak, Demokratik Konfederalizmi örgütleyecek demokratik siyasal çalışma ve mücadele nasıl olmalı sorusuna ideolojik öncülük, meşru savunma ve kitle eylemliliği çizgisi açılarından cevap vermeyi gerektiriyor.

Bu konuda güncel duruma eleştirel bir bakış yapmamız yerinde olacaktır. Hem Kürdistan'ın dört parçasındaki siyasal ve örgütsel pratiğimizi değerlendirmemiz, hem de yurtdışı çalışmalarımızın deneyimini göz önüne getirmemiz önem arz edecektir. Bunlardan yola çıkarak, gerçekten herhangi bir yerleşim biriminde bir demokratik komünal örgütlülüğün nasıl geliştirilebileceğini tartışıp değerlendirebiliriz. Kürdistan'da böyle bir demokratik siyaseti var etme, kurumlaştırma ve demokratik siyasal mücadeleyi geliştirmenin komşu halklar üzerindeki etkisine, dolayısıyla Ortadoğu'da oynayacağı role bakmamız gerekiyor. Bu kapsamda bir değerlendirmede bulunmayı öngörüyoruz. Bunlara ilişkin genel çerçeve itibarıyla bazı görüşler ortaya koymaya çalışacağız.

2- DEMOKRATİK SİYASETİN TARİHSEL TEMELLERİ VE KÜRT TARİHİNDEKİ YERİ

Öncelikle demokratik siyasetin tarihsel temelleri üzerinde durabiliriz. Siyasetin, siyasal mücadelenin ve demokratik siyasetin tarihsel temelleri nelerdir? Demokratik siyaset nasıl bir tarihsel gelişmenin içinden geçip günümüze gelmiştir? Kürt tarihi içerisindeki yeri nedir? Kürdistan’daki durum bu konuda ne tür özellikler arz ediyor? Fazla ayrıntıya girmeden öncelikle bu noktalar üzerinde durmak, bazı temel hususları göz önüne getirip ifade etmek önemlidir.

Öncelikle şunu belirtmek gerekir: Önder APO, demokratik siyasetin tarihsel temellerini **Bir Halkı Savunmak** adlı kitabında çok özlü, somut ve net bir biçimde ortaya koymuş bulunuyor. Ondan daha iyi, daha yeterli bir ortaya koyuş olamaz. **Bir Halkı Savunmak** kitabıyla birlikte bu konuda tarihe yeni bir bakış açısı ortaya çıkmış bulunuyor. Aslında **Kürdistan Devriminin Yolu** adlı PKK’nin ilk manifestosu da Kürdistan tarihine bakışta yeni bir tarih tezini içermiş, ifade edip geliştirmişti. İkinci manifesto olan **Bir halkı Savunmak** da insanlık tarihi açısından yeni bir tarih tezini içeriyor. Birçok düşünür ve siyasal önderin parça parça ifade etmeye çalıştığı, ama tam sistemleştirip bütünlendiremediği görüşler, Önder APO’nun bu kitabıyla birlikte bir sisteme ve bütünlüğe kavuşmuş, temel bir tarihsel bakış açısı haline gelmiştir.

Bu konuda en önemli olgu, tarihin sadece devletler ve savaşlar tarihi olmadığı, dolayısıyla insanlığın tek bir tarihten ibaret olarak ele alınamayacağı gerçeğidir. Eskiden sosyalist literatürde “Tarihi yaratan halklardır” denirdi. Ama halkların bu tarihi nasıl yarattıkları, sonunda kendi yarattıklarını neden ve nasıl kaybettikleri, kimlerin bunu gasp ettiği, mevcut tarih içerisinde halka ait olanın ne olduğu, yine halka ait olmayanın ne olduğu bilinmezdi. **Bir Halkı Savunmak** kitabıyla birlikte bütün bunlar bilinir hale geldi. Halkların tarihi nasıl yaptıkları, özgürlük, demokrasi, eşitlik ve adalet uğruna mücadelelerinin nasıl insanlık tarihinin devindirici gücü olduğu, buna karşılık neden farklı bir tarih yaklaşımı ve yazımının egemen hale geldiği bu belgede net bir biçimde gözler önüne serilmektedir. Bu değerlerin hiyerarşik devletçi toplum sistemi tarafından nasıl ele geçirildiği, emildiği ve özünden boşaltılıp devletçi sistemin hizmetine sokulduğu iyi gösterilmekte,

böylece hiyerarşik devletçi sistem tanımlanıp çözümlenmekte, tarih içerisindeki yeri, başı ve sonu çok anlaşılır bir biçimde ortaya konulmaktadır. Bunların yanı sıra, halklar tarihi de insanlık tarihi de on binlerce yılı aşan bir süreç itibarıyla çözümlenmektedir. Zaten bu çözümlenmeden, insanlığın tarihi diyalektik bilim temelinde bir çözüme kavuşturulmadan, hiyerarşik devletçi toplum sistemi de bir çözüme kavuşturulamaz. Bunlar bütünlüklü ve anlaşılır bir biçimde bu kitapta gerçekleştirilmiştir. Bu çözümlemenin ortaya çıkardığı önemli sonuç, hiyerarşik devletçi toplumun veya devlet sisteminin bir bütünlük ve süreklilik arz ettiği, devletçi toplumun insanlığın gelişiminin belli bir döneminde ortaya çıktığı, dolayısıyla insanlığın varolmasının zorunlu bir koşulu olmadığı, **Engels**'in ifade ettiği gibi sönüp yok olabilecek bir kurum olduğu, devletin nasıl sönebileceğinin yeniden formüle edilerek bu temelde mücadele edilebileceği gerçeğidir. Bu belgede bu netçe gösterilmiştir.

Buna dayalı olarak yapılan diğer temel bir çözümleme, devlet ile demokrasinin ayrıştırılmasıdır. Eskiden sosyalist teoride demokrasi devletin bir biçimi ya da yönetim tarzı olarak tanımlanır, demokrasi devletin içine konulurdu. Dolayısıyla her ne kadar söneceği belirtilse de, devlet demokratikleşme ve özgürleşmede, halkların özgür ve eşit gelişiminde, hatta sosyalizmin kuruluşunda zorunlu bir araç olarak görülürdü. Çünkü demokrasi de onun bir biçimiydi. Dolayısıyla özgürlük ve eşitlik ideolojisi olan sosyalizm, devlet gibi baskı ve sömürüyü ifade eden bir araçla gerçekleştirilmek istendi, böyle bir öngörude bulunuldu. Tabii bunun doğru olmadığı 20. yüzyılda reel sosyalizmin pratiğinde bir kere daha görüldü. Geçmiş tarihte de bunun birçok örneği vardır. Reel sosyalizm gibi tarihteki ideolojik-sosyal hareketler de benzer bir sonucu yaşamışlardır. Özellikle Doğu tarihinde, Ortadoğu halklarının özgürlük ve eşitlik mücadelelerinin tarihinde, yine İran tarihinde bu çokça görülen bir durumdur. Şimdi bununla reel sosyalizmin sonu ve çözülme nedenleri daha iyi aydınlanmış ve açıklanmış olmaktadır.

Daha da önemlisi, demokrasinin devletten kurtarılmasının, aynı zamanda halkların egemen sınıflardan kurtarılması anlamına geldiğidir. Çünkü demokrasi gerçekten devletin bir biçimi ya da yönetim tarzı ise, devleti de egemen sınıflar geliştirdiklerine göre, o zaman buradan halklar egemen sınıflara bağlı kalmak ve köle olmak zorun-

dalar gibi bir sonuç ortaya çıkar ya da en ezilen ve sömürülen sınıfın da yeni bir egemen sınıf haline gelmesi gerekir sonucuna varılır. Reel sosyalizmde işçi sınıfı bir bakıma böyle bir durumu yaşadı. Buradan şöyle bir sonuç karşımıza çıkar: “Aslında halklar farklı bir sistem geliştiremezler, kendilerini örgütleyemez, idare edemez ve bir sistem kuramazlar. Dolayısıyla devletler demokratikleşerek, biraz halka doğru açılarak, aslında halkın kendi kendini yönettiği görüntüsü vererek, yine halk üzerinde egemenliklerini bir biçimde sürdürürler. Sömürücü sınıf egemenliği bir kere daha böyle devam eder.” Şimdi bu tez çürütülmüş ve aşılmış oluyor. **Bir Halkı Savunmak** kitabı halkların kendilerini örgütleyebileceği, kendi sistemlerini yaratabileceği, demokrasinin esas olarak bu anlama geldiği, demokrasinin devletten ayrı olduğu, devlet ile demokrasinin alternatif sistemleri ifade ettiği gerçeğini ilk defa çok yalın ve anlaşılır bir biçimde ortaya koymuş, böylece yeni bir tarihi ortaya çıkarmış olmaktadır.

Peki, eğer böyle ise, o zaman neden demokratik sistem de devlet gibi gelişip süreklilik kazanamadı? İşte bu noktada halkların zafiyeti, demokrasinin iyi tanımlanamaması ve bir sistem haline gelememesi gerçeği ortaya çıkmaktadır. Bunda egemen devletçi sistemin kurnazlığı ve zorbalığının da etkisi vardır. Devletçi toplum sisteminin tarih anlayışı böyle bir sonucu yaratmakta, buradan devletin mutlak olduğu ve aşılamayacağı, ancak biraz yumuşatılabileceği iddiasına ulaşmaktadır. Nitekim burjuva felsefecileri ve ideologları da bunu çok değişik biçimlerde yaygın olarak işlemekte, çeşitli yönlerden ele alıp değerlendirmektedir. Bundaki amaç insanların bilincini bu biçimde köreltmek, dolayısıyla demokratik örgütlenme ve eyleme geçme iradelerini kırmaktır. Halbuki bunlar doğru ve gerçekçi değildir. Devlet, toplumsal gelişmenin bir aşamasında zor ve hile ile ortaya çıkan, üst toplum örgütlenmesini ifade eden, halk üzerinde baskı ve sömürü aracı olarak rol oynayan, genel yönetim işlevini de üzerine alarak halkları aldatıp yanıltan bir üst sınıf kurumu olarak süreklilik babında var olmakta ve rol oynamaktadır. Buna yol açan nedenler ortadan kalktığında devletin de sonu gelir ve söner.

Daha da önemlisi, bütün halklar ve toplumlar devlet sistemi altında yaşamak zorunda değiller. Devlet dışında kalan toplum da kendini demokratik ölçülerde örgütleyebilir ve kurumsallaştırabilir. Sivil toplum de denilen resmi devlet toplumu dışında kalan toplum demokratik

sistem içerisinde varolabilir, kendi emeğinin ve mücadelesinin sonuçlarını kendisi için kullanabilir, bu konuda devletten ayrışabilir. Zaten devlet üst toplum kurumlaşması olarak toplumdan kopuktur. Onun en önemli işlevi, toplumu örgütsüz ve kurumsuz bırakmasıdır. Dolayısıyla toplumu kendine muhtaç, kolay sömürülen ve baskı altında tutulan bir konuma çekmektedir. Eğer devletin bu üstünlüğü ortadan kaldırılır, toplumun ya da halkın kendi demokratik örgütlülüğü, kurumlaşması ve bilinci geliştirilirse, o zaman devleti aşan, devlet dışındaki alternatif bir sistem ortaya çıkabilir; devletin hile ile yürüttüğü, toplumu ve insanları aldatmaya çalıştığı yönetim görevini, iş ve rol koordinasyonu olma görevini yürütebilir, giderek devleti daraltarak ve sınırlandırarak çözülmeye götürebilir.

Bu durumda geriye ne kalır? O zaman, baskı, sömürü ve despotizm aracı ortadan kalkar; toplumlar için ortada bir iş ve rol koordinasyonu, işleri koordine etmeyi ifade eden bir yönetim düzeyi kalır. Bu bir örgütlenme sistemidir, örgüt düzenidir. Ama burada zor, baskı, sömürü ve üstünlük yoktur. Tamamen işlerin daha iyi düzenlenmesi, çalışmanın daha iyi örgütlenmesi ve yürütülmesi için gerekli koordinasyon ve yönetim işlerinin yerine getirilmesi vardır. Yine **Bir Halkı Savunmak** adlı belge bunun mümkün olduğunu ilk defa ortaya koymaktadır. Şimdiye kadar bunun gerçekleşmemiş olmasının nedeni olarak da, özgürlük ve eşitlik akımlarının kendilerini başarıya götürecek yöntem ve araçları doğru seçememesini görmektedir. En son reel sosyalizmde de gördük; baskı ve sömürü aracı özgürlük ve eşitlik aracı yapılmak istendi. Sosyalistler devlete dayanarak bu işi yürütmek istediler. Oysa Marksizm’de durum aslında bu biçimde değildi. Marksizm devletin aşılmasını öngörüyor; **Marks**, ‘devlet olmayan devlet’ tanımlamasıyla, aslında sosyalizmin örgütsel sistemini ifade ediyordu. Fakat pratikte verilen tavizler ve çatışmaların yarattığı zorlanmalar, devlet olmayan devleti en kurumlaşmış ve en totaliter devlet düzeyine çıkardı. Sovyet türü devletçilik böyle bir düzey kazandı. Bu yanlış, sosyalizmin dayandığı özgürlük ve eşitlik ideolojisine aykırıydı. Bu yüzden çözüldü ve çöktü. Bir yüzyıl bile hüküm süremedi, dayanamadı. Çözülüşü de öyle herhangi bir gücün vurup yıkması biçiminde de olmadı. Kendi özüne ters düştüğü, kendi temellerine dayanmadığı için çöktü. Bu da açık anlaşılır bir durumdur.

Buradan baktığımızda, devlet öncesi insanlık tarihinin anlaşılması, ortaya çıkarılması ve bir insanlık deneyimi olarak çözümlenip günümüze taşınmasının büyük önem arz ettiği görülecektir. Aslında demokratik siyasetin tarihsel temellerini birinci planda orada aramamız gerekir. Devlet öncesi komünal değerler, yaşam tarzı ve işleyiş sisteminin demokratik yapılanmanın ön biçimleri olduğu, esasta demokratik değerleri onların taşıdığı bir gerçektir. Bunu böyle ele almamız en doğru ve gerçekçi olanıdır. Demokratik olan değerler komünal değerlerdir, demokratik sistem komünal sistemdir. Toplumların uzun tarih boyunca klanlar ve boylar biçiminde yaşadığı, yine uzun bir tarih kesiti boyunca insanlığın anaerkil sistem ve ana tanrıça kültü altında yaşamını sürdürdüğü kesindir. Bu aslında demokrasiyi daha çok ihtiva eden, özgürlük, eşitlik ve paylaşım değerleriyle daha dolu olan bir sistem olmaktadır. Belki geri bir sistem ve ilkel bir toplum yaşamı olabilir, ama özgürlük ve eşitlik değerleriyle daha dolu, daha paylaşımcı, dolayısıyla demokratik özellikleri daha çok taşıyan bir toplumsal dönemdir.

Bu dönemin bir gelişim çizgisi de vardır. İnsanlık uzun tarihsel süreç içerisinde evrile evrile bu dönemi yaşamıştır. İnsanlık bilincinin ortaya çıktığı, toplumsal örgütlenmenin geliştiği ve üretim tekniğinin yaratıldığı dönem olarak neolitik toplum dönemi ya da neolitik devrim olarak tanımlanan anaerkil toplumsal dönem, hem günümüze kadar gelen demokratik değerlerin en sistemli temelini oluşturmaktadır, hem de hiyerarşik devletçi sistemin doğuşunun zeminini yaratmıştır. Neolitik devrim insanlığı ve maddi üretimi geliştirmiş, örgütlenmeyi ilerletmiş, bilinci geliştirmiş, fazla ürünü ortaya çıkarmış, yaşamı ilerletmiştir. Tarımda ve hayvancılıkta ortaya çıkan gelişmeler, toplumun sosyal ve kültürel yaşamında da büyük bir ilerlemeyi ortaya çıkarmıştır. Böyle bir süreçte toplumun daha ileri, özgürlükçü, eşitlikçi ve paylaşımcı bir sistem geliştirme yönünde evrilmesi gerekirken, Önder APO'nun tanımladığı gibi, bir tarihsel sapma olarak devletçi sistem ortaya çıkıp gelişme göstermiştir. Önder APO adı geçen kitabında, bunun ortaya çıkmasında düşüncede, askerlikte ve yönetim sanatında yaşanan yetkinleşme ve hiyerarşik gelişmenin temel rol oynadığını çok çarpıcı biçimde ortaya koymaktadır.

Burada gösterilen ve gerçek olan, üretimin ve toplumsal yaşamın gelişmesi için bu zenginliğin mutlaka birileri tarafından gasp edilme-

sinin zorunlu olmadığıdır. Önder APO böyle bir tezi dile getirmekte, bu açıdan devletleşmeyi bir ilerleme değil, tarihsel gelişme içerisinde, doğal toplumun komünal değerleriyle dolu olan toplumsal gelişme sürecinde bir sapma olarak değerlendirip tanımlamaktadır. Buna dayanarak, eski sosyalist teorinin devleti bir zorunluluk olarak görmesi ve ilerleme olarak değerlendirmesinin doğru olmadığını ya da onun tarih tezinin yanlış olduğunu ortaya koymakta; doğru olan tezin ise devletleşmenin bir zorunluluk değil sapma, bir ilerleme değil baskı ve sömürü altına alma ve köleleştirme süreci olduğunu göstermektedir. Buradan bakıldığında, demokrasiyi devletle bir görmemek gerektiğini anlıyoruz. Demokrasinin devletten ayrı bir sistem olduğu gerçeği buradan ortaya çıkmaktadır. Demokrasinin devletin bir biçimi, bir yönetim tarzı olduğu biçimindeki savın da, bu sapmaya dayalı devletçi teorinin bir saptırması olarak ortaya çıktığını görüyoruz. Demek ki, genelde demokrasinin ve özel olarak da elbette demokratik siyasetin temelleri doğal toplumdadır; bunların temel özellikleri doğal toplum yaşamında gizlidir. Bu nedenle doğal toplumun komünal değerlerini araştırıp ortaya çıkararak, insanlığın günümüze kadar yaşadıklarıyla birleştirip günümüze taşımak durumundayız.

Komünal yaşam değerlerinin neler olduğunu, nasıl yaşandığını, doğal komünal toplumun çalışma tarzı, örgütlenme ve idari sistemi, kültürü, sosyalitesi ve yaşam tarzının nasıl olduğunu inceleyip araştırarak açığa çıkarmalıyız. Günümüzün özgürlükçü ve eşitlikçi demokratik gelişimini formüle edebilmemiz ve tanımlayabilmemiz için, o dönemin temel özelliklerini inceleyebilmeliyiz. Tabii bunları kalıpcı bir biçimde ve dogmatik bir tarzda ele alıp günümüz için de aynı şeyleri olduğu gibi savunamayız; o zaman ilkeliliği, geriliği, yoksulluğu ve zavalılığı savunmuş oluruz. Bu değerleri böyle ele alamayız. Bu temel özellikleri alıp günümüzdeki gelişme düzeyiyle de birleştirerek yeni bir sentez ortaya çıkarabilir, yeni komünal toplumsal yaşam özellikleri yaratabiliriz; düşünce olarak da, pratik sistem olarak da bunu geliştirebiliriz. Bu da devletçi sistemi aşan, halkları özgür, demokratik ve paylaşımcı yaşama çeken yeni bir toplumsal düzenin ortaya çıkmasına ve gelişmesine yol açar. Dolayısıyla devrimsel değişiklikler yapar, toplumları ileriye götürür. Demek ki, doğal komünal toplumun demokrasinin temeli olan özelliklerine böyle bakmak, böyle ele almak ve değerlendirmek önem arz etmektedir.

İkinci husus, hiyerarşik devletçi toplum sistemi döneminde varolan demokratik değerlerin neler olduğudur. Burada demokratik siyasete temel teşkil edecek özelliklerin açığa çıkarılması büyük öneme sahiptir. Bu noktada hiyerarşik devletçi sistemin zorla, hile ve aldatmayla gelişen bir baskı ve sömürü sistemi olduğunu iyi biliyoruz. Bu elbette devamlılığı olan bir sistemdir; devletler yıkılıp yeniden kuruldukça da aynı özü teşkil eden ve devam ettiren bir sistemdir. Bu baskı ve sömürü sistemine karşı, onun devamlılığına benzer bir biçimde devamlılığı olan bir özgürlük ve demokrasi mücadelesi de hep varolmuştur. Kölecî devletçi sistemin gelişimine karşı halkların köleleşmek ve özgürleşmek için yürüttükleri mücadeleler, komünal demokratik değerlerin ve etnisitenin süreklilik arz eden direnişi, köleleştiren insanların özgürlük için verdikleri mücadeleler hep demokrasi mücadeleleri olmaktadır. Bunların yürüttükleri siyaset demokratik siyasettir, yürüttükleri siyasal mücadele demokratik siyasal mücadeledir. Feodal devletçi sisteme karşı etnisitenin direnişi, çeşitli mezhepler temelinde halklar ve ezilen sınıfların geliştirdiği özgürlük ve eşitlik için mücadeleleri, yine köylülüğün daha çok özgürleşmek için yürüttüğü mücadeleler, çeşitli halk topluluklarının değişik fikir akımları temelinde geliştirdikleri özgürlük mücadeleleri ve akımları aslında hep demokratik siyasal mücadele kategorisine girmektedir.

Bütün dinlerin başlangıçta özgürlük, eşitlik ve paylaşım düşüncesini ifade ettiklerini iyi biliyoruz. Tek tanrılı dinlerin tümü böyledir. Ancak bu dinler devletçi sistem tarafından ele geçirildikten veya devletleştikten sonra, gökteki tanrı ile yerdeki kral birleşmiş ve daha büyük bir despotizm ortaya çıkmıştır. Henüz devletleşmediği, devletçi topluma karşı mücadele ettiği dönemde, din ideolojisi insanlık için bir kurtuluş ve özgürlük ideolojisi olmuştur. Hristiyanlık da, İslamiyet de öyledir. Hem Hristiyanlık hem de İslamiyet reel sosyalizmden geri kalmayan özgürlük ölçülerine sahipti. Devletçi sistem tarafından özümsemiye kadar, İslamiyet aslında özgürlük, eşitlik ve adalet bakımından en ileri düşünceleri savunan kölelerin kurtuluş ideolojisi olarak ortaya çıkmıştı. Başlangıçta yoksullar ve köleler tarafından benimsendi. İslam Peygamberi yoksulları ve köleleri örgütlendirip ayaklandırdığı, onları kötü yola sevk ettiği, beyinlerine ve yüreklerine kötülükler aşıladığı gerekçesiyle egemenler tarafından suçlandı. Aynı dönemde yakını olan egemenlere defalarca şikâyet edildi. Kendilerine

karşı çıktığı, kendi sistemlerine zarar verdiği için, yakınlarının kendisini engellemeleri istendi. Bunlar işin özünü ve gerçeğini oluşturmaktadır. İslamiyet'in günümüzdeki durumuna ya da daha sonra devletle özdeşleştiğinde ortaya çıkan duruma bakarak karar vermemeli, İslamiyet'i böyle tanımlamamalıyız.

Biz bunu çok somut olarak reel sosyalizm pratiğinde gördük. Son derece özgürlükçü ve eşitlikçi bir ideoloji olan sosyalizm devletleştiği zaman, gerçekten de en totaliter, en bürokratik ve en geniş bir devlet aygıtını ortaya çıkardı. Kendi ölçülerinden ve özelliklerinden koptu ve sonunda çöktü. Bundan da anlaşıldığı gibi, eğer bir büyük düşünce ve ideoloji, ilkelere ve amaçlara uygun bir örgütsel yapı oluşturamaz ve temiz amaçlara uygun temiz araçlarla birleşmezse özünden uzaklaşır ve kopar; sonunda araçlar ideolojiyi yönlendiren ve değiştiren bir konuma gelebilir; ideoloji bozulur, kendi özünü kaybeder; farklı biçim, araç, yapı ve sistem kendine uygun bir öz ortaya çıkarır; baskı ve zorbalık yaratabilir. Hem dinlerin hem de reel sosyalizmin tarihinde bunu en çarpıcı biçimiyle görmek mümkündür.

Yine Reform, Rönesans ve Aydınlanma, bu temelde yürütülen büyük kültürel mücadele de bir demokratik gelişmeyi ifade etmektedir. Buradan bir yandan kapitalist devletçi sistem doğarken, diğer yandan bilimsel sosyalizm düşüncesi doğup gelişmiştir. Başlangıçta bütün eksikliklerine rağmen sosyalizm aslında güçlü bir öze sahipti. Eksiklikleri vardı, tarih tezi ve yine öngördüğü çözümler bakımından yetersizdi. Fakat **Marks'**ın sosyalizmi hiç de 20. yüzyılda başta Rusya olmak üzere diğer birçok alanda uygulandığı gibi de değildi; teorik olarak öyle değildi. Marks adına 20. yüzyılda yapılan pratiklerin büyük bir bölümü Marks'ın teorisiyle uyumluluk içinde olmadı. Örneğin ordu teorisi hiç uyumlu değildi. Marks hiçbir zaman Kızıl Ordu gibi bir aygıtın örgütlenmesini öngörmemişti. Tersine, ordunun dağıtılmasını sosyalizmin gelişmesinin birinci koşulu olarak değerlendirmişti. Marks da orduyu bir baskı ve sömürü aracı ve devletin temeli olarak görüyordu. Ona karşı öngördüğü şey halkın silahlandırılması ve kitle savunmasıydı. Bu günümüzde öz savunma olarak tanımlanan bir silahlı halk kategorisidir; düzenli orduya ve bürokrasi aygıtına karşıdır. Yöneticilerin her zaman seçimle gelmesi, seçenler tarafından geri alınması teorisi Marks'ın geliştirdiği bir teodir. Bu onun sosyalizmin idari sistemi için öngördüğü bir teori oluyordu. Benzer daha birçok yön

üzerinde durulabilir. Fakat daha sonra gördük ki, reel sosyalizm pratiği hiç de bu teorik yaklaşımlara ve çözümlemelere uygun gelişmemiştir. Tam tersine, dinlerde olduğu gibi, çok baskıcı bir büyük devlet aygıtını ortaya çıkarmıştır. Araç yeniden öze hakim olmuş; sosyalizmin ütopyası, ideolojik ilkeleri ve amaçları ortadan kalkarak, yeni bir baskıcı devlet sistemi ortaya çıkmıştır.

Demek ki, devletin doğru tanımlanmaması, demokrasi ile devlet farklılığının görülmemesi, yine ideolojinin özüyle yöntem ve araçları arasında doğru ve uyumlu bir ilişkinin kurulmaması, sonuçta özün kaybolmasına, demokrasinin yenilmesine ve devletçi sistemin egemen olmasına yol açmaktadır. Benzer durumu ulusal kurtuluş hareketlerinde, yine toplumsal özgürlük ve demokrasi hareketleri biçiminde gelişen hareketlerde de görüyoruz. Ulusal kurtuluş devrimleri de sosyalizmin bir kolu olarak benzer sonucu yaşadılar. Ulusal özgürlük adına yapılan eylem, sonunda ulus üzerinde despotizm kuran devletlere yol açtı. Büyük devlet hakimiyeti yerine, küçük ama daha çok despotik olan bir devlet yapılanmasına yol açmıştır. Yani bir imparatorluk parçalanıp yerine yeni devletlerin kurulması bir özgürlük ifade etmemekte, özgürlük yaratmamaktadır. Aslında bir ayrılık da yaratmamaktadır; çünkü devlet sisteminin bütünlüğü ve birbiriyle uyumu da var. Bu durum çıkar çatışmasını daha çok öne çıkarır, dolayısıyla baskı ve sömürüyü daha da artırır, daha çok inceltir, derinleştirir. Kapitalist devletçi sistemin günümüzde geldiği noktada, insanlık üzerinde uyguladığı baskı ve sömürü yapılanması bu çerçevededir.

İşçi ve kadın hareketinin, antifaşist hareketlerin, demokrasi hareketlerinin başına gelenler de bundan çok farklı değildir. Bunlar devlet baskısı altında oldukça kadükleştirilmiş, sınırlandırılmış ve daraltılmış birer demokratik kurumlaşma olmaktan öteye gidememişler, özlerini yaşama çok geçirememişler, kendilerini etkili bir biçimde kurumlaştıramamışlardır. Gelinek noktada bir yanda hiyerarşik devletçi toplum sisteminin her dönemde kendisini sürekli kılıp geliştirmesi, insanlık mücadelesinin yarattığı değerlere hıyile ve zorla hakim olması ve bu değerleri emmesi devam ederken, diğer yandan komünal demokratik değerlere bağlı olarak halkların, etnisitenin, ezilen ve baskı altına alınan toplum kesimlerinin, sınıfların, cinslerin, kadının ve toplumsal grupların mücadelesiyle demokrasi değerlerinin korunması, sürekli kılınması ve doğal komünal toplum değerlerinin böyle bir mücadele

içerisinde günümüze kadar taşınması gerçeği yaşanmaktadır. İnsanlık içerisindeki temel mücadele esas olarak budur.

Önder APO, kapitalizmin günümüzde yaşanan durumunu ‘kaos’ olarak tanımladı. Bu kaos, bir üçüncü dünya savaşına yol açmış durumdadır. Bu bunalım ya da kaosun özellikleri derinleşmiş, genelleşmiş ve süreklileşmiş olmasıdır. Bundan çıkmak için daha çok küreselleşme, ulus-devlet yapılanmalarını aşarak devletçi toplum sistemini daha fazla bütünleştirme yönünde bir çaba harcayan ve mücadele yürüten bir akım, böyle bir siyaset vardır. Bu temelde yürütülen bir savaş söz konusudur. Üçüncü Dünya Savaşı bu çerçevede gelişen bir savaştır. ABD eliyle yürütülen savaşın temel özelliği budur. Ekonomide, maliyede, siyasette, kültürde, sosyalitede daha çok kaynaşma ve bütünleşme, parçalanmanın daha çok aşılması temelinde bu bunalımın ya da kaosun aşılabacağı öngörülmektedir. Bu doğrultuda bir mücadele sürmektedir. Küresel sermaye siyasetçiliği bu temelde gelişen bir siyasetçiliktir ve böyle bir siyasal mücadeleye yol açmaktadır. Üçüncü dünya savaşı, dünya sistemini, yani kapitalist devletçi sistemi bu düzeye getirmek için yürütülmektedir. İddiası, ulus-devlet yapılanması ile 20. yüzyılda uygulanan emperyalist sömürücü yaklaşımların bu biçimde aşılması temelinde, sistemi daha çok bütünleştirerek, dolayısıyla baskı ve sömürüyü yeni yöntemlerle buna uygun biçimde yürütülür hale getirerek sistemin yaşadığı ağır sorunların aşılabileceği, baskı ve sömürü sisteminin daha uzun süre devam ettirilebileceği, insanlık üzerinde hüküm süren ve ömrünü uzatan bir konuma getirilebileceği yönündedir.

Bunun karşısında reel sosyalizmin sapmalarının tahlil edilip aşılması sonucunda sosyalizmin bilimsel demokratik temelde kendisini yenilemesi ve demokratik, ekolojik ve kadın özgürlüğüne dayalı bir toplum sisteminin demokratik konfederal ilkeler temelinde geliştirilmesiyle, böyle bir demokratik sistem temelinde halkların birliği, kardeşliği ve küresel düzeyde bir insanlık dayanışmasının yaratılmasıyla mevcut sorunlara çözümler bulunabileceği, kapitalist devletçi toplum sisteminin bunalımlarının çözüme kavuşturulabileceği, yaşanan kaosun ancak bu devletçi sistemin sınırlandırılması ve giderek daraltılıp etkisiz kılınmasıyla aşılabileceği, sorunlarına çözüm bulunabileceği ve bunalımın giderilebileceği, kapitalist devletçi sistemin insanlık için oluşturduğu çok yönlü tehlikelerin ancak böyle bir gelişmeyle aşılabi-

leceği yönünde bir demokrasi programı ve demokratik siyasal mücadele gelişmektedir. Bunun mücadelesini parça parça yürüten örgütler ve kurumlar vardır; bunlar arasında uluslararası düzeyde bir dayanışma da vardır. Çok iyi formüle edilmiş olmasa da, giderek demokrasi-nin devlet dışında aranması, demokratik sistemin geliştirilmesi ve böyle bir küresel sisteme doğru gidiş yönünde de bir mücadele ve çaba söz konusudur. Önder APO buna **dünya demokrasi kongresi** adını verdi. Demokratik siyasetin geldiği nokta budur.

Bu temelde 20. yüzyılın sonunda ve 21. yüzyılın başında netleşen hususlar nelerdir, 20. yüzyıl düşüncesinden ayrılan temel hususlar neler olabilir sorularına cevaplar verebiliriz. Her şeyden önce, demokratik siyaset devletten koparılmış ve kurtarılmıştır. 20. yüzyıl düşüncesinde, daha öncesinde de olduğu gibi, demokrasi devletin içinde aranıyor, bir devlet hali olarak görülüyordu. Dolayısıyla mevcut devletleri yıkmak ve yeni devletler kurma ideolojisi ve mücadelesine dönüşüyordu. Şimdi 21. yüzyıl düşüncesinde bu aşılmıştır. Demokrasi artık devlet içinde aranmıyor, artık bir devlet hali değildir. Devlet dışında yer alan, tarihsel temelleri doğal toplumun komünal değerlerinde bulunan, hiyerarşik devletçi toplum sistemine karşı halkların ezilenlerin, kölelerin, serflerin, işçilerin, kadınların ve gençlerin yürüttüğü özgürlük ve demokrasi mücadelesine dayanan bir sistem olarak, çalışanların, üretici kesimlerin ve halkın kendi kendisini örgütlemesini, özgür ve paylaşımcı bir demokratik sistemi yaratmasını ifade ediyor. Demokrasi mücadelesi böyle bir düzeye ulaşmış, bir sistem mücadelesi haline gelmiştir. Dolayısıyla devlete alternatif yeni bir yaşam biçimini ve toplum sistemini ifade ediyor.

Öyle anlaşıyor ki, 21. yüzyıl böyle bir demokrasi mücadelesiyle geçecek; halkların bu temelde örgütlenmesi, irade kazanması ve dayanışma içine girmesi, devlet baskısına ve zulme karşı daha çok devleti daraltıcı bir mücadele yürütmesi, devleti sınırlandırarak kendi kendini yönetme sistemini geliştirmesi temelinde gelişecektir. Devletler daraltılacaktır. Elbette bu gelişme devletçi sistemle çatışacak, mücadele sürecek, demokrasi ile devlet arasında daha çok mücadele olacak, devlet siyaseti ile demokrasi siyaseti arasında da mücadele yaşanacaktır. Fakat demokrasinin gelişmesi ve demokratik sistemin örgütlenip hayat bulması devleti giderek daraltacaktır. Devletçi sistemin bunu engellemek için ABD öncülüğünde yeni bir atağa geçtiği görül-

mekte, bunun için bütün imkânlar seferber edilmekte ve çok yönlü çalışılmaktadır. Bunun hiç etkili olmadığı söylenemez. Nitekim sistemin ömrü uzatılabilmektedir. Ancak eğer etkili bir demokrasi bilinci geliştirilip örgütlendirilir, doğru strateji ve taktikler izlenir, bu temelde halkların bütünlüklü bir demokrasi mücadelesi ortaya çıkarılırsa, bu devletçi sistem içinde bulunduğu kaos, çelişki ve çatışma ortamında daraltılıp geriletebilir. Böyle bir mücadele olmazsa ve doğru bir biçimde geliştirilemezse, geçmişte olduğu gibi çokça savrulma ve sapmalar yaşanır, devletçi sistemin kendiliğinden aşılabileceğini beklemek yanıltıcıdır. Bu mümkün değildir, böyle bir düşünce yanıltıcıdır. Demokratik sistem gelişmedikçe, ne kadar çelişkili ve kaos içinde olursa olsun, devletçi sistem kendini baskı ve zorla yaşatacak, hükmünü icra ettirecektir. Egemenliğini kendiliğinden bırakmayacaktır.

Dolayısıyla insanlık için geleceği şöyle formüle etmek mümkündür: Ya demokratik mücadele ve demokratik sistem gelişecek, özgürlük, eşitlik ve paylaşım temel ölçüler haline gelecek, baskı ve sömürü aşılanacak, dolayısıyla devletçi toplum sisteminin yarattığı büyük çelişkiler, çatışmalar ve tehlikeler ortadan kalkacak, toplum kurtuluşa ve özgürlüğe doğru gidecek, ya da devletçi sistemin baskı ve sömürsü devam edecektir. Eğer sistem kendi çelişkilerini çözemezse, kendi içinde yarattığı bunalımı ve kaosu çözemeyip derinleştirirse, sözü edilen çelişkiler demokratik gelişmeyle de çözümlenemez de kaos derinleşerek devam ederse, belki o zaman kıyamet kopacak; dinlerin “Kıyamet kopacak ve insanlık yok olacak” dedikleri duruma benzer bir durum yaşanacaktır. Eğer insanlık kendini kurtaracak düşünceyi, örgütü ve eylemi üretemezse, bu devletçi düzen bir kıyamet düzeni olabilir; bu denli bir tehlike arz etmektedir. Kuşkusuz bu bir varsayımdır, mutlaka öyle olacak denilemez. Ancak böyle bir olasılık vardır, insanlık için böyle bir tehlike mevcuttur.

Böyle bir tarih içinde Kürdistan’ın durumu nedir? Kürt halkının yaşadıkları nelerdir? Bu konuda da birkaç şey söyleyebiliriz. Çünkü Kürtler bu tarihsel sürecin başından beri varolan en kadim halklardan, toplumlardan biridir. Burada belirtilen şeylerin hepsi esas olarak Kürtler için de geçerlidir. Çünkü Ortadoğu’da gelişen düzen budur. Neolitik devrimin ve neolitik toplumun geliştiği temel merkez Kürdistan’dır. Dolayısıyla doğal komünal toplum değerlerinin en çok kök saldıği bir alandır. Kürdistan ve Kürt toplumu açısından öncelikle be-

lirtilmesi gereken hususlardan biri budur. Kürdistan'ın ve Kürt toplumunun insanlık tarihi açısından bu büyük atılımcı dönemini iyi anlamak ve önemini görmek durumundayız. Aslında demokrasi mücadelesine temel teşkil edecek değerlerin nüveler biçiminde geliştiği ve belirginleştiği temel saha Kürdistan'dır. Onun için Kürdistan'ı demokrasi mücadelesinin temel bir sahası olarak görmemiz gerekir.

Kürdistan'ı demokrasi ve demokratik siyaset açısından uzak ve etkisiz bir alan olarak göremeyiz. Ama devletçi sistem açısından da öyle zayıf ve sıradan bir alan olarak değerlendiremeyiz. Devletçi sistemin üzerinde yükseldiği değerlerin prototipleri Kürdistan'da yaratılmıştır. Bütün hiyerarşik devletçi sistem Kürdistan'da gelişen neolitikten beslenmiştir. Günümüze kadar da bu böyle devam etmektedir. Onun için devletçi sistemin gelişen her fatihi ve güçlenen her devleti Kürdistan'a hâkim olmak istemiş, Kürdistan üzerinde seferler düzenlemiştir. Çünkü oradan aldığı değerlerle kendisini güçlendirmiştir. Ya da şöyle söylemek mümkündür: Bir güç bu alana hakim olduğu zaman, kendisini tarihin başlangıcı yapabilir, tarihsel bir güç haline getirebilir. Bunun için de neolitik devrimin gelişiminden beri Kürdistan hep işgal, istila ve savaş sahası, talan edilen ve yağmalanan bir saha olmuştur. Kürt toplumu değerlerine el konulmak ve köleleştirilmek istenen bir toplum konumuna düşürülmüştür. Bu gerçekliği böyle görmemiz, değerlendirmemiz ve tanımlanmamız gerekir.

Burada doğal toplumun en gelişmiş düzeyi ortaya çıkarıldığı ve komünal değerler en güçlü biçimde geliştirildiği için, Kürdistan ve Kürt toplumunun demokrasinin temellerini en çok atan bir alan ve toplum olma özelliği taşıdığını da belirtmeliyiz. Bu temel bir değerdir. Daha sonraki süreçten bağımsız olarak, Kürdistan tarihinin böyle bir özelliği vardır. Bu tarihin görülüp açığa çıkarılması büyük önem arz etmektedir. Nasıl devletçi toplum sisteminin gelişen bütün güçleri Kürdistan'a böyle ilgi duyuyor ve Kürdistan'ı ele geçirerek kendilerini tarihin en büyük gücü haline getirmek istiyorlarsa, Kürt halkı ve Kürt siyaseti de tarihin bu dönemine uzanmak, neolitiği incelemek, doğal toplumun değerlerini çözümleyip bilince çıkararak günümüze taşımak, sınıflı ve cinsiyetçi toplum şafağında insanlık için büyük bir devrimsel alan olan ve bir doğuş yaratan Kürdistan'ı bu biçimde yeni, sınıfsız, cinsiyet özgürlükçü, demokratik ve ekolojik bir toplumu yaratmanın merkezi haline getirmek durumundadır. Bunu dikkatle de-

ğerlendirmeli, incelemeli, bu büyük gücü ve özelliği mutlaka görmeliyiz. Bu doğal komünal toplum değerlerinin günümüze kadar toplumsal yaşamın gözeneklerinde nasıl varolduğunu; Kürdistan'daki yaşam içerisinde, toplumsal ilişkiler içerisinde, örgütlenme içerisinde varlığını nasıl sürdürdüğünü ortaya çıkarmalıyız. Yeni demokratik değerler olarak bunları açığa çıkarıp formüle etmeli, gelişmelerle birleştirip bir senteze kavuşturmalı, yeni demokratik sosyalist yaşam ölçüleri olarak hem Kürt toplumuna, hem de komşu halklara, bölge ve dünya halklarına mal etmeliyiz. Böylece onlar için de demokratik özgürlükçü gelişme yolunu açmalıyız. Kürdistan'da yaşayan herkesin insanlığın geleceği açısından böyle bir sorumluluğu vardır. Birincisi budur.

İkincisi, hiyerarşik devletçi toplum sistemi altında yaşanan Kürdistan tarihinin de doğru anlaşılmasına ihtiyaç vardır. Her şeyden önce Kürt toplumu köleciliği yaşamayan bir toplumdur. Onun bu özelliğini iyi görmek gerekir. Kürt toplumu ne güneyde Sümer düzeninden, ne batıda Mısır düzeninden, ne de Hitit, Grek ve Roma düzeninden gelen köleciliğe boyun eğmiştir. Boyun eğmiş olsaydı, zaten Kürt toplumu diye bir toplum kalmazdı; köleler toplumu haline gelir, köle olur ve toplum ortadan kalkardı. Kürt toplumu yine doğudan gelişen Pers köleciliğinin de hakimiyeti altına bütünüyle girmemiştir. Bütün bu saldırılara karşı dağa çekilerek, devletçi uygarlık içine girmeyerek, onun dışında kalarak özgür yaşamayı ve doğal komünal toplum yaşamını sürdürmeyi başarabilmiş, böyle bir yaşamı esas almıştır. Aşiret düzeninin bu anlamda doğal toplum düzeninin en çok geliştiği ve ilerlediği özgür Kürt toplum yaşamının örgütsel biçimi olduğu bir gerçektir. Tarihte Kürdistan'daki aşiret düzeninin oynadığı böyle bir rol vardır.

Bu sistem, dıştan köleci devlet sisteminin hakimiyetini ve onun köleliğini kabul etmediği gibi, kendi içinde de bir köleci sistemin gelişmesine izin vermemiş, buna dönüşmemiştir. En ileri düzeyde gelişme kaydeden Med düzeni de bir köleci uygarlık sistemi haline gelmemiş, ancak onun bir ön sistemi halini alabilmiştir. Bu bir hiyerarşik düzenini ifade etmektedir. Devletleşmemiş, devletçi sisteme dönüşmemiştir. En ileri düzeyi hiyerarşik sistem düzeyidir. Aşiret düzenini bu noktaya çekmiştir. Böylece aşiretler konfederalizmi halini almıştır. Dolayısıyla Kürt toplumu bu dönemde kendi içinde köleci devlete hakim olan üst toplum ile köleleşen alt toplum biçiminde ayrışmamış-

tır. Hiyerarşik gelişmeyle aşiret düzeni eski özelliğini ve içinde taşıdığı komünal demokratik değerleri kısmen kaybetmiş, bu özellikleri biraz zayıflamış, ama bir devlet sistemine de dönüşmemiştir. Dolayısıyla toplum içinde kölecî-köle ilişkisi gelişmemiştir. Hiyerarşik düzen kazanan aşiret yapısının kendi içinde yüklü olarak doğal komünal değerleri yaşattığı bir toplum düzeni hüküm sürmektedir. Bu da önemli bir durumdur ve bu sistem binlerce yıldır sürmektedir. Devletçi uygarlık sistemleri Kürdistan'ın çeşitli alanlarını etkisine alsın, egemen olsun ve oralarda çeşitli uygarlıklar kursa da, Kürt toplumu onun dışında kalıp aşiret düzeni içerisinde kendi özgür yapısını korumuş, özgür yaşamını sürdürmüştür. Geri kalmış, uygarlıkta gelişmemiştir, ama özgür topluluklar olarak yaşamayı da sürdürmüştür. En çok da Pers uygarlığına ortak olmuştur. Pers uygarlığı Med düzeni üzerinde yükselen bir uygarlıktır. Kürt toplumu kendi özgünlüğü temelinde ona katılmış, onun içinde de erimemiştir. Diğer uygarlıklar içerisinde ise hiç erimemiş, onların egemenliği altına girmemiştir.

Burada komünal doğal toplum değerlerinin uzun süre yaşatılması ve daha köklü kılınması, Kürt toplumunun devletçi toplum sisteminin gelişimine karşı binlerce yıl özgürlük mücadelesini vermesi anlamına gelmektedir. Bu mücadele belki çok bilinçli ve örgütlü olmamış, yeni bir yaşam sistemini ifade etmemiş ve esas olarak eskiyi korumayı öngörmüştür; ama bu devletçi toplum sistemine teslim olmamayı ve köleleşmemeyi de esas almıştır. Dolayısıyla bu, özgür kalmayı içeren demokratik bir duruştur. Demokratik komünal değerlerin, doğal komünal değerlerin ve özgürlükçü toplum yaşamının korunmasını ifade ettiği için demokratik karakterlidir. Demokrasi işte budur; belki ilkeldir, aşiretle bağlıdır, ama demokratiktir. Buna ilkel demokrasi ya da aşiret demokrasisi de diyebiliriz. Ama demokratik karakterli olduğu kesindir.

Kürt toplumunun devletçi sistemin egemenliği altına girmesi feodal çağa başlamış, feodal devletçi toplum döneminde ortaya çıkıp gelişmiştir. Aşiret düzeni de kendi içinde böyle bir ayrışmaya uğramıştır. İslami feodalizm Kürt toplumunun o döneme kadarki yapısını bozup değiştirmiş, aşiretçi hiyerarşiyi feodal beylikler haline getirmiştir. Üstte devletleşmeye benzeyen baskı ve sömürü içeren bir yapılanmayı yaratmış, altta ise köylülük ve serfleşmeyi geliştirmiştir. Önder APO'nun bunu daha çok **Kurmanclasma** olarak tanımladığı bilinmek-

tedir. Üstte ise aşiretçi-feodal derebeylik sistemi gelişmiştir. Dinsel otorite olma da buna ortaktır. Böylece beylikler üç özelliği, yani feodal beyliği, aşiret reisliğini ve dinsel otorite olmayı kendi şahıslarında birleştirmişlerdir. Aşiret düzeni tümünden dağılmamış, ama eski aşiret sistemleri aşılmıştır. O özgürlüğe bağlı ve doğal toplum değerlerini koruyan aşiretler, kendi içinde baskı ve sömürüyü taşıyan aşiretler haline gelmişlerdir. Kulluk, kölelik ilişkisi gelişmiş; aşiret içinde feodal beye kölelik eden, kullaşan ve onun hizmetçisi haline gelen köylülük düzeni oluşmuştur. Aşiretin geri kalanı buna dönüşmüştür.

Bir de bunun dışına çıkan, bundan uzaklaşan kesimler gelişmekte; kullaşmayı kabul etmeyen, gelişen kentleşmeye taşınan, farklı alanlara giden, yani kendi içinde ayrışmayı, sınıflaşmayı, baskı ve sömürüye uğramayı yaşayan aşiret düzeninde yaşamak istemeyen, giderek ondan kopan özgür bireyler ortaya çıkmaktadır. Önder APO'nun Kurmanlaşma dediği budur ve bu oldukça yaygındır. Önderliğimiz Kürtleşmeyi, Kürt halklaşmasını ve uluslaşmasını bu özgür Kürt bireyleşmesine dayandırmaktadır. Doğal olarak feodal düzenin ilerleyişi içinde bu gittikçe artış göstermektedir. Derebeylik sistemiyle çelişen herkes ondan kopmakta, özgür bireyler haline gelmektedir. Tabii yoksullaşmakta, yoksul emekçi ama özgür bireyler olarak 20. yüzyıla kadar ulaşmaktadır. Osmanlı sistemi içerisinde de bu durum devam etmektedir. Osmanlı sistemi içerisinde Kürt beyliklerinin özgünlüğü ve özerkliği vardır. Sultana bağlılıkları güçlüdür, dolayısıyla daha çok avantaj elde etmişlerdir. Bu temelde Kürt beylikleri de gelişme göstermiştir. Üst toplum veya üst sınıf Kürdistan bütünlüğünü kucaklayacak düzeyde olmasa da, yöresel düzeyde beylikler haline gelmektedir. Bitlis beyliği, Hakkâri beyliği, Botan beyliği, Revanduz beyliği, Süleymaniye beyliği gibi onlarca beylik oluşmuştur. Belli aşiret topluluklarını içine alan, belli bölgeler üzerinde hüküm sürdüren beyliklerdir bunlar. Tabanda da serfleşme gelişmekte, köylülüğün yanı sıra Kurmanlaşma gelişme göstermektedir.

19. yüzyılın başına kadar korunan durum esas olarak budur. Fakat 19. yüzyılda, tümünden olmasa da, bu konuda önemli değişiklikler ortaya çıkmıştır. 19. yüzyılın başından itibaren Osmanlı sisteminin Avrupa kapitalizmi karşısında gerilemesi, ganimet ve talan kapılarının kapanması sonucunda daha çok askere ve paraya ihtiyaç duyması, merkezi Osmanlı sistemini Kürt beyliklerinin özerkliğini ortadan kaldırma

arayışına götürmüştür. Geçmişte kendi özerkliklerini kazanmış ve bu temelde gelişmiş olan beylikler bunu kabul etmek istememişlerdir. Sömürüyü kendileri yapmak, askeri gücü kendi yapıları ve güvenlikleri temelinde kurmak, ancak daha önce verdikleri kadar olan kısmını Osmanlı merkezine vermek istemişler, bu da bir çatışmaya yol açmıştır. Merkezi yönetim, daha çok vergi ve daha çok asker için, Kürdistan'da direnen beyliklere karşı saldırıya geçince, bunların da isyanları gelişmiştir. Dolayısıyla 19. yüzyılın başlarından itibaren değişik alanlarda ve farklı dönemlerde isyanlar ortaya çıkmış; buna karşılık merkezi Osmanlı otoritesinin Kürdistan üzerinde egemen olma savaşları ve seferlere girişme durumları gelişmiştir. Bu durum beyliklerin askeri ve ekonomik gücünü zayıflatmıştır.

Beyliklere dayanan Kürt siyaseti nedir? Bu konuda 16. yüzyılın başında oluşan bir sistemden söz etmeliyiz. Yavuz Sultan Selim bir Kürdistan Beyliği kurmak istemiştir. Ancak daha önce İslami egemenlik altında gelişen Kürt aşiretçi-feodal yapısı bunu kabul etmemiş; bunlar bir merkezi Kürdistan birliği yaratmak yerine daha çok birbirlerine karşı siyaset yapmışlar, birbirlerine üstünlük sağlayamadıkları gibi bir ortaklaşmaya da gidememişlerdir. Dolayısıyla birbirlerine üstünlük sağlamayı Osmanlı Devletine dayanmakta bulmuşlardır. Onun için her biri Osmanlı merkezine daha çok dayanmaya, merkezden daha fazla destek almaya ve kendisini merkezde daha çok tanınır kılmaya çalışmış, karşıtlığı kendi yanındaki Kürt beyliğine karşı sürdürmüştür. Bu da aşiretçi-feodal temelde oluşan Kürt beyliklerinin çok işbirlikçi ve çok bağımlı olmasını ortaya çıkarmıştır. Bunlarda bağımsızlıkçı ve özgürlükçü bir karakter kesinlikle yoktur, buna doğru yönelen bir yaklaşımları bulunmamaktadır. Bu durum 19. yüzyılda da çok bariz görünmektedir. Merkezi otoritenin Kürt beyliklerini geriletmek, daha çok asker toplamak ve vergi almak için yürüttüğü seferlerde merkezi otoriteye karşı birleşme gerçekleşmemiştir. Birleşmek yerine her biri direnişten uzak durarak, hatta gizliden Osmanlı merkezine uzlaşarak, birleşip yanındaki feodal beyliğin ezilmesine destek vererek, kendisini merkezi otoritenin baskısından kurtaracağını sanmıştır. Aşiretçi-feodal siyaset veya Kürt beylik siyaseti bu temelde yürümüştür.

Osmanlı merkezi yönetimi Kürdistan'da bir beyliği ezerken, diğer Kürt beyliklerinden bu biçimde destek almıştır. Bunun arkasından daha fazla asker ve vergi için öbürüne yönelmiş, aynı taktiği uygula-

arak bu beyliklerin hepsini ezmiş, karşısında herhangi bir otorite bırakmamıştır. Avrupa karşısındaki geriliğini gidermek ve Rus İmparatorluğuyla yürüttüğü savaşta ihtiyaç duyduğu mali kaynaklara ulaşmak ve asker ihtiyacını karşılamak amacıyla Kürdistan'ı bir depo olarak kullanmaya çalışmış; daha çok Kürdistan'dan aldığı vergilerle kendi maliyesini ve savaş giderlerini karşılamak istemiş, daha çok Kürt birliklerini asker yaparak savaş meydanlarına sürmüş, böylece merkezi otorite olarak kendi ömrünü uzatmıştır. Fakat Kürt siyaseti, beylik siyaseti ya da feodal siyaset Osmanlı Devletinin saldırıları karşısında herhangi bir varlık gösterememiştir. Aşiret düzeninin dini otorite ve feodal beylikler biçiminde geliştirdiği düzen siyasette son derece işbirlikçi olmuştur. Osmanlı'nın güçlü olduğu dönemlerde varlığını sürdürmüş, ama Osmanlı'nın gerilediği ve zayıfladığı dönemde kendi birliğini sağlamayarak işbirlikçikten kurtulamamış, Osmanlı düzeninin oyun ifade eden siyasal yaklaşımları altında tek tek ezilmiştir.

Kürt tarihinde demokratik gelişme ve demokratik siyaset açısından böyle güçlü değerler olduğu gibi, eski aşiret düzeninin çözüldüğü, devletleşmeye doğru gittiği ve aşiretçi-feodal beylikler haline geldiği dönemde de işbirlikçiliğe kaçan, Kürdistan'a zarar veren ve Kürt toplum değerlerinin yabancı egemenler tarafından ezilmesine yol açan durumlar da olmuştur.

3- KÜRDİSTAN ÜZERİNDE İNKÂR VE İMHA SİYASETİ VE ULUSAL DIRİLİŞ DEVRİMİ

Siyaset açısından tarihsel süreçten hangi sonuçları çıkarabileceğimizi göstermek için 20. yüzyıl pratiği üzerinde de biraz durmamız gerekir. Bu çerçevede inkâr ve imha siyasetinin oluşum özellikleri ve anlamı, buna karşı gelişen mücadeleler ve ulusal diriliş devrimi üzerinde durabiliriz.

Bu süreç Kürdistan'da yeni bir siyasal egemenlik yapılanmasının gerçekleştiği, aşiretçi-feodal Kürt siyasetinin de işlemez hale geldiği, yürümediği ve yenilgiye uğradığı bir süreçtir. Bu temelde Kürt toplumunun imha sürecine alındığını iyi biliyoruz. 20. yüzyılın ilk çeyreğinde dünyadaki gelişmelere bağlı olarak Ortadoğu'da ve Kürdistan'da yaşanan siyasi olaylar ve gelişmelerin doğru anlaşılması gerekiyor.

Bu durumu daha somut olarak Birinci Dünya Savaşı ve bu savaşın yarattığı siyasi sonuçlar ve yapılanmalar olarak tanımlayabiliriz. Bilindiği gibi, Birinci Dünya Savaşı kapitalist devletçi sistemin bir dünya sistemi haline gelmesini sağlayan bir savaştı. Bu savaş sistemin bütün dünyayı hâkimiyeti altına almasını öngörüyordu. Bu, dünyada kapitalist devletçi sistemin hâkimiyeti altına girmeyen bir karış toprak parçası bırakmayacak sonuçlar veren bir savaştı. Avrupa'nın kapitalist devletleri arasında hem dünya çapında sistemin hâkimiyetini sağlamayı hem de dünyayı paylaşmayı öngören bir savaş yaşandı. Sonuçta bu hedefler gerçekleşti.

Doğru anlaşılması açısından bu hedeflerin irdelenmesinde büyük yarar vardır. Çünkü bu konuda ciddi yanlışlıklar yaşanmaktadır. Bu savaşta birçok ülke ve halk kapitalist devletlerin hâkimiyeti altına girdi. Rusya'da, Afrika ülkelerinde ve Amerika'da önemli gelişmeler oldu. Fakat bu savaşın merkez sahası aslında Ortadoğu'ydu. Birinci Dünya Savaşı bir bakıma kapitalist Avrupa devletlerinin Ortadoğu'yu ele geçirme ve paylaşma savaşı olarak gerçekleşti. Ortadoğu kölecisi ve feodal devletçiliğin alabildiğine derinleşip kökleştiği, buna karşılık kapitalizmin gelişmesine izin verilmeyen, kapitalist gelişmeye kapalı kalan, hatta kökleşmiş feodal devletçi uygarlık temelinde kapitalistleşmeye karşı direnen bir sahaydı. Ancak Avrupa'da gelişip sanayi devrimi temelinde tam bir hâkimiyet sağladıktan ve kendisinden önceki devletçi sistemler karşısında her alanda tam bir üstünlüğe ulaş-

tıktan sonra, bu direniş kırıacak güce ulaştığına inanan kapitalist sistem Ortadoğu'ya yönelmeye başladı.

18. ve 19. yüzyıllarda Avrupa'nın kapitalist devletçi uygarlığının sıkıştırma, daraltma ve farklı yönlerden etkileme biçiminde Ortadoğu'ya sızma çabaları gelişti. Ancak bunlar Ortadoğu'yu etkilemeye, kontrol altına almaya ve kapitalizmi bölgeye taşımaya yetmedi. Avrupa'nın kapitalist devletleri artık sabredebeyecek kadar bir gelişmeye ulaşmışlardı. Bu gelişme karşısında Ortadoğu artık 'hasta adam' denen feodal Osmanlı yönetimi altında kalamazdı. Dolayısıyla Avrupa devletleri bu uygarlık merkezlerini ele geçirmek için Osmanlı İmparatorluğu üzerinde büyük bir mücadeleye giriştiler. Bilindiği gibi bu mücadele 1914-18 yılları arasında devam eden ve o zamana kadar gelişen en büyük savaş olan Birinci Dünya Savaşına yol açtı.

Birinci Dünya Savaşının tahribata en çok yol açtığı alan, doğal olarak Ortadoğu oldu. Çünkü savaş Ortadoğu üzerinde sürdü. Ortadoğu'daki halklar büyük kayıplar verdiler, acılar çektiler. Sonunda Osmanlı merkezi sistemi yenildi. Onun ittifak yaptığı ve birlikte savaş yürüttüğü Alman cephesi yenilgiye uğradı. Savaşı İngiliz-Fransız ittifakı kazandı. Rusya da bu ittifakın içindeydi. Ama Ekim 1917 Devrimi'nin Çarlığı yıkması sonucunda, Rusya hem ittifaktan hem de savaştan çekildi. Dolayısıyla savaşın galibi olarak ortada İngiltere ve Fransa kaldı.

Bu devletler Ortadoğu'nun değişik alanlarını askeri olarak ele geçirdiler. Sonunda savaşta sağladıkları zafere dayanarak bir Ortadoğu siyasal yapılanması ortaya çıkarmaya çalıştılar. Söz konusu devletler daha 1916 yılında **Sykes-Picot Antlaşması**yla bölgeyi kendi aralarında bir paylaşıma tabi tutmuşlardı. Savaş bittikten sonra kendi planlarını Almanya'ya ve Osmanlı yönetimine kabul ettirdiler. Askeri işgali bu topraklarda gerçekleştirerek, hâkimiyet kurma çabalarını bu temelde sürdürdüler. Ancak tepkiler de aldılar. Daha çok Anadolu'dan ve Kürdistan'dan bu işgale karşı tepkiler yükseldi. Daha çok da Arap aşiretlerine dayanmayı ve bu temelde bölgeyi ele geçirmeyi öngören İngiliz ve Fransız işgalciliğine karşı Kürt aşiretleri tepki gösterdi; bu işgali kabullenmedi. Güneyden gelişen hem İngiliz hem de Fransız işgaline karşı Süleymaniye'den Antep'e kadar bir isyan, bir karşı koyma durumu ortaya çıktı. Kürt aşiretleri İngiliz ve Fransız hâkimiyetini yabancı görüyorlardı. Bu hakimiyet kendi yaşamlarıyla uyumlu değildi. Din

olarak, siyaset olarak, yaşam tarzı olarak uyuşmuyor ve bu da bir tür tepkiye yol açıyordu. Her ne kadar feodal uygarlık hâkimiyet sağlamış olsa da, aşiretçi yaşam kendi bir tür özgürlüğünü koruyan yaşam Kürt aşiret topluluğunda hâkimdi. İşgal bunlarla çelişti. Buna karşı bunların bir direnci, karşı koyması gelişti.

Öte yandan Osmanlı İmparatorluğunun tümünden dağılıp yok olmasına karşı, daha çok çözülen imparatorluk ordusuna dayalı olarak, Anadolu'da yeni bir sistem kurmayı öngören bir karşı koyma hareketi ortaya çıktı. Bu giderek Kemalist hareket biçiminde şekillendi. Bu hareket Batıdan gelişen işgal hareketi karşısında Doğudan güç alarak, başka bir deyişle Kürt aşiret reisleri ve beylikleriyle ittifak yaparak, yorgun İngiliz ve Fransız işgaline karşı belli bir toparlanma ve askeri etkinlik sağlama durumuna ulaştı. Türkiye'de buna ulusal kurtuluş mücadelesi denildiği bilinmektedir. Birkaç yıllık toparlanma ve sistem kazanma, bazı askeri hareketler ve isyanlarla işgalci güçleri geriye püskürtmenin ardından bu yeni oluşumun mevcut Türkiye topraklarında etkinlik kazanması ve hâkimiyet sağlaması gerçeği ortaya çıktı. Bu durum savaş içinde ve savaşın hemen sonrasında İngiliz-Fransız ittifakının Ortadoğu'yu bölüşme ve bölgeye hâkim olma planlarını kısmen bozdu. Bu planlarda bazı değişiklikler yarattı. Bu gelişmenin önünü alıp ezemeyen İngiltere ve Fransa, Kemalist hareketle uzlaşmak ve anlaşmaya gitmek zorunda kaldı. Dolayısıyla ilkin Mondros Mütarekesi ve ardından Sevr Antlaşmasıyla oluşturulmaya çalışılan Ortadoğu siyasal yapılanması, 1922'de imzalanan Lozan Antlaşmasıyla son biçimini aldı. Denilebilir ki, Lozan'da savaşan güçler arasında birçok bakımdan bir anlaşma sağlandı. Ancak daha çok da Kürdistan sınırları ve Kürdistan'ın paylaşılması konusunda tam bir mutabakata varılamadı. Özellikle Irak-Türkiye sınırının çizilmesi mümkün olmadı. Burası açık kaldı. Dolayısıyla Lozan Antlaşmasına rağmen, mevcut devlet yapılanmaları arasında Kürdistan üzerindeki mücadele bir süre daha devam etti. Haziran 1926 Ankara Antlaşmasıyla nihayet bu sınırın çizilmesi de gerçekleşti. Musul-Kerkük sorunu, İngiltere ve Türkiye arasında uzun bir mücadeleye sahne olan bu sorun çözüme kavuştu. Musul ve Kerkük İngiltere'nin hâkimiyetinde kaldı.

Lozan Antlaşması Musul-Kerkük sorununun Cemiyet-i Akvam'a taşırılmasına karar vermişti. Cemiyet-i Akvam Birinci Dünya Savaşının ortaya çıkardığı bir yapılanmaydı. Bu cemiyet kapsamında da belli

girişimlerde bulunuldu. Daha çok da Kürdistan’da yaşanan isyanlara, bunların hâkim devletlerde ortaya çıkardığı hâkim anlayışlara ve çeşitli pazarlıklar temelinde verilen tavizlere dayalı olarak, Musul ve Kerkük’ün İngiltere’ye bırakılması ve Irak’ın bir parçası sayılması temelinde Irak-Türkiye sınırı çizilebildi.

Kemalist hareketin esas aldığı Misak-ı Milli diye bir kavram vardı. Amasya Tamimi’nde somutlaştırdığı bu kavrama bağlı olarak, “Türkler ve Kürtlerin yaşadığı topraklar ülkenin milli sınırlarıdır” biçiminde bir karara varılmıştı. Gelişen hareketin hâkimiyet veya denetim alanı olarak böyle bir sınır tanımı getirilmişti. Bu nedenle Türkiye’nin Musul ve Kerkük’le birlikte Kürt toplumunun yaşadığı alanlar üzerinde egemenlik kurma talebi söz konusuydu. İngiltere’de ise daha çok yeni petrol bulunan ve zengin yeraltı kaynaklarına sahip olan bu sahaları mutlaka elde tutma arzusu ve çabası vardı. Bu durum taraflar arasında büyük mücadeleye ve çatışmaya neden oldu. Sonuçta buralar İngiltere’de kaldı. Türkiye yönetimi Amasya’da çizdiği sınırları koruyamadı. Misak-ı Milli kapsamında gördüğü toprakların bir bölümünü İngiltere’ye bıraktı.

Birinci Dünya Savaşı sonucunda ortaya çıkıp şekillenen Ortadoğu siyasal yapılanmasının doğru anlaşılması çok büyük önem arz etmektedir. Her şeyden önce Avrupa’da gelişen kapitalist devletçi sistemin ideolojisi olan milliyetçilik Ortadoğu toplumlarına da taşındı. Siyasete yön veren yeni bir akım olarak milliyetçilik yaygın bir biçimde Ortadoğu’ya sokuldu. Daha önceki süreçlerde hep dinsel ideolojinin etkisi altında olan ve dine dayalı siyasallaşma temelinde şekillenip yönetilen, yine kavimler bakımından çok fazla iç içe geçmiş olan böyle bir alanda, Avrupa ulusçuluğu çok zorlayıcı oldu; bölücü karakteriyle toplumları yaşadıkları alanlarda birbirine düşman kılacak olumsuz bir etki yaptı. Bu nedenle birçok alanda çelişkili ve çatışmalı durumlar ortaya çıktığı gibi, milliyetçiliğe dayalı siyasallaşma, devletleşme ve devlet sınırlarını çizme de kolay olmadı. Ne milliyetçi ideolojiyle donanıp gelişen örgütlenmeler, ne de dünya savaşı sonunda kazandığı zafere dayanarak hakimiyet kuran devletler bunu yapabildiler. Bunun sonucunda bölgede anormal ve zorlayıcı bir siyasi yapılanma ortaya çıktı.

Bir kere böyle bir gelişmeyle ideolojik olarak çeşitli toplulukları birbirine düşman haline getiren bir bölünme ve parçalanma Ortado-

ğu'nun içine sokulup yayıldı. Yine bu topraklar devlet oluşturma adı altında bölünüp parçalanarak birbirine karşı hale getirildi. Arap toplumu hakim devletlerin gücü oranında bölündü. Hangi güç nereye asker çıkarmış ve egemenlik altına almışsa, orada kendine bağlı bir siyasi yapılanma oluşturdu. Dolayısıyla bu topraklar üzerinde yaşayan insanların ait oldukları toplumun ne olduğuna, hangi özellikleri taşıdığına ve nasıl yaşamak istediklerine bakılmaksızın, tamamen savaşta galip gelmiş devletlerin egemen olma durumlarına ve çıkarlarına göre bir siyasi yapılanma oluşturuldu. Araplar 22 devlete bölündü. Kürdistan dört devlet arasında bölünüp paylaşıldı. Daha önce Osmanlı ve İran imparatorlukları biçiminde bölünmüş olan Ortadoğu'da, ancak İran yakası kendi yapılanmasını koruyabildi. Böylece hem toplumlar hem de coğrafya paramparça edildi. Deyim yerindeyse, 'böl-parçala-yönet' biçiminde tanımlanan emperyalist politika Ortadoğu'da en etkili bir biçimde Birinci Dünya Savaşı sonunda uygulandı.

Bütün bu gelişmeler temelinde bölgede sözde devletler kuruldu; sözüm ona toplumlar örgütlendiler, buna dayalı olarak gelişme sağladılar. Ama esasta ise toplumların örgütsel yapıları ve sistemlerinin, kısacası her şeylerinin dağıtılması sonucunda tamamen dış güçlerin, daha doğrusu Avrupalı devletlerin çıkarları doğrultusunda ve bu devletlere bağlı olacak şekilde bir siyasi yapılanma ortaya çıktı. Bu elbette Ortadoğu'da yaşayan toplumların özelliklerini ve çıkarlarını gözetken bir yapılanma değildi. Bu durum günümüzde de hala sürüyor. Örneğin Arapların durumuna bakalım: Araplar geniş bir topluluk olarak büyük yeraltı zenginliklerine sahip olan bir coğrafyada yaşıyor, yine uygarlık tarihinde en çok gelişme göstermiş bir saha üzerinde bulunuyorlar. Ama şu anda en geri kalmış, en parçalı, zayıf ve başkalarına muhtaç bir konumu yaşıyorlar.

Aynı zamanda İran da kendi konumunu kısmen koruyabilmiş olsa da, esas olarak hem Birinci hem de İkinci Dünya Savaşıyla birlikte iyice zayıflatılan ve geriletelen bir konuma düşürülmüştür. Bu haliyle devletçi uygarlık sistemi içerisinde çok fazla bir etkinlik sağlayamıyor. Sadece bir kültür olarak vardır, bir egemenlik ruhu olarak devam ediyor. Dünyaya kafa tutarak aslında kendi geri ve zayıf konumunu telafi etmeye çalışıyor. Yoksa ekonomik, sosyal ve kültürel bakımdan dünyadaki gelişmelerin gerisinde kalmıştır. Aslında İran'ın bu kadar geride kalmaması gerekiyor. Nitekim İran bu geriliği hazmedemiyor. Ama

dünya savaşlarıyla geriletilmiş, zayıflatılmış, kuşatılarak bağımlı kılınmış bir konumdadır. Ancak bir ruh olarak dünyaya meydan okuyan, dünyayla biraz ters düşen bir sistem yaratarak, kendi geri ve zayıf konumunu psikolojik açıdan telafi etmeye çalışıyor.

Böyle bir durum içinde Kürdistan'a daha yakından bakılabilir. Kürdistan ve Kürt toplumu aslında savaş içerisinde ve savaş sonrasında en çok zarar gören, aldatılan ve parçalanan bir coğrafya ve toplumdur. Çeşitli işgalci güçlerin yanılttığı, aldattığı kesimler vardır. Yine bunun arkasından Kemalistlerin yanıltıp aldattığı çevreler bulunmaktadır. Böyle bir savaşa en hazırlıksız yakalanan ve savaşın gelişiminden en az haberdar olan, fakat savaşın yükünü en fazla taşıyan ve sonuçlarından da en büyük zararı gören topluluğun Kürt halk topluluğu olduğunu söylemek kesinlikle abartma değildir. Kürdistan böyle bir savaş içerisinde parçalanmış; savaşın ardından etkinlik göstermek ve kendi sahasında egemenlik kurmak isteyen Kürt beylikleri ezilmiştir. Kürdistan'ın hem kuzey, hem de doğu ve güney parçalarında bu böyledir. Beyliklerin ezilmesi üzerinde işgalci güçlerle bölgeye hâkim güçler arasında bir ittifak oluşmuştur. Yani Kürdistan sınırlarını çizen devletler arasındaki anlaşma bu temelde şekillenmiştir. Birbirleriyle anlaşamayan güçler, Kürt beyliklerinin isyanlarının zorlaması karşısında, karşılıklı tavizler vererek daha o zaman kendi aralarında anlaşmaya gitmişlerdir. Sonuçta ezilen ve kaybeden Kürtler olmuştur. Değişik düzeylerde kazanç sağlayanlar ise işgalci güçlerdir.

Bölgenin diğer halklarından farklı olarak, Kürtlerin ilk ve orta çağlardan itibaren dışa doğru yayılmaya çalışan güçlerin saldırılarından derinden etkilendikleri iyi bilinmektedir. Kapitalist devletçi sistemin egemenliğiyle birlikte 'böl-yönet' politikası temelinde Kürtler üzerinde uygulanan sömürgecilik daha da pekiştirilip en tehlikeli hale getirilmiştir. Bölgenin en eski ve en temel halk topluluklarından biri olan Kürtlerin bu parçalanmış ve birbirine karşı kıskırtılmış konumu sürekli dış güçler tarafından kullanılmalarına uygun bir zemin oluşturmuştur. Çıkışı itibarıyla haklı gerekçeleri olsa da, gelişen feodal önderlikli Kürt isyanları üzerinde sürdürülen bu oyunlar başarılı sonuçlar vermiştir.

Önder APO, iki yüzyıldır sürekli derinleştirilen bu duruma '**Kürt kapani**' dedi. Farklı güçlerin bu dönemde izledikleri politikaların ve Kürdistan üzerinde yürütülen mücadelenin anlaşılması, yine oluşan inkâr ve imha sisteminin kimler tarafından nasıl yaratıldığının doğru

kavranması açısından ‘Kürt kapanı’ belirlemesi önem arz ediyor. Kürtler ve Kürdistan’ın neden bu kadar zayıf kaldığını yeterince bilince çıkarma konusunda sorunlar yaşanıyor. Kürdistan’ın ve Kürt toplumunun bu denli zayıf kalmasının nedenlerini sadece dışarıda görmek, sorunu işgalci dış güçlerin yaptıklarında aramak yeterli değildir. Kürtlerin durumunun da derinlikli olarak tahlil edilmesi ve Kürt toplumunun içinde bulunduğu düzeyin doğru anlaşılması gerekir.

Burada Kürt aşiretçi-feodalizminin özelliklerini ve gücünü, Osmanlı sistemi içerisinde bir araya gelemeyen, Osmanlı ile uzlaştıkları halde birbiriyle uzlaşamayan Kürt feodal beyliklerinin işbirlikçi ve dışa bağlı tutumlarının ne kadar tehlikeli ve zarar verici olduğunu, Kürdistan ve Kürt toplumu açısından ne kadar olumsuzluk yarattığını görmemiz gerekir. Gerçek bu olmasına rağmen unutturuluyor, gizlenmeye çalışılıyor; işbirlikçilerin bu yaptıkları yiğitlikmiş, Kürt toplumunu sahiplenmekmiş, olumlu ve ileri bir gelişmeymiş gibi gösteriliyor. Elbette bu durum doğru değildir. Bunu doğru çözümlemek, bu gerçeği doğru anlamak gerekir.

‘Böl-yönet’ politikası uygulayarak Kürdistan’ı parçalayan güçler İngiltere ve Fransa’dır. Ortadoğu’nun geneli gibi Kürdistan da Avrupa devletleri arasında yaşanan egemenlik savaşı temelinde parçalanmıştır. Ortadoğu daha çok da İngiltere, Fransa ve Almanya arasındaki mücadele temelinde parçalanan bir sahadır. İngiltere ve Fransa daha çok Arap aşiretlerine ve şeyhlerine dayandılar. Almanya ise Osmanlı merkezi yapısıyla ittifak yaptı ve Osmanlılara dayanarak Ortadoğu’ya hâkim olmak istedi. Savaş böyle çıktı. Savaşın sonunda Almanya ile birlikte Osmanlı merkezi yönetimi yenilince, Ortadoğu toprakları İngiliz ve Fransız işgaline uğradı. Kemalist hareket bunu reddederek, Anadolu’da ve Kürdistan’ın bir parçasında Osmanlı mirasının kalıntıları üzerinde egemenlik kurdu. İngiliz ve Fransız işgaline dayalı olarak, bölünüp parçalanma temelinde değişik sahalarda farklı Arap aşiretleri ve topluluklarına dayalı olarak birçok Arap devletleşmesi gelişti. Kürtler böyle bir egemenlik ve paylaşım mücadelesinden en çok zararı gören, hiçbir şey elde edemeyen ve her şeyi kaybeden bir toplum oldular.

Kemalistlerin başlangıçta Doğu parçası hariç bütün Kürdistan’ı ele geçirme yaklaşımları vardı. Amasya Tamimi ile oluşturdukları programa ve çizdikleri sınırlara sadık kalmak istiyorlar, bunun için yoğun

çaba harcıyorlardı. Mustafa Kemal Süleymaniye’de gelişen Şeyh Mahmut Berzenci İsyanıyla hep ilişkili olmuştu. Bu isyana belli ölçüde destek sunmuş, ona dayanarak hakim olmak istemişti. Buna karşılık İngilizlerin zengin petrol yataklarına sahip olan Musul ve Kerkük saharlarını ele geçirmede kesin kararlılıkları vardı. İngilizler savaşın sonunda bütün Kürdistan’ı ele geçirmek istiyorlardı. Boşluk bulsalar ve dirençle karşılaşmasalar, İngiltere ve Fransa bu amaçlarına mutlaka ulaşmaya çalışacaklardı. Fakat hem Kürt isyanlarıyla hem de Kemalist hareketin gelişimiyle karşılaşmaları nedeniyle ilerleyemediler ve geri adım atmak zorunda kaldılar.

Bu noktada İngiltere’nin Musul-Kerkük sahasını elde tutmada kesin kararlılığı vardı. Bunda ısrar ediyorlardı. Bu mücadelenin Cemiyeti Akvam’a gidişinde halk oylaması girişimleri gündeme gelmişti. Ancak bunların hiç birisi gerçekleşmedi. Çünkü Kürtler topluluk o zaman Türkiye’den yana bir tavır içindeydi. Halk oylaması yapılırsa Musul ve Kerkük’te yaşayanlar büyük çoğunlukla Türkiye’ye katılmak isteyeceklerdi. Belgeler de bunu göstermektedir. Bu yüzden İngiltere halk oylamasını engellemiştir. İngiliz yönetimi Cemiyet-i Akvam’a sunduğu raporlarda burada yaşayanların kendileri haklarında karar veremeyecek kadar geri olduklarını iddia etmiş, bu yüzden halk oylamasına karşı çıktığını belirtmiş, böylece çözümsüzlük sürece yayılmıştır.

İşte bu noktada Kuzey Kürdistan’da gelişen isyanların Türkiye üzerinde yarattığı tehdit vardır. Aynı şekilde Güney parçasındaki Kürtler de isyancı bir konumda bulunmaktadır. Bu gelişmelerin İngiltere ve Türkiye yönetimlerini uzlaşmaya götürdüğü açıktır. Türkiye gelişen Kürt isyanı karşısında geri adım atmış, isyanı desteklememesi karşılığında Musul ve Kerkük’ü İngiltere’ye vererek bir ittifaka ulaşmıştır. Böylece Lozan Antlaşması 1926’da tam sonuca giderek kesin şeklini almıştır. Bu antlaşmanın temeli Kürtlerin yok sayılmasına dayanmaktadır. Örneğin hem savaş sonrasında yapılan çeşitli görüşmelerde, hem de Lozan’da ilgili devletler ve toplulukların temsilcileri varken, bir Kürdistan delegasyonu yoktur. İngilizler sadece Osmanlı Devletinin İsveç Elçisi olan Kürt Şerif Paşayı yanlarında Lozan’a götürmüşlerdir. Şerif Paşa İngilizlerin elinde yalnızca Türkiye’ye karşı kullanmak istedikleri bir tehdit aracından başka bir şey değildir. Birçok aşiretler ve toplulukların temsilcileri görüşmelere katıldıkları ve onların görüş-

lerine başvurulduğu halde, böyle bir hak Kürtlere tanınmamıştır. Kürt temsilcileri bu tür görüşmeler ve toplantılara çağırılmamışlardır.

Kemalist yönetimin kurnazlığının da bu gelişmede önemli payı vardır. Ankara'da Büyük Millet Meclisi'ni toplayan Kemalist yönetim daha başından itibaren kendisini Kürtler ve Türklerin ortak yönetimi olarak tanımlamıştır. Nitekim aynı tanımlama bugün bile hala devam etmektedir. Lozan görüşmelerine katılan Türk delegasyonu kendisini hep Türk-Kürt ortak delegasyonu olarak göstermiştir. Öte yandan İngiltere, görüşmelerde Türkiye delegasyonunun direnişi karşısında zorlandığı ve bu yüzden taleplerini Türkiye'ye kabul ettiremediği zaman Şerif Paşayı devreye sokmuştur. Şerif Paşanın katılımı delegasyon üyeliği tarzında bir katılım değildir. Ama kimi zaman İngiltere kendisinden imzalı bir kâğıt alıp getirmekte, "İşte Kürtler de talepte bulunuyor" diye masaya sürmektedir. Bununla Kemalist delegasyonu tehdit etmekte, "Kürtleri destekleyip ayrı bir güç olarak ortaya çıkma-larını sağlayabiliriz" diyerek istediği tavizleri koparmaktadır. Türk delegasyonunun buna karşı direnemediği ortadadır. İngiltere istediğini aldığı zaman Şerif Paşanın rolü de sona ermiş, Kürt varlığının üzerine çizgi çekilmiştir.

Bu anlamda Kürtler kendi haklarını korumak üzere program sunmuş ve haklarını savunan konumdaki bir toplum olarak ne Lozan Antlaşması öncesi görüşmelerde ne de Lozan'da bulunmamışlar, tersine yok sayılmışlardır. Bu açıdan Lozan Antlaşmasının doğru anlaşılması gerekir. Bu antlaşmada Kürtlerin aleyhine alınmış hiçbir karar yoktur. Keşke öyle olsaydı, keşke Kürtler aleyhine bir dizi karara gidilmiş olsaydı, keşke başka güçler bu antlaşmaya konulmuş 20-30 maddeyle Kürtlerin çıkarlarını egemenlik altına almış olsalardı! Ancak öyle değildir. Bu antlaşmada Kürtler hiç yoktur, yok sayılmışlardır. İnkârcılık dediğimiz siyaset işte budur. O zaman bile on milyona yaklaşan bir nüfusa sahip olan Kürt toplumu maddi olarak yok sayılmış; bu kadar temelsiz ve objektif gerçeklikten yoksun bir karar ortaya çıkmıştır. Kürtlerin ne zaman varoldukları sorulabilir. Türkiye ile İngiltere arasında çelişkiler ortaya çıktığı ve İngiltere'nin Türkiye'den taviz koparması girişimleri gündeme geldiği zaman, sadece Türkiye delegasyonuna baskı uygulamak için Kürtlerin varlığı İngiltere'nin elinde bir koz olarak ortaya çıkmıştır. Buna dayanarak birçok Kürt çevrenin İngilizle-ri 'Kürt dostu' saydığı iyi bilinmektedir. ancak bu kesinlikle doğru de-

ğildir. İngiltere Kürtleri bir tehdit aracı olarak kullanıp bundan kazanç sağlayan baş emperyalist güç olmuştur.

Sonuçta Lozan'da giderilemeyen Irak-Türkiye sınırı konusundaki belirsizlik 1926 Ankara Antlaşmasıyla aşılmış, aynı ruhun ve yaklaşımın kabul edilmesi temelinde bu antlaşma onaylanmış, böylelikle Lozan Antlaşmasıyla Ankara Antlaşması birbirini tamamlamıştır. Bu gelişmelerin sonunda varılan nokta bir toplumun yok sayılmasıdır. Dolayısıyla çıkarlar temelinde yok sayılan ve anlaşmalarla varolmadığı kararlaştırılmış olan Kürt toplumu adına geliştirilmek istenen her hareket, ne denli haklı ve meşru bir temele dayanırsa dayansın, dünyaya karşı bir hareket olarak değerlendirilmekte ve tavır alınmaktadır.

Birinci Dünya Savaşının kapitalist devletçiliği dünya sistemi haline getiren bir savaş olduğunu belirtmiştik. Dolayısıyla savaşın ardından yapılan anlaşmalar dünya sistemini belirleyen anlaşmalardır. Özü böyle olan Lozan Antlaşması da bu sistemin bir parçasıdır. Sonuçta ortaya çıkan durum şudur: Kapitalist devletçi dünya sistemi Kürdistan'ı ve Kürt toplumunu yok saymaktadır. İnkâr siyaseti ve sistemi sadece Türkiye, İran, Suriye ve Irak'ın uyguladığı, bu devletlerin esas aldığı bir sistem ve siyaset değildir; aslında kapitalist devletçi dünya sisteminin bir siyasetidir. Bu sistemi Avrupa devletleri yarattılar. Bu açıdan esas itibariyle İngiliz ve Fransız sistemidir. Almanya da buna ortaktır. Daha sonra ABD bu sistemin önderliğini devralmıştır.

Aslına bakılırsa Birinci Dünya Savaşı sürecinde ABD oldukça geri sayılabilecek bir durumdadır. Henüz dünya hakimi haline gelememiş olan, savaşın dışında kalmış bir güçtür. Ortadoğu'ya daha yeni yeni ilgi duymakta, bölgeye uzanmakta, el atmaya çalışmaktadır. Savaşın ardından Ortadoğu'da birçok Amerikan misyoneri ve temsilcisi dolışmaktadır. Lozan Antlaşmasını en son imzalayan devlet ABD olmuş, ancak 1927'de imzalamıştır. Bunun nedenini anlamak zor değildir. ABD Lozan Antlaşmasına karşı çıkarak Ortadoğu üzerinde etkinlik sağlayıp sağlayamayacağını, oraya adım atacak bir ipucu bulup bulaamayacağını netleştirme çabası içindedir. Bu çerçevede Kürdistan'la da ilgilenmektedir. O zaman hem Türkiye'de hem de Kürdistan'da ABD ile ilişkilenecek isteyen çevreler ortaya çıkmıştır. Bazı çevrelerde Amerikan mandacılığının daha yararlı olabileceği düşünceleri de gelişmektedir. Fakat kendi egemenliklerini kurmaya çalışan İngiltere, Fransa ve Türkiye bastırmakta, ABD'ye karşı durup mücadele etmekte, ABD'nin

bölgeye el atmasına fırsat vermemektedir. ABD sonunda 1927’de Lozan Antlaşmasını imzalayarak oluşan sisteme onay vermiş ve Ortadoğu’daki mandacı arayışından vazgeçmiştir.

Böylece, oluşan dünya ve Ortadoğu sistemine bağlı olarak bir Kürdistan statükosu oluşmuştur. Bu statüko inkâr siyasetine dayanan bir statükodur, bir sistemdir. Dolayısıyla Kürdistan’ı parçalayan, yok sayan ve inkâr eden siyaset ve sistemin uluslararası bir sistem olduğunu, bir dünya sistemi ve siyaseti olduğunu iyi bilmek gerekir. Bu bazı devletlerin eseri olan bir sistem değil, ilkin Cemiyeti Akvam’da, daha sonraları ise Birleşmiş Milletler’de dile gelen bir sistemdir. Onun için hiçbir devlet Kürt’ü ve Kürdistan’ı ciddi bir biçimde tanımaya yanaşmamaktadır.

Şu hususlara özellikle dikkat etmek gerekir: ABD kendi çıkarlarına denk düştüğü için bugün Güney’deki Kürtlere destek verir görünmektedir. Ancak ABD Başkanları daha önceleri de Barzani hareketine bir sürü söz verdiler; ancak mevcut dünya statükosunu değiştirmeye karar verinceye, sermayenin küresel düzeyi böyle bir siyaseti gerektirinceye kadar verdikleri sözleri bile tutamadılar. Şimdi ABD Güney’de KDP ve YNK düzeyinde bir Kürt statüsüne açık bir yaklaşım gösteriyorsa, bunun nedeni Ortadoğu’daki statükoyu değiştirmeye karar vermiş olmasıdır. Buna ulaşamadığı sürece ABD verdiği sözleri bile yerine getirememiştir. Söz verse de yerine getiremezdi, çünkü bu durum oluşan dünya sistemine ters düşmek olurdu.

Öte yandan Kürdistan’da geliştirilen imha uygulamalarının tümü bu inkâr siyasetine ve sistemine dayanır. Bu gerçeğin de çok iyi bilinmesi gerekir. Çünkü bir kere Kürt toplumu ‘varolmayan’ bir güçtür, yokluğu konusunda bütün devletlerin uzlaşma sağladığı ve anlaştığı bir güçtür. Kürtler “Ben varolmak istiyorum” dediklerinde hepsi birleşip buna karşı çıkmakta, varolma istemlerine karşı yürütülen katliamlar herkesçe onaylanmakta, hiçbir devlet neden bu katliamların yapıldığına dair soru bile sormamaktadır. Çünkü kendilerine göre böyle bir toplum mevcut değildir, devletçi sisteme göre Kürtlerin varlığı bir yanlışlık olmaktadır. Önder APO’nun da vurguladığı gibi, “Despotik devlet anlayışının Kürtleri bir olgu olarak görme ve dostlukla yaklaşma gibi bir geleneği yoktur. ‘Başını kaldırırsa ez’ bellenen tek politikadır. Bununla birlikte gırtlığına kadar işbirlikçi hain bir Kürt gelenek ‘aileciliği’ de hep devrede tutulur. Bunların yerel despotik devlet an-

layışlarıyla olduğu kadar, yeni emperyal efendilerle de ilkesiz her türlü işbirliğini yürütmekten çekinmeyecekleri karakterleri gereğidir.”

Diğer bir husus şudur: Kapitalist devletçi sistem Kürdistan'ı ve Kürt toplumunu yok saymış ve imha süreci altına almıştır. Dolayısıyla Sümer'den başlayan ve kapitalist devletçi sistemle doruğa ulaşan devletçi toplum uygarlığı Kürdistan'ı ve Kürt toplumunu yok sayan bir konuma gelmiştir. Daha Sümer'de doğarken Kürt neolitiğini özümseyerek, ondan beslenerek gelişen ve sürekli Kürdistan'ı egemenlik altına almaya çalışan devletçi uygarlık, sonunda bir coğrafya olarak Kürdistan'ı ve bir toplum olarak Kürt toplumunu yok sayma temelinde Kürdistan üzerinde egemenlik kurma düzeyine ulaşmıştır. Kapitalist devletçi dünya sisteminin geldiği nokta budur. Ancak Kürt toplumu ve Kürdistan'ı yok sayarak burayı paylaşabileceğini ve bu alan üzerinde egemenlik kurabileceğini düşünmektedir. Devletçi toplum sisteminin Kürtler ve Kürdistan açısından taşıdığı anlam kesinlikle budur. Bu nedenle Kürtler açısından devletçiliği abartmak ve önemsemek yanlıştır. Devletçi sistem daha doğarken Kürdistan'a işgal ve talan olarak yansımıştır. Kapitalist devletçi sistemle doruğa ulaştığında da Kürdistan'ı yok sayarak bir soykırım sistemi biçiminde yansıtmaktadır.

Devletçilikle Kürt toplumu ciddi biçimde hiç buluşmadı. Kürt toplumu hep devletçiliğe karşıt bir toplum oldu; bunun da ötesinde karşıt olabildiği ölçüde var oldu ve gelişti. Kürtlük ve Kürt toplumu şimdi de devlete karşıt olabildiği ölçüde varoluyor. Daha açık bir ifadeyle devletçiliğin Kürdistan'a ve Kürt toplumuna kazandırdığı herhangi bir şey yoktur. Bu konuda yanılmamak, bu bakımdan Güney Kürdistan'da yaşanan gelişmelere bakıp aldanmamak büyük önem taşır. Bu alanda yaşananlar yeni bir durummuş gibi gözükmesine rağmen konjonktürelidir. Yarın ne olacağı belli değildir. Nitekim Barzaniler geçmişte de etkili bir güçtüler; Süleymaniye'de Talabani'nin YNK'sinden bile çok daha güçlü Kürt beylikleri vardı. Şeyh Mahmut Berzenci para da basıyor, mühür de kullanıyordu. YNK henüz bu düzeye ulaşamamıştır. Bu nedenle şu andaki gelişmeyi çok ileri bir gelişme olarak görmemek gerekir. Sanki bunlar tarihte hiç olmamış da şimdi oluyor gibi bir kanı yanlıştır. Hayır, bu alanda daha ileri egemenlikler vardı ama konjonktür değişince ezilip gittiler. Bu nedenle Kürdistan'ın ve Kürt toplumu-

nun geleceğini devletçi sistem içerisinde aramak hiç de doğru bir yaklaşım değildir.

ABD mevcut statükoyu değiştirmek istediği, ulusüstü sermayenin çıkarlarına uygun bir Ortadoğu statükosunu kurmaya çalıştığı ve mevcut statükoyla çatışmada ihtiyaç duyduğu için Kürtlere belli bir yaklaşım gösteriyor ve biraz destek veriyormuş gibi görünüyor. Ama bu konuda gelişme sağladıkça ve mevcut ulus-devlet statükosunu parçalayıp küresel sermaye çıkarlarına uyumlu hale getirdikçe nasıl bir politika izleyeceğini, bundan sonra hangi politikalara yöneleceğini, dolayısıyla Kürtlere ve Kürdistan'a nasıl bir yaklaşım göstereceğini kestirmek zordur. ABD'nin Kürdistan'ı güçlü bir devlet yapacağı düşüncesi hiçbir maddi temeli olmayan bir varsayımdan öte bir şey değildir. Bunun da ötesinde, ABD belki yeni bir inkâr sistemini de gündeme getirebilir. Bu da bir olasılıktır, hatta çok daha güçlü bir olasılıktır. Bu nedenle çok duyarlı davranmak ve dikkatli olmak, tarihi tecrübeyi çok iyi bilince çıkarmak ve geçmişten çıkarılan dersleri esas almak gerekir. Öyle yapılmazsa, yeniden ucuz kaybetmeler ortaya çıkabilir. Şimdiki Kürt hareketleri ve öncülükleri de geçmişte Kürt ileri gelenlerinin içine düştükleri yanılgılar ve yanlışlıklarla yüklü sürece benzer bir süreci yaşayabilir. Bu durumda sonuç eskisinden daha da kötü olur. Böylesi güçler tarihten ders çıkarmamış olurlar. Oysa tarihten dersler çıkarabilmek ve komplolar tarihini tersine çevirmek, tarihi olumsuzluk değil gelişme yönünde ilerletebilmek gerekir.

Buraya kadar inkâr ve imha sisteminin oluşumu ve inkar siyasetinin şekillenmesi üzerinde durmaya çalıştık. Kürt gerçeği üzerinde uygulanan bu inkârcılığın iyi kavranması gerekir. İnkarcılık herhangi bir sözcük gibi ele alınır, söylenip geçilir, normal bir sözcükmüş gibi ifade edilirse doğru olmaz. Öncelikle Kürt insanının bu gerçeği iyi anlaması ve özümsemesi şarttır. Şu gerçeğin çok iyi bilinmesi gerekir: Kürt olarak, dolayısıyla kimliğine sahip çıkan, iradeli ve özgür insan olarak bu sistem içinde yaşama imkânı yoktur. İnkârcılık bu demektir. Kürdistan üzerinde oluşan inkâr sistemi böyle bir durumun yaratılması demektir. Bu durum yok sayımadır, hiç yerine konulmadır. Eğer bir halk olarak, toplum olarak yok sayılıyorsa, onun bireyleri de yoktur. Dolayısıyla o toplum için yaşam artık kalmamıştır. Bu oldukça önemli ve derinden anlaşılması gereken bir durumdur.

Peki, Kürt toplumu böyle bir yok saymayı nasıl kabul etti, neden kabul etti? Hangi zaafı ve zayıflıkları kendisine bunu kabul ettirdi? Bunun da ötesinde mevcut dünya sistemi kendisini yok sayar, adını ve kimliğini bile anmazken, bu halk nasıl bu dünyada yaşayabileceğini sanıyor, nasıl kendisine yaşam arayabiliyor, nasıl birilerini dost biliyor, nasıl “haklarım ve hukukum” diyebiliyor? Belli ki Kürt’ün hiçbir hakkı ve hukuku yoktur. Bu açıdan böyle bir yok sayma bir kişiye, bir topluma yapılabilecek en büyük hakarettir. Örneğin herhangi bir kişiye “Sen yoksun, sen bir hiçsin” denilse, bu ona yapılabilecek en büyük hakaret olmayacak mıdır? Birinci Dünya Savaşı’nın ardından yapılan anlaşmalar temelinde hayata geçirilen inkâr ve imha sistemi dediğimiz sistemle Kürt toplumuna, “Sen bir hiçsin, yoksun, sen köle bile olamazsın, sen hizmetçi bile olmazsın, uşaklık bile yapamazsın. Sen yok olacaksın” deniliyor. Bunun bir tükeniş olduğu ortadadır. Orada zaten bir soykırım kararı verilmiş, tümünden imha etme kararı verilerek pratikleştirilmesinin yolu açılmıştır. Böyle bir karara tabi olmak bir toplum için son derece kötüdür. Bir halk için düşünülebilecek en olumsuz durum budur.

Buna karşı çıkamamak, bunu hızla reddedip değiştirememek de kötü bir durumdur. Gerçeğin işte burada aranması gerekir. Belki insanlar o zaman geriye, bilinçsizdi, dünya gerçeğini bilmiyorlardı, ne olup bittiğini fark edemediler denilebilir. Ama bugün dünya küçülmüş, adeta büyük bir köy halini almıştır; dağdaki bir çoban bile dünyanın dört bir yanında neler yaşandığını öğrenebilecek koşullara kavuşmuştur. Bu koşullarda bile hala Kürt’ün adı, varlığı, kimliği ve kültürü yok sayılmaktadır. Buna rağmen bu inkarcılığa karşı sergilenmesi gereken refleks, öfke ve karşı duruş zayıftır. Kabul edilemez bir duyarsızlık durumu sürüp gitmekte, adeta hiçleştirilmeyi kabullenme ya da anlamama yaşanmaktadır. Dünya sistemi “Sen hiçsin, yoksun” dediği halde, kimileri bu inkarcı sistemden “Ben şunu da istiyorum, bunu da istiyorum. Şu ülke güzeldir. Avrupa’da yaşamak istiyorum, Amerika’da yaşamak istiyorum, şöyle yaşam hakkı istiyorum” gibi taleplerde bulunabilmektedir. Bunun bir yanılgı ve gaflet olduğu ortadadır. Çünkü ortada bu taleplere olumlu karşılık verecek bir güç yoktur.

Avrupa sistemine bakalım. Avrupa’nın hiçbir kuralı ve hukuku Kürt insanı için işlemez. Dünyadaki her türlü harekete uygulanan hu-

kuk sıra PKK'ye gelince uygulanmaz. Ne insan haklarımız, ne ayrı bir halk olarak yaşama hakkımız, ne meşru savunma hakkımız vardır. Kürt halkına hiçbir hukuk kuralı uygulanmıyor. Neden? Çünkü bu halk inkar edilmekte, yok sayılmaktadır. Yokluk üzerinde de hak ve hukuk olmaz. Hemen herkes için geçerli kurallar Kürt söz konusu olunca işlemiyor, Kürt hiçbir yere giremiyor, hiçbir yerde adı yoktur. Bu bakımdan Avrupa Birliği'nin mevcut yaklaşımlarının da ciddi bir tehlike arz ettiği ortadadır. Çünkü Avrupa Birliği bu gerçeği aşmıyor, Kürt'ü inkar etme siyasetine son vermiyor, Kürt halkı için bir varlık durumu ve ortamı geliştirmiyor.

Tümüyle yok saymanın arkasından imha etmeyi getireceği bellidir ve bu da katliam demektir. Doğada en basit bir canlı bile kendisini öldürmek isteyen güçler karşısında direnir. Bir koyun bile kasabın bıçağı altına yatırıldığında çırpınıp kurtulmaya çalışır. Bu bir canlılık refleksidir. Peki, Kürt toplumu bu inkar ve imha sistemine karşı ne kadar direnmiştir, bugün ne kadar direniyor? Bu konuda ciddi zayıflıklar vardır. Bu zayıflıkların görülmesi, eleştirilmesi ve aşılması gerekir. Çünkü normal bir canlı için bile öngörülmecek bir yaklaşım Kürtler için öngörülmüş ve uygulamaya konulmuştur. Bu bir halk için uğrayabileceği en ağır bir hakaret niteliğindedir. Tek doğru tavır bunun reddedilmesidir. Bir toplum böyle bir hakareti içine sindirebilir mi? Kürt toplumu bu hakareti reddetmeyip sinesine çeker ve onunla dolu olursa hangi gelişmeyi sağlayabilir? Böyle bir aşağılanmaya boyun eğen bir halkın hiçbir gelişme sağlayamayacağı kesindir.

Bunu inkâr ve imha sisteminin şekillendiği dönemin ciddi bir zafiyeti biçiminde görmek gerekir. Zaafa düşme oradan başlamış ve bugüne kadar gelmiştir. Eğer burada feodal yapılanmanın çok fazla uyuşturucu etkisi varsa, buradan yola çıkıp feodal yapılanma ve dinsel etkilenmeleri eleştirmek mutlaka yerine getirilmesi gereken bir görevdir. İşin bir yanı kesinlikle budur. Kuşkusuz Kürt toplumu feodal yapılanma ve dinsel dogmatizm altında bir hayli uyuşturulmuştur. Diğer yandan özgürlük korunmakla birlikte dağda kalma acaba toplumu biraz zayıf mı bırakmıştır? Kültürel gelişme, kültürel bağlar güçsüz müdür? O zaman bu güçsüzlüğe karşı mücadele edilmelidir. Bundan dolayı mı çok fazla tepki gösterilemedi? İşbirlikçi siyasetin etkisi çok mu yaygındı? Halk çok saf, çok kolay aldatılabilen konumda mı

bulunuyordu? Öyleyse o zaman bu saflığı ve aldatılabilme durumunu aşmak gerekir. Gerçekten ciddi bir olumsuz durum vardır.

Şunu açıkça ifade etmek gerekir: Kürt toplumunun ciddi zafiyetleri vardır. Önder APO bu hususlar üzerinde çok durdu, bunları şiddetle eleştirdi. Dolayısıyla bu zafiyetlerin aşılıp giderilmesi kaçınılmazdır; ulusal, toplumsal ve bireysel düzeyde bu zayıflıklar ve zaaflar aşılmak zorundadır. Hiçbir toplum ve bu toplumun bireyi inkâr edilmeyi, yok sayılmayı kabul edemez. Kime “Sen yoksun” deseniz, bunu kendisine asla kabul ettiremezsiniz. Yoksun dediğiniz kişi bu yaklaşımınızı mutlaka reddeder, kendi varlığını kabul ettirmek için her şeyini ortaya koyar. Oysa Kürt toplumu öyle yapmamakta, bunun da ötesinde yokluk içinde de yaşayabileceğini sanmaktadır. Kürt toplumu devletçi sistem gerçeğinden uzaktır. Yine yaşam düzeyi bir hayli zayıflatılmıştır. Devletçi sistemin dışında olduğu için devletçi sistem gerçeğinden uzak kalabilir. Yaşam gücünün zayıflaması da herhalde geri kalmışlığın etkileri yüzünden olabilir. Dolayısıyla olup bitenleri anlamadı. Kürt toplumunun 20. yüzyılın ilk çeyreğinde Kürdistan üzerinde yürütülen mücadeleyi, Kürdistan’ın bölünüp parçalanması için yürütülen savaşı yeterince bilince çıkardığı ve anladığı söylenemez.

Avrupa’dan gelen milliyetçiliğin Osmanlı sistemi içerisinde oluşumuna Kürt kökenli subaylar ve aydınlar da katıldılar. İttihat ve Terakki’nin kurucuları arasında Türk kökenli olmayanlar çoğunlukta idi ve aralarında Kürtler de vardı. İttihat ve Terakki’nin ideologu bir Kürt olan **Abdullah Cevdet**’ti. Türk milliyetçiliği böyle oluştu ve Osmanlı’ya hâkim oldu. İttihat ve Terakki Birinci Dünya Savaşında devleti yöneten güçtü ve savaşta yenildi. Kürt kökenli aydınlar ve subaylar, bunun ardından ordu saflarında gelişen Kemalist hareket içinde de yer aldılar. İsyan eden aşiret güçleri de Osmanlı’nın devamı olarak oluşuyor düşüncesiyle Kemalist harekete destek verdiler. Fakat dikkat edilirse çok örgütlü değillerdi, siyaset yapabilecek bir konumdan uzak bulunuyorlardı, kendi çıkarlarını görebilen ve örgütlü biçimde hakim olabilen bir düzeyi yakalayamamışlardı. Bu nedenle aldatılmaları oldukça kolaydı. Kemalist hareket başarı kazanıp gittikçe Türk milliyetçiliği eksenine oturduktan sonra, ancak o zaman durumun vahametini fark ettiler. Bu temelde bazı itirazlar geliştirdiler. Ama bunun zamanı çoktan geçmişti.

Bir kez daha vurgulamakta yarar var: Devlet tümüyle Türk milliyetçiliği eksenine oturduktan sonra Kürt aydınlarında bundan rahatsızlık duyma ve itiraz durumu gelişti. İlkel Kürt milliyetçiliği savaş öncesinde, savaş içinde ve savaşın ardından işte böyle oluştu. Fakat dikkat edilirse iş işten çoktan geçmişti. Bu duruma itiraz eden aydınlar ve subayların sayısı oldukça sınırlıydı. Oluşan merkezi Kemalist yapılanma kontrolü tümüyle ele geçirmişti. Dolayısıyla bu itirazları rahatlıkla kontrol edebildi. **Cıbranlı Halit Bey** gibi Osmanlı ordusu içinde subaylık yapmış birçok kişi bu gidişatın kendi aleyhlerine olduğunu gördüklerinde, deyim yerindeyse atı alan Üsküdar'ı çoktan geçmişti. Ayrıca bu gelişmeden rahatsızlık duyan Kürt aydınlar ve subaylar izleniyorlardı, kontrol altındaydılar ve denetime alınmışlardı. Kürt toplumunda oluşan potansiyelin ezilmesi için de isyanlar patlatıldı ve ezildi.

Şeyh Sait İsyanı bu hoşnutsuzluğun sonucu olarak başladı. İsyan aslında subayların itirazlarının bir sonucuydu. Onlar da izleniyorlar, kontrol altında tutuluyorlardı. Harekete geçme tehlikesi belirdiğinde ise tutuklanmışlardı. Bu yüzden daha sonra gelişen isyan niteliğindeki patlamalar toplumun ezilmesine yol açan olaylar olarak gelişti. Bunlar örgütlü ve planlı bir çalışmanın ürünleri değildi. Somut bir amaca dayanmaktan uzak bulunuyorlardı. Bu zaafı daha çok kontrolü sağlamış olan sistemin mevcut potansiyeli ezmek için kullandığı olaylara dönüşmelerine yol açtı. İsyanların durumu buydu. Kürtler, Kürt kökenli askerler, din adamları, aydınları, ileri gelenler ancak her şey olup bittikten, sistem şekillendikten, Kürdistan bölünüp parçalandıktan ve her türlü uluslararası yapılanmada Kürtler yok sayıldıktan sonra uyandırıldılar. Bütün bu siyasi oluşumlar pratikte Kürt toplumuna yansıdığı zaman harekete geçmeye çalıştılar. Kendileri hakkında verilmiş olan karardan ancak o zaman haberdar olabildiler; ancak o zaman imha kararının farkına vardılar. Buna karşı parça parça isyan etseler de, bu isyanları ezmek Kemalist hareket için çok zor olmadı. Neden? Çünkü bu isyanlar herhangi bir hazırlığa dayanmıyordu, hiçbir örgütlülüğü yoktu. Karşı taraf kendini örgütlemiş, sisteme kavuşturup güçlendirmişti. Kendisi için tehdit saydığı güçlerin üzerine yürüyor, bunları ezip hâkim olmak istiyordu. Böyle bir durumda buna tepki göstermenin herhangi bir şey kazandırmayacağı ve başarılı olamayacağı açıktı. Bu nedenle gelişen isyanların öyle başarı kazanacak bir durumu yoktu. Şeyh Sait İsyanı daha başından itibaren kontrole alınmıştı. As-

linda bu isyanı hazırlayanlar Kürt kökenli subaylardı. Onlar da hep kontrol altında tutuluyorlardı. Nitekim isyan öncesinde zaten tutuklanmışlardı. Dolayısıyla kitlelerin tepkisi biçiminde gelişen isyanların bastırılması ve mevcut potansiyelin ezilmesi fazla zor olmadı.

Şeyh Sait İsyanından çıkarılan tecrübeyle **Ağrı İsyanı**nda belli bir örgütlenme çabasının bulunduğu söylenebilir. Fakat bu isyanda da öyle fazla bir derinlik ve hazırlıklı olma pozisyonu yoktur. **Dersim İsyanı** özünde geliştirilen askeri operasyona karşı bir direnmedir. Dersim her taraftan kuşatılmıştır. Kemalist hareket yıllarca Dersim'in durumuna ilişkin araştırmalar yapmış, daha sonra kuşatmayla üzerine yürümüştür. Ordunun üzerine yürümesi karşısında, son noktada harekete geçen umutsuz bir direniştir. Aşiret saflığı direnişe de yansımıştır. Direnişin manevi lideri **Seyit Rıza**'nın nasıl kendi ölümüne gittiği iyi bilinmektedir. Bu koca çınarın dünyadaki gelişmelerden hiç haberi yoktur. Devlet kendisine görüşme çağrısında bulunmuştur. "Hele bir gideyim, ne istediklerini öğreneyim" der gibi bir tavırla Erzincan'ın yolunu tutmuştur. Yeni koşullardan habersiz bir biçimde, birkaç yüz yıl öncesinde olan olaylara benzer bir durum yaşanıyormuş gibi görülmeye gitmiştir. Bir komployla tutsak edildiğini anladığında, Seyit Rıza'nın komploculara "Sizin oyunlarınıza akıl erdiremedim, bu bana dert olsun; ancak siz de bana boyun eğdiremediniz, bu da size dert olsun" biçimindeki sözleri bu gerçeği çok iyi ortaya koymaktadır. Şeyh Sait idamla yargılanırken, idam sehpasını hazırlayan savcıya, sürgüne gönderildiği yerde kendisiyle birlikte nasıl kuzu çevireceklerini anlatmaktadır. Kürtlük yok sayılmış, inkâr sistemi oluşmuş, isyan ezilmiştir; kendisi idam sehpasına çıkarılmak üzeredir, ama o hala bunu şaka gibi görmektedir. Durumun ciddiyetinden, Kürt toplumuna karşı geliştirilen siyasetten hiç haberi yoktur, bunun çok uzağındadır. Böyle isyancılık, böyle öncülük olmaz.

20. yüzyılın isyan önderleri içinde en çok direten, daha çok iktidara ve devlet olmaya yakın duran **Şeyh Mahmut Berzenci**'dir. Onu da İngilizler istedikleri gibi kontrol etmişlerdir. Gerektiğinde isyan etmesine izin vermişler, koşullar tersini gerektirdiğinde de tutuklayıp Hindistan'a sürebilmişlerdir. Berzenci'nin de isyancı konumu zayıftır, adeta bir uç beyliği durumunda bulunmaktadır. Dünyaya hakim olmuş İngiliz sistemine karşı yapabileceği fazla bir şey yoktur. Dolayısıyla o da ciddi rol oynayamamış ve ezilmiştir.

Doğu Kürdistan'daki direnişler de öyledir. **Simko İsmail** ve benzerlerinin hareketleri, birliğini korumuş olan İran sistemi karşısında ezilmişlerdir.

Bu dönemin isyanları için genel planda şunlar söylenebilir: Bir ke-re karşıt sistem, yani inkâr sistemi oluşup belli bir yapılanma kazana-rak Kürt toplumunun üzerine gelmektedir. Dolayısıyla bu yapılanma-ya karşı tepki olarak doğan isyanların söz konusu yapılanma karşısın-da başarı kazanma şansı yoktur. Daha doğrusu bir ulusal hareket ola-rak, örgütlü siyasal bir hareket olarak gelişim gösterememiştir.

İkincisi, Kürt toplumunun yok sayılması bir sistem haline getiril-miştir. Bu oldukça önemlidir. Çünkü bundan sonra Kürt toplumunu ezmek kolaydır. Kürdistan üzerinde uygulanan katliamlara kimse ses çıkarmamakta, çıkarmamaktadır. Bunun nedeni, hemen her gücün Kürt toplumunu yok sayan siyaseti onaylayıp benimsemiş olmasıdır. Artık yokluğa karar verilmiştir, katliamlar da bu kararın uygulanması olmaktadır. Kimse bu karara karşı çıkabilir mi? Çıkamaz ve çıkmamıştır da. Örneğin İngiltere ve Fransa dünyanın birçok yerinde gelişen olay-lara ilgi duymakta ve destek vermekten kaçınmamaktadır. Öte yan-dan bir de emekçilerin iktidarını kurduğu iddiasıyla ortaya çıkan Sov-yetler Birliği vardır. Ulusların kendi kaderlerini tayin hakkını ilan eden Sovyetler Birliği, ulusal hareketleri sosyalizmin temel bir kolu olarak görmekte, kendisini ulusal kurtuluş hareketlerinin temel destekleyici gücü olarak değerlendirmektedir. Ama aynı Sovyetler Birliği'nin Kür-distan'daki isyanlara ve Kürt halkı üzerindeki katliamlara dair herhan-gi ciddi bir tutumu yoktur. Kürt direnişini desteklemek bir yana, katli-amlara itiraz etme pozisyonu bile bulunmamaktadır. Neden? Çünkü Sovyetler Birliği de inkâr sistemini onaylamış, oluşan dünya sistemine katılmış, bu sistemin bir parçası olmuştur. Sistem ise inkâr siyasetini uygulamaktadır. Bu oldukça nettir. Bunun için de Sovyetler Birliği en fazla desteği İkinci Dünya Savaşı sonunda Barzani ve KDP'liler Rus-ya'ya sığındıklarında verdi. Bu da sadece mülteci Kürtleri kendi ülke-sinde ağırlamak biçiminde insani bir destek oldu. Ondan öteye Kür-distan'ın ve Kürt halkının durumuyla ciddi biçimde bir ilişkilene-me ve ilgilenme içinde olmadı, olamadı. Sömürge ülkeler halklarının direniş güçlerine eğitim veren Sovyet sistemi, Kürtlere destek vermeyi bir yana bırakalım, maruz bırakıldığı katliamlara itiraz etme tutumunu bile gösteremedi.

Bunun için bir kere inkâr sistemi oluştuktan sonra, Kürdistan üzerinde denetim sağlamak, Kürt toplumunu baskı ve katliamlarla sindirmek, Kürdistan'ı ulusal ve toplumsal olarak kendisinin bir parçası saymak ve öyle bir konuma getirmek için gerekli politikaları oluşturup uygulamak zor olmamıştır. Örneğin bütün zayıflığına rağmen Türkiye Cumhuriyeti Devleti bunu rahatlıkla yapabirmiştir. Önce askeri olarak kontrol ve denetimini sağlamış, gelişen tepkileri ve itirazları katliamlar ve darağaçlarıyla ezmiştir. Hiç kimse bu uygulamalara itiraz etmemiştir. Ardından Türkiye sistemi egemenliğini geliştirecek ekonomik, politik ve kültürel politikaları planlı ve örgütlü bir biçimde uygulamak için gerekli adımları atmıştır. Devlet siyasetinin Kürdistan'a yansması, Kürdistan'daki devlet kurumlaşmasının ekonomik, idari, eğitsel, kültürel ve sosyal alanlarda gelişiminin hepsi öncelikle gerçekleştirilen askeri egemenliğe dayalı olarak sürdürülmüştür.

Güney'deki gelişmeler biraz farklı, biraz da gecikmeli olarak, ancak yine de bu inkârı uygulamak üzere gelişti. İngilizler ve Fransızlar, yönetimi kendilerine bağlı olarak oluşturdukları devletçiklere bırakıp çekildiler. Bu devletleşmelerde tümüyle Arapları öne çıkardılar. Bu aslında inkâr politikasında uzlaşmaktı. Kürtlerin oluşturulan yönetiminde herhangi bir yeri olmadı. Dikkat edilirse İngilizler ve Fransızlar Kürt'ü kabul eden bir konumda değillerdi. Bu açıdan Avrupa sisteminin Kürt'ü kabul ettiği ya da Avrupalı devletlerin Kürt dostu olduğu iddiası bir yalandır, bir oyun ve aldatmacadır. Tersine, Kürdistan'ı bölen ve inkâr statükosunu oluşturan, başta İngiltere ve Fransa olmak üzere Avrupa devletleridir. Almanya ise zaten Osmanlı merkeziyle ilişkili olmuştur. Şimdi de Türkiye Cumhuriyeti'yle ilişkilidir ve dolayısıyla Kürtlüğü her zaman yok saymıştır. İlişkili olduğu devletin merkezi politikası neyi öngörüyorsa, Almanya onu esas almıştır. Çünkü öyle bir ilişkiyle egemen olmak istemiştir.

Mahmut Berzenci isyanı ezildikten ve Irak'ta bir krallık rejimi oluştuktan sonra İngiltere geri çekildi. İkinci Dünya Savaşının ardından, Arap toplumundaki gelişmelere bağlı olarak, daha çok ordu içindeki güçlere dayanan radikal Arap milliyetçiliğinin, Türkiye ve dünyadaki gelişmelerden de güç alıp geliştiği görülmektedir. Arap ulusal hareketi değişik ülkelerde bu biçimde bir gelişme göstermiştir. Bunun başta gelen örneği Mısır'da gelişen Nasırcılıktır. **Nasırcılık** 19. yüzyılın ortalarından beri Kahire merkezli gelişen bir eğilimdir. İngiltere destekli bir

hareket olma özelliğine sahiptir. 20. yüzyılın ortasında Arap milliyetçiliği ideolojik ve siyasi olarak bir devlet gücü haline gelmiştir. Bunun diğer Arap toplumlarına yayılması söz konusudur. Suriye ve Irak'ta **Baas Partisi** biçiminde bir şekillenmeye gitmiştir. Bu da radikal Arap milliyetçiliğidir. Türkiye'deki Kemalist milliyetçiliği örnek alan ve onu izleyen bir konumda bulunmaktadır.

Bunlar güçlendikleri ölçüde aslında Birinci Dünya Savaşı ardından oluşan Kürt politikasını, yani inkâr ve imhayı esas almışlardı. Nitekim Baas Partilerinin Irak ve Suriye'de darbe yapıp iktidar olduktan ve güç kazandıktan sonra uyguladıkları politika '**Arap kemeri**' politikası oldu. Bu, özünde Kürtleri yok etme politikasıydı. Baas rejimi her türlü baskının yanı sıra fiziki katliama başvurarak yok edemeyince Kürtleri değişik alanlara sürmüş, Kürdistan'dan kopartarak dağıtma ve eritme politikasını uygulamaya başlamıştı. Irak ve Suriye'deki bu uygulamalar, Türkiye'de uygulanan sürgün politikasının bir benzeridir. Ancak Baas rejimi kendi içinde zayıf ve çatışmalı bir duruma düştüğü için bunu tam uygulayamadı. Irak Baas yönetimi, bir yandan Suriye ve Mısır'la çelişkili ve çatışmalı oldu; diğer yandan sınır sorunları nedeniyle İran'la hep çatışmalı bir konumu yaşadı. Bu çatışmanın içinde mezhep çelişkileri de vardı. Bu nedenle Güney Kürdistan'da Kürt karşıtı milliyetçi politikaları uzun süreli ve kalıcı bir biçimde uygulama gücünü bulamadı. Dolayısıyla Güney Kürdistan'daki aşiret topluluklarının kırsal alanda kendilerini yaşatma imkânları Kuzey Kürdistan'a göre biraz daha fazla oldu.

Yüzyılın başından gelen Kürt ilkel milliyetçiliği, Güney Kürdistan'da aşiretçi-feodal güçlerin dünyadaki gelişmelerden çıkardıkları derslerle birlikte, bir yandan İkinci Dünya Savaşı ardından Batıda gelişen demokrasi hareketinden etkilenerek, diğer yandan Sovyetler Birliği'nden aldıkları bilince dayalı olarak partileşme ve parti çerçevesinde siyasallaşma gücü kazandı. KDP biçiminde partileşme ve siyasallaşma adımları böyle atıldı. Bütün bunlar içerden bir gelişmeye, Kürt toplumundaki bir ekonomik ve sosyal gelişmeye dayanmıyordu. Tamamen mücadelenin dışı taşması sonucunda oluşan etkiler ve dünyadaki gelişmelerden üstten etkilenmelerin ürünüydü.

Bir de Doğu Kürdistan'daki gelişmelerin etkisinden söz edilebilir. İkinci Dünya Savaşıyla birlikte İran merkezi yönetimi Doğu Kürdistan'da zayıflayıp çözülmeye başladı. Sovyet ve İngiliz güçlerince

İran'ın kontrol altına alınması üzerine, Kürdistan'ın bu parçasında oluşan boşluğu doldurmak üzere, Kürt feodal-aşiret yapısı kendini örgütlemeye çalıştı. Çeşitli örgütlenmeler gelişip belli bir hareketlilik yaşandı. Bu da İkinci Dünya Savaşı'nın sonuna doğru Mahabat Kürt Cumhuriyeti biçiminde bir yapılanmayı ortaya çıkardı. Bu, savaş sürecinde İran merkezi yapısının olmamasının yarattığı boşluktan doğan bir gelişmeydi. Başka bir deyişle geçmişin feodal beyliklerinin kendini boşlukta yeniden ifade etmesiydi.

Her şeyden önce, Mahabat'taki bu oluşumun doğru anlaşılması gerekir. Bazı çevrelerin bu oluşuma çok ileri rol atfettikleri iyi bilinmektedir. Örneğin Doğu ve Güney Kürdistan'da, özellikle ilkel milliyetçiliğin zorlamaları çerçevesinde Mahabat Kürt Cumhuriyeti'ne oldukça aşırı bazı tanımlar getirilmekte, bu durum bir ölçüde içimizi de etkilemektedir. Bu süreçte büyük siyasal gelişmeler olduğu, bilinçte bir derinliğin yaşandığı, devletleşmenin gelişme gösterdiği ve bunun modern bir ulusal hareket olduğu iddia edilmektedir. Bütün bunlar aslında oldukça abartılıdır. Bu oluşumun hangi güçlere ve nasıl bir bilince dayandığı, ne tür örgütlemeye gelişme gösterdiği konusunda hiçbir şey söylemeden bu tür değerlendirmelerde bulunmak elbette yanlıştır. Tamamen savaş döneminde oluşan boşluğu değerlendiren, yine İngiltere'nin ve Sovyetler Birliği'nin egemen olduğu dönemdeki etkilemelere dayanan mevcut aşiretçi-feodal yapılanmanın, kendini ilkel milliyetçilik temelinde daha ileri bir idari düzene kavuşturma arayışı ve çabasıdır.

Bu anlamda bir siyasal yapılanmaya doğru gidilmiş, aşiretçi-feodal güçlerde bir parti oluşturup devlet kurma özlemi ve arayışı gelişmiştir. Bunun da altında ilkel milliyetçi bilinç vardır. Kuşkusuz dünyadaki gelişmelerden de etkilenmiştir. Buna rağmen bunun bir modern ulusal hareket olma, halka dayanma ve bilinç geliştirme gibi bir konumu yoktur. Bunları iddia etmek zorlayıcı bir tanımlamada bulunmaktadır. Nitekim savaş bittikten, Sovyet ve İngiliz askerleri çekildikten sonra, İran'ın merkezi devlet yapısının yeniden gelişmesi üzerine bir direnme ve dayanma gücü gösteremedi ezilmiştir. Mahabat yöneticilerinin, Şeyh Sait İsyanı'nda görüldüğü gibi, öyle çok fazla kendilerini savunma durumu da yoktur. Gerçekler böyle olduğu halde Mahabat'taki oluşum çok abartılmakta, örneğin burada kullanılan bayrak 'Kürt ulusal bayrağı' olarak sunulmakta, neredeyse "Kürt isen bu bayrağı ka-

bul edeceksin” dayatmasında bulunmaktadır. Oysa **Kadı Muhammed** de “Kullandığımız bayrak aslında İran bayrağıydı, biz sadece renklerinin yerini değiştirdik” demektedir. İran Devletinin suçlamaları karşısında kendini böyle savunmaktadır.

Kısacası Mahabat’taki gelişme aşiretçi-feodal isyancılığı aşan modern ve demokratik bir ulusal mücadele değildir. Böyle bir tanımlamada bulunmak abartıdır. Öte yandan böyle bakmak, özünde demokratik ulusal çizgiye girememek anlamına da gelmektedir. Öyle ya, eğer en ideal olanı Mahabat Cumhuriyeti ise, o zaman onun çizgisini esas almak en doğrusudur. Oysa Mahabat Cumhuriyeti’nin sonu idam, yenilgi ve bir çırpıda ezilme olmuştur. Orada başarı yoktur, tersine yok olma vardır. Onun için çok abartılacak, övgüler düzülecek ve esas alınacak bir yanı fazla bulunmamaktadır. Bu oluşumda ileri bir siyasallaşma düzeyi de çok fazla söz konusu değildir. Sadece dünya-daki gelişmelerin de etkisiyle, daha öncesinin feodal beylik düzeninden partileşmeye doğru bir adım atma vardır.

Aynı gelişme Güney Kürdistan’a da yansımıştır. Mahabat pratiğine katılan bazı Güneyli aydınlar 1947’de Güney Kürdistan’a dönüp KDP’yi kurmuşlar, daha sonra da Molla Mustafa Barzani’yi KDP’ye başkan seçmişlerdir. Barzani’nin başkanlığı, aşireti üzerindeki otoritesini kullanıp gelişen saldırılar karşısında hareketi savunma gücüne sahip olmasından kaynaklanmaktadır. Irak-KDP’nin kuruluşu ve oluşumu da böyle olmuştur.

Musa Anter, daha sonra yaşanan süreci ‘sıfırın altına düşüş süreci’ olarak tanımlıyordu. Aslında 1920’lerde Kürdistan’ın parçalanıp yok sayılma ve inkâr edilme statüsü altına alınması sağlanmış, 1950’ye kadar ise bu statünün Kürdistan’da hâkim kılınması süreci yaşanmıştı. Dolayısıyla küçük bir itiraz dışında inkâr sisteminin hâkimiyeti sağlanmış bulunmaktaydı. Küçük itiraz ise, Sovyetler Birliği’ne sığınan ve yaklaşık 500 kişiyi bulan KDP güçleriydi. Bunun dışında Güney Kürdistan’da Irak’ın hakimiyeti sağlanmış, Mahabat’ın ezilmesiyle İran da Doğu parçasına hakim olmuştu. Kuzey Kürdistan’da zaten Türkiye’nin hâkimiyeti kurulmuştu. Böylece inkâr statüsü Kürdistan üzerinde bir siyasi hakimiyete dönüşmüştü. Özellikle Kuzey Kürdistan’da bu hakimiyete dayanarak geliştirilip uygulanan yeni politikalar vardı. Türk Devleti Kürdistan üzerinde tümüyle hâkim olduğu ve Kürt dinamiklerini tamamen ezdiği sonucuna varmıştı. İnancı bu temeldeydi. Dolayı-

sıyla Kürdistan'da yeni politikalar uygulamayı tehlikeli bulmuyordu. Mevcut süreci sıkı kontrol ve denetim altında yeni politikalar uygulamak için uygun özellikler taşıyan bir süreç olarak değerlendiriyordu.

Türkiye'nin Kürdistan'da yeni bir sisteme yönelmesi, cumhuriyetin ekonomik, sosyal, siyasal ve kültürel yapılanmasını geliştirebilmesi için de gerekiyordu. Bunun için Kürdistan'ın değerlerine ihtiyacı vardı. Cumhuriyet Türkiye'sinin kapitalist devletçi sistem temelinde yeni bir yapılanma kazanması için bu değerleri kullanmak istiyordu.

Diğer yandan Türkiye'nin bağlı olduğu ABD sistemi de daha çok sömürüye ihtiyaç duyuyordu. Dünyadaki gelişmelerin böyle bir yönü vardı. Sistemin jandarmalığını üstlenen ABD, dağılan klasik sömürgeciliğin yerine yeni sömürgecilik sistemini geliştirmeye çalışıyordu. Daha fazla hammaddeye ulaşmak, daha geniş bir pazar yaratmak, daha ucuz işgücü bulmak, dolayısıyla daha çok sömürü yeni sömürgecilik sisteminin kaçınılmaz sonuçlarıydı. Açgözlü ve doymak bilmez kapitalist sermaye düzeni dünyanın her alanını sömürüye açmak istiyordu. Henüz tam sömürüye açılmamış olan, geleneksel ekonomik ve sosyal düzen içerisinde kalan, buna karşılık önemli zenginlik kaynaklarına sahip olan bir alan olarak Kürdistan bu dönemde sömürüye açılacaktı. Hem kapitalist emperyalist dünya sisteminin hem de Türkiye'de gelişen devletçi kapitalist sistemin ihtiyaçları bunu gerektiriyordu. Türkiye oluşturduğu yeni yapılanmayla Kürdistan üzerinde hakimiyetini sağladığını ve kendisi için tehlikeli olabilecek gelişmelerin önünü aldığını düşünüyor, başka bir deyişle inkâr politikasını bir sisteme dönüştürdüğünü varsayıyordu. Kendisini buna inandırmıştı. Bu temelde yeni politikalar uygulamaktan, Kürdistan üzerinde yeni ekonomik, sosyal ve idari yapılanmalar geliştirmekten artık çekinmiyordu. Kürdistan'ı adım adım böyle bir yapılanma içine çekiyor, Kürdistan coğrafyasını dünyaya ve Türkiye'ye açıyordu.

Türkiye bu süreçte Kürdistan üzerinde uyguladığı tecridi ortadan kaldırdı. Askeri hâkimiyetin sağlanmış olması bu tecridin kaldırılmasına götürdü. Devlet kontrolü zaten sıkıydı. Temelde uygulanan yeni politikalar ekonomide yeni gelişmelere yol açtı. Kürdistan'a kapitalist meta üretiminin verileri sunuluyor, yeni bir pazar açılıyordu. Kürdistan'ın yeraltı ve yer üstü kaynakları artık daha ileri düzeyde sömürülecek, Kürt işgücü ucuz işgücü olarak kullanılmaya başlanacaktı. Bu durum varolan ekonomik yapıyı parçalayıp değiştiriyor, kapitalist

sisteme bağlı, ona hizmet eden bir yapıya dönüştürüyordu. Böyle bir yapılanma sosyal yapıyı değiştiriyor, kültürel yapı da buna göre değiştiriyordu. Hem kapitalist pazara açılma hem de bu gelişmeye dayalı olarak, eğitim ve kültür sistemi inkâr politikasına uygun ve imhayı gerçekleştirecek bir temelde oluşuyordu. Eğitim ve kültür sistemi beyaz soykırım denilen asimilasyona dayalıydı. Okullar bu temelde geliştiriliyor ve Kürdistan yok olma süreci içerisinde alınıyordu. Bu son derece ciddi ve oldukça tehlikeli sonuçlar doğuran bir süreçti. Nitekim ulus-devletin gelişimiyle birlikte başlayan asimilasyon geline nokta daha da derinleştirildi. Türkçe, Farsça ve Arapça'nın ağır baskısı altında kalan Kürt dili ve kültürü üzerindeki tahribat had safhaya ulaştı. Yüzyıllarca öncesinde bile üretilen güçlü edebi eserlerin yazı dili olan Kürtçe'nin varlığı dahi tartışılır hale getirildi. Anadil yasağı konuldu, Kürtçe konuşmak ağır cezalara tabi tutuldu. Kapitalizmin körüklediğı şoven milliyetçilik, toplumsal değerler ve kültürleri imha etme silahına dönüştürüldü.

Aynı ölçüde olmasa bile, bu aslında Kürdistan'ın diğer parçaları için de örnek olabilecek ya da model oluşturabilecek bir süreçti. Böylece inkâr sistemi çok değişik ekonomik, sosyal, eğitsel ve kültürel politikalarla imhaya dönüştürülüyordu. Daha önce askeri yönetime başvurularak katliamlarla dayatılan imha sürecini ekonomik, sosyal ve eğitsel politikalarla asimilasyon temelinde tamamlamayı öngören yeni bir süreç geliştirilmekteydi. Kürt toplumuna inkâr ve yokluk kabul ettirilmeye çalışılıyordu. Kürt toplumu ve insanı kendini inkâr eden, kendinden kaçan, kendini yok sayan, kendisi için düşünmeyen, başkası olmayı yücelme sayan bir süreç içerisinde alınıyordu. Bu oldukça önemli ve ciddi bir durumdu. Çünkü inkâr sisteminin, Lozan'da Kürt'ü yok sayan ve inkâr eden kanunlar ve kararların Kürt insanınca benimsenir hale getirildiğı, bireyin ve toplumun kendi gerçeğinden uzaklaştırıldığı bir dönem geliyordu. Musa Anter'in 'sıfırın altında gerilere düşmek' olarak tanımladığı süreç buydu.

Kürdistan'da bunu reddedecek bir dinamik kalmamıştı. İtiraz azdı. Bazı aydınların çok cılız girişimleri sonuç verecek özelliklerden yoksundu. Kürdistan'daki devlet uygulamaları biraz da mizah yoluyla eleştirilmeye çalışılıyordu. Ancak bu çabanın özü çok zayıf bir biçimde Kürt ve Kürtlüğün varlığını anlatmaya çalışmaktan öteye gidemiyordu. Bazı çevreler kendi içlerinde bunları çok gizli bir biçimde konuşa-

biliyorlardı. Yapılanların hepsi bu kadardı. Kuzey Kürdistan'da bunun dışında bir itiraz kalmamıştı. Güney Kürdistan'da aşiretçi-feodal önderlik zaten Sovyetler Birliği'ne taşınmıştı. İnkâr politikasının Kürdistan üzerinde hâkimiyet sağladığı bir döneme giriliyordu. Böyle bir sürecin yaşanmasının toplumu etkilemesi kaçınılmazdı. En tehlikeli süreç başlamıştı. İnkarcılığı reddeden, buna karşı direnen, bu süreçten başarıyla çıkış yapabilecek bir duruş, bilinç ve örgütlülük yoktu. Ezilme, teslimiyet, inkâra boyun eğme, böylece kendinden uzaklaşarak ve kendini inkâr edip başkalaşarak yaşam ve gelişme yolu arama Kürt toplumu içerisinde yayılmaya başladı. En olumsuz, toplumu en çok dağıtan süreç bu süreçti.

Bir yandan Kürt toplumu inkar sistemi kurulduğunda varlık gösteremeyince, diğer yandan gelişen isyanlar bu durumu hızla kavrayarak örgütlü bir biçimde karşı duramayıp katliamlarla ezilince, artık toplumun temel dinamikleri dağılmış ve parçalanmış bir duruma düşecek; kendisi için düşünce üretemeyen ve siyaset yapamayan bir duruma gelecekti. Bunun sonucunda da erime süreci gelişecek, siyasi kararlar yok sayılma pratik olarak da yok olmaya doğru ilerletilecekti. Erime, savrulma, asimilasyon, kendi gerçekliğinden kaçış, başkalaşıma uğrama, Kürtlüğü inkâr ve Kürtlükten uzaklaşma, kimliğini reddetme, başka kimlikler arama ve başka kimlikleri yüceltme gibi bir sürece girilecek; ulusal yok oluş süreci olarak tanımladığımız bu süreç özellikle Kuzey Kürdistan'da toplum içinde önemli bir düzeye ulaşip yaygınlık kazanacaktı.

Burada esas olarak anlatmak istediğimiz husus yok sayma ve inkârın doğru anlaşılması, bunun içerdiği hakaret düzeyinin doğru kavranmasıydı. Bir kere bu hakaret kabul edildikten sonra artık her türlü aşağılanmaya açık, horlanma ve aşağılanma karşısında direnemeyen bir insan ve toplum duruşu ortaya çıkabilecektir. Aslında en büyük zaaf ve zayıflık burada başlamaktadır, büyük kaybetme tam da buradadır. Bunun toplumsal yapıda geleneksel toplum düzeyiyle kabul ettirildiği ve itirazların tümünden ezilip ulusal yok oluşun işletildiği süreç 1925'ten '75'e kadar geçen elli yıllık süreç oluyor. KDP'nin 1975 yenilgisiyle birlikte, bu hakarete karşı koyamayan ve inkârı önleyemeyen toplumsal yapı ezilip yok olmuş; bu yapının ideolojisi de, siyaseti de, varlığı da bitmiştir. Bu süreci böyle ele alıp tanımlamamız en doğrusudur.

Daha sonraki süreç Kürdistan ve Kürt halkı açısından bir **yeniden doğuş** sürecidir. Aslında hakaretin en çok derinleştiği, imha sürecinin en ileri düzeye ulaştığı bir noktada, içte ve dıştaki bazı yeni gelişmelere dayalı olarak, oluşan boşlukları değerlendirme temelinde Kürdistan'da yeni arayışlar, yeni düşünceler ve giderek politikalar ortaya çıkmaya başlayacaktır.

Önder APO, 1968 devrimci gençlik hareketini dünyada sosyalist hareketin yenilenmesi açısından dönüm noktası olarak tanımladı. Bu hareketin bütün dünyada etkisi büyük oldu. 1968 gençlik hareketi, devletçi sistemi aşamayan, dolayısıyla kapitalizmin bir mezhebi haline gelen reel sosyalizmden kopuşun, yeni sosyalizm arayışlarının başladığı ve devletçi sosyalizmin reddedildiği bir sürecin de başlangıcıdır. Bu, kapitalist sistem açısından da kaos denen üçüncü genel bunalım sürecinin başladığı bir dönem olup, günümüze kadar devam ederek gelen bir süreçtir. 1960'ların sonunda yaşanan dünya devrimci gençlik hareketinin gelişim durumunu hem kapitalizmin yaşadığı bu bunalıma ve onun insanlık için yarattığı tehlikelere karşı bir tepki ve duruş olarak, hem de reel sosyalizmin kapitalist devletçi sistemi aşamayarak onun bir mezhebi haline gelmesine duyulan tepki olarak gelişen bir mücadele, yeni bir çıkış, yeni bir arayış olarak ele alıp değerlendirmek gerekir.

Biraz gecikmeli olarak yansısı da, bu gelişmenin Ortadoğu'yu da önemli oranda etkilediğini biliyoruz. Yine Kürdistan üzerinde de küçümsenmeyecek etkileri ve yansımaları olmuştur. Aynı gelişmenin Arap toplumuna yansımaları esas itibarıyla orduya dayalı radikal Arap milliyetçiliğinin gelişimi tarzında olmuştur. Mısır, Suriye ve Irak'taki etkisi bu biçimde gelişmiştir. En radikal, sola en açık pozisyonunu ise esas olarak Filistin üzerinde bulmuş; Filistin Kurtuluş Hareketi olarak bölgeyi etkileyen, dolayısıyla Kürt toplumu üzerinde de etkide bulunan ve hatta kısmi olarak dünyayı da etkileme yönü olan bir hareket haline gelmiştir. Filistin Kurtuluş Hareketi bu temelde değerlendirilmeli ve mutlaka önemsenmelidir.

1968 Hareketinin etkisi İran'da bir gençlik hareketi olarak gelişim göstermiştir. Bu gelişme daha sonraları Halkın Fedaileri vb. adlarla sol gruplar ve örgütlenmeler düzeyine ulaştı ve Şahlık despotizmine karşı yürütülen mücadelenin en radikal bölümünü oluşturdu. Belki çok etkili siyasi sonuçlar alamadı, ama Şahlığın yıkılıp İslami rejimin kuru-

luşunda belli bir rol oynadı. İslami düzen bir anlamda Şahlığın aşılmasını ifade etmekte, İran toplumunun dünya sistemine karşı tepkisini dile getirmektedir. İster sosyalizm adına ister kapitalizm adına olsun, toplumun değişik kesimlerinde oluşan zorlayıcı, çürütücü ve bunaltıcı gelişmelere karşı İran toplumunun, gençliğinin, aydınlarının, kısacası tüm halkın tepkisinin ifadesidir. Başka bir deyişle İslami rejim bir tepki rejimidir. Radikalizmi olmakla birlikte, bu tepkileri tekrar sistemin içine çeken bir rol de oynamaktadır. Yani tepki hareketi olarak gelişmesine rağmen, sistemden kopan bir hareket olamamıştır. O da aslında devletçi sistemin bir başka mezhebidir. Bu sistemi aşmış bir konumda değildir. Fakat ona karşı mücadele içinde geliştiği için kendisine ait özgünlükleri ve özellikleri de vardır.

68 devrimci gençlik hareketi bölgede asıl etkisini Türkiye’de devrimci gençlik hareketinin gelişimi tarzında gösterdi. Daha belirgin özellikler kazanan, dünyadaki örneklerine daha çok benzer olan Türkiye’deki devrimci gençlik hareketiydi. Bu hareket ‘70’lerin başında önemli bir pozisyon kazanarak, Türkiye’yi tümüyle etkileyen bir konuma yükseldi. Yükselişi yaşanan ekonomik ve sosyal gelişmelere, bu gelişmelerin ortaya çıkardığı çelişkilere, dolayısıyla tek ve resmi düşünce olan Kemalist milliyetçiliğin kırılmasına bağlıydı. Farklı düşüncelerin gelişmesini, farklı ideolojilerin oluşmasını, farklı arayışların ortaya çıkmasını ifade ediyordu. Aynı süreçte aydınlar ve işçilerin direnişi de vardı. Gençlik bunun en dinamik, en örgütlü ve radikal kesimi olarak ortaya çıkıyor, giderek 12 Mart faşist darbesi karşısında çok daha radikal bir eylem ve örgütlenmeye yöneliyordu. THKP-C, THKO ve TİKKO gibi yapılanmalar ağırlıklı olarak askeri yanı öne çıkan örgütlenmelerdi. Filistin kurtuluş mücadelesinin yanı sıra, dünyanın diğer alanlarında, örneğin Küba’da ve Vietnam’da gelişen devrimci silahlı mücadeleler de bu tarz bir örgütlenmede önemli rol oynuyordu. Kısacası gelişen devrimci gençlik hareketi Türkiye siyaseti ve düşüncesi üzerinde ciddi etkilerde bulunan bir gelişmeyi ifade ediyordu. Tek tip düşünce ve tek siyasi yapı artık dağılıyordu. ‘50’lerin başında atılan çok partililiğe geçiş adımı gerçekte ‘70’lerden sonra ciddi biçimde geliyordu. Çünkü oluşabilecek farklı partilerin, farklı düşünceler ve siyasetlerin ortaya çıkma zemini bu dönemde oluşmuştu.

Bütün bu gelişmeler Kürt toplumu ve gençliği üzerinde önemli etkilerde bulunmuştur. Yine Filistin Kurtuluş Hareketi’nin gelişimi

Kürt toplumunu ve özellikle gençliğini fazlasıyla etkilemiş; bir moral güç olarak mücadeleye sevk eden, ruh veren, dinamik ve direnişçi kılan bir rol oynamıştır. Bu etkinin asla yadsınmaması gerekir. İran'daki gelişmelerin Kürdistan üzerindeki etkisi de önemlidir. Hem Şahlığa karşı mücadele süreci açısından bu böyledir, hem de İslam Devrimi döneminde Doğu Kürdistan'da boşluk oluşmuş ve bundan gelişme sağlanması durumu ortaya çıkmıştır. Ancak daha köklü gelişme Kuzey Kürdistan'dadır.

Bir defa Kürt gençliği Türkiye devrimci gençlik hareketi içinde etkin, aktif, hatta ağırlıklı ve öncü düzeyde yer almıştır. 1950'lerden itibaren geliştirilen Türkiye'ye bağlama, Türkiye ile bütünleştirme ve Türkleştirme politikaları sonucunda Türkiye toplumuna ve gençliğine daha fazla yakınlaşmış, hatta iç içe geçmiş olması itibarıyla, Kürt gençliği kendini bu gelişmelerin içinde bulmuştur. Çelişkileri daha yoğun yaşaması, içinde bulunduğu koşulların kendi konumuna ters olması ve ağır bir asimilasyona tabi tutulması, dolayısıyla bilinç düzeyinde olmasa bile duygu düzeyinde kendi içinde derin çelişkiler yaşıyor olması, bu yeni arayışa daha etkin katılmasını, yeniliklere daha açık olmasını ve daha radikal davranmasını doğurmuştur. Bu doğal bir durumdur. Bu temelde Türkiye'deki farklı akımlar ve örgütlenmelerin geliştiği bu dönemde, Kürdistan'da da yeni arayışlar gelişmeye başlamıştır.

1970'li yıllar Kürdistan'da yeni akımların geliştiği, farklı ideolojik-politik akımların oluşup şekillendiği yıllardır. Bu bir yandan eskinin yıkıldığı ve yenildiği (KDP'nin '75 yenilgisi böyledir), diğer yandan bu yenilginin sonuçlarının yanı sıra, özellikle Kuzey Kürdistan'daki ekonomik ve sosyal gelişmelere bağlı olarak yeni ideolojik-politik akımların gelişme gösterdiği, bunların giderek Kürdistan'ı ve Kürt toplumunu etkiler hale geldiği bir dönemdir. Bu dönemin özelliklerini dikkatle ele alıp değerlendirmek gerekir. Çünkü inkâr ve imha sistemi kendisini en ileri düzeye getirmiştir ve politikasının sonuç aldığına inanmaktadır. Sömürgeci egemenlik yok sayma ve yok etme politikasında her türlü yöntemi uygulamış ve bunda önemli bir mesafe kat etmiştir. Ulusal yok oluş süreci bütün hızıyla işlemeye devam etmektedir. Diğer yandan bunun bir parçası olarak geleneksel toplum değerlerine ve aşiretçi-feodal yapıya dayalı olarak gelişen isyanlar ve direnişler yenilmiş ve ezilmiştir. Aynı şekilde '75 yenilgisiyle birlikte, Güney Kürdistan'daki itiraz da ezilmiş, böylece klasik isyanlar dönemi sona er-

miştir. Kürt toplumunun bu çerçevedeki direnci de büyük ölçüde kırılmış bulunmaktadır.

İşte bütün bu olumsuz gelişmelerin olduğu bir ortamda yeni arayışlar ortaya çıkmaya başlamıştır.

O zaman bu arayışların neye dayandığı sorulabilir. Yeni arayışların her şeyden önce bu yok oluş sürecinin yarattığı çelişkilere dayandığı açıktır. Çünkü inkar ve imha sistemi uygulamalarıyla toplumu bitirmekte, gelişme dinamiklerini tahrip etmektedir. Toplumun ruhsal, duygusal ve düşünsel dünyası üzerinde derin etkilerde bulunmaktadır. Dolayısıyla yeni arayışlar buraya dayanmak durumundadır. Dayanılan ikinci önemli unsur, yaşanan ekonomik, sosyal ve siyasal gelişmelerdir. Eski toplumsal yapı dağılmakta, yeni düşünce ortamı ve yeni sosyal dinamikler ortaya çıkmaktadır. Üçüncüsü, aşiretçi-feodal yapıların ezilmesi yeni akımların gelişmesi önünde engel olmaktan çıkma-larını sağlamaktadır. Ciddi bir deneyim birikimi yaratan yapılanmalara bağlanan büyük umutlar artık kırılmaya başlamıştır. Kürt toplumunda binlerce yıl içerisinde oluşan böyle bir umut vardır. “Ne bilirse ağa ya da bey bilir, en doğrusunu onlar bilir, gerekeni de onlar yaparlar” denilmektedir. Halk yüzyıllarca bu düşünceyi kabul etmiş, bu bilinçle yaşamıştır. Ancak ezilmelerinin son anında bunların çok bel bağlanacak kişiler ya da güçler olmadıklarını fark etmiştir. Fazla bir şey bilmediklerini, başarı kazanma konumları ve şanslarının olmadığını, dünyadaki gelişmeleri anlayamadıklarını, hatta kendilerini yaşatacak güçte bile olmadıklarını öğrenmiştir. Duygu düzeyinde de olsa, toplumda böyle bir gelişme yaşanmaktadır. Toplum çok umut bağladığı ağalar ve beylerin ezildiklerini görünce onlardan umutlarını kesmiştir. Kendisine fazla gelişme sağlayamayacaklarını görmüştür. Böyle bir ortam yeni arayışların, yeni düşüncelerin daha köklü daha derin olmasına yol açmaktadır.

Nedir bu yeni akımlar? ‘70’lerle birlikte Kürdistan’da gelişen temel ideolojik-politik akımları ve onların örgütsel yapılanmalarını nasıl tanımlayabiliriz?

Bunlardan bir tanesi ilkel milliyetçi akımdır. Bu eğilim ‘75’te büyük bir yenilgi olsa da, aşiretçi-feodal ve komprador Kürt egemen sınıfının ideolojik-politik akımı olarak, bu sınıf varlığına dayalı bir biçimde ve kendini kısmen yenileyerek varlığını sürdürmüştür. ‘75 yenilgisiyle birlikte kendi içinde bir parçalanma ve ayrışmayı yaşamıştır. Biraz

daha burjuva milliyetçi özellikler taşıyanlar ve içinde orta sınıfı barındıranlar YNK biçiminde ayrılmışlar, ancak ilkel milliyetçi akımdan tümenden kopmamışlardır. Fakat '75 yenilgisinin de kendi üzerlerinde yarattığı bir sonuç olarak, hem kendi sosyal tabanının çıkarlarını ifade eden, hem de feodal-aşiretçi güçlerden biraz daha kopup uzaklaşmayı ve kendi iradesini geliştirmeyi içerecek şekilde bir ayrışma yaşanmıştır. Ama çok zayıf ve yenilmiş de olsa, ilkel milliyetçilik KDPlar biçiminde varlığını hala sürdürmektedir. Güney Kürdistan'daki yenilgiye rağmen, Doğu Kürdistan'da İran-KDP'nin Şahlığa karşı mücadele içerisinde biraz varlık göstermesi, yine '70'lerin başında Türkiye'de devrimci gençlik hareketinin gelişimine ve onun yarattığı ortama dayalı olarak, Türkiye KDP'nin yeniden çok cılız biçiminde de olsa örgütlenme çalışmaları bunu bir çizgi olarak var etmektedir.

KDP'nin Kuzey Kürdistan'daki örgütlenme çalışmaları 1963'ten itibaren gelişme göstermişti. '70'lerin başında DDKO (Devrimci Doğu Kültür Ocakları) biçimindeki gençlik dernekleri içinde kendi varlığını hissettiriyor, '70'li yıllardaki ideolojik-politik gelişme sürecinde kendini örgütlemeye çalışıyordu. '70'lerin ortalarından itibaren, Güney Kürdistan'daki parçalanmaya paralel ve biraz da onunla bağlantılı olarak kendi içinde bir parçalanmayı yaşadı.

İlkel milliyetçilik, KDP çizgisi ya da aşiretçi-feodal ve komprador sınıfın ideolojik-politik yapılanması dediğimiz yapılanmanın özelliklerini biraz daha yakından tanımak gerekir. Bunu kısaca şöyle tanımlamak mümkündür: İlkel milliyetçi çizgi devletçi hiyerarşik sistemin Kürdistan'daki bir yansımasıdır, bu sistemin bir uzantısıdır. Tarihsel olarak da aşiretçi-feodal beylikler biçiminde gelişmiştir, onlara dayanmaktadır. 20. yüzyılın ilk çeyreğinde Kürdistan bölünüp parçalandığında da, 'Kürt kapanı' denilen inkâr ve imha sistemi kurulduğunda da, bu sistemin Kürdistan'daki uzantısı olmuştur. İlkel milliyetçilik aslında budur. Geçmiş Kürt Şerif Paşaya dayanır. Aşiretçi-feodal yapılanma adına Lozan'da o politikayı yürüten Şerif Paşadır. Yine Türkiye'de kurulmuş Kürt Teali Cemiyeti vardır. Devlet bürokrasisinde ve ordu içinde yer alan şahsiyetler de bu eğilimin temsilcisi olmuşlar, fırsat buldukça veya zorlandıkça bazı haklar istemişlerdir. Ama ciddi bir etkinlikleri yoktur, bir ulusal bilinç haline gelememişlerdir.

Şu gerçeğin çok iyi anlaşılması gerekir: Devletçi sistem Kürt toplumuna ve Kürdistan'a bir devlet vermeye yanaşmamaktadır. Tarihte

de Kürdistan'ı hep başka devletlerin egemenliği altına almayı öngörmüştür. Birinci Dünya Savaşı ardından da bir devletin olmuyorsa, bölüp parçalayarak birçok devletin ve bu arada uluslararası sistemin egemenliği altına alma yoluna gitmiştir.

Peki, uluslararası devletçi sistem Kürt toplumuna bir şey vermiyor veya Kürdistan için bir devlet öngörmüyorsa, o zaman Kürt toplumunu nasıl denetim altında tutacaktır? Burada devletçi sistemin ikili bir yansıması vardır. Birincisi, Kürdistan'ı ve Kürt toplumunu Ortadoğu'da oluşturulan yeni ulus-devletlerin, yani Türkiye, Suriye, Irak ve İran'ın egemenliği altına almaktır. Devlet hâkimiyetinin Kürt toplumu üzerindeki varlığı kendini öncelikle böyle hissettirir. İkincisi, aşiretçi-feodal yapı ve onun siyasallaşması olan ilkel milliyetçiliktir. İlkel milliyetçilik de devletçi sistemin bir ucudur. O da bu sistemin Kürt yanıdır. İlkel milliyetçiliğin gelişmesine ve büyümesine rıza gösterilmez, ancak yok olmasına da izin verilmez. Sistemin Kürt toplumunu aldatarak denetim altında tutabilmesi için buna ihtiyacı vardır.

Dolayısıyla ilkel milliyetçiliği ve onun örgütlü ifadesi olan KDP'leri inkâr ve imha sisteminin karşıtı değil, onun bir parçası olarak görmek gerekir. İlkel milliyetçilik devletçi sisteme karşı Kürt uluslaşmasını, Kürt demokrasisini temsil eden ve geliştiren bir güç değildir. Tersine, Kürdistan'da uluslararası devletçi sistemin varlığını temsil eden, Kürt toplumunu bu sistem içinde tutmaya çalışan, böyle rol oynayarak sisteme hizmet eden bir parçadır. Dolayısıyla Kürt sorununun çözüm gücü değil, bu sorunu ortaya çıkaran, sorunun parçası olan bir güçtür. Bu açıdan Kürt sorunu varolduğu müddetçe ilkel milliyetçilik de varolacaktır. Kürt sorununun çözümlenmesi durumunda ilkel milliyetçiliğin varlık koşulları da ortadan kalkmış olacaktır. Kürdistan'da ilkel milliyetçi çizgi böyledir ve bu gerçeğin altını ısrarla çizmekte büyük yarar vardır.

İlkel milliyetçi eğilimin ön plana çıkması, Kürdistan'da gelişen kapitalizmin karakterine yakından bağlıdır. Burjuvaziye dayalı sınıflaşma zemininin zayıf, buna karşılık feodal-aşiretçi yapının oldukça güçlü olması bunda etkili olmuştur. Geleneksel toplum yapısına ve duygusal Kürtlüğe dayanan ilkel milliyetçilik aslında ideolojik temellerden yoksundur. Siyasal hedefleri ve ideolojik temellerinin gerçekçi olmaması, her an kullanılmaya hazır halde olmasına yol açmaktadır. KDP ve benzeri diğer örgütlerin bu karakterde gelişimi, onları halk özgürlük eği-

limine karşı azgın bir düşmanlığa yöneltmiştir. Bunda etkisi altında oldukları çevrelerin kişisel, ailesel, aşiretsel ve sınıfsal çıkarlarının da belirleyici rolü vardır.

Bütün bu gerçekler ilkel milliyetçiliğin neden çözüm gücü olamadığını açıkça göstermektedir. Dolayısıyla onun inkâr sistemine karşı bir konumda olduğunu ve bir ulusal hareket olarak ele alınması gerektiğini iddia etmek bir yanılgıdır, yanlıştır, gerçeklerle uyumlu değildir. Buna rağmen ne yazık ki öyle bilinmekte ya da öyle gösterilmeye çalışılmaktadır. İlkel milliyetçilik de kendisini öyle ifade etmektedir. Kürt yurtseverliği uzun süre bunu böyle sandı. Halk da öyle biliyor ve buna göre destek veriyordu. En büyük yanılgı ve aldatmanın burada ortaya çıktığını vurgulamak gerekir. Dolayısıyla ilkel milliyetçiliği bir çözüm gücümüz gibi görmek, hatta bir ulusal demokratik hareketmiş gibi değerlendirmek en büyük yanılgıya düşmektir.

Bu noktada tarihsel gerçeklere bakalım. İlkel milliyetçilik köklerini nereden alıyor? Uluslararası devletçi sistem bu eğilimi nasıl yaşıyor? Sovyetler Birliği bile bu eğilimin temsilcilerine kucak açtı, kendilerine sahip çıktı. Ama sosyalist olduğunu söyleyen ve inkâr sistemini reddeden Kürt oluşumlarına sahip çıkmadı. Örneğin PKK'ye sahip çıkmaktan özenle kaçındı, PKK ile hiç ilişkilendi. Hatta başından beri PKK'yi tehlikeli gördü, terörist saydı, yokmuş gibi davrandı. Bu yaklaşım yokluk politikasının bir sonucuydu; Sovyetler Birliği'nin Kürt'ü yok sayan sistemin bir parçası olmasından ileri geliyordu.

Geçmişte KDP ile yaşanan çatışmaların ardından bazen bu örgütle aramızda ilişkiler de kuruluyordu. '95'teki savaşın ardından yapılan bir görüşmede, Neçirvan Barzani PKK temsilcilerine şunları söylemişti: "Neden bizimle bu kadar savaşıyorsunuz, anlayamadım. Bu savaşta bizi tümünden yok edip ezseydiniz bile, ABD gelip yeni bir KDP kurar, yine PKK'nin karşısına çıkartırdı." Kuşkusuz Neçirvan Barzani bunları belirtirken kendi gerçeklerini ifade ediyor; böylece hiyerarşik devletçi toplum sistemi içerisinde, Kürdistan üzerindeki imha ve inkâr sistemi içerisinde KDP'nin yerinin ne olduğunu tanımlamış oluyordu. KDP de aslında bu gerçeği iyi bilmekte, ama topluma böyle yansıtmamakta, propaganda ile kendisini halka başka türlü yansıtmakta, halkı aldatmaya çalışmaktadır. Dolayısıyla toplum kendisini farklı bilmektedir. Öyle ki, Apocu Hareketin içine bile farklı yansıyabilmektedir. Oysa gerçeğin kendisi çok daha farklıdır.

Dolayısıyla bu çerçevede bakıldığında, ilkel milliyetçiliğin bir çözüm gücü ya da Kürt iradesinin gerçekleşmesi değil, uluslararası devletçi sistemin çeşitli kanatlarının Kürdistan üzerinde yürüttüğü mücadelenin bir aleti olduğunu anlamak hiç de zor değildir. Bazen o devlet bazen diğeri kullanır, bazen biriyle bazen diğeriyle ilişkilidir. Ama sistem içindedir. Ne yok olmasına ne de gelişmesine izin verilir. Sistem içi çelişkiler ve çatışmalarda kullanılan bir güçtür. Çeşitli güçler kendi çıkarları için kullanırlar. ABD, İngiltere, Almanya, çeşitli Avrupa devletleri, Türkiye, İran, Suriye, kısaca herkes kullanır. Konjonktüre göre herkes kendi çıkarları doğrultusunda kullanmak ister. Bu nedenle işbirlikçidir. Halkın gücüne dayanmaz; dış güçlere ve konjonktüre dayanır, sürekli konjonktürel durumun bir sonucu olarak bir varlık gösterir. Kesinlikle Kürt halkının çıkarlarını temsil etmez. Kürt ulusal demokratik gelişmesini değil, Kürt egemen sınıfını ve onun devletleşmesini temsil eder. Dolayısıyla Kürt halkının ulusal demokratik gelişimine, özgür Kürt iradesinin gelişmesine karşı kullanılan bir güçtür.

Bu da bir tür milliyetçiliktir ama işbirlikçi, teslimiyetçi ve haindir; halkın gelişimi karşısında despotiktir. Konjonktür neyi gerektirirse onu savunur. Kimi zaman egemen devletle ölçsüz bir biçimde uzlaşır. Melik Fırat gibi Süleyman Demirel'in yardımcısı da olur. '70'li ve '80'li yıllarda KDP'nin savunduğu gibi otonomiye de savunur, "Bir özerk sistemimiz olsun, kendi çıkarımızı öyle sürdürürüz" der. 2003-04'te Güney Kürdistan'da olduğu gibi, ABD müdahalesi etkili olmuş ve biraz daha fazla boşluk yaratmışsa, bu kez federasyon savunusuna yönelir, biraz daha devletleşmeye doğru adım atar. "Konjonktür biraz daha fırsat verirse, ayrı devlet de kuracağız" der. Nitekim Mesut Barzani arada bir bunu da hissettirmekte, propaganda konusu yapabilmektedir.

Özcesi, uluslararası konjonktür neyi gerektiriyorsa ona göre tutum takınan ve politik sistem öngören bir çerçevede hareket eder. Bu biçimde her ortama uyum sağlar, gerektiğinde herkesle uzlaşır, her ortamla işbirliği yapar. Bunda esas olan kendi sınıf çıkarlarıdır. Kürt halkının, Kürt toplumunun, Kürt ulusunun ne durumda olduğu ve ne istediği umurunda bile değildir, bu konuda fazla bir kaygısı yoktur. Kendi ailesel, aşiretsel ve sınıfsal çıkarlarını esas alır, varlığını nasıl sürdüreceğini düşünür, kendini nasıl yaşatacağını esas alır; ona göre hareket eder, ona göre politika oluşturur, ona göre davranır. Kısacası

kendi varlığını ve çıkarlarını esas alır, bu çıkarları sürdürmek için çaba harcar. Kendisini yürüten özünde budur.

Dolayısıyla burada milliyetçilik sadece kendi çıkarlarını koruyup geliştirmek için Kürt sorununu ve Kürt milli özelliklerini kullanmaya çalışmaktadır. Bunun için Kürtçülüğü pazarlayıp satmaktadır. Nasıl Tayyip Erdoğan “Ben Türkiye’yi pazarlıyorum” diyorsa, bunlar da kendi çıkarları için Kürt sorununu pazarlamak istemektedir. Kürt sorununu doğru tanımlayıp çözüm arayan değil, onu pazarlayan bir güç konumundalar. Kürt sorununun çözülmesini kesinlikle istemezler. Çünkü bu sorun çözülürse kendileri de biter. Kürt sorununun varlığını ilkel milliyetçilik temelinde dile getirir, bu temelde pazarlar ve buna dayanarak kendi çıkarlarını sağlamak isterler. Kendilerini sorunun bu çözümsüzlüğüne dayanarak yaşatırlar. Bazen sürgüne gider bazen ülkeye gelirler, bazen askeri siyasi güç haline gelirler bazen de oldukça daralırlar. Konjonktüre göre hareket ederler. Ama milliyetçilikleri, Kürt sorunu ve Kürt ulusal varlığı ile ilgilenmeleri tamamen kendi ailesel, sınıfsal ve aşiretsel çıkarları için pazarlamak amacıyladır. Yoksa halkı kurtarmak, toplumu temsil etmek, toplumun iradesini geliştirmek gibi bir durumları yoktur.

Bu nedenle toplumun nasıl bu inkârı kabul ettiğini, Kürt toplumunu yok sayan sistemi nasıl benimsemiş gibi görüldüğünü iyi anlamak gerekir. Bu inkar sistemini topluma kabul ettiren güç bu milliyetçiliktir, bu kesimler ve bu çizgidir. İlkel milliyetçi eğilim kendisini var olarak gösterip toplumu aldatmış, Kürt gerçeğini yok sayan ve hakaret eden bir sistemi topluma kabul ettirmiş, toplumun bu sistemi kabul etmesini sağlamıştır. Bu hakaret düzenini gizlemiş, kabul edilebilir ve yaşanılabilir göstermiş, öyle saymıştır. Toplum da buna aldanmış, ilkel milliyetçi eğilimi sanki bir varlıkmiş gibi görmüş ve öyle kabul etmiştir. Bu nedenle hakaret olarak görülüp reddedilmesi gereken bir sistemin veya düzenin toplum üzerinde bu kadar hâkim kılınmasında, toplum tarafından reddedilememesinde, toplumun buna karşı direnememesinde, böyle bir egemenliğin yüz yıldır sürdürülmesinde baş sorumlu aslında ilkel milliyetçiliktir. Onun öyle kurtuluşçuluğu, bu sisteme karşıtlığı yoktur, tam tersine sorumluluğu vardır.

Kısacası böyle bir inkâr sisteminin Kürt toplumu üzerinde yüz yıl hâkimiyet kurmasından, toplumun dinamiklerini parçalamasından, inkârcılığın ruh, duygu, düşünce ve yaşam düzeyinde Kürt insanına

yedirilmesinden birinci derecede sorumlu olan güç aslında bu ilkel milliyetçi çizgidir; bu çizginin dayandığı güç olan aşiretçi-feodal Kürt egemen sınıfıdır. Onun bu özelliği nedeniyle sömürgeci güçler Kürt toplumuna her türlü katliamı ve imhayı dayatabilmişler ve etkili olabilmişlerdir. Onların bu işbirlikçi yapılarından dolayı uluslararası sistem Kürt'ü böyle yok sayan ve en ağır hakaret anlamına gelen bir sistemi öngörmüş, hiçbir statü vermeden de bu toplumun varolabileceğini düşünmüştür. Eğer onlar bu kadar işbirlikçi, uşak ve topluma sahip çıkma özelliğinden bu kadar uzak olmasalardı, uluslararası sistemin böyle bir hakaret düzenini öngörmesi imkansız olurdu. Öngörse bile bunu kabul ettirebileceğine inanamazdı. Kürt toplumunun bunu kabul etmeyeceğini düşünür, “Bu halk başımıza bela olup bizi yıkıma götürür, bunun için bir biçimde bu dünyada Kürt’e de yer verelim. Oluşan uluslararası sistemde Kürt’ün de bir yeri olsun” derdi. Ancak dememiştir. Çünkü bu güçlerin işbirlikçiliğini, pazarlıkçılığını ve iradesizliğini görmüştür. Dolayısıyla Kürt toplumunun inkâr edilebileceğine, bu temelde yok edilebileceğine inanmıştır.

Diğer yandan eğer Türkiye, İran, Suriye ve Irak devleti gibi aslında çok zayıf konumda olan sömürgeci devletçikler bu kadar katliamı uygulayabilselerse, Kürdistan üzerinde bu kadar sert egemenlik sürdürebilmişler ve toplumu bu kadar ezebilmişlerse, bundan sorumlu olan da yine bu güçlerdir, aşiretçi-feodal ve komprador egemen sınıftır. Bu konuda halkı fazla sorumlu tutmak doğru değildir. Halk sadece bu güçlere çok inandığı, gafleti yaşayan ve iradesiz kalan bir konumda kalmayı aşamadığı için eleştirilebilir. Ama halk üzerinde bu kadar kolay baskı ve zulüm uygulanmasının baş sorumlusu egemen sınıflardır, ağalar ve beylerdir, ilkel milliyetçi çizgidir; Kürt toplumunun böyle bir düşünceyle uyutulmasıdır.

Bu çizgi ve temsilcileri sözüm ona toplumun öncüsü ve iradesi sayılmakta, toplum üzerinde baskı ve sömürü uygulamaktadır. Toplumun yarattığı değerleri bunlar ele geçirmektedir. Yüzlerce binlerce yıldır toplumu bunlar sömürüp semirdiler, ekonomik olarak palazlandılar, kendilerini büyük aileler ve beyler haline getirdiler. Ama dışardan yönelen saldırılar karşısında toplumu savunamadılar. Doğru, kendileri de ezildiler, ama saldırılara karşı koyamadılar, toplumun ve halkın ezilmesini engelleyemediler, dıştan gelen saldırılar karşısında toplumu koruyamadılar. Halkı aldattılar, sahipsiz, örgütsüz ve güçsüz

biraktılar. Bu nedenle gelişen isyanlar bu kadar zayıf kaldı ve sonuç alamadı, katliamlar bu kadar etkili oldu ve Kürt toplumu bundan zarar gördü. İnsanlar ezildi, kolay aldatıldı, örgütsüz kaldı. Sonunda da sert katliamcı ve soykırımcı saldırılar karşısında bu saldırıları boşa çıkartacak bir direnç gösteremedi, bir mücadele yürütemedi. Çünkü toplum kendisini örgütleyip başarılı direnişe sevk edecek bir öncülüğe sahip değildi. Kendi öncüsü olarak gördüğü ilkel milliyetçi çizgi ve onun sosyal dayanağı olan aşiretçi-feodal güçler böyle bir öncülük yapamadılar. Toplumun ezilmesine yol açtılar. Kuşkusuz kendileri de zarar gördüler. Ama böyle kedinin hep dört ayağı üzerine düşmesi gibi, sistemin bir parçası oldukları için, biraz zarar görseler bile, aile ve aşiret olarak yine de ayakta kaldılar. Fakat öyle olamayan halk ise daha fazla ezildi, zarar gördü, imha oldu, yaşamı tahrip edildi.

Bütün bu olumsuzluklardan en başta bir aldatmacadan ibaret olan, aslında her zaman Kürt sorununun bir parçası olmuş, Kürt sorununu ortaya çıkaran sistemin Kürdistan'daki parçası olan ilkel milliyetçiliği ve aşiretçi-feodal egemen sınıfı sorumlu tutmak en doğru ve en gerçekçi yaklaşımdır. Bu eğilim günümüzde de hala geliştirilmeye çalışılmaktadır. İkel milliyetçi eğilim kendini biraz yenileyerek, daha çok da değişik biçimlerde maskeleyerek varlığını korumak ve gelişmesini sürdürmek istemektedir. Ama özü fazla değişmemiştir. Yine ulusal demokratik gelişme karşısında bir tehlikedir, bir tehdittir. Önder APO her zaman bu tehlikeye dikkat çekti. Bu elbette nedensiz değildi. Halkın ve yurtsever demokrat güçlerin gerçeği doğru bilince çıkarması ve doğru tutum takınması, bu aldatmaları aşabilmek, oyunları bozabilmek ve Kürt toplumunun özgür demokratik yaşamını geliştirebilmek açısından bu uyarılar büyük önem arz etmektedir ve gereklidir.

İkinci bir akım olarak, ilkel milliyetçiliğin bir türevi olan reformist milliyetçi akımdan söz edebiliriz. Buna küçük burjuva milliyetçiliği de denilebilir, bir orta sınıf eğilimi ve çizgisi olarak tanımlanabilir. Güney Kürdistan'da KDP içinde sağlanan ayrışmayla YNK ve diğer bazı gruplaşmalar (bunlardan birçoğu daha sonra yok oldu), Doğu Kürdistan'da yine KDP'den ayrıışan Komala vb. örgütlenmeler, Kuzey Kürdistan'da DDKO'dan çıkan DDKD, Özgürlük Yolu, Rızgari, Kawa vb. gruplaşmalar, Batı Kürdistan'da yine bunlara denk gelen Kürt İlerici Partisi benzeri gruplaşmalar ortaya çıktı. Bunlar daha sonraki süreçte

çok bölündüler, kendilerine değişik isimler taktılar. Dayandıkları sınıflar ve toplumsal kesimlere benzer biçimde çok parçalı bir görünüm arz ettiler, bölük pörçük oldular. Fakat fazla iddialı ve güçlü olmasalar da, bağımsız olarak kendilerini uzun süreli ve etkili biçimde geliştirmeleler de, genelde bir duruşu, bir ideolojik-siyasi yapıyı temsil ettiler. İlkel milliyetçilik güçlendikçe ona dayanarak, çevresinde toplanarak, hatta onun içinde eriyerek varlık gösterdiler. Aynı şekilde halk özgürlük eğilimi gelişip güçlendikçe ona dayanarak, onun çevresinde toplanarak varlık göstermeye çalıştılar. Kürdistan koşulları ve Kürdistan üzerinde uygulanan ağır baskı nedeniyle bağımsızlıklarını ve özgün yapılanmalarını fazla sürdüremediler. Ama kimi zaman ilkel milliyetçiliğe, kimi zaman halk özgürlük eğilimine dayanarak, fakat bir eğilim biçiminde her zaman varoldular ve varolmaya devam ediyorlar. Onlar da varlıklarını ancak bu biçimde sürdürebiliyorlar.

‘70’li yıllar gelişmeleri için belli bir zeminin oluştuğu, bir boşluğun yaratıldığı ve bu temelde yeni akımların doğduğu dönemler olduğu için, ideolojik-politik bir akım olarak bunlar da belli bir gelişme gösterdiler. Özellikle Kuzey Kürdistan’da iddialı gruplar biçiminde ortaya çıktılar. Kısmen aşiretçi yapılara dayanarak belli bir güç de topladılar. Yine Türkiye’deki sol-sosyalist gruplara, hatta Sovyetler Birliği’ne bağımlı güçlere dayanarak, kendilerini solcu sayıp güç ve irade olmaya çalıştılar. Güney Kürdistan’da ise YNK bu gruplaşmaları kendi içinde topladı. KDP ile belli bir çatışmayı yaşasa ve bu çatışma içinde kısmen zorlansa da, bir akım olarak varolma ve gelişme gücünü gösterdi. Özellikle çok fazla ideolojik yaklaşım yerine, daha çok güncel politikayı esas alarak, taktik yaparak, uluslararası planda çeşitli çelişkilerden yararlanarak, yine Kürdistan’da, Ortadoğu’da çeşitli güçlerle ilişkilendirip onlara dayanarak varlık gösterme ve kendini geliştirmeyi başardı.

Reformist milliyetçilik, geleneksel toplumsal yapının çözülmesine, Kürdistan’ın parçalanıp inkâr sistemi temelinde egemenlik altına alınmasına bağlı olarak gelişen, kapitalist-empyralist sistemin politikaları doğrultusundaki ekonomik açılımlara dayalı olarak oluşmuş bir toplumsal zemine dayanmaktadır. Bu eğilimin dayandığı sosyal kesimler eski aşiretçi-feodal toplumun orta kesimleri olmaktan çok, sömürgeci egemenlik altında yeni gelişen kapitalist toplumun orta kesimleridir. Esas olarak kent küçük burjuvazisine dayanmaktadır. Kürdistan’da bir milli burjuvalaşma gelişemediği, ekonomik ve sosyal geliş-

menin tarihsel süreci buna izin vermediği için, aslında burjuvaziye de temsil etmektedir. Dolayısıyla burjuva milliyetçiliğinin sözcüsü ve geliştiricisi olarak ortaya çıkmakta, küçük burjuvazinin çeşitli kanatlarının ve özellikle şehir küçük burjuvazisinin ideolojik-politik gücü olarak bu kesimlerin çıkarlarını savunmaya dayanmaktadır. Bir milli burjuvazinin olmaması, küçük burjuvazinin bu sınıfı temsil etme durumu, onun milliyetçi yanını oluşturmaktadır. Kimi zaman iddialı söylemlerde bulunmakta, devlet kurmaktan, Kürdistan'ın kurtuluşundan ve özgürlüğünden söz edebilmektedir. Fakat bunun ciddi bir programa dönüştürülmesi, buna göre Kürdistan üzerindeki baskı ve şiddet uygulamalarına karşı bir direniş mücadelesinin geliştirilmesi, bu mücadelenin örgütlülüğüne yol açılması gerektiğinde bundan çok uzak kalmaktadır. Söylemde kimi zaman keskin milliyetçi ve özgürlükçü olarak görünmekte, siyasette ise oldukça reformist, uzlaşmacı, dar bazı ekonomik ve sosyal çıkarları savunmanın ötesine geçemeyen bir durumu ifade etmektedir. Başka türlü bir akım olması ve farklı bir program oluşturması zaten mümkün değildir.

Reformist milliyetçi akım Kuzey Kürdistan'da daha çok kent küçük burjuvazisinin gelişmesine hizmet eden, onun çıkarlarını savunan bir yapılanma oldu. Daha çok okul, daha çok yol, daha çok su ve elektrik gibi istemlerle ortaya çıktı. Yani orta sınıfın yaşam koşullarının düzeltilmesi onun esas programını oluşturdu, böyle bir programı uygulayabileceği bir siyaset yürüttü. Benzer siyasal güçlerle de hep ilişki ve ittifak içinde oldu. Buna karşılık teoride kimi zaman keskin söylemlerle ortaya çıkmaktan da geri durmadı. Dünyadaki ulusal kurtuluş hareketlerine öykünmeye çalıştı. Özellikle ulusal kurtuluş cephele ve mücadeleleri geliştikçe, birçok toplumda burjuva milliyetçi çizgi toplumu örgütleyip silahlı mücadelelerle kurtuluşu sağladıkça, bunlar da burjuva milliyetçi söyleme yönelmeye başladılar, buna cüret etme anlamına gelecek bazı adımlar attılar. Ama sıra pratiğe geldiğinde, hele hele sert baskı koşullarıyla karşılaştıkları zaman bunlardan uzak durdular. Sömürge ülkelerdeki eşdeğer yapılanmalara benzer adımlar atamadılar. Böylesi adımlar atmaları da mümkün değildi. Aslında Kürt toplumunun bazı özelliklerini koruyarak, dayatılan inkâr ve imha sistemi içerisinde başka toplumlara entegre olmayı öngördüler. Tümünden asimile biçiminde değil, kısmen Kürt özgünlüğünü koruma temelinde

Türkiye’de, Irak’ta, İran’da ve Suriye’de varolmayı ve mevcut rejimlerle bütünleşmeyi esas aldılar. Politikalarının özü buydu.

Önder APO’nun burjuva milliyetçi akıma ilişkin şu değerlendirmesi onun gerçekliğinin en çarpıcı özeti gibidir: “Bu eğilim, kendini silik burjuva milliyetçi özellikleri revaçta olan sol ve hatta Marksist-Leninist lafazanlıklarla sunmayı çıkarlarına uygun bulmuş; diğer yandan her tür sömürgeci ve emperyalist güçlerle ilkesiz ve her türden teslimiyetçiliğe açık ilişkilere girmekten kaçınmamıştır. Gerçek bir devrimci milliyetçiliğin ve sosyalizmin önünü kesmesi de bu yaklaşımlarıyla yakından bağlantılıdır. Devrimci eğilimden yana gibi görünüp arkadan hançerlemek, bu eğilimin ve bu eğilimden grupların en temel davranışlarından biridir.”

Üçüncü bir eğilim olarak halk özgürlük akımından söz etmek gerekir. Önder APO **Sümer Rahip Devletinden Demokratik Cumhuriyete Doğru** adlı savunmasında bu eğilimi böyle tanımladı. Radikal devrimci ulusal demokratik akım da diyebileceğimiz bu akım PKK biçiminde Kuzey Kürdistan’da gelişim gösterdi. Güney ve Doğu Kürdistan’da ise ‘70’lerin sonuna doğru küçük gruplaşmalar biçiminde uç vermeye başladı. Fakat ilkel milliyetçi ve reformist milliyetçi akımlar bunların bu parçalarda gelişmesine izin vermediler. Özellikle reformist milliyetçi akım (daha çok da YNK) bu tür oluşumları daha başından kendi içine alarak eritmeyi, bağımsız ve özgür gelişme yollarını kapatmayı ustaca sürdürdü. Bunda başarılı da oldu. Dolayısıyla halk özgürlük eğilimi uzun süre Kuzey Kürdistan’da PKK biçiminde bir partileşme ve gelişmeyi yaşadı.

Bu akımın sol-sosyalist düşünceyle ilgisi vardır. Özgürlük, eşitlik, demokrasi, adalet ve paylaşım ilkelerine, böylece bir felsefi, ideolojik tutuma ve yaklaşıma sahiptir. Kendisini dünya halklarının özgürlük, eşitlik ve sosyalizm mücadelelerinin bir parçası olarak görmektedir. Yine 20. yüzyılın ulusal kurtuluş akımlarıyla benzerliği ve bağı vardır. Hem mücadele anlayışında hem de siyasi programında onlardan etkilendirilmiştir. Kürdistan üzerindeki inkâr ve imha sistemine, başka bir deyişle sömürgeci egemenliğe karşı Kürdistan koşullarına özgü yöntemlerle bir ulusal kurtuluş mücadelesi verme amaç ve iddiası taşımaktadır. Bölünüp parçalanan ve inkâr statüsüne alınarak ulusal yok oluş sürecine sokulan Kürt toplumunun bu konumunu reddeden, bunu tersine çevirmeyi hedefleyen bir duruşu vardır. Dolayısıyla mev-

cut ideolojik-politik akımlar içinde inkâr ve imha sistemine karşıt olan, onu köklü bir biçimde reddeden, bunun cesaretini, fedakârlığını, iradesini, iddiasını ve gücünü kendinde bulan akım halk özgürlük akımı olmuştur. Çıkışı ve duruşu bu temeldedir. Önderlik ve PKK çıkışının esas özü budur.

Bu nedenle halk özgürlük eğilimi Kürdistan'a dayatılan inkâr ve imha sisteminin karşıtıdır. Yine bu sistemin uzantısı biçiminde gelişen ilkel milliyetçilikle kopuş halindedir. Bir yandan inkâr imha sistemine ve onu uygulayan devlet güçlerine alternatif veya karşıt olarak gelişirken, diğer yandan onların uzantısı biçiminde doğup temelde Kürt toplumunu aldatan işbirlikçi ideolojik-politik akıma da karşıt olan, başından itibaren onunla da köklü bir ideolojik ve politik mücadele içerisinde gelişen bir akımdır.

Kürdistan üzerindeki inkâr ve imha ne kadar tehlikeli, köklü ve saldırgansa, yine işbirlikçilik ve ihanet ne kadar derinse, halk özgürlük eğilimi de o kadar radikal, devrimci, bağımsızlıkçı ve özgürlükçü olmak durumundadır. Nitekim PKK Hareketi çıkışını bu tarzda gerçekleştirmeyi başarmış, böylesi bir derinliğe ulaşmıştır. PKK'nin bu kadar sert, mücadelecı, pratikçi ve radikal olmasının altında böyle bir gerçeklik yatmaktadır. Zaten başka türlü de olamazdı. İnkâr ve imha sisteminin bu kadar derin ve köklü olduğu, bu kadar zulüm ve zorbalık uyguladığı, işbirlikçiliğin, teslimiyetin ve ihanetin bu kadar geliştirildiği bir ortamda, son derece radikal bir tutuma sahip olmaksızın bütün bunlar reddedilemez ve aşılamazdı. PKK'nin kökten değişimci yaklaşımının altında hem inkâr ve imha sistemini hem de işbirlikçi teslimiyetçi çizgiyi aşma gereği yatmaktadır. PKK Hareketi onları aşacak kadar radikal, değişimci ve eskiyle bağını kopartan bir çizgiye ulaşmış, ulaşmak zorunda kalmıştır.

Bu nedenle PKK'nin mevcut ideolojik-politik yapısında karar kılıp derinleşmesi bir tercih değil, Kürdistan'a dayatılan inkâr ve imha sisteminin boşa çıkartılıp aşılabilmesi için bir zorunluluktur. Bunun dışındaki bir yaklaşımla bu sistemi aşmak mümkün değildi. Dolayısıyla başka türlü sisteme karşı durup direnmek, sistemi boşa çıkartacak bir mücadeleyi geliştirmek, Kürt toplumunu ulusal inkâr ve imha sürecinden çıkararak ulusal demokratik gelişme çizgisine çekmek, bunu uygun örgütlemeler ve mücadele biçimleriyle pratikte adım adım

geliştirebilmek mümkün olamazdı. Ancak PKK tarzında bir oluşum bunu sağlayabilirdi ve de sağladı.

Buradan bakıldığında PKK gerçeğinin Kürdistan'a dayatılan inkar ve imha politikasıyla bağı daha iyi görülebilir. Radikal duruşu nedeniyle birçok çevre PKK'yi suçlamakta, bazıları ise çok sert bulmaktadır. Halbuki burada sorumlu tutulması gereken, buna yol açan nedenlerdir. Kimileri ise PKK'nin eksikliklerinden söz etmekte, bazı konularda hatalı ve yetersiz kaldığını iddia ederek eleştirmektedir. Ancak bütün bunlar PKK'nin doğup geliştiği dönem açısından bakıldığında fazla gerçekçi olmayan hususlardır. Bütün eksiklikleri ve yetersizliklerine rağmen, halk özgürlük eğiliminin doğup gelişimi anlamına gelen PKK doğuşu gerçekten de Kürdistan'a dayatılan statükoyu reddedecek, yok saymayı asla kabul etmeyen bir ruhu, bilinci, iradeyi, örgütlülüğü, cesareti ve fedakârlığı ortaya çıkartacak düzeyde olmuştur.

1920'lerde ve daha sonrasında dayatılan statükoyu reddedemeyen Kürt toplumu, ancak PKK somutunda ifadesini bulan halk özgürlük eğilimiyle bu bilince ve iradeye ulaşmıştır. PKK inkâr ve imha sistemini reddeden, dolayısıyla daha başından itibaren bu yönüyle sistem dışı olan ve sistem karşıtı olarak ortaya çıkan bir hareket olmuş, alternatif sistem olma zorunluluğunu fark eden bir hareket olarak doğup gelişmiştir. PKK'nin gelişimini böyle görmek gerekir. Bu hareketin bir yanı kesinlikle böyledir. Kuşkusuz reel sosyalizmin düşünsel ve politik argümanlarıyla bağı vardır, ulusal kurtuluşçu programla ilişkileri kesindir, bu açıdan bir 20. yüzyıl hareketidir. Bütün yönleriyle bu yüzyılın paradigmasını aşabilmesi mümkün değildir. Buna rağmen PKK'yi tümüyle 20. yüzyılın sosyalist örgütleri ve ulusal kurtuluş hareketlerinin bir benzeri olarak görmek, onların Kürdistan'daki bir uzantısı saymak kesinlikle yanlıştır. PKK Hareketi daha başlangıçta Kürdistan'daki somut koşulların gereği olarak sistemin dışına çıkmak, mevcut sistemi aşmak, ona alternatif bir duruş ve sistem oluşturmak zorunda kalmıştır. Bu yönüyle yenilikler arz etmektedir.

PKK içinde şekillendiği dönemin yeni arayışlarının, kökleri '68 gençlik hareketine kadar uzanan dönemin devrimci gençlik hareketlerinin temsil ettiği yeni ideolojik-politik arayışların bir parçası olmakta, Kürdistan'da bu arayışlara verilmiş bir cevap olma özelliği taşımakta, günümüzde de buna dayalı bir gelişmeyi sürdürmektedir. Varolan statükoyu reddettiği, Kürt toplumuna dayatılmış inkâr ve imha politi-

kasını reddedip ona karşı durduğu, dolayısıyla inkâr ve imha gibi en despotik ve soykırımcı bir ideolojik-politik uygulamaya karşı çıktığı için, PKK'nin duruşu halk özgürlük eğiliminin Kürdistan'da gelişimini, bu açıdan demokratik bir duruşu ifade etmektedir. Ulusal imha sistemine karşı ulusal bilincin doğuşunu, ulusal ruhun oluşmasını, ulusal örgütlenmenin ve bunun eyleminin yaratılmasını ifade ettiği gibi, bunun demokratik bir çizgide geliştirilmesini öngörmektedir. Kürt uluslaşması esas itibarıyla PKK ile doğup gelişen bir süreç olmaktadır.

Milliyetçiliğin uluslaşma yaratmaktan çok ulusal özellikleri pazarlama yanının ağır bastığı ve giderek imha sisteminin bir uzantısı haline geldiği dikkate alınırsa, gerçek uluslaşmanın PKK ile gelişen uluslaşma olduğu, dolayısıyla bir demokratik uluslaşma olma özelliğini taşıdığı rahatlıkla görülebilir. PKK'yi böyle anlamak ve tanımlamak en doğrusudur. PKK baştan itibaren bu iddianın sahibi olmuş, böyle bir iradeyi göstermiş; sözü, yaşamı ve eylemiyle de bunu kanıtlamıştır. Ne var ki, halk özgürlük eğiliminin gelişimini kendi çıkarlarına ters bulan bazıları böyle bir akımı Kürtlük dışı saymaya çalışmaktadır. Daha çok da gölgede kalmış, varolan etkinliklerini kaybetmiş ve karnını bile doyuramaz duruma düşmüş reformist çevreler bu tür bir iddiada bulanarak, sözüm ona PKK'yi halktan koparmak, bazı çevreleri aldatıp onların imkânlarından yararlanmak, bu imkanlarla karınlarını doyurarak yaşam alanlarını genişletmek istemektedir. Kuşkusuz bu tür bir iddia temelsizdir.

Önder APO, bu tür iddiaların sahiplerinin kendilerini PKK Hareketinin sırtında yaşattıklarını belirterek, “Benim Kürtlük için yaptıklarımı ancak zalim bir tanrı inkâr edebilir” dedi. PKK'nin '70'lerdeki doğuşunun Kürdistan ve Kürt toplumu açısından taşıdığı anlamı hiç kimse tarihten silemez, yok sayamaz, görmezlikten gelemmez. Egemen güçler hâkim olur ve tarihi kendileri yazarlarsa, belki böyle yapabilirler. Ama ne olursa olsun bu hareketi asla yok sayamaz, onun halkı etkileme ve harekete geçirme gücünü inkâr edemezler. Bütün bu yönleriyle Kürdistan'da demokrasinin doğuşunu ve demokratik adımların atılışını PKK'nin başlattığını hiç kimse inkâr edemez. PKK devletlerin oyun olarak öne sürdükleri demokrasicilikten uzaktır, böylesi bir demokrasicilik oyununun dışındadır. Ama eğer demokrasi, özgürlük, eşitlik, adalet ve paylaşım, ezilen halklar ve toplulukların kendi özgür iradelerini örgütlü bir biçimde geliştirmeleriyle ilişkilendirilecek ve

böyle tanımlanacaksa, Kürt halkının, Kürt toplumunun ve Kürt uluslaşmasının bütün bu özellikleri düşüncede olduğu kadar pratikte de gerçek anlamda PKK ile kazandığı inkâr edilemez bir gerçektir. Bu bakımdan gerçek anlamda demokratik ve ulusal özgürlükçü hareket PKK ile varolup gelişme kaydetmiştir.

PKK'nin nasıl doğup geliştiği iyi bilinmektedir. Bu hareketin bir ideolojik gruplaşma dönemi vardır. Buna Önderliksel doğuş dönemi de denilebilir. Yoğun bir araştırma, inceleme ve tartışmayla oluşan bir süreçtir; halkların ulusal demokratik hareketlerinin tecrübesini ve sosyalist ideolojinin ilkelerini Kürdistan'a taşıyarak ülkenin somut koşullarına uygulayan, Kürdistan somutunu bu biçimde değerlendirerek ulusal demokratik mücadele temelinde Kürt halkının çıkarlarını öngören sosyalist ideolojiyi yaratan bir teorik gelişme dönemidir. Bu doğuşun önemi büyüktür, tarihseldir, Kürt miladını oluşturmaktadır. Birinci Dünya Savaşı ardından bir dünya sistemi olarak geliştirilen ve Kürt'ü yok sayıp yok etmeye çalışan sistemi reddederek, Kürt'ün özgür, iradeli ve demokratik yapılı varlığını yaratmayı ve temsil etmeyi hedefleyen bir doğuştur. Dolayısıyla son derece iradeli ve iddialı bir doğuş olma özelliğine sahiptir. Sistemi reddederek sistem dışına çıkmayı, sisteme kafa tutmayı ve yeni bir sistem yaratmayı öngörecektir cesur, iradeli ve fedakâr tutumlu bir doğuştur.

Apocu Hareketin bu ayırt edici özelliklerini mutlaka görmek gerekir. Apocu çizgiye ve PKK'ye zayıf yaklaşımlar doğru değildir; bu hareketi başkalarına benzeterek ele almak kesinlikle yanlıştır. PKK Kürt'ün özgür, iradeli ve demokratik doğuşunu ifade etmektedir. Bu yönüyle bir iddia, bir güç demektir; hiyerarşik devletçi sistemin reddedilmesi demektir. PKK böylesi büyük bir gücü ve iradeyi ifade eder. Bunu anlamayan, böylesi bir harekete uygun bir güç ve irade konumuna gelemeyen kimseler, istedikleri kadar PKK'nin içinde olsunlar, kesinlikle PKK'yi temsil edemez ve PKKli olamazlar. Bu açıdan PKK'ye basit yaklaşılmamalıdır. PKK ve Önderlik gerçeği anlaşılmalıdır.

Bu hareketin partileşme süreci de bilinmektedir. İdeolojik gelişmenin giderek bir politik hareket haline gelmesi, 1970'lerin sonuna doğru PKK ismiyle partileşerek kimlik kazanıp halka ulaşması, kendisini bir halk hareketi haline getirmesi ve özgür demokratik Kürt ulusal doğuşunu gerçekleştirmesi yaşanmıştır.

Bu akımların politika yapma tarzlarına biraz daha yakından bakılabilir. Peki, doğru ve gerçekçi olan tarz neydi, kim ne yaptı, ne kadar doğru ve isabetli yaptı?

İlkel milliyetçiliğin, onun esas örgütlenmesi olan KDP'nin, hatta YNK'nin politika tarzı bilinmektedir. Bunların aşiretçi-feodal sistemin geliştirdiği politikaları biraz cilalayıp yenileyerek sürdürdükleri, aynı şekilde egemen sınıf yaklaşımını, devletçi ve iktidarcı geleneği Kürdistan'da temsil ettikleri bir gerçektir. Bu bakımdan kendilerini Kürdistan'ın sahibi ve hâkimi görürler, Kürdistan devletçiliğini temsil ederler, bu nedenle baskı ve sömürü gücüdürler. Halk üzerinde egemenlik kurmayı, baskı uygulamayı ve halkı denetlemeyi, böylece sömürü yapmayı temel politika bilirler. Halka dayanma gibi bir durumları yoktur.

Önder APO devleti bir üst toplum örgütlenmesi olarak değerlendirdi; sadece bir kurumlaşma olarak değil, bir toplum örgütlülüğü biçiminde tanımladı. Kürdistan'da bunun ilkel biçimi KDP ve YNK gibi ilkel milliyetçi örgütlülüklerde görülebilir. İlkel milliyetçilik bir toplum örgütlülüğü olamamaktadır; daha çok bir aşiret veya bir topluluk örgütlülüğünü ifade etmekte, bazen bir çete örgütlülüğü olarak karşımıza çıkmaktadır. Soyguncu, vurguncu ve baskıcı bir çetedir. Bunu geçen süreçte Güney Kürdistan'da bu yönleriyle çok yalın bir biçimde gördük. Bir aile örgütlülüğü, geniş bir aile düzeni böyle şekillenmektedir. Egemen olmak, başkalarını bastırmak ve denetim altına almak için ne yöntem gerekiyorsa onu uygulamaktadır. Bunda zor ve hile esastır. Politikalarının özünde zor ve hile vardır. Komplo yapar, topluma şiddet uygularlar. Birçok oyun geliştirir, çok hileli yöntemlerle değişik güçleri kendilerine bağlayıp eritirler.

PKK'nin ortaya çıkışına kadar bu çizgi aslında Kürdistan'da hep hâkim oldu. Örneğin KDP kendi dışında herhangi bir akımın veya örgütlenmenin çıkışına izin vermedi. KDP'nin YNK ile ayrışması oldukça çatışmalıydı. Bu çatışma sadece Güney Kürdistan'la sınırlı kalmadı, Kuzey parçasına da yansıdı ve onlarca insanın öldürülmesiyle sonuçlandı. KDP bir başka gücün gelişip güç kazanmasına imkan tanımak istemiyordu. Denilebilir ki, eğer PKK'nin gelişimi olmasa, bu temelde ilkel milliyetçi çizgi geriletilip aşılmıyaydı, yine bilinen '75 yenilgisi bu düzeyde gerçekleşmeseydi, YNK'nin çıkışı ve reformist milliyetçi akımların gelişimi mümkün olmazdı. KDP bunlara asla izin vermezdi;

sadece Güney Kürdistan’da değil, Kuzey’de de izin vermezdi. Örneğin Kuzey Kürdistan’da böylesi bir durumun yaşanmadığı ‘70’lerin başında, biraz sol ulusal kurtuluşçu özellikleri taşıyan gelişmeleri hemen imha etti. **Doktor Şivan** (Sait Kırmızıtoprak) gruplaşmasının trajik sonu iyi bilinmektedir. Doktor Şivan Güney Kürdistan’daki KDP yapılanmasını yanlış değerlendirmiş, bu hatası nedeniyle ezilip imha olmaktan kurtulamamıştır. Sait Kırmızıtoprak, Sait Elçi ve benzerleri KDP komploculuğu içerisinde yok olmuştur. YNK çıkışının varlık gösterebilmesi de doğrudan ‘75 yenilgisine bağlıdır. Böyle bir döneme gelinceye kadar Celal Talabani ve arkadaşları Kürdistan’da göz açamayan, bulundukları her yerde KDP tarafından bastırılan bir durumda yaşamışlardı. Ancak ‘75 yenilgisinin ardından kendilerini bir örgüt düzeyine getirebilmişler, daha sonra da PKK gelişiminin yarattığı ortama dayanarak kendi gelişmelerini sürdürebilmişlerdi.

‘70’lerin sonunda ve ‘80’lerin başında da bir yandan KDP diğer yandan YNK Kürdistan’ın hiçbir parçasında kendileri dışında olan bir gruplaşmanın kalmaması için yoğun çaba harcadılar. Vaatler vererek, imkânlar sunarak, çeşitli ilişkiler kurarak bunu yaptılar. Bununla sonuç almayınca, aynı şeyi “Kürdistan çapında birlikler kuruyoruz, ulusal kongre oluşturuyoruz” adı altında yapmaya çalıştılar. YNK bu konuda çok çaba harcadı. Ulusal kongre adı altında Kuzey, Güneybatı ve Doğu Kürdistan’daki bütün grupları kendi etkisi altında toplayarak eritmek için çok çalıştı. Aynı şekilde PKK’yi de kendi denetimine almak istedi. Ancak Önder APO YNK’nin bu oyunlarını fark edip bozdu.

Yine KDP de sisteme karşıt bir akımın gelişmesini engellemek için çok çaba harcadı. ‘75 yenilgisi nedeniyle biraz da zayıflamıştı ve YNK karşısında güç sahibi olabilmek için bazı ilişkiler ve ittifaklara ihtiyacı vardı. Bu bakımdan PKK’yi biraz değerlendirmeye çalıştı. Ama esas amacı, özellikle Kuzey’de kendi kontrolü dışında bir akımın gelişmesini engellemekti. ‘80’lerin başındaki PKK-KDP ittifakının böyle bir perde arkası vardır. KDP’nin PKK’yle ilişkilenecek belli bir süre ittifak yapmasının altında böyle bir amacın yattığı kesindir. ‘70’lerin sonunda Kuzey Kürdistan’daki **Ulusal Demokratik Güç Birliği** (UDG) adı altında grupları örgütleyerek, bu oluşumu hem Güney’den hem de Türkiye’den sol geçinen çeşitli örgütlerle destekleyip PKK’nin gelişimini durdurma girişimleri, PKK’yi özellikle Orta Kürdistan’a -Botan’a, Hakari’ye- ve Güney’e sokmama çabaları sonuç vermeyince, bu konuda

istediği başarıyı sağlayamayınca, PKK bu saldırıları aşma ve boşa çıkarma gücünü gösterince, bu sefer ilişki ve ittifaka dayalı olarak PKK'yi kendi içine çekip eritmek istedi. Önderlik gerçeği bu oyuna da gelmedi. Bu tür tehlikelere karşı hep uyanık oldu, dikkatli davrandı, gerekli politik tutumu göstererek bu oyunları hep boşa çıkarttı. Önder APO KDP gerçeğini doğru çözümleyemese ve uyanık davranmaysaydı, pratik gelişme süreci içerisinde ve özellikle 12 Eylül darbesi ardından ortaya çıkan zorlu süreçte gerekli tedbiri sağlamayıp açık verseydi, KDP tarafından eritilmesi ve özümsemesi kaçınılmaz olacaktı. PKK'nin özgür, iradeli ve bağımsız gelişimi ortadan kalkacaktı. İlkel milliyetçilik o dönemde birçok grubu ve eğilimi eritip ortadan kaldırdı, kendisine bağlayıp kendisine hizmet eder hale getirdi. Bu oyuna gelmeyen, buna karşı mücadele etme iradesini, bilincini ve pratiğini gösteren, bunu aşan güç PKK şahsında halk özgürlük eğilimi oldu. PKK bu duruşunu 15 Ağustos Atılımına taşıyınca büyük bir halk hareketi olarak ortaya çıkıp gelişti.

İlkel milliyetçi çizginin politika tarzını böyle tanımlayabiliriz.

Reformist milliyetçi çizginin politika tarzı ise, zaten adı üzerinde, reformist, uzlaşmacı, aslında biraz yalvarıcıdır. Bu eğilim lafta tehditler savururken, pratikte ise yalvarma konumuna düştü. Bunların esas siyaset tarzı bu oldu. Dernekler kurdular, dergi çıkardılar, Kürdistan hakkında büyük laflar ettiler. Bağımsızlıktan, özgürlükten, ulusal kurtuluştan, devlet kurmaktan söz ettiler. Ancak sıra pratiğe gelince ciddi tek bir adım bile atamadılar. Daha çok orta kesimin ve özellikle şehir küçük burjuvazisinin yaşam koşullarının biraz daha iyileştirilmesini hedefleyen politikalar izlediler. Ecevit ile hep ittifak halinde oldular. Sovyetlerin uzantısı olan komünist partilere dayanmak için her türlü çabayı harcadılar. Dernekçilik, dergicilik ve gazetecilikten öteye bir adım atamadılar. Ciddi bir halk çalışması yapıp seçimlerde de bir varlık gösteremediler. Kürt halkına dayatılmış şiddete karşı bir direniş mücadelesi içerisine giremediler. Devlete karşı en küçük bir meşru şiddet gösterileri olmadı. Kürt halkının düşmanlarına bir fiske bile vuramadılar. Buna karşılık PKK ile çatışmaya girdiler. '79 sonu ve '80 başında Ulusal Demokratik Güç Birliği adı altında bir araya gelerek Mardin de, Urfa da ve Amed'de elliden fazla PKK kadrosu ve savaşçısını katlettiler. Bu da bir siyasetti, izledikleri siyasetin bir özelliği idi. Ne var ki halka ve devrimcilere zulüm uygulayan polise bir tokat vur-

muş, bir askerin burnunu bile kanatmış değillerdi. Böyle bir duruş sergileyemediler.

PKK ile bu güçler arasında nasıl bir politika izlenmeli, nasıl bir taktik mücadele içerisinde olunmalı sorunu hep tartışma konusu oldu. Onlar 1970'ler Türkiye'sini ve Kürdistan'ını demokratik siyaset yürütülebilecek ortam olarak değerlendirdiler. Türkiye devleti ne kadar izin veriyorsa o kadar söz söylenmesi, örgüt kurulması ve eylem yapılması gerektiğini, bunun yeterli olduğunu, Kürt toplumunun bununla ilerletilip Kürdistan'ın kurtuluşa götürülebileceğini söylediler. Bunu aşan tutumların tehlikeli olduğunu iddia ettiler. Hele hele şiddete varacak, Türkiye Devletine karşı şiddet temelinde mücadele etmeyi öngören yaklaşımları ve bunu esas alan eğilimleri çok tehlikeli buldular, anarşizm ve terörizm olarak değerlendirdiler, katliamcılık olarak gördüler, halkı katliama götürecek yaklaşımlar olarak tanımladılar. Hatta daha da ileri gittiler; bu tür düşünceleri savunmanın muhtemelen ajanlık olabileceğini düşündüler, yazıp çizdiler, topluma yaymaya çalıştılar. Onun için PKK'yı kendilerine göre hep şaibeli gördüler.

Aynı çevrelerin benzer karalayıcı yaklaşımları bugün de devam ediyor. Şimdi de Önder APO'nun İmralı'da generallerle uzlaştığını, Genelkurmay çizgisinin PKK'ye hâkim olduğunu, PKK'yi Türk Genelkurmayının yürüttüğünü iddia ediyorlar. Elbette bu şimdi ortaya çıkan bir karalama değildir. Bunlar '78'de ve 80'de de aynı şeyleri tekrarlıyorlardı. Başta **Kemal Burkay** olmak üzere birçok çevre, 14 Temmuz 1982 Ölüm Orucunda şehit düşene kadar, **Kemal Pir** için 'ajan' diyordu. Ancak büyük 14 Temmuz direnişi gerçekleştikten, hiç kimsenin farklı bir şey söylemeyeceği bir ortam geliştikten, yani Kemal Pir şahadete ulaşip kendini üzerinde tartışma yürütülemeyecek kadar mutlaklaştırdıktan sonra bu sözü söylemekten vazgeçtiler. Ama hareketimiz için, PKK Önderliği ve birçok PKK kadrosu için benzer şeyleri o zaman da hep söylediler.

Onların mantığına göre inkâr ve imha sistemi diye bir şey yoktu. Aslında Kürdistan'ı bölüp parçalayan, Lozan'da yok sayıp inkâr ederek imha sürecine alan sistem tehlikeli bir sistem değildi. Hele ekonomik gelişmeye yol açan, kapitalist ilişkileri geliştiren bu süreç hiç de kötü bir süreç sayılmazdı. Gerçekte iyi bir süreçti. Kaldı ki kapitalizm demek uluslaşma demekti. Kürdistan'da kapitalizm geliyorsa o zaman Kürt-

ler uluslaşıyordu, dolayısıyla bunu destekleyip alkışlamak gerekirdi. “Buna karşı çıkmak, Kürt uluslaşmasına karşı çıkmaktır” diyorlardı.

Bu konu o dönemde PKK ile bu akımlar arasında en çok tartışılan konulardan birisi olmuştur. PKK’nin ilk Manifestosu olan **Kürdistan Devriminin Yolu**’nda da vardır. Önder APO bunu çeşitli değerlendirmelere konu yaptı. PKK’nin ulusal yok oluş süreci olarak tanımladığı süreci, onlar Kürt uluslaşmasının gelişme süreci olarak tanımlıyorlardı. Dolayısıyla bu imha sürecine karşı çıkacak ve onu durduracak tutumlar, anlayışlar ve adımları çok tehlikeli buluyorlardı. Öyle bir anlayış ve tutumla kurtuluşun mümkün olabileceğine ve Kürt uluslaşmasının gelişebileceğine inanmıyorlardı. Beyinleri ve yürekleri bunu anlamaya, böyle bir şeyi düşünme ve pratikleştirme cesaretini göstermeye yetmiyordu. Dolayısıyla bu tür gelişimleri tehlikeli buluyorlardı. Bunun bir kurtuluş süreci olması bir yana, halkı katliama götürecek bir girişim olarak tanımlıyorlar, bu nedenle de şaibeli sayıyor ve tehlikeli olarak buluyorlar, halkı katletmek isteyen düşman güçlerin bir oyunu olarak görüyorlardı. Tabii bu, aynı zamanda Kürdistan üzerinde inkâr ve imha sistemini yürüten güçlerin de görüşüydü. Sistemin görüşü buydu. Bu özellikleriyle Kürdistan üzerinde inkâr ve imha sistemi olarak ortaya çıkan uluslararası kapitalist devletçi sistemin bir parçası ve uzantısı olduklarını açıkça gösteriyorlardı.

PKK başından itibaren bu yaklaşımları reddetti, onlardan ayrıştı. Halk özgürlük eğilimi ilkel milliyetçi çizginin işbirlikçi, teslimiyetçi, dış güçlere dayalı, komplocu, baskıcı ve sömürücü gerçeğini ve politik yaklaşımlarını reddetti. Yine bu reformist milliyetçi akımın uzlaşmacı, lafazan, ciddiyetten uzak, cesaretsiz, Kürt halkının gerçeğini ve Kürt ulusal gelişim çizgisini görmek yerine, orta kesimin basit yaşam koşullarını düzeltmeyi esas alan politik yaklaşımlarını da başından itibaren eleştirerek reddetti ve aştı. Bunları oportünist, reformist, ciddiyetsiz, hiçbir gelişmeye yol açmayacak yaklaşımlar olarak gördü. Bu tür yaklaşımlarla Kürdistan’da kurtuluş sağlamak bir yana, bir adım bile atılamayacağını bilerek hareket etti. Bunların milliyetçi söylemlerini aslında Kürt halkını aldatma ve bu temelde halkın imkânlarını alıp yemek çabası, yine Türkiye Devletini biraz tehdit ederek kendileri için çıkar anlamına gelecek tavizler koparma yaklaşımı olarak değerlendirdi. Bunun için de bunları ikiyüzlü, kendi maddi çıkarlarını esas alan, halkın özgürlüğü, ulusal demokratik gelişimi ve kurtuluşu gibi yüce

ilkeler ve amaçlara bağlanmak yerine, kendi basit yaşamlarını sahte bir biçimde geliştirmeyi esas alan güçler olarak gördü.

PKK bu konuda sadece iddiada bulunmakla yetinmedi, eğer gerçekten Kürt halkına biraz bağlılarsa ve ulusal demokratik gelişmeden yanaysalar, kendileriyle birlikte hareket etmekten çekinmeyeceğini söyledi. Bunun için gerçekten çok çaba harcadı. İttifak yapmak, ortak cephe kurmak, hatta birlik olmak istedi. Henüz bir grupken bile bunlarla birleşmeye, ayrı örgütler ve partiler oldukları zaman da ortak cephe kurmaya çalıştı. Fakat bunların hiçbirisi olmadı. Bu tür akımların ve bu akımları ortaya çıkarıp geliştiren kişiliklerin gerçekte Kürt ulusu, özgürlük, Kürt ulusal kurtuluşu diye bir davalarının olmadığını somut pratik içinde net olarak gördü. Bunlar dışarıda ulusal kurtuluştan dem vuruyorlar, kendi aralarında ise bununla dalga geçiyorlardı. Aslında yapmak istedikleri şey kendi yaşamlarını örgütlemeye çalışmaktı. PKK bu konuda gerçeği somut görüp tam emin olduktan sonra bu akımlardan koptu. Benzer biçimde bunların dayandığı sosyal şoven Türk sol akımlarından da koptu. Çünkü onlar da bir yandan ilkel milliyetçilikle, diğer yandan reformist milliyetçilikle ilişki ve ittifak içindeydiler. Kürdistan'daki yaklaşımları onlara tekabül ediyordu. Bu yüzden onlardan da koptu ve kendi siyaset tarzını geliştirdi.

Bu tarzın ne olduğu bilinmektedir. PKK bir tercih olarak ya da baştan belirlenmiş bir sistem olarak bir siyaset tarzı ve bir mücadele taktiği içinde olmadı. Aslında adım adım gelişme çizgisini izledi. Somut koşulların gelişmesine dayanan ve bu gelişmenin içinden çıkan mücadele biçimleri ve politikalar uygulamayı öngördü. Daha önce de ifade etmeye çalıştığımız gibi, bu dönem teorik çalışma, ideolojik gruplaşma ve mücadele dönemi olarak tarihe geçti. Türkiye metro-pollerinde şekillenen bu gruplaşma bir süre sonra Kuzey Kürdistan'ın kent ve kasabalarına taşındı ve öncelikle Kürt gençliği içerisinde yayıldı. Grup üyeleri propaganda ve eğitim çalışması yaptılar, insanları uyardılar. Tarihte ortaya çıkan yeni düşünceler ve dinlerle onların sözcülerinin insanlığı dürüstlüğü, hakka, adalete ve doğruluğa çağır-dıkları iyi bilinmektedir. PKK de Kürt aydınlarına ve gençlerine benzer çağrılar yaptı. Çünkü yenilgiyi kabul etmeyecek en önde gelen kesimler bunlardı. Kürt gençleri ve aydınlarından başlamak üzere halkı gerçeğe ve doğruya davet etti. Kendi gerçeğini olduğu kadar kendisine dayatılan düşman gerçeğini de doğru tanımaya ve anlamaya, bunu

derinlikli çözümleyerek doğru bir tutum içine almaya ve yaşama girmeye çağırırdı.

Buna çağrı dönemi de denilebilir. Bu dönem yıllarca sürdü. Apocu Hareket başka hiçbir şey yapmadan, kimseyle herhangi bir kavgaya tutuşmadan, çok radikal ve keskin bir biçimde yanlışlıkların eleştirisi-ne girişti; inkâr ve imhayı yaşamayı, teslimiyeti ve işbirlikçiliği insanlık dışı sayma temelinde çok yoğun bir propaganda ve eğitim çalışması yürüttü; bir ideolojik mücadele içinde oldu. Hareketin çalışma tarzı keskindi, radikaldi. İnsanları etkileyebilmek, onları kötülükler ve geriliklerden koruyabilmek, insanlara umut, güven ve irade kazandırmak için radikal ve keskin olmak zorunlu ve kaçınılmazdı. Bu radikalizm olmasaydı, yiğit davranışlar ve tutumlarla işler yürütülmeseydi, kimseyi etkilemek mümkün olamazdı. Zaten inkâr ve imha sistemi insanları ezebileceği kadar ezmiş, bastırabileceği kadar bastırmış, geriletip kötürüm kılacağı kadar kötürüm kılmış ve zavallılaştırmıştı. Bu durumda insanlara mutlaka yeni bilinç ve ruh, duygu ve düşünce vermek, yeni davranışlar kazandırmak gerekiyordu; insanları cesaret, irade, güç ve iddia sahibi kılmak gerekiyordu. Apocu Hareket bunu sağlayacak bir yaşamın ve tarzın sahibi oldu. Eğitimini de, propaganda çalışmalarını da, ideolojik mücadelesini de buna göre yürüttü.

Hareket gençliği ve aydınları etkiledikçe, bu düşünceleri Kürdistan'da yayıp Kürt gençliği içinde bir grup haline gelmeye başladıkça, inkâr ve imha sistemi tarafından tehlikeli bulundu. Nitekim ilk saldırı sistemden geldi. **Haki Karer**'in 18 Mayıs 1977'de Antep'te katledilmesi olayını böyle değerlendirmek gerekir. Bu oldukça ciddi sonuçlar doğuran bir katliamdı. Nitekim Önder APO bu gerçeği şu değerlendirmesiyle çarpıcı bir biçimde ortaya koydu: "Grubun en dürüst, fedakâr ve Karadenizli Türk kökenli üyesi **Haki Karer** 1977'de komployla öldürülmeseydi, grup hemen radikalizme kaymayabilirdi. Burada da benzerlik çarpıcıdır. İsa'nın çarmıha gerilmesi nasıl havarileri daha inançlı ve her tarafa yayılarak çoğalmaya zorladıysa, Haki Karer'in öldürülmesi de benzer sonuca yol açtı. Daha azimli olmak ve her tarafa yayılarak çoğalmak şehidin anısına bağlılığın baş ölçütü oldu. Komploların dağıtıcı özelliği bulunmakla birlikte, radikalleşmeye etkisi de küçümsenemez ve çoğunluktadır. PKK olayında ilk komplo iddia, ciddiyet ve büyüme konusunda tarihsel rol oynamıştır. Bu komplo gerçekleşmeseydi, grubun ne biçim alacağı çok tartışmalıdır. Program ve PKK adı,

Haki Karer'in anısına bağı kalmanın direkt sonucu olarak kaleme alındı ve ilan edildi.”

Bu katliama gelinceye kadar hareketin netleşmiş ve kesinleşmiş bir yanı henüz yoktu. Sadece bazı temel ilkeler edinmişti. Kürt halkının kurtuluşu, Kürt ulusal demokratik hareketinin geliştirilmesi, özgürlük, eşitlik, kardeşlik ve demokratik yaşam gibi asla vazgeçmeyeceği bazı temel ideolojik ilkeleri yaymaya çalışıyordu. İnsanları bu ilkelere kazanmak, bunlarla ters düşen, insanlık için hile, düşürülmüşlük, küfür, gaflet ve haram anlamına gelen, teslimiyet ve ihanet içeren, kendi kimliğine bile sahip çıkma iradesini gösteremeyen tutumdan kurtarmak istiyordu. İşte sistem bunu tehlikeli gördü, bu tür düşünceleri bile tehlikeli buldu, böyle bir gelişmeye saldırdı. Dolayısıyla hareket daha propaganda, ideolojik mücadele ve çağrıda bulunma aşamasındayken imha ile tehdit edildi, imha tehlikesiyle karşı karşıya geldi.

18 Mayıs '77 Antep katliamı, Kürdistan'a sahip çıkmak ve Kürt halkını kurtarmak isteyen güçlere karşı Kürt halkı ve Kürdistan üzerindeki inkâr ve imha sisteminin kendi gerçeğini icra etmesiydi. Dolayısıyla sistem bu katliamla kendi gerçeğini yalın bir biçimde ortaya koymuş oluyordu. Kürdistan'da sürdürülen ideolojik, siyasal, askeri, sosyal, ekonomik ve kültürel hâkimiyetin karakteri, yine yürürlükteki inkâr ve imha sistemi denilen sistemin temel özellikleri bu katliamla iyice açığa çıktı. Sistemin gerçeğini deşifre etti ve daha iyi kavranmasını sağladı. Bütün bunlar mevcut ortamın daha iyi anlaşılmasına, somut koşulların daha gerçekçi değerlendirilmesine, bu temelde koşullara uygun politikalar oluşturulmasına ve doğru bir politika tarzının ortaya çıkarılıp pratikleştirilmesine yol açtı. Bu durum PKK'nin giderek askeri mücadeleye yönelmesine, daha doğrusu şiddet öngören, en azından şiddetle birlikte yürüyen bir anlayışa ve politikaya götürdü. Hareket propaganda ve örgütlenme yaparken, kendisine yönelen saldırılar karşısında kendisini silahla savunmak zorunda kaldı. Meşru savunma direnişini o zaman başlattı, meşru savunma çizgisi bu dönemde oluştu, meşru savunma uygulaması bu süreçte başladı. Saldırıları karşısında teslim olma veya dağılma yerine direnmeyi, giderek çatışmalı bir pozisyonu ortaya çıkardı. Şiddetin içinde olduğu bir politik mücadeleyi var etti. PKK'nin partileşme sürecinde, yani politik gelişme döneminde politika belirlemesi ve bir politik tarzı edinmesi böyle gerçekleşti.

Bu süreç 12 Eylül faşist askeri darbesine gitti. İnkâr ve imha sistemi kendisini bir askeri rejim haline getirdi. Kürdistan’da askeri darbe 12 Eylül ‘80’de değil, Aralık 1978’de başladı. 27 Kasım 1978’deki PKK’nin Kuruluş Kongresi’nin hemen ardından Maraş katliamıyla böyle bir askeri darbe sürecine girildi. Katliamın ardından Kürdistan’ın hemen her tarafında resmi sıkıyönetim ilan edildi ve bir askeri rejim ortaya çıktı. Apocu Hareket tümüyle savaşı dayatan bir sistemle yüz yüze geldi. PKK böyle bir dönemde mevcut durumu ve 12 Eylül askeri rejiminin koşullarını değerlendirerek, uzun süreli halk savaşı stratejisini benimsedi.

PKK savaşı bir siyasal mücadele aracı olarak gördü. Bu temelde bir askeri çizgi geliştirdi, halk savaşı çizgisini oluşturup Kürdistan’a özgü gerilla savaşının özelliklerini, öncülüğünü ve sistemini tanımladı; stratejisini ve taktiklerini belirledi. Böylece ‘70’li ve ‘80’li yıllarda savaş olmadan Kürdistan’da siyaset yapma ve bir siyasal mücadele yürütmenin imkânsız olduğu sonucuna vardı. 12 Eylül askeri faşist rejimine karşı direnmeden, bir direniş savaşına başvurmada, inkâr ve imha sisteminin saldırgan, despotik ve katliamcı karakterini kırmadan Kürdistan’da siyasal mücadele yürütme, siyaset yapma ve siyasal örgütlenme yaratmanın imkânsız olduğu görüşüne ulaştı. Savaşsız bunun mümkün olduğu yönündeki anlayışları sertçe eleştirdi.

Bu koşullarda Kürdistan’da demokratik siyaset yapma bir yana, siyasal örgütlenme ve mücadele etme koşulları dahi yoktu; halkın en sıradan demokratik hakları için eylem yapma ve talepte bulunma koşulları bulunmuyordu. Askeri rejim her tarafa hükmetmiş, inkâr ve imha sistemi bir askeri rejim olarak Kürdistan’ı tümüyle tahakküm altına almıştı. Rejimi ve uygulamalarını eleştiren herkese karşı derhal imhacı saldırılar geliştiriyordu. Hareket 18 Mayıs ‘77’deki Antep katliamında ve daha sonraki gelişmelerde bunu çok net gördü. İnkâr ve imha sistemi 12 Eylül darbesiyle açık askeri rejim ve savaş durumu haline geldi. Örgütlendirilmiş ve sistemli hale getirilmiş savaş gerçeği olan inkâr ve imha sistemi, 12 Eylül darbesiyle açık savaş sistemi halini aldı. Dolayısıyla halka dayatılan böyle bir savaş gerçeğine karşı halkın da şiddet temelinde direnerek kendi özgürlüğünü, iradesini, kimliğini ve kişiliğini kazanması gerekiyordu. Varolabilmek ve gelişme sağlayabilmek açısından bu bir zorunluluktuk.

PKK bir tercih olarak değil, başka herhangi bir yol ve yöntemin kalmaması, çıplak zorun ve imhanın dayatılması koşullarında politika yapma, örgütlenme ve politik mücadele yürütmenin koşullarının tümünden yok edilmesi sonucunda, tek çare ve zorunluluk olarak şiddet temelinde mücadeleyi, devrimci halk savaşını, gerilla savaşını esas alıp geliştirmeyi öngördü. Bu bakımdan bir zorunluluk olarak şiddete başvurdu, şiddete başvurmayı mevcut koşulların kaçınılmaz gereği olarak öngördü. Pratik gelişmeler PKK'nin değerlendirmelerinin doğru olduğunu gösterdi. Ne ilkel milliyetçiliğin yaklaşımları artık Kürdistan'da eskisi gibi aşiretçi-feodal sınıfın hâkimiyetini sürdürmesini sağlayabilirdi, ne de reformist milliyetçiliğin değerlendirdiği gibi Kürdistan'da reformist siyasi yöntemlerle halkı örgütlemenin, inkâr ve imha sisteme karşı mücadele etmenin imkânları vardı. Bu nedenle ilkel milliyetçilik geriledi ve halkçı özgürlükçü gelişmeyi durduramadı. Reformist milliyetçi eğilim ise 12 Eylül faşist askeri darbesinin ardından adeta sert bir sille yemişçesine gerileyip dağıldı ve tükendi. Hiçbir gelişme gösteremediği gibi varolan gücünü de kaybetti. Bir karşı duruş ve irade ortaya koyamadı. Herhangi bir mücadele yürütme gücü kalmadı. Çıplak faşist askeri zoru şu veya bu biçimde allayıp pullamaya çalıştı. Bu tür kişilikler kendilerini yurt dışına atarak, basit yaşamlarını sürdüren zavallı bireyler olmaktan öteye gidemediler.

Buna karşılık, onların yanlış bulduğu PKK'nin gerilla savaşı temelinde siyaset yapma, halkı örgütleme ve ulusal direniş gelişme politikası ise 15 Ağustos Atılımı'nın gelişimi temelinde başarıya ulaştı. Bu mücadele halkı eğitip bilinçlendirdi, halka irade kazandırdı, ulusal ruh, bilinç, duygu, güç ve cesaret verdi. Gerillanın büyük cesaret ve fedakârlıklarda bulunarak sergilediği kahramanca direniş, sert mücadele ve sürekli yenilmez duruşu '90'ların başında halkın ulusal demokratik serhildanını ortaya çıkararak, ulusal diriliş devrimi dediğimiz hareketlenmeyi yaratıp başarılı sonuçlar verdi. Hem halkı eğitip bilinçlendirdi ve örgütlendirdi, hem de eyleme çekti ve sistemin dışına çıkardı. İnkâr ve imha sisteminin Kürt ulusal varlığını yok etmeyi amaçlayan etkilerini kırarak, Kürt halkını ulusal demokratikleşme süreci içine çekti.

Burada daha çok iki şeyi karşı karşıya koymaya çalışıyoruz. Bir, Kürdistan üzerinde 20. yüzyılın başında oluşan inkâr ve imha siyaseti; iki, 20. yüzyılın sonunda Kürdistan'da gelişen ulusal demokratik siya-

set ve ulusal diriliş devrimi. Yüzyılın başında inkâr edilip imha sürecine alınan Kürdistan'ın yüzyılın sonunda yeniden dirilişini ve doğuşunu, kendine gelişini, kimlik kazanmasını, kendi çıkarını gören, bu temelde örgütlenen ve kahramanca mücadele eden bir toplum haline gelmesini görmeye, anlama ve göstermeye çalışıyoruz. Bunlar çok önemli hususlardır ve bu nedenle doğru anlamakta yarar vardır. Ulusal inkâr ve imha doğru anlaşılmalıdır. Bu bir dünya sistemidir; hiyerarşik devletçi toplum sisteminin bir ürünüdür. Yine ulusal diriliş doğru anlaşılmalıdır. Ulusal diriliş devrimi de Kürt toplumunun dayatılan inkâr ve imhaya karşı kendini diriltmesi, yeniden var etmesi ve yaşar kılmasıdır; dolayısıyla siyaset yürütebilen, örgütlenebilen, çıkarını görebilen, bunun için mücadele edebilen bir güç haline, bir toplum haline gelebilmesidir.

İnkâr ve imhayı kimin yarattığını, niçin yarattığını, kimlerin bunu sürdürdüğünü, bundan hangi kazançları sağladığını, kimlerin bunun uzantısı ve dayanağı olduğunu, yine kimlerin bundan zarar gördüğünü iyi bilmek gerekir. Aynı şekilde ulusal diriliş devrimini kimlerin nasıl geliştirdiği, bu devrimin nasıl bir mücadeleyle olduğu, halkın bundan ne tür kazançlar sağladığı, bu devrimin kimlere zarar verdiği, böyle bir diriliş devrimi karşısında kimlerin neyi yaşadığı, ne tür tutumlar aldığı ve bu devrimin neresinde yer aldığı da doğru değerlendirilmelidir. Önder APO “Anlamak adalettir” dedi. Adaletli davranmak için doğru anlamak, doğru anlamak için de doğru değerlendirmek şarttır. Bunun da öyle düz bir yaklaşımla olmayacağı açıktır. Her Kürt diriliş devriminin içinde yer almadı. Düz Kürtçülük ilkel milliyetçiliğin yaklaşımıdır, onların Kürtçülüğüdür.

Biz, Kürt olsun da çamurdan olsun demiyoruz. Kürt vardır, gırtlığına kadar haindir, Kürt halkına düşmandan daha beter düşmanlık yapmıştır. Kürt vardır, fedailik yapmıştır, bir gün bile kendini yaşamadan en zor koşullarda tümüyle halkın kurtuluşu ve özgür demokratik gelişimi için yaşamını feda etmiştir. Bunları birbirinden ayırt etmeli; hepsi aynıdır, hepsi Kürt'tür dememeliyiz. “Hepsi aynıdır, Kürt'tür, birdir” diyen çizgi Kürtçülük denen çizgidir ve o da ilkel milliyetçiliktir. Öyle bir Kürt gerçeği, öyle bir birey ve toplum gerçeği yoktur. Her şeyden önce burada hakkaniyetli davranmak ve adaletli olmak gerekir. Önder APO, “Sezar'ı öldür ama hakkını ver” dedi. Herkesin hakkını doğru bir biçimde verebilmeliyiz. Çünkü Kürdistan özgürlük müca-

delesisi gerçekten de bir adalet dağıtma mücadelesidir; herkese hakkını verme ve yeni bir adalet ölçüsü yaratma mücadelesidir.

İnkâr ve imha sisteminin kendine göre bir adalet ölçüsü, bir dost-düşman tanımlaması vardır. Ulusal diriliş devriminin de bir adalet ölçüsü, dost-düşman tanımı vardır. Bazıları kendilerini sözde ulustan saymakta, sözüm ona ulusal hareket, özgürlükçü ve hatta Kürdistan'ın sahibi olarak görmektedir. Fakat ulusal diriliş devrimi karşısındaki yerine bakıldığında, durumu bunun tam tersini göstermektedir. Emperyalistler ve sömürgecilere uşaklık yapmış, ihanet, işbirlikçilik ve teslimiyet içinde olmuş, zorlandığı her yerde düşmandan yana tavır almıştır. Ulusal demokratik harekete, onun Önderliğine, militanlarına, savaşılarına ve kahramanlarına her türlü hakareti yapmıştır. Buna rağmen hala kendisini Kürt toplumundan, hatta Kürt ulusal kurtuluşçusu ve siyasetçisi saymaktadır. Bu böyle olmaz. Bu karışıklığı önlemek gerekir.

Bu geçen mücadele döneminin –ki, çok aydınlık bir dönemdir– herkesçe bilinecek kadar apaçık hale getirilmesi gerekir. Kimin ne yaptığı, neyi yaşadığı ve temsil ettiğinin bugün de bilinmesi, gelecekte de daha iyi bilinir hale getirilmesi gerekir. Bunu böyle ele almalı, böyle yaklaşmalıyız. Bu konuda inkârcı olunamaz. İnkâr ve imha sisteminin etkisiyle ulusal demokratik hareket içerisinde fazlasıyla ortaya çıkan inkârcılığa kaymayı mutlaka önlemeye çalışmalıyız. Herkese adil bir biçimde hakkını veren ve adalet dağıtan bir konumda olmamız şarttır. Kürt demokratik siyasetinin böyle bir hakkaniyet ve adalet ilkesi üzerinde gelişmesi en temel ilkelerinden birisidir. Başka türlü siyaset olamaz. Başka türlü hırsızlıktır, rantçılıktır, soygundur, çalmadır. O da baskı ve sömürüyü ifade eder ve işbirlikçi teslimiyetçi güçlerin işidir, ulusal özellikler ve değerleri satarak kendini yaşatmayı öngörenlerin ve hainlerin işidir. Özgürlükçülerin, militanların ve halk savaşçılarının işi bu olamaz.

Bu temelde '90'ların başında yaşanan gelişmeleri önemsemek gerekir.

Bu sürece gelinceye kadar kahramanca süren gerilla mücadelesi üzerinde gerçekleşen bir ulusal diriliş devrimi vardır. Ulusal diriliş devrimi, inkâr ve imha sisteminin Kürt insanı ve toplumu nezdinde kırılması demektir; onun yerine Kürt insanı ve toplumunun kendi ulusal değerleriyle, kendi ruhu, kültürü ve duygusuyla dolması, Kürt kimliği-

ni esas alması, kendi kimliğine sahip çıkması, kendi kimliğiyle yaşamayı onur ve gurur vesilesi yapması, bunu esas alarak bundan başka bir yaşam tanımaması demektir.

İnkâr ve imhanın en çok uygulandığı Kuzey Kürdistan parçasında, 1990'ların başında PKK'nin yürüttüğü devrimci siyasal mücadele temelinde -ki, bu gerilla savaşı tarzıyla olmuştur- böyle bir ulusal diriliş devrimi gerçekleşmiş, inkâr ve imha süreci belli ölçüde kırılmıştır. Bu devrimin anlamını ve önemini doğru değerlendirmek gerekir. Bunun çok tarihi bir gelişme olduğuna hiç kuşku yoktur. Kürdistan'da yepyeni bir durum ortaya çıkaran, Kürdistan'ı ve Kürt toplumunu yeni bir tarihsel sürece taşıyan bir gelişmedir. Fakat bu gelişme inkâr ve imha tehdidinin tümünden ortadan kalktığı, tehlikenin bittiği, inkâr ve imha sisteminin saldırılarından vazgeçtiği, yok etme amacından uzaklaştığı anlamına gelmemektedir. Bu tür bir değerlendirmede bulunmak yanlışır. İmha tehdidi ve tehlikesinin sona erdiğini düşünmek gaflete düşmek ve kendini yanıltmak olur. Bu da saldırılar karşısında savunmasız bir konuma düşmeye götürür.

Şöyle bir algılama en gerçekçi olanıdır: İnkâr ve imha sisteminin saldırıları karşısında geleneksel direnme güçleri de tamamen ezilen toplumun tümünden yok olma tehlikesiyle yüz yüze geldiği bir ortamda, ulusal diriliş devrimi toplumun bu durumdan kurtulması anlamına gelmekte; inkâr ve imha sisteminin saldırılarına karşı ayakta duracak, mücadele edecek ve savaşacak bir güç, örgütlülük ve konum kazanmasını ifade etmektedir. Toplum kendini yaşatıp örgütler ve kendine yönelmiş imhacı saldırılara karşı kendini savunma mücadelesini verir hale gelmektedir. Bu da önemli ve tarihi bir durumdur. En azından toplumun kendini bilen ve kendisi için mücadele eden bir noktaya gelmiş olması önemlidir. Bir kere toplum bu durumda kendi varlığını sürdürebilir, kendi iradesini ortaya koyabilir. İkincisi, toplum doğru yöntemlerle mücadele ederse, inkâr ve imha sistemini tümünden kırarak, özgür ve demokratik yaşamını daha ileri düzeyde sürdürme, varlığına ve özgürlüğüne yönelmiş tehlikeleri bertaraf etme imkânı kazanabilir. Ulusal diriliş devrimini yapmış olmak, bunun fırsatını ve şansını yakalamak anlamını taşımaktadır, Özgürlük mücadelesinde ilerleme, demokratik devrimi daha ileriye götürerek başarıyı sağlama koşullarını ve imkânlarını yakalamayı ifade etmektedir.

Bu gelişme sadece Kuzey Kürdistan'ı değil, Kürdistan'ın tümünü etkilemiştir. Esas olarak Kuzey Kürdistan'da yaşanan gelişmeler Kürdistan'ın diğer parçalarında da derin etkiler yaratmıştır. Örneğin Güneybatı Kürdistan bu gelişmeden Kuzey parçasındakine benzer bir biçimde etkilenmiştir. Bu parçadaki halkımız zaten '80'lerin başından itibaren böyle bir mücadelenin içerisinde aktif olarak yer almıştır. Güneybatı Kürdistan hem gerilla mücadelesine muazzam destek sağlayan, hem de ideolojik ve siyasal mücadelenin geliştirildiği bir sahası olmuş, hareketin kitle desteği büyük gelişme göstermiştir. '90'ların başında Kuzey Kürdistan'da gelişen ulusal diriliş hareketi bu temelde Güneybatı Kürdistan'ı benzer biçimde etkilemiştir. Bu etki toplumun kimlik ve irade kazanmasını, örgütlülük yaratmasını, böylece kendi kendini yürütür ve kendi kimliğiyle demokratik yaşamını sürdürür hale gelmesini sağlamıştır. Buradaki halkımız kendisini ilkel milliyetçiliğe şu ya da bu biçimde hizmet etmekten kurtarmış; sistemin kendisine yönelen baskı ve sömürsü karşısında durma iradesi ve gücü kazanmış; onur, kimlik ve kişilik edinmiştir. Toplumun kendi içinde örgütlülüğü gelişmiş; yeni değerler, yeni ölçüler ve bu temelde yeni bir ulusal demokratik yaşam ortaya çıkmıştır. Aynı şekilde ülkenin her iki parçası arasında siyasi sınırlar ya da devlet sınırı varolsa da, diriliş devrimi sayesinde Kuzey ve Güneybatı Kürdistan arasında duygu, düşünce, davranış ve eylem birliği gerçekleşmiştir. Gelişen mücadele aradaki sınırı da paramparça etmiş, dolayısıyla çok fazla etkisi olmayan bir konuma düşürmüştür. 20. yüzyılın ilk çeyreğinde ulusal devletleri kurup Kürdistan'ı parçalayan, Kürt toplumunu tel örgüler ve mayınlı tarlalarla köy köy, kasaba kasaba ortadan bölüp birbirinden koparan ve birbirini tanımaz hale getirmek isteyen çabalar akamete uğratılmış ve yerle bir edilmiştir. Bunun son derece önemli bir gelişme olduğu açıktır.

Burada bu gelişmelerin Güney ve Doğu Kürdistan üzerinde daha sınırlı olan etkilerini de ifade etmemiz gerekir. Diriliş devriminin Güney Kürdistan'daki etkisi aslında aynı ideolojik ve siyasi ölçüleri kazanma biçiminde olmamış, ancak farklı yönden gelişen siyasetlerin etkisiyle en azından bir süre ortak gelişme durumu yaşanmıştır. Bilindiği üzere 1988 yılında İran-Irak Savaşının durdurulması ardından Güney Kürdistan'daki halkın bir bölümü Doğu, diğer bir bölümü Kuzey Kürdistan'a göç etti. Bunlar yıllarca Doğu ve Kuzey Kürdistan toplu-

mu içinde yaşadılar. ‘90’daki Körfez krizi ve savaşıyla birlikte ve esas olarak 1991’de Güney Kürdistan’da bir boşluk oluştu. Böylece bu iki parçaya göç etmiş olanlar yeniden kendi yerlerine döndüler.

ABD’nin baskısıyla Irak yönetiminin Güney Kürdistan’dan çekilmesi sonucunda, bu parçadaki halkımız kendini örgütlenme fırsatını ve imkânını yakaladı. Oluşan konjonktürel boşluktan yararlanıp kendi örgütlülüğünü sağlama imkânına kavuştu. Bir tür serhildan durumu, kendi kendine hâkim olma durumu yaşandı. Bu da Kürdistan’ın geneli açısından önemli bir gelişmeydi. Çünkü Güney Kürdistan’da toplum devletçi sistemin katı egemenliğinden kurtularak, kısmen kendi kendini yönetmenin koşullarını yakaladı. Elbette sistemden tümüyle kurtulmadı. Saddam Hüseyin rejiminin Kürdistan’dan çekilmesini ABD baskısı sağladı. Ancak Güney Kürdistan üzerinde Amerikan sisteminin koruması ve denetimi de var olmaya devam etti. ABD bunu sağlamak için Türkiye ve diğer bazı güçlerle uzlaşıp anlaştı. Bir yerde şöyle bir durum ortaya çıktı: Uluslararası devletçi sistem Kuzey ve Güneybatı Kürdistan’daki gelişmeleri karşılamak, dengelemek ve Güney’e yayılmasını engellemek için Güney Kürdistan’da yeni bir sistem geliştirmeye çalıştı.

Körfez Savaşının Güney Kürdistan’da yarattığı boşluk oldukça önemliydi. Demokratik siyasal güçler, halk örgütlenmeleri bu boşluğu doldurabilirlerdi. Bunun imkânları önemli ölçüde oluşmuştu. Fakat bu gerçekleşmedi. Neden? Çünkü bir kere daha önceki süreçte toplum üzerinde aşiretçi-feodal sınıfın ya da ilkel milliyetçi ve reformist milliyetçi siyasetlerin hakimiyeti vardı. Bunlar aşılammıştı. Dolayısıyla oluşan boşlukta halka dayalı demokratik bir siyasal örgütlülük yaratmak için gerekli ön hazırlıklar, tecrübe ve bir örgütsel yapılanma yoktu. İkincisi, Kuzey Kürdistan’daki gelişmeleri bu alana taşımada zayıflıklar yaşandı. Özgürlük Hareketi daha çok Kuzey’deki gelişmeler üzerinde yoğunlaştığı için Güney’deki durumu erkenden ve hızla görmedi, oluşan boşluğu tam anlayıp tanımlayamadı. Bunu demokratik halk siyaseti adına doldurmak için gerekli görüşleri, kararları ve planları oluşturamadı, gerekli örgütsel adımları zamanında atamadı. Bu ciddi bir eksiklikti. Çünkü Irak Devletinin çekilmesiyle Güney Kürdistan’da bir boşluğun oluşması tarihsel bir fırsattı, çok önemli bir durumdu. Bunu erkenden görmek, kavramak ve halk adına dolduracak örgütsel adımları hızla atabilmek gerekiyordu. Özgürlük Hareketi

bunu başaramadı, böyle bir iradeyi hızla gösteremedi, böylesi bir anlayışı hızla geliştiremedi. Dolayısıyla gerekli pratik örgütsel adımları atamadı. Daha sonra bu adımları atma çabası içerisine girdi. Güney'e özgü bir örgütlenme geliştirme çabası içinde oldu. PAK (Partiya Azadiya Kurdistan) biçiminde bir hareket örgütlemek istedi. Ama bunda geç kalındı. Birincisi, aşiretçi-feodal örgütlülük gittikçe egemen hale gelmeye başlamıştı. İkincisi, geçmişten gelen bir tecrübe ve birikim de yoktu. Toplum üzerinde KDP ve YNK'nin hakimiyeti vardı. Bu nedenle sonradan atılmaya çalışılan örgütlenme adımları hızlı gelişip etkili olamadı.

Fakat kapitalist devletçi sistem, hem Kuzey'deki gelişmelerin sistem açısından yarattığı tehlikeleri hem de bu gelişmeleri Güney'e yayma çabalarını görünce, bu tehlikeyi bertaraf etmek için, Kürt toplumunu despotik devletçi sistemden koparak kendi demokratik sistemini geliştirmesini engellemek üzere, Güney Kürdistan'da 'Federe Devlet' denilen bir yapılanmanın geliştirilmesine yöneldi. Bunun için 'Çekiç Güç' sistemi temelinde gerekli güvenliği oluşturdu. Yine KDP ile YNK'yi ittifaka çekip birleştirerek, destekleyip güçlendirerek, bu boşluğu dolduracak örgüt yapıları haline getirmeye çalıştı. Bunları bir araya getirip boşluğu dolduran bir federe sisteme kavuşturdu. ABD, sistem dışında bir boşluğun kalmaması, demokratik halk güçlerinin bu boşluğu doldurmaması için bu oluşumu geliştirdi. Aynı şekilde Türkiye de, PKK Kuzey Kürdistan'da olduğu gibi Güney'de de egemen hale gelmesin, oluşan boşluğu doldurmasın, dolayısıyla Kuzey-Güney birliğini yaratarak inkâr sistemine karşı Kürt demokratik sistemini egemen kılasın diye bu gelişmeye destek sundu. Güney Kürdistan'da Irak'la bir federasyona kadar giden ve birçoğunun devletleşme olarak tanımladığı gelişmenin başlangıcı böyle ortaya çıktı.

Bunun bir yanı Körfez Savaşı'yla Irak Devletinin 36. paralelin güneyine çekilmesi ve bir siyasi boşluğun oluşmasıydı; diğer yanı ise, ABD ve Türkiye'nin Kuzey Kürdistan'daki gelişmelerden duydukları korku sonucunda KDP ve YNK'ye verdikleri desteğin ortaya çıkardığı bir hareket olmasıydı. Bunlar olmasaydı böyle bir oluşum ortaya çıkmazdı. Dolayısıyla Güney'deki Federe Devletçik kendi başına oluşan, kendi iç dinamikleriyle ortaya çıkan bir gelişme olmadı; Kuzey'de gelişen ulusal diriliş devriminin dolaylı etkisinin sonucu olarak gelişme gösterdi. Bunun doğru anlaşılması gerekir. Çünkü bu alanda bir boş-

luk doğsa bile, eğer Kuzey’de gerçekleşen ulusal diriliş devrimi olmasaydı, ABD Güney Kürdistan’ı kontrol altında tutmak için bu kadar çaba harcamaz, bu kadar masrafa girmezdi. ABD bu nedenle yoğun tavizler verdi, epeyce masraf yaptı, Türkiye’yle uzlaşmak zorunda kaldı. Öte yandan bu güvenlik özellikle Türkiye üzerinden sağlandı. Güney’deki federe oluşumun ekonomik ve örgütsel sorunlarını çok büyük ölçüde Türkiye çözüp karşıladı. Türkiye bu desteği sadece ve sadece Kuzey’deki ulusal diriliş devriminin Güney’e yayılmaması, Kuzey-Güney Kürtlerinin birliğinin yaratılmaması, Güney’in PKK’ye kapatılması ve Güney Kürdistan’dan PKK’ye karşı savaşılmaması için verdi. Türkiye’nin başka türlü bu desteği vermesi imkansızdı. Bu temelde Kuzey Kürdistan’daki ulusal diriliş devriminin etkilerinin doğal bir biçimde yayılması tarzında değil, ama onun dolaylı bir sonucu olarak Güney’deki devletçi oluşumun ilk adımları atılmaya başlandı.

Doğu Kürdistan’da ise diriliş devriminin etkisi halkın etkilenmesi biçiminde ortaya çıktı. Hem Güney hem de Kuzey Kürdistan’daki gelişmeler toplumu etkiledi. Toplumda daha çok bilinç ve duyarlılık gelişti, Kürdistan’ın diğer parçalarındaki gelişmelere duyulan ilgi arttı. Onlardan etkilenerek ulusal bilincin gelişmesi biçiminde bir süreç yaşandı. Ancak bu süreç daha ileri bir örgütlenme ve eyleme doğru ilerlemedi. Zaten bu mümkün de değildi. Çünkü İslami rejim yeni bir rejimdi, gelişme halindeydi ve Kürdistan’da egemendi. Irak’la sekiz yıl savaşmış ve bu savaşın neredeyse tamamını Kürdistan üzerinde yürütmüştü. Dolayısıyla Doğu Kürdistan’da çok sıkı bir hakimiyet kurmuştu. Kürt toplumu bu savaştan en büyük zararı görmüştü. Bu nedenle, halkın bu zararların etkisini hemen aşabilmesi ve kendisini örgütlü kılabilmesi çok zordu. Öte yandan İran devlet sisteminin bu sıkı denetiminin aşılması da kolay değildi. Bu açıdan örgütlü bir gelişmeye dönüşmedi.

‘90’lı yılların başında yaşanan ulusal diriliş devrimi temelinde gelişen sürecin en temel özelliği, Kürdistan’da inkâr ve imha sisteminin kısmen kırılmış olmasıdır. Kuzey Kürdistan’da devlet egemenliği tümünden aşılıp yıkılmasa da, toplum üzerindeki siyasal, kültürel ve ideolojik hegemonyası kırılmıştır. Irak Devletinin Güney Kürdistan üzerindeki siyasal ve askeri varlığı sona ermiştir. Yine Güneybatı Kürdistan’da inkâr sisteminin ideolojik, kültürel ve siyasal hegemonyasında kırılma yaşanmıştır. Bütün bunlar oldukça önemli ve yeni bir durum ve geliş-

medir. Bu gelişme Kürdistan'ın yeni bir düzey kazanmasını ifade etmekte, Kürt toplumunun duygu, düşünce, örgütlenme ve yaşam tarzında yeni gelişmelerin ortaya çıkması anlamına gelmektedir. Bunun en somut sonucu ise siyaset yapabilme, siyaset için örgütlenme, siyasal örgütlenmeye geçebilme ve demokratik siyasetin adımlarının atılabilmesinin zeminini yakalama olmuştur. Kürdistan'da '70'li ve '80'li yıllarda imkânı olmayan ve ortamı oluşmayan siyaset yapma, siyasal mücadele yürütme, siyasal olarak örgütlenme ve demokratik siyasal yapılanmaları gerçekleştirecek çalışmaları yürütmenin zemini belli ölçüde ortaya çıkmıştır.

Bu bir yanıyla, aslında kökleri tarihin derinliklerinde olan komünal demokratik ve özgürlükçü değerlerle Kürt toplumunun yeniden buluşmasını ifade etmektedir. Diğer yanıyla aşiretçi-feodal despotizmin kısmen kırılması, yine inkâr ve imha sisteminin 80 yıllık hükmünün kısmen kırılması, toplumun kendi kimliğini ve kültürünü tanıır, esas alır, yaşar ve bu temelde örgütlenip mücadele eder hale gelmesi, bunun ortamını yakalaması ve zeminine kavuşması anlamını taşımaktadır. Bu önemli ve tarihi bir süreçtir. '70'lerin sonu ve '80'lerin başında zorunlu ve son çare olarak başvurulmuş silahlı mücadelenin yanında, halkın siyasal örgütlenmesini geliştirmesi ve mücadele etmesinin zemininin oluşmasını ifade etmektedir. Buna göre yeni siyasi oluşumlar ve örgütlenmeler doğmakta, siyasi açılım yapılmakta, siyasal mücadele ortaya çıkmaktadır. Bu temelde halkın serhildanı gelişmekte, kitlelerin katılımıyla oluşan ama giderek örgütlü bir biçimde devlet sistemi içerisinde de siyaset yapan kurumlaşmalar bu gelişme üzerinde vücut bulmaktadır.

Siyasal demokratik örgütlenme adımları bu süreçte atılmıştır. Kuzey Kürdistan'da yaşanan budur. Bu adımlar '89-90 sürecinde HEP (Halkın Emek Partisi) oluşumuyla başladı. Böyle bir siyasal oluşum kitlelerin demokratik eylemliliğine dayalı olarak örgütsel gelişme gösterdi. Yine Güney'de belirtilen PAK yapılanması ortaya çıktı. Güneybatı Kürdistan'da ise belki özgün bir kimlik temelinde bir gelişme olmadı; kendi içinde bir siyasi isim kazanmayan, ama toplumun PKK ruhu, bilinci ve ilişkisiyle birbiriyle ilişkilendirilip yaşadığı bir ortam oluştu. PKK '90'ların başından itibaren oluşan bu yeni zemini değerlendirerek, gerillayla birlikte halk serhildanını da temel bir mücadele taktiği olarak belirledi. Bunu siyaset yapma tarzı olarak esas alıp önemsendi; yeni

bir gelişme olarak, demokratik siyasetin temeli olarak gördü; kitle eylemiyle, kitle hareketiyle, halkın katılımıyla siyaset yapma tarzı olarak tanımladı. Aynı zamanda HEP ismiyle oluşan legal siyasi yapılanmayı da önemseyip değer biçti. Onu da bir siyasal mücadele alanı olarak gördü, katılım gösterdi, içinde yer aldı ve gelişmesi için çaba harcadı. Ulusal demokratik çizgi doğrultusunda bu partiyi etkilemeye, yönlendirmeye, geliştirmeye ve ulusal demokratik çizgiye hizmet eder hale getirmeye çalıştı. Bu doğru bir değerlendirmeydi, tutarlı bir yaklaşımdı. Gerilla mücadelesinin ortaya çıkardığı siyasi sonuçları görmek, buna uygun örgüt ve eylem taktiğini geliştirmek ve gerekli politik açılımları yapmak anlamına geliyordu.

PKK böylesi adımlar atınca, ‘70’lerin sonunda ve ‘80’lerin başında “Kürdistan’da siyaset yapma imkânı var, doğru olan tutum siyasal mücadele yürütmektir” diyen güçler, bu kez “PKK geçmişte yaptıklarının yanlış olduğunu gördü ve bizim siyasetimize geldi” demeye başladılar. Bu iddiayı hala dillendirmeye devam ediyorlar. PKK 2000’li yılların başında yeni bir strateji, bu temelde yeni taktikler ve politikalar geliştirdi, PKK’nin geçmişinin yanlış olduğunu, nihayet PKK’nin de doğruya geldiğini, kendi çizgilerini esas aldığını, dolayısıyla başından beri kendilerinin haklı olduğunu iddia eden değerlendirmeler yapıyorlar. Bu çok düz ve metafizik bir yaklaşımdır, 1970’ler ile ‘90’ların koşulları arasındaki farkı görememektir, diyalektik olmayan ve değişimi görmeyen bir yaklaşımdır. Oysa ‘70’lerde ve ‘80’lerdeki Kürdistan’ın durumu ve koşulları farklıydı. ‘90’larda durum değişip daha farklı oldu.

PKK siyasal mücadeleyi de bir taktik olarak benimsedi, demokratik siyasetin gelişmesi için yoğun çaba harcadı, ‘90’larda siyasal mücadeleye adım attı. Ama bunu gerilla savaşı temelinde gelişen ulusal diriliş devriminin kazanımları üzerinde yaptı. Kürdistan’da büyük bir devrim yaşanmış, toplumda köklü değişiklikler olmuştu. Hem Kürt toplumu değişmiş, hem de Kürdistan üzerindeki inkâr ve imha sisteminin gücünde değişiklikler ortaya çıkmıştı. Bu güç belli ölçüde kırılmıştı. Kürt toplumu inkâr ve imha sisteminden etkilenmeyi önemli ölçüde aşarak bir ulusal ve kültürel devrim yaşamış, kendi kimliğini ve kültürünü esas alan bir konuma gelmişti. Dolayısıyla ulusal diriliş devrimiyle birlikte Kürdistan’da siyasal mücadele yürütme ve bunun için örgütlenmenin önü açılmıştı.

Gerilla savaşı öncesinde böyle bir ortam kesinlikle yoktu. Gerillanın varlığı ve mücadelesi olmasaydı, siyasal mücadele yürütme ortamı oluşmazdı. Gerilla fesholsa ya da tasfiye edilseydi, inkâr ve imha sistemi geçmişteki gibi hâkim hale gelseydi, Kürdistan'da siyaset yapmanın, hele hele demokratik siyaset yürütmenin imkânı ve koşulları kesinlikle kalmazdı. Bu nedenle o tür iddialar boştur, metafizik bir yaklaşımın sonucudur. Bu iddianın sahiplerinde zaman mefhumu hiç yoktur. Değişim görülmemekte, reddedilmekte ya da inkâr edilmektedir. Bunlar bu tür savlarla ortaya çıkarken aslında şunu ifade etmek istiyorlar: “Kürdistan'da hiçbir değişiklik olmadı, PKK mücadelesi ve gerilla savaşımı yoktur.” Kendileri mücadele etmemiş ve herhangi bir gelişmeye yol açmamışlar ya, PKK ve kendi dışında kalan diğer güçler de mücadele etmemişler gibi davranıyorlar. Onlara göre Kürdistan'da bu zemin adeta gökten düşer gibi oluşmuştur ve PKK de zemin üzerinde siyaset yapmak istiyor. Dolayısıyla PKK'nin geçmişte yanlış söylediğini, şimdi ise doğruya geldiğini belirtiyorlar. Daha önce belirtildiği gibi, bu çok metafizik bir yaklaşımdır. Bu yaklaşımın gerçeklerle bir ilgisi yoktur. Burada bir kez daha Kürdistan'da örgütlenme, siyasal mücadele yürütme ve demokratik siyaseti geliştirme birikimi ve zemininin ‘90’larla birlikte başladığını belirtmekte yarar vardır. Bunu böyle tanımlamak ve esas almak doğru ve gerçektir.

Genelde siyasetin, özelde demokratik siyasetin temel dayanakları nelerdir, neyin üzerinde oluşmuştur sorusuna da buraya bakarak cevap vermek durumundayız. Demokratik siyasetin geliştirilebilmesi için, öncelikle inkâr ve imha sisteminin baskıcı ve despotik gücünün kırılması gerekir. İkincisi, bunu kıracak bir mücadele gücünün oluşması ve varolması şarttır. Demokratik toplumu ve siyaseti koruyup kollayacak bir savunma gücünün varlığı zorunludur. İşte bu savunma gücü gerilla ile oluşmuştur. Üçüncüsü, siyaset yapacak ve demokratik siyaseti geliştirecek bir düşüncenin, ideolojinin ve öncülüğün oluşması gerekir. Bu da partidir, parti zeminidir, PKK oluşumudur. Dördüncüsü, halkın kendi kimliğine sahip çıkması, ulusal ruh, bilinç ve örgütlülük kazanması, bunu benimsemesi, bunun için çaba harcaması ve mücadele etmesi gerekir. Bu da ‘90’ların başında serhildanlarla birlikte ortaya çıkmıştır. Bunlar olmadan Kürdistan'da siyaset yapılamaz, Kürt siyaseti olamaz. Belki bazı partiler örgütlenebilir ve bunlar siyaset yapmaya çalışabilirler, ama bu Kürt siyaseti olmaz. Bir Kürt siyaseti-

nin, Kürdistanî bir siyasetin oluşabilmesi için öncelikle bunun temel koşullarının oluşması gerekir. Her ortamda Kürt siyasetinin yapılamayacağı açıktır. Genel siyaset açısından da bunu böyle değerlendirmek gerekir. Keyfinize göre veya canınız istedi diye örgütlenemezsiniz, siyaset yapamaz ve siyasal mücadele yürütemezsiniz, bunun fırsatını ve imkânını bulamazsınız. Bunun zemininin oluşması ve özelliklerinin gelişmesi zorunludur. Kürdistan'da bu zemin ve özellikler PKK'nin mücadelesi ve gerilla savaşımı üzerinde, PKK'nin ulusal diriliş devrimini gerçekleştirmesi temelinde oluşmuştur. Bu açıdan siyasal örgütlenmenin ilk adımları bu temelde gelişmiştir.

Kürdistan'da demokratik siyasal mücadele çeşitli süreçlerden geçti. Bu mücadelede zorlanmalar oldu, bazı daralmalar yaşandı. Ancak yine de önemli bir mücadele alanı olarak hep varoldu ve on beş yıldır devam edip günümüze kadar geldi. Siyasal alan üzerinde yoğun baskılar uygulandı. Serhildanlara karşı katliamlar gelişti, yargısız infazlar ve faili meçhuller gerçekleştirildi, halk yurdundan göçertildi, köyler yakıldı, işkenceler yapıldı, tutuklamalarla zindanlar dolduruldu, partiler kapatıldı. Halkın siyasal örgütlenme çabaları engellenmek istendi. İnkâr ve imha rejimi önünü kesmeye çalışsa da, yeni adımlar atılarak, bu engellemeler aşılarak bu çalışma günümüze kadar sürdürüldü. Kuzey Kürdistan'da bir yandan halkın demokratik eylemliliği gelişimini devam ettirdi, diğer yandan legal siyasi partileşme ve bu temelde bir çaba ve mücadele süregeldi.

Güneybatı Kürdistan'daki halk gücü de varlığını koruyup devam ettirdi. Günümüze kadar mücadeleye destek veren, ulusal demokratik harekete her bakımdan katılım gösteren bir düzeyde seyretti. Düşüncede ve ruhta kazanılmış ve desteği alınan bir halk gücü olarak varlığını sürdürdü. Kuşkusuz bu parçadaki halkımız çok fazla örgütlenmiş ve sistem kazanmış değildir. Ama fikren ve kalben kazanılmış, ulusal demokratik mücadeleye çeşitli biçimlerde güç ve destek veren bir halk gücü durumundadır.

Doğal olarak Doğu Kürdistan da bu gelişmelerden etkilendi. Özelikle uluslararası komplo sürecinde, kapitalist devletçi sistemin Kürdistan'daki bu özgürlükçü demokratik gelişmeyi tümünden ezmek için uluslararası komplo çerçevesinde saldırısı Doğu Kürdistan toplumunu daha ileri düzeyde etkiledi. Halkın duygu ve bilinç düzeyi daha çok gelişti. Dolayısıyla Doğu Kürdistan halkı da komploya karşı mücadele

temelinde ulusal demokratik harekete katılma ve kendini örgütleyip siyasi adımlar atma sürecine girdi.

Güney Kürdistan'da ise, milliyetçiliğin egemenliğinde buna karşıt, bununla çelişkili ve çatışmalı durumda bir devletleşme süreci devam etti. Bu süreç kesintiye uğramadı. '94-96'da biraz zorlanmalar yaşadı. Bu süreçte iç çatışmalar yeniden gelişmeye başladı. Fakat PKK'yi kendileri için tehlikeli bulan, PKK'nin çizgi olarak ve örgüt olarak Kürdistan'ın tümünde egemen olmasını istemeyen güçlerin çabalarıyla bu bölünüp parçalanma önlendi. ABD ve Türkiye bu konuda önemli girişimlerde bulundular. Güney Kürdistan'daki durumu denetim altında tutmak için yoğun çaba harcadılar. Özellikle KDP ile YNK arasındaki bölünmenin Güney'de PKK'nin gelişmesine zemin yaratmasını engellemeye çalıştılar. PKK'nin politika yapma, bazı çevrelerle ilişkilene ve kendini örgütleme çabalarına karşı durdular. ABD ve Türkiye hem PKK'nin örgütlenme çabalarını, hem de YNK ile ilişkiler geliştirmesini engelledi. Sonuçta zorlanarak da olsa ve parçalı bir görünüm de arz etse, KDP ile YNK egemenliğindeki federe sistemin devamı sağlandı.

Güney Kürdistan'daki bu gelişme uluslararası komplo için bir dayanak yapıldı. Şu gerçeği çok iyi bilmek gerekir: KDP ile YNK varlığı ve onların ABD ve Türkiye tarafından korunan Güney Kürdistan'daki yapılanması olmasaydı, uluslararası komplo tezgahlanmayacak, PKK'nin daraltılması çabaları gündeme gelmeyecekti. Eğer KDP ve YNK sistemin bir parçası olmasa ve PKK'nin gelişimini tehlikeli görek sistemle birleşmeseler, sistemin önüne düşüp PKK'ye karşı birçok savaş yürütmeseler ve en son uluslararası komplonun içinde yer almasalardı, Kürdistan'daki gelişme düzeyi çok daha farklı olacaktı. Bu nedenle Güneybatı, Kuzey ve Doğu Kürdistan'da ilkel ve reformist milliyetçi önderlikler PKK'nin gelişimi ve mücadelesiyle aşıldı. Böylece bu parçalar ulusal bilinç, ruh ve yapılanma içerisine alındı. Yurtdışındaki Kürtlerde de böyle bir gelişme oldu. Bu alanlarda ulusal demokratik Kürt toplumu oluştu. Ama Güney Kürdistan'da milliyetçi önderlikler aşılamadı. Diğer parçalardaki halk özgürlük eyleminin gelişimi karşısında, ilkel ve reformist milliyetçilik Güney Kürdistan'ı daha sıkı sahiplenip sarılarak bu parçayı kendisi için mevzi yapmaya ve bu temelde Kürdistan üzerindeki etkinliğini, hâkimiyetini ve denetimini korumaya çalıştı. Devletçi sistemden de güç alarak, Güney Kürdistan'da PKK'nin gelişimini ve Güney halkını örgütlemesini engelledi.

Böylece Kürdistan'ı ikiye bölmüş oldu. Bir yanda üç parçadaki demokratik ulusal gelişme, diğer yanda Güney Kürdistan'daki milliyetçi uluslaşma ve devletleşme biçiminde ikili bir oluşum ortaya çıktı.

Demokratik uluslaşma '90'ların başında Kuzey Kürdistan'da zafer kazanan ulusal diriliş devriminin gelişimiyle çok ileri bir hamle yapıp gelişme sağladı. Bu gelişme ilkel ve reformist milliyetçi akımı oldukça zorladı ve daralttı. Öyle ki, demokratik uluslaşma neredeyse bu önderliği aşarak Kürdistan'ın tümüne hâkim olacaktı. İşte böyle bir ortamda bunu engellemek, Güney Kürdistan'ı PKK'ye kapatmak, ulusal demokratik önderliğin gelişimini bu alana sokmamak ve sınırlandırmak için buradaki federe oluşum geliştirildi, desteklendi ve beslendi. Kürdistan'ı parçalayan ve egemenlik altında tutan güçlerle birlik içine sokulan bu oluşum PKK'ye karşı savaşa dahil edildi. Daha sonra ABD sisteminin Kürdistan üzerinde daha çok etkili olabilmesi ve tüm Kürdistan'da bunu destekleyecek biçimde işbirlikçi hareketler ve önderliklerin önünün açılıp geliştirebilmesi için halkçı, özgürlükçü, devrimci demokratik önderliğe karşı uluslararası komplo örgütlendi. PKK'ye ve Önder APO'ya karşı 1998'de somut olarak geliştirilen uluslararası komplonun temel amacı buydu.

Aslında bu komplo 1991-92'de örgütlendi ve komplonun saldırısı Güney Savaşıyla harekete geçirildi. Güney Kürdistan'daki Federe Devletçik bunun için yaratılıp desteklendi. PKK Önderliği'nin tüm Kürdistan'da hâkimiyeti engellenmeye ve PKK Güney Kürdistan'a sokulmayarak bunun sağlanmasına çalışıldı. Ardından Güney Kürdistan'a dayanarak, Kuzey Kürdistan'ın yanı sıra diğer parçalarda da PKK önderliğini sınırlamayı ve tasfiye etmeyi, dolayısıyla işbirlikçi milliyetçi önderlikleri tüm parçalarda Kürt hareketine hâkim kılmayı öngören bir amaca bağlı olarak, uluslararası komplo örgütlenip saldırıya geçirildi. Önder APO'ya yönelik saldırı bu temelde gelişti. Bu saldırının amacı demokratik uluslaşmanın önünü alıp bütün Kürdistan parçalarında işbirlikçi milliyetçi hareketlerin hâkim kılınmasıydı. Böyle olursa hiyerarşik devletçi sistemin ve onun öncülüğünü yapan ABD'nin Kürt toplumunu kendi çıkarları doğrultusunda kullanmasının önü açılacak, bunun imkânları yaratılmış olacaktı. Uluslararası komployu örgütleyip harekete geçiren öncü güç olan ABD'nin komplodaki temel yaklaşımı, amacı ve politikası buydu. Bunun için de PKK Önderliği'nin tasfiye edilmesi gerekiyordu.

Uluslararası komplonun yedi yıllık saldırısı, Önder APO ve Apocu çizgiyi tasfiye ederek, Kürdistan'daki siyasi gelişmelere işbirlikçi milliyetçi çizginin hakim kılınmasını sağlamak amaçlıdır. Komplo bunu başarmak için düzenlendi. Bu temelde PKK öncülüğünde bir daralma ve zayıflamanın yaratılmasına çalışıldı, PKK imha edilmek istendi. Bu olmayınca İmralı sistemi ortaya çıkartılarak Önder APO daraltılmaya ve böylece hareketin tasfiye edilmesi yoluna gidildi. Önder APO bunu “başı yok ederek gövdeyi yutma hareketi” olarak tanımladı. Yani Önderlik tasfiye edilerek, parti, kadro ve halk gücü işbirlikçi milliyetçi çizginin ve önderliklerin kontrolü altına alınıp bu temelde ABD politikaları doğrultusunda kullanılmak istendi. Bu doğrultuda bazı adımlar da atıldı. İmralı sistemi ile özgürlük hareketi kısmen zayıflatılıp zorlandıysa da, ne Önderliği imha ne de gövdeyi yutma tam başarılabilirdi. Buna karşı siyasal mücadele daha çok öne çıkarak, stratejik değişim, ideolojik yenilenme ve örgütsel yeniden yapılanma temelinde bir karşı duruş sergilendi, bir mücadele verildi ve komplonun başarısı engellendi.

Biraz zayıflasa ve ciddi zorluklarla karşılaşsa da, ulusal diriliş devriminin ortaya çıkardığı birikim önemli ölçüde korunup bugüne kadar taşındı. Şu anda kadro gücü olarak da, gerilla gücü olarak da, halk gücü olarak da bu birikim hala korunuyor. Önderlik çizgisi bir yenilenme ve yeniden yapılanmayı yaşamış, bunu bütün harekete yansıtarak hareketi de böyle bir değişim ve yeniden yapılanma içine çekmiştir. Böylece hareketimiz yeni bir mücadele dönemine girmiştir. Biz buna demokratik siyasal mücadele dönemi diyoruz. Bu daha çok demokratik siyasetin öne çıktığı bir dönem oluyor.

Peki, bu mücadele nasıl sürecek? Bu dönem hangi siyasetler ve taktiklerle nasıl geliştirilecek, hangi örgütlenmeler olacak? Bunun öncülüğü, savunması, kurumlaşması ve eylem çizgisi nasıl olacak? Demokratik siyasal mücadele döneminin özelliklerini doğru kavramak ve yetkin biçimde karşılamak açısından bu sorulara yanıt vermek gerekir.

Dikkat edilirse ‘90’larla ortaya çıkan zemin kaybedilmedi, tersine korundu. Ama fazla ileriye de götürülemedi, Kürdistan’ın tümüne hâkim kılınamadı, derinleştirilemedi ve örgütlenemedi. Son on, on beş yıldır bu birikim düzeyini koruma mücadelesi verilmektedir. Yaşanan şudur: İnkâr ve imha sistemi ortaya çıkan bu gelişmeyi ve birikimi

tasfiye etmek için saldırmakta, buna karşılık Kürt ulusal demokratik hareketi ise ulusal diriliş devrimi temelinde yaratılan gelişmeleri korumak için direnmektedir. Özgürlük Hareketimiz yoğun bir direniş mücadelesi vererek bu birikimi korumaya çalışmaktadır. Bu biçimde yaratılan birikimi asgari ölçüde korumuş, fazla mevzi kaybetmemiş, ne var ki mevcut durumuyla yeni gelişmeler de yaratamamıştır. İnkâr ve imha sistemi de saldırısından vazgeçmemiş, ama imha ve tasfiye etme amacıyla başarılı olamamıştır. Durum bu çerçevededir. İçinde bulunduğumuz somut koşullar bunu arz etmektedir.

İnkâr ve imha sistemi, yeni ittifaklar yaratarak ve yeni yöntemler geliştirerek, ulusal diriliş devriminin yarattığı birikimleri tasfiye etmek için saldırılarını sürdürmekte, bu saldırıları daha üst boyutlara tırmandırmaya çalışmaktadır. Kürt ulusal demokratik hareketi de sadece varolan birikimi korumak değil –zaten bu biçimde korumak da artık fazla anlam ifade etmiyor-, buna dayanarak ulusal demokratik hareketi daha ileriye götürecek, Kürt toplumunun özgürlükçü demokratik örgütlülüğünü ve yaşamını daha ileri düzeyde gerçekleştirecek ve bu temelde Kürt sorununun çözümünü daha da ilerletecek gelişmeler yaratma çabası içinde bulunmaktadır. Apocu Hareket bunun çizgisini geliştirmeye, politikasını oluşturup örgütlenmesini yaratmaya çalışıyor. Bu temelde mücadeleyi geliştirmek istiyor.

Yeni ideolojik çizginin temel ilkeleri böyledir, yeni programımızın temel hedefleri bu çerçevededir. Demokratik Konfederalizm olarak tanımladığımız örgütsel sistemin temel amacı da Kürt halkını bu biçimde ulusal diriliş devriminin yarattığı birikimlere dayanarak, daha ileri bir toplumsal ve siyasal örgütlülüğe kavuşturmaktır.

Kısacası, 20. yüzyılda kapitalist devletçi sistem Kürdistan’da bir ulusal inkar ve imha süreci geliştirdiği gibi, bu süreci tersine çevirmek için bir ulusal siyaset de gelişti. Önder APO, **Bir Halkı Savunmak** adlı eserinde bu siyasetin iki yönünü tanımladı. Bu ulusal siyasetten birincisi aşiretçi-feodal Kürt ilkel milliyetçiliğinin şekillenmesi ve gelişimi üzerinde oluşan milliyetçi, devletçi ve işbirlikçi uluslaşma; diğeri ise, ulusal inkâr ve imhaya karşı halka dayalı olarak öz güç temelinde ve halkın gücünü harekete geçirerek oluşup gelişen demokratik uluslaşma, ulusal diriliş devrimi temelinde oluşan toplumsal özgürlüklere dayanan bir ulusal gelişmedir. Böylece Kürdistan’da ve Kürt toplumunda iki tür ulusal siyaset oluşmuş bulunuyor. Birbirleriyle çelişkili

ve çatışmalı olan bu iki ulusal siyaset Kürdistan'ın değişik parçalarında belli bir gelişme düzeyini ifade ediyorlar. Önderlikleri somutlaşmış, örgütleri oluşmuştur. Kendilerine göre programları vardır. Bir ideolojik yapılanmaları söz konusudur. Mücadele stratejileri ve tarzları bulunuyor ve her bakımdan birbiriyle mücadele ediyorlar.

4- DEMOKRATİK SİYASETİN ZEMİNİNİN GÜÇLENMESİ

Şimdi Kürdistan’da siyaset yapma, siyasal mücadele yürütme, sorunları demokratik siyasetle çözme imkânları ne kadar var? Koşullar ne kadar buna imkân veriyor?

Eğer mevcut koşullar siyaset yapmaya ve demokratik siyasal mücadele yürütmeye elveriyor da, biz bunu görmeyip başka biçimlerde çalışma yürütmek istiyorsak, o zaman somut koşullara ters düşeriz. Dolayısıyla pratik çalışmada, örgütlenme ve eylemde başarılı olamayız. Amaçlarımızı doğru belirlemiş olsak bile, doğru strateji ve taktik belirleyemediğimiz için amaçlarımız gerçekleşmez ve hedeflerimize ulaşamayız. Bunun tersi de doğrudur. Örneğin koşullar siyaset yapmak için elvermiyorsa, demokratik siyasal mücadele yürütmenin imkânları yoksa, koşullar buna kapalıysa, ama biz yine de ısrarla siyaset yapacağız, siyasal mücadele yürüteceğiz, başka bir şey yapmayacağız diyorsak, elbette bu da somut koşullara denk düşmez. Bu yaklaşımla da doğru belirlediğimiz ideolojik ve siyasal amaçlarımızı pratikte, toplum yaşamında gerçekleştiremeyiz.

Nitekim geçmişte bu yaşandı. Örneğin ’70 ve 80’li yıllarda Kürdistan’da şiddet dışında siyasal mücadele yürütmenin ve siyaset yapmanın imkânları yoktu. Tüm alanlar inkâr ve imha sistemi tarafından kapatılmış, şiddet dışında bir yol bırakılmamıştı. Ancak sistemin şiddetle parçalanması ve zayıflatılmasıyla siyasal gelişme sağlanabilirdi. PKK bunu böyle değerlendirdi ve bu doğru bir değerlendirmeydi. PKK ’70’lerde bu temelde yürüttüğü mücadeleyle partileşmeyi, ’80’lerde 15 Ağustos Atılımı temelinde yürüttüğü mücadele ile de ulusal diriliş devrimini gerçekleştirdi.

Aynı dönemlerde reformist milliyetçi gruplar ise siyaset yapmak istediklerini ve siyasal mücadele yürütmenin imkânlarının varolduğunu savundular; dernekler kurarak, dergiler çıkararak, mitingler düzenleyerek sonuç alabileceklerini sandılar. Şiddet temelindeki mücadeleyi ise yanlış buldular, silahlı direnişe karşı çıktılar. Oysa esas aldıkları ve savundukları stratejiler ve taktikler somut koşullara uygun değildi. Kaldı ki dernekleriyle, dergileriyle, mitingleriyle bir adım bile ileri gidemeyerek, 12 Eylül darbesi karşısında hiçbir şey yapamaz hale geldiler. Ne örgüt olabildiler ne de kitleleri örgütleyebildiler. Hepsi kendi

yaptıklarına iddialı tanımlar getirdiler, kendilerine büyük adlar taktılar, ama o sıfatların gereğini pratikte yerine getirmediler. Kendilerine parti dediler ama parti olamadılar. Ulusal demokratik hareket dediler, ortaya bir hareket çıkmadı. Birkaç kişinin kendini yaşattığı grupçuklar olmaktan öteye gidemediler.

Demek ki, örgütlenebilmek ve bir hareket olabilmek için koşulların doğru değerlendirilmesi ve doğru tespitlerin yapılması büyük önem taşımaktadır. Bir hareket geliştirir veya bir akım oluşturmaya çalışırken, onun ideolojik ilkelerini doğru belirleyecek teorik çerçeveyi kapsamlı ifadelendirmek önemlidir. Bunlardan doğal, somut, toplumsal gerçekliğe uygun siyasi hedefler ve amaçlar belirlemek, gerçekleştirebilir bir toplumsal program oluşturmak gerekir. Bunlar önemli ve öncelikle gerekli olan hususlardır. Bir hareket haline gelebilmek, bir akım olmak, halklaşmak ve pratikte gelişme sağlayabilmek için bunların hepsi gereklidir ama yeterli değildir. Bir de bu amaçlara hangi yol ve yöntemlerle, hangi tarzla ulaşılabileceğinin de doğru tespit edilmesi gerekmektedir. Strateji ve taktik alanlar işte burası olmaktadır. Örgüt ve eylem biçimleri de amaca uygun ve somut koşullarla denk düşecek biçimde doğru ve yeterli olarak tespit edilmek durumundadır. Bir de buna göre ısrar, ısrar ve iddiayla pratik çalışma yürütmek gerekir. Pratik çalışmanın yükünü omuzlayıp bedelini ve zorluğunu göğüsleyecek fedakârlık ve cesaretin de gösterilmesi büyük önem taşır.

Biz hareket olarak '70'li yıllarda ve '80'lerin başında kapsamlı teorik çözümlemeler geliştirme, yine ideolojik ilkeler ve siyasi program belirlemenin yanı sıra, yoğun bir strateji ve taktik tartışması da yaptık. Bu konuda deneyimlerimiz de oldu. Örneğin '78-'79-'80 yıllarındaki pratiğimiz taktik mücadele geliştirme açısından önemli bir deneyimdi. 12 Eylül darbesi ardından bu deneyimden çıkan sonuçları değerlendirdik. Bu deneyim ne kadar doğru ne kadar yanlış, ne kadar yeterliydi ne kadar değildi, örgüt ve eylem çizgimiz mevcut durumda nasıl daha yetkin hale getirilebilirdi? Bunları yurtdışı pratiği içerisinde iki üç yılı aşkın bir süre çok yoğun ve kapsamlı bir biçimde inceleyip tartıştık, yaptığımız toplantılarla bir netlik ortaya çıkarmaya çalıştık. Hareket olarak 15 Ağustos Atılımı'na bu tartışmalar sonucunda gittik. Bu önemli bir çalışmaydı. Hem teorik araştırmalarla hem de pratik deneyimlerle somut koşullara uygun bir taktik tarz bulmaya çalıştık. Bu

tarz bulunduğu ölçüde de hareket kendisini başarıyla pratikleştirdi, doğru adımlar attı, zorluklar karşısında yılmadı ve geri çekilmedi. Zayıflıkları irade, iddia, eğitim, cesareti ve fedakârlığı geliştirerek aştı. Sonuçta ulusal diriliş devrimini başardı.

Hareket olarak 1993'ten bu yana yürüttüğümüz pratik içerisinde bir değişimi yaşadık. '98 yılından beri bunu çok daha köklü ve derin bir değişim süreci haline getirdik. Uluslararası komploya karşı bir mücadele ve direniş çizgisi olarak, bunu sistemleştirme çabası içinde olduk. Çünkü Kürdistan üzerinde inkâr ve imha sistemini yürüten uluslararası gericilik, hareketin bu gelişimine komplo ile saldırdı. Uluslararası komplo, inkâr ve imha sisteminin '90'lı yılların sonunda aldığı pratik saldırı biçimiydi; aslında Kürdistan üzerindeki inkâr ve imha sisteminin nasıl uluslararası bir sistem, bir dünya sistemi olduğunu gösteren en açık bir olguydu.

Neden uluslararası gericilik tümenden özgürlük mücadelemize karşı çıkarak harekete geçti? Çünkü bu mücadele bölgeyi etkiler ve dolayısıyla sistemi zorlar hale geldi; Kürt toplumuna özgür ve demokratik yaşam alanı açmak üzere ileri adımlar atarken, bunu yok sayan Kürdistan üzerindeki inkâr ve imha sistemini ise değişime zorlar hale geldi. Zorlanan uluslararası sistem bu gelişmeyi engellemek, inkâr ve imha sistemini korumak, özgür ve demokratik Kürt yaşamının gelişimini engellemek istedi. Bu konuda Türkiye'nin ve yine bölgedeki güçlerin yürüttüğü karşı mücadelenin yetmediğini, bunun özgürlük hareketinin gelişimini engellemediğini gördü. Dolayısıyla özgürlükçü gelişmeleri engellemek, geriletmek ve zayıflatmak için sistemin tümünün harekete geçirilmesi gerekti. Bu çerçevede, bizzat sistemin önderliğini yapan ABD öncülüğünde, bütün devletçi güçleri bir biçimde içine alan tarzda uluslararası komplo örgütlendi ve Önderliğimize, hareketimize ve halkımıza karşı bir saldırı olarak geliştirildi.

Uluslararası komplo hangi dönemde belirginlik kazandı? Uluslararası gericilik, hareketin demokratik siyasal çözüm sürecini geliştirmek üzere demokratik siyasal mücadeleyi esas almak, yani sorunu daha çok halka taşıyarak halk kitlelerini demokratik örgütlülüğe ve eylemliliğe çekmek istediği bir zamanda topyekûn olarak örgütlenip hareketin gelişimine saldırmayı gerekli gördü. '93'ten itibaren hareketimizin içine girdiği stratejik değişim süreci aslında böyle bir süreçti. Önderliğimiz bunu '98'de çok daha kapsamlı ve somut olarak çözümledi,

değerlendirdi ve bu konuda gereken pratik adımları atmaktan da geri durmadı. Ortam belirgin olmasa da, ciddi riskler ve tehlikeler bulunsa da, mücadeleyi ilerletmek, Kürt sorununun demokratik siyasal çözümünü gerçekleştirmek, inkâr ve imha statükosunu parçalayıp aşmak için gerekli pratik adımları atma cesareti ve fedakârlığını gösterdi. İnkâr ve imha sistemini yürüten güçler, Önderliğin ve hareketin değişimde, yenilenmede, yeni strateji ve taktikler oluşturmada ve bu temelde kendini yeniden yapılandırmada kararlı olduğunu görünce, komplo düzeyinde bir yapılanma ve planlamayla hareketimize karşı saldırıya geçtiler. 9 Ekim komplosu bu temelde gelişti. Uluslararası komplo, 15 Şubat'ta Önderlik üzerinde ciddi bir saldırı konumuna ulaştı. Bu düzeydeki bir uluslararası gerici saldırıyla hareketin strateji değiştirmesi ve kendini yenileyip yeniden yapılandırması engellenmek istendi. Engellenmek istenen, hareketin sadece şiddet temelinde mücadele yürüten bir güç olmaktan çıkıp demokratik siyasal mücadele yürüten bir hareket haline gelmesiydi. Mücadelenin halka mal edilmesi, halkın örgütlenerek kendi özgürlük ve demokrasi mücadelesini kendi eliyle yürütmeye çalışması engellenmek istendi. Uluslararası komplonun amacı ve hedefi buydu.

Çünkü sistem güçleri, hareketimizin Kürdistan'da ortaya çıkan gelişmeler temelinde stratejik olarak kendini değiştirip yenilemesi, demokratik siyasal mücadele stratejisini tanımlayarak halka taşıması ve halkı buna inandırıp örgütleyerek eyleme çekmesi halinde, Kürt halkının geliştirdiği mücadelenin engellenemeyeceğini, bu anlamda inkâr ve imha sisteminin korunamayacağını gördüler. Bunun için henüz bu temelde kendisini değiştirip yeniden yapılandırmadan, somut koşullara ve Kürdistan'da ortaya çıkmış olan yeni gelişme düzeyine uygun bir program, strateji, taktik ve örgüt yapısı kazanmadan hareketi kuşatmak, sınırlandırmak, ezmek ve tasfiye etmek istediler. Böylece Kürt ulusal diriliş mücadelesi, demokrasi ve özgürlük yolunda gelişmeler yaratıp yeterli bir düzeye ulaşmadan engellenmek ve tasfiye edilmek istendi.

Buna karşı Önderliğimiz ve hareketimiz de, Kürdistan'da ortaya çıkan gelişmelere ve dünyada yaşanan değişime uygun biçimde bir stratejik değişimi, ideolojik yenilenmeyi ve örgütsel yeniden yapılanmayı gerçekleştirmek üzere uluslararası komplonun bütün saldırılarına karşı direniş içinde çaba harcamayı doğru ve gerekli gördü. Hare-

ketimiz, bir yandan komploya karşı direniş i örgütleyip geliştirirken, diğ er yandan bunu başarıya götü rmenin yolu olan değı ş im ve yeniden yapılanmayı gerç ekleştirme ç alı ş malarını yürüttü. Aslında yapılmak istenen, dünyada ya ş anan geliş melere denk düş en bir felsefi ve ideolojik yenilenmeyi sağı lamak, Kürdistan'da ortaya ç ıkan geliş me düzeyine ve bölgenin durumuna uygun olarak yeni bir siyasal programa kavuş maktı. Kürdistan ve bölge koş ullarını gözeten, ideolojimize ve siyasal programımıza uygun bir strateji ve bu stratejiyi doğı ru yöntemlerle hayata geçirecek taktikler belirlemektir. Böylece bütün hareketimizi buna uygun bir örgütsel yeniden yapılanmaya kavuş turmaktı.

Bu da pratikte ş u anlama geliyordu: Kürdistan'da ortaya ç ıkan geliş meleri doğı ru değı rlendirip daha ileriye götü recek hedefler belirleme, örgüt yapısı oluşturma ve mücadele biçimlerini ortaya ç ıkarma anlamında, hareketimiz kendisini değı ş ime uğ ratmak, yani Kürdistan koş ullarına uygun bir programa, örgüt ve mücadele biçimlerine ulaş mak zorundaydı. Hareketimiz de bunu yaptı. Programını belirledi, ideolojik ve felsefi yenilenmeyi gerç ekleştirdi. Önderliğ imiz hem **Demokratik Uygarlık Manifestosu**'nda hem de **Bir Halkı Savunmak** adlı kitabında ya ş adığı felsefi geliş me ve sağı ladığı kapsamlı teorik derinliği ortaya koydu. Yine **bilimsel demokratik sosyalizmi** yeniden tanımladı, yoğun bir eleştiri ve özeleştiri temelinde reel sosyalizm ve ulusal kurtuluş mücadelelerinin pratiğ inden ç ıkartılan derslerle ideolojik yenilenmeyi gerç ekleştirdi.

Hareketimiz bu kapsamlı değı rlendirmelerle yeni bir siyasal programa ulaş tı. Ulaş tığımız siyasal program temelinde demokratik ç özüm yolunun geliş mesi için yapılması gereken, öncelikle mevcut devlet sisteminin demokratik reforma uğ ratılıp sınırlandırılarak demokrasiye duyarlı hale getirilmesi, demokratik yapıya ve geliş melere uyumlu kılınması, bu temelde despotizmin kırılmasıydı. İkincisi ise, halkın demokrasisinin örgütlenmesi, bunun için de Demokratik Konfederalizmin halk kesimlerinin örgüt ve ya ş am biçimi olarak örgütlendirilip iş ler kılınması, devletin demokratik cumhuriyet temelinde sınırlandırılıp demokrasiye duyarlı ve Demokratik Konfederalizmi kabul eden bir sınıra ç ekilmesi, bunun gerektirdiğı bir mücadelenin yürütölmesiydi. Aynı ş ekilde baş ta gençlik ve kadınlar olmak üzere halkın tüm emekçi kesimlerinin örgütlendirilip demokratik konfederal ilişkiler içerisine alınarak kendini ayakta tutabilen ve örgütlü bir biçimde kendi iş lerini

yürütebilen bir düzeye getirilmesiydi. Hareketimiz böyle kapsamlı somut hedefleri olan bir programa ulaştı. Bunları hayata geçirmenin yolu olarak demokratik siyasal mücadele stratejisini belirledi.

Hareketimiz, Kürdistan'ın somut koşullarını, bölge ve dünyadaki gelişmeleri yeniden değerlendirdi. 1970'ler Kürdistan'ı ile 2000'ler Kürdistan'ının çok farklı olduğunu, yine bölgedeki durumun çok değiştiğini ve uluslararası sistemin köklü bir değişimi yaşadığını tespit etti. Bu nedenle '70'li ve 80'li yıllardaki strateji ve taktiklerle 2000'li yıllarda çalışma yürütemeyeceği, halkı örgütleyip mücadeleye çeke-meyeceği, eski strateji ve taktiklerle yeni siyasi programı hayata geçi-remeyeceği sonucuna vardı. Bu temelde Kürdistan'ın, bölgenin ve uluslararası düzeyin somut koşullarına uygun, siyasal programımıza ve amaçlarımıza denk düşen, onları hayata geçirmeyi başarıyla ger-çekleştirebilecek mücadele ve örgüt biçimlerini belirledi. Demokratik siyasal mücadele stratejisi ve Demokratik Konfederalizm örgütlülüğü buradan doğdu. Hem siyasi programımızı hayata geçirmenin hem de Kürdistan somutunda bu programı başarıyla yürütmenin yolunun bu olduğu, Kürdistan'daki gelişmelerin ve bölgedeki durumun ancak böyle bir mücadele ve örgüt biçimiyle bizi siyasi amaçlarımıza götü-rebileceği ortaya konuldu. Bu temelde yeni stratejimiz, bunu hayata geçirecek eylem ve örgüt biçimlerimiz, yine böyle bir mücadeleyi yü-rütecek stratejik örgüt yapımız netleştirildi.

Demek ki strateji, taktikler ve örgüt yapısını keyfe göre seçmek olmaz; hiçbir hareket böyle yapamaz. “Canımız böyle istiyor, böyle örgütleneceğiz, bu biçimde mücadele edeceğiz” denilemez. Bunun bir kişinin veya grubun iradesi ve isteğiyle belirlenecek bir durum olmadığı açıktır. Öyle yapılırsa o zaman koşullara uygun düşmeyebilir. Somut koşullara ters yol ve yöntemler belirlenirse, bu durum kişiyi veya hareketi başarısızlığa götürür. Öyle bir durumda bir kişi veya hareket ne kadar çaba harcarsa harcasın asla başarı elde edemez. Bu nedenle strateji ve taktikler, isteğe veya keyfiyete bağlı olarak ya da “Ben böyle doğru görüyorum” diyerek değil, somut koşulların hem de bilimsel, doğru ve derinlikli bir analiziyle, o koşullarda siyasal amaçların hangi yol ve yöntemlerle, yani hangi örgüt ve eylem biçim-leriyle hayata geçirilebileceğinin doğru tespit edilmesiyle belirlenir. Strateji ve taktik bilimi böyle belirlenmeyi gerektirir. Önderliğimiz ve hareketimiz bu koşullarda bütün bunları yaparak, '70'li ve 80'li yıllar-

dan farklı olarak, yeni durumda değişik strateji ve mücadele taktikleri uygulanabileceğini, başarılı olmak için de bunun mutlaka uygulanması gerektiğini belirledi. Demokratik siyasal mücadele stratejisini işte böyle tanımladı. Onu hayata geçirecek mücadele ve örgüt biçimlerini böyle ortaya çıkardı.

Burada üzerinde durduğumuz ve demokratik siyaset dediğimiz alan, aslında yeni strateji ve taktiklerin kendisidir; daha doğrusu hareketimizin belirlediği yeni strateji ve taktikleri hayata geçirmenin tarzı olmaktadır. Önder APO, Savunmalarında yaptığı kapsamlı tahliller temelinde demokratik siyasal mücadele stratejisinin izlenebileceğini, Kürdistan'da artık demokratik siyasetin yürütülebileceğini, bunun koşullarının oluştuğunu ve imkânlarının ortaya çıktığını; dolayısıyla halkın demokratik örgüt ve eylemini geliştirerek hem Kürt halkını özgür ve demokratik temelde yaşar hale getirebileceğimizi, hem de inkâr ve imha sistemini zayıflatıp parçalayarak aşabileceğimizi tespit etti.

Bu tespit temelinde şunların somut olarak anlaşılması gerekir: Demokratik siyasetin ve siyasal mücadelenin imkânları ve koşulları ne ölçüde vardır? Bu koşullar ne kadar olgunlaşmıştır? Demokratik siyasal mücadelenin zemini ne kadar güçlüdür?

Biz, Kürdistan açısından bunun her şeyden önce tarihin derinliklerinde gizli olduğunu belirttik. Bu demokratikleşmenin ve demokrasi mücadelesinin doğal komünal toplumda saklı olduğunu ifade ettik. Yine Kürdistan'da gelişen güçlü neolitik devrimin günümüzde yürüteceğimiz demokratik siyasal mücadelenin temelini oluşturduğunu dile getirdik. Kürt halkının dört taraftan gelişen devletçi sistemin saldırılarına karşı özgür kalmak için dağa çekilerek yürüttüğü direnişin bu demokratik siyasal mücadelenin tarihsel temellerinden biri olduğu kesindir. Başka bir deyişle demokrasi mücadelesi halkın mücadelesidir, dağda yürütülen direnişin ta kendisidir. Kürdistan dağlarının aslında geçmişte de özgürlükçü demokratik duruşun kaleleri olduğunu çok iyi bilmek gerekir. Özgür yaşamak isteyen her Kürt'ün bunu adı gibi ezberlemesi şarttır. Özgür olmak ve demokratik yaşamak isteyen her Kürt'ün isminden önce bilmesi ve ezberlemesi gereken gerçek budur. Bu konuda kesinlikle yanılmamak gerekir.

Yine güncel planda da 1990'lardan itibaren ulusal diriliş devriminin gerçekleşmesi temelinde Kürdistan'da demokratik siyasal örgüt-

lenme ve mücadele yürütmenin koşullarının olgunlaştığını ifade ettik. Hem bunun tarihsel temellerine, hem güncel planda olgunlaşan koşullarına değindik. ‘90’lardan bu yana on beş yıllık bir süreç geçti. Bu bir yandan sürekli sert direniş mücadelesiyle geçen, diğer yandan ortaya çıkan somut koşulları değerlendirme temelinde halkın demokratik siyasal örgütlülüğü ve mücadelesinin geliştirilmeye çalışıldığı bir süreçti. Yani demokratik siyasal mücadelenin on beş yıllık zengin bir pratik deneyimi vardır. Bu on beş yıllık süreç bu bakımdan önümüzdeki süreçte yürüteceğimiz mücadelenin doğru yolunu, yöntemini ve tarzını bulmak açısından zengin derslerle dolu olan bir deneyim sürecidir. Bu nedenle önümüzdeki dönemde demokratik siyaseti etkili geliştirebilmek için bu on beş yılda Kürdistan’ın değişik parçalarında ve yurtdışında yürütülen demokratik halk örgütlülüğü ve mücadelesinin analizi kapsamlı yapılabilmesi, derinliğine tahlil edebilmesi ve dersleri iyi çıkarılmalıdır. Doğru, yeterli, başarı getirecek ve önümüzdeki süreç açısından uygulayacağımız örgüt ve eylem biçimlerini ancak bu on beş yıllık pratiğin köklü değerlendirilmesinden çıkarabiliriz.

Şimdi ‘90’ların başından itibaren demokratik siyasal mücadele yürütmenin koşulları oluşmaya başladı diyoruz. O zaman bu süreçte ne kadar gelişme oldu, koşullar hangi yönde ilerledi, ne kadar değişti ve olgunlaştı? Günümüzde demokratik siyasal mücadelenin zemini ne kadar güçlüdür, koşulları ne kadar olgundur? Gerçekten bu mücadelenin dayanakları nelerdir, demokratik siyasal örgütlenme ve mücadeleyi neye dayandıracağız? Hangi araçlar ve yöntemlerle yürüteceğiz? Bunun verileri var mı? Somut toplumsal ve siyasal durum, Kürdistan’da ve bölgedeki durum buna uygun mu, değil mi? Demokratik siyasal örgütlenme ve mücadeleyi geliştireceğiz derken doğruları mı söylüyoruz, somut şartların bilimsel analizine mi dayanıyoruz; yoksa kendi hayallerimize göre mi konuşuyoruz, kendimizi mi kandırıyoruz? Bütün bunları doğru değerlendirmemiz ve somut tespitlerde bulunmamız gerekir.

Buradan bakıp Kürdistan koşullarını incelediğimizde, bu on beş yıllık dönemde demokratik siyasal mücadelenin zemininde bir gelişme ve güçlenmenin yaşandığını rahatlıkla söyleyebiliriz. Ancak yine de bu konuda çok fazla hayalci olmamak gerekir. Yani Kürdistan’da çok ileri düzeyde gelişmelerin yaşandığını, kendimizi zorlamadan demokratik siyasal örgütlenme ve mücadeleyi Kürdistan’ın her parça-

sında çok rahat bir biçimde yürütebileceğimizi söyleyemeyiz. Bu tür bir iddia doğru ve gerçekçi olmaz. Bu, örneğin Güney Kürdistan gerçeğine uygun değildir. Aynı şekilde Güneybatı Kürdistan’da bu konuda ciddi zorluklar vardır. Kuzey Kürdistan’da pek çok engel bulunmaktadır. Hatta yurtdışında, örneğin Avrupa’da çok demokratik olduğu söylenen bir alanda bile Kürt’ün kendi kimliğiyle örgütlenmesi ve kendini ifade etmesi önünde engeller vardır. Bu nedenle demokratik siyaseti bir mücadele olayı olarak görmemiz gerekir. Mücadelesiz, hem de etkili bir direniş mücadelesi yürütmeden, Kürdistan’da siyaset yapmanın ve demokratik siyaset geliştirmenin koşulları ve imkânları yoktur. Bu konuda yanılmamak, hayalci olmamak durumundayız.

Bir kez daha vurgulamak gerekirse, demokratik siyaset aynı zamanda bir siyasal mücadele olayı, hem de çok yönlü bir demokratik direniş olayıdır; onunla etle tırnak gibi iç içe geçmiş ve birbirine bağlı bir olaydır. Ancak demokratik direniş geliştiği ölçüde demokratik siyasal örgütlenme ve yaşam olabilir. Demokratik direniş ve eylemle aşiretçi-feodal despotizm, yine ulus-devlet despotizmi kırıldığı ve geriletildiği oranda, demokratik siyasal örgütlenmenin ve yaşamın alanı genişler ve zemini gelişir. Yoksa hiç mücadele etmeden demokratik siyasal örgütlenme ve yaşam içinde olmanın koşulları yoktur. Bunun tersi de doğrudur: Demokratik siyasal örgütlenmeyi, demokratik halk yaşamını ve eylemini geliştirdiğimiz, halkı demokratik siyaset içinde örgütlülüğe kavuşturduğumuz ölçüde demokratik direnişi geliştirebilir ve güçlendirebiliriz; uzun vadeli ve sürekli kılabiliriz. Buna karşılık halkın demokratik siyasal örgütlülüğü olmadan, bu örgütlülük geliştirilmeden, demokratik siyasal mücadelenin, başka bir deyişle serhildanın geliştirilip sürekli kılınması ve sonuç alıcı bir eylem haline getirilmesi mümkün değildir. Gerçeğin bu biçimde tespit edilmesi oldukça önemlidir. Önder APO 15 Ağustos 2004’te bunu “Direnişi geliştirelim demokrasiyi kuralım” şiarıyla formüle etti. Kürdistan’ın somut koşullarına uygun stratejik duruşu, örgüt ve eylem duruşunu böyle tanımladı. Direnişi geliştirmekle demokrasiyi kurmayı böyle iç içe, birbirini karşılıklı olarak koşullandıran iki olgu olarak tanımladı. Bunları şiar haline getirdi ve bütün hareketimizi bu gerçeklere göre davranıp eylemde bulunmaya davet etti.

Mevcut durumda Kürdistan’ın demokratik siyasal örgütlülük ve mücadele anlamında koşulları böyledir. Demokratik siyasal mücade-

lenin zemini belli ölçüde oluşmuş ve kısmen gelişmiş olsa da, önünde hala ciddi engeller vardır, hala dar bir alandır. Üzerinde saldırılar geliştirilmekte ve gelişimi engellenmek istenmektedir. Tümünden başarı kazanmış ve sonuca ulaşmış bir alan değildir. Dolayısıyla yapılması gereken şudur: Mevcut gelişme düzeyini doğru değerlendirip esas alarak, buna uygun örgüt ve eylemi ortaya çıkartarak bir yandan halkın demokratik kuruluşunu ilerletmek, diğer yandan demokratik gelişme önünde engel oluşturan gerici yapıları parçalamak, böylece gericiliği yıkarak demokrasiyi zafere götürmek ve demokratik kuruluşu gerçekleştirmek gerekir. Esas olarak programımız da bunu gerçekleştirmeyi öngörmekte, bunu önüne hedef olarak koymaktadır. Siyasal programımızın temel hedefleri de toplumun demokratik örgütlenme ve yaşamı önündeki engellerin mücadeleyle aşılmasını ve ciddi bir örgüt çalışmasıyla toplumun böyle bir demokratik örgütlülük ve yaşam içine çekilmesini içermektedir.

Bugün bunu yürütecek demokratik örgüt ve eylem biçimleri neler olmalı sorusu en önemli bir sorumuz durumundadır. Böyle bir siyasi hedefi gerçekleştirecek örgütlenme ve mücadeleyi nereye dayandırarak yürüteceğiz? Neleri veri olarak alıp dayanacağız, örgütleyeceğiz ve böyle bir demokratik gelişmeye ve değişime yol açacağız? Bu konuda demokratik siyasal mücadelenin dayanakları nelerdir?

Bunları özet olarak şöyle tanımlayabiliriz: Bir kere demokratik siyasal mücadele kesinlikle şekilsiz bir oluşum değildir, ideolojik bir doğrultuya bağlıdır. Önderliğimiz bunu bilimsel demokratik sosyalizm olarak tanımladı. Yeni demokratik sosyalizmin temel içeriğini demokratik, ekolojik ve cinsiyet özgürlükçü toplum paradigması olarak da ifade etti. Bu çerçevede yeni türden bir parti örgütlülüğünü gerekli gördü. Bu anlamda demokratik siyasal örgütlenme ve mücadele böyle bir ideolojik öncülüğe bağlıdır ve ancak böyle bir doğrultuyla yürütülüp geliştirilebilir. Bu gerçekleşmiş, güçlü bir ideolojik öncülük tanımı yapılmış ve doğrultusu çizilmiştir. Geçmişten gelen bir partileşme tecrübemiz de vardır. Bu anlamda halkın demokratik siyasal örgütlülüğünü ve eylemini yürütecek ve geliştirecek bir öncülüğe sahibiz. Hem ideolojik bir doğrultumuz, hem de bu ideolojik doğrultuyu özümsemiş bir öncü parti ve kadro gücümüz bulunmaktadır. Bu kadro topluluğu halkı eğitme, örgütlenme ve eyleme çekmede rol oynayacak, görev yürütecek ve işleri omuzlayıp geliştirecek önemli bir güç-

tür. Dolayısıyla böyle bir ideolojik doğrultuya ve kadro gücüne sahip olmak, halkın demokratik siyasal örgütlülüğünü gerçekleştirmek, yürütmek ve geliştirmek açısından temel verilerden biri olmaktadır. Bu bakımdan yeni çizgiyi özümseme, kendini daha net ve kararlı hale getirme, nicelik bakımından büyüme anlamında partileşme sorunlarımız olsa da, belli düzeyde bir parti öncülüğünün varlığı kesindir. Bu da demokratik siyasal örgütlenme açısından temel bir gelişmeyi ifade etmektedir.

İkinci bir dayanak savunmadır. Şu gerçeği pratikte net olarak gördük: Şiddet temelinde gerilla tarzıyla direniş olmadan ve böyle bir direnişle inkâr ve imha sisteminin despotizmi kırılmadan, Kürdistan'da demokratik siyasal örgütlenmeyi ve halkın demokratik eylemini geliştirmek mümkün değildir. Bu, '70'li ve '80'li yılların mücadele pratiğiyle kanıtlanmış olan bir gerçekliktir. Bu bakımdan '90'ların başından itibaren böyle bir meşru savunma temelindeki direnişle Kürdistan'da demokratik siyasal örgütlenme ve eylemin koşulları oluşmuştur. Bu sadece koşulların oluşturulması açısından değil, aynı zamanda demokratik siyasal örgütlülüğün ve mücadelenin temel bir dayanağı olarak da sürekli gerekli olan bir durumdur. Bu da gerilla örgütlülüğü biçiminde kendisini ortaya koymaktadır. Geçmiş dönemde gerilla örgütlenmesi ve mücadelesiyle böyle bir temel yaratıldı; halkın demokratik örgütlenmesini geliştirmesi ve eyleme geçmesinin koşulları olgunlaştırıldı. Günümüzde de bu temelin varlığı devam etmektedir. Halkın her türlü demokratik siyasal eylem ve örgütlenmesini koruyup savunacak, ona dayanak teşkil edecek bir meşru savunma gücü ve duruşu mevcuttur. Bu da demokratik siyasal örgütlülüğü ve eylemi gerçekleştirmenin önemli bir zeminidir. Bu olmazsa demokratik örgütlenmeden, siyaset yapmaktan ve eylemden söz edemeyiz.

Bu açıdan halkı örgütleyip eyleme çekmek için yeterli olacak düzeyde bir meşru savunma duruşu, gücü, gerilla yapılanması, onun aktivitesi ve direnişi vardır. Bu gerektiğinde gericiliğe darbe indirecek, halkın demokratik örgütlenme ve eyleminin önünü açacak, onun zeminini güçlendirecek ve verilerini artıracak düzeyde mücadele yürütecek bir halk savunma gücüdür. Nitekim son iki yılda böyle bir rol oynuyor. Bu sadece bir iddia değil, somut pratikte gerçekleşen bir durumdur. Hala demokratik siyasal örgütlülüğün ve eylemin zayıf olduğu, bunun zemininin dar olduğu, istendiği gibi bir biçimde yürütü-

lemediği koşullarda bu zemini besleyecek eylemi ve direnişi bu savunma gücü sağlıyor. İki yıldır yürütölen mücadeleyle böyle güçlü bir zemin yaratıldığı rahatlıkla söylenebilir. Bunu hiç küçümsememek, hafife almamak gerekir. Kısaca son on beş yılda demokratik siyasal örgütlenme ve eylem alanını geliştirebilmek için gerekli olan meşru savunma direnişi bugün de devam etmektedir. Bu anlamda demokratik siyasal örgütlölüğün ve eylemin dayanacağı, kendisine temel olarak alacağı, kendisini koruyucu güç olarak görüp dayanacağı bir savunma gücü ve duruşu mevcuttur. Bu anlamda demokratik siyasetin, eylemin ve örgütlenmenin savunma zemininin de gelişmiş olduğunu ve varlığını sürdürdüğünü söyleyebiliriz.

Üçüncü olarak, Kürt toplumunun durumunu değerlendirmek gerekir. Geçen on beş yılda bu alanda bir gerileme değil, gelişmenin olduğunu rahatlıkla ifade edebiliriz. Bir kere halkın bilinçlenmesinde, örgüt ve mücadele deneyimi kazanmasında önemli bir gelişme yaşandı. Halkımız on beş yıldır çeşitli biçimlerde kitle eylemliliği içinde oldu. Bunun için çeşitli örgütler kurdu, dayanışma içine girdi, birbirini tanıdı, irade, inanç ve iddia geliştirdi, tecrübe kazandı. Büyük ölçüde kendi öncülerini yarattı, yüzlerce ve hatta binlerce şehit verdi. Demokratik kitle direnişini geliştirmede ağır bir bedel ödedi. Bu büyük ve önemli bir gelişmedir. Halk kendini eğitti, bilinçlendirdi, duruşunu sağlamlaştırdı. Diğer yandan değişik kesimlerin kendi içlerinde bir örgütlölükleri ortaya çıktı. Bu kesimler örgütlölükleri temelinde deneyim kazandılar. Kitle örgütlölüğü ve eyleminin en temel güçlerinden birisi olarak kadın örgütlölüğü gelişti. Gençlik örgütlölüğü, eylemi ve tecrübesi gelişme gösterdi. Çeşitli emekçi örgütlenmeleri, dernekler, sendikalar ortaya çıktı. Geçmişten farklı olarak, bunlar Kürdistan'daki demokratik gelişmeye ve Kürt sorununun demokratik çözümüne bağılı olarak gelişme gösterdiler. Bu yönlü kurumlaşmalar ve örgütlenmeler ortaya çıktı. Kuşkusuz bunlar da güçlü bir kitlesel gelişme olarak görölmek durumundadır.

Kitlenin durumu açısından diğer bir unsur şudur: Öncesinden farklı olarak, on beş yılda kitlelerin hareketliliği oldukça gelişti. Bu biraz da mücadelenin zorlamasıyla oldu. Halk ağır bir yıkımı yaşadı, zarar gördü. Ama durgun ve kendi köyünde hapsolmuş Kürt kitlesi oldukça hareketli bir konuma geldi. Kendini bağlayan, örgütlenme ve eylemde geriye çeken birçok bağı kırıp aştı. Dolayısıyla daha dinamik ve daha

eylemci bir konum kazandı. Bu kitle Kürdistan’da hareketlidir, parçalar içinde hareketlidir, köy ile şehir arasında hareketlidir, Kürdistan’ı egemenlik altında tutan metropollerle ülkemiz arasında hareketlidir. Hatta yurtdışıyla Kürdistan arasında hareketlidir. Düşman güçler Kürdistan’daki yoğunlaşmasını zayıflatmak için halkımızı dünyanın her tarafına savurdular. Ama bu yurtsever bilinç ve örgütlenmeyle karşılanınca, bu durum halkın demokratik örgütlülüğünü ve eylemini geliştirmesinin bir dayanağı haline getirilebildi. Yurtdışındaki halkımız Kürdistan’daki halkın örgütlenmesi ve mücadelesi için oldukça güç veren, moral kazandıran ve değer sunan bir rol oynamaktadır. Böylece orada da mücadelenin gelişimine hizmet eden bir hareketlilik oldu. Bu anlamda demokratik siyasal örgütlenme ve eylemin kitle zemini daha da güçlendi.

Ekonomik ve sosyal açıdan da toplumda önemli gelişmeler yaşanmıştır. Bu alanlarda da değişim vardır; yeni değerler kazanma, ulusal demokratik değerlere ve özgür yaşama bağlanma durumu vardır. Zayıf olsa da, toplum ekonomik ve sosyal açıdan kendini bağlayan bağları kırmaya başlamış; birçok açıdan yeni anlayışlar, örgütlenmeler ve imkânlar yaratma durumuna ulaşmıştır. Dolayısıyla Kürt toplumunun ekonomik, sosyal ve kültürel açıdan da bir açılımı ve yaygınlaşması vardır. Yine bilinç, kültür ve sanat bakımından genişlemesi söz konusudur. Bu yönlü çeşitli örgütlenmeleri gelişmiş durumdadır. Bazı sanat dallarında yeni ve özgür demokratik yaşamı ifade eden gelişmeler görülmekte, Kürt ulusal değerlerini özgürlük ve demokrasi mücadelesinin ilkeleriyle birleştirerek yeni bir sentez temelinde Kürt kültürünün geliştirilip topluma mal edilmesi gibi bir süreç yaşanmaktadır. Bu da toplumun kültürel düzeyde özgürlükçü demokratik kültürle donanması biçiminde yeni bir gelişmeyi ifade etmektedir.

Kitle zemini bakımından Kürt toplumunun diğer toplumlarla iç içe geçmesini de değerlendirebiliriz. Kürt halkının başta Türk, Arap, Fars toplumları ve halkları olmak üzere, bölgenin irili ufaklı halklarıyla olduğu kadar, dünyanın hemen bütün alanlarındaki halklarla buluşması, tanışması ve iç içe geçmesi, dolayısıyla onların deneyimlerinden yararlanabilecek bir düzeye gelmesi ve kendini onlara tanıtmaya gibi bir genişleme ve açılım yaşanmaktadır. Bu da halklarla buluşması, kaynaşması, demokratik siyasal örgütlenme ve eylemi geliştirirken diğer

halklarla birlikte bunları gerçekleştirmesi, onlara güç vermesi, onlardan tecrübe ve güç alması bakımından önemli bir gelişme anlamına gelmektedir.

Bütün bu açılardan baktığımızda kitle zemininde de demokratik siyaset yapmanın güçlendiğini görüyoruz. Demokratik siyaset **kitleye dayalı** siyasettir, halkın **doğrudan yürüttüğü** siyasettir, halkın değişik kesimlerinin örgütlü bir biçimde **kendi demokratik eylemiyle yürüttüğü** siyasettir. O bakımdan halkın siyaset yapma, örgütlenme ve eyleme geçmede ulaştığı düzey, demokratik siyasal mücadelenin zemininin gelişme düzeyini belirlemesi açısından önemlidir.

Bunun dışında dördüncü olarak partileşme, devlet siyaseti içerisinde demokratik siyasal örgütlülüğü geliştirip devletçi güçleri demokratik değişime zorlama bakımında da bir gelişim vardır. Kuzey Kürdistan'da HEP'ten başlayıp DEHAP'a kadar gelen süreçte böyle bir deneyim birikimi oldu. Örgütlenme, devlet siyasetini etkileme, bu alandan devleti demokratik değişime zorlama bakımından hem bir etkide bulunuldu ve bir mevzi tutuldu, hem de ciddi bir tecrübe oluştu. Demokratik siyasal örgütlenme ve mücadelenin bir alanı olarak burası da gelişme gösterdi.

Beşinci olarak da dış koşulları görmek gerekir. Bunu iki yönden ele alabiliriz: Bunlardan bir tanesi Türkiye-AB ilişkileridir. 3 Ekim'le birlikte Türkiye'nin AB'ne girişi için müzakere süreci başladı. Türkiye artık Avrupa ölçüleri çerçevesinde tartışılmakta, Türkiye'nin durumu gözden geçirilmekte, incelenip değerlendirilmektedir. Türkiye'nin Avrupa ölçüleriyle çelişen yönlerinin her alanda ortaya konulup aşılması gerekmektedir. Türkiye işte böyle bir sürece alındı. Kendi iç dinamiği dışında AB'ne giriş çerçevesinde Türkiye üzerinde etkide bulunan ve mücadele eden bir gerçeklik vardır. Bu da önemli bir olgudur. Türkiye'yi Avrupa ölçülerinde değişime ve demokratikleşmeye zorlayan bir durumdur bu. Dolayısıyla Türkiye'nin iç dinamiklerini, Türkiye toplumunu, Kürdistan'daki durumu, Kürt sorununu, Türkiye devlet yönetiminin ve toplumunun Kürdistan'a, Kürt halkına ve Kürt sorununa yaklaşımını etkilemektedir ve gittikçe daha fazla etkileyecektir.

En önemlisi, AB süreci Türkiye'deki katı, donuk, despotik savaşı zihniyetin kırılmasında da rol oynayacak, Türkiye'yi Avrupa ölçülerinde adım adım demokratik değişime zorlayacaktır. Bu da başta Kuzey

Kürdistan olmak üzere tüm Kürdistan parçaları ve Ortadoğu açısında önemli bir demokratikleşme adımı olacaktır. Kürt toplumunun demokratik siyasal örgütlülüğünü ve eylemini geliştirmesi açısından Türkiye'nin içine girmiş olduğu böyle bir süreç önemli imkânlar sunmaktadır. Türkiye yönetimi artık eskisi gibi yaklaşamaz, katı da duramaz, değişecektir. Türkiye toplumu da hareketli olacak, her kesim kendini örgütleyip Avrupa ölçülerine getirmek isteyecektir. Bu hem bu güçlerin Kürt halkına ve Kürdistan'a yaklaşımında değişiklikler yaratacak, hem de Kürt halkının kendi demokratik siyasal örgütlenmesini geliştirmesi ve eyleme dönüştürmesi için elverişli bir ortam ve zemin sunacaktır. Dış çerçevede demokratik siyasal örgütlülük ve eylem zemininin güçlenmesinde bir yan budur.

Diğer bir etken de ABD'nin Ortadoğu'ya müdahalesidir. ABD 20 Mart 2003'te Irak'a müdahale etti. Irak'ta varolan despotik devlet yapısı bu müdahaleyle parçalandı. Şimdi federal ölçülerde yeni bir Irak sistemi kurulmaya çalışılmakta, bu durum Kürdistan'ı ciddi bir biçimde etkilemektedir. Güney Kürdistan'da bir federasyon geliştirilmekte ve devletleşmeye doğru gidilmektedir. Bunun demokratik içeriğinin olup olmadığı, varsa ne kadar olduğu tartışılabilir. Çünkü bu federasyon aşiretçi-feodal ve burjuva güçlere dayalı olarak geliştirilmektedir. Demokratik olmaktan çok despotik yanı öne çıkmakta, halkın demokratik örgütlülüğüne dayanmamakta, tersine üst toplum örgütlülüğüne dayanmaktadır. Fakat yine de bir süreçtir, bir ilerleme durumudur, Kürdistan'ın özgürlüğü bakımından bir düzeyi ifade etmektedir. Gerçi Kürdistan'ı özgürleştirdiği mi, yoksa yeniden Irak'a mı bağladığı belli değildir. Nereye gideceği de belirsizliğini korumaktadır. Nitekim Celal Talabani, "Kürdistan zaten ayrılmıştı, biz yeniden birleştirmeye çalışıyoruz" diyordu. Bu bakımdan Kürdistan'ı ve Kürt toplumunu ne kadar özgür kıldığı da tartışma götürür. Yeterli değildir, ciddi olarak eleştirilmesi gereken yanları vardır. Ama geçmiş dönemde Saddam Hüseyin despotizminin katliamları ve Kürdistan'ı ulus-devlet yapısının katı denetimi altına alma çabaları dikkate alınırsa, kuşkusuz onu çok aşan bir düzeyin geliştiği rahatlıkla söylenebilir. Onunla çok kıyaslamak bile doğru, hatta mümkün değildir.

Aslında işbirlikçi milliyetçilik ciddi bir ideolojik mücadeleyle geriletilemediği için böyle bir siyasal yapılanma gelişmektedir. Bu sahada demokratik siyasetin gerektirdiği ideolojik öncülük sağlanamamıştır.

Sorun da zaten buradan kaynaklanmaktadır. Demokrasi bu anlamda zayıftır, ama koşulları yoktur denilemez. Kendine özgü yöntemlerle geliştirilebilir. Yine de bu bir düzeydir. Kürdistan’da işbirlikçi milliyetçi aşiretçi-feodal ve burjuva güçlere dayansa ve bu anlamda toplumun özgür demokratik gelişiminin önünü almaya çalışsa da, ABD müdahalesi Irak despotizmini yıkarak Kürdistan açısından önemli bir durum ortaya çıkartmıştır.

Yine ABD Suriye ve İran’la yoğun çatışmalı bir pozisyondaydır ve Türkiye ile de çelişkileri vardır. ABD’nin bölgede Birinci Dünya Savaşıyla ortaya çıkan ve Kürdistan üzerindeki inkâr ve imha sistemini oluşturan statükoyla çatışmalı olması, o statükoyu parçalamayı hedeflemesi bütün Kürdistan’ı olumlu yönde etkilemekte, Kürdistan’ı tahakküm altında tutan despotik sistemi kırıp zayıflatmaktadır. ABD’nin bu despotik sistemi çatışma içine çekmesi, onun Kürdistan üzerindeki egemenliğini zayıf düşürmektedir. Öte yandan ABD, aşiretçi-feodal ve burjuva gericiliği örgütleyip Kürt toplumu üzerinde hakim kılmak istemekte, bu yönüyle yarattığı boşluğu doldurmaya çalışmaktadır. ABD’nin Kürdistan Özgürlük Hareketiyle, Kürt halkının demokratik siyasal örgütlenmesi ve eylemiyle karşıtlığı vardır. Bu düzeyde bir demokrasiye karşıdır, onunla çatışmalıdır. Ama diğer yandan Kürdistan’ı inkâr eden ve denetim altında tutan despotizm ve statükoyla da çatışma halindedir. Bu anlamda ABD müdahalesi ikili bir rol oynamaktadır. Bir yandan Kürdistan’ı inkâr eden despotik statükocu yapıyla çatışıp onu parçalayarak, Kürdistan’da demokratik siyasetin ve eylemin geliştirilmesi için zemini güçlendirmekte, bu konuda önemli rol oynamaktadır.

Bunun diğer yanı, aşiretçi-feodal ve burjuva yapıları geliştirerek olumsuz bir rol oynamasıdır. Bu olumsuzluk görülüp karşı durulursa, ABD’nin bölgedeki inkârcı despotizmle çatışmalı olmasından ve statükoyu parçalayan bir rol oynamasından oldukça yararlanılabilir. Bu durum Kürt halkının demokratik siyasal örgütlülüğü ve mücadelesinin geliştirilmesi, yine hareket zemini ve verilerinin güçlenmesi açısından dikkatle değerlendirilmesi gereken güçlü bir zemin yaratmaktadır. Bu zemin dikkatle değerlendirilir, gerekli politik tutumlar gösterilir ve olumsuz yansımalarının önü alınmaya çalışılırsa, bu çatışmanın Kürdistan’da ortaya çıkardığı siyasal durum etkili bir temelde değerlendirilirse, güçlü bir demokratik devrimi yaratacak kadar önem arz et-

mektedir. Bu da günümüzde demokratik siyasal mücadelenin zemini-
nin güçlenmesi ve dış koşulların geçmişe göre daha olgunlaşması
anlamına gelmektedir.

5- DEMOKRATİK SİYASETİN İÇERİĞİ VE ÖZELLİKLERİ

Demokratik siyasetin ne olup olmadığını, neye demokratik siyaset diyebileceğimizi değerlendirmeye çalışalım. Çünkü bu konu önemlidir. Öyle bir dünyada yaşıyoruz ki, herkes yaptıklarını demokrasiye mal ediyor, her şeyi demokrasi adına yaptığını söylüyor. Herkes kendisinin en demokratik olduğunu iddia ediyor. Demokrasi günün moda kavramı oluyor, her şey ona dayandırılarak yapılmak isteniyor. En katı inkârcılık ve en zalim soykırım bile demokrasi kavramıyla savunulmaya çalışılıyor. En sefil yaşamın demokrasiyle örtülmesi için çaba harcanıyor. Demek ki demokrasiye farklı anlamlar yükleniyor. Herkesin kendine göre bir demokrasi anlayışı vardır. Kuşkusuz bu böyle olmaz. Bizim böyle muğlak bir duruşu aşmamız gerekir. Böyle bir muğlaklık içinde hareket edemeyiz; bu tür yaklaşımları, anlayışları ve amaçları demokrasi sayamayız. Bunun için öncelikle demokrasinin ne olup olmadığını tanımlamak zorundayız.

En anlamlı demokrasi tanımını **Bir Halkı Savunmak** kitabında buluyoruz. Burada bu tanımları tekrarlamaya gerek yoktur, herkes gerektiği ölçüde bu kaynağa başvurabilir. Önder APO en doğru, en kapsamlı, en halkçı demokrasi tanımını **Bir Halkı Savunmak** adlı kitabında yaptı. Demokrasiyi devletin elinden kurtardı, demokrasiyi düşmanlarının elinden aldı ve halka verdi. Bu önemli bir hizmettir, önemli ve büyük bir çalışmadır. Bu bakımdan devlet ile demokrasiyi birbirinden ayırmalıyız. Demokrasiyi bir idare şekli, bir devlet biçimi ya da despotizmin biraz yumuşatılması olarak göremeyiz. Demokrasiyi özgürlük, adalet ve eşitlik ilkeleriyle ilişkilendirmek durumundayız. Özgürlük, eşitlik ve adaletle birleşen, bu temelde toplumun ve halkın olan bir demokrasi anlayışımız olmalıdır.

Devletle tanımlandığında bile, demokrasi halkın kendi kendini yönetmesidir denilir. Bu sözü herkes söylüyor. Ama halk bu biçimde aldatılmakta, ondan sonra halkın yönetim yetkisi alınıp egemenler ve zorbaların eline verilmektedir. Baskıcı, sömürücü güçler ve zalimler pratikte yönetimi ellerinde tutmakta, sözde ise halk kendi kendini yönetiyor diyebilmektedir. Baskıcı ve sömürücü güçlerin bu yönetimi çoğunlukla düzenli aralıklarla yapılan seçimlerle maskelenmektedir. Kuşkusuz bu bir aldatmacadır, halkı yanıltmadır ve gerçek demokra-

siyle bir alakası yoktur. Madem demokrasi halkın kendi kendini yönetmesiye, o zaman devleti lağvedelim, yok edip aşalım. Devlet ortadan kalksın, halk kendi demokrasisini yapsın, kendi iradi sistemini kursun ve kendi kendini yönetsin. İşte bu noktaya ulaşmamız gerekir.

Bu anlamda demokrasiyi halkın örgütlülüğü, özgür, eşit, paylaşımcı ve adil bir yaşamı yaratma yönündeki örgütlenme ve eylem çabası olarak tanımlayıp değerlendirmemiz, demokratik mücadeleyi böyle görmemiz, demokrasiyi de halkın böyle bir örgütlenme ve yönetim biçimi olarak ele almamız doğrudur. Önder APO buradaki yönetimi iş ve rol koordinasyonu olarak tanımladı. Demokrasiyi ise, iş ve rol koordinasyonu biçiminde bir yönetim tarzına sahip halkın örgütlülüğü, örgütlü bir toplum olarak ifadelendirdi. Alt toplum olarak demokrasinin örgütlenmesini üst toplum olarak devlet örgütlenmesinin alternatifi biçiminde değerlendirdi. Yani demokrasi halkın çalışan, emekçi ve üretici kesimlerinin örgütlenmesi olmaktadır. Halkın kendi yaşamının bütün alanlarını örgütleyip planlayarak kendi işlerini kendisinin yürütmesi, bunu da en üstte bir koordinasyona kavuşturması anlamına gelmektedir.

Her şeyden önce, böyle bir tanıımı yeterince yapmak, anlamak ve özümsemek büyük öneme sahiptir. Böyle yapıldığında, demokratik siyasetin ve demokrasi mücadelesinin ne olduğu daha doğru anlaşılmış olur. Demek ki demokrasi bir toplumun kendini örgütleyip idare etme tarzı ise, demokratik siyaset de halkın değişik kesimlerini böyle bir örgütlenme içine alma, bunun gerektirdiği çalışmayı, eylemi ve mücadeleyi yürütme işidir. Demokratik siyaseti böyle tanımlayabiliriz. Demokratik siyasal mücadele de değişik halk kesimlerinin böyle bir demokratik yapılanma içerisinde kendi siyasal mücadelesini yürütmesi olacaktır. Demokrasinin ve demokratik siyasetin içeriğini ve niteliğini kısaca böyle tanımlayabiliriz.

Böyle bir tanımlamayı yapmak neden gereklidir? Öncelikle neyin demokrasi olup olmadığını net olarak bilmek açısından böyle bir tanımlama gereklidir. İkincisi, neyin demokratik siyaset olup olmadığının tanımını doğru ve yeterli yapabilmek için de buna gerek vardır. Her siyasete demokratik siyaset diyemeyiz. Her siyasal mücadele de demokratik mücadele değildir. Her türlü zorbalık ve katliam da aslında bir siyasal mücadeledir. En üst boyutlarda katliam ve şiddet uygulamasına da siyaset ya da siyasal mücadele denebilmektedir. Dolayısıyla

siyla siyaset yalnız başına demokratik değildir. Bu konuda yanılmak gerekir. Her siyaset ve siyasal mücadele de demokratik siyaset ve demokratik siyasal mücadele değildir. Bu bakımdan neyin demokratik siyaset ve demokratik siyasal mücadele olduğunu, neyin olmadığını, neye demokrasi diyeceğimizi, hangi siyaset tarzına ve siyasal mücadeleye demokratik diyeceğimizi bilmemiz, bunları ayırtmamız gerekir. Çünkü bu konuda bir kargaşa vardır.

Örneğin Türkiye Devletini Kürdistan'da egemen kılmak, Kürt toplumunu inkâr etme temelinde toplum üzerinde hakimiyet sağlamak, insanların bilinçlerini karartmak, insanları yoksul ve zavallı düşürüp devlete daha da bağımlı hale getirmek için çalışmalar yürütölmekte, siyasal örgütler kurulmakta, partiler kurulup geliştirilmektedir. Bunun ardından demokrasinin gelişip Kürdistan'a ve Kürt toplumuna yayıldığı iddia edilmekte, demokratik siyasal partilerin örgütlendiğı belirtilmektedir. Peki, buna demokratik siyaset denilebilir mi? Kesinlikle denilemez. Bu bakımdan demokratik siyasetin ölçülerini sağlam ortaya koymak gerekir. İnkârcılık temelinde demokratik siyaset olmaz; devlet egemenliğini kurmak üzere demokratik siyaset geliştirilmez. Halkı devlete bağlama ve halk üzerinde devlet egemenliğini kurma işlevini gören örgütlenmeler ve siyasetlere demokratik siyaset ve siyasal örgütlenmeler denilemez. Bu konuda bir netliğin olması şarttır. Kürt halkının kendi kimliğini, haklarını, özgür örgütlenmesini ve çıkarlarını demokratik yöntemlerle savunulur kılmayı öngörmeyen, bunları he-deflemeyen siyasal yaklaşımlar demokratik siyaset değildir. Bu bir siyaset olabilir, bu tür örgütlenmeler parti adını alabilirler, ama bunlara demokratik siyasal partiler, demokratik siyasal örgütlenmeler ve çalışmalar denilemez. Bunu böyle netleştirip tanımlamak ve ayırım çizgisini ortaya koymak büyük önem taşır.

Elbette partiler devletle ilişkili olabilirler. Bunun yadsınması yanlışır. Önder APO da “Siyasal partiler devletle toplum arasındaki ilişkilerin düzenlenmesinde rol oynayabilirler” dedi. Aynı şekilde siyasal partileri halkın değişik kesimlerinin demokratik örgütlölüğünü ve eylemini koordine eden güçler olarak tanımladı. Bu anlamda demokratik siyasal parti halka demokratik bilinç veren, demokratik örgütlölük kazandıran ve demokratik koordinasyonu sağlayan bir güç olmaktadır. Partinin işlevi esas itibarıyla böyledir. Parti devletle ilişkilendiğı ölçüde toplumu ve halkı devlete bağlayan ve halk üzerinde devletin

egemenliğini sağlayan değil, halkla devletin ilişkilenmesini sağlayan, bu konuda halkı devlete karşı savunan, devletin baskı, sömürü ve zulmü karşısında halkın örgütlü gücünü ortaya çıkararak toplumu savunan, halkın çıkarlarını korumak üzere halkla devlet arasında karşılıklı ilişkilenmeyi sağlayan gc olabilir. Eğer bir siyasal parti böyle rol oynuyorsa, görevlerine böyle yaklaşıyorsa, devlet içinde yer alsı bile devletle ilişkisini ve halka yaklaşımını bu biçimde tanımlıyorsa, demokrasiye yakın ve demokratik rol oynayan bir siyasal parti denebilir. Bir partinin kendisini siyasal demokratik parti olarak tanımlaması ancak böyle kabul edilebilir.

Bu nedenle Kürdistan üzerinde yürütülen parti çalışmalarının, rneğin Kuzey Kürdistan’da Türk devlet egemenliğini geliştirmek için yürütülen parti faaliyetlerinin hepsi demokratik siyasetin dışındadır. Aynı şekilde Kürdistan’ın diğer parçalarında devlet egemenliğini geliştirmek için yürütülen parti faaliyetlerinin demokratik siyasetle hiçbir ilişkisi yoktur. Bunları despotik devletçi siyaset olarak tanımlamak en doğrusudur. Bu tür siyasal parti çalışmalarını despotik devlet egemenliğini toplum üzerinde kurmak, bu temelde toplumu baskı ve sömürü altına almak için yürütülen siyasal çalışmalar olarak ifade etmek gerekir. Siyasal parti çalışmasının önemli bir yönü budur. Öte yandan demokratik siyaset halkçı ve toplumcu olmak, halka, kitlelere dayanmak durumundadır. Eskiden devrim kitlelerin eseridir derlerdi ya, şimdi bunu demokratik siyaset için çok daha net bir biçimde formüle edebiliriz. Demokratik siyaset kitlelerin işidir, kitlelerin katılımıyla olacak bir iştir; başkaları eliyle değil, bizzat kendilerinin örgütlenerek yürüttükleri bir iştir. Bu bakımdan halkın örgütlü gücüne, değişik halk kesimlerinin örgütlülüğüne dayanmak, halkın gücünü ortaya çıkartmak zorundadır. Demokratik siyaset halkıdır, katılımcıdır, halkın özgücüne dayanır, halkın örgütlü gücünü ortaya çıkarır. Demokratik siyaset halkın arasındaki, değişik halk kesimleri içindeki sorunların karşılıklı demokratik diyalogla çözümlenmesini öngörür. Bu yönüyle dayanışmacıdır, adildir, paylaşımı öngörür, özgürlük ve eşitlik idealine bağlıdır. Toplum yaşamında bu ideallerin gerçekleşmesi doğrultusunda ilerler, onları esas alır.

Bu noktadan baktığımızda, devlet kurmayı öngören, devlet despotizmini yaratmak için çaba harcayan, toplum üzerinde çetecilik anlamına gelen baskı, sömürü ve zorbalık kurmaya çalışan, başı aileler

ve kabilelerin veya çete örgütlenmesinin halk üzerinde bir baskı ve sömürü mekanizması kurmasını ifade eden çabalar, örgütlenmeler ve politikaları demokratik siyaset içinde sayamayız. Kürt toplumunda üstün aile örgütlenmesini ve aile çıkarlarını esas alan siyasal yapılanmaların varlığı bilinmektedir; geçmişten gelen kimi hanedanlıklar vardır. Kürt aristokrasisi güçlüdür. Maddi yapıda geçen iki yüz yıllık yaşam içinde belki ezilmişlerdir. Ama ruh, gelenek ve kültür olarak güçlüdürler. Aşiret ve feodal örgütlülük iç içe geçmiştir ve bunların hâkimiyeti güçlüdür. Bu noktada aile, aşiret ve hanedan siyasetine, yine kabile ve aşiret çıkarlarını toplum üzerinde hakim kılmak için yürütülen siyasetlere demokratik siyaset adı verilemez. Bunu iyi anlamak gerekir.

Güney Kürdistan pratiği herkesin gözleri önündedir. Örneğin KDP'nin siyaseti gerçekten ne kadar demokratik siyasettir? YNK'nin siyaseti ne kadar demokratik siyaset sınıfına girer? Bu örgütlerin siyaseti ne kadar halkın çıkarlarını öngörüyor, ne kadar halkı örgütlüyor, ne kadar halk üzerinde yeni bir sömürü ve baskı aygıtı ortaya çıkarıyor, nasıl bir despotizm uyguluyor? Bunların iyi değerlendirilmesi gerekir. Buradan bakıldığında bu örgütlerin izledikleri siyasetin aile, hanedan, kabile ve aşiret çıkarlarını halk üzerinde egemen kılmayı esas aldığı, bunu yaratmak için çalıştığı görülebilir. Bu temelde yeni bir baskı ve sömürü aygıtı geliştirilmekte, federasyonlaşma bu temelde gelişmektedir. Demokratik özden yoksundur; halkın demokrasisinin değil, yeni bir devlet despotizminin kurulmasını öngörmektedir. Elbette buna demokrasi denilemez. Bu temelde yürütülen siyaset demokratik siyaset olarak görülemez. Böyle yaklaşırsa büyük hata yapmış oluruz. Bunun demokrasi olmadığını, yeni bir baskı ve sömürü aygıtı olduğunu, halk üzerinde yeni bir despotizmin geliştirilmeye çalışıldığını ve yeni bir devlet baskısına yol açıldığını görüp tanımlamak, bunu böyle değerlendirip eleştirmek gerekir. Demokratik siyaseti doğru tanımlayarak aile, aşiret ve hanedan çıkarlarından kurtarmak en temel görevlerden biridir. Bu çıkarlara dayalı Kürt beylik siyasetini demokratikmiş gibi görmemek büyük önem taşır.

Ne var ki bu yapılamadı. Şimdiye kadar halkın bilincini karartma temelinde, neredeyse demokrasi buymuş gibi Güney Kürdistan'da halka yedirilmeye çalışıldı. Bu giderek Kürdistan'ın diğer parçalarının halka da yayılmaya çalışılıyor. Nasıl bir baskı, sömürü, çetecilik ve despotizm olduğu örtülüp gizlenerek, KDP ve YNK yapılanmaları san-

ki Kürt toplumunun kurtuluşuymuş gibi sunulmak isteniyor. Oysa bu bir yanılsamadır. Burada bir halk örgütlülüğü bulunmamaktadır, kitlelerin çıkarlarını esas alan örgütlemelere dayanan bir yapı yoktur. Doğal olarak bunlar toplumu örgütlüyor ve çalıştırıyorlar. Ama çalışanlar ve yoksulların bundan ne kazandıklarını, emekçinin ne elde ettiğini, üreticinin ne kazandığını, onların kazancı üzerinde ne tür baskı ve sömürü uygulandığını, kimlerin ne tür kazançlar sağladığını çok iyi görmek gerekir.

Bir kez daha vurgulamakta yarar vardır: Baskı ve sömürüyü gerçekleştiren ve geliştiren siyasete demokratik siyaset diyemeyiz. Böylesi siyasal yapılanmalara demokratik siyasal partiler veya kurumlar denilemez, denilmemesi gerekir. Demokratik siyasal örgütlenme ve eylemin buradan da kurtarılması zorunludur. Demek ki demokrasiyi baskıcı ve sömürücü güçlerin, aşiretçi, aileci, hanedancı ve despotik feodal güçlerin elinden alıp halka vermek durumundayız. Halka doğru bir demokrasi bilincini vermek, halkı eğitmek ve bir demokratik örgütlülük içerisine almak zorundayız. Bu ayrım çok önemlidir. Bu tür bir ayrımı yapamadığımız, böyle bir çizgiyi geliştiremediğimiz için, örneğin Güney Kürdistan’da KDP ve YNK ile aramızdaki farkın ve ayrımın ne olduğunu halka götüremedik, bunu ortaya koyamadık. Toplum aramızdaki farklılığı göremedi. Neredeyse yeni bir despotizm öngören devletçi federasyonun kuyruğuna takıldık. Bu güçler halk üzerinde daha çok etkinlik kurdular ve egemenlik sağladılar. Biz bunları aşip boşa çıkartamadık. Demokratik bir tutum geliştiremedik; halkın gücünü, iradesini, istemini ve eylemini ortaya çıkaran bir gelişme sağlayamadık. Bir demokratik eylemlilik, serhildan ve halkın iradesi diye bir şey ortaya çıkarılamadı.

Örneğin son aylarda Kürt gerçekliği ve Kürdistan’ın durumu diğer Arap partileriyle kırk türlü pazarlığa tabi tutuldu; referanduma giderken bir yığın tavizler verildi. Ne yapıldığı halka hiç anlatılmadı, ne yapılması gerektiği halka hiç sorulmadı. Kürt halkının yaşananlardan hiç haberi yoktur. En üstte KDP ve YNK yönetimleri kendi bildiklerini yaptılar. Bunların ne yaptıkları hakkında kimsenin fazla bilgisi yoktur. Gerçekte Kürt toplumunun çıkarlarını ne kadar korudukları, Kürdistan’ın özgürlüğünü ne kadar esas aldıkları belli değildir. Tayyip Erdoğan geçenlerde yaptığı bir konuşmada, Irak’taki referandumun ortaya çıkardığı sonuçlardan gayet memnun görünüyordu: “Umut ediyο-

ruz ki, yeni seçimlerin ardından oluşacak parlamento bu federasyon gibi şeyleri ortadan kaldırarak, Irak'ın birliğini ve üniter yapısını koruyacak bir sistem ortaya çıkaracaktır” diyordu. Bunları duyunca endişelenmemek elbette imkansızdır. Demek ki Kürdistan'ın özgürlüğünün peşkeş çekilmesi olasılığı oldukça güçlüdür. Her şey halktan gizlenerek, halka başvurmamaya, Irak sistemi içinde yeniden bir bağımlılık yaratılmaya çalışılmaktadır. Bu gerçekleri görüp anlamak gerekir.

Önder APO, “Amed’de bir eylem yapabilirsiniz; bazı zorlukları olsa da, mücadele ederek halkın demokratik eylemliliğini ortaya çıkarabilirsiniz. Ama Kerkük’te ve Hewler’de bunu yapamazsınız” diyordu. Oldukça inkarcı bir despotizmin varlığına rağmen, Kuzey Kürdistan’daki halkımız, ulusal diriliş devriminin yarattığı en temel demokratik etkinin doğal sonucu olarak, on beş yıldır kendi demokratik eylemini ortaya çıkarmıştır. Değişik biçimlerde serhildanını geliştirmekte, kendi gücünü ortaya koymakta, kendi mesajlarını kendisi vermektedir. Bunu yaparken doğal olarak bedel de ödemektedir. Bu alanda ki halkımız despotizmin saldırısına uğradı, bir yığın katliamdan geçti, bu temelde yüzlerce ve binlerce şehit verdi, ama bir mücadele yürütebildi. Çünkü burada bir halk iradesi vardır, halk iradesinin ortaya çıkma gerçeği vardır.

Kürdistan’da bu kadar gelişme olduğu ve Kürdistan’ın değişik parçalarında bu kadar sorun yaşandığı halde, buna karşı Güney Kürdistan’da herhangi bir demokratik eylemlilik var mıdır? Hayır, yoktur. Çünkü burada bastırma vardır. Mevcut örgütlenmeler ve öncülükler halkın demokratik iradesini bastırmıştır. Gerçekler böyle iken, biz buna demokratik siyasetin bir parçası olarak bakamayız. Oysa böyle bakanlar, bunları demokratik siyaset içinde değerlendirenler vardır. Bunun kesinlikle doğru çözümlenmesi, doğru yöntemlerle geliştirilen etkili bir demokrasi mücadelesiyle bu feodal-aşiretçi ve aileci despotizmin kırılması gerekir. Diğer parçalarda olduğu gibi Güney Kürdistan’da da böyle bir despotizme karşı demokrasi mücadelesinin verilmesi ve demokratik siyasal örgütlenmelerin geliştirilmesi zorunludur. Yoksa aşiretçi-feodal egemen güç, işbirlikçi milliyetçi ideolojik duruş ve siyasal yapılanmaya demokrasi demek yanlış olduğu kadar tehlikelidir. Bunlara demokratik demek, demokrasiyi çarpıtmak ve demokrasiden vazgeçmek demektir; demokrasiyi devlete kurban etmek, demokrasi demagojisiyle halkı ve kitleleri aldatmak demektir. Bu konu-

da da mutlaka bir netliğin oluşması, yanlış düşülmemesi ve sapma içinde olunmaması gerekmektedir.

Bunlardan yola çıkarak demokratik siyasetin ilkelerini ve hedeflerini belirleyebiliriz. PKK Programı demokratik siyasal mücadelenin amaçlarını ve hedeflerini kapsamlı bir biçimde ortaya koymuştur. Hem devletin demokratik reforma tabi tutulması yönünde yapılması gereken çalışmaları ve görevleri ortaya koymuştur, hem de Kürdistan Demokratik Konfederalizminin örgütlenmesi konusunda yapılacak çalışmaları, yerine getirilmesi ve başarılması gereken amaçları ve görevleri net belirlemiştir. Ekonomik, kültürel, siyasal, sosyal ve ideolojik alanda, kadın özgürlüğü ve ekoloji alanında yapılması gereken devrimci değişimleri ve demokratik gelişmeleri sıralamıştır. Bunlar Koma Komalên Kurdistan Sözleşmesinde de temel ilke ve amaçlar olarak vardır. Aynı şekilde birçok kurum ve örgütümüzün programlarında da yer almaktadır. Demokratik siyasetin ilkeleri ve amaçları bu programlarda ortaya konmuştur. Her şeyden önce ancak bu ilke ve amaçlara bağlı olarak yürütülen siyasal çalışmalara, örgütlenmelere ve eyleme demokratik siyasal çalışma, örgütlenme ve eylem diyebiliriz. Demokratik siyaset bu ilkeleri ve amaçları esas almak zorundadır. Bunlar dışındaki siyasi yaklaşımlara demokratik siyaset diyemeyiz. Kısacası demokratik siyaset bu ilke ve amaçlarla tanımlanmış ve bağlanmıştır.

Diğer yandan tarz bakımından da demokratik siyasetin topluma dayanması, siyaseti halk adına bazı güçlerin değil, bizzat halkın kendisinin yapması esastır. Demokratik Konfederalizm örgütlülüğü de bunu ifade etmekte; halkın gücünün ortaya çıkartılarak harekete geçirilmesi, örgütlü kitle gücünün geliştirilmesi ve siyasetin bu güce dayandırılması ya da kendi siyasetini örgütlü halkın kendisinin yapması anlamına gelmektedir. Ancak bunlar olduğunda bir siyasi çalışma ve örgütlenmeye demokratik siyaset, demokratik siyasal yapılanma ve örgütlenme diyebiliriz.

6- DEMOKRATİK SİYASETTE İDEOLOJİK ÖNCÜLÜK

Demokratik siyasetin zemininin güçlenmesi ya da demokratik siyasetin yürütülebilmesi açısından birinci olgu olarak ideolojik öncülüğü tanımlamıştık. Bu konu hangi anlama gelmektedir? Demokratik siyasal kurumlaşma olarak Kürdistan Demokratik Konfederalizminin doğrultusu nedir, bu konuda yaşanan yetersizlikler, eksiklikler ve hatalar nelerdir? Bunların da ortaya çıkarılması, değerlendirilmesi ve eleştirilmesi gereklidir.

Bir kere ideolojisiz, ideolojik doğrultudan yoksun ve öncüsüz bir demokratik siyasetten söz edilemez. Bunun çok iyi kavraması ve esas alınması büyük önem taşır. Bu alanda özellikle son provokatif-tasfiyeci eğilimin yaşadığı ve yaşatmaya çalıştığı bilinç savrulmasıyla ortaya çıkan hatalı anlayışlar ve tutumlar mutlaka eleştirilip aşılacak zorundadır. İdeolojinin rolünün böyle olmadığını sanan yaklaşımlar vardır. Demokratik siyasal mücadeleye geçişle birlikte ideolojinin ortadan kalktığı iddia edildi; bu durumda ideolojik öncülüğün gerekmediği, ideolojik ilkelerin aşıldığı gibi bir anlayış içimize sokulmak istendi. Bu provokatif-tasfiyeci eğilimin hareketimizi dağıtmak için başvurduğu birinci hile ya da oyundu. PKK gibi bir hareket, Apocu Hareket ancak ideolojiden yoksun kılınırsa, ideolojisizleştirilirse tasfiyeci-provokatif eğilim sonuç alabilirdi. Başta ABD olmak üzere tüm PKK karşıtları bunu çok iyi biliyorlardı. Bu nedenle PKK'ye yönelik saldırıyı başından beri ideolojik alana yönelttiler. Uluslararası komplo da bu şekilde Önderliğe yönelik bir saldırı olarak ortaya çıktı. Kuşkusuz Önderlik demek, ideolojik öncülük demektir. Dolayısıyla ideolojisiz olacağını, ideolojisiz kalacağını, siyaseti ideolojisiz yapacağını söylemek, Önderliğin gereksiz olduğunu iddia etmek demektir; Önderliksiz yaşanabileceğini ve iş yapılabileceğini söylemek demektir. Bunun da ne ölçüde ters bir savunma olduğu, PKK gerçeğiyle, Kürdistan Özgürlük Hareketi gerçeğiyle ne kadar çeliştiği ortadadır.

PKK Hareketi başından itibaren bir Önderlik Hareketi olarak gelişen bir harekettir; bu nedenle bir ideolojik harekettir, ideolojik öncülükle yürüyen bir harekettir. Gücünün yüzde doksan beşini ideolojisinden, düşüncesinden ve ideolojik ilkelerinden alan bir güçtür. Böyle bir hareket ideolojisiz kılınırsa, içinde ideoloji karşıtlığı geliştirilir ve

ideolojik ilkelerinden kopartılırsa biter. Dikkat edilirse, tasfiyeci-provokasyon eğiliminin etkili olduğu ve birkaç aylık bir kafa karışıklığının yaşandığı bir ortamda hareketimiz allak bullak oldu; tarihinin en ağır güç kaybını yaşadı. Kafa karışıklığından dolayı yüzlerce militanını kaybetti, ölçülerini kaybetme tehlikesiyle yüz yüze geldi; sistemini ve düzenini kaybederek mücadele gücünden düştü. Buna müdahale edilmese ve bu durum engellenmeseydi, Önderlik tarafından önü alınmasa ve biraz daha devam etseydi, hareket darmadağın olur ve yok olup giderdi. Bu bakımdan bir kere demokratik siyasetin bir ideolojiye, bir doğrultuya bağlı olduğunu ve onunla yürütüldüğünü kabul etmemiz gerekir. Koma Komalên Kurdistan örgütlülüğü bir ideolojik örgütlülüğe bağlıdır, onun için en başta bir Önderlik kurumuna sahiptir. Bu durum doğrultuyu veren, temel ideolojik ilkeleri koyan ve temel denetim gücünü oluşturan bir güçtür.

Diğer yandan bu örgütlülük PKK öncülüğüne sahiptir. PKK'nin demokratik siyasal kurumlaşma çalışması içerisindeki konumu ve rolü, ideolojik ve felsefi öncülüğü sağlamak, buna bir doğrultu vermektir. Dikkat edilirse, Kürdistan Demokratik Konfederalizminin ideolojik çizgisini ve bu temelde siyasi programını PKK Programı vermek, sistem kendisini PKK Programında bulmaktadır. Doğrultu PKK Programıyla kazanılmaktadır. Hareketin toparlanması, yeni ideolojik değerlendirmelere ve programa göre kendisini yeniden yapılandırmayı başarması böyle bir felsefi ve ideolojik öncülüğün gelişmesine bağlıydı. Bu temelde Önder APO'nun **Bir Halkı Savunmak** kitabındaki değerlendirmeleri geliştirdi. Önderlik, teorik olarak gerçekleri ve ilkeleri ortaya koyup çözümledi. Bunun kurumlaşması olarak PKK Kongresi gerçekleşti. PKK'nin yeniden inşası yönünde çalışmalar yürütüldü, adımlar atıldı. Yeni PKK yapılanması bu ideolojik ilkeler doğrultusunda gerçekleşti. İdeolojinin eksiksiz yaşama geçtiği alan olarak parti örgütlenmesi, bunu özümseyen ve esas alan kadro duruşu ortaya çıktı. Ancak ona göre Demokratik Konfederalizm kurumlaşması gelişti, sistem kazandı ve yeni bir duruş sağlandı. Savrulmanın önü böyle alındı. Halkın yeniden eylemliliği, örgütlülüğü ve örgütlenmesini geliştirme süreci ortaya çıktı.

Her şeyden önce bunu doğru anlamalı, hareketimizin gerçeğiyle bağlantısını iyi kurmalıyız. Yukarıda ifade ettiğimiz gibi, hareketimizin gücünün yüzde doksan beşi ideolojik ilkelerine ve amaçlarına bağlıdır.

Hareketin kendisi bir ideoloji hareketi, bir Önderlik hareketidir; yeni bir yaşamı yaratma hareketi, bir sistemden kopma hareketi, yeni bir sistem yaratma hareketidir. Onun içindir ki, böyle bir hareket ideolojisiz olmaz. Bu açıdan hareketimiz tarihte büyük düşünce hareketlerine denk düşen bir düşünce hareketidir. Böyle büyük ilkeleri ve yaşam iddiası vardır; yeni bir yaşamı yaratma iddiası vardır ve başından beri bu temelde şekillenen bir harekettir. Dikkat edilirse, Kürdistan ulusal demokratik hareketi, diriliş devrimi, silahlı mücadelenin geliştirilmesi ve direnişin örgütlenmesi, bunların hepsi parti öncülüğünde oldu. Öncelikle parti örgütlenmesine dayandı. Parti demek, birinci planda felsefi ve ideolojik öncülük ve yapılanma demektir. Parti olmadan Kürdistan'da toplumsal yaşam alanlarının hiçbirisi örgütlenemedi.

Peki, bu neden böyle oldu? Partiyi çok sevdiğimiz için mi, parti bilinci çok fazla olduğundan mı? Hayır. Hareketimizin tarihinden iyi biliyoruz ki, başlangıçta partileşme olacak diye bir kesinlik yoktu. Önderlik parti dışında da çalışmalar yürüttü, örgütlenme yaratmaya çalıştı. Dünyanın birçok ülkesinde ulusal kurtuluş cepheleeri örgütlenmişti. Önderlik, acaba biz de öyle örgütlenemez miyiz diye bir arayış içinde oldu. Ama bu yeterli olmadı. Bazı ülkelerde direniş mücadelesini esas alan gençliğe dayalı örgütler kurulmuştu. Buna benzer bir yönelim içine girilerek çözüm arandı. Ancak bu da yetmedi. Bazı ülkelerde silahlı direniş örgütleri kurulmuş, ulusal direniş ve kurtuluş mücadeleleri bu örgütlerle yürütülmüştü. Bunların Kürdistan'da da mümkün olup olamayacağı tartışıldı. Sonuçta Kürdistan'da partisiz hiçbir şeyin olmayacağı ortaya çıktı. Hiçbir insanın özgürlük, ulusal kurtuluş ve demokrasi için parti olmadan fedakârlık yapmayacağı, mücadeleye girmeyeceği ve eski yaşamından kopmayacağı anlaşıldı. Partisiz bilinç ve doğru yaşam oluşmuyor, doğrularla yanlışlar görülemiyordu. Bir defa Kürt insanının doğru ile yanlış ayrımını yeniden yapması gerekiyordu. Bunu da ancak parti ile yapabiliirdi. Partisiz hiçbir insan irade, güç, cesaret ve fedakârlık kazanamıyordu. Ülke, özgürlük, demokrasi ve ulusal kurtuluş gibi yüce değerler uğruna kendi bireysel yaşamından fedakârlıkta bulunmuyordu.

Evet, bütün bunları parti verdi. Bunlar olmadan da ulusal kuruluş veya örgütlülük olamıyor, ulusal direniş mücadelesi gelişmiyordu. Kürdistan'da ulus adına, ulusal özgürlük adına, toplumsal özgürlük ve demokrasi adına herhangi bir örgütlenme ve eylem geliştirilemiyor-

du. Bunların ancak partiyle ortaya çıkartılıp geliştirildiği, parti bilinciyle, parti çizgisi ve parti ideolojisiyle insanlarda yeni bir inanç ve iradenin oluştuğu bir gerçektir. Bu bakımdan partisiz ne kitle çalışmasında, ne siyasal ve askeri alanda gelişme sağlanabildi. Toplum yaşamının hiçbir alanında partisiz bir adım atmak bile mümkün olmadı. Bütün bu alanlarda adım atabilme ve ilerleyebilmenin birinci şartının partileşmek, partisel gelişmeyi yaşamak ve parti öncülüğünü gerçekleştirmekle olduğu açığa çıktı.

Parti demek Önderlik demektir. Parti demek, ideolojik ilkeler ve çizgi demektir. Parti ideolojimizin de özgürlük, eşitlik, adalet ve demokrasi gibi insanlığın ulaşmak için mücadele ettiği yüce ilkeler olduğunu biliyoruz. Kürdistan’da insanlar ancak bu temel ilkelere bağlandığı ve buna kazanıldığı ölçüde askeri ve siyasal örgütlenmeye, kitle çalışması yapmaya, gerilla olmaya, dağa çıkmaya, silahlanmaya ve direnmeye yöneldiler. Bunun cesaretini, fedakârlığını ve bilincini oluşturdular. Bu olmasaydı hiç kimse bu fedakârlıkta bulunamazdı, böyle bir irade kazanamazdı. Dolayısıyla böyle bir mücadele kesinlikle ortaya çıkmazdı. Kendi tarihimizde bunu böyle net olarak görmek ve bilmek durumundayız.

İkincisi, bu durum mücadelenin gelişim süreci açısından böyledir. Önder APO, “PKKlileşelim, zaferi kazanalım” şiarını ortaya attı. Hem siyasal mücadelede hem de askeri mücadelede zaferin kazanılmasının en temel koşulunun partileşmek olduğunu her zaman söyledi. Başka bir deyişle zafer kazanmanın birincil koşulunun ideolojik öncülük olduğunu ortaya koydu. İdeolojik öncülük, önderliksek gelişme ve partileşme olmadan, partinin yarattığı ruh, bilinç, cesaret ve fedâkarlık, ortaya çıkardığı insan gücü ve birliği olmadan ve oluşmadan ne gerilla oluşabilir, ne cephe hareketi gelişebilir, ne de serhildan olurdu. İdeolojik öncülük olmadan hiçbir şey olmazdı. Bunların hepsinin gelişimi partileşmeyle oldu.

Aynı şekilde mücadelenin doğru gelişmesi de partileşmeyle oldu. Mücadele tarihimiz içerisinde hatalardan arınma ve yanlışlıklardan kurtulmanın yolunu parti çizgisini doğru özümsemekte bulduk. Doğru tarz, üslup ve tempo kazanmanın yolunun partileşmeden geçtiğini bilerek hareket ettik. Zayıflıklarımızı, bencilliğimizi, bireyciliğimizi ve iradesizliğimizi aşmanın yolunu partileşmede gördük, parti çizgisini ve parti ideolojisini özümsemeye gördük. Bunu hep eleştiri-özeleştiri,

partileşme, partinin ideolojik-politik hattını öğrenme, özümseme çalışması olarak değerlendirdik. Bunu yaptığımız ölçüde, kadrolar olarak, militanlar olarak gelişme sağladık; o zaman örgütümüz gelişti, örgüt gelişince gerilla ve serhildan da gelişti. Bunu yapamadığımız, bunda zayıf kaldığımız, ideolojik ilkelerden koptuğumuz, ona ters düştüğümüz, onu benimseyemediğimiz, benimsemede ve inanç düzeyinde zayıf kaldığımız ölçüde pratikte hata işledik, yanlış yaptık, başarısızlıklarımız ortaya çıktı. Bunlar kesinlikle yadsınamayacak birer gerçektir.

Elbette bütün bunlar günümüz açısından da geçerliliğini korumaktadır. Demokratik siyasal mücadele stratejisinin hayata geçirildiği günümüz mücadele döneminin de temel veya birincil gerçekliği budur. Halkın demokratik konfederal örgütlülüğünü doğru bir çizgide geliştirmek, halkı örgütleyecek bilinci vermek ve eğitimi yapmak, örgüt tecrübesini vermek için parti öncülüğüne ihtiyaç vardır. Halkı demokratik direniş ve eylemlilik konusunda eğitebilmek, örgütleyip eyleme çekebilmek, yaratıcı eylem tarzlarını geliştirebilmek, halkın demokratik siyasal mücadelesini ve eylemini güçlü bir biçimde geliştirebilmek için ideolojik öncülüğe, parti öncülüğüne ihtiyaç vardır. Bunun için hem bilinç, temel ilkeler ve doğrultu, hem de kadro gücü gereklidir. Bizim öncülüğten anladığımız şudur: Bir, doğrultu yani felsefi ve ideolojik ilkeler; iki, bununla donanmış, bunu esas almış, bunu kendisi için yaşam gereksesi yapmış ve hayata geçirme çabası içinde olan kadro topluluğu, kadro örgütlenmesi. Bunun da PKK'yi anlattığı açıktır. Yeni PKK yapılanması bu temelde bir yapılanmadır. Demek ki PKK demokratik siyasetin öncüsüdür. Demokratik siyasetin kesinlikle öncülüğe ihtiyacı vardır. Bununla yürütüldüğü ölçüde gelişebilir. Birincisi, siyasi programımız böyle bir doğrultuya ve temel ilkelere bağlı olduğu zaman anlam bulabilir, programın amaç ve ilkeleri doğru kavranabilir. Buna bağlı olarak hareketimiz örgüt ve eylem alanında sağa sola savrulmadan ve hata yapmadan doğru yürüyebilir. İkincisi, böyle bir örgütlü kadro topluluğu bu çalışmaları yürüttüğü zaman halk örgütlenebilir, değişik halk kesimlerinin örgütlülüğü gelişebilir, halka bilinç ve tecrübe götürebilir, örgüt çalışması ve kitlelerin tabanda örgütlendirmesi ancak bununla gelişebilir.

“Böyle bir öncü olmasın, kadro çalışması yapılmasın, biz burada kararlar alıp ilkeler belirledik, doğrular bunlardır. Herkes bunu bilsin,

ona göre kendini bilinçlendirsın, örgütleyip eylem yapsın” denilemez. Böyle olmaz. Böyle olsa iyidir, ama bu yalnızca bir hayaldir. Bu durumda bir beklenti hali ortaya çıkar, ama hayaller pratikte hiç gerçekleşmez. Hiçbir hareket böyle gelişmemiştir. Peygamberler de dahil bütün önderler, bütün kadrolar kahramanca ve militanca çalışarak halka bilinç götürmüşler, halkı eğitmişler, örgüt kurmuşlar, örgütlenme yapmışlar, bir de eylemde öncülük etmişler, yönetip yönlendirmişlerdir. Büyük düşüncelerin eyleme dönüşmesi ve toplum yaşamında yer etmesi ancak böyle bir çalışmayla gerçekleşmiştir. Bu bakımdan böyle bir çalışmayı öngörmeyen, esas almayan ve zayıflatan yaklaşımlar, demokratik siyaseti doğru anlamayan yaklaşımlardır. Bunların başarı şansı yoktur, başarı kazanmaları imkansızdır.

İçerik olarak daha önce de tanımladık. Demokratik siyasetin ideolojik öncülüğe bağlılığı özgürlük, eşitlik, adalet ve paylaşım ilkelerine bağlılığıyla ölçülmektedir. Böyle bir öncülüğe bağlanma olmazsa demokratik siyaset gelişmez. Bu durumda ideolojik ilkelerden kopar, karşılıklı çıkar kavgasına dönüşür. Bu kavganın sonunda ne çıkacağı ise bilinemez. Demokratik siyaset, çıkar kavgasını tarafların adil ve paylaşımcı birliğiyle çözmeyi esas alır. Onun için de özgürlük ve eşitlik ilkelerine sıkı bağlılığı ifade eder. Bunlara bağlı olmadan demokrasinin kesinlikle gerçekleştiremeyeceğini öngörür.

Bu durum genel pratiğimiz açısından da değerlendirilebilir. Örneğin demokratik siyasal mücadeleyi değişik alanlarda etkili bir biçimde örgütleyip geliştirebilmenin birinci sorunu öncülük ve kadro sorunudur, kadroların görev ve sorumluluklarına sahip çıkmaları sorunudur. Dış koşulların demokratik siyasetin zeminini güçlendirdiğini söyledik. Türkiye-AB ilişkileri ve ABD’nin Ortadoğu’ya müdahalesi demokratik siyasal örgütlenme ve mücadele için elverişli bir dış ortam yaratmakta, yine gerillanın direnişi halkın demokratik siyasal örgütlenme ve eylemini geliştirmesi için elverişli bir fırsat ve imkân sunmaktadır. Gerilla hem bu zemini yaratan hem de günümüzde koruyan temel güç olmaktadır. Bunda ciddi bir eksiklik yoktur. Bazı zayıflıkları olsa bile, gerilla da esas olarak rolünü oynamaktadır. Aynı şey halkın katılımı açısından da belirtilebilir. Önderliğin ideolojik gücü ve teorik çözümlmeleri hareketimizin ulaştığı en ileri düzeydedir. Bu hareketin otuz iki yıllık tarihi içerisinde program, ilkeler, strateji, taktikler ve örgüt yapısı olarak hiç bu kadar kendini aydınlattığı dönem

olmadı. Önderlik görevlerinin en ileri düzeyde yerine getirildiği ortadadır. Kitlelerin bunu kavrama düzeyi çok ileridedir. Sıfırdan harekete geçmiyor, çalışmaya sıfırdan başlamıyoruz. Kürdistan'ın dört parçasında ve yurtdışında milyonlarca insan beyni ve yüreğiyle bu Önderliğe ve onun çizgisine bağlıdır. Yemeyip içmemekte, elindeki imkanları bu mücadelenin emrine vermektedir. Önderliğe ve şehitlere bağlılığını sürdürmektedir. Bu bağlılık özgürlüğe, demokrasiye, Kürdistan'ın ve Kürt toplumunun kurtuluşuna olan inanç ve bağlılıktan ileri gelmektedir. Böyle bir amaç bağlılığı içinde olan milyonlarca insan vardır. Kadın, genç, emekçi her kesimden insan günün yirmi dört saati bu mücadelenin gelişimi için güç ve değer sunmakta, çaba harcamakta, katılım göstermekte, dua etmektedir. Elinden gelen her yolla katılım sergilemektedir. Burada da hiçbir kusur ve zayıflık yoktur.

O zaman demokratik siyasal örgütlenmeyi ve eylemi geliştirebilmek için gerekli olan nedir? Önderlik çizgisinin halka özümsetilmesi, halkın örgütlendirilip gerillanın yarattığı zemini de değerlendirerek demokratik eyleme geçirilmesi, toplumun her kesiminin devletçi sistemden koparak kendi demokratik kültürel yaşamını geliştirmesi gereklidir. İşte bu işi yapacak, ortaya çıkan bu elverişli imkânları birleştirip harekete geçirecek bir güce ihtiyaç vardır. İdeolojik öncülük, parti ve kadro bu demektir. Demek ki eksiklik ve zayıflık en başta kadro ve örgüt duruşundadır. Böylesi koşullarda kadroların görevlerini yerine getirdikleri her yerde çığ gibi gelişmenin yaşanacağı kesindir. Bu durumda hem Demokratik Konfederalizm örgütlenir, hem de halkın demokratik eylemliliği, demokratik serhildanı ileri düzeyde gelişir. Nerde kadrolar zayıfsa, bu verileri birleştirecek ara halka görevini yerine getirmiyorlarsa, orada çürüme ve yozlaşma olmakta, erime yaşanmakta, parça parça kalınmaktadır. İdeolojik önderlik bir yerde, kitle bir yerde, gerillanın mücadelesi bir yerde kalmaktadır. Bunları bir araya getirip birleştiren, örgütleyip bir amaç doğrultusunda çalışmaya ve eyleme sevk eden ara halka tamamlanmamaktadır. Bu halka parti ve kadro halkasıdır.

Bu bakımdan demokratik siyasetin etkin bir biçimde geliştirilmesinde, örgüt ve eylemin bu temelde ilerletilmesinde esas sorun öncülük ve kadro sorunudur; partileşme, kadro örgütlendirilmesi ve yenden PKK'ileşebilme sorunudur. Bu konuda öncelikle yeni paradigma-

yı iyi özümsemeye, yeni stratejiyi benimsemeye, yeni stratejinin hayata geçirilmesi için yeniden bir karar netliği, cesaret ve fedakârlık oluşturmaya ihtiyaç vardır. Kadro sorunu da zaten böyle ortaya çıkmaktadır. Dolayısıyla kadronun kendini yenilemesi, yeniden bir mücadele gücü haline getirilmesi gerekmektedir. Eksiklik ve zayıflık buradadır. Bu görev kısmen yerine getirilmiştir, ancak bu alanda yapılması gereken daha çok şey vardır. Daha fazlası yapılmadan ve böyle bir kadrolaşma düzeyi gelişmeden, halkın demokratik siyasal örgütlülüğü ve eyleminin gelişeceğini beklemek doğru değildir. Öncelikle çözümü burada aramak zorundayız. Bu noktada net ve kararlı olmalıyız. Doğru bir kadro anlayışımız olmalı, hareketimiz Önderlik tarzına ve Önderliğin ideolojik ilkelerine uygun bir kadro politikasını geliştirmeli ve hayata geçirmelidir. Kadro eğitmede ve örgütleyip göreve sevk etmede gerekli doğruluğu, duyarlılığı, titizliği ve etkinliği gösterebilmelidir. Bunlarda zayıflıklarımız vardır ve bu nedenle işlerimiz iyi yürümektedir.

Bu kesinlikle bir abartı değildir. Pratiğe bakıldığında bunların yapabileceğimiz işler olduğu görülecektir. Bütün Kürdistan parçalarına, yurtdışına, Avrupa'ya bakalım: Avrupa'da yirmi beş yıldır bu mücadelenin yükünün çok büyük bir bölümünü omuzlayan bir halk şimdi eyleme kaldıramıyor; doğru dürüst bir etkinlik gösteremiyor. “Halk hareketinde sorunlar ve zorluklar var. Kitle çalışmalarımızın gelişiminde düşüş var” deniliyor. Kürdistan parçalarına ve Türkiye'ye bakalım. Bu alanlarda yaşanan sorunlar ortadadır. Kuzey Kürdistan'da yaşanan sorunların esas olarak öncülükten ve kadrolaşmadan kaynaklandığından herhangi bir kuşku yoktur. Oysa Newroz'larda Kürt halkının yeni çizgiyi ne kadar benimsediğini, Önderlikle ne kadar bütünleştiğini bütün dünya gördü. Bizler biraz da bu güçle ayakta duruyor ve yaşıyoruz.

Fakat bu güç ne kadar günlük eyleme dönüşüyor? Kürt halkı kendi ekonomik, sosyal, kültürel ve siyasal yaşamını kendi başına ne kadar sürdürüyor? Devletçi sistemden ne kadar kopmuştur, ne kadar kendi kendini idare edebilecek pozisyona gelmiştir? Yeni Kürt kitesine ne kadar ulaşılabilir? Bütün bunlarda zayıflıklar vardır. Dikkat edilirse eylemimiz çok etkisiz kalmaktadır, serhildan çok zayıftır. Bazen artık son noktaya gelindiğinde gençlik, kadınlar ve halk bir tepki gösteriyor. Bu tepkinin ötesine geçilemiyor. Bu da eski isyancılaşma benziyor.

Çizginin gerektirdiği örgütlülüğü ve sürekliliği olan, hedefleri bulunan, gericiliği parçalayan, iç gericiliğe ve inkârcı sisteme darbe vuran bir taktik olarak serhildanı hayata geçirme durumuz oldukça zayıftır. Halk bu temelde yönlendirilemiyor. Çünkü halkı böyle yönlendirebilecek bir kadro ve öncü örgüt yoktur; öncülük konumu bulunmamaktadır. Kadro zayıflıklarını aşıp yanlışlıklarını gidererek kendini yenileyememiştir.

Güney Kürdistan'daki duruma bakalım: ABD Irak'ta Saddam Hüseyin rejimini yıktı. Tamam, bu alanda KDP ve YNK'nin bir etkinliği vardı, ama PKK'nin ve Önderlik gerçeğinin de bir etkinliği vardı. Belki burada birinci güç olmayabilirdik, ama en azından bir güç haline gelebilirdik. Çünkü Güney Kürdistan'ın bütün stratejik alanlarında küçümsemeyecek bir gerilla gücümüz üslenmiş durumdadır. Biz Güney Kürdistan'da bir gücüz, siyasal değil askeri bir gücüz. Yıllardır çeşitli ittifaklar halinde bu güce saldırdılar, ama ortadan kaldıramadılar. Neredeyse bu alanda bu gücün varlığını kabullenmek, buna böyle yaklaşmak zorunda kaldılar. Böylesi bir gücün ve mevzilenişin varlığı ortamında, siyasal örgütlenme alanında geldiğimiz nokta ortadadır. Siyasal gücümüz neredeyse sıfıra kadar düştü. Neden? Çünkü kadro öncülüğü görevlerini yerine getiremedi, ideolojik doğrultu tutturulamadı, işbirlikçi milliyetçi siyaset ve ideoloji aşılamadı. Demokratik bilimsel sosyalizm çizgisine girilemedi.

Bir defa en temel eksiklik ve sapma başta ideolojik yaklaşım ve doğrultunun olmaması, hiyerarşik devletçi sistemin aşılamaması nedeniyle ortaya çıktı; işbirlikçi milliyetçi düşünce ve ideolojiyi aşamamaktan, özgürlük, eşitlik ve demokrasi ideolojisine ulaşamamaktan çıktı. Öte yandan bu sorunlar böyle bir kadrolaşmayı geliştirememekten ve kadro çalışması yürütememekten dolayı yaşandı. Bazıları bir muğlaklığın yaşandığını ve ideolojimizin net olmadığını bile iddia ettiler. Bunlar sosyalizmi net bulmazken, milliyetçiliği net buldular. Toplantılarda bilimsel demokratik sosyalizmi açıktan reddettiler. İşler yürümeyince, bu kez “Kadrolarla olmuyor, kitlelerle olacak” dediler. Ancak kitle ile de yürütemediler. Çünkü kadrosuz kitle yürümesi mümkün değildi. Bazen “Kitleyle olmaz, kadro gerekli” dediler, öyle de yürütemediler. İdeolojik öncülük olmaksızın bir siyasal çalışmanın olamayacağı, olsa bile başarı getiremeyeceği Güney Kürdistan'ın son yıllardaki pratiğinde net bir biçimde ortaya çıktı.

Benzer şeyler Doğu ve Güneybatı Kürdistan çalışmaları için de söylenebilir. Güneybatı Kürdistan'ın durumu Kuzey Kürdistan'daki gibidir. Halk yediden yetmişe Önderliğe bağlıdır. Yirmi beş yıldır bu harekete en büyük güç ve desteği vermektedir. Binlerce şehidi, dağda binlerce gerillası vardır. Buna rağmen bu halkı örgütleyemiyor, örgütlü kılamıyoruz, örgütlenmesinin yöntemini bulamıyoruz. Neden? Çünkü doğru bir ideolojik öncülük tutturulamadı, öncülük kendini doğru bir biçimde tanımlayamadı. Doğu Kürdistan'da da öyledir. Genelde siyasal çalışmalarımızda bir ideolojisizlik, ideolojiye gereken önemi vermeme yaşanmaktadır. Özellikle provokatif-tasfiyeci eğilim hareketimize en fazla burada zarar verdi. Siyasal örgütlenme alanına büyük zararlar verdi ve burada yanlış bir anlayış gelişti. İlginçtir, G. Bush bile yaptığı bir konuşmada Iraklıları ideolojisiz olmakla eleştiriyor, kendisini ise ideolojik olmakla övüyordu. ABD'nin bile böyle bir yaklaşım içinde olduğu ortamda, ne yazık ki PKK gibi bir harekete ideolojisizlik dayatıldı ve neredeyse kabul gördü. Bir kafa karışıklığı yaşandı ve savrulma ortaya çıktı.

Bu konuda şunu ifade etmemiz gerekir: ABD destekli provokatif-tasfiyeci eğilim 2003 yılında hareketimize KDP'lileşmeyi dayattı. Anlayışıyla, imkânlarıyla, ölçülerıyla, bayrağıyla, kişilikleriyle KDP'lileşme dayatmasında bulundu. Hareketimiz ağır bir ideolojik saldırıya maruz kaldı. Deprem niteliğinde olan bu ideolojik saldırı herkese sosyalizm ideolojisinden vazgeçmeyi, Önderliği terk etmeyi, kadro olmaktan çıkmayı ve yığınlar içinde kaybolup gitmeyi dayatıyor, dolayısıyla partimizi KDP gibi bir devlet partisi, bürokrasi partisi, baskı ve zulüm partisi haline getirmeyi hedefliyordu. Dayatılan, PKK'nin işbirlikçi miliyetçi bir zavallılar partisi haline gelmesiydi. Bu anlamda en büyük savrulma ve zarar ideolojik alanda yaşandı. Bilinçler sarsıldı. Kimisi duygusal olarak etkilendi, kimisi tepkiyle etkilendi. Kısacası neredeyse etkilenmeyen tek bir kadro bile kalmadı. İdeolojik amaçlarımızda bir zayıflama oldu, bir irade ve inanç zayıflaması gelişti. Kendi ilkelerine inançta ve güvende bir zayıflık oldu. Kendine göre düşünceler ve bireycilik gelişti. Önderlik ideolojisi görülmez hale geldi. İdeolojik ilkeleleri savunmak dogmatizm olarak tanımlandı ve katılık olarak görüldü. Provokatif-tasfiyeci eğilim ideolojiden koparak savrulup gitmeyi değişim ve reform olarak tanımladı. Bu da kafaları karıştırdı, birçok kişiyi etkiledi. Bunlar düşman saldırılarıydı.

Bu saldırıların etkilerinin aşılması için bir düzeltme hareketinin geliştirilmesi şarttır. Kendi hareketimizin gerçeğine dönmemiz gerekir. Önder APO **Bir Halkı Savunmak** kitabındaki derinlikli ve kapsamlı değerlendirmeleri bunun için geliştirdi. İdeolojik ilkeleri ve tarzı bu nedenle çok net bir biçimde ortaya koydu, sert eleştirilerle bize bu gerçeği gösterdi. Bu temelde kendimize göre olandan vazgeçerek, Önderlik gerçeğiyle yeniden buluşabilmeli ve kendi özlü değerlerimizle bütünleşebilmeliyiz. Önderliğe yönelmenin ve Önderlik gerçeğiyle bütünleşmenin birinci koşulu ideolojik ilkeleri kabul etmek, bu temelde yeni bir cesaret ve fedakârlık kazanmaktır; yeni bir mücadele sürecine girme azmi ve iradesini oluşturmak ve bunun ardından yeni dönemin demokratik siyasal mücadele sisteminin tarzını, üslubunu ve temposunu yakalamaktır.

Bu anlamda bir gelişmeye ihtiyaç vardır. Bir yandan provokatif-tasfiyeci hareketin bizi işbirlikçi milliyetçi çizgiye çekip KDP'ileştirmek için yönelttiği saldırının etkilerini aşmalı ve kendimizi bu etkilerden kesinlikle kurtarmalıyız, diğer yandan, yeni paradigmayı ve yeni partileşmeyi özümsemeliyiz. Bu temelde kendimizi yenilemeli ve geliştirmeliyiz. Önder APO “Ben kendimi geliştirdim, yeniledim” dedi. Önderliği izleyen kadrolar olabilmek için bizler de ideolojik ve felsefi alanda benzer yenilenme ve gelişmeyi yaşamak durumundayız. Ancak Önderlik felsefesini ve ideolojisini özümsemişimiz ve demokratik siyasal çalışmalara böyle bir ideolojik öncülük kazandırdığımız ölçüde gelişme sağlayacağımızı bilmemiz gerekir. Bu ideolojik doğrultudur, kadro öncülüğüdür, halkı demokratik siyasal örgütlenme ve eylemin içine çekip örgütleyecek kadrolar yaratma ve örgütlenmedir.

İşte burada sorunlarımız vardır. Kısmen de olsa yetersizlikler hala sürmekte; kafa karışıklıkları, kendine görelikler, bireycilik, yeni dönem çalışmasına istekle ve fedakârlıkla katılmada zayıflık devam etmektedir. Fedakârlık ve cesaretle zayıflık vardır. Temel ölçüleri görememe, fedai çizgisinde demokratik siyasal mücadeleyi üstlenip görevlerini yerine getirmek yerine basit hesaplara ve bireysel yaşam arayışlarına girme hala çok fazladır. Bütün alanlarda bunu doğru sanma ve bunun da ötesinde harekete dayatma yaşanmaktadır. Bu biçimde Önderlik çizgisine ulaşamama ve ideolojik çizgiden kopukluk, yerelci duruşlar ve parçacılık vardır. Eskiden Kürdistan parçalarında çalışmak her kadro için temel bir tutumdur; şu parça bu parça ayrımı yapılmazdı. Oysa

şimdi kimse kendi alanından kolayca çıkmak istememekte, kendi doğup büyüdüğü yeri adeta kendi evi gibi ele almakta, onun dışındaki yerleri yabancı görmektedir. Güneyli Kuzey'e, Kuzeyli Güney'e, Güneybatılı Doğu'ya, Doğulu diğer yerlere gönderilememektedir.

Aynı şey Kuzey'de de vardır, hem de çok kötü bir biçimde vardır. Kuzey'deki kadrolar şimdi "Parti Avrupa'ya gönderirse gideriz; dağ dahil, onun dışında hiçbir yerde durmayız" diyorlar. Peki, böyle kadro, böyle Apoculuk olur mu? Henüz amatör ilişkilerin hakim olduğu 1970'lerin ortasında bile hareketimiz böyle değildi. 2005 yılında bunu doğru olarak kabul edebilir miyiz? Bu çizgiye ve bu Önderliğe böyle bir dayatmada bulunulabilir mi? Bu tür dayatmalara müsamaha gösterilebilir mi? Kesinlikle hayır. Bütün bunlar sapmadır, savrulmadır, provokatif-tasfiyeci eğilimin etkisi altında kalmadır, değişim ve yenileme sürecinde kendini yenileyip değiştiremeyerek eskide diretmedir, dolayısıyla hareketin gelişiminden kopmadır ve çok tehlikelidir. Bu dayatmalar değiştirilmez ve sürdürülmek istenirse, bunun varacağı sonuç kopuş, kaçış ve ihanet olacaktır. Böylesi bir yaklaşımın götürebileceği başka bir yer yoktur. Bunun öyle masum olarak görülecek bir yanı bulunmamaktadır. Bu yüzden taviz verilemez. Buna taviz vermek, bunu masum görmek demek, karşdakine en büyük hakareti yapmak demektir; ona yanlış dayatmak ve ihanete gitmesi için yönlendirmek demektir. Bu nedenle de doğru bir ideolojik duruş kazanmaya ihtiyacımız vardır. Bu doğru duruş nedir? Bu, Önderlik duruşudur. Hareketimizin ve halkımızın içinde bulunduğu koşulları Önderliğin duruşu ve durumu belirlemektedir. Önderliğin duruşuyla çelişen her duruş çizgi dışıdır.

Hareketimizin on binden fazla şehidi vardır. Bu halkı, bu mücadeleyi onlar var ettiler. Yediğimiz içtiğimiz değerlerin hepsi onların yarattığı değerlerdir. Onlar yaşamlarını bizim yaşamamız için katık ettiler, bizi yaşıyorlar. Bu gerçeği görüp hakkını teslim etmekle yükümlüyüz. "Onlar özgürlük uğruna can verdiler, biz yaşarız" demek, insanın dünyada içine düşebileceği en kötü ve en alçakça duruma düşmek demektir. Bunun adı ise ihanettir. PKK Hareketi Kürdistan'da bu biçimde her tarafa sinen ihaneti kurutma hareketiydi. Bu nedenle hiç kimse PKK'ye ihaneti kabul ettirme cüretinde bulunmamalı, böyle bir arayışa girmemelidir. Böyle davranırsa çok tehlikeli bir işin içine girmiş olur. Bu olmaz, bu tür anlayışların mutlaka kırılması gerekir. Bu ne-

denle şehitler çizgisinde buluşmak durumundayız. Bu da fedaileşmek, fedakârlık ve cesaret çizgisine ulaşmak, bireysel basit yaşam arayışlarından ve hesaplardan kurtulmak, hareketimizin yüce ideolojik-politik amaçları için yaşamını vermeye hazır olmak demektir; bu temelde yaşamak, bununla dopdolu olmak, çalışmak ve mücadele etmek demektir; temel mücadele değerlerine saygılı olmak, onları korumak demektir; birinci planda gerillaya kutsallık derecesinde sahip çıkmak, gerillaya yönelmek demektir.

Gerilla gücümüz her gün onlarca şehit veriyor. Birçoklarının bir tas çorbaya kendilerini sattığı bir ortamda, Önderliği ve çizgiyi savunmak, Kürt halkının kurtuluşunu gerçekleştirmek için hiçbir hesap yapmadan on beş-yirmi yaşında yaşamlarını feda eden yoldaşlarımız bizim en soylu gerçeğimizdir. Onların bu tutumuna en yüksek değeri biçmek, kutsallık derecesinde rol atfetmek, böyle bağlanmak ve yönünü böyle dönmek mutlaka esas takınılması gereken tutum olmalıdır. Gücümüz yetiyorsa katılmalı, yetmiyorsa onları yüceltmeli ve öncü olarak kabul etmeliyiz. “Onlar yaratır, biz de yeriz” demek ihanet olur, haram olur. Bu hareket bu değerleri kimseye yedirtmez. Kimse böyle yapmamalıdır. Bazıları belki hırsızlık yapabilirler. Ama zamanı gelir, böylesi kimseler mutlaka bunun hesabını verir. Önder APO, “Ben mezarda da olsam, öylelerinden hesap sorarım” diyordu. Halkımız da hesap sorar, hareketimiz de hesap sorar, kendi değerlerini başkalarına yedirtmez. Onun için mücadeleyi kutsallık derecesinde yürüten temel değerleri doğru ele almalı ve doğru sahip çıkmayı bilmeliyiz. Bu çizgiyi asla saptırmamalıyız. Halka ve halkın değerlerine saygılı olmalıyız.

Halk geçen dönemde Önderlik gerçeğiyle en iyi şekilde bütünleşti. Hareketin ve kadronun zorlandığı dönemde örgüte sarıldı; harekete büyük güç ve değer verdi. Hiçbir hareket böyle bir halkı bulamaz. Bu halk yemiyor içmiyor, her şeyini özgürlük mücadelesinin hizmetine veriyor. Tanrı kelamıymış gibi hareketin içinde olan kadronun sözünü ve eylemini doğru buluyor, ona katılıyor. Böyle bir halktan daha başka ne istenebilir? Bize düşen bu halka saygı göstermek, ona hizmet etmek, onunla birleşmek, bu halka karşı görev ve sorumluluklarımızın gereklerini yerine getirmektir. Bunun dışına düşmek, ağalar ve paşalar olmaya özenmek yanlıştır, PKK gerçeğine aykırıdır. Ortada küçük burjuva kesimler gibi dolanıp durmak da yanlıştır. Bunun orta sınıf

eğilimi, orta yol hareketi olduğu bellidir. Bunun PKK içinde bir sapma anlamına geldiği bilinmektedir. Kürdistan'daki ideolojik ve siyasi akımlar itibariyle bunun reformist milliyetçi akımı ifade ettiği kesindir. Dolayısıyla PKK'ye reformist milliyetçi akımların kadro duruşuyla yaklaşmamak, öyle bir kadro ölçüsünü harekete dayatmamak gerekir. Öyle olsaydı, PKK hiç varolmazdı; 1970'lerin ortalarında onlarla birleşip onlara benzeşirdi. Ama öyle olmadı. PKK mücadele etti, bunları aştı ve gelişmenin çizgisini ortaya çıkardı.

Güneş kadar yalın, açık ve kesin olan bu gerçeği görmek, kabul etmek ve gereğini yapmak şarttır. Bununla bütünleşmeyi mutlaka başarmak gerekir. Bu açıdan kendimizi doğru bir çizgiye, kadro çizgisine ulaştırmaktan başka yol yoktur. Böyle olursa demokratik siyasal örgütlenme ve çalışmayı geliştirebiliriz. Demokratik Konfederalizmi geliştirip demokratik direniş mücadelesini yürütebiliriz. Demokratik serhildanı Filistin intifadasını onlarca kat aşacak düzeyde yıllarca sürdürebiliriz. Böylece sadece Kürdistan'daki inkâr ve imha sistemini de değil, onunla bağlı olan bütün devletçi despotizmi yıkacak bir serhildan düzeyini yakalayabiliriz. Kürt halkının böyle bir mücadeleyi yürütme gücü ve potansiyelinin yanı sıra, bu kadar fedakarlığı da kesinlikle vardır. Halkımız bunu geçen mücadele döneminde gösterdiği yiğitçe direnişle kanıtlamıştır. Dolayısıyla doğru yaklaşılr, doğru ele alınır ve doğru öncülük edilirse, bu halk gerçekten doğru bilinçlendirilip örgütlenir ve eyleme çekilirse, bunun için gerekli öncü kadro militanlığı gösterilirse, bütün halklara örnek olacak destanlar yazacak, her türlü geriliği parçalayacak, Kürdistan'ı bir özgürlükler ülkesi ve demokrasinin kalesi haline getirecek bir demokratik siyasal mücadeleyi ortaya çıkarma gücünü gösterecektir. Kürt halkı bunun fedakârlığına ve cesaretine sahiptir. Bunu sağlayacak öncülük de olursa, önümüzdeki süreç Kürdistan'da böyle bir mücadelenin gelişimine tanık olacaktır.

7- DEMOKRATİK SİYASETİN TEMELİ OLARAK MEŞRU SAVUNMA

Bu konuyu daha önce tanımlamaya çalıştık, demokratik siyasal mücadelenin gerilla savaşının ortaya çıkardığı gelişmeler üzerinde ve onun birikimine dayalı olarak şekillendiğini ifade ettik. PKK tarihi ile şu gerçeği net olarak belirleyebiliriz: Meşru savunma olmadan, Kürdistan’da demokratik siyaset yapmak, demokratik siyasal mücadele yürütmek, Kürt kimliğine sahip, onurlu ve özgür bir birey olarak yaşamak bir yana, bunun propagandasını yapmak bile mümkün değildir. Bu sadece bir iddia değil, PKK’nin mücadele pratiğiyle doğrulanmış ve kanıtlanmış bir olgudur. Herhangi bir siyasal içerik taşımadan ve örgütlenmeye kavuşmadan, sadece bazı özgürlükçü ilkelerin sözlü propagandasının yapıldığı dönemde bile, bunu yürüten kadroların ve hareketin kendisini savunmak zorunda kalması bunu doğrulamaktadır.

Hareketimizin böyle bir olguyla karşı karşıya gelmesinin 18 Mayıs 1977’de Antep’te **Haki Karer** yoldaşın katledilmesi olayıyla başladığını ifade etmiştik. Daha sonraki süreçte siyasete adım atmak, giderek tümüyle şiddet uygulamayı, askerileşmeyi, askeri örgütlülüğü ve gerilla mücadelesini gerektirmişti. Ancak 12 Eylül faşist askeri rejiminin çıplak zor, baskı ve zulüm dayatmasının sert bir gerilla savaşıyla zayıflatılması temelinde kitlelerin siyasal örgütlenme ve eyleminin önü açılmıştı. Böyle bir gelişme ancak böyle bir partileşme, gerilla hareketi ve gerillanın uzun bir süre inkâr ve imha sistemine darbe vurup zayıflatan, halkı bilinçlendirip eğiten ve uyarıp eyleme çeken etkisi temelinde gerçekleşmişti.

1990’larla birlikte ulusal diriliş devriminin gerçekleşmesi temelinde Kürdistan’da demokratik siyasal örgütlenme ve eylem zemininin oluştuğunu ifade etmiştik. Bu pratikte de kanıtlanmış bir olgu, bir gerçekliktir. Daha önce ‘70’li yılların sonunda ve ‘80’lerin başında bu bir iddiaydı, bir teori veya tezdi, PKK’nin görüşlerini yansıtıyordu. Fakat 15 Ağustos Atılımı temelinde gelişen pratikte ise bir pratik mücadele haline geldi, gerillaya dönüştü ve eylem oldu. Daha sonraları parti ve gerilla örgütlülüğü üzerinde halkın demokratik serhildanının gelişmesini yarattı. Böylece bir gerçek, örgüt gerçeği, halk gerçeği haline geldi. Nitekim bu artık bir iddia, bir tez değildir; üzerinde tartış-

şılacak bir konu olarak ele alınamaz. Pratikte doğrulanmış ve mücadeleyle kanıtlanmış bir gerçektir. Böyle ele almamız, algılamamız ve değerlendirmemiz gerekir.

Buradan çıkan sonuç bellidir: Kürdistan’da demokratik siyasal örgütlenme ve mücadele ancak partileşme ve gerillalaşma üzerinde yükselebilmiştir. Ancak partileşme ve gerillalaşma mücadelesi üzerinde yaratılan birikim demokratik siyasal örgütlenme ve eylemin zeminini oluşturabilmiştir. Bu doğrulanmış bir gerçektir. Buna dayanarak, yine bununla birlikte Kürdistan’ın mevcut koşullarını değerlendirerek şunu da eklememiz ve ifade etmemiz gerekir: Demokratik siyasal örgütlenme ve mücadelenin partileşme ve gerillalaşmanın ortaya çıkardığı birikimi temel alması ve meşru savunmaya dayanması bir zorunluluktur. **Meşru savunma olmadan demokratik siyasal örgütlenme ve eylem olamaz**, kitlelerin örgütlülüğü ve hareketi olamaz. Bu bir iddiadır, bir tezdır. Bu iddianın bir bölümü geçen mücadele döneminde kanıtlanmış bir tezken, bir bölümü de günümüzde yaşadığımız mücadelelerle kanıtlanan ve doğrulanan bir tez durumundadır. Sorunun böyle olması bir iddia olarak ortaya çıkmıyor, Kürdistan gerçekliğinden kaynaklanıyor. Çünkü bir defa meşru savunma temelinde eğitilip örgütlenmedikçe ve korunmadıkça, herhangi bir kitle hareketinin gelişme imkânı yoktur. Hala inkâr ve imha sistemi varlığını sürdürmeye çalışmakta, Kürt halkı hala yok edilmek istenmektedir. Kürdistan Özgürlük Hareketi uluslararası komplo tarafından ezilmeye ve tasfiye edilmeye çalışılmaktadır. Böyle bir saldırı ve imha tehdidinde olan bir hareketin demokratik siyasal örgütlenme ve mücadeleyi geliştirmesinin ancak meşru savunmaya dayanarak olacağı açıktır.

Her şeyden önce meşru savunma temelini hiçbir zaman kaybetmemeliyiz. **Meşru savunma temeline dayanmayan hiçbir ideolojik ve siyasal akım demokratik değildir.** Bu nedenle PKK’nin ve gerillanın mücadelesini esas almayan, onu doğru bulmayan ve ona dayanmayan siyasal akımları demokratik görmemek durumundayız. Böylesi akımlara şunu sormamız gerekir: Bu akımlar neye dayanıyor, kimler tarafından korunuyorlar? Bir güç eğer gerillaya dayanmıyor ve gerillanın yarattığı birikimce korunmuyorsa, o zaman inkâr ve imha sistemine, onu yürüten siyasal ve askeri güçlere dayanıyordur. Başka bir deyişle işbirlikçidir, Kürdistan üzerinde egemenlik sürdüren devletlerin uzantısıdır. Gizli ya da açık olur, bu böyledir. Bu konuda aldanmamak ge-

rekir. Gizli olanların da üzeri kazınırsa, altında derin bir işbirlikçilik, teslimiyet ve ihanet çıkar. Bu nedenle Kürdistan gerçeği ve koşullarında PKK'nin yürüttüğü partileşme ve gerillalaşma mücadelesini esas almadıkça, bu partileşme ve mücadeleyi dikkate alıp ona dayanmadıkça, Kürdistan'da herhangi bir demokratik siyasal örgütlenme ve mücadelenin gelişeceği, Kürdistan halkının demokratik örgütlenmeye kavuşturulacağı düşünülmemeli ve kabul edilmemelidir. Çünkü bu gerçekçi değildir. İkincisi, Kürdistan'da zaten imha süreci hala devam etmekte, inkâr ve imha sistemi kendi politikasını başarıya götürmeye çalışmaktadır ki, böyle bir ortamda halkın demokratik örgütlülüğünü ve siyasal eylemini bu imha saldırılarından koruyacak, bu saldırıları püskürtecek ve kıracak, inkar ve imha sistemine karşı caydırıcı rol oynayacak bir direniş gücüne ihtiyaç vardır. Bu da Halk Savunma Güçleridir, halkın öz savunması temelinde gelişen meşru savunma olgusudur.

Bu durumda demokratik siyasal gelişme sürecini şöyle ifadelendirebiliriz: Nasıl devletleşme düzenli ordu temelinde kurumlaşıyorsa, aynı şekilde Demokratik Konfederalizm de meşru savunma çizgisi temelinde kurumlaşıp gelişecektir. Dolayısıyla demokratik siyaset meşru savunma güçlerine ve meşru savunma çizgisine dayanacaktır. Böyle olmadan, savunma güçlerini geliştirmeden, meşru savunma güçlerine dayanmadan bir demokratik siyasal örgüt ve eylem geliştirebileceğini sanmak ancak vahim bir yanılgı olabilir; sonuçta felaketlerle yüz yüze bırakması kaçınılmaz bir yanlış olabilir. O nedenle bu tür düşünceler yanlıştır ve daha başından mahkûm edilmesi gerekir. Doğru düşünce olarak demokratik siyasetin zemini nasıl partileşme ve gerillalaşma ile oluşturulduysa, demokratik siyasetin örgütlendirilmesi, eylemi ve kurumlaştırılması da meşru savunma tarafından korunarak, meşru savunma çizgisine dayanarak, gerektiğinde meşru savunma güçlerince savunularak, önü açılarak, zemini güçlendirilerek ve destek verilerek yaratılacaktır. İnkâr ve imha sistemi altındaki Kürdistan'da başka türlü demokratik siyasal örgütlenme ve eylem yaratmak, yani Demokratik Konfederalizmi örgütlemek, geliştirmek ve yaşatmak mümkün değildir. Bunu en temel bir ilke olarak görmek, benimsemek ve esas almak zorundayız.

Nasıl parti öncülüğü, ideolojik öncülük demokratik siyasetin olmazsa olmaz bir koşulu ise, ideolojik öncülük ve doğrultu olmadan,

demokratik siyasal örgütlenme ve eylem olamayacaksa, aynı biçimde meşru savunma olmadan, meşru savunma güçlerine dayanmadan ve meşru savunma çizgisine oturmadan da bir demokratik siyasal örgütlenme ve eylem korunamaz, gelişemez ve varolamaz. Aynı şekilde saldırılar karşısında da kendini ayakta tutamaz ve ilerletemez. Bu husus etle tırnak kadar siyasetle iç içe geçen önemli bir husustur. Bunun böyle bir temel ilke olarak bilinmesi, belenmesi ve ele alınmasında yarar vardır. Çünkü bu bir iddia değildir, pratik de bunu doğrulamaktadır.

Demokratik siyasal mücadelenin temellerinin nasıl atılacağını belirttik. Halkın demokratik siyasal örgüt ve eyleminin gelişme süreci de bunu doğrulanmaktadır. ‘90’lı yıllara bakalım: Bu yıllarda gelişen serhildanların cesaret aldığı ve yine saldırılar karşısında onları koruyan güç meşru savunma olduğu gibi, serhildanların daha fazla gelişmemesi, etkili olamaması ve katliamlar karşısında korunamaması da meşru savunmanın zayıflığından kaynaklanmıştır. Bu da bir zayıflık etkenidir. Uluslararası komplonun imhacı saldırısı karşısında Önderliğin, halkın, çizginin ve tüm özgürlükçü birikimlerin korunması da meşru savunma direnişiyle mümkün olmuştur. Halkın, gerillanın ve tüm hareketimizin uluslararası komploya karşı **‘Güneşimizi Karartamazsınız’** adıyla geliştirdiği kampanya, başta Önderlik olmak üzere bütün devrimci özgürlükçü değerleri koruyan ve savunan en temel duruş olmuştur. Yoksa bazılarının öyle sanıp iddia ettikleri gibi uluslararası komplocu güçler bu sonucu daha başından planlayıp yaratmamışlar, Önderliği böyle bir konuma almak istememişlerdir. Uluslararası komplo imhayı dayatmıştır. Eğer imha önlenmişse, hareketin ezilmesi ve dağıtılmasının önü kısmen alınmış ve birikimler korunmuşsa, bu tümüyle Önderliğin, hareketin ve halkın fedai çizgisindeki direnişiyle olmuştur. Meşru savunma çizgisinin özü ve esası bu direniştir. Halkı yaşatan, demokratik siyasal mücadele zeminini canlı, ayakta ve güçlü tutan yine bu direniştir.

Daha sonra değişim ve yeniden yapılanma sürecinde de Önderliği sahiplenen, hareketi koruyan, değişim mücadelesinin dayanacağı temel güç olan ve değişim mücadelesinin önünü açan gerillanın aktif savunma pozisyonu olmuştur. 2000 yılında böyle bir değişim sürecindeyken, daha değişimi gerçekleştirmeden, YNK’nin hareketi imha etmek için kuşatıp teslim alarak tasfiye etme amaçlarını ve hesaplarını

meşru savunma direnişi, gerillanın aktif savunma pozisyonu kırmıştır. Böylesi bir dönemde bile hareketimiz ancak yüzden fazla kahraman evladını şehit vererek demokratik mücadele zeminini koruyabilmiş ve ayakta tutabilmiş, demokrasi hareketinin gelişmesi için gerekli imkânları var edebilmiştir. Eğer bu güç gösterilmese, saldırılar kırılmasa ve bir direniş içinde olunmasaydı, hareketin daha sonraki geleceği de kuşkusuz olmayacaktı. O zaman hareketin dağılması, tasfiyesi ve imhası gerçekleşmiş olacaktı. Bu konuda asla yanılmamak gerekir.

Günümüzde de halkın demokratik konfederal örgütlüğünü geliştirmenin ve halkı demokratik serhildan içine çekmenin temel dayanağının 1 Haziran Atılımı temelinde gerillanın geliştirdiği aktif savunma direnişi olduğu tartışma götürmez bir gerçektir. Kendisi demokratik siyasal mücadele stratejisinde temel stratejik bir atılım olmasına rağmen, siyasi güçler ve örgütlerin atılıma güçlü bir biçimde sahip çıkmadıkları ve bu konuda zayıf kaldıkları açıktır. Öyle bir durumda atılımı sahiplenene yine meşru savunma güçleri, gerillanın aktif savunma direnişi olmuştur. Meşru savunma mücadelesi sadece atılımın geliştirilmesini üstlenmemekte, aynı zamanda demokratik siyasal örgütlenme ve eylemin önünü de açmakta, bunun zeminini de güçlendirmekte, halkı bu yönde teşvik etmekte, bilinç vermekte, eğitmekte, örgütlenmeye çekmekte, görev ve sorumluluğa davet etmektedir. Gerillanın direnişi halk için yeni bir heyecan, örgütlenme ve eyleme çekme kaynağı olmaktadır. Gericiliğe darbe vurarak, onu sınırlandırarak kitlelerin demokratik siyasal örgütlenmesi için elverişli zemin yaratmaktadır. Bu Kuzey Kürdistan'da da, Kürdistan'ın diğer parçalarında da böyledir. Sağlam bir meşru savunma çizgisini tutturduğumuz ölçüde halkın demokratik siyasal örgütlenme ve eylem zemininin güçlendiği ve imkânlarının arttığı, halkta böyle bir güç, dirayet ve cesaretin geliştiği görülmektedir.

Kuzey Kürdistan'da gerilla geri çekildiğinde, halkla yan yana ya da halkın yanında olmadığında, halkta neredeyse umutsuzluk yaratılmıştı. 2003 yılından itibaren gerilla Kuzey'in önemli stratejik alanlarında yeniden mevzilendikten, 1 Haziran 2004'ten itibaren meşru savunma çizgisinde savunma direnişi içerisine girdikten, halkla yan yana gelip her şeyiyle halkı etkiler konuma ulaştıktan sonra, işte o zaman 2005 Newroz serhildanı gelişti. Halkın yeniden umudu, güveni ve isteği oluştu; örgütlenme ve eyleme geçmek için büyük çabaları gelişti.

2005 baharında Doğu Kürdistan'da tarz bakımından hiç de doğru ve etkili olmayan gerillanın belli bir mevzilenme adımı atmamasıyla birlikte halk serhildanları ilk tohumlarını verdi. Hemen halkı etkiledi. Bu da çok kısa sürede halkın demokratik örgütlenmesi ve eyleme geçmesi için çabalarını arttırması sonucunu yarattı. Kuşkusuz aynı şey Güney Kürdistan için de, Güneybatı Kürdistan için de geçerlidir. Güneybatı Kürdistan'da eğer halk hala umudunu koruyorsa, bu, Kuzey'de ve yurtdışında hareketin duruşuyla, gerillanın direnişiyle ve Önderlik duruşuyla, bir de bunun Güneybatı Kürdistan'a çok cüzi yansımalarıyla olmaktadır. Birkaç gerilla hareketliliği, hiç örgütlenme yapamadığımız ve halka yön veremediğimiz bir dönemde bile, Güneybatı Kürdistan'daki halkta umut ve heyecan yaratmakta; halkın harekete karşı inancını ve güvenini korumasını sağlamaktadır. Güney Kürdistan'da da PKK'yi PKK yapan, demokratik zemini koruyan, halk için bir demokrasi umudu ve bilinci olan gerillanın Güney Kürdistan'ın stratejik alanlarındaki mevzilenmesidir.

Bütün bunlar göstermektedir ki, hareketimiz güncel planda da meşru savunmayı geliştirdikçe, çizgisini netleştirdikçe, güçlerini büyütüp doğru mevzilendirdikçe ve gerektiğinde harekete geçirdikçe, demokratik siyasal örgütlenme ve mücadelenin hem zemini güçlenmekte hem de gelişimi yaşanmaktadır. Bunsuz herhangi bir gelişmenin olması imkansızdır. Meşru savunmaya dayanmadan, onunla beslenmeden ve onu esas almadan herhangi bir yerde gelişmiş bir siyasal eylemlilik ve örgütlülük ortaya çıkarılamaz, çıkarılamamıştır.

Yurtdışında da halkın siyasal örgütlenme ve eyleminin tümüyle Kürdistan'daki savunma pozisyonuna, gerillanın mevzilenmesine ve eylemine dayandığı, halkı tümüyle eğitip örgütlenmeye ve eyleme iten gücün dağda mevzilenmiş gerilla gerçeği olduğu kimsenin inkâr edemeyeceği bir husustur. Böyle olunca demokratik siyasal mücadelede meşru savunmanın hayati yönlendirici, koruyucu ve ön açıcı rolü rahatlıkla görülebilir. Madem ki meşru savunmanın rolü böyledir, bu kadar etkisi vardır, o zaman bu çerçevede demokratik siyasal örgütlenme ve eylemin bir biçimi ve dayanağı olarak meşru savunmayı anlamamız, meşru savunma çizgisini geliştirmemiz, meşru savunma güçlerini büyütmemiz ve örgütlememiz, meşru savunma mücadelesini yerinde, zamanında ve gerektiği kadar kullanmamız şarttır. Doğru anlayış ve pratik ancak bu olabilir.

Peki, meşru savunma nedir? Meşru savunma her şeyden önce bir zihniyet işidir. Dolayısıyla meşru savunmayı sadece askerlikle ilgili bir iş ya da silah olayı olarak görmemek gerekir. Meşru savunma bir zihniyet, bir anlayış, bundan doğan bir örgütlenme ve duruştur. Önder APO demokratik siyasetin geliştirilmesini değerlendirirken, bunun temel duruşu olarak **“Kendini savunmayı bil”** şiarını ortaya attı. Demokratik siyasal örgütlenme ve eylemin ancak kendini savunmayı bilenler tarafından geliştirilebileceğini vurguladı. Bu hususu böyle görmek durumundayız. Yeniden vurgulamak gerekirse, meşru savunma bir duruş, bir zihniyettir; saldırılar karşısında kendini tanıma ve anlama, kendi gerçeğini ve koşullarını bilme, saldırıları boşa çıkartacak, kendini koruyup yaşatacak ve geliştirecek kadar örgütlü ve dirençli kılma, yeterli araç gerece kavuşturma ve mevzilendirme işidir. Bunun yalnızca askeri bir duruş olmayacağı açıktır. Sivil duruş da böyledir. Bunun sadece kadrolar ve örgüt için gerekmeyeceği açıktır. Meşru savunma bütün halk için gereklidir. Bu nedenle öncelikle meşru savunma duruşunu ve bilincini edinmemiz gerekir. Meşru savunma bilinci kendi kimliğini, gerçekliğini, özgürlüğünü ve yaşam haklarını bilmek ve tanımak, onları savunma azmine, kararlılığına ve gücüne ulaşmak demektir.

PKK'den önce Kürt toplumunun meşru savunma bilinci kaybolmuştu. İnkâr ve imha sisteminin isyanları bastırarak Kürt toplumunda yarattığı durumun en temel özelliği meşru savunma bilincinin kırılması ve kaybettirilmesi idi, insanların meşru savunma bilincinden koparılması idi. Dolayısıyla meşru savunma temelinde direnç gösterme odaklarının kırılması idi. Bu en tehlikeli durumdu. Toplum bir bütün olarak her türlü imhacı, inkârcı ve hakaret dolu saldırılar karşısında kendini savunamaz konuma düşürülmüştü. Hakareti göremiyor, bilemiyor, anlayamıyordu. Görse veya bilse bile, ona karşı duracak bir gücü, duruşu ve araç gereci yoktu. Dolayısıyla direnemeyeceğini, dirense de başarı sağlayamayacağını görüyor, bu yüzden herhangi bir direnişe giremiyordu. PKK'nin Kürt toplumunda yarattığı en temel değişikliklerden bir tanesi, bu kölece de değil, kölelikten daha geri olan duruşun kırılıp aşılması; insanları kendini tanıyan, toplumu kendini bilen, anlayan, örgütleyen, doğru ile yanlış ayrımını yapabilen, hakareti tanıyan ve bu temelde saldırılar karşısında kendi iradesini, isteğini ve kararlılığını ortaya çıkaran bir düzeye getirmesidir. Bu te-

melde saldırılar karşısında kendini savunma direnişini yürüten konuma yükseltmesidir.

Aslında geçen dönemdeki direniş de çok büyük oranda meşru savunma direnişi kapsamında oldu. Belki amaçları biraz farklıydı. Tabii PKK'nin eski programı, ideolojik ve siyasal çizgisi devletçi paradigmaya dayanıyordu. Dolayısıyla mevcut devlet sistemlerinin parçalanıp yerine sosyalist devlet denen devlet yapılarının kurulmasını tasarlıyor, komşu toplumlarda bunu öngörüyordu. Kürdistan'ı egemenlik altında tutan devletlerin böyle bir değişime uğratılmasını ve bu temelde Kürt sorununun özgürce çözüme kavuşturulması için gerekli zemininin yakalanmasını hedefliyordu. Bunun o devletlerin içinde mi, yoksa onlarla birlikte veya ayrı devlet olarak mı şekilleneceğini koşullara bırakıyordu. Ama yine de devletçi paradigmaya bağlıydı. Bu nedenle devletin temeli olan ordu yaratma hedefi vardı. Bu çerçevede ordu yaratacak düzeyde savaşı ele aldı ve askeri örgütlenmeye yaklaşmak istedi. Ama bunların hepsi esas itibariyle birer teorik tez olarak kaldı. PKK bunların yüzde doksan beşini hayata geçiremedi. Ancak gerilla düzeyinde bunu hayata geçirebildi. Ordulaşmak, ordu yaratacak düzeyde savaşmak ve bunu devlete dayandırmak, pratikleşmeyen ve gerçekleşmeyen bir hedef olarak kaldı. Bu nedenle pratiğin yüzde doksan beşi meşru savunma düzeyinde gerçekleşti. İnkâr ve imha sisteminin saldırıları karşısında örgütün, halkın ve gerillanın kendini, halkın varlığını, geleceğini ve özgürlüğünü savunması düzeyinde kaldı. Direniş çok büyük ölçüde bir meşru savunma direnişi oldu.

Stratejik değişim ve yeniden yapılanma sürecinde, Önder APO bu konuda tamamen düzeltme yaptı ve değişikliğe gitti. Devletçi paradigma aşıldı; bunun yerine demokratik, ekolojik ve cinsiyet özgürlükçü toplum paradigması geçirildi. Bu çerçevede devlet olmayan demokrasiyi inşa etmeyi ve Demokratik Konfederalizmi yaratmayı öngördü. Dolayısıyla devletçi paradigmadan kopmak, ordu hedefinden ayrılmak anlamına geldi. PKK düzenli ordu kurmaktan vazgeçti. Onun yerine Demokratik Konfederalizmin dayanağı olarak meşru savunma çizgisini, mücadelesini ve öz savunma örgütlenmesini öngördü. Önderlik bu çizgiyi öncelikle kendini savunma ve başkalarına saldırmama çizgisi olarak ifade etti. Önder APO bu konuda şunları belirtti: “Dünyayı yenecek gücümüz olsa da hiç kimseye saldırmayacağız; bütün dünya birleyip üzerimize gelse de meşru haklarımızdan asla vazgeç-

meyeceğiz.” Önderlik çizgisinin meşru savunma ilkesi bu temelde somutlaştı, meşru savunma çizgisi buna göre oluştu. Meşru savunma bilinci de bu temeldedir. Öncelikle bu bilinci geliştirmek, edinmek ve tüm topluma hâkim kılmak gerekir.

İkincisi, meşru savunma örgütlenmesi ve mücadelesinin doğru anlaşılması gerektiğidir. Mademki devletçi paradigmayı aştık, dolayısıyla düzenli ordu kurma hedefinden vazgeçtik, ordu kurmayı reddettik, o zaman Demokratik Konfederalizmin meşru savunması nasıl gerçekleşecektir? Bir bilinç, bireyin ve toplumun topyekûn bir duruşu olmakla birlikte, saldırılar karşısında ilk elden direnişe ve harekete geçecek güçleri, dayanakları ve dinamikleri nasıl olacaktır? Bu konuda da gerillanın Halk Savunma Güçleri biçiminde yeniden yapılandırıldığı bilinmektedir. Gerilla yeniden organize edilip bir meşru savunma kuvveti olarak örgütlenilmekte, böyle bir çizgiye çekilmekte, bu temelde eğitilip buna göre örgütlenilerek mevzilendirilmekte; meşru savunma çizgisinin gerektirdiği temelde ve yine demokratik siyasal mücadele stratejisinin uygulanmasına bağlı olarak eyleme geçirilmeye ve kullanılmaya çalışılmaktadır. Şimdi hareketimiz gerillayı demokratik siyasal mücadele stratejisinin hayata geçirilmesi çerçevesinde her dönemin gerektirdiği taktik eylemliliğe göre mevzilelendirmekte ve harekete geçirmektedir. Mevcut mevzilenmemiz demokratik siyasal mücadelenin gereklerine göredir. Mevcut aktif savunma pozisyonu da öyledir. Dikkat edilirse, gerilla bazen pasif savunmaya çekilmekte, bazen aktif savunmaya geçmekte, bazen düşük yoğunluklu çatışmayı, bazen orta yoğunluklu savaş düzeyini hedeflemektedir. Kendini daha şiddetli direnişlere hazır tutmaktadır. Topyekûn düşman saldırıları karşısında çizgiyi, Önderliği ve halkı savunabilmek için ne gerekiyorsa ona göre kendisini hazırlamayı öngörmektedir. Kısacası gerilla yeni bir çizgiye çekilmiştir.

Meşru savunma kapsamı içerisinde gerillanın rolü nedir? Demokratik Konfederalizm gerillaya dayalı bir hareket mi oluyor? Bunu da şöyle tanımlamak mümkündür: Gerilla meşru savunmanın çekirdek gücü, öncü gücüdür. Gerillayı sadece meşru savunma kuvveti olarak görmemek, meşru savunmayı sadece gerilla ile sınırlandırmamak, sadece gerillaya dayandırmamak gerekir. Gerilla onun öncü bir parçası, öncü çekirdeği ve biraz daha profesyonel olan kesimidir. Aslında HPG’yi halkın meşru savunma bilinci edinmesini sağlayan, meşru sa-

vunma örgütlülüğünü ve eğitimini geliştiren, meşru savunma direnişini yönlendiren ve koordine eden bir kurum olarak görmek daha doğrudur. HPG öncü güç olarak direnişin yükünü omuzlayan, ama meşru savunmayı sadece kendisiyle sınırlı tutmayan bir olgudur. Meşru savunma örgütlenmesi bunu aşan bir konumda olmak zorundadır. Bu da kadın-erkek halkın tümünün eğitilip silahlandırılması ve kendini savunur hale getirilmesi, yani tümüyle bir öz savunma gücü düzeyine çıkartılmasıdır. Önder APO **Bir Halkı Savunmak** adlı kitabında halkın öz savunmasını meşru savunmanın temel dayanağı olarak tanımladı. Bu bizim meşru savunma örgütlüğümüzün esası olmaktadır.

Demek ki, devletçi paradigmanın gerilladan düzenli ordu yaratma hedefine karşı demokratik konfederalizm çizgimizin gerilla anlayışı, gerilladan halkın öz savunma örgütlülüğünü yaratmayı, halkın öz savunma bilincini edinmesi, eğitilmesi ve örgütlendirilmesini sağlayan bir kuvvet olarak gerillaya rol oynatmayı hedeflemekte; tüm halkın bilinç, eğitim ve örgütlülük düzeyiyle gerillanın koordine gücü olduğu öz savunma konumuna getirilmesini öngörmektedir. Meşru savunma çizgisinde halkın öz savunma düzeyinde kendini zihniyet, örgütlülük, kültür, siyaset ve askeri bakımdan savunması, silahlı halkın gerektiğinde savunma rolünü oynaması temel çözüm olarak öne çıkmaktadır. Böylece düzenli ordunun devlet yaratan gerçeği son bulmakta, düzenli ordunun baskı ve zor aygıtı olması ve dolayısıyla sömürünün gerçekleştiği zemini yaratması ortadan kalkmaktadır. Öz savunma biçiminde örgütlenen tüm halkın içinde herhangi bir baskı ve zor aygıtı olmayacağına göre sömürü ve adaletsizlikler de, birilerinin diğerleri üzerinde üstünlüğü, hâkimiyeti ve sömürüsü de olmayacaktır. Sadece öz savunma kapsamındaki silahlı halk kendi varlığına, özgürlüğüne ve geleceğine yönelen saldırılar karşısında kendisini savunacaktır. Gerilla da hem böyle bir savunmayı hazırlayacak, hem de gerektiğinde savunma direnişini koordine edecektir. Meşru savunma yapılanmasını da böyle anlamak ve tanımlamak en uygun ve doğru olanıdır.

Dikkat edilirse, meşru savunma demokratik siyasetin her yerinde vardır. Bir bilinç olarak vardır, halkın öz savunma örgütlülüğü olarak vardır, herkesin kendini savunması olarak vardır. Bu nedenle Koma Komalên Kurdistan (KKK) Sözleşmesi meşru savunma yükümlülüğü tanımlı getirdi; meşru savunma kapsamında herkesin ülkeyi, halkı,

özgürlüğü ve geleceği savunmakla yükümlü olduğunu ifade etti. Bu yükümlülük şu anlama gelmektedir: Bu yapıldığı, böyle bir düzey kazanıldığı ölçüde, Kürt halkının her türlü saldırı karşısında kendi özgürlüğünü ve geleceğini savunması, onurunu koruması ve her türlü zorbalığı alt etmesi mümkün olacak; bu da demokratik siyasal örgütlenme ve eylemin temel bir parçasını ifade edecektir. Böyle algılamak en doğrusudur. Halkın demokratik siyasal örgütlenmesi ve eyleminin temelinde meşru savunma örgütlülüğü, eylemi ve bilinci vardır, öz savunma örgütlülüğü vardır. Bunun koordine eden biraz profesyonelleşmiş çekirdek güçleri ve bir de genel yükümlülük çerçevesinde herkesin katıldığı bir savunma konumu vardır. Bu da demokratik bir örgütlenmedir, askeri özellikler taşıyan bir siyasal örgütlenmedir.

Demek ki meşru savunma hem bir bilinç, hem bir siyasal örgütlülük, hem de bir askeri güç ve konum kazanma olayıdır. Meşru savunmayı böyle değerlendirerek demokratik siyaset içerisindeki yerini tanımlamamız gerekir. Bu çerçeve içinde çekirdek gerilla gücü olarak HPG, Demokratik Konfederalizm sistemi içerisinde özerk bir yapı arz etmektedir. Yani kendi alanının sorumlu gücü durumundadır. Hem bilinci geliştirmede, hem eğitim ve örgütlenmeyi yaratmada, hem de gerekli yerde ve zamanda gerektiği düzeyde direnişi geliştirmede sorumlu bir öncü güç, bir mücadele gücü, örgütlü güç, çekirdek güçtür. Ancak temel görevi bütün yükü omzuna almak değil, halkta meşru savunma bilincini geliştirmek, halkı meşru savunma çizgisinde eğitip örgütlemek, donatmak, halkın saldırılar karşısında direnişine öncülük edip koordine etmektir. Bunu yaptığı ölçüde HPG görev ve sorumluluğunun gereğini yerine getirmiş ve başarmış olacaktır.

Halk Savunma Kuvvetleri'nin doğru tanımı ve görev kapsamı böyledir. Bunu doğru anladığı ve gereklerini yeterince yerine getirdiği ölçüde görev ve sorumluluklarını başarmış olacaktır. HPG'nin başarısı, görev ve sorumluluklarının gereğini yerinde ve zamanında yeterince yerine getirme durumu buna göre ölçülüp tayin edilecektir. Anlayışı, örgütlenmesi, mevzilenmesi ve niceliği buna göre olacaktır. Önder APO, "Gerillanın sayısı gerekirse yüz bine çıkarılabilir" dedi. Ama esas olarak gereken düzeyi tutturmak, somutta ise halkın öz savunma içine çekilmesini ve bu temelde bütün Kürdistan'da örgütlü kılınmasını geliştirmek HPG'nin temel yaklaşımı ve görevi olacaktır.

HPG'nin şimdi bu konumunu ne kadar sürdürdüğü, bu konuda ne kadar yeterli olduğu elbette ayrı bir tartışma ve değerlendirme konusudur. Hareketimiz bunu yapmakta, HPG'nin kendisi yapmakta, halkımız ve dış güçler bu konuda değerlendirmelerde bulunmaktadır. Herkes kendisine göre HPG'nin varlığına, mevcut duruşuna ve yürüttüğü mücadeleye anlam vermektedir. HPG'nin meşru savunmanın temel bir dayanağı olduğu, temel bir duruşu olduğu kesindir. Bütün gerici saldırıların boşa çıkmasında, demokratik siyasal mücadele zemininin korunması ve geliştirilmesinde temel rolü HPG'nin varlığı ve duruşu oynamaktadır. Bu zemin varolduğuna, böyle bir örgütlenme ve eylem çalışması yapabildiğimize göre, demek ki HPG önemli bir rol oynuyor. Önemli bir güç ve varlık gösteriyor. Bunun kesinlikle küçümsememesi gerekir. Hiç kesintiye uğramadan, değişim ve yeniden yapılanma döneminde de HPG bu rolünü oynamış bulunuyor. Böyle bir görev ve sorumluluk içinde duruyor. Bunu doğru anlamak, önemsemek ve gerekli dikkati göstermek durumundayız.

Şu gerçeği iyi bilmek zorundayız: Eğer HPG'de bir kopukluk olsaydı, o zaman hareketin devamlılığı tehlikeye girerdi. Yine HPG çok zayıf düşseydi, hareketin stratejik değişim, yenilenme ve yeniden yapılanma çalışmalarında başarı sağlaması zora girmiş olurdu. Bu kesindir. Eğer bu alanlarda zayıflıklar yaşanmış ve zorlanmalar olmuşsa, elbette bunda HPG'nin zayıflığının da rolü vardır. Ama hareket kendini değişim ve yeniden yapılanmaya uğrattığına, her türlü saldırı karşısında kendini savunup yeniden yapılandırarak atılım sürecine soktuğuna göre, demek ki HPG'de bir kesinti olmamıştır; devamlılık ve gelişme vardır. Zayıflıkları olsa da, görev ve sorumluluklarının bilincinde ve başında olma durumu söz konusudur. Öncelikle bu gerçeği tespit etmek durumundayız.

Diğer yandan HPG'nin meşru savunma düzeyini ne kadar tutturduğu, saldırılar karşısında savunma görevini etkili ve başarılı yapabilecek güce, örgütlenmeye, eğitime, mevzilenmeye ve etkinliğe ne kadar sahip olduğu sorgulanması gereken bir durumdur. Sorgulanması gereken bu konulardaki yeterliliğidir. Yoksa bir sürekliliği, kesintisizliği ve dolayısıyla temel rol oynama durumu olmuştur. Bu anlamda önemli bir pozisyona sahiptir. Fakat yeterliliği konusunda tartışılması gereken önemli hususlar bulunmaktadır. Bunlar bizzat kendi kapsamında tartışılmaktadır. Aynı şekilde anlayışı, ideolojik donanımı, siya-

sal bakışı, örgüt yapısı, teknik donanımı ve askeri eğitiminin ne kadar yeterli olduğu da tartışılabilir. Kuşkusuz eksiklikleri vardır, belli bir düzeyi de vardır, ama daha da geliştirilmesi gerekmektedir. Komutanının yeni Önderlik paradigmasını ve KKK sistemini gerçekten ne kadar özümsemiştiği, meşru savunma çizgisine ne kadar hâkim olduğu, komutanlık vasıflarıyla ne kadar dolu olduğu sorgulanması gereken hususlardır. Bu noktada da eksiklikler ve eleştirilmesi gereken yönler vardır.

Yine HPG'nin nicelik bakımından eleştirilmesi gereken yanları vardır. Niceliği ne kadar yeterlidir? Kürdistan sathında ne kadar mevzilenmiştir? Dolayısıyla demokratik siyasetin gerektirdiği askeri aktivite ve taktik eylemliliği zamanında ve gerektiği kadar gösterebiliyor mu? Bunda eksiklikleri ve zayıflıkları var mı? Ne kadar taktik değiştirme esnekliğine sahiptir? Bütün bunlar bu son dönemlerde HPG kapsamında tartıştığımız önemli hususlardır; tartışma, yenilenme ve değişim gerektiren hususlardır. Bu konularda hatalı anlayışlar, tutumlar ve yetersizlikler de bulunmaktadır. Bunlar eğitimle, tartışmayla, eleştiri-özeleştiriyle aşılmaya çalışılmaktadır. Kendini büyüme konusunda HPG'nin ne kadar çaba sahibi olduğu da tartışılıp eleştirilmektedir. Bu anlamda HPG'nin kendi kendini ne kadar doğru ele aldığı, meşru savunma çizgisini kendi kapsamında ve halk düzeyinde ne kadar geliştirip uyguladığı önemli tartışma, değerlendirme ve eleştiri konularıdır. Mevcut durumda meşru savunmanın tartışılma ve değerlendirilmesinin bir yanı budur.

Öte yandan demokratik siyasal mücadele yürüten güçler meşru savunmayı ne kadar doğru anlıyor ve ele alıyorlar? Dolayısıyla demokratik siyaseti ne kadar doğru anlayıp ele alıyorlar? Meşru savunma karşısında görev ve sorumluluklarını ne kadar yerine getiriyorlar? Bu noktada daha fazla eleştirilmesi gereken yanlar söz konusudur. Bu konuda halkı eleştirmek elbette doğru olmaz. Halk en değerli evlatlarını mücadeleye veriyor. Şehit anaları, gerilla anaları ve aileleri gerçekten de kutsallık derecesinde gerillaya bağlıdır. Gerillanın gelişimi için çalışıyor ve varını yoğunu ortaya koyuyor. Bu konuda istisnai zayıflıklardan öte, genelde çok olumlu bir pozisyon yakalanmıştır.

Gençliğin durumunun da değerlendirilmesi gerekir. Yeni kuşakların mücadele bayrağını sahiplendikleri, bayrağı yere düşürmedikleri bir gerçektir. Stratejik değişim ve yeniden yapılanma döneminde

gençlik gerillaya sahip çıktı. Uluslararası komplonun saldırıları karşısında gerillalaşarak komploya karşı mücadele etmeye çalıştı ve Önderliğe sahip çıktı. Bu anlamda Kürt gençliği asgari düzeyde görev ve sorumluluğunun bilincinde oldu. Gerillanın değişim ve yeniden yapılanma sürecinde yenilenmesini, taze kan katarak gerillanın yeniden oluşmasını sağladı. Bu temel ve çok önemli bir gerçektir. Bu olmasaydı hareketin varlığı, geleceği ve değişim sürecini başarıyla gerçekleştirmesi tehlikeye girebilirdi. Bu anlamda gençliğin önemli bir bilinç yoğunluğu içinde olduğunu, tutarlı davrandığını, geçmiş süreçte büyük fedakârlıklar gösterip bedeller ödeyerek ve binlerce şehit vererek yaratılan devrimci değerleri korumak ve savunmak için fedai çizgisinde kendini mücadeleye verdiğini söyleyebiliriz. Bu da bir gerçektir. Bu anlamda gençliğin duruşu olumludur. Önderliğe, şehitlere, halka ve mücadele değerlerine layık bir duruştur bu. Fakat yetersizdir, azdır, sınırlıdır, eksiklikleri vardır. Kuşkusuz bunun aşılması gerekir. Daha büyük sonuçlar alabilmek ve başarı kazanabilmek için bu olumluluğun artırılması, büyütülmesi ve ileri götürülmesi zorunludur. Bu anlamda eleştirilmesi gereken yanları vardır. Mevcut olana razı olmamak ve yeterli bulmamak, bütün parçalarda gençliğin bu zayıf yanını eleştirmek, yurtdışında Kürt gençliğinin daha büyük bir istek ve çabayla gerillaya katılma, dağa çıkma ve gerillayı büyütme gayret ve çabası içinde olmak gerekir.

Demokratik siyasal mücadele yürüten güçlerde ise ciddi zayıflıkların, eleştirilmesi gereken yanların bulunduğu açıktır. Bu konuda anlayış sapması içinde olan, kaygılarla hareket eden ve pasifizm içinde olan güçler vardır. Bunun bütün Kürdistan parçalarında yaşandığı ve şiddetle eleştirilmesi gerektiği açıktır. Gerillaya yaklaşım demokratik siyasete yaklaşımdır. Hiç kimse gerillaya ve meşru savunmaya doğru yaklaşmayan birinin demokratik siyaseti doğru anladığını ve yürüttüğünü söyleyemez. Böylesi bir durumda hiçbir başarı çıkmaz. Örneğin Kuzey Kürdistan'da birçok DEHAP yetkilisinin gerillaya gitmeyi teşvik etmek bir yana bunu engellediğini iyi biliyoruz. Dağa çıkan yüzlerce genç bunu söylüyor. Cezaevinden çıkmış bazı arkadaşlarımızın gerillaya gitmeyi gereksiz gördüğünü ve bunu propaganda ettiğini de biliyoruz. Şunu söyleyebiliriz: Gerillaya bu biçimde yaklaşan, devrimci olmayı bir yana bırakın, demokrat olması bile mümkün değildir. Öylelerinin demokratik siyasal mücadeleyi anlayıp yürütmesi imkan-

sızdır. İsteseler bile başarılı olamazlar. Bunlar demokratik siyasete ve siyasal mücadeleye doğru yaklaşmıyorlar demektir.

Bazı genç arkadaşlara şu bilinç verilerek istenmiştir: “Siz dağa giderseniz gençlik kollarımız zayıflar, dolayısıyla örgütlenmemiz zayıflar, onun için gitmeyin.” Halbuki gerilla ve meşru savunma ne kadar güçlü olursa, demokratik siyasetin zemini de o kadar güçlü olur, yine demokratik siyasal örgütlenme ve eylem de o kadar güçlü gelişir. Bunun tersi de geçerlidir: Gerilla, yani meşru savunma alanı ne kadar zayıf olursa, demokratik siyaset alanı da o kadar zayıf olur. Meşru savunma alanı tükenirse demokratik siyaset kalmaz. Bu durumda teslim olmak gündeme gelir. Bu durumda olana da demokratik siyaset yapıyor diyemeyiz, ancak teslim olmuş diyebiliriz. Böylesi örnekler var mıdır? Evet, vardır. Güney Kürdistan’daki durum ve PÇDK pratiğimiz bunun en ilginç örneklerinden biridir. Burada gerilla teslim edildi. Bunun nasıl olduğu, provokatif-tasfiyeci eğilimin en büyük zararı burada verdiği bilinmektedir. Ancak şimdi bunun sonucunu değerlendirebiliriz. Eğer Güney Kürdistan’ın stratejik dağlık zemininde, Medya Savunma Bölgelerinde gerilla üslenmesi olmasa, Güney Kürdistan’da demokrasi ve direniş diye hiçbir şey kalmaz; en katı bir feodal despotizmden başka bir şey ortaya çıkmaz ve hiçbir demokratik güç nefes bile alamaz. Eğer bunlar hala oluyorsa, bu durum Medya Savunma Bölgelerinde gerillanın varlığından ve üslenmesinden ileri geliyor.

Oysa bununla yetinmemek gerekiyordu. Güney Kürdistan’da da demokratik siyasetin temeli meşru savunmadır, meşru savunma güçleridir. Ama PÇDK’nin gelişim sürecinde öyle mi oldu? Hayır. Meşru savunma güçleri terhis edilip evlerine gönderildiler. Sonunda geriye ne kaldı? PÇDK’nin tükenmesi gerçeği ortaya çıktı. Oysa demokratik siyaset ayrıdır, teslim olmak ayrıdır, teslimiyetçi çizgiye düşmek ayrıdır. Bunların birbirine karıştırılmaması gerekir. Dikkat edilirse, ne KDP ne de YNK öyle bir duruma düşmediler. Biraz devletçi bilinçleri vardı ve kendi savunma güçlerini daha da büyötmeye çalıştılar. Şimdi güçlerini Irak’ın ordusu yapmaya çalışıyorlar. Neredeyse Irak Genel Kurmaylığını ele geçirmiş durumdalar. Elbette bunu boşuna yapmıyorlar. Halk üzerinde egemenlik sürdürmenin aracı olduğu ve öyle yaparlarsa egemenliklerini daha çok güçlendireceklerini bildikleri için yapıyorlar. Ne var ki PÇDK bunun tersi yönde davrandı. Yanlışlık yapıldı ve gerillaya katılım çalışması yapılmayarak bu yanlış sürdürölüyor. “Güney

Kürdistan'dan gençler gerillaya katılırsa ABD karşı çıkabilir, KDP ve YNK'nin ne diyeceği belli olmaz" deniliyor. ABD ne kadar karşı çıkarsa çıksın, KDP ve YNK ne derlerse desinler, biz gericilikten çekinerek demokratik duruş ve mücadeleden vazgeçemeyiz.

Bu bakımdan aslında '90'lardan beri bu sahada belli bir gelişme olmuştu. Bu gelişme '97'den sonra çok daha güçlenmişti. Bunun önemli bir kısmını kaybettik. Ama yine de Kürdistan'a bütünlük içinde bakabilen, ulusal davranabilen, diğer Kürdistan parçalarıyla ilgili olan, özverili ve dirençli olan gençler gerilla içerisinde yer alıyorlar. Burada Dersim'de şehit düşen Süleymaniyeli arkadaşımız **Ali Zagros**'u saygıyla anmamız; gerçekten de büyük bir duruş, duygu ve anlayış olarak takdir etmemiz gerekir. Bazı çok bilmiş geçinen ve kendilerini siyasetçi sananların yanlış yaklaşımlarına karşı doğruyu onun savunduğunu, doğru olanı onun anladığını, doğru duruş ve düşüncenin onunki olduğunu kabul etmek ve takdirle anmak görevimizdir. Gerçek budur, doğru budur.

Güneybatı Kürdistan'da da hatalı yaklaşımlar vardır. 2001'den bu yana bu alandan gerillaya katılım olmamıştır. Son aylarda zorlamayla ancak birkaç kişi gerillaya katılmış durumdadır. Gençliğin gerillaya katılmada istekli davranmadığı söyleniyordu. Araştırmalar gerçeğin böyle olmadığını ortaya çıkardı. Tersine, gerillaya katılmakta istekli bir gençlik vardır, ancak siyasal çalışmaları yürüten güç bunları katmaya yanaşmamaktadır. Gerekçesi de oldukça ilginçtir: Güneybatı gençlerinden zaten çok fazla katılım olmuş, daha fazlasına gerek yokmuş! Önünün alınmaması halinde, bu teslimiyete kadar gidecek tehlikeli bir görüştür. Bu zihniyet demokratik siyaset örgütlemeyi, halkı örgütleyip savunamaz; çok tehlikeli ve yanlış bir zihniyettir. Her şeyden önce gerillaya insan katılımını pazarlık gibi ele almak ideolojik kopukluğu ifade ediyor; özgürlük ve eşitlik çizgisinden uzaklığı anlatıyor. Öte yandan bu ulusal değil çok yerelci bir tutumdur; demokratik bir tutum değildir, siyaset örgütleme gücü yoktur, yanlıştır. Mahkûm edilmesi ve derhal düzeltilmesi gerekir.

Doğu Kürdistan'da ise kısmi bir gelişmeden söz edilebilir. Ama güce ve potansiyele göre bunu yeterli görmek mümkün değildir. Oradaki siyasi örgütlenmemizin de bu konuda hatalı anlayışları vardı. Geçen dönemde "Dil ayrılığı ve lehçe farklılığı var, gençlerimiz genel içinde eziliyorlar" denilerek bölgecilik ve ayrımcılık yapılmaya çalışıldı.

Dolayısıyla hem katılım için çaba harcanmadı, hem de katılanlar ayrı tutulmak istendi. Bu olumsuzluk yoğun bir tartışma ve eleştiriyile aşılmış durumdadır. Bu konuda bir düzeltmenin yaşandığı söylenebilir. Böyle düşünenler işbirlikçi milliyetçi çizgiden etkilenenlerdi ve nitekim kaçıp o çizgiye teslim oldular. Böylesi bir ayıklanma yaşandı. Durum şimdi biraz daha düzeltilmiştir denilebilir, fakat yeterli olduğu söylenemez. Çok güçlü bir gerilla potansiyelinin olduğu bir alanda mevcut düzeyi yeterli bulmak imkansızdır. Bunun da dikkatle ele alınıp değiştirilmesi ve gerillaya katılımın büyütülmesi gerekir. Çünkü gerilla bütün Kürdistan ve Kürt halkı için meşru savunmayı örgütleyen çekirdek bir kuvvettir. Bir parçanın gücü ya da yerel bir güç değil, ulusal demokratik bir güçtür, bir savunma gücüdür, bütün Kürt halkının gücüdür, tüm Kürdistan parçalarının ve yurtdışındaki halkın gücüdür. Hiç kimse onu kendisi için sayamaz, kendi parçasına veya örgütüne bağlayamaz. Öyle yaklaşmak, gerillaya kötülük yapmak ve yanlış yaklaşmak olur.

Esas olarak bu yaklaşımı kesinlikle kırarak aşmak, gerillayı tüm Kürdistan'ın ve tüm parçalardaki Kürt halkının gücü olarak görmek gerekir. Ulusal bir güç, demokratik bir güç, halk savunma gücü, öncü bir güç olarak görmek ve kutsallık düzeyinde mücadele yürüten güç olarak ele alıp önemsemek, güçlendirmek ve gerillaya hizmet etmek herkesin kaçınamayacağı görevi olmalıdır. Bunu en temel yurtseverlik ve demokratik tutumu olarak belirlemeli; bir kişinin ne kadar yurtsever ve demokrat olup olmadığını bunun karşısındaki tutumuna ve bu temelde ne kadar görev yapıp yapmadığına bakarak tayin etmeliyiz. Doğru ölçü budur. Bunu yaptığımız ölçüde demokratik siyasal çalışmalar için de en doğru tutuma girmiş oluruz.

8- DEMOKRATİK SİYASETİN KİTLE ÇİZGİSİ

Demokratik siyasetin kitle çizgisi stratejik tanımlama anlamına da gelir. İdeolojik çizgiyle de bağlıdır ve dolayısıyla önemlidir. Her hareketin ideolojik çizgisine bağlı olarak bir kitle çizgisi olur. Kitle çizgisi bir hareketin kimleri esas aldığını, kime öncülük rolü verdiğini, kimleri daha geri planda tuttuğunu, hangi kesimlere nasıl yaklaşmayı öngördüğünü belirlemesini ifade eder. Bu temelde kitle örgütlenmelerinin tanımlanmasını ve belirlenmesini de gerektirir.

PKK Hareketi, partileşmeye ve politik bir hareket olmaya yöneldiği andan itibaren geliştirilen ideolojik çizgisine uygun bir biçimde bir kitle çizgisi de oluşturmuş, stratejisini tanımlamıştı. Ona göre halk çalışması yaptı, örgütlenmeler geliştirdi ve mücadele etti. Kuşkusuz bunun her yerde doğru biçimde anlaşıldığı, çizgiye uygun bir yaklaşımın benimsendiği ve örgüt çalışmasının yürütüldüğü söylenemez. Birçok alanda bu konuda yetersizlikler ve hatalar yaşandı, eleştiriler gelişti, özeleştiriler verildi, hatta soruşturmalar yapıldı. Çünkü kitle çizgisine tersinden yaklaşımlar da çıktı. Ya da egemen güçler PKK adına çalışma yürütenleri etkileyip kandırdılar, kendi çıkarları doğrultusunda yönlendirdiler. Dolayısıyla halkla ilişkiler ve kitle sorunlarına yaklaşım konusunda PKK'nin ideolojik ölçülerine ters düşen tutumlar ve pratikler çıktı. Bunlar eleştiri-özeleştirisi konusu yapıldı. Bazı yerlerde soruşturma ve yargılama konuları haline getirildi. Önder APO, ortaya çıkan yanlışlıklar ve hataları düzeltmek, kadroyu ve örgütü yeterli kılarak ideolojik çizgiye uygun bir kitle ilişkisine yöneltebilmek için kitle çizgisi alanında da yoğun bir mücadele verdi. Bu mücadelenin tarihçesi bilinmektedir. Bu hareketin her zaman bir kitle çizgisi olduğu kesindir. Önderliğimiz ve hareketimiz hep kitleye hitap etti. Dolayısıyla Önderliğin ve örgütün çağrıları ve mesajları kitlede yankı buldu. Kitle bu çağrılar ve mesajları sahiplendi. Daha partileşme adımı atılırken bile kitle hareketi gelişti. Daha '79'da ve '80'de Kürt halkının diri, canlı ve mücadelecisi bir halk olduğu ortaya çıktı. İlk çağrılar ve mesajlar, ideolojik-politik mücadeleye ilk adım atış gençlikte, işçilerde, köylülerde, kadında yankı buldu. Hareket giderek bu kesimler tarafından sahiplenilmeye başlandı. Hareketin geliştirilmesi için kitlelerin güç ve destek verme, hatta eyleme kalkma durumu yaşandı. '79'da ve '80'de

Urfa’da, Batman’da, Mardin’de böylesi gelişmeler görüldü. Bunlar oldukça önemli gelişmelerdi.

15 Ağustos Atılımının 12 Eylül rejimine karşı gerilla temelinde gelişimi de birkaç yıl içinde kitleleri yeniden etkiledi ve ayağa kaldırmayı bildi. ‘90’ların başından itibaren bu sefer Kürdistan’ın her yerinde halk direnişi ve serhildanlar gelişti. Bütün kesimler bu serhildanlara katıldılar ve kitle hareketi geniş bir halk hareketi halini aldı. PKK Hareketi bir ulusal hareket olarak ortaya çıktı. Bütün bunlar bir kitle çizgisinin olması ve doğru uygulanması halinde, bunun halkta yankısını bulacağını, halkı örgütleyip harekete geçirebileceğini ve mücadeleye çekebileceğini gösterdi. Geçmiş dönemin pratiği bu konuda da bir kanıt, hem de çok güçlü bir kanıt oluşturmaktadır. Bu temelde Özgürlük Hareketimizin ortaya çıkmış çok sağlam, çok canlı ve çok güçlü bir kitle tabanı bulunmaktadır. Böyle bir kitle gücü kolay kolay hiçbir hareketin eline geçmez, hiçbir harekete nasip olmaz. Dolayısıyla bunu takdirle ve şükranla ele alınması ve saygıyla yaklaşılması gereken bir kitle gücü olarak değerlendirmek durumundayız. Bu kitle çok fedakâr, çok bağlı ve mücadelecidir; bir halkın özgürlük temelinde yeniden dünyaya gelişini ifade etmekte, büyük bir coşku ve heyecan kaynağını içermektedir. ‘90’ların başından beri Kürt halkının PKK öncülüğünde yaşadığı gerçeklik budur. Bu gerçeklik komşu halklara, hatta uluslararası alandaki demokratik güçlere bu temelde bir coşku ve heyecan kaynağı olmasını bilmiş, hemen herkesi etkileyebilmiştir.

PKK’nin kitle çizgisi geçmişte nasıl tanımlanıyordu? Her şeyden önce bu çizgide öncülük olarak işçi sınıfı alınıyor, temel güç olarak işçi-köylü ittifakı öngörülüyor, buna aydın-gençlik de ekleniyordu. Bütün orta kesimlerin, şehir küçük burjuvazisinin ve yurtseverlerin katılımından oluşan bir ulusal demokratik ittifakın yaratılması düşünülüyordu. Böyle bir ittifaka dayalı olarak küçük burjuvazisinin uzlaşmacı ve pasifist eğilimini teşhir eden, reformist milliyetçi akımın kitleleri pasifizme çeken eğilimlerini kıran, egemen sınıfı ve ilkel milliyetçiliği teşhir ve tecrit eden, devrimci şiddet temelinde inkâr ve imha sisteminin Kürdistan üzerindeki etkinliğini kırarak ulusal demokratik devrimi başarıya götürmeyi öngören bir çizgiydi bu. Stratejik tanımlanması böyleydi. Bütün çalışmalar bu esas üzerinde oldu ve buna göre yürütüldü. Kısaca özetlemeye çalıştığımız gelişmeler hep böyle bir

stratejik çizginin örgütlendirilmesi ve eyleme çekilmesiyle ortaya çıktı ve gelişti.

Yenilenme, stratejik değişim ve yeniden yapılanma sürecinde bu alanda da köklü bir değişim oldu. Kuşkusuz stratejik değişimi sadece silahlı mücadele çizgisinin geri plana çekilmesi, ikinci plana düşürülmesi ve siyasete bağlı kılınması, bunun yerine demokratik siyasal mücadelenin öne çıkartılması olarak ele almamak gerekir. Bu sadece stratejik değişimin bir yanıdır; elbette stratejik değişim içinde yer almakta, ama hepsini oluşturmamakta, yalnızca bir yanını oluşturmaktadır. Diğer yanını da böyle bir demokratik siyasal mücadeleyi yürütecek kitle mevzilenmesi ve örgütlenmesinin nasıl oluşturulacağına dair verilecek cevap teşkil etmektedir. Bu süreçte bu konuda da stratejide önemli bir değişiklik yaşanmıştır.

Yeni stratejimizin kitle mevzilenmesi neyi içermekte ve nasıl ifade edilmektedir? Yeni stratejimizin kitle mevzilenişinde öncülük kadın ve gençlik kitlesine verilmektedir. İdeolojik çizgi bakımından kadın, eylem gücü ve dinamizm bakımından da gençlik yeni stratejik mücadelenin ve demokrasi hareketinin öncülüğü olarak tanımlanmaktadır. Bu öncülüğe işçi, işsiz, memur, kısaca tüm emekçi halk kesimlerinin ittifakının katılması öngörülmektedir. Böyle bir ittifaka dayalı olarak, yine işbirlikçi milliyetçiliği teşhir ve tecrit eden, teslimiyetçiliği kıran ve alt eden bir demokratik siyasal mücadele temelinde halkın tüm kesimlerini Demokratik Konfederalizm içerisinde örgütlemeyi, inkâr ve imha sistemini kırmayı, Kürdistan üzerindeki egemen despotik devlet yapılarını demokratik reforma tabi tutup inkârcılığını kırarak demokrasiye duyarlı hale getirmeyi ve bu temelde Kürt sorununun demokratik siyasal çözümünü gerçekleştirip Kürt toplumunun demokratik konfederal örgütlülüğünü yaratmayı hedeflemektedir. Yeni strateji tanımımız böyle ifadelendirilebilir. Önderliğimizin Manifestoda ortaya koyduğu stratejik mevzilenme böyledir, böyle formüle edilebilir.

Dolayısıyla kitleye yönelik olarak bu stratejik formülasyondan çıkan kitle mevzilenişini esas alan bir örgüt ve eylem çizgisini izlememiz gerekir. Stratejik formülasyonumuzun önemi buradadır. Bu formülasyonun özü kimin öncü kimin müttefik olduğunu, kimlerin ne kadar etkili olacağını ortaya koyarak, kitle çalışmasında kime ne kadar yaklaşıp yaklaşmayacağımızı, kime ne kadar dayanacağımızı ve kimi ne kadar esas alacağımızı belirlemektir. Böyle bir stratejik formülasyonla yaklaşıldı-

ğında, birinci derecede kadın kitlesini ve dolayısıyla özgür kadın hareketini ve kadın örgütlülüğünü ele almak durumundayız. Daha açık bir ifadeyle, birinci planda çalışma yürüteceğimiz, yaklaşıcağımız, katacağımız, içinde çalışacağımız ve örgütleyeceğimiz kesimlerden biri kadındır. Bunu böyle tanımlayıp ifade etmek önemlidir.

Kadının hareket ve mücadele içindeki konumu iki yönden önem arz etmektedir. Birincisi, ideolojik çizgi olarak önemlidir. Çünkü demokratik siyasal mücadelenin bir ideolojik doğrultuya bağlı olması şarttır. İdeolojik doğrultuyu ise demokratik bilimsel sosyalizm olarak tanımladık ya da demokratik, ekolojik ve cinsiyet özgürlükçü toplum olarak ifade ettik. Bunun ekolojiye ve kadın özgürlüğüne dayalı bir demokrasiyi içerdiğini dile getirdik. İdeolojik duruşumuz özgürlük ve eşitlik çizgisi, yani esasta bir özgürlük çizgisi olmakta ve bu özgürlüğün ölçüsünü de kadın özgürlüğü vermektedir. Bu bakımdan ideolojik çizgimiz kadın özgürlüğü temelinde bir özgürlük ve demokrasi hareketini ifade etmektedir. Bu da demokratik siyasal örgütlenme ve mücadelenin bağlı olduğu ideolojik çizginin temel ölçüsünü özgür kadın hareketinin vermesinden ileri gelmekte, ideolojik çizginin temelini kadın hareketi belirlemektedir. Özgür kadın hareketinin öncülüğü, kadının öncülüğü buradan kaynaklanmaktadır.

İkincisi, kadın örgüt ve eylem gücü olarak diri bir güçtür; özgürlüğe ve demokrasiye en fazla ihtiyacı olan bir güçtür. Hiyerarşik devletçi sistem tarafından en çok itilen, baskı altında tutulan, yaşam dışına çıkarılan ve köleleştirilen bir güçtür. Dolayısıyla hiyerarşik devletçi sistemin aşılmasından ve demokratik konfederal sistemin kurulmasından en çok yarar görecektir olan, bunun için de en çok mücadele potansiyeline sahip bulunan ve mücadele dinamizmini taşıyan güçlerden biridir. Bu dinamizmi ve potansiyeli bir örgüt ve eylem gücü olarak demokratik siyasal mücadeleyi geliştirmede işletmek gerekir. Kadın öncülüğünün böyle iki temel yanı vardır.

Bunun geliştirilmesinde özgür kadın hareketinin bir örgütlülük düzeyi mevcuttur. Aslında hareketimiz stratejik değişime adım atmaya başladığı andan itibaren böyle bir örgütlenmeyi geliştirdi. Bu gelişme 1990'ların ortalarına tekabül etmektedir. Stratejik değişimin gerçekleşmesine paralel olarak kadının örgütlülüğü, kadın kitlesinin hareketlenmesi ve eyleme geçişi ortaya çıkmış bulunmaktadır. Stratejik değişim ve yeniden yapılanmada hareketimizin ulaştığı düzeye

paralel olarak kadın mücadelesinin gelişmesi, kadın özgürlük hareketinin asgari bir örgütlülüğe kavuşması, demokratik siyasal mücadeleye öncülük edecek bir tanıma, örgüt yapısına ve formasyona ulaşması söz konusudur. Tabii kadın kitlesinin örgütlenmesinin önü açıktır. Halkın geniş örgütlenmesine benzer biçimde kadın kitlesinin örgütlenmesi de gerekir. Bunun nasıl bir örgütsel formülasyonla olacağı konusunda, bu alanda KKK sisteminin içeriğine ve işleyişine uygun bir örgütsel formülasyon ve yapılanma gelişmiş durumdadır. Bu, Demokratik Konfederalizm içerisinde yer bulan bir kadın konfederalizmi olma özelliği taşımaktadır. Son kadın kurultayıyla kadın konfederalizmi KJB olarak ifadelendirilmiştir.

KJB'nin felsefi ve ideolojik hattını geliştiren, onun ideolojik ruhu olan bir kadın partileşmesi vardır ve bu kendisini PAJK olarak tanımlamaktadır. Yine KJB'nin meşru savunma çizgisi olarak YJA-Star bulunmaktadır. O da kendini örgütlemiş ve tanımlamış durumdadır. Burada kadın kitlesini değişik biçimlerde partiler, dernekler, vakıflar ve siyasal kurumlar içerisinde örgütlemeyi öngören özgür kadın birliklerinden de söz etmek gerekir. Yaptığı son konferansta somutluk kazanan ve Kürdistan'ın bazı parçaları ile yurtdışında ilk örgütsel adımlarını atma çabası içerisindeki kadın örgütlülüğü ve hareketliliği çok yönlü gelişecek ve açılım sağlayacak durumdadır. Özgür kadın hareketi ideolojik, siyasal, sosyal, kültürel ve ekonomik alanlara, savunma alanına, bütün toplumsal yaşam alanlarına aktif ve öncü düzeyde güç katacak bir örgütsel yapı kazanacaktır.

Bu geniş ve büyük bir hedeftir. Ancak gerçekleştirilmesi halinde köklü tarihsel değişiklikleri gündeme getirecek, toplumsal değişimde tarihsel bir devrimi yaşatacak olan bir hedeftir. Bu öyle basit yaklaşamayacağımız, sınırlı tutumlarla ele alamayacağımız oldukça önemli bir konudur. Kendine dair özgünlüğü ve zorluklarıyla birlikte, avantajları da çok fazlasıyla olan bir konudur. Elbette zorluklara karşı direnç ve mücadele gerekir. Erkek egemen hiyerarşik devletçi sistem bu konuda kadını çok fazla dışlayan, özgürleşmesi önünde engel oluşturan, sadece maddi planda değil psikolojik, ruhsal ve anlayış olarak da binbir türlü yaşam ilişkisiyle engeller diken yönlerle sahiptir. Bu engellerin hepsine karşı mücadele etmek, hem de doğru yöntemlerle mücadele edebilmek ve hepsini aşabilecek bir gelişme düzeyini sağlamak gerekir. Bu bakımdan özenle yaklaşılması, kendi özgünlüğünde de-

ğerlendirilmesi, çözümlenmesi ve oldukça yaratıcı yaklaşılması gereken bir alandır. Taklit edilecek ve ders olarak alınacak örnekleri azdır. Hep pratik deneyimden ders çıkararak ilerlemesi, hep yaratıcı olması ve yenilik sağlaması gerekir.

Bu yüzden kadın özgürlük mücadelesi alanı sayısız zorluklarla doludur. Ama zorluklar kadar avantajları, gücü ve bir de önemi vardır. Büyük bir tarihsel olay, çok gelişme yaratıcı, değiştirici ve etkileyici bir olaydır. Üretken ve dinamik bir alandır, büyük bir güçtür. Bir de kadın alabildiğine dışlanmış ve itilmiş bir konumdadır. Bu bakımdan özellikle hiyerarşik devletçi sistemin kapitalist formunun yarattığı toplumsal yoğunlaşma ve yaşanan çelişkilerin derinleşmesinden çok fazla rahatsız olan, bundan oldukça zarar gören ve mücadele etmeye ihtiyaç duyan bir kesimdir. Bu açıdan içinde çalışılırsa hızla örgütlenilip eyleme geçirilebilecek, oldukça geniş potansiyeli ifade eden demokratik bir alandır. Erkek egemen devletçi sistemin dezavantaj olarak yarattığı birçok şey, doğru yaklaşılması halinde demokratik örgütlenme açısından avantaja dönüştürülebilecek özelliklere sahiptir. Özgür kadın hareketi kendi özgünlüğü içerisinde bunu geliştirebilir. Bunlar yapıldığı ölçüde kadın demokratik siyasal örgütlenme ve mücadelenin bir öncü temel gücü haline gelecek ve rol oynayacaktır.

Kadınla birlikte öncülük düzeyinde ele aldığımız diğer güç ise gençliktir. Gençliğin öncülüğünü de iki yönden ele almak daha uygun ve yerinde olacaktır. Birincisi, gençliğin de yeniliğe, özgürlük ve eşitliğe açık olması, dolayısıyla demokrasiye açık olmasıdır. Çünkü bireycileşmemiş, özel mülkiyet yaşamının bencil, bireyci ve sömürücü kiri ve pasına bulaşmamış, böyle bir anlayış ve alışkanlık edinmemiş bir toplumsal kesim olmaktadır. Aynı zamanda içinde geliştiği toplumsal sistem tarafından hep engellenen, zayıf bırakılan, kendisi için çok fazla gelecek öngörülme, bunun sonucunda da bu toplumsal yapıyla hep çelişkili olan, bu temelde yeni özgürlükçü demokratik arayışları en çok içinde taşıyan bir kesim olma özelliğine sahiptir. Yenilikçidir, bu yönüyle devrimcidir, özgürlüğe, eşitliğe ve demokrasiye açıktır. Sosyalist ideolojiyi herkesten çok benimsemeye ve yaşamaya açık bir kesimdir. Aslında toplumun sosyalizme açık ve sosyalitesi güçlü olan bir çağını oluşturmaktadır. Sınıflı cinsiyetçi toplum bu çağdan sonra insanları kendi özellikleri içerisine almakta, dolayısıyla toplumsallıktan çıkartarak bireyci, çıkarıcı ve çatışmacı yapmaktadır. Gençlik

henüz insanın bu düzeye getirilmediği bir çağını ifade etmektedir. Bu yönüyle kadınla birlikte hareketimizin ideolojisine en yakın kesimlerinden biridir. Bilimsel demokratik sosyalizmi benimsemeye, yaşama-ya, onun kadrosu olmaya ve onunla donanmaya en açık kesimdir.

Bilindiği gibi PKK aslında biraz da bu kesime dayanarak varoldu. Gençliğin ruhunu, inancını, hevesini ve özlemlerini temsil etti ve bir gençlik hareketi olarak kaldı; varolduğu müddetçe hep bir gençlik hareketi olarak kalacağı kesindir. PKK belki yıkılabilir, yok olabilir, bu ayrı bir sorundur, ama asla ihtiyarlamaz. İhtiyarlarsa yok olur. Aslında PKK'nin yok olması ihtiyarlaması demektir. Dolayısıyla bu da hiyerarşik devletçi sistem yapısına teslim olması anlamına gelecektir. Bu bakımdan günümüzde de yeni stratejik yaklaşımımız çerçevesinde bu ideolojik yan aslında varlığını daha fazla korumaktadır. Bu açıdan gençliğe daha açık bir hareket konumundayız. Yeni stratejimiz gençliğin dinamizmini daha çok örgütleyecek ve harekete geçirecek bir yapı arz etmektedir.

İkincisi, gençliğin dinamik, eylemci ve kavramaya daha açık olması, dolayısıyla demokratik siyasal örgütlenme ve mücadelenin kadro ihtiyacını karşılamaya en açık kesimi oluşturmasıdır. Yine halkı örgütleme ve harekete geçirmede, demokratik siyasal mücadeleyi geliştirmede en dinamik, en eylemci, en vurucu ve en radikal kesimi meydana getirmesidir. Bizim demokratik siyasetimiz liberal demokrasi değildir, başka herhangi bir demokrasi de değildir. Önder APO bunu **radikal demokrasi** olarak tanımladı. Bu, direnişçi ve mücadeleciler bir demokrasi, yani mücadeleyle yaratılacak ve varolacak bir demokrasi- dir. Bu özelliğini demokrasiye verecek en önde gelen kesim yine gençlik olmaktadır. Onun için gençlik öncü kesimlerden birini oluşturmaktadır. Radikal demokrasinin varolmasını ve gelişmesini yaratacak olan bir öncülük ancak gençlik öncülüğü olabilir. Bunlar birbirine bağlıdır. Bu anlamda hem radikal demokrasinin kadro ihtiyacını çok büyük oranda karşılaması, hem de eylemci kitle öncülüğünü radikal temelde yaratması bakımından gençlik de bu hareketin, örgütlenme ve mücadelenin öncü kesimini teşkil etmektedir. Bunu gerçekleştirebilmesi için tıpkı kadın hareketinde olduğu gibi gençliğin örgütlü olması zorunludur.

Gençliğin geçmişten beri süregelen bir örgütlülüğü vardır. PKK parti olmadan önce gençlik birliği olarak örgütlenmişti. Bu sadece bir

gençlik grubu olarak değil, **Devrimci Gençlik Birliği** biçiminde resmi örgüt olarak da örgütlenmişti. Ondan sonra PKK örgütlemesine adım atıldı. PKK, Devrimci Gençlik Birliği'nin partileşmesi oldu. Daha sonra siyasal bir hareket haline gelme ve kiteselleşme içerisindeyse, hep gençliğin en önde yer aldığı ve öncü düzeyinde katıldığı bir hareket olma özelliğini taşıdı. Öncülük çok büyük ölçüde kadroların gençlikten gelmesinden ve gerillaya dayanmasından kaynağını aldı. Gerilla da özünde bir gençlik örgütüydü; gençliğin en vurucu ve en dinamik örgütüydü. Dolayısıyla PKK gerilla hareketini geliştirdiği dönemde, çok büyük ölçüde bir gençlik hareketi olarak kaldı. Serhildanların geliştiği dönemde gençlik bu alana da el attı. Kitle örgütlenmesine öncülük etmeye, yine demokratik kitle eylemliliğini geliştirmeye ve onun radikalleşmesine öncülük yapmaya çalıştı. '90'lı yıllarda böyle bir gelişme de yaşandı. Gençlik 2000'li yıllarda uluslararası komploya karşı Önderliği savunma ve sahiplenme mücadelesine de en aktif düzeyde katıldı. Çeşitli biçimlerde varolan gençlik örgütlenmelerini daha da geliştirerek böyle bir mücadele yürüttü. Zaten kiteselleşme sürecinde bir kesim olarak, gençlik de kendi yurtsever devrimci örgütlenmesini hep geliştirip var etti.

Şimdi stratejik değişim ve yeniden yapılanmanın geliştiği ve Demokratik Konfederalizmin örgütlendiği dönemde gençlik de kendisini **Komalên Civan** biçiminde örgütlemektedir. Daha önce de gençlik genel bazı örgütsel çalışmalar yaptı, bu konuda bazı adımlar attı. Yeni stratejimizin hem eyleme geçirilmesinde hem de örgüte dönüştürülmesinde kendi örgütlülüğünü bu biçimde tanımladı. Gençlik şimdi böyle bir ad altında demokratik siyasal örgütlenme ve mücadeleye katılmaktadır. Gençliğin önemli bir görevi de zaten bu mücadelenin ve hareketin ihtiyaç duyduğu kadro gücünü yaratmak, yani kendini kadrolaştırmaktır. Onun için ideolojik mücadele içinde de yer alacak, yoğun eğitim yapacak, değişik alanlardaki çalışmalara en aktif ve en önde katılacaktır. Kadrolaşma, eğitimle bilinç edinme ve pratikle tecrübe kazanma sonucunda olur. Bunu sağlayabilmesi için gençliğin böyle bir geniş çalışma içerisinde olmaya ihtiyacı vardır.

Öte yandan bütün Kürdistan parçalarında ve yurtdışında da gençlik kitesinin örgütlenmesi büyük önem taşımaktadır. Bir kitle olarak örgütlenmek, gençlik ruhunu harekete yansıtmak, yine gençlik dinamizmini demokratik siyasal mücadeleye akıtmak durumundadır.

Gençlik kitlesinin hem de öncü düzeyde serhildanın temel gücü olması, buna göre örgütlenip serhildana katılması, serhildanın vurucu gücü olması gerekir. Bu düzeyde gençliğin örgütlendirilip demokratik siyasal mücadeleye katılım sağlaması şarttır. Demek ki gençlik hem kadrolaşarak halkın demokratik siyasal örgütlenmesine öncülük edecek, bu örgütlenmelerde yer alacak ve çalışma yürütecek, hem de toplumsal bir kesim olarak demokratik siyasal mücadeleye öncü ve aktif düzeyde katılıp demokratik siyasal örgütlenme ve eylemin en temel gücü olarak rol oynayacaktır. Gençlik mücadele içerisinde böyle kapsamlı bir role sahiptir. Yine toplum içindeki yeri de zaten bu çerçevededir.

Bunlarla birlikte, önce de belirttiğimiz gibi, meşru savunma görevinin de en çok ve öncelikli olarak gençliğin görevi olduğu tartışma götürmez bir gerçektir. Halkın tümünün meşru savunma bilinciyle eğitilmesi ve örgütlendirilmesi kuşkusuz gereklidir. Ama bu konuda da birinci planda rol, görev ve sorumluluğun gençliğe düştüğü açıkça ortadadır. Hem öncü profesyonel çekirdek olarak gerillanın örgütlendirilip büyütülmesinde ve sürekli kılınmasında, hem de öz savunmanın örgütlenmesinde gençliğin birinci planda yeri, rolü, görevi ve sorumluluğu vardır. Bu çalışmanın da gençlik tarafından yapılması gerekir. Bu çalışmalar veya bu tür örgütlenmelerin gençlik hareketinin veya gençlik örgütlerinin bir parçası olarak görülmesi zorunludur. Bunlar gençliğin dışında ele alınamaz. Görülüyor ki, gençliğin mücadele alanı çok geniş, rolü çok fazladır; görev ve sorumlulukları ağırdır. Ama bir toplumsal kesim olarak doğru yaklaşılr, eğitilir, örgütlenir ve harekete geçirilirse, bütün bunları yapabilecek potansiyele sahip bir kesimdir. Gençliğin durumunu böyle ele almamız ve buna göre çalışma yürütmemiz gerekir. Bu konuda zayıflıklar ve geriye düşmeler olmamalıdır.

Bazı dönemlerde gençlik çalışmasında zayıf kaldık. Neredeyse gençlik örgütünü feshedecek ya da görmeyecek duruma geldik. Hareketimiz bu tür dönemlerde çok zorlandı. Bazen provokatif-tasfiyeci güçler gençliği çok etkilediler. Onlar gençliğin önemini bizden daha fazla gördüler ve el atmaya çalıştılar. Dolayısıyla gençlik hareketini demokratik siyasal mücadeleden ya da onun ideolojik hattından kopartarak, buna dayanıp hareketi çökertmek ve dağıtmak istediler. Bundan böyle bu tür durumlara düşmemek, bunun için de gençliğe

kesinlikle çok duyarlı ve doğru yaklaşmak şarttır. Aynı şekilde gençlik harekete geçirilemez ve örgütlü kılınamazsa, diğer toplumsal kesimlerin örgütlenip harekete geçirilmesi imkânsızdır. Genel pratik duruma baktığımızda bunu daha net bir biçimde görebiliriz. Nerede bir toplumsal hareketin gelişimi varsa, orada gençliğin hareketliliği, öncülüğü ve katılımı vardır. Yine demokratik siyasal örgütlenme ve mücadelenin zayıf olduğu alanlara bakalım: Bu alanların hepsinde gençlik örgütlenmesinin zayıf, geri, sınırlı, dağınık ve örgütsüz olduğunu görürüz. Gençlik örgütlenmesini en başta kadınla birlikte ele almadan ve bunun için büyük çaba harcamadan, dolayısıyla gençlik dinamizmini harekete geçirmeden demokratik siyasal mücadeleyi geliştirmek, Demokratik Konfederalizmi örgütlemek ve demokrasi hareketini geliştirmek büyümek mümkün olamaz.

Bunlara bağlı olarak bir de emekçi halk kesimlerini görmek durumundayız. Üçüncü temel güç olarak, bunlar işçiler, işsizler, memurlar, esnaflar, çeşitli meslek sahipleri vb. gibi geniş bir üretici ve çalışan kesimi ifade etmektedir. Değişik kesimlerden oluşan bir tabaka, emekçi ve biraz da orta kesimi içine alan geniş bir topluluktur; toplumun üçüncü önemli bir kesimi, temel bir kesimidir. Fakat çok fazla grup ve kesimlerden oluşmaktadır. Her bir kesimin kendine göre özgünlüğü vardır. Bu özgünlüğü görüp dikkate alarak ona göre örgütlememiz gerekir. Yine temel çalışan bir güç olarak işçileri örgütlemeye büyük önem atfedilmelidir. Bu örgütlülük bize bir sınıf duruşu, sınıf çizgisi ve mücadelesi verecektir. Özgürlük ve eşitlik çizgisinin önemli bir ayağı da budur. İşçiye işsizi de eklemek zorundayız. Önder APO da bunu böyle tanımladı. İşçinin önemli bir yanı da işsizdir. İşsizle bütünleştirildiği zaman Kürdistan'da bir işçi sınıfının varlığından ve önemli bir kesim olduğundan söz edilebilir. Bu ciddi bir kesimdir. Çünkü Kürdistan'da mevcut sistem altında iş bulmak adeta bir nimet olmaktadır. Dolayısıyla işçi ve işsiz kesimleri çok değişik birlikler ve dernekler biçiminde örgütlemek, eğitmek, demokratik siyasetin içine almak ve mücadeleye sevk etmek önemli ve gereklidir. Bu amaçla çok yönlü birlik, dernek ve kurum kurulabilir.

Bununla birlikte bir de köylülük vardır. Geçen mücadele sürecinde belli ölçüde dağılmış olsa ve köyler boşaltılsa da, köylülük yine de önemli bir kesimi ifade etmektedir. Köylülüğün de örgütlenmesi önemlidir; kır yaşamına dayalı olarak ama demokratik sisteme uygun

bir tarzda kendi içinde örgütlenip eyleme geçirilmesi önem arz etmektedir. Hem Demokratik Konfederalizmin çalışma birimlerine uygun olarak daha yaygın geliştirilebilmesi ve kitle tabanına oturtulabilmesi, hem de direniş gücünün ve meşru savunmanın güçlü tutulabilmesi ve halkın kendini savunma gücünün artması açısından köylülüğün örgütlenmesi önem taşımaktadır. Köylülüğü de kooperatifler, köylü birlikleri ve dernekleri biçiminde örgütleyebilir, bu konuda uygun örgüt biçimleri yaratabiliriz.

Yine değişik emekçi kesimleri, memurları, esnafları, serbest meslek sahiplerini demokratik bilince kavuşturmak ve örgütlemek büyük öneme sahiptir. Bu örgütlenme emekçi birlikleri, sendikalar ve derneklerde yapılabilir. Yurtsever kesimleri örgütleyecek uygun ve konfederalizmin bir parçası olabilecek örgütler kurulup geliştirilebilir. Aslında halk içinde olabilecek orta kesimleri ve kimi zengin yurtsever demokrat çevreleri de –bunlar burjuva olur, köylü olur, feodal olur-yurtsever olma, demokratik duyarlılık ve davranış gösterme temelinde bir araya getirip örgütlendirmek mümkündür. Bu kesimler kendilerini halka saygılı olma ve Demokratik Konfederalizmin kurallarına riayet etme temelinde örgütleyip işletirlerse, onların örgütlenmesi için de çaba harcanabilir; onlar da demokratik siyaset ve mücadele içine çekilebilirler. Demokratik Konfederalizm içerisinde onlara da yer verilebilir.

Demek ki demokratik siyasal mücadelenin kitle çizgisi böyle bir hat oluşturmakta, böyle bir tanıma kavuşmaktadır. Buradan çıkaracağımız sonuç şudur: Herhangi bir alanda çalışırken hangi kesimlere daha çok rol biçeceğimizi, hangi kesimlere gideceğimizi, önem vereceğimizi ve örgütleyeceğimizi, herhangi bir sorunu değerlendirirken hangi kesimin çıkarlarını ve haklarını daha çok dikkate alacağımızı ve ön planda tutacağımızı doğru tespit etmek zorundayız. Bu nedenle kitle çizgisini böyle tanımlamak, kitle çalışmasının tarzının doğru tutturulmasını sağlamak da, bir yerde kitle çalışması yaptığımızda bunu hangi tarzda yapacağımızı, kimden başlayacağımızı, kime gideceğimizi, kime ne kadar önem vereceğimizi belirlemeyi ifade etmektedir. Bizim kitle çizgimiz budur.

Ama bir yerde bir kadro çalışmaya gittiğinde zenginlerin içerisine girip onlardan öteye geçmiyorsa, ağaların etrafında dolaşıyor ve onların imkânlarına göz dikiyorsa, ağalar veya zenginler bazı imkânlar

sunarak kadroyu hep kendi etraflarında dolandırıyorlarsa, o kadro ve çalışma kesinlikle sapma içindedir, kitle çizgisinden kopmuş demektir. Bu tür bir çalışma gençlik, kadın, işçi ve emekçi hareketini götürüp ağalar ve beylere peşkeş çekmek anlamına gelir. Bu da son derece yanlış ve tehlikelidir. Biz böyle çalışamayız. Böyle bir çalışma çizginin dışına çıkmaktır, çizgiye aykırı davranmaktır. Bu nedenle hiç kimse böyle davranamaz. Bu anlamda genel pratiğimiz içerisinde, Kürdistan parçalarında ve yurtdışında eleştirilmesi ve düzeltilmesi gereken yanlar fazlasıyla vardır. Bu nedenle ne kadar çizgiye bağlı olduğumuzu, ne kadar stratejik çizgimizin gereklerine uygun biçimde kitleye gittiğimizi, buna ne kadar önem ve yer verdiğimizi her alanda mutlaka sorgulamakla yükümlüyüz.

Gerçekten de gençliğin, kadınların, işçi, işsiz ve emekçinin, köylünün ve memurun gücünü ne kadar harekete geçiriyor ve örgütlü kılıyoruz? Bunun da ötesinde bunların dışında daha çok elit ve zengin kesimlerin ağına ne kadar düşüyoruz? Kitle hareketini onlara ne kadar dayandırıyoruz? Bu noktada örgütsel pratiğimizin ciddi bir biçimde sorgulanmasına ihtiyaç vardır. Bu anlamda pratiğimizi gözden geçirip eksiklikleri varsa gidermek ve yeterli kılmak, hatalarını düzeltilmek zorundayız. Çünkü bazı yerlerde böyle durumlar görülmekte; para peşinde koşmalar ve zenginlerin ağına düşmeler yaşanmaktadır. Ucuz yoldan siyaset yapma ve güç sahibi olma yaklaşımları görülebilmektedir. Bu böyle olmaz. Apocu Hareketin gücü halkın gücüdür. Bu güç halkı örgütleyip eyleme geçirerek açığa çıkarılır. Bu da üretken yoksul emekçi halk demektir. Yoksa biz varlıklıkların siyasetini yapmıyoruz. Demokratik siyaset zenginlerin, ağaların, beylerin ve burjuvanın siyaseti değildir; kadının, gencin, işçinin, işsizin, köylünün, memurun, emekçinin siyasetidir. Ancak bu kesimlere dayalı ve bu kesimleri harekete geçiren siyasete demokratik siyaset diyebiliriz.

Böyle bir kitle çizgisinin siyasal örgütlenmelere ya da kurumlaşmalara kavuşturulması açısından ne söylenebilir? Bu konuda her şeyden önce siyasal partilerin geliştirilmesi önemlidir. Önder APO, gençlik ve kadın örgütleri, yine işçi, köylü ve emekçi sendikaları, örgütleri ve dernekleriyle birlikte, bütün bunlar arasında koordinasyon görevini yerine getirecek, demokratik koordinasyonda birinci planda rol oynayacak demokratik siyasal partilerin geliştirilmesini önemli gördü. Demokratik siyasetin partileşmesini böyle ele almak gerekir. Eğer bir

parti böyle bir rol oynuyorsa ve böylesi bir partileşme gelişıyorsa, buna demokratik siyasetin partisi diyebiliriz.

Kürdistan'ın tüm parçalarında demokratik siyasal partileri örgütlemek önemlidir. Demokratik siyasal partiler bütün bu kitle örgütlenmeleri arasında koordinasyonda birinci planda rol oynama görevini üstlenebilmelidir. Siyasal parti örgütlemesine böyle bir rol biçilmeli ve yer verilmelidir. Siyasal partilerin rolü ne çok abartılmalı ne de önemsiz görülmelidir. Partinin yerini ve rolünü doğru belirleyip ona göre yaklaşmak ve bu temelde rol oynatmak önem arz etmektedir. Siyasal partileşmede de bu kitle tabanını esas almak, kitleyi bu çalışmaya katmak ve rol oynatmak önem taşır. Elit, bürokratik ve daha çok orta kesime dayanan politikacıların yarattığı siyasal partileşmeler mutlaka aşılmalı zorundadır. Örneğin mevcut durumda Kuzey Kürdistan pratiğinde bu çok yaygındır. Bu daha başından böyle oldu. Halka dayalı siyasal demokratik partileşme yerine, daha çok üstten elit bir kesimin elinde tuttuğu, orta sınıf çıkarlarını öne çıkaran ve esas alan bir siyaset güden bir partileşme gerçeğı vardır.

Bu yanlış ve kesinlikle eleştirilmesi gerekir. Orta sınıfın egemenliği olmamalı, orta sınıf politikacılığı siyasetimize yön vermemelidir. Demokratik siyasete kadın ve gençlik ile emekçi halk yön vermelidir. Orta kesim bir müttefik güç olarak bunların arkasından gelmelidir. Oysa mevcut pratikte tümüyle olmasa bile bu biraz tersinden işlenmektedir. Elbette siyasal partileşmede kadının ve gençliğin ciddi bir katılımı vardır. Ama hakim olan daha çok bu tür bir orta sınıf politikacılığı, elit politikacılık, üst toplum politikacılığıdır; bunların denetiminde sürmektedir. Bunlar biraz da halkı dışlamaya çalışmaktadır. Bu durumu eleştirmeli ve reddetmeliyiz. Çünkü bu, Apocu Hareketin kitle çizgisine, siyasal çizgisine uygun bir partileşme değildir, hele Demokratik Konfederalizm çizgisine uygun bir partileşme hiç değildir. Bunun mutlaka düzeltilmesi gerekir. Herkes haddini ve yerini iyi bilmelidir. Bazıları kurnazlık yapıp işin başını tutmak isteyebilirler. Ama demokratik siyaseti yürüten güçler ve kadrolar da uyanık ve bilinçli olmalı, siyasal mücadelede yer etmeli ve öncülük görevlerine sahip çıkmalıdır. Ne var ki öncülük kendiliğinden gerçekleşmez; örgüt de kendiliğinden yaratılmaz, ancak mücadele ile kazanılır; hem de doğru yöntemlerle, yerinde ve zamanında yürütülen mücadele ile kazanılır. Öncülüğü kazanabilmek için örgütlenmek, bu temelde gerekli ve doğru

tarzda bir mücadele yürütmek zorunludur. Bu anlamda demokratik siyaseti yürütecek kesimlerin örgütlenmesinde, siyasallaşmasında, siyasal örgütlenme ve mücadeleye öncülük etmesinde eksiklikler ve zayıflıklar vardır. Bu eksiklikleri gidermek, siyasal partileşmede de gerekli düzeltmeyi sağlamak durumundayız.

Yine demokratik siyasal kitle hareketinin geliştirilip kurumlaştırılmasında rol oynayan, buna etkide bulunan başka önemli kurumlarımız da vardır. Örneğin ideolojik mücadele ve propaganda alanı, yani basın-yayın alanı oldukça önemlidir. Halkı demokratik sosyalizm bilinciyle eğiten, halka özgürlük, eşitlik ve demokrasi bilincini veren ve bu temelde kitleleri yönlendiren, diğer yandan halkın özgürlük ve demokrasi mücadelesini yansıtan, halkın temel değerlerini açığa çıkarıp yansıtarak propaganda eden, bütün bunlarla halkın değişik kesimlerini eğiten ve örgütlenmeye açık hale getiren bir yayın çalışması ve basın kurumlaşmasına ihtiyaç vardır. Belli bir basın-yayın faaliyeti yürüttüğümüz bilinmektedir. Ama bu faaliyet hem dar ve yetersizdir, hem de doğru yayın çizgisi tutturmakta zorlanmaktadır. Çizgiye uygun bir yayıncılık yerine, daha çok sistemden etkilenen ya da kitleden kopuk olan dar ve düz bir yaklaşımı esas almaktadır. İdeolojik çizgiye, kitle çizgisinin gereklerine uygun bir yayın çizgisi oluşturmada ve bunu başarılı bir biçimde pratiğe aktarmada zorluklar ve zayıflıklar yaşanmaktadır.

Eleştirilip düzeltilmesi gereken yönler bu alanda da kesinlikle vardır. Bunlar düzeltilmezse ne olur? Düzeltilmezse halkın bilinci saptırılır. Hareket adına, ideolojik-politik çizgi adına insanlara yanlış şeyler öğretilir. Ya da insanlar uyarılmaz, eğitilmez ve yönlendirilmez, dolaşısıyla zayıf kalır. Unutmayalım ki, **eğitim ve propaganda olmadan, örgütlenme ve eylem olmaz**. Doğru, yeterli ve etkin bir örgütlenme ve eylemin ortaya çıkarılabilmesi için çok güçlü ve etkili bir propaganda çalışmasına ihtiyaç vardır. İdeolojik-politik çizgiye uygun, insanları etkileyen güçlü bir yayın faaliyeti ve propaganda çalışması olmadan, demokratik siyaseti örgütlemek ve siyasal eylemliliği geliştirmek kesinlikle mümkün olamaz. Bu nedenle demokratik siyasal kitle hareketinin geliştirilmesinin önemli bir yanı da propaganda ve ajitasyon çalışmalarının çizgiye uygun ve yeterli bir biçimde örgütlenilip yürütülmesidir.

Yine benzer bir biçimde kültür çalışmalarının örgütlenirilirip geliştirilmesi de önem arz etmektedir. Demokratik sanat ve edebiyatı ortaya çıkarmayı öngören ve geliştiren bir kültür çalışması ve örgütlenmesine acil ihtiyaç bulunmaktadır. Kitlelerin olduğu her alanda, tüm Kürdistan parçalarında ve yurtdışının değışik alanlarında böyle bir çalışma kesinlikle gereklidir. Çünkü ideolojik hareket bir yerde kültür hareketidir. Bizim demokratik devrim hareketimiz bir yerde yeni demokratik kültürü yaratma hareketidir. Bunun için de çok yönlü bir kültür, sanat ve edebiyat çalışmasına ihtiyacımız vardır. Yeni insanın bilincini geliştirecek, ret ve kabul ölçülerini ortaya çıkaracak, yeni insanın duygu dünyasını şekillendirip ruh verecek, ona özgürlükçü, eşitlikçi ve sosyalist davranış kazandıracak bir sanat ve edebiyatın geliştirilmesi yaşamsal önem taşımaktadır. Bütün bunları insana sanat ve edebiyat verir. Bu anlamda yeni özgür birey ve toplumun şekillendirilmesinin en temel aracı sanat ve edebiyattır. Böyle bir sanat ve edebiyat çalışmasına ve bunun kurumlaştırılmasına ihtiyacımız vardır.

Bu konudaki kurumlaşmalarda da eksiklikler ve zayıflıklar yaşanmaktadır. Hatta sınıflı cinsiyetçi toplum sistemine özenme ve onu taklit etme durumu söz konusudur. Bu elbette yanlıştır; bu yaklaşımın eleştirilmesi ve bu alandaki çalışmaların yeterli bir düzeye ulaştırılması gerekir. Bu alan çalışmalarının halkçı, demokratik, özgürlük ve eşitlik ruhuyla dolu olması özü gereğidir. Sanat ve edebiyat da zaten bu demektir. Sanat yenilik demektir ve yenilik de böyle yaratılır. Yoksa bayağı, birbirini aldatan, birbirini nasıl faka bastıracağıının hesabını yapan çıkarıcı yaşamın ne sanatı ne de edebiyatı olur. Onların yaptıkları sadece kara mizaha konu olabilir, ona da sanat denmez. Kendini pazarlamak, sanat ve edebiyat değildir. Tersine, en devrimci, en değıştirici ve yaratıcı alan sanat ve edebiyat alanıdır. Dolayısıyla herkes-ten fazla sanat ve edebiyat alanının demokratik, sosyalist, eşitlikçi, özgürlükçü ve halkçı olmaya ihtiyacı vardır. Bu alanda da böyle bir düzeltme kesinlikle gereklidir.

Kitle çizgisi konusunda son olarak halkın ve sivil toplumun örgütlenirilmesi üzerinde durabiliriz. Kurum ve kuruluşlar, çeşitli kesimlerin değışik kurum ve örgütlerde bir araya getirilmesi elbette önemlidir. Ama bunun tabana yayılması ve en aşağıdaki yerleşim birimlerine kadar götürülmesi çok daha önemlidir. Halkın derinliklerine inmek, demokratik siyaseti oraya götürmek, halkın demokratik siyasal eyle-

mini ve örgütünü oradan yaratmak çok büyük bir öneme sahiptir. Köye, sokağa, mahalleye, işyerine, okula gitmek, işsizlerin içine gidebilmek çok önemlidir. Oralara ulaşmak, orada demokratik örgütlenmeyi yaratmak, oradan kitlelerin gücünü ve potansiyelini eğitip örgütlemek ve açığa çıkarıp harekete geçirmek büyük önem arz etmektedir. Demokratik siyasetin temel alanı budur. Daha önce de belirttiğimiz gibi, bu halk siyaseti, kitle siyasetidir. Kitleler nerede ve nasıl yaşıyorlarsa, oradan demokratik siyasal örgütlenme ve eylem doğar ve gelişir. Bir siyaset ancak oraya giderse demokratik siyaset adını kazanmayı hak edebilir. Yoksa genelde siyasal partilerde görüldüğü biçimiyle üstte elit bir kesimin, daha çok da orta sınıflara dayanan kesimin örgütlenmesine demokratik siyasal partileşme ya da örgütlenme diyemeyiz. Onların siyasetini demokratik siyaset olarak tanımlayamayız ve yeterli göremeyiz.

Tabandan halkın en alt yerleşim biriminde örgütlenmesi büyük önem taşımaktadır. Ekonomik, sosyal, siyasal, ideolojik ve kültürel alanlarda, savunma alanında, kısaca her alanda halkın örgütlenmesi, değişik kesimlerin demokratik örgütlülüğü ve birliğinin yaratılması Demokratik Konfederalizmin kendisidir, demokratik siyasal örgütlenmedir. Eylem oraya dayandırıldığı ölçüde serhildan sürekli olur; demokratik siyasal mücadele ve eylem gelişme gösterir. Önder APO bunu **komün** veya **ocak örgütlenmesi** olarak adlandırdı; tabanın örgütlenmesi olarak demokratik siyasal örgütlenmeyi, Demokratik Konfederalizmin örgütlenmesini öngördü. Demek ki halkın gücünü köyde, sokakta, okulda, işyerinde, fabrikada, komün ya da ocakta örgütleyerek açığa çıkarmak, değişik kesimleri oradan örgütlemek, Demokratik Konfederalizmi oraya dayandırmak esastır. Demokratik siyasetin esas alanı orasıdır. Bir siyasal çalışma ancak bunu yaptığı ölçüde halkçı ve demokratik olabilir ve kitleye inebilir.

Bu anlamda doğru bir hat tutturmak, sadece strateji böyledir, kadın ve gençlik öncülüğü ile emekçi halkın örgütlenmesi budur deyip geçmek yerine, onları evde, işyerinde, sokakta, okulda ve köyde örgütlenmesini bilmek, aslında bu stratejiyi esas almayı ve onun gerektirdiği örgüt çalışmasını yapmayı ifade eder. Bu gerçeği iyi bilmemiz, bu anlamda hem örgütlenme ve eylem gücünü ortaya çıkarırken, hem de karar gücünü oluşturmamız gerekir. Bu çerçevede Demokratik Konfederalizmin karar gücü, tabanda komünden üstte Kongra

Gel'e kadar uzanan özgür yurttaş meclisleri ve halk meclislerinden oluşan bir karar sistemini ifade eder. Bunları da demokratik siyasetin kurumları olarak geliştirmemiz gerekir.

Bu çerçevede KKK sisteminin meclisi olarak geliştirilen Kürdistan Halk Kongresi (Kongra Gel) vardır. Kongra Gel, Demokratik Konfederalizmin en üst karar organıdır; demokratik siyasetin çizildiği, belirlendiği ve kararlaştırıldığı bir organdır. Bunun değişik alanlarda halk meclisleri biçiminde somutlaşması, yine şehirler ve kasabalarda özgür yurttaş meclisleri biçiminde geliştirilmesi, köyde, sokakta ve mahallede ise doğrudan demokrasinin karar gücü olarak komünler ya da ocaklar biçiminde oluşturulması gerekir. Konfederalizmin kolektif karar gücü bu halk kongrelerinde ve komününde ortaya çıkarılmalı, orada yansmalı, birileri halk adına karar vermemelidir. Doğrudan demokrasinin uygulanabildiği her alanda bu uygulama mutlaka geliştirilmelidir. Kararlar doğrudan demokrasinin uygulanması yöntemiyle alınmalıdır. Bunun koşullarının olmadığı yerlerde ise, temsilcilerden oluşan meclisler ve en üstte de Kongra Gel, demokratik siyasetin karar ve denetleme organı olarak örgütlendirilip rol oynatılmalıdır. Bütün bunlar demokratik siyasal örgütlenme ve mücadele alanının kurumları ve örgütlerinin kitle gücünü nasıl açığa çıkaracağını ifade etmektedir.

Bunları esas alan bir yaklaşım içerisinde olunur ve doğru uygulanırsa, kadın-erkek yediden yetmişe bütün halkın örgütlenip güç olması, irade kazanması, kendi kendini çalıştırır, yaşatır ve yönetir hale gelmesi, Demokratik Konfederalizmin ilkeleri ve işleyişi temelinde başkalarıyla birlikler oluşturup bütün halkın özgür ve iradeli katıldığı bir demokrasi sisteminin yaratılması mümkün olacaktır. Bizim demokratik siyaset anlayışımız budur. Önderliğin **Bir Halkı Savunmak** adlı kitabında ortaya koyduğu ve Demokratik Konfederalizm olarak somutlaştırdığı sistemin örgütlenme, işleyiş ve kurumlaşma biçimi böyledir.

9- DEMOKRATİK SİYASETİN EYLEM ÇİZGİSİ

Önder APO, “Eylem demokrasinin dilidir” dedi. Eylemsiz demokrasinin olamayacağını ifade etti. Bunu da radikal demokrasi olarak tanımladı. Yani Önderliğin öngördüğü demokrasi öyle sıradan ve herkesin anladığı bir demokrasi değildir. Hele hele birçok alanda gelişen ve hareketimizin içine de sokulmaya çalışan liberal demokrasi hiç değildir. Kendine ait tanımları, özellikleri, çizgisi ve amaçları bulunmaktadır. Bunları gerçekleştirmek üzere elbette bir eylem hattı da olacaktır. Yoksa demokrasi öyle sözünü etmekle gerçekleşen, bol bol lafı edilen bir yapılanma olarak ele alınamaz. Öyle davranmakla Kürdistan’da bir milim bile yol alınamaz; ilerlemeyi bir yana bırakın, karın bile doyurulamaz.

İnkâr ve imha sistemi altında yaşayan Kürt halkı kurtuluş, özgürlük, demokrasi, gelişme, ilerleme ve örgütlenme bekliyor. Bütün bunların çok yoğun, fedakâr, direngen ve mücadeleci bir çabayla kazanılması, yine imha sürecinin önlenmesi ve inkârın kırılması gerekir. Bunun için savunma savaşı da dahil, her türlü yöntemle mücadele edilmesi şarttır. Çünkü Kürt halkına dayatılan hala kaba bir zordur, şiddettir. Türk Genelkurmayı her gün Özgürlük Hareketini ezeceğini, Kürdistan’ı yakıp yıkacağını haykırıyor. Kürt halkını tehdit ediyor; “Tarihlerine baksınlar, başlarına gelecekleri görsünler” diyor. Kısacası söylenmedik laf bırakmıyor. Böyle bir toplumun demokrasi hareketinin gevşek, liberal, keyfi, eylemsiz ve basit biçimlerle gelişemeyeceği açıktır. Bunu anlamak için öyle kâhin olmaya da gerek yok. Biraz duyarlı ve disiplinli olan, halka ve topluma karşı biraz sorumluluk duyan her beyin bunun böyle olması gerektiğini rahatlıkla anlar.

Oysa bizdeki demokrasi anlayışında bir çarpıklık vardır. Bu çarpıklık özellikle eylem konusunda, genelde demokrasiyi anlama noktasında ortaya çıkıyor. Demokrasi keyfiyet, avarelik, bedava yaşama, sağda solda dolaşma, düzen ve disiplin tanımama, hiçbir iş yapmama, ama her şeyin de sahibi olma, her şeyi elde etme hakkını isteme gibi anlaşıyor. Bunlar kökten yanlıştır. Bu tür anlayışların demokrasiyle alakası yoktur. Demokrasi öncelikle bir kurumlar ve kurallar sistemi olarak tanımlanıyor. Önder APO demokrasinin özgürlük ve eşitlik yolunda ilerlemek olduğunu belirtti; demokrasinin sistem, düzen, disiplin, çaba ve üretkenlik olduğunu vurguladı. Demokrat insan ava-

re kalmaz dedi. Demokrasiyi avarelik sananlara Önder APO'yu okumalarını ve anlamalarını tavsiye etmemiz gerekir. Diğer yandan demokrasiyi sınırlı bazı eylemlerle geliştirme, demokratik siyaseti böyle yürütme eğilimi de görülmektedir. Bazı alanlarda eyleme başvurma hiç öngörülmediği gibi, bazılarında da birkaç basit eylemle veya bir eylemi esas alıp sürekli tekrarlayarak sonuç alacağını sanma vardır. Kuşkusuz bu da yanlıştır.

Eylemsiz demokratik siyaset ve demokrasi hareketi gelişmeyeceği gibi, bir iki basit eylemle ya da tek yanlı bazı eylem biçimlerini tekrarlamakla da demokrasinin gelişmesi düşünülemez, böyle demokratik olunamaz. Önder APO'nun da belirttiği gibi, "Zihniyetin politik irade ile ilişkisi eylemsellik ile ilgilidir. Kavramak, ahlakilik ancak eylemsellik ile bütünleştğinde değer taşır, çözüm gücüne kavuşur. Politikasız ahlakilik ve bilimsellik aldatmacalarla doludur. Kesinlikle egemen tahakkümcü güçlerin adına teslim olma, kendini satmadır. İktidarbilenin, resmi ahlakın bir parçası haline gelmez." Bu gerçeklere karşılık, birçok yerde eylem denince ilk akla gelen seçim olmaktadır. Seçimden seçime halkın karşısına çıkıp bazı şeyler söylemek ve halkın oyunu almak demokrasi sanılmakta, ondan sonra her şeyin bittiği düşünülmektedir. Devlet sistemlerinin halkı aldatmak için geliştirdikleri demokrasi denilen oyunun esası buna dayanmaktadır. Bunun demokrasi olmadığı, halkı aldatmak olduğu ve despotik sömürücü sınıf yönetimini gizlemeyi hedeflediği bilinen bir gerçektir. Buradan da anlaşılacağı üzere, demokratik siyasetin eylem anlayışı böyle olmaz. Eylemsiz demokrasi olamayacağı gibi, çok basit, tek yanlı, halkı geliştirip güçlendirmeye değil aldatmaya dönük eylem anlayışlarıyla da demokratik siyaset yürütülemez.

PKK Hareketinin genelde Kürdistan'da demokratik siyasal eylemi geliştirme ve demokrasinin gelişiminin önünü açma hareketi olduğu bilinen bir gerçektir. PKK önce düşünce gücünü geliştirip bir tartışma ortamını ortaya çıkararak ve propaganda yaparak bir eylemliliğe, ulusal demokratik gelişme yönünde bir toplumsal hareketliliğe yol açtı. Ardından kendisine dayatılan imha saldırıları karşısında meşru savunma duruşunu geliştirerek bir direnişi ortaya çıkardı; halkın varlığını, çıkarlarını ve haklarını koruma durumunu doğurdu. Hem tartışmalarla hem de meşru savunma içerikli direnişlerle toplumu etkiledi. Bilinç, duygu ve yaşam düzeylerini harekete geçirdi. Böylelikle

PKK'nin ideolojik ve pratik yaklaşımlarının halkı etkileme, harekete geçirme, eyleme çekme ve bir halk eylemliliğini ortaya çıkarma özelliğine ve gücüne sahip olduğu anlaşıldı. Bunu '70'lerin sonunda gördük. İşçi grevleri ve sokak gösterileri oldu, seçimlerde başarı kazandı. Silahlı direniş etrafında halk ayaklanması türünden yerel düzeyde gelişen eylemlilikleri de oldu. İnkâr ve imha sisteminin komplocu ve onun çeşitli kollarının imha amaçlı saldırıları karşısında savunmayı ifade eden eylemleri de gelişti.

Daha sonra 12 Eylül faşist askeri darbesi karşısında 15 Ağustos Atılımı gerçekleşti. Bu bir silahlı direnişti. Ancak ne kadar askeri özelliğe sahip olduğu, ne kadar demokratik özellikler taşıdığı bizce değerlendirilmesi, tartışılması ve çözümlenmesi gereken bir durumdur. 15 Ağustos Atılımı her ne kadar bir silahlı atılım, bir silahlı direniş olsa da, bu atılımın Türkiye toplumuna, onun ilerici, sol ve demokratik güçlerine dayatılan imhaya, Kürt halkına dayatılan topyekûn imha ve bastırma hareketine karşı bu güçleri, demokrasiyi ve halkları savunma hareketi olarak, oldukça demokratik karakterli bir direniş olduğu rahatlıkla belirtilebilir. Her silahlı eylemi demokrasi dışı olarak tanımlayamayız. 15 Ağustos Atılımı soykırım düzeyindeki faşist imhacı saldırılara karşı gelişen bir direniştir. Dolayısıyla meşru savunma özelliği çok güçlü olan, soykırım karşısında bir halkı, demokrasi ve özgürlüğü savunmayı ifade eden bir direniş olmaktadır. Bunun üzerinden halkın ulusal diriliş devrimi temelinde yaygın bir kitle eylemliliğinin geliştiği bilinmektedir. Özellikle Kuzey Kürdistan'da böyle bir gelişme oldu, ilerledi ve yayıldı. Biz bunu serhildan olarak tanımladık. '90'lı yılların başında köy köy, kasaba kasaba, şehir şehir böyle bir gelişme yaygın olarak yaşandı. Halk kendi üzerindeki baskıyı kırdı, korkuyu yendi, uyuşukluğu yıktı. Kendisini imha etmek amacını taşıyan saldırılara karşı örgütlenme, dayanışma içine girme, birleşme, bu temelde kendini savunma ve hakkını arama sürecine girdi.

Bu Kürt toplumu açısından büyük bir gelişme ve tarihsel bir adımdı. Ancak yine de halk tecrübesizdi, bu nedenle kendini yeterince örgütleyemedi, yaratıcı örgüt ve mücadele biçimleri geliştiremedi. Hareketimiz öncülük görevlerini yeterli ve başarılı bir biçimde gerçekleştiremedi. Parti örgütlenmemiz ve kadro yapımız hem gerillayı geliştirmede, hem de halkın ortaya çıkan demokratik eylemliliğini doğru anlayıp çözümleyerek bir planlama doğrultusunda yaratıcı yöntemler-

le ilerletmede gerekli gücü gösteremedi. Hatta yeterince çözümlemedi. Özellikle bu işin başında olan, pratiği yürüten ya da pratiğin yürütülmesinden sorumlu olan kadrolar bu gelişmeyi çok az anlayabildiler. Kadrolar görev ve sorumluluklarının gereğini yerinde ve zamanında başarıyla yerine getirebilecek bir bilinç ve örgütlenme bakımından zayıf bir durumdaydılar. Dolayısıyla halkı savunamadılar, parça parça gelişen serhildanları birleştirip yönlendiremediler. Bu nedenle gelişen kitle eylemleri daha ileri bir halk eylemliliğine dönüştürülemedi.

Diğer yandan düşman çok örgütlü ve zalimdi. Halkın tecrübesizliğine ve hareketimizin zayıflığına karşılık, düşman son derece örgütlü, tecrübeli, saldırgan ve despotik bir karaktere sahipti. Başta Kıbrıs olmak üzere birçok alanda, yine Türkiye’de demokratik emekçi hareketlerine karşı yürüttüğü bastırma hareketlerinden edindiği tecrübeler vardı. Aynı şekilde dayandığı ABD’nin dünyanın dört bir yanında halk hareketlerini bastırmak için uyguladığı saldırı hareketlerinin derslerini de iyi edinmişti. Bunlarla daha örgütlü, daha sistemli ve daha bilinçli bir saldırı yürüttü. Pratik önderliğin yetersizliklerinden de yararlanarak, Kürt halkının gelişen çok cüretli demokratik eylemliliğini katliamlara başvurarak bir plan dahilinde sindirdi. Halk eylemliliğini bastırdı, yargısız infazlar yaptı, faili meçhul cinayetler işledi, köyleri yakıp yıktı, insanları gece yarıları evlerinden kaçırıp kurşuna dizdi, yürüyüşler ve mitinglere silahlı saldırılarda bulundu, onlarca insanı katletti veya yaraladı. Kontrgerilla denilen saldırganlığı çok değişik biçimlerde harekete geçirdi. İstihbaratı kullandı, sivil paramiliter örgütlülüklerle dayandı. İslami ve milliyetçi eğilimlerin içlerine sızıp kendi amaçları doğrultusunda yönlendirerek kullandı. İtirafçılığı geliştirdi. Yine esir aldığı ya da dayanamayıp teslim olan kişilikleri zorlayarak, kendilerine vaatler vererek, eğitip örgütleyerek halka karşı en kirli katliam işlerinde kullandı.

Bütün bunların sonunda binlerce şehit veren halkın demokratik eylemliliğinin bir zayıflama durumunu yaşadığı bilinmektedir. Önderliğimiz bu zayıflığı bazı tedbirler geliştirerek gidermeye çalıştı. Düşmanın bu yönelimlerini değerlendirip toplumu bunlarla daha fazla karşı karşıya getirmeme ve ezdirmemeyi öngören bir siyaset izledi. Boşluğu gerillayı geliştirerek, gerilla direnişini öne çıkarıp yaygınlaştırmakla doldurmayı öngördü. Bu durum uluslararası komploya kadar

geldi. Uluslararası komplo sürecinin inkâr ve imha sisteminin tek yanlı ateşkese karşı uluslararası düzeyde komplocu yöntemlerle saldırısı olduğunu biliyoruz. Kürt halkı böyle bir saldırıyla karşılaşınca, hareketimiz buna karşı direnmek durumunda kaldı. Tabii bu direniş ağır zorluklar altında gerçekleşti. Burada örgütlülüğümüzün ve mevcut sistemimizin hızlı taktik değişiklikler yapmaya elvermediğini gördük. Nitekim uluslararası komploğun geliştirildiği süreçte, hareketimiz buna karşı hızla ve etkili bir biçimde direniş konumuna geçemedi. Halkı bilinçlendirip zamanında komployu boşa çıkartıcı bir eylemlilik içerisine çekemedi. Bu durum 15 Şubat komplosunun gerçekleşmesini doğurdu. 15 Şubat’la birlikte zaten halk da birilerinin kendisine bir şey söylemesine ihtiyaç duymayacak kadar olup bitenleri anlar hale geldi ve harekete geçti. Hareket de zayıf ve hantal konumunu aşıp gafleti yenerek harekete geçebildi ve 15 Şubat komplosuna karşı fedai çizgisinde “Güneşimizi Karartamazsınız” şiarıyla bir topyekûn direniş konumu gelişti.

Bu da bir tür eylemlilikti. ‘70’lerin sonunda, ‘79’larda ortaya çıkan eylemlilik daha farklı, yine ‘90’ların başında ortaya çıkan daha farklıdır. Bu, kitlelerin demokratik eylemliliğini içeren ve meşru savunma çizgisine uygun olan bir direniş durumuydu. Önderliği, çizgiyi, hareketi, devrimci demokratik değerleri, halkın varlığını ve geleceğini savunmayı amaçlayan bir direnişti. Dolayısıyla meşru savunma direnişinde ve eylem biçimleri bakımından kitlelerin en ileri, en şiddetli ve en dinamik eylem gücünü açığa çıkardı. Bu da önemli bir deneyimdi. Daha sonraki stratejik değişim ve yeniden yapılanma sürecinde hem değişim döneminin doldurulması, hem de değişim görevlerinin başarılmasında dayanak oluşturulması amacıyla, halkın demokratik kitlesel eylemliliğinde belli bir gelişme yaratılmaya çalışıldı. Ardından stratejik değişime bağlı olarak, demokratik siyasal mücadelenin temel eylem hattı demokratik siyasal serhildandır tespitine bağlı olarak, kitlelerin demokratik siyasal eylemliliğini geliştirmek için örgütlü bir çaba da yürütüldü. Birçok kampanya düzenlendi. Halkın bayramlarını ve önemli günlerini kutlamayı içeren hareketliliklerinden öte, çeşitli talepler etrafında kitle eylemlerini öngören kampanyalar da geliştirilmeye çalışıldı.

Bunlar da bir tür kitle eylemliliği arayışıydı. Fakat bir kere kapsamlı bir çözümlemeye ve anlayışa dayanmıyordu. Dolayısıyla strateji ve

taktikler bakımından çözümleyici bir kavrayış düzeyi yoktu. Diğer yandan bu eylemlilik yeterli bir program anlayışına da dayalı değildi. Yürütölüş bakımından da oldukça hızlı, kararsız, endişeli ve parçalı bir durum arz etti. Adeta daldan dala atlar gibi o kampanyadan bu kampanyaya atlamaya çalışarak, neredeyse halkın ne yapacağını şaşırdığı bir durumun ortaya çıkmasına yol açıldı. Daha çok provokatörlerin yönlendirdiği ve etkilediği bir süreçti bu. Doğru bir eylem anlayışının da ötesinde, aslında kendi kararsızlıklarını gidermeyi, daha doğrusu adeta “işte her şey yaptık, bu iş olmuyor” yargısını harekete ve topluma kabul ettirmeyi öngören bir anlayışın uygulanması oldu.

Kuşkusuz önemli mücadeleler de gelişti. Gençliğin, kadınların, emekçilerin, tüm halkın Kuzey Kürdistan’da, Avrupa’da ve Kürdistan genelinde zaman zaman etkin demokratik eylemlilikleri de oldu. Fakat bunlar bir plan dahilinde hedefe bağlanmış olarak sabırlı, kararlı ve yöntemli yürütülmediği için sonuçları hep heba oldu. Çoğu sonuca götürülemedi. Kazanım sağlayan ve sonuç verenlerin ortaya çıkardığı sonuçlar da bir başka kampanyaya aktarılmadan ortada kaldı ve yok olup gitti. Bu anlamda geçen dönemin kitle eylemliliği halkın, gençlerin ve kadınların eylem gücünün görülmesi ve açığa çıkarılması açısından önemli bir deneyim olmakla birlikte, plansızlığı ve programsızlığı sonucunda çok fazla kazanım ve gelişme yaratmayan bir durumu ifade etti. Hatta bu durum her türlü kampanyanın yapıldığı, bunların sonucunun belli olduğu, daha ötesinin mümkün olmadığı ve yapılabilecek şeylerin bittiği gibi anlayışların ortaya çıkmasına da neden oldu. Yani hareketin daha yeni örgütlemeye, planlamaya ve başlatmaya çalıştığı mücadele sürecine karşı yorgunluk, yılgınlık ve umutsuzluk gibi bir havanın oluşmasına yol açtı. Bunun anlaşılması, nedenlerinin çözümlenip yanlışlıklarının düzeltilerek bu olumsuz etkinin giderilmesi gerekir.

Daha sonra Özgürlük Hareketimiz, Demokratik Konfederalizm Programı ve 1 Haziran Atılımı temelinde, böyle bir pratik tecrübeye dayalı olarak yeni bir mücadele ve eylemlilik sürecine girdi. Meşru savunma da dahil olmak üzere, demokratik siyasal mücadele, başta Kuzey Kürdistan olmak üzere, yurtdışında ve öteki Kürdistan parçalarında parça parça gelişmekte, çeşitli eylemlilikler olmaktadır. 2005 Newroz’u bütün parçalar ve yurtdışındaki Kürt halkının Önderliği sahiplenmesi, KKK’nın ilanına onay vermesi ve kendi taleplerini ortaya

koyması bakımından gerçek anlamda referandum niteliğinde bir gerçekleşmeyi ifade etti. Öte yandan parça parça çeşitli gösteriler yapılmakta, çeşitli günlerde toplu gösteriler de olmaktadır. En son 1 Eylül Dünya Barış Günü gösterileri oldu; 4 Eylül'de Gemlik yürüyüşü gerçekleşti. Bunun etrafında gelişen ve sistemin saldırılarına karşı halkın demokratik direnişini ortaya koyan tutumlar yaşandı.

Kuşkusuz bunlar henüz başlangıç ifade eden parçalı ve zayıf adımlardır; hiçbir şekilde yeterli görülmemesi gereken eylem düzeyleridir. Ancak yine de meşru savunma ile birlikte önemli siyasal gelişmeleri ortaya çıkarma özelliğine sahip, küçümsenmemesi gereken, ciddiyetle ele alınıp değerlendirilerek çözümlenmesi ve daha da ilerletilmesi zorunlu olan eylemlerdir. Bunları doğru anlamalı ve doğru yaklaşmalıyız. Görmezden gelme, küçük görme ve ciddiye almama doğru olmaz, ama mevcut olanı çok abartıp büyütmek ve yeterli görmek de elbette doğru değildir. Yapılanlar önemlidir, çünkü halkın fedakârlığını ortaya koymaktadır. Polis ve askerin ağır zulmüne karşı duran –öyle ki göstericilere silah sıkılıyor, insanlar güpegündüz sokak ortasında katlediliyor; polisin halka, gençlere ve kadınlara karşı histeri düzeyinde saldırıları oluyor-, bu saldırılar karşısında direnen, her türlü zora ve işkenceye karşı inatla sürdürülen bütün bu eylemlilikleri selamlamak ve sahiplenmek gerekir. Bu temelde bu eylemlilikleri daha fazla geliştirmek ve ilerletmek için neler yapılması gerektiği üzerinde özenle durulmalıdır. Bu eylemleri doğru ele almalı, sahiplenmeli ve önemsemeliyiz, ama yeterli de görmemeliyiz. Çünkü henüz 1 Haziran Atılımının ikinci yılının ortalarına gelinmesine ve meşru savunma önemli bir gelişme kaydetmiş olmasına rağmen, demokratik siyasal eylemlilikte bir istikrar, süreklilik, bütünlük, üst üste eklenen ve giderek büyüyen bir gelişme, dolayısıyla siyasal sürece damgasını vuracak güce ulaşma durumu yoktur. Bu bakımdan zayıflıklar vardır. Demokratik eylemin ele alınışında ve örgütlenip yürütülüşünde zayıflıklar yaşanmaktadır.

Bir kere stratejik ve taktik olayları anlama ve iyi planlamada, yönetimine hakim olma ve bu temelde bir taktik eylemliliğe yol açmada hareketimizin genelde yaşadığı bir zayıflık söz konusudur. Diğer yandan örgütlenme zayıflığımız vardır. Eylem eşittir örgütlenme demektir. Bu öncü eylem için geçerli olduğu gibi, halk eylemi açısından da geçerlidir. Halkın demokratik siyasal eylemi demek, halkın örgütlendirilmesi demektir. Kitleler örgütlendirilmedikçe, hem de her türlü sal-

dırı karşısında örgütsel varlığını ve sistemini koruyacak kadar derin, sağlam ve etkili örgütlenilmediğçe, yaygın, sürekliliğı olan ve gerici-liğı parçalayan etkili bir demokratik kitle eylemliliğı, yani serhildan hareketi de gelişemez ve var olamaz. Geçen dönemin pratiğı bize bunu çok somut bir biçimde öğretmektedir. O zaman eylemi örgüt-lenmeden kopuk olarak ele almamız gerekir. Yani sadece halkın kendiliğinden hareketine, bazı çağrılarla belli gösteriler yapmasına ya da bayram kutlamasına dayanarak demokratik siyasal eylemi var edemeyiz, bunlarla bir serhildan hareketi geliştiremeyiz. Geçmiş dö-nemde biraz böyle oldu. Bazı gösteriler bu temelde yapıldı. Ama onun temelinde daha önceki sürecin mücadelesiyle oluşmuş bir kitle biri-kimi vardır. Bu birikimi aslında geçen yıllarda biraz kullandık. Şimdi artık onun imkânı da kalmamıştır.

Dolayısıyla etkili ve sürekliliğı olan serhildan denilen demokratik kitle eylemliliğini geliştirmek istiyorsak, önce bunu doğru anlamak durumundayız. Stratejik ve taktik bakımdan bunu çözümleyeceğiz ve sonra da örgütlenmesini geliştireceğiz. Eylemliliğı örgüte dayandıra-cağız, bir serhildan örgütlenmemiz olacak. Geçmiş süreçte de bunu tartıştık, hatta partileşme düzeyinde örgütlenmeye gidilmesi biçimin-de görüşler de oldu. Serhildan komitelerinin geliştirilmesi yönünde görüşler ve öneriler gelişti. Her türlü yasal imkânı değerlendirmekten halkın meşru ve doğal örgütlülüğünü geliştirerek demokratik eylemi var etmeye kadar birçok örgütsel biçimin ele alınması ve değerlendirilmesi gerektiğı ortadadır. Tek yanlı eylem geliştirilemez. Sorunu böyle koymak hatalı olur.

Örgütlenme yasal mı olsun yasadışı mı olsun, dernekler mi olsun komite mi olsun, serhildan neye dayanır biçiminde bazı tartışmalar geliştirilmektedir. Bunlar çok doğru ve gerçekçi tartışmalar değildir. Elbette serhildan her yerde aynı şey olmaz. Çünkü her yerin somut koşulları aynı değildir. Doğru örgüt ve eylem tarzı somut koşulların gereğine uygun olmalıdır. Bir yerin somut koşulları nasıl bir örgütü imkân dahilinde kılıyorsa, halkın demokratik yaşamını, çalışmasını ve serhildanını geliştirecek ve güçlendirecek örgütlenmeye koşullar nasıl elveriyorsa, örgütlenme tarzını da öyle geliştirmek gerekir. Bu konu-da çok şematik ve mekanik bir yapılanma içinde kalınmamalıdır. Bu noktada yaratıcı davranmak ve somut koşulların çözümlenmesinden hareket ederek bu çalışmaları yürütmek gerekir. Öncelikle sorunu

doğru ele almamız, kendimizi doğru bir zihniyete, örgüt ve eylem anlayışına ulaştırmamız şarttır. Çünkü çok zarar görüyoruz. Yersiz tartışmalar oluyor ve boşa enerji tüketiliyor. Bunun ardından bir de sonuçsuzluk ortaya çıkıyor. Soyut, yüzeysel ve somut gerçeklikten kopuk tartışmalarla çoğu zaman enerjimizi tüketiyoruz. Böyle olmalı, bu durum mutlaka aşılmalıdır. Bu kadar soyut, şematik ve yüzeysel bir yaklaşımla demokratik eylem ve örgüt geliştirilemez. Her şeyden önce kendimizi doğru ve derinlikli bir örgüt anlayışına ulaştırmak zorundayız. Bu temelde demokratik siyasal eylemliliğin nasıl geliştirileceği sorusuna iki yönlü bir eylem çizgimizin olması gerektiği biçiminde bir yanıt verebiliriz.

Önder APO, **Bir Halkı Savunmak** adlı kitabında çok zengin eylem biçimlerinin olması gerektiğini şöyle belirtmektedir: “Demokrasilerin eylem tarzını kavramadan, işleyişi geçerli kılmak güçtür. Eylemsiz demokrasi sessiz insan gibidir. Eylem demokrasinin dilidir. Halkın her hareketliliği, örgütlerin her faaliyeti bir eylemdir. Basitten karmaşığa doğru gösteri, toplantı, yürüyüş, seçim, miting, protesto, grev, şartları doğduğunda yasal direnme ve ayaklanmalara kadar eylemler dizisi yerinde ve zamanında sergilenmeden demokrasiler yürütülemez. Özellikle halkın temel talepleri göz ardı edildiğinde, demokrasinin birçok kurum, kural ve amacı tahrip edildiğinde eylemler zorunlu çözüm araçlarıdır. Eyleme geçmeyi başaramayan bir halk ve örgüt demokratikleşemez. Eylem yeteneğini gösteremeyen bir halk ve örgüt aslında ölmüştür. Eylemlerin örgütlerle mümkün olduğu, örgütsüz eylemliliğin boş ve başarısız kalacağı açıktır. Halklar ne kadar örgütlüyse o kadar eylemli olurlar. Eylemleri hep protesto, direniş gibi görmemek gerekir. Sivil toplum eylemlerinin çoğu yapıcıdır. Pozitif eylem anlayışı esastır.”

Aslında bu konuda çözümlenmeyen, bilinmeyen ve anlaşılmayan bir şey yoktur. Önderlik değerlendirmeleri eylem çizgisi bakımından iki yöne işaret etmektedir: Bunlardan bir tanesi inkâr ve imha sistemini kırmaya yönelik olan, despotik devlet yapılarını demokratik değişim ve reforma tabi tutmayı amaçlayan, esas olarak teşhir, tecrit, protesto ve darbe vurmaya öngören türden bir eylemliliği içermektedir. Demokratik siyasal eylemin böyle bir yönü vardır ve bu önemli bir yöndür; basite alınamayacak, alınmaması gereken bir yöndür. Demokratik siyasal mücadele stratejisinin birinci yönünü despotik devlet

yapılarını demokratik değişime uğratmak, devleti demokrasiye duyarlı hale getirmek ve sınırlandırmak, böylece Kürt sorununun demokratik çözümüne açık kılmak olarak tanımlamıştık. Doğal olarak bu amacı gerçekleştirmek için eylem gerekir. Bunlar öyle kendiliğinden gerçekleşecek hedefler değildir. Hiçbir devlet kendi kendine reform yapmaz, demokratikleşmez, hele hele baskıcı ve zorba karakterini asla terk etmez. Ancak güçlü bir karşı mücadele olursa, halk muhalefeti gelişir ve halkın direnişiyile karşılaşır, kısaca zorlanırsa, böyle bir değişime veya reforma razı olabilir. Devlet kendi kendini reforma tabi tutmaz, reforma uğratılır. Bu anlamda bu eylemlilik genelde gericiliği, özelde despotik devlet yapılanmasını, kısaca inkâr ve imha sistemini kırmayı ve demokratik değişime tabi tutmayı hedefleyen bir eylemlilik olmaktadır.

Bu, zihniyet değişiminden siyasal yapılanmanın yönetim tarzının değişimine kadar birçok alanı içermektedir. Onun için de bu tarzda bir mücadele ve eylemlilik, ideolojik mücadeleden meşru savunmaya kadar geniş bir alanı içine alır. Boykotlar, grevler ve gösterilerin hepsi demokratik eylemlilik kapsamındadır. Sivil itaatsizlik dediğimiz en basit eylem biçimlerinden kapsamlı yürüyüşlere, halk hareketlerine, direnişlere, hatta halkın topyekûn tavrını ortaya koyan ayaklanma türü büyük eylemliliklere kadar hepsini içine almaktadır. Bir defa bunlar gericiliği parçalayacak, inkâr ve imha sistemine darbe vuracak, onu teşhir edip geriletecek ve demokratik dönüşümü sağlayacak eylemliliklerdir. Elbette durduk yerde tek yanlı ve keyfi eylemlilikler olmaz. Kitlelerin bu yönlü eyleme kalkmasını bir yana bırakalım, “Ben kimliğimle yaşamak istiyorum, özgürlük ve demokrasi istiyorum” dediği zaman bile, despotik inkârcı devlet yapısının çok yönlü bir baskı ve saldırı konumuna geçtiği iyi bilinmektedir. Yani inkar ve imha sistemi de boş durmamaktadır. Hele hele halkın demokratik eylemliliği büyüyüp yaygınlaştığında, süreklilik kazandığında ve kitlelerin şiddetini de içine alacak düzeylere tırandığında, buna karşı inkâr ve imha sisteminin şiddeti, zoru ve savaşı dayattığı bir gerçektir.

Örneğin böyle bir konum günümüzde de yaşanmaktadır. Kürdistan üzerindeki inkârcı egemenliğin esası zaten böylesi bir zor sistemidir. Düşman karargâhı topyekûn savaş konseptini yeniden oluşturup devreye sokmuş durumdadır. Önderliğe, harekete ve gerillaya karşı böyle bir konsept temelinde her türlü baskı ve şiddeti dayatmaktadır.

Böylesi durumlar geliştiğinde, buna karşı meşru savunma savaşının geliştirilmesi en demokratik tutumdur. Bu, demokratik siyasal eylem kapsamında olan bir direniş biçimidir. Öz savunmaya dayalı direnişler, gerillanın değişik düzeylerdeki aktif savunma savaşları bu tür saldırı durumlarında gündeme gelecek demokratik eylem biçimleri olmakta; yani demokratik siyasal mücadele stratejisinin hayata geçirilmesini ifade eden demokratik eylem biçimleri içerisinde yer tutmaktadır. Bunlar gerillanın inkâr ve imha sisteminin yapılanışına ve hareketlerine göre kendi strateji ve taktiklerini oluşturmasını da içine almaktadır.

Örneğin gerillanın kimi zaman içine girdiği ateşkes pozisyonları, bizdeki yanlışlar nedeniyle hemen barış durumu olarak algılanmaktadır. Bu doğru değildir. Ateşkes gerçekte bir pasif savunma konusudur. Misilleme ve saldırılar karşısında kendini savunma hakkını kullanmanın dışında, ateşin durdurulmasını ifade etmektedir. Savunma savaşının dönemleri vardır. İnkâr ve imha sisteminin savaşı dayattığı, demokratik siyasal gelişmeleri savaş ve şiddetle imha etmek istediği ortamlarda, devrimci demokratik değerleri korumak, demokratik siyasal örgütlülüğü ve eylemi geliştirmek ve bunun zeminini sağlamlaştırmak amacıyla bu saldırılara karşı geliştirilen silahlı direniş pozisyonuna meşru savunma savaşı denilmektedir. Bu en alt sınırdaki misilleme eylemlerinden orta yoğunluktaki savunma savaşına kadar uzanan bir düzeyi kapsamaktadır. Ayrıca Kürdistan'da imha tehlikesi her zaman vardır. Çünkü inkar ve imhacı sisteminin mantığı veya özü, Kürt toplumunun imha edilmesidir. Dolayısıyla onun baskı ve saldırılarının esası da özgürlük ve demokrasi hareketini ortadan kaldırıp tasfiye etmektir. Karşımızdaki sistemin, hareketimiz zayıf olduğunda ve yine fırsat bulduğunda her türlü saldırıyı yaparak Özgürlük Hareketimizi ezmek isteyeceğinden bir an bile kuşku duyulmamalıdır. Böyle ele alıp değerlendirilmez ve gerçek böyle görülmezse yanlış yapılmış ve gaflete düşülmüş olur. Bu bakımdan inkâr sistemi kırılmadıkça imha tehlikesi her zaman olacaktır. Bu tehlikeye karşı hem hareketimizin hem de halkın topyekûn direnme ve kendini topyekûn savunma savaşına girme hazırlığı ve anlayışı her zaman olmalıdır. Böyle olursa ancak imha önlenebilir, imha tehlikesine karşı tedbir geliştirilmiş olur. Bir de imha saldırıları karşısında topyekûn direniş görevimiz vardır.

Demek ki eylem çizgimizin bir yönü imhayı durdurmak, inkârı kırmak, despotik devlet yapısını demokratik reforma uğratmak ve böy-

lece Kürt sorununun barış içinde demokratik çözümünün sağlanacağı zemini yaratmaktır. Bunun zihniyet değişiminden sistem ve politika değişimine kadar birçok yönü bulunmaktadır. Dolayısıyla propaganda ve ideolojik mücadeleden meşru savunmaya kadar uzanan geniş bir alanı vardır. Bu geniş alan içerisinde her türlü ve çok yönlü kitlesel eylemliliği içermektedir. Halkın kitlesel demokratik siyasal eylemliliğini öngörmektedir. Serhildandan kastımız esas olarak budur; halkın direnişi olarak tanımladığımız ve öngördüğümüz gerçeklik budur.

Eylemin dozajının ne olması gerektiğini siyasal gelişme durumu belirler. Yine hangi eylem biçimlerinin ne zaman uygulanması gerektiğini siyasal gelişme koşulları tayin eder. Yani bu eylem biçimlerinin hepsi her zaman ve her yerde aynı anda uygulanmaz. Böyle yaklaşmak doğru değildir. Burada zaten bir yanlışlık vardır ve somut siyasal durum değerlendirmeleri böyle bir eylem anlayışını aşmak için yapılmaktadır. Ne zaman, nerede, hangi eylem biçimlerinin gerekli, doğru, stratejimize uygun olduğunu ve bizi başarıya götürebilecek özellikler taşıdığını o anın siyasal koşullarını değerlendirerek tespit etmekteyiz. Bazı anlar vardır, sadece tartışma ve ideolojik mücadeleyi öne çıkarırız; bazı anlar vardır, kitlelerin siyasal eylemlilikleri, gösterileri, yasal ve yasal olmayan mitingler öne çıkar; bazı anlar vardır, savunma savaşı gündeme gelir, kitlelerin şiddetini de içine alan sert gösteriler ve eylemler gerekli olur. Bunları mücadelenin gelişimi içerisinde ve siyasal durumun değerlendirilmesi temelinde belirlemek ve yaratıcı biçimde hayata geçirmek gerekir.

Eylem çizgimizin diğer yönü Demokratik Konfederalizmin inşası ve demokratik siyaseti örgütlenme çalışmalarıdır. Kuşkusuz bu da önemli bir eylem alanıdır. Bu noktada her türlü eğitim, tartışma, toplantı, örgütlenme çabaları, planlar ve projeler temelinde ekonomik, sosyal ve kültürel aktiviteler, toplu çalışmalar bir bütün olarak aslında birer eylem anlamına gelmektedir. Bunlara demokrasiyi inşa etme eylemleri denilebilir. Hatta bunun içinde yanlış olan, demokratik sistemle uyuşmayan anlayışlar ve tutumların eleştirisi ve protesto edilmesi de yer alabilir. Daha çok esas itibarıyla pozitif eylem dediğimiz eylem biçimlerinin yer aldığı ve uygulandığı demokratik örgütlenme ve inşa çalışmalarının hepsi demokratik siyasal eylemdir. Kitlelerin demokratik siyasal ve kültürel örgütlenmeleri de, Demokratik Konfederalizmin çok yönlü kurum ve kuruluşlarının geliştirilmesi de, halkın

böyle bir sistem temelinde ekonomik, sosyal ve kültürel yaşamının örgütlenirliip yürütölmesi de bir çabayı gerektirir, bir çalışmayı içerir. Hiçbir gelişme çabasız ve çalışmasız yaratılmaz, bütün bunlar kendiliğinden gerçekleşmez, birileri bize bunları bahşetmez. Bunlar gereklidir demekle de bir yere varılmaz. Planlı, programlı ve projeli bir biçimde, somut koşulların doğru analizine dayalı olarak bu çalışmaları örgütleyip yürütmek gerekir. Bu çabalar ve çalışmaların hepsine Demokratik Konfederalizmi inşa eylemleri diyebiliriz. Demokratik siyasetin eylem çizgisinin bir de böyle bir yönü vardır ve bu da son derece önemlidir.

Bu iki eylem çizgisi arasında bir bütünlük, bir diyalektik birlik ve ilişki vardır. Önder APO, “Direniş gelişirelim, demokrasiyi kuralım” dedi. Yani inkâr ve imha sistemini kırmaya, değıştirmeye yönelik demokratik serhildanın gelişimiyle Demokratik Konfederalizmin inşası için yürütölcek çalışmalar arasında etle tırnak gibi bütünlük ve bağ vardır. Demokratik serhildan geliştirildikçe, Demokratik Konfederalizmi inşa etmenin zemini güçlenmekte ve imkânları artmakta, demokrasinin inşa alanı genişlemektedir. Tersinden halkın demokratik örgütlölüğü geliştirildikçe ve demokrasi bilinci arttıkça, demokratik serhildanı geliştirme, sürekli kılma ve büyütme gücü ortaya çıkmaktadır. Başta da belirttiğimiz gibi, **örgütsüz bir serhildanın gelişmesi mümkün değildir**. Dolayısıyla inkâr ve imha sistemini kırıci ve sonuç alıcı bir demokratik siyasal serhildanı geliştirip başarıya götürmek, ancak Demokratik Konfederalizmi inşa etmek ve her alanda halkın güçlü demokratik örgütlölüğünü yaratmakla mümkündür. Bu bir pasif demokratik örgütlölük değildir. Önderliğin radikal demokrasi dediğı şey, eyleme dayalı aktif demokratik halk örgütlenmesi anlamına gelmektedir. Bunu örgütlediğimiz ölçüde, demokratik serhildanı ve kitlelerin demokratik eylemliliğini geliştirip ortaya çıkarabiliriz. Şimdi temel bir görev, demokratik siyaseti yürütmenin en esaslı yönü böyle bir eylemlilik içinde olmaktadır.

Ne kadar siyasi etkinliğimiz var? Ülkemizin herhangi bir parçasında demokratik siyaseti ne kadar gelişirebiliyoruz? Demokratik siyasal gücümüz ne kadar var, ortamı ne kadar etkiliyoruz? Bunun ölçüsü demokratik serhildanı geliştirme durumumuza bağlıdır. **Eylem olmadan siyaset olmaz**. Demokratik siyaset, demokratik eyleme dayalı olarak gelişen bir olaydır, demokratik halk eylemiyle ortaya çıkar ve

gelişir. Bir kere bu temel anlayışı edinmemiz ve esas almamız gerekir. Bu noktada genelde varolan ve hala devam eden hatalı anlayışlar ve yanlışlıkların mutlaka düzeltilmesi gerekir. Öyle ki, eylemsiz bir siyaset öngörülmekte, siyasetin eylemle bağı görülmemektedir. Demokratik siyasetin demokratik halk eylemliliğiyle bağı doğru anlaşılmamaktadır. Siyaset yapıyoruz, siyasal örgütlenme yaratıyoruz denilmekte, buna karşılık eylem hiç düşünülmemekte, eylem alanına yaklaşılmamaktadır. Doğal olarak bunun ardından herhangi bir gelişme ortaya çıkmamaktadır.

Örneğin Kuzey Kürdistan'daki durum böyledir. Bütün demokratik kurumlaşmalarımıza, en başta demokratik siyasal partileşmeye bakalım: Bu parti ne kadar eylem anlayışına sahiptir, ne kadar eyleme göre örgütleniyor? Halkın demokratik eylemliliğini ve hareketini ortaya çıkarma anlayışı, planı, programı, stratejisi ve taktiği ne kadar var? Bu sorulara olumlu bir karşılık bulmak zordur. Zoraki bazı eylemlere girişmekte, çoğunlukla hareketin genel etkisiyle ve biraz da korkusuyla bazı eylemler yapmaktadır. Çoğu çevre dışlanma, atılma korkusuyla böyle bir eylemliliğe razı olmaktadır. Eylem diye öngörülen sadece seçimdir. Neredeyse düzen partileri gibi sadece genel seçimlere endekslenmiş, seçimde halkın oyunu almak için çalışmayı faaliyet sayan ve bununla yetinen bir yaklaşım vardır. Bu demokratik yaklaşım değildir, yanlıştır. Bu temeldeki bir partileşme kesinlikle demokratik siyasal partileşme değildir. Her şeyden önce bunu kırmak gerekir. Dolayısıyla sadece seçime değil, halkın çok yönlü demokratik siyasal eylem gücünü ortaya çıkarmaya ve harekete geçirmeye dayalı bir siyasal partileşme olmak durumundadır. Gericiliğin yıkılmasını ve demokrasinin inşasını sadece seçimde ve devlette gören zihniyet demokratik zihniyet olamaz. Tam tersine, bunun gücünü halkın demokratik eyleminde ve örgütlenmesinde gören zihniyete ancak demokratik zihniyet denilebilir. O da halkın eylem gücünü sürekli açığa çıkarmayı ve örgütleyip harekete geçirmeyi öngören bir yaklaşımla olur.

Diğer kurumlarımız açısından da bu böyledir. Bunların hepsi belki demokratik kurumdur, ama demokratik siyasal eylemi esas alan bir duruşu çok azdır. Halkın demokratik eylemlilik temelinde örgütlenmesi ve kurumlaştırılmasını öngörmemektedir. Üstten çok bürokratik ve şematik bir yapı söz konusudur. Bu da demokratik halk kurumlaşmasından ziyade, mevcut devletçi sistemin sivil toplum örgütlülüğü-

ne ve kitle kurumlaşmalarına benzemektedir. Bunları aşan bir durum yoktur. Avrupa'ya ve Türkiye'nin bazı kurumlarına bakılmakta ve bunlar taklit edilmektedir. Oysa bunların hepsi aslında bir yönüyle devlete bağlı olan resmi kurumlaşmalardır. Ancak yine de demokratik halk kurumlaşmaları, sivil toplum ve demokratik kitle örgütlülüğü denilince bunlar anlaşılmakta, bunların yaptıklarına benzer şeyler yapılmaya çalışılmaktadır.

Bunun devletçi sistemi aşamamak anlamına geldiği açıktır. Burada görülen şey aslında orta sınıf eğilimi ve yaklaşımıdır, bunda radikal demokratik çizginin uygulanması yoktur. Bunun köklü bir yenilenmeye ve dönüşüme uğratılması gerekir. Bu temelde geçmişte Kuzey Kürdistan'da ortaya çıkan örgütlenmelerimiz ve çeşitli kurumlaşmalarımızın Demokratik Konfederalizm ve radikal demokrasi çizgisinde yeniden yapılandırılması, değişime uğratılması ve düzeltilmesi, bu temelde büyütülmesi, yaygınlaştırılması ve ilerletilmesi gerekmektedir. Bu ne için önemli ve gereklidir? Demokratik serhildanın günlük olarak gericiliği sürekli dövecek şekilde etkili ve yaygın bir biçimde geliştirilebilmesi için gereklidir. Eğer Kuzey Kürdistan'da demokratik bir serhildan olacaksa ancak böyle olur.

Diğer Kürdistan parçaları bu konuda çok daha geridir. Örneğin Doğu ve Güneybatı Kürdistan'da bir eylem anlayışı bile bulunmamakta; eylem gerekli mi değil mi diye bir soru dahi sorulmamaktadır. Böyle bir zihniyet bile yoktur. Birçok kadro, örgüt kuracağını ve halkı örgütleyeceğini iddia etmekte, bunun için toplantılar düzenleyip tartışmalar yapmakta ve kararlar almaktadır. Ama bu örgütün neyin üzerinden kurulacağını, ne yapacağını, eylem çizgisinin ne olacağını fazla düşünmemektedir. Doğu Kürdistan'da demokratik siyasal eylem çizgisinin nasıl olacağı, halkın demokratik serhildanının nasıl gelişeceği konusunda herhangi bir yaklaşım ve arayış yoktur. Dolayısıyla eyleme dayalı bir örgütlenme değil, aslında çok liberal demokrasiyi ya da devletçi sistemin kurumlaşmalarını aşmayan, onların sınırında kalan bir demokratik örgütlenme anlayışı ortaya çıkmaktadır. Bu anlayış yanlıştır, Demokratik Konfederalizm çizgisine uygun değildir ve kesinlikle düzeltilmesi gerekir.

Her şeyden önce somut koşulların somut tahlilini yaparak, demokrasinin zemininin güçlendirilmesi ve demokratik örgütlenme imkânlarının artırılması için nasıl bir demokratik eylem çizgisinin geli-

tirilip uygulanabileceği, çeşitli kesimlerin ne tür demokratik eylemler içine alınıp harekete geçirilebileceği sorularına cevap vermek zorunludur. Eğer bu sorun böyle konulur, böyle ele alınır ve buna doğru cevap verilirse, o zaman kurulacak örgütün nasıl olması gerektiği kendiliğinden ortaya çıkar. O zaman böyle bir eylemi yürüten örgüte demokratik örgüt denir. Örgütlenmelerimizin hepsi o zaman çok işlevsel örgütler olur. Her örgüt bir iş üzerinde, bir eylem üzerinde kurulur, o işi ve eylemi yapar. Önder APO, örgütün iş ve eylem için kurulacağını söylüyordu. Yapılacak iş tamamlanıp biterse, örgütün işlevi de biter. Başka bir iş çıkarsa, o zaman o işi yapmaya uygun örgüt kurulur. Fonksiyonel örgütlenmeler böylesi örgütlenmelerdir.

Radikal demokratik örgütlenme kesinlikle demokratik eyleme ve mücadeleye dayalı bir örgütlenmedir. Mücadelesiz bir demokrasinin örgütlenmesi mümkün değildir. Zaten inkar ve imha sistemi buna imkân da vermez. Nitekim dikkat edilirse, ne kadar plan yapılırsa yapılsın, ne kadar karar alınırsa alınsın, eylemden kopuk bir anlayışla oluşturulan örgüt şemaları ne Doğu Kürdistan'a ne de Güneybatı Kürdistan'a uygulanabilmektedir. Demokrasiyi inşa edecek kadrolar, kitlesinin tümünün hareketimizin kitlesi olduğu Güneybatı Kürdistan'a girememektedir. Bunun nedenlerini gerçekçi bir biçimde sorgulamak durumundayız. Niye giremiyorlar? Hareketin bu kadar gücü ve imkânlarının olduğu bir yere demokratik örgütlenme nasıl götürülemiyor? Belli ki bu anlayıştan dolayı götürülemiyor.

Güney Kürdistan bizim için bir mücadele alanı olduğu, burada çözüm ona kendi çizgimizi örgütlemeye çalıştığımız ve demokratik örgütlenme yapmak istediğimiz halde, bu hiç ses çıkarmayan bir örgütlenme olmanın ötesine geçememektedir. Kadını ve gençliği örgütlemek istiyoruz, bunun için dernekler kurmuş durumdayız, bir yığın kurum ve kuruluş oluşmuştur. Ancak bunların ne iş yaptığı, niçin kurulduğu belli değildir. Çoğu amaçsız ve eylemsizdir. Peki, hiç amaçsız ve eylemsiz örgüt olur mu? Eylemsiz örgütün sonu, içinin boşalması ve kuru bir yığın durumuna düşmesidir. Nitekim bu kurumların hemen hepsi içi boş kurumlara dönüştüler ve ardından birer birer kapatıldılar. Şimdi sıfırı tüketme noktasına gelmişlerdir. Oysa hem Güney Kürdistan hem de Irak son üç yılda en yoğun hareketliliğin ve eylemliliğin yaşandığı alanlar oldu. Tamam, diyelim Irak'ta şiddet uygulanıyor, ABD ordusuyla savaşıyor, ABD işgaline karşı savaşan çeşitli güçler var.

Biz de bu savaşa katılalım, onlar gibi şiddet uygulayalım demiyoruz. Hayır, bizim çizgimiz onu kabul etmez. Biz bunun dışındayız, öyle yapmamalıyız. Ama bu elbette yapabileceğimiz hiçbir şey yok demek değildir.

Kürdistan'ın diğer parçalarındaki duruma bakalım. Kuzey Kürdistan'da Önderlik ve halk üzerinde devletin alabildiğine yoğunlaşan baskısı var. Güney Kürdistan'da o kadar baskı ve gerici uygulamalar var. Türk Devleti her gün Güney Kürdistan'ı tehdit ediyor. Bu durumda kitleleri bilinçlendirmek ve eğitmek için pek çok neden ortaya çıkmış oluyor. Sağla solla hiç çatışmadan, barışçıl gösteriler ve eylemler diyebileceğimiz eylem türleriyle bile birçok insan etkilenebilir ve bir eylem çizgisi geliştirilebilirdi. Dolayısıyla hem partileşmemiz hem de demokratik kurumlaşmamız gelişir, ilerler ve fonksiyonel olurdu. Bütün bunların sonucunda bir kitle gücü haline gelinirdi. Ancak böyle bir durum yoktur. Bu süreçte Güney Kürdistan'daki partileşme tıpkı Kuzey parçasındakine benzer bir biçimde yapılan seçimlerde kazanacağı hayaline kapıldı. Buna karşılık onu bile çok iyi anlamayan ve planlamayan bir çizgide oldu. Sonuçta başarısızlığa uğradı. Bu anlayış ve yaklaşımın doğru olmadığı pratikte kanıtlandı.

Yurtdışındaki kitlelerin eylemliliği bakımından da Demokratik Konfederalizmin yeni eylem çizgisine uygun bir biçimde bir değişim ve yenilenmenin geliştirilmesi gereği kendisini dayatmaktadır. Açık ki eskiden yapılan eylem biçimlerini bugün de sürdürmek ve tekrarlamak bir gelişme yaratmaz ve başarıya götürmez. Bu eylem biçimlerinin kesinlikle gözden geçirilmesi gerekir. Bu alanda öncelikle bir eylem çizgisini geliştirmemiz ve eylem anlayışı edinmemiz, demokrasi-nin inşası ve örgütlenmesiyle eylem arasındaki bağı doğru kurmamız şarttır. Eylemsizlik üzerinde bir demokratik inşanın olamayacağını ve demokratik siyasetin yapılamayacağını bilmemiz gerekir. Eylemin de stratejisini, taktiklerini, yöntemlerini ve araçlarını doğru tespit etmek durumundayız. Her yerde içinde bulunulan koşulların doğru analizine dayalı bir eylem tarzını ve yöntemini bulmakla yükümlüyüz. Ancak böyle yaparsak Demokratik Konfederalizmi inşa edebilir ve demokratik siyaseti örgütleyip geliştirebiliriz.

10- KÜRDİSTAN PARÇALARINDA DEMOKRATİK SİYASET DENEYİMLERİ

Şimdi demokratik siyaset ve demokratik mücadele konusundaki değerlendirmelerimizi biraz daha somutlaştırabiliriz. Bu çerçevede Kürdistan parçalarındaki demokratik siyaset deneyimleri üzerinde durabiliriz. Önümüzdeki sürecin görevlerini başarıyla yürütmek açısından geçmiş pratiğimizi bu temelde doğru derinlikli bir irdelemeye tabi tutmak, bunun derslerini çıkarmak, hataları ve eksiklikleri ortaya çıkarıp aşmak hayati önem arz etmektedir. Bu ciddi bir deneyim sürecidir ve çıkarılacak önemli derslerle doludur. Bu dersler iyi özümseindikçe, önümüzdeki süreçte bu alanda güçlü ve hızlı bir gelişme yaşanabilir. Hatalar ve eksikliklerin görülüp aşılması da, başarmak ve gelişme sağlamak açısından yaşamsal önem taşımaktadır.

a) Kuzey Kürdistan Deneyimi

Burada öncelikle Kuzey Kürdistan deneyimi üzerinde durmak önemlidir.

Daha önce devam eden gerilla direnişi üzerinde '90'ların başında ulusal diriliş devrimi dediğimiz halk serhildanlarıyla demokratik siyasetin zemininin geliştirildiğini ifade etmiştik. Köylerde ve kasabalarda, giderek şehirlerde gelişen halk hareketliği, serhildan, kendisini siyasal yapılanma olarak bir partileşmeye doğru götürdü. İnkâr ve imha sisteminin kısmen kırılan çok katı denetimi, bununla oluşan kısmi nefes alma ve hareketlenme ortamı, demokratik siyasal halk örgütlenmesi ve eylemini ortaya çıkardı. Bu durum kendisini pratikte Halkın Emek Partisi (HEP) olarak isimlendirildi. Daha sonra DEP, HADEP ve DEHAP gibi oluşumlar ortaya çıktı ve bu günümüzde DTP (Demokratik Toplum Partisi) olarak yeniden partileşti.

Her şeyden önce böyle bir oluşumun neyi ifade ettiğine ve bunu nasıl anlamamız gerektiğine bütünlüklü bir biçimde bakmak ve bir tanım getirmek önem taşır. Çünkü bu konuda yanlış anlamalar ve yanlış yaklaşımlar vardır. Biz hareket olarak bu yanlış yaklaşımlardan çok büyük zararlar gördük. Özgürlük Hareketimiz PKK ve halk zarar gördü. Bazı çevreler bundan yararlandılar; bizim yanlışlarımızdan ve uğradığımız zararlardan yarar sağladılar.

Bu gelişme inkâr ve imha sisteminin gerilla direnişiyile kırılması üzerinde oldu. Öncelikle bu gerçeğin altını özenle çizmek gerekir. Başka türlü tanımlamalar yanlıştır. Bunu belirtmemizin bir nedeni de bu durumu başka türlü tanımlamaya çalışanların var olmasıdır. Bu yanlışlıklar geçmiş süreçte de görüldü. Böylesi yanlış görüşleri hala halk içinde yayma çabası içinde olanlar vardır. Reformist milliyetçi çevreler Kürdistan'da kendiliğinden bazı gelişmelerin yaşandığı, bu temelde bir hareketliliğin ortaya çıktığı ve halk hareketi olarak geliştiği türünden propagandaları o dönemde de yaymaya çalıştılar. Bazı çevreleri bu biçimde etkilemek istediler. Tabii bu tür propagandalar kökten yanlıştır. Partileşmenin gelişmesi ve demokratik siyasal örgütlenmenin olması, serhildanın ortaya çıkması ve halkın eyleme kalkması bir yana, Kürdistan'da kendiliğinden yaprak bile kıpırdamaz. Kurtuluş ideolojisi olmadan, kurtuluşçu örgütlenme ve sert gerilla savaşı olmadan, sokağa çıkmayı ve panzerlerin üzerine yürümeyi bir yana bırakın, insanlar evinden bile çıkamıyorlardı. İki kişi bir araya bile gelemiyordu. Gerçek budur. Bu, inkâr ve imha sisteminin yarattığı durumdur, sistemin eseridir, onun zulmü, katliamı ve baskısının Kürdistan'da ve Kürt toplumunda yarattığı sonuçtur. Ancak bu durum etkili biçimde kırıldığı ölçüde halk kendi özüne kavuşabildi, kendini sahiplenebildi, birleşebildi, ayağa kalkarak panzerlerin üzerine yürüme gücüne ve cesaretine ulaşabildi. Bu bakımdan bu hareketin, partileşme ve gerillalaşma mücadelesi üzerinde yükseldiğini, PKK'nin ve gerillanın mücadelesinin bir sonucu olduğunu altını çizerek ifade etmekte yarar vardır.

Böyle olmakla birlikte, halkın bu biçimde hareketlenmesi ve bunun HEP gibi bir legal siyasal partide birleşmesi, PKK'nin kurumlaşması ve yasallaşması mı oldu? Hayır. Bir de bu gerçeği altını çizerek tanımlamamız gerekir. Bu özellikle içimizde bugüne kadar süregelen ciddi bir yanılgı ve yanlıştır. HEP'ten DTP'ye kadar gelen oluşumları PKK gibi görme ve algılama, PKK sayma ve PKK imiş gibi yaklaşma türünden anlayışlar ve eğilimler içimizde varlığını sürdürmektedir. Kadrolarda, gerillada ve halkta, bu hareketin içindeki çeşitli çevrelerde bu vardır. Kuşkusuz bu anlayış da yanlıştır. Bu hareketler hiçbir zaman PKK olmadı ve de olamazdı. Önderlik bu tür yaklaşımları daha '91-'92'de somut olarak eleştirdi. Devletin bu partiyi PKK'nin kolu olmakla suçlayıp üzerine gitmesi karşısında bu değerlendirmeleri

yaptı. Bizdeki yetersiz anlayışları düzeltmek için de bu değerlendirmelerde bulundu. Bu partinin PKK olarak görülmesinin mümkün olmadığını dile getirdi.

HEP aslında bir kitle partisiydi. İnkâr ve imha sisteminin kısmen kırılması ortamında biraz nefes alan bütün Kürt kesimlerinin heyecanla dolduğu ve içinde toplandığı bir oluşumdu. İşçiden ve emekçiden şehir küçük burjuvazisine, zenginlere ve hatta ağalara kadar yurtsever ve milliyetçi olan herkesin toplandığı bir yerdi. Daha fazla da orta sınıf ağırlıklıydı. Bu nedenle bu partileşme veya legal siyasallaşmayı PKK gibi değerlendirmek, onu PKK gibi algılamak, PKK'yi onun pratiğinden sorumlu tutmak ya da onu PKK gibi yönetmeye çalışmak yanlıştır. Bu kesinlikle doğru değildir. Evet, bu partileşme PKK'nin yürüttüğü ideolojik-siyasal mücadele ve gerilla mücadelesinin birikimi olarak ortaya çıktı, bu mücadele üzerinde gelişti. Ama PKK'nin örgütlenmesi veya legalleşmesi değildi. Tam tersine, bütün toplumsal kesimlerden yurtsever ve milliyetçi çevrelerin içinde biriktiği bir hareket oldu. Dolayısıyla bütün bu kesimlerin düşünceleri, zihniyetleri, felsefeleri, siyasetleri ve çıkarları bir bütün olarak bu hareket içinde yer aldı. Nitekim HEP'ten DTP'ye kadar olan oluşumların PKK gibi bir ideolojik çizgileri yoktur. Hatta bir siyasal programları bile yoktur. Burada birçok ideolojik ve siyasal görüşü belli siyasal amaçlar etrafında birleştiren bir ittifak vardır. Bu ideolojik ve siyasal görüşler içinde bir tanesi PKK'nin görüşü olmaktadır. Bütün ideolojik ve siyasal görüşler bu hareketi yönlendirmek istemekte, aynı şeyi PKK de yapmaya çalışmaktadır.

Bu hususların önemi nerededir, böyle tanımlamak ve anlamak neden önemlidir? Tanımlamanın doğru yapılması, öncelikle PKK'nin bu oluşumlarda mücadele edebilmesi açısından önemlidir. Bazen PKK'nin bu partilere talimat vererek iş yaptırması istenmektedir. PKK bunu yapamaz; PKK şimdiye kadar bu oluşumları talimatla yönetmemiştir ve hiçbir zaman yönetemez. Yine bu hareketin içinde grupların varlığından şikayet edilmektedir. Oysa bu oldukça doğaldır. Başka türlü olması beklenemezdi. Grupların hepsini atıp yalnızca bir grup bırakılırsa, o zaman sonuç tecrit edilmek olacaktır. Böyle bir yaklaşım, yurtsever özellikler taşıyan en geniş kesimleri birleştirmemek, bunları dışlamak demektir. Oysa biz bunları birleştirmek istiyoruz. İnsanları birleştirebilmek, onları varoldukları konumdan bıçakla keser gibi ke-

sip çıkarmakla olmaz. Kimseye ideolojik ve siyasal olarak gelip bu hatta yer olacaksın denilemez. Denilse bile kimse yer almaz. Herkes kendini örgütlemeye çalışır, kendi çıkar mücadelesini yürütmek ister, bunun için de zemin arar. İşte HEP'ten DTP'ye kadar gelen platform da, yurtsever ve milliyetçi özellikler taşıyan bütün kesimlerin kendi örgütlenmeleri ve çıkarları temelinde ama demokratik yöntemlerle birleşip çıkar mücadelesini yürüttüğü bir siyasal demokratik zemindir. Bu zemini böyle tanımlamak ve anlamak gerekir.

Buna göre PKK olarak bu tür oluşumlarda yansımak, ideolojik ve siyasal çizgimizi etkili kılmak ve bu doğrultuda yönlendirmek istiyorsak, o zaman bu gerçeğe göre yaklaşmamız, kendi gruplaşmamızı geliştirmemiz, orayı bir demokratik mücadele alanı olarak görüp kabul etmemiz, kendimiz gibi başkalarının bu oluşumlar içindeki varlığını da meşru görüp kabul etmemiz, bu alanları bir ideolojik ve siyasal mücadele alanı olarak ele alıp buna göre yaklaşmamız gerekir. Tabii bunu demokratik siyaset ölçülerinde ele almak şarttır. Oysa bizim böyle yaklaştığımız söylenemez. Yanılgı burada ortaya çıkmakta, sonuçta bu harekette en zayıf grup PKK grubu, en az yansıyan yine PKK olmaktadır. Çünkü PKK adına bu işi yapıyorum diyenler PKK'yi tanımamışlar, bu hareketi anlamamışlar, PKK'yi temsil edemiyorlar, doğru yürütemiyorlar, herkesin kendileri gibi olmasını istiyorlar. Bu olmayınca da zorluyorlar, geri çekiliyorlar, budamaya çalışıyorlar. Dolayısıyla işler doğru dürüst yürümüyor. PKK etkili olamıyor.

Şunu rahatlıkla söyleyebiliriz: Mevcut durumda bu hareket üzerinde PKK'den daha fazla politik etkinlik kuran ve yönlendirici olan kesim reformist milliyetçi akımdır. Ruh, çizgi ve yönetim olarak öyledir. Aslında partiyi elinde tutarak evirip çevirenlerin çok büyük çoğunluğu orta kesim ve onların elit siyasal güçleridir. Bu nedenle halk dışlanıyor. Bu çerçevede mümkün olduğu kadar demokratik halk eyleminden uzak duruluyor ve halk ayrı tutuluyor. “Siz biraz ötede durun, serhildan yapın. Siz siyasetten anlamazsınız. Sokaktaki insan, işçi, kadın, genç, daha okuma yazma bile bilmeyen kimseler siyasetten ne anlar. Siyaset onu bilenlerin işidir” deniliyor. Böylece işin başı hep tutuluyor. Ondan sonra bir yandan PKK'nin doğru yansımamasına, gruplaşmamasına, kendi çizgisini uygulayacak kadrolarla yer almamasına çalışılıyor; diğer yandan halkın dışlanması hareketi daha çok reformist, liberal, demokrasisi zayıf, esas olarak devletçi paradigmaya

bağlı ve devlet etkisine daha fazla giren bir hareket konumuna getiriyor. Bu yönü zaman zaman daha fazla ilerliyor, zaman zaman da geri kalıyor.

Bu bakımdan öncelikle PKK olarak kendi anlayışımızı düzeltmemiz gerekir. PKK'liyim diyen ve PKK'li olmak isteyenlerin, PKK çizgisini doğru anlayıp ona göre davranmaları şarttır. Başkalarına göre davranarak, başkaları gibi olmaya özenerek, kendini diğer gruplarla aynılaştırarak ya da başka türlü anlayarak PKK'li olunamaz. HADEP deneyimi bu konuda önemli bir deneyimdir. Halbuki bu çok iyi bir şekillenmeydi, PKK'li olmak isteyenler de içinde önemli ölçüde yer almışlardı. Önemli ve iyi bir yönetim düzenlemesi vardı. Herkesi birleştirmişti, herkes içinde yer almıştı. İşletilse, doğru bilinse ve etkili çalışsaydı HADEP büyüyebilirdi. Ne yapıldı, HADEP neden gelişmedi? Çünkü iç çatışmalar vardı. Öncelikle iç çatışmalardan dolayı gelişmedi. Elbette bu çatışmadan değişik görüşlere sahip olanları sorumlu tutamayız. Önce PKK'li olduklarını iddia edenleri sorumlu tutmak zorundayız. Onlar işi doğru yürütemediler. “Bilmem filan kişi şöyle yapıyor, öteki şöyle davranıyor, filan grup şöyledir” diyerek, onların bir PKK militanı gibi davranmasını istediler. Bu yanlıştı. Bu biçimde PKK adına hareket edenler adeta “Onlar PKK'li olmazsa biz de olmayız; onlar PKK'nin istediği gibi davranmazsa biz de davranmıyoruz” dediler ve hatalı bir yarış ortaya çıktı.

Hiç öyle olur mu, PKK böyle bir hareket olabilir mi? Önder APO “Ağalar halkçı değilse, biz de halkçı olmayız” dedi mi hiç? “İlkel milliyetçiler, reformistler kapağı Avrupa'ya attılar, yiyor içiyorlar, Kürt meselesini satıp karınlarını doyuruyorlar; o zaman PKK de bunu yapmalı” dedi mi? Elbette demedi. Dolayısıyla bu bir küçük burjuva yaklaşımıydı. Aslında PKK çizgisini özümseyen bir kadro duruşu olmadı. Orada PKK'lilik adına küçük burjuvalık oturtuldu. Bir bakıma reformist milliyetçi akımın değişik gruplarının yaklaşımlarına benzer yaklaşımlar PKK adına savunulmaya çalışıldı. Oysa örgütlenmelerinin önü açıktı, bunun imkânları vardı; gençlik, kadın ve emekçiler örgütlenebilirlerdi. Birlik sağlanmış, herkes yönetimde yer almış, birçok çevre yönetim sorumluluğunu üstlenmişti. Bundan daha iyi ne olabilir? Bir devrimci için, bir PKK'li için bundan öteye orta sınıf siyasetçiliğinden daha ne beklenebilir? En ileri, en iyi duruma ulaşılmıştı. İyi bir PKK'lilik olsaydı, halk örgütlenmesi çok güçlü bir biçimde geliştirilebilir, kitle örgüt-

lenmeleri yaratılabilir, kitleler eyleme geçirilebilir, sorumluluk düzeyinde orta sınıf siyasetçiliğini de buna ortak ederek hem kitle tabanı olarak güçlendirilir, hem de devlet sistemi karşısında daha güçlü ve daha bütünlüklü durma sağlanabilirdi. Ama öyle olmadı.

Dikkat edilirse en çok PKK'liyim diyenler partiyi daralttılar, şikâyet ettiler, zorladılar, içte çelişki ve gerginlik yarattılar ve örgütlenmeyi boşa çıkarttılar. Örgütlenmeden sorumlu olanların durumu kesinlikle böyleydi. Bunun doğru anlaşılması ve özeleştirilmesi gerekir. PKK Hareketi ölçsüz hareket değildir. PKK'nin kendi ölçüleri vardır. "Ben PKK'liyim" denilerek öyle kolay PKK'li olunmaz. Kimse PKK'nin yetkilerini ele geçirip imkânsızlıklar içinde PKK'ye ters davranışlar içine giremez. Bir kere bir kişi PKK'li olduğunu söylüyorsa o zaman PKK'ye doğru yaklaşmalı ve iyi anlamalı, onun ölçülerini yerine getirmelidir. Eğer öyle olmamışsa hesap vermeli, yanlış yapmışsa özeleştirisi yapmalıdır. Ne var ki pratikte öyle olmuyor. Adeta "Ben nasıl anlarsam PKK odur, nasıl uygularsam doğru uygulama odur; herkes bunu kabul etmelidir" deniliyor. Bu olmaz, PKK bunu kabul etmez, PKK kimseye böyle yetki ve imkân vermez. Yetki vermediği ve eleştirdiği zaman da küsülmemeli veya başka türlü davranılmamalıdır. Öncelikle bu hususun böyle bilinmesinde yarar vardır.

Önder APO, HEP'i, devletle PKK arasında bir yerde olan, devletin de PKK'nin de etkileyip kendi siyaseti doğrultusunda yönlendirmeye çalıştığı, gerilla savaşının gelişimi içinde gerginleşen ve şiddetlenen ortamı siyaseten biraz yumuşatma rolü oynayan bir demokratik platform olarak tanımlıyordu. Yaklaşımı da buna göre gösterdi. Bu nedenle içinde sadece orta kesimler yoktur, sadece milliyetçilik ve reformizm yansımıyor, sadece şehir küçük burjuvazisi yansımıyor, aynı zamanda devlet yansımaları da, yani karşı sistemin yansımaları da vardır. Bu bakımdan bu oluşumu devlet sisteminden uzak görmek de yanlıştır. Bu oluşum devletin yasallığı içinde ortaya çıkmıştır. Devlet yasalarına bağlıdır, bu yasalara göre yönetilmektedir. Devlet yönetimi olmak için siyaset yapılmakta, ona göre yönetilmektedir. Milletvekili çıkartıp meclise göndermekte, hükümet olmak istemektedir. Böyle olmak isteyen birisini devlet elbette yönlendirir, etkiler, etkilemek ister. Bu bakımdan bu partiler aslında bir mücadele zeminiydi. Nasıl gerilla bir mücadele biçimi, dağda bir mücadele zeminiydiyse, siyaset de bir mücadele biçimi, bu partileşme de bir mücadele zeminiydi. PKK

etkilediği ve çeşitli Kürt orta ve üst kesimleri yansıdığı gibi, devletin de etkilemeye ve yönlendirmeye çalıştığı, onun da çeşitli biçimlerde kendi etkisi içine çekmeye çalıştığı bir oluşumdur. Bunun böyle anlaşılmasında yarar vardır.

Bu konuda daha somut şeyler belirtilebilir. Bu oluşum veya partileşme PKK'nin gelişimi ve gerilla mücadelesi üzerinde doğdu ve şekillendi. Ancak PKK, bundan halk hareketini örgütleme, kitle mücadelesini geliştirme, mümkünse yasal siyaset zemini içerisine girme doğrultusunda yararlanmaya çalıştı. Aynı şekilde PKK karşıtları da "Acaba bu oluşumu PKK'ye karşı çıkaramaz mıyız, PKK'ye karşı bir alternatif yapamaz mıyız, PKK'nin ideolojik ve siyasal çizgisini daraltıp tecrit edecek, Kürt toplumunu milliyetçi ve devletçi çizgide örgütleyecek bir hareket haline getirip PKK'yi sınırlandıramaz mıyız?" biçiminde yararlanmaya çalıştılar. Devletin de böyle hesapları vardı. SHP ve Erdal İnönü'nün HEP ile ittifak kurma yaklaşımları boşuna değildi. Devletin değişik kademeleri neden böyle yapıldı diye itiraz edip eleştirdiklerinde, SHP'nin savunduğu şey buydu. "Yalnız bırakırsak her şey PKK'ye gider, bu siyaset yanlış" dedi. Doğrusunun HEP'i etkilemek ve yanına çekmek, dolayısıyla PKK'nin bu partideki etkisini zayıflatmak, mümkünse PKK'den kopartmak ve PKK'ye karşı çıkartmak olduğunu belirtti. Bu yönlü çaba harcadılar, çalışma yürüttüler, içine ajan sokmaya çalıştılar. Yönetimleri üzerinde bu temelde baskı oluşturmayı denediler. Kısacası her şeyi yaptılar.

Sadece Türkiye Devleti de değil, sistem de bunu yapmaya çalıştı. Yurtdışından, ABD ve Avrupa'dan heyetler geldi. Alman Sosyal Demokrat Partisi HEP'i PKK'ye karşı çıkarabilmek için aylarca çok yoğun bir siyasal çalışma yürüttü. Görüşmeler yaptılar, HEP'lileri davet ettiler, tartıştılar; etkilemeye, anlamaya, mümkünse PKK karşıtı bir çizgiye çekerek, Kürdistan'da alternatif olarak çıkarmaya çalıştılar. Bütün bunlar PKK'nin yürüttüğü ideolojik, siyasal ve askeri mücadelenin inkâr ve imha siyaseti uygulayan uluslararası sistemi zorlaması karşısında, sistemin PKK'ye karşı yürüttüğü mücadelenin bir parçası olarak yapıldı. Bunlar da birer gerçektir. Bu nedenle, her şeyden önce HEP'ten DTP'ye kadar olan oluşumları çok saf bir ideolojik çizgiye sahip partiler, PKK'nin legal alandaki partileşmesi olarak gören ve değerlendiren yaklaşımlar doğru değildir. Böyle olmamıştır, gerçek böyle değildir.

İkincisi, PKK'nin ve gerillanın inkâr ve imhayı kırma düzeyi, ancak bu kadar karışık, ortada duran, herkesin etkilemeye ve içinde yer almaya çalıştığı, bunun çabasını harcadığı, herkese biraz açık olan bir platformu ortaya çıkarabilmiştir. Demokratik olmasının bir yönü de böyle herkese açık olması, geniş olması, içinde siyaset yürütülebilir olmasıdır. Ancak eğer bu durum ortadan kaldırılır veya daraltılırsa, tek bir ideolojik çizgi hakim kılınırsa, içinde siyaset yapılamaz konuma getirilirse, o zaman bir demokratik siyasal mücadele zemini olmaktan çıkar. Önder APO bunu hiçbir zaman doğru bulmadı; HEP'ten DTP'ye kadar uzanan oluşumlara hiç böyle yaklaşmadı, onların böyle olmasını istemedi. Böyle yapmak isteyen tutumlara karşı çıktı. DEHAP'ı bunun için eleştirdi. Bu oluşumları bu biçimde görmek isteyen PKK içindeki anlayışı da doğru bulmadı, eleştirdi. Dolayısıyla bu anlayış Önderlik çizgisine uygun bir anlayış değildir, bir Önderlik değerlendirmesi değildir.

Nasıl ilkel milliyetçi çevreler ve reformist teslimiyetçi orta sınıf akımları kendilerini orada temsil etmeye ve mücadeleyle ortaya çıkan zeminde kendi çıkarlarını savunmaya çalıştılsa, nasıl devlet ve inkârcı uluslararası sistem güçleri PKK'ye karşı çıkarma umuduyla HEP ve daha sonraki oluşumlar üzerinde çalışma yürüttülerse, onlarla ilişkilendiler ve kendilerini onlara açık tuttularsa, Önderliğimiz de bir akım olarak parti çizgisi doğrultusunda bu demokratik siyaset zeminini etkilemeye, orada mücadele yürütmeye, onu Kürt sorununun demokratik çözümüne hizmet edecek bir siyasal mevzi haline getirmeye, bu temelde işlev gördürmeye çalıştı. Bunun için de değerlendirip etkilemeye, içindeki kadrolar ve sempatizanlarla örgütlemeye çalıştı. Tabandan halkın katılımıyla bu oluşumun daha çok siyaset yapmasını ve halkın demokratik siyasal eyleminin bir çatısı olmasını sağlamak istedi. İşin esası buydu.

Önder APO, bu konuda dönem dönem böyle bir oluşuma ulusal demokratik siyaset doğrultusunda önemli roller oynattı ve gelişmeler de sağlattı. Bunlardan biri '91 seçimleriydi. Seçimlerde izlenen taktik gerçekten de iyi ve öngörülü bir taktikti. Önderliğimiz son anda, hiç kimsenin hazır olmadığı, beklemediği ve varsaymadığı bir girişimle SHP-HEP ittifakını doğru buldu. Hatta böyle bir düşünceyi geliştirdi; zaten buna yakın olan çeşitli kesimlerin de katılımıyla böyle bir siyasal taktik hayata geçti. Sadece dar milliyetçi çevreler buna karşı çıktılar.

Daha fazla özümsemiş, asimile olmuş orta sınıf kesimleri zaten bundan yanaydılar. CHP ve SHP içinden çıkmış olanlar, onlarla ilişkili olanlar böyle bir ittifaka daha sıcak bakıyorlardı ve partileşme içerisinde etkileri de vardı. Dolayısıyla böyle bir taktik anlayış kabul gördü. Erdal İnönü yönetimindeki SHP de, belirttiğimiz hedefler doğrultusunda ittifak önerisini kabul etti.

Tabii HEP'in yalnız başına grup oluşturacak kadar oy alabileceğini gördüler. Bu durum uluslararası siyasal alanda Türkiye üzerinde baskı oluşturmaya yol açabilirdi. Mevcut sistem bunu baraj vb. yöntemlerle önlemeye ve bu oyları meclis dışında tutmaya çalışsa, bu sefer de bütün toplum daha fazla PKK'nin etkisine girebilir, silahlı direnişe daha çok taban oluşturan ve destek veren konuma gelirdi. Bunu da devlet siyaseti açısından daha zararlı gördüler. Türkiye devlet siyasal yapısının içinde bu konuda farklı görüşler vardı. Örneğin o zaman Özal'ın da kendine göre görüşleri vardı. Devlet yönetiminde tek bir görüş yoktu, farklı görüşler mevcuttu. Bunlar birbiriyle çelişki ve çatışmalıydılar. Erdal İnönü'nün SHP'si de böyle bir görüşü doğru buldu ve esas aldı. Kendini buna inandırdı. Bu temelde devlet karşısında kendi savunmasını oluşturdu ve bu ittifaka 'olur' dedi.

Sonuçta '91 seçimleri önemli bir gelişmeye işaret etti. Gerillanın gelişimi üzerinde bir yandan halkın serhildanı gelişir, demokratik kitle eylemliliği yasalara bağlı olmaksızın oluşan meşru zemini değerlendirerek gelişme gösterirken, diğer yandan Kürt ulusal demokratik hareketi bunun parçası olarak yasal siyasal zemine girme gücünü de gösterdi. HEP bir siyasal hareket olarak meşruiyet kazandı, rüştünü ispat etti. Kürdistan'daki ulusal demokratik gelişme içinden çıkan siyasal temsilciler partiler sistemi, meclis sistemi içerisine taşındılar. Dolayısıyla Kürt siyasetinin, demokratik siyasetin alanı gelişti ve yeni mevziler kazandı; meclis ve hükümet gibi devletin en ileri noktalarına kadar girme başarısını ve gücünü gösterdi. Bu doğal olarak Kürdistan ulusal demokratik hareketinin gelişimi bakımından çok önemli bir sıçrama ve büyümeyi ifade ediyordu. Kürt demokratik siyasetinin gelişimi açısından yeni bir açılımı, güçlenmeyi, aslında çok zayıf da olsa yeni bir doğuşu temsil ediyordu. Bu gelişme önemli sonuçlar verdi. Bir dönem için de olsa çatışmalı ortamı yumuşattı. Kürt sorunu üzerinde tartışmaların gelişmesine hizmet etti. Tarafları birbirini daha yakından

görür, anlar ve tartışır hale getirdi. Söz konusu taktik ve o temelde HEP'in kazanımları bu çerçevede önemli bir rol oynadı.

Fakat bu durum, demokratik siyaseti tümenden hakim kılmaya, bu temelde Kürt sorununun çözümünü geliştirmeye yetmedi. Bilindiği gibi, özellikle devlet içerisindeki çatışmalar bu konuda epeyce etkili oldu. Türkiye devletinin topyekûn savaş klîği ya da çeteci klik bu gidişatı devlet açısından tehlikeli bularak yönetime el koydu. Aslında darbe niteliğinde etkinlik kazanma girişimleri oldu. Devlet kendi içinde bir iç çatışmayı yaşadı. En azından Kürt sorununu tartışan, tartışılmasını isteyen, bu temelde çözüm bulunabileceğini düşünen, başta Özal ve Eşref Bitlis gibi önde gelen devlet ve ordu yöneticileri olmak üzere ılımlı kanat tasfiye edildi. Diğerleri de topyekûn savaşa hizmet etmeye ve milli cepheye katılmaya zorlandı. Demirel gibileri buna katıldılar, bu cephenin koordinatörü oldular. İnönü gibileri ise bırakıp kaçtılar, öyle bir sistem içine girmek istemediler.

Bu durum, '90'ların başında ortaya çıkan Kürt demokratik siyasal zemini diyebileceğimiz hareketlenme ve gelişme üzerinde ağır bir baskıya yol açtı. HEP kapatıldı ve milletvekilleri tutuklandı. Kadroları ve kitlesi üzerinde yoğun bir terör, baskı ve şiddet uygulandı. Milletvekillerinin bir bölümü yurtdışına çıkmak zorunda bırakıldı. Bunun sonucunda zemin biraz daraldı. Bu durum gelişen mücadele süreciyle bağlantılıydı. Bir yanda topyekûn savaş temelinde Kürt sorununu ezip bastırma amacını güden saldırılar, diğer yanda ise ulusal diriliş devriminin ortaya çıkardığı birikimi savunmak ve korumak amacıyla gelişen sert gerilla direnişi siyasal ortama tümüyle hakim oldu. Böyle olunca legal siyasal zemin bu çatışmalı süreçte daha da daraldı, etkisi oldukça azaldı.

Bu tarzda bir gelişmenin yaşanmasında kuşkusuz çeteciliğin birinci derecede payı vardı. Esas pay, devlet yönetiminde etkili olan topyekûn savaşçı çeteci klîğindi. Çiller-Güreş-Ağar ekibinin bunda temel sorumluluğu vardı. Demirel benzeri güçler de bu klîğe teslim oldular. Esas olarak sürecin bu biçimde gelişmesinde söz konusu çeteci, kontrgerillacı, topyekûn savaşçı zihniyet ve klik asıl rolü oynadı; bu olumsuz gelişmeden esas olarak onlar sorumluydu. Tabii demokratik siyasal zeminin geliştirilmesi açısından hareketimizin zayıf kaldığından da söz edilebilir. Tartışma yaratan bazı pratik davranışlarımız oldu. Ama hareketin, bunların ortaya çıkmasını engelleyecek düzeyde

kontrolü yoktu. Fakat esas olarak demokratik çözüm tartışmalarının gelişmesini sağlayamamak ve bunu sürdürememek, kontrgerillacı çeteci kılığın devlette egemen olması karşısında onu önleyici çözümler geliştirememek bu sorumluluğun esasını oluşturdu. Bizden yana da bazı tahrik edici tutumlar gelişti. Örneğin gerilla içinde çeteci davranışlar görüldü. Sürecin sabote edilmesinde bunun da kısmen etkisi vardı. Yasal siyasette de bazı sivri davranışlar ortaya çıktı ve bunlar da zarar verdi. Ama esas demokratik yasal siyasal zeminin daraltılmasında sorumluluk devlete hakim olan kontrgerillacı çeteci kılığındır, onların devlet üzerinde hakimiyet kurmasıdır. Süreç uluslararası komploya kadar böyle gelişti.

Komplo sürecinde, '99 bahar seçimlerinde önemli tutum sergilendi, yine belli bir gelişme yaşandı. Hareketin tek yanlı ateşkes ilan ettiği, stratejik değişim sürecini geliştirdiği ve uluslararası komplo karşısında direniş içerisinde bunu daha da kökleştirmek istediği bir süreçte, zemin demokratik siyasetin gelişmesi açısından daha elverişli ve uygun görünüyordu. Uluslararası komplo bu zemini daraltmak ve zorlamak istedi. Ama yine de çok planlı hazırlıklı olunmasa bile, '99 bahar seçimlerinde, özellikle yerel yönetimler düzeyinde belli bir gelişme sağlandı. Birçok belediyenin bu hareket tarafından kazanılması ve elde tutulması başarılıydı. Bu da önemli bir gelişmeydi. Daha sonra stratejik değişim ve yeniden yapılanma sürecinde, 21. yüzyılın ilk yıllarında bu alanda da önemli gelişmeler ortaya çıktı. Bir defa Türkiye siyaseti partiler ve siyasetçiler düzeyinde bir değişime içerisine girdi. Diğer yandan Türkiye'de yaşanan duruma göre birçok akım bölünüp parçalandı ve yeniden yapılandı. Bu da Türkiye'deki gelişmelere ve yaşanan siyasal duruma bağlıydı. İslami ve milliyetçi akımlar kendi içinde parçalandılar. Zaten liberal denilebilecek akım birkaç parçaydı ve bunların birleştirilmesi sağlanamadı.

Hem Kürdistan ulusal demokratik hareketine karşı uluslararası komplo temelinde bir saldırının geliştirildiği, hem de Türkiye'de siyasal akımların bölünüp parçalandığı bir ortamda, en çok bölünüp parçalanması ve bu temelde tasfiye olması istenen ve bunun için üzerinde planlı baskı sürdürülen hareketin yasal Kürt demokratik siyasal hareketi olduğu kesindi. Direniş mücadelesinin tek yanlı ateşkes temelinde geriye çekilmesi ve siyasal mücadelenin öne çıkartılması doğrultusunda bir stratejik değişime girilmesi, karşı sistemi çeşitli planlar-

la yasal siyasal zemini daraltma, parçalama ve hareketten uzaklaştırma çabalarını ve çalışmalarını yürütmeye yöneltti. Bu zemin üzerinde böyle bir baskı oluştu. HADEP bölünüp parçalanmak istendi, baskı ve etkileme temelinde içten karıştırılmaya çalışıldı. Daha önce ifade ettiğimiz iç didişmelerde, yanlış anlayışların yanı sıra devletin etkilemeleri ve baskılarının da rolü vardı. Bunlar sadece bazı anlayışlara bağlı değildi. Önder APO, böyle bir ortamda en geniş çevrelerin içinde yer aldığı Kürt ulusal demokratik birliğini korumayı en temel siyaset olarak sürdürdü. Daha başlangıçta HEP'e karşı izlediği yaklaşımını bu süreçte daha çok geliştirdi. Birçok değerlendirme yaptı, önerilerde bulundu, tanımlar verdi. Parti hareketimizi yanlış yapmaması konusunda uyardı. Birliği koruyacak, uzlaşma zeminini güçlü tutacak tavizler de verdi. Bununla HADEP'in birliği korunmuş oldu.

Dikkat edilirse, 2000'li yılların başında İslami ve milliyetçi akımlar başta olmak üzere, Türkiye'de yasal platformda siyaset yapan akımların hepsi parçalandı. Birliğini koruyan yalnızca Kürt ulusal demokratik hareketi oldu. Bu önemli bir siyasetti. Önder APO buna büyük önem verdi, bunu çizginin gereği olarak gördü, inkâr ve imha sisteminin Kürt ulusal demokratik hareketini tasfiye etme çabalarına karşı direnişin bir parçası olarak değerlendirdi. Onlar parçalanmayı istiyorlardı. Parçalanmak ve küçülmek, erimeyi ve tasfiye olmayı getirecekti. O nedenle birçok siyasal taviz vererek hareketin birliğinin korunmasını önemsendi ve birliğin korunmasını sağladı. Diğer akımların parçalanmasına rağmen, Kürt ulusal demokratik hareketinin legal platformda siyasal birliğini koruması, uluslararası komplo çerçevesinde hareketimizi tasfiye amaçlı çabalara ciddi darbe vurdu, onları zayıflattı ve önünü aldı. Halk için bir birlik zemini oldu, parti ve gerilla için önemli bir dayanağı ifade etti. Halkın böyle bir platformda birlik içerisinde kendini ifade etmesi ve kendini belli ölçüde siyasal eyleme dönüştürebilmesi, hareketin stratejik değişim ve yeniden yapılanma çalışmalarını yürütebilmesi için elverişle zemin oluşturdu, güç ve destek verdi. Hareketin birlik ve bütünlük içerisinde kendini değiştirme ve yeniden yapılanma çalışmalarını yürütmesini sağladı. Bu da önemli bir taktikti; Önderlik çizgisinin bir gereğiydi.

Bu konuda aslında Önderliğin müdahalesi, tanımlamaları ve ısrarı olmasaydı, belki de daha 2000 yılının başında daha etkili siyasal kurum kurma adı altında HADEP'in parçalanmasına yol açılacaktı. Ön-

derliğin ısrarla bütün kesimleri ittifak içinde bir arada tutma siyasetine rağmen, 3 Kasım 2002 seçimleri ardından “İyi sonuçlar alınamadı” bahanesiyle HADEP parçalandı, tırpanlandı. Bu tavır hareketimizin Önderlik çizgisine ters düşmesini ifade etti. Devletin bölüp parçalamaya, Önderliğin ise ısrarla birlik ve bütünlük içinde tutmaya çalıştığı yapı, hareketimiz adına bölündü. Bir kısmı dışarı itildi. Daha daraltılmış ve küçültülmüş DEHAP, sözüm ona birlik içinde olacak ve daha güçlü siyaset yapacaktı. Halbuki yeni yapılanma kendini daralttı ve birçok çevreyi dışarıda tuttu. Karşıt çevreler de muhalefet etmeye ve örgütlenmeye yöneldiler. Sadece bununla da sınırlı kalmadı; DEHAP’ı dar bir yapıda tutan anlayış, diğerlerine “Siz de kendinizi örgütleyin, kendi partinizi kurun” diyerek destek vermeye yöneldi.

Aslında bu bir provokasyondur. Bunu yapan eğilim daha sonra zaten provokatif-tasfiyeci eğilim olarak kendini somutlaştırdı. Yaşanan olumsuzluklar provokasyonun zihniyetinin bir ürünüydü. Yönetimimiz bunu önleyemedi. Önderlik çizgisinin gereklerini bu alanda uygulayıp sürdüremedi. Önderliğin HEP’ten 2000’lerin başında HADEP’e kadar gelen sürece dek izlediği birlik ve ittifak siyasetini sürdüremedi. Açık ki Önderliğin siyasetini anlayamamış, önemini ve değerini bilememişti. Belli ki bu gücü yoktu. Bölücü, parçalayıcı ve dağıtıcı provokatif anlayışlar ve çabaları bertaraf edecek güçten yoksundu. Bu nedenle DEHAP yapılanması doğru bir yapılanma olmadı; bu oluşum Önderlik çizgisine göre dar kaldı. Önder APO bu nedenle eleştirdi. Neden doğru yapılanma değildi? Çünkü PKK’yi müttefiklerinden koparıyor ve tecrit ediyor; böylece tam da inkâr ve imha sisteminin yapmak istediğini yapmış bir duruma düşüyordu. Zaten uygulanan uluslararası komplo da her yerde “PKK terör örgütüdür” diyerek, partimizi uluslararası alanda, bölgede ve Türkiye’de kendisine müttefik olacak ve kendisiyle ittifak yapacak güçlerden uzaklaştırıp daraltarak, marjinalleştirip tecrit ederek bu temelde tasfiyeye götürmek istiyordu. PKK çizgisi üzerinde uygulanan komplocu saldırının stratejisi zaten buydu.

HADEP’i böyle bölüp parçalamak, birçok gücü “sakat anlayış taşıdığı, grupçu olduğu, kendi çıkarlarını savunduğu veya yiyici olduğu” gerekçesiyle hareketten atarak dar bir grubu demokratik siyasal zemin diye ortaya çıkartmak, daraltmayı beraberinde getirdi. Bu tamamen hareketimizi tecrit edip marjinalleştirmek isteyen düşman siyasetine hizmet eden bir tutumdur. Bunu yapanlar, daha sonra zaten

kendilerini bu biçimde açıkça ortaya koydular, provokatif-tasfiyeci bir eğilim oldular. Bunların ABD tarafından yönlendirildikleri ortaya çıktı. Yasal demokratik siyasal zemine dayatılan bu anlayışın gerçekte ABD'nin Kuzey Kürdistan'da Kürt demokratik siyasetini bölüp parçalama, Apocu çizgiden ve Önderlikten uzaklaştırarak denetim altına alma siyasetinin bir uygulanması olduğu ortaya çıktı. Bunu böyle değerlendirmek kesinlikle doğrudur. Bu, kişilerden ve yönetimlerin durumundan bağımsız olarak böyledir. Bu nedenle de DEHAP dar bir hareket oldu. Yasal demokratik siyaset içinde yer alan bir kesimi temsil edebildi, onu içinde barındırdı. Kendisine muhalefet eden birçok grup oluştu, partiler kurulmaya çalışıldı ve böylece daraldı. Yerel seçimlere böyle gidildi. Önderlik çizgisinden uzaklaşmış bir siyasal partileşme temelinde seçimlere katılım sağlandı.

Yerel seçimlerde izlenecek doğru politika, öncelikle DEHAP'ın bu durumunun aşılması olmalıydı. Çeşitli tartışmalar olsa da, bu sağlanamadı. Öyle olunca seçim siyasetinde en azından bu durumu gidermek, bunun için de öncelikle daralmış yapıyı aşarak, bütün Kürt ulusal demokratik güçlerini seçimde birleştirecek bir siyaset izlemek gerekiyordu. Birinci planda yapılması gereken şey buydu. Bu yapılamadı ve en önemli seçim hatası bu oldu. Çünkü bu giderilmeden, yani Kürt ulusal demokratik güçleri birleştirilmeden başka çevrelerle de ittifak yapılamaz, birlik sağlanamaz ve hareketin genişlemesi mümkün olmazdı. İttifak ve demokratik birlik politikası izlemek, bu temelde birleşebilecek en geniş güçleri birleştirmek, hem yerel yönetimleri kazanmada hem de yüzde on barajını aşacak bir oy düzeyine ulaşmada sonuç verici bir seçim politikası yürütmek en doğrusuydu. Bu gerçekleşseydi, Türkiye siyaseti üzerinde etkili olacak, Kürdistan'da yerel yönetimler bakımından da çok daha ileri bir düzey yakalanacaktı. Ama Kürdistan demokratik hareketinin merkezinde yer aldığı böyle bir demokratik güç birliğini yaratabilmek için, öncelikle en az HADEP'teki kadar Kürt ulusal demokratik güçlerinin birliğini yaratmak gerekiyordu. Bu hem görülemedi hem de bu konuda yeterince çaba harcanmadı.

Bu konuda DEHAP yönetiminin tutumunu gözden geçirmesi gerekir. Bütün hareketimizin, herkesin kendi tutumunu gözden geçirmesi, kendi bildiğini doğru saymaması, derin bir özeleştiri temelinde çizginin gereklerini anlayarak onu uygulamaya çalışması gerekir. Ken-

di bildiğinde ısrar etmek olmaz. Ama yine de böyle bir ısrar durumu hala vardır. Çünkü neden eleştirildiklerini, nasıl yanlış yapıldığını hala tam kavramış değiller. Halbuki kavramaları gerekir, öyle olmazsa yazık olur, siyaset yapamazlar, Kürt ulusal demokratik hareketinin sözcüsü olamazlar.

Seçim politikasındaki esas hata buradaydı. Böyle olunca diğer demokratik güç birliği alanında Türkiye'nin sol ve sosyal demokrat çevrelerine doğru açılma çok anlamlı ve geliştirici olmadı. Kendi içinde bir bütünlük oluşturamayan bir siyasal yapının başkalarıyla güçlü ittifaklar kurması mümkün değildi, zaten pratikte de gerçekleşmedi, fazla inandırıcı bulunmadı. Neden? Çünkü kendi içinde tartışmalı oldu, dıştan da çeşitli çevreler tartıştırdılar. Bu da ister istemez DEHAP'ı etkiledi, daralttı ve kendi siyasetinde kemikleştirdi. Bu yüzden halka gitmekten bile uzak durdu. Halbuki halkın onayıyla adaylar belirlemek üzere seçimler olacaktı. Onu da yapamadı. Bir tepki durumu oluştu ve parti içinde tartışmalara götürdü. Bu nedenle çeşitli sol çevrelerle ve bu arada SHP ile seçim ittifakına ciddi sarılınmadı. Ne SHP ittifakı ciddiye alıp bütün gücüyle katıldı, ne de DEHAP öyle davrandı. Demokratik Güç Birliği, adı olan ama fiiliyatı olmayan, tarafların fazla güçlü sahip çıkmadığı, aslında biraz da ortada kalan bir ittifak oldu. Dolayısıyla istenen ve beklenen sonucu vermedi. '99 seçimlerinde yerel yönetimlerde sağlanan kazanımlardan daha geriye düşme gibi bir sonuç ortaya çıktı. Bazı merkezler kaybedildi.

Geriye düşmeyi oy oranı ve kazanılan belediye sayısı ile değerlendirmemeli, Van, Siirt ve Bingöl gibi alanların kaybedilmesi olarak değerlendirmeliyiz. Bizim bir demokratik siyasal akım olarak kendimizi temsil ettirdiğimiz sahalar vardır. Buralarda seçimi kaybetmek, yerel yönetimi başkalarına kaptırmak hareketin prestiji açısından kötü oldu. AKP, "Kürt oylarını daha çok biz aldık, Kürtler en fazla bize oy verdiler, daha çok Kürt belediyesini biz kazandık" dedi. Hem de en güçlü merkezleri aldıklarını iddia etti. Bu genel siyasal duruş bakımından hareketimizi ve halkı olumsuz etkiledi; psikolojik olarak, manevi olarak genel hareketimiz üzerinde olumsuz etkide bulundu. Bu arada Türkiye ve uluslararası alanda etkimizi zayıflattı. Bunun böyle görülüp kabul edilmesi gerekir.

Bu konuda yerel yönetimler pratiğine de değinmekte yarar vardır. '99 seçimleriyle oluşan yerel yönetim pratiğinin çok etkili, geliştirici ve

kazanıcı olmadığı ortaya çıktı. Bu da aslında seçim sonuçları üzerinde belli bir etkide bulundu. Çok fazla bireyci, rantçı ve çıkarıcı, siyasal çizgiden, halktan ve ulusal demokratik değerlerden kopuk anlayış ve tutumların birçok alandaki yerel yönetim pratiğinde şu veya bu düzeyde etkili olduğu kesindi. Bu konuda Van Belediyesi en önde gelen belediye oldu. Zaten Van'da kaybetmenin bir etkeni olarak da değerlendirilmesi gereken bir husus buydu. Diğer birçok belediye açısından da benzer durum değerlendirilebilir. Gerçekte yerel yönetim alanı örnek olacak bir demokratik siyaseti uygulayacak, dolayısıyla Demokratik Konfederalizmin inşasında temel rollerden birisini oynayacak bir alan olması gerekirken, gerçekleşen pratik bunun tersi oldu. Yerel yönetimler demokratik siyaseti ilkesel düzeyde uygulayan, halkçı, halka hizmeti esas alan, değerleri halk ve ulusal demokratik gelişme için kullanan bir rolün sahibi olmadılar. Şehirlerde ve kasabalarda halkın ulusal demokratik örgütlenmesine hizmet eden ve onun en güçlü yönetsel zemini olan bir düzeyi yerel yönetimler yakalayamadı.

Oysa öyle olması gerekiyordu. Araştırmalar bu alanlarda rantçılık yapıldığını ortaya çıkardı. Bu durumun genel hareketimizle, onun yönetim tarzı ve denetimsizliğiyle de bağı vardı. Provokatif-tasfiyeci eğilimin çizgiyle uyumlu olmayan, yanlış, ucuz, basit ve maddi gelişim sağlamayı öngören yaklaşımlarının etkileri de küçümsemez. Bunun sonucunda yerel yönetimler pratiği olumsuz oldu ve bu da seçim sonuçlarını etkiledi.

Halbuki yerel yönetimleri Demokratik Konfederalizmin inşasının en temel güçlerinden birisi olarak görmek ve değerlendirmek durumundayız. Hatta buraları halkın değişik kesimlerinin örgütlendiği, ekonomik, sosyal ve kültürel projelerini hayata geçirmede en güçlü dayanak ve destek bulduğu bir zemin olarak ele almak, öyle görmek en doğrusudur. Yerel yönetimler böyle bir rol oynayabilirler ve de oynamaları gerekir. Yine bu alanların adeta Demokratik Konfederalizmin inşasının güçlü bir dayanağı, onun koordinasyonunun önemli bir parçası, karar ve icra organlarının somutlaştığı bir saha haline gelmesi için çalışılmalıdır. Ancak böyle olursa doğru bir yerel yönetim anlayışına ve çizgisine ulaşılmış olur. Yerel yönetimler böyle bir düzey kazanırlarsa, kendilerini demokratik halkçı bir siyasal yönetim haline getirebilirler.

Parti ve yerel yönetimlere ilişkin bu eksikliklerin değerlendirilmesi temelinde Önderliğimiz tarafından Demokratik Toplum Hareketinin örgütlenmesi gündeme getirildi. DTH'nin Önder APO tarafından gündemleştirilmesinin birkaç yönü vardı. Birincisi ve esas olanı, DEHAP'ın daraltan ve bölen yapısının ortadan kaldırılması, böylece Kürt ulusal demokratik güçlerinin tümünü birleştirecek ve ulusal demokratik çizgide bir araya getirecek bütünlüklü bir hareketin yaratılması, güçlü bir demokratik siyasal zeminin bu biçimde oluşturulması, böylece Kürt toplumunun ve siyasetinin kendi içinde demokratik ittifakı gerçekleştirmesinin sağlanmasıydı. Dolayısıyla çok önemliydi. Önderlik bunun için DTH'ni bölünme ve parçalanma eğilimlerinin aşılmasını sağlayan, herkesin içinde yer alacağı bir platform olarak öngördü. Bu temelde girişimler oldu. Buna soğuk bakmak o dar siyasetçiliğin kaçınılmaz bir sonucuydu. Bu noktada bazı çevrelerin kırıncı muhaliflikleri ve yaklaşım yetersizlikleri görüldü. Bazıları bunu sanki DEHAP dışında kalan çevrelerin ya da cezaevinden çıkan eski DEP milletvekillerinin projesiymiş gibi gördüler, öyle algıladılar ve öyle anlatmaya çalıştılar. Halbuki bu yaklaşımlar doğru değildi. Yine provokatif-tasfiyeci ve hain güçlerin etkileme girişimleri de oldu. Bunlar da böyle bir çalışmayı geciktirmeye ve muğlaklaştırmaya çalıştılar; hareketin örgütlenilip geliştirilmesine zarar verdiler.

DEHAP'ın da dar yaklaşımları oldu. Açıktan bir şey söylemeseler de, hareketi bu çizgide örgütlemeye sahip çıkarak bu doğrultuda yürütülen çalışmalara aktif olarak katılmadılar. Kendi çizgilerinde ısrar ettiler. DTH'ni sanki kendilerine alternatif ve kendilerini dışarıda bırakmak isteyen bir oluşummuş gibi algıladılar. Böylece dar ve dışlayıcı bir yaklaşım içinde oldular. DEHAP yönetiminin, kadın ve gençlik kollarının bu durumu uzun süre devam etti. Bu da DTH çalışmalarının çok zorlu ve sorunlu gelişmesine yol açtı. DTH'nin neden bu kadar geciktiği, neden bu kadar zamana yayıldığı soruları elbette yerinde sorulardır. Doğrudur, DTH çalışmaları çok gecikti, ertelendi ve zamana yayıldı. 1 Haziran Atılımı temelinde yaşanan gelişmeler ve oluşan elverişli siyasal örgütlenme ortamında Kürt halkı yasal siyasal zeminde örgütsüz kaldı. Bu boşluğun değerlendirilmesi, direnişin yarattığı örgütlenme zemininin çalışmayla örgütlenmeye dönüştürülmesi, güçlü bir demokratik siyasal örgütlenme ve eylemin ortaya çıkarılması gereken bir zamanda halk ve hareket örgütsüz kaldı. Dolayısıyla bu ze-

min örgütsel ve eylemsel açıdan değerlendirilemedi. Bu konuda bir zayıflama, hatta halkta umut kırılması ve kaygı ortaya çıktı. Bu da anlaşılır bir durumdu. Ama bunun nedenleri vardı.

Bu nedenlerin bir bölümünü ortaya koyduk. Her şeyden önce, DTH'ne karşı dar yaklaşımlar ortaya çıktı. DTH bir yerde adeta sahipsiz kaldı. Sanki bazılarının malıymış gibi yansıtılmaya çalışıldı ve bu yüzden yeterince sahiplenilmedi. Bazıları boşa çıkarmaya çalıştılar. En olumlu, en samimi olanlar da çok inanmadılar ve sahiplenmediler. "Böyle bir girişim gerçekleşmez, boşa çıkar, çok fazla katılmayalım, dışında kalalım" dediler. Bu tutumlar yanlıştı. Esas eleştirilmesi gereken tutumlar bunlardır.

Bunların hepsiyle mücadele edilerek DTH bugüne geldi, hareket partileşti ve bir düzey kazandı.

Mevcut durumda DTP ile Kuzey Kürdistan'daki demokratik siyasal örgütlenme ve eylem daha da ilerleyecektir. Kuşkusuz her şey siyasal parti değildir. Demokratik siyaset bir parti ile sınırlı olamaz. Önderliğimiz ve hareketimiz bunu Demokratik Konfederalizm olarak tanımladı. Ama demokratik siyasal partileşme de bunun en güçlü zemini ve alanıdır; hem örgütlenmede, hem mücadelede, hem de koordine etmede en temel yanıdır. Demokratik siyasal partilerin Demokratik Konfederalizm içinde böylesi rolleri vardır. Eğer bu yanlış anlayışlar ve baştan beri bu alana yaklaşımda ortaya çıkan yanlış yaklaşımlar aşıлып giderilirse bir başarı yakalanabilir. Bizim açımızdan bu yanlış anlayışlar ve yaklaşımların mutlaka giderilmesi şarttır. Öncelikle PKK olarak düzeltme yapmamız ve anlayış yeterliliğine ulaşmamız gerekir. Bunu yaptığımız ölçüde diğer gruplar, kesimler, politikalar ve anlayışlara karşı daha doğru bir duruş sergileyebiliriz. Onlarla daha sonuç alıcı bir ilişki ve mücadele içinde olabiliriz. Bunu yaptıkça DTP Kürt ulusal demokratik güçlerinin tümünü kendi içinde birleştiren, siyaset yapmalarına ve kendi çıkarlarını demokratik ilkeler temelinde savunmalarına imkân veren, bu temelde Kürt toplumunu tümünden bir demokratik duruşa ulaştıran bir partileşme olur. DTP bütünlüklü geliştikçe, diğer ulusal demokratik kurumları daha güçlü geliştirmek, yerel yönetimleri daha doğru ve etkili işletmek, bu temelde kadın ve gençlik örgütlülüğünü Demokratik Konfederalizmin ilkeleri temelinde kitlelerin derinliğine inen ve tabandan gelişen bir örgütlülüğe dönüştürmek, böylece demokratik konfederalizmin inşasını hızlandırmak mümkün olur.

Kuzey Kürdistan'ın demokratik siyaset alanının en çok geliştiği, deneyim birikiminin en fazla olduğu bir saha olduğu iyi bilinmektedir. Kuzey Kürdistan'daki durumu hem diğer parçalar için bir deneyim sahası olarak değerlendirmek gerekir, hem de oradaki gelişmelerin etkisini diğer parçalardaki halka yansıtmak, bu temelde kitlelerin örgütlenme ve eylemini daha güçlü geliştirme imkânlarına kavuşmak mümkündür. Bunu mutlaka sağlamak gerekir. Geçmişte savaş konusunda da böyle oldu. Gerilla direnişinin diğer Kürdistan parçalarındaki etkisi oldukça gelişme gösterdi. Ulusal bilinç, ulusal birlik, ulusal ruh, ulusal bütünlük esas olarak Kuzey parçasındaki partileşme ve gerilla-laşma sürecinin etkisiyle oluştu. Kuzey Kürdistan pratiği bu konuda genele öncülük yaptı ve yön verdi, halkı derinden etkiledi. Benzer durumu demokratik siyasal örgütlenme ve eylem açısından da yapmak hem mümkün hem de gereklidir. Kuzey'deki pratik deneyimin dersleri ülkenin diğer parçalarına taşırılmalıdır. Elbette olduğu gibi aktarmak veya taklit etmek olmaz. Ancak derslerini çıkarıp diğer parçaların somut koşullarında uygulama imkânı bulunabilir. Yine Kuzey'deki ulusal demokratik gelişmelerin ve halkın mücadelesinin etkisini buralara yansıtmak gerekir. Propaganda, ruh, maneviyat, çizgi ve taktikler olarak Kuzey Kürdistan'daki halkın mücadele birikimini ve tecrübesini diğer parçalara yansıtabilmek ve o alanlarda gelişme sağlayabilmek açısından bunun yapılması büyük önem arz etmektedir. Yine kadro aktarımı da olabilmeli, bu çerçevede Kuzey parçası kadrolar için bir yerde tecrübe ve birikim sahası olarak değerlendirilebilir. Bunun bütün parçalarda yeterli bir gelişme sağlamaya hizmet edeceği açıktır.

b) Güney Kürdistan Deneyimi

Güney Kürdistan'da '90'lı yılların başında bir boşluğun ortaya çıktığını ifade etmiştik. Bu yıllarda demokratik siyasetin gelişimi için uygun bir zemin oluştu. Bunun iki yönden gelişme durumu vardı: Birincisi Kuzey'deki mücadelenin etkisi, diğeri ise Körfez Savaşının sonuçlarının yansımasydı. Dikkat edilirse, çok fazla iç dinamiklere dayanan bir halk örgütlülüğü ve eylemliliği yoktu. Daha doğrusu böyle bir zemin, halkı harekete getirecek bir ideolojik, siyasal ve askeri gelişmenin sonucu olmaktan çok, dış etkilerin ve konjonktürel değişimin sonucu olarak gerçekleşti. Buna rağmen yine de önemli bir durumdu.

Doğru anlaşılması ve iyi değerlendirilmesi halinde içselleştirilebilecek, halka mal edilebilecek, dolayısıyla halkın örgütlenme ve eyleminin gelişimine dönüştürülebilecek bir ortamdı. Bu konuda bazı adımlar atılmaya çalışılsa da, Önderliğin ve hareketimizin bazı girişimleri olsa da, bunda hem geç kalındı ve hem de yeterli bir ideolojik çizgi ve tarz tutturulamadı. Öncelikle hareketimiz gelişmeleri zamanında görme, boşluğu fark etme, pratik alana ve Kuzey'deki gelişmelere dayanarak buraya hızla müdahale etme gibi bir sürece giremedi. KDP ve YNK gibi işbirlikçi Kürt çevreleri daha erken davranıp geçmişten gelen örgütlülüklerine de dayanarak, bu sahalarda kendi örgütsel yapılarını daha hızlı ve etkin geliştirmeye başladılar.

Geç kalmış da olsa, böyle bir süreçte oluşan bu ortamı değerlendirmek için hareketimiz Güney Kürdistan'a yönelik PAK adıyla yeni bir açılımı geliştirmek istedi. **Partiya Azadiya Kurdistan** (PAK) ismiyle Güney Kürdistan'da örgütlenme, bu temelde halkı aşiretçi-feodal ve burjuva egemenlikten kurtararak demokratik siyasal örgütlülüğe ve eyleme çekme yönünde bir çalışma içerisine girildi. Bu, PKK'nin diğer Kürdistan parçalarına örgütlü bir biçimde ilk açılımı oluyor, Kuzey-Güney birliğini sağlamayı öngörüyordu. Aynı şekilde bu girişim, Türkiye'ye yönelik açılımla birlikte, aslında ortaya çıkan gerilla ve halk gücüne dayanarak kalıcı siyasal sonuçlar elde etmeyi öngören ayaklanma türü bir çıkış yapmayı da hedefliyordu. Böyle bir düşünceye dayalı olarak, PAK oluşumunun Güney Kürdistan'da geliştirilip örgütlendirilmesi için adımlar atıldı.

Güney Kürdistan'ın kendine has özellikleri ve özgünlüğü vardır; avantajları ve dezavantajları söz konusudur. Bu açıdan bu parçanın somut durumunun iyi bilinmesi ve değerlendirilmesi gerekir. '90'ların başındaki koşullar böyle bir örgütlenme için belli bir avantaj sunuyordu. KDP ve YNK defalarca yenilmişler, defalarca ülkeyi bırakıp kaçmışlar, dolayısıyla teşhir olmuşlardı. Çok değişik çevrelerde bunlara dair umut ve güven kırılması ortaya çıkmıştı. Bundan yararlanarak bu çevreler dışında kalan kesimlere ulaşmak ve örgütlemek imkân dahilindeydi ve bu bir avantaj sunuyordu. Diğer yandan bu çevrelerin bu alanda uzun süreden beri devam eden örgütlülükleri, ilişkileri ve belli bir denetimleri vardı. Sadece Güney Kürdistan'da değil, aslında Kürdistan'ın tümünde kendileri dışında bir gelişmenin olmasına imkân tanımak istemiyorlardı. Bu yaklaşımı '80'lerin başında ilkin PKK kırdı.

Bu nedenle PKK'ye oldukça karşıtlardı ve öfke duyuyorlardı. Kuzey ve Güneybatı Kürdistan'da bu temelde denetimi kaybettiler. Kendileri dışında bir gelişme ön plana çıktı. Bu gelişmeden de duydukları ürküntüyle Güney Kürdistan'ı daha sıkı denetim altında tutmak için daha çok çaba harcadılar. Bu konuda oldukça duyarlıydılar. Bu da bir dezavantaj oluşturdu. Bu güçler daha örgütlü ve etkiliydiler, kendilerini hızla geliştirme avantajları daha fazlaydı.

Bu noktada demokratik siyaseti örgütlemek ve geliştirmek için avantajları iyi değerlendirmek, aynı şekilde dezavantaj oluşturan hususlar üzerinde dikkatle durup bunları aşabilmek gerekiyordu. Fakat PAK pratiği böyle olmadı. Bu nedenle, PAK pratiği eleştirilip dersler çıkarılması gereken bir deneyimdir. Aslında gençlikten epey katılım oldu. Hızlı bir gelişme sağlanıyordu. KDP ve YNK'den rahatsızlık duyan değişik çevreler PKK'nin böyle bir kararı karşısında etkilendiler ve hızla onunla ilişkilenebilmeye yöneldiler. Bunlar önemli bir güç olarak örgütlenilebilirdi. Fakat bunu sağlayabilmek için bir kere doğru ve sağlam bir ideolojik duruş ve mücadele gerekiyordu. KDP ve YNK çizgisini anlayan ve bilen, bu çizgiyi aşan bir ideolojik duruşu yaratan, ona karşı ideolojik mücadeleyi etkin biçimde yürüten bir tutum gerekiyordu. PAK böyle bir tutumu tam olarak geliştiremedi. Ciddi bir ideolojik duruş ve mücadele geliştirme başarısını gösteremedi. KDP ile YNK'yi iyi tahlil etme, PKK ideolojisini Güney Kürdistan gerçeğine iyi uygulama, bu temelde işbirlikçi milliyetçi ideoloji ve siyasete karşı ölçülü, planlı ve tedbirli bir mücadele yürüterek, KDP ve YNK'yi teşhir edip kitleleri daha çok bilinçlendirme ve kendine çekme yaklaşımı içinde olamadı; böyle bir çalışmayı planlı ve örgütlü bir biçimde geliştiremedi. İdeolojik mücadele bakımından zayıf ve amatör kaldı. Eleştirisi de yeterli ve çözümleyici olmadı. Aslında fazla eleştirici de olamadı.

PAK örgütlenme tarzı bakımından biraz gerillanın gelişimine dayansa da, aslında PKK'nin halkçı emekçi tarzını Güney Kürdistan'a taşıyıp oturtamadı. Daha çok arada kalan bir pratik yaşadı. Bir yandan PKK'yi uygulamak istedi, diğer yandan Güney'de KDP ve YNK tarzının etkili olduğunu söyleyerek, onları aşamayan ve onlara benzer tarzlar uygulamayı öngören bir yaklaşım sergiledi. "Güney'de başka türlü yapılamaz, bu parça Kuzey'e benzemez, ancak bu tarz uygulanabilir" biçimindeki yaklaşımla aslında tarzda da işbirlikçi siyaseti çok aşamayan bir pratiğin sahibi oldu. Bu nedenle belli bir zemin oluşmasına

rağmen, güçlü ve iradeli bir duruş, örgütlenme ve gelişme sahibi olmadı. Giderek daraldı, büzüldü, silik kaldı. Çok daha tedbirli ve doğru bir tarz tutturup yöntemli bir biçimde işbirlikçi milliyetçi çizgiyi eleştireceği, bu çizginin temsilcilerine karşı aktif bir mücadele konumuna geçeceği yerde, aktivite kazanan KDP ve YNK oldu. PAK silik bir pozisyona düştü. Yani KDP ve YNK ile ideolojide, örgütte ve gerektiğinde eylemde savaşı ve mücadele eden bir çizgiye ulaşamadı. Küçük örgütlerin ruh halini ve pozisyonunu aşamayan bir durumda kaldı. Giderek gerilla ortamından çıkamaz oldu. Güney Kürdistan'daki gelişmeleri doğru değerlendirerek, genel örgütün ve gerillanın motivasyonunu arkasına alıp doğru bir anlayışa ve planlamaya ulaşarak, bu parçada etkinlik kurmak için bir çalışma hamlesi ortaya çıkaramadı.

1991 ve '92'de böyle bir aktivite gelişebilirdi. Normalde de gelişmesi gereken buydu. En geç '92'nin ortalarında hareketimizin PAK öncülüğünde Güney Kürdistan'a daha aktif şekilde müdahale etmesi gerekiyordu. Ama ne bir öngörü ne de planlama ve pratik sahibi olabildi. Bu durum '92'nin sonunda tersi gelişmeye yol açtı. İdeolojik, örgütsel ve askeri bakımdan hamle yapması gereken devrimci demokratik hareket bunu yapamayınca, işbirlikçi milliyetçi siyaset Türkiye ile anlaşarak, yine ABD'nin 'Çekiç Güç' temelinde yeni bir proje oluşturmaya dayanarak, Güney Savaşı adı altında gerillaya ve ulusal demokratik harekete karşı saldırı yürütme tutumu içine girdi. Güney Savaşı genelde hareketimiz açısından stratejik bir değer taşıdığı gibi, Güney Kürdistan'a yönelik PAK açılımının da tasfiye olmasına yol açtı. Birçok kadro bu savaşta esir düştü, yaralandı ya da şehit düştü. Güney Kürdistan'a yönelik açılım ve Güney çalışmaları daha başlangıç aşamasındayken hareket ağır bir darbe yedi. Güney Kürdistan işbirlikçi milliyetçi ideoloji ve siyasetin, KDP ve YNK siyasetinin etkisi altına girdi. Demokratik siyasetin gelişimine kapatıldı, zemini bu temelde daraltıldı. Zaten konjonktürel olan, dış gelişmelere dayanan ve sağlam iç etkenlere dayanmayan zemin, bu işbirlikçi güçlerin örgütlenip karşı saldırı yürütmeleri temelinde tümüyle demokratik siyasetin gelişmesine kapandı.

PKK 5. Kongresi sonrasında KDP ile YNK arasındaki karşıtlığa, dolayısıyla Güney'deki 'Federe Devlet' oluşumunun parçalanmasına ve her iki güç arasındaki çelişkilere ve kısmi çatışmalı duruma dayanarak, PAK kadar iddialı olmasa da, en azından yurtsever emekçi çevreleri,

PKK'ye sempati duyan ve dost olan kesimleri örgütlemek üzere, YNDK ismiyle yeni bir çalışma içerisine girildi. Bu çalışma da koşulları fazla gözetmeyen ve Apocu çizginin yaratıcı tarzına dayanmayan haliyle, daha çok şematik, taklitçi ve bürokratik anlayışın etkisi altında gelişme sağlayamadan etkisizleşti. Çok sınırlı bir güç kazansa da, aslında büyük bir harekete dönüşemedi. KDP ile içine girilen çatışmalı pozisyon ortamında bu yönelim de güçlenmedi ve aşıldı. Ciddi bir siyasal örgütlenme ve eylem ortaya çıkamadı. Birbirleriyle çatışmalı olsalar da, giderek KDP ve YNK'nin işbirlikçi milliyetçi çizgisi ve bu temelde aşiretçi-feodal ve burjuva örgütlülüğü toplum üzerinde tümüyle hakimiyet sağladı.

Bu konuda son olarak 11 Eylül 2001'de İkiz Kule saldırılarının ardından dünyada ortaya çıkan duruma, ABD'nin bölgeye yönelik politikası ve Irak'a karşı yaklaşımının ortaya çıkardığı zemine dayanarak, PÇDK ismiyle yeni bir adım atılmak istendi. Aslında Güney Kürdistan ve Irak'taki gelişmeler hareketimizce önceden değerlendirildi. Hareketimiz ABD müdahalesinin gelişeceği, bunun Saddam Hüseyin yönetimini yıkacağı, Irak'ta ve Güney'de önemli ve yeni bir durumun ortaya çıkacağı tespitini yapmakta zorlanmadı. Önder APO geliştirdiği savunmalarda tarihsel ve güncel siyasal durumu çok kapsamlı değerlendirdiği için, hareket olarak mevcut gelişmeleri bu şekilde çözümleyecek güce sahiptik. Bu bakımdan Irak'ta yaşanacak olası gelişmeleri önceden değerlendirebildik. Buna karşı etkin girişim içinde olmamız gerektiği tespitine de vardık. Planlar yaptık, programlar hazırladık, güç aktardık. PÇDK de böyle bir ortamda kuruldu ve bu tür gelişme olasılıklarına karşı demokratik halk hareketi cephesinden gereken cevabı oluşturabilmek için geliştirildi.

Bu sürece yaklaşımda hatamız şuydu: Gelişebilecek yönelimleri önceden görebildik, bunun önemli fırsatlar ve imkânlar yaratacağını değerlendirdik. Ama ortaya çıkaracağı tehlikeleri göremedik. Dolayısıyla hareketimiz tedbir alma ve duyarlı yaklaşma konusunda zayıf kaldı. Yönetimimiz bu konularda etkisiz oldu. Kısacası tek yanlı değerlendirmeler yaptı. Sadece ortaya çıkacak imkânlar ve fırsatları gördük, buna karşılık doğması olası tehlikeleri göremedik; dolayısıyla gerekli tedbirleri alamadık. Bunun sonucunda, elverişli imkânların olduğu ortamın geliştiği bir zamanda, bu sahada hareketimize provokatiftasfiyeci bir dayatmada bulunuldu. Bu sadece Irak ve Güney Kürdis-

tan'la da sınırla kalmadı, aslında bütün hareketimizi ciddi biçimde etkileyen ve zorlayan bir dayatma oldu. Bu sahada ihanet gelişti. Bu da en büyük etkisini Güney'de ve Irak'ta ortaya çıkan elverişli koşulları değerlendirme imkânlarımız üzerinde gösterdi. Bütün imkânlar boşa gitti; hazırlıklarımız ve çabalarımız olumlu bir sonuca dönüşmedi. Tersine, bu alan hareketin zarar gördüğü, imkânlarının tükendiği ve anlayış olarak savrulmanın yaşandığı bir zemin haline geldi. Harekete güç verip gelişme sağlamak, ABD müdahalesinin Saddam Hüseyin rejimini yıktığı koşullarda Kürt ve Arap halklarına ulaşip onlara demokratik siyaseti taşımak, bu temelde örgütlenme ve eyleme çekmek, gelişme imkânlarını değerlendirip böylesi adımlar atmak yerine, bu sahalar hareketimizin gücü ve imkânlarının tüketildiği, çizgi kaybına uğradığı, hareketin tasfiyeye götürülmek istendiği bir batağa dö-nüştü.

Bu biçimde PÇDK planlaması ve müdahalesi de etkili olamadı ve boşa çıkartılmış oldu. Birçok kadro mücadeleyi bıraktı. Oluşan gerilla gücü sözde yasal örgüt olacağız adı altında silahsızlandırıldı. Teslimiyete benzer bir durum yaşandı. ABD ile işbirliği içinde, KDP ve YNK hâkimiyetini daha çok geliştirdi. Öyle fazla boşluk bırakmadı. Bu çevreler bu durumda yasal sivil siyaset ve örgütlenme yapma alanını iyice daralttılar. Bu çalışmayı terörist girişim saydılar, kendi sahalarında izin vermediler. PÇDK buna karşı bir direnme gösteremedi. Ne doğru bir ideolojik-siyasal tutum takınabildi, bu durumları teşhir edebildi ve eleştirip üzerlerine gidebildi, ne de onlarla politik ve askeri olarak mücadele edebildi. Çünkü öyle mücadele edecek gücü kalmamıştı. Sonuçta KDP ve YNK ittifak halinde, diğer bütün güçleri ve küçük örgütleri de kendi etraflarında birleştirip etkileri altına alarak, PÇDK'yi tümüyle dışlayan bir konumu oraya çıkardılar. Yapılan seçimlerde de ciddi bir örgütlenme yapamadığı, etkili olamadığı ve gelişme sağlayamadığı görüldü. Kısacası bu biçimde de siyasal örgütlenme ve eylem geliştirilememişti.

PÇDK'nin bu duruma gelmesinin nedenlerini iyi değerlendirmemiz gerekir. Güney Kürdistan boşluğun yaşandığı bir alandı. Çatışmalı bir ortam vardı. Buna doğru yaklaşılsaydı, belki çok öne çıkılmayabilirdi, ama en azından Güney Kürdistan'da ve Irak'ta belli düzeyde örgütlü bir kitle gücü haline gelmek mümkündü. Kaybedilen buydu, böyle bir güç haline gelinemedi, örgütlü bir güç denilemeyecek kadar geri bir

pozisyon içinde kalındı. Neden? Bir defa ihanet dayatıldı. Aslında imkânlar vardı, ama ihanet bunları bitirici rol oynadı. İkincisi, PÇDK onu aşan ve düzelten, gelişmeleri değerlendiren bir ideolojik duruşun ve tutumun sahibi olamadı. Ortamı iyi değerlendiremedi; ona göre gerekli olan çalışma tarzını ve üslubunu yakalayamadı, yaratıcı olamadı. Esas olarak da KDP ve YNK karşısında sağlam bir ideolojik siyasal duruş kazanamadı. İşbirlikçi milliyetçi ideolojik-politik çizgiyi aşamadı. Demokratik, ekolojik ve cinsiyet özgürlükçü toplum çizgisini, demokratik sosyalizm çizgisini Güney Kürdistan'a taşıyamadı. Bunu siyasal programa dönüştüremedi. Dolayısıyla KDP ve YNK'nin programlarını aşamadı. Onlara karşı bir ideolojik ve siyasal mücadele içine giremedi, kendi farklılığını ortaya koymadı, kitlelere yeni hedefler gösteremedi. Aslında çok geri düzeyde, utangaçça bazı eleştiriler yapar gibi kaldı. O da kitleleri çok etkilemedi, etkileyemezdi. Bir çizgi farklılığı, çizgi ayrılığı ortaya konulamadı. Giderek devletçi paradigmanın etkisi altında kalan bir durumu yaşadı.

Üçüncü olarak, PÇDK gerillayı da feshetti. Kendi direnme gücünü ortadan kaldırdı. Oysa KDP ve YNK öyle yapmadılar. Bunlar kendi örgütlenmelerini tümüyle silahlı güçlerine dayalı ve gerektiğinde askeri güç kullanan bir yaklaşımla sürdürdüler. PÇDK'nin buna karşı yapabileceği herhangi bir şey yoktu. Böylece meşru savunmasız bir demokratik siyaset olamayacağı bir kez daha kanıtlandı. İdeolojik-politik öncülük ve sağlam bir ideolojik duruş olmadan, demokratik siyaset, demokratik eylemlilik ve örgütün gelişmeyeceği yeniden doğrulandı. İşbirlikçi milliyetçi çizgiye karşı etkili ve aktif bir ideolojik mücadele olmadan, demokratik siyaset ve mücadelenin gelişmeyeceği bir kez daha görüldü. Bu konuda Güney pratiği en somut deneyim oldu. KDP'ye benzer yaklaşımlarla Güney'de ayrı bir örgütün gelişmeyeceği açıkta.

Bu yaklaşımlar PKK'nin özüne, ruhuna ve ideolojisine aykırıdır ve düzeltilmesi gerekir. Bizce bu noktada köklü bir durum değerlendirmesi yapmaya ihtiyaç vardır. Geçmişin iyi sorgulanması ve derslerinin kapsamlı bir biçimde çıkarılması zorunludur. Mevcut durumun köklü bir analizinin yapılmasına acil ihtiyaç vardır. Üstünkörü yaklaşımlar, yarım yamalak tedbirler ve etkisiz bir tarzla Güney Kürdistan'da örgütlenmek ve mücadeleyi geliştirme mümkün değildir. Öncelikle bu konuda yaşanan hataların düzeltilmesi, bunun yanı sıra bir de mevcut

durumun da iyi görülmesi gerekir. Geçmiş süreç tamamen değişti. Yani ABD'nin Irak'a müdahale ettiği, savaşın olduğu, Saddam Hüseyin yönetiminin yıkıldığı ve Irak'ta denetimsiz ortamın hüküm sürdüğü dönem artık aşılmıştır. Özellikle Güney Kürdistan açısından bu aşılırlık kesinlikle doğrudur.

Güney Kürdistan'da KDP ve YNK'nin kendi sahalarında egemenlikleri vardır. Bunlar belli bir ittifak yaparak Kürdistan'ı federasyon biçiminde birleştirmeye çalışmakta, bu kendi etkinliklerini daha da güçlendirmeleri anlamına gelmektedir. Böyle bir ortamda zayıf yaklaşımlarla, geçen yıllardaki durumun özelliklerine bakarak program oluşturmak, tarz kazanmak, çalışma planı yapıp pratikleştirmek ve kazanmak artık mümkün değildir. Mevcut durumu iyi anlamak gerekir. Geçmiş artık aşılmıştır, yeni bir durum vardır. Her şeyden önce, bu yeni duruma göre Demokratik Konfederalizm çizgisinin Güney Kürdistan'a nasıl yansıtılacağı netleştirilmek durumundadır. Bu konuda Demokratik Konfederalizmi esas alan bir yaklaşımın gösterilmesi gerekir. Bunun için de öncelikle KDP ve YNK'den farklı olan hareketimizin ideolojik duruşu esas alınmalı ve bu güçlere karşı ideolojik bir mücadeleye yürütülmelidir. Emekçilerin ve halkın çıkarlarını öne çıkarıp gerçek bir demokrasi çizgisini savunan bir düşünceye ve bu temelde ideolojik mücadeleye ihtiyaç vardır. Öncelikle bunun örgütlenmesine çalışılmalıdır. Kapsamlı bir teorik çalışma ve ideolojik mücadeleyle Önderlik düşüncelerinin Güney Kürdistan'a yayılması için yoğun bir propaganda ve eğitim çalışmasına ihtiyaç vardır. Bu olmadan Güney'de demokratik siyasetin zemini oluşmaz ve kadrosu gelişmez. Ancak bunu yaptıkça bu kadroların etrafında giderek genişleyen bir kitle örgütlülüğü yaratabiliriz.

Demokratik Konfederalizm çizgisine uygun kurumlaşmalar da ancak bu çalışmalara dayalı olarak gelişebilir. Mevcut kurumlaşmalar geçmişten kalan kurumlaşmalardır ve bu nedenle bizi geleceğe götürmez. Bunlarla hiçbir yere varılamayacağı kesindir. Dolayısıyla bunlardan kurtulmak en doğru yaklaşımdır. Bunlar bize hep kaybettirdi, sürekli tüketti, hiçbir şey kazandırmadı, sürekli daralmaya götürdü. Bu duruma mutlaka son vermek gerekir. Birincisi, geçmiş aşıldı; ikincisi, ihanet ve tasfiyecilik zarar vereceği kadar verdi. Şimdi onlardan köklü kopuşu sağlayacak ve mevcut durumu gören yeni bir değerlendirme yapmaya, bu temelde bir planlama yaparak örgüt çalışması

yürütmeye ihtiyaç vardır. Bunun için de birinci koşul, öncelikle yeterli bir teorik ve ideolojik çalışma ve mücadele yürütmek olmalıdır. Ancak böyle bir ideolojik mücadele yürütecek, Apocu çizgiyi Güney Kürdistan toplumuna taşıyacak, toplumu eğitip aydınlatacak ve işbirlikçi milliyetçiliği teşhir edecek bir propaganda ve ajitasyon faaliyetini işin merkezine koyarak demokratik siyasal çalışmaları geliştirebiliriz. Bu da PKK çalışmalarıdır, ideolojik çalışmalardır, parti çalışmalarıdır. Bu çalışmaların öne alınması gerekir. PÇDK kendini ancak böyle bir ideolojik çalışma ve öncülükle bir kitle hareketi olarak örgütleyip geliştirebilir. Doğru bir ideolojik öncülüğe kavuşamadıkça ve ideolojik duruş sergileyemedikçe bunu yapamaz. KDP ve YNK'nin ideolojik yapısını aşamadıkça bunu başaramaz.

PÇDK'nin duruşu, kadro anlayışı ve ideolojisi Apocu ideolojiyle tam uyumlu değildir. Bu oluşum KDP ve YNK ile PKK arasında bir yerdedir. Bu durum kesinlikle çözümlenmeli ve PÇDK'nin hangi ideolojiyi benimsediği netleştirilmelidir. Oysa KDP ve YNK ile PKK arasında bir ayrım çizgisi çekilmemekte, çekilse bile bu sözde kalmakta, özlü, köklü ve esaslı yapılmamaktadır. Esasta KDP ve YNK'ye yakın anlayışlar yaşanıp hayata geçirilmekte, ardından “Biz de PKK’liyiz” denilmektedir. Bunun doğru olmadığı açıktır. Bu bakımdan bir kere yönetici öncü kadroda bir ideolojik netleşmeye, diğer ideolojilerin etkisinden kurtulmak için bir ideolojik çalışma ve mücadelenin geliştirilmesine ihtiyaç vardır. PÇDK ancak bunun etrafında gelişebilir. Böyle olursa bir doğrultuya girmiş olur, KDP ve YNK karşısında bir duruş kazanabilir. Bu temelde yürütülecek çalışmalarla kitleleri etkileyip yanına çekebilir, PÇDK de bir kitle hareketi olarak gelişebilir, giderek birçok kurum ve kuruluşa kavuşabilir, demokratik siyasetin birçok kurumunu geliştirebilir. Bunun dışında herhangi bir yolla Güney Kürdistan’da Demokratik Konfederalizm çizgisinin uygulanması ve demokratik siyasetin gelişip başarı kazanması mümkün olmaz. Günümüz açısından bunu böyle tespit etmek en gerçekçi ve en doğru tespit olacaktır.

c) Doğü Kürdistan Deneyimi

Doğü Kürdistan’daki durum için kısaca şunlar belirtilebilir: Doğü Kürdistan geçmişte hep ilişkilerimizin olduğu, fakat örgütlenme çalışması yapmadığımız, çeşitli dostluklar kurduğumuz bir sahaydı.

‘90’lı yıllarda bu çeşitli biçimlerde biraz daha fazla gelişme gösterdi. Ancak hareketimiz uluslararası komplotdan sonra, daha doğrusu stratejik değişimle birlikte, Doğu Kürdistan’da da örgütlenme ve demokratik siyasal hareketi geliştirme karar ve çabası içerisine girdi. 7. Kongre ile birlikte bu daha da belirgin bir hal alıp somutluk kazandı. Kürdistan parçalarında örgütlenmeyi ifade eden konferanslar ve kongreler yapıldı. Örgüt programları hazırlandı. Örgütlenme adımlarını geliştirmek için kararlar alındı. Fakat bunlar doğru bir çizgiyle pratiğe dönüştürülmedi, hep düşünce ve tasarı düzeyinde kaldı. Doğu ve Güneybatı Kürdistan’a yönelik çabalarımız bu düzeyde kaldı. Dolayısıyla örgüte ve eyleme dönüşmede pratikleşmeyen, geriye çeken, sözde ileri şeyler söyleyip kararlar alan ama pratikleştirmeyen oportünist bir yaklaşım bu alanlara yönelik siyasal çalışmalarda hakim oldu. Bu da provokatif çizginin bir etkisiydi. Bütün parça siyasal çalışmalarına daha çok provokatif-tasfiyeci çizgi damgasını vurdu ve başından itibaren etkili oldu. Genel hareketimiz ve onun yönetim kademesi toplantılar ve kongrelerle durum değerlendirmesi yapsa ve pratik örgütsel kararlar alsa da, provokasyonun etkisi altında olan pratik yönetim bunların hiçbirini hayata geçirmede, çeşitli bahanelerle boşa çıkardı, çeşitli gerekçelerle pratikleştirmede.

Örgütün geneli üzerinde etkili olan provokatörler, kafaların epeyce karışık olduğu Kongra Gel sürecine kadar bu alanlara yönelik somut pratik örgütsel adımlar atılmasını engellediler. Ancak bu muğlak durumu yakaladıktan sonra örgütsel adım attılar. Dolayısıyla hem Doğu hem de Güneybatı Kürdistan’a yönelik atılan örgütsel adımlar olarak PJAK ve PYD kuruluşları, provokatif-tasfiyeci çizginin ağır etkisi altında gerçekleşen kuruluşlar oldu. Bunlar Önderlik çizgisinin esas alan, bu temelde bir demokratik siyasal örgütlenmeyi ve direnişi öngören örgütsel adımlar değil, aslında hareketi tasfiye etmeyi ve bu alanlarda harekete katılmış olan örgütün kadro gücünü dağıtmayı amaçlayan, böyle bir çizgiye oturan adımlar oldular. Bu durum düzeltilmeye çalışılsa bile, bugüne kadar bunun tam başarıldığı söylenemez. Hala bu durumun düzeltilmesine çalışılmaktadır. Bu kadar kongre, toplantı, eğitim ve tartışma yapıldığı halde, her iki parti de tümüyle bu çizgiden çıkartılabilmiş değildir. Provokatif-tasfiyeci çizginin şu veya bu düzeyde etkileri hala vardır ve bu adeta maya çalma etkisi

gibidir. Bunun için de köklü bir değişime ve düzeltmeye ihtiyaç duyulmaktadır.

Belirtildiği gibi, Doğu çalışmaları bu döneme kadar çok şematik ve bürokratik bir tarzla aslında pratikte boşa çıkartıldı. Hep şemalar çizildi, planlar yapıldı, sözde örgütler kuruldu, kadrolar düzenlendi; şu komite, bu birim, şu masa gibi büyük adlarla düzenlemelere gidildi. Ancak bunların içinde hiçbir şey yoktu, somut ortama hiç uygun değildi. Dolayısıyla pratikleşme imkânı hiç olmadı. Pratik gelişme olmayınca da kadrolar boşa düştüler; umutları, inançları ve güvenleri kırıldı, kaçışlar oldu. Hep tasfiye yaşandı. Bir birikme ve gelişme ortaya çıkmadı; aslında varolan kadronun kaçırıldığı, bir tasfiyeci makine gibi kadro kaybettiren bir tarz işledi. Hareketimiz bunu önleyemedi. 2001, 2002 ve 2003'teki gelişmeler tamamen bu temelde oldu. Bunlar hep tartışıldı, değerlendirildi, ama aşılamadı.

PJAK kuruluşu, biraz da provokasyonu Doğu Kürdistan'a uyarlamayı amaçlayan ve bu çizgide gerçekleşen bir oluşum oldu. İhanetin açığa çıkarılıp teşhir edilerek atılmasıyla PJAK'ın düzeltilmesi için de çaba harcandı. Kongre yapıldı. PJAK kuruluşuna katılan ve ihanete giden çevreler de kaçtılar. Böylece bir ayıklanma yaşandı ve bu da hareketi zayıf bıraktı. Çünkü örgütün imkânlarını kullanan, yönetim olan ve değerleri elde tutan çevreler hep ihanete gittiler. Bunlar provokasyonun örgütleyip kazandığı çevrelerdi. Alan bu süreçte tecrübe edinmiş olanların da aralarında bulunduğu çok sayıda kadro kaybına uğradı. Bunun da ötesinde bir kafa karışıklığını ve provokasyonun etkilerini yaşadı. Ciddi bir savrulma ortaya çıktı. Provokasyonun saptırıcı etkileri kendini gösterdi. Öte yandan zaten ideolojik gelişme sorunları; Önderlik ideolojisini özümseme, onu Doğu koşullarına uyarlama, onun çalışma tarzına ulaşma ve pratikleştirme konusunda zayıflıklar vardı. İşbirlikçi milliyetçiliğin çeşitli biçimlerde zihinde ve tarz üzerindeki etkileri bu alan kadrosunda şu veya bu düzeyde kendisini gösterdi. Bunların ancak uzun süreli ve köklü eğitimlerle ve pratik tecrübeyle aşılabileceği açıktı. Böyle bir durumda provokasyonun da saptırıcı etkileri gelişince, bu alana yönelik çalışmalarımız ciddi bir sarsıntıyı yaşadı.

PJAK şimdi yeni bir kongreye gitmektedir. Bu konuları tartışma ve değerlendirme temel gündemidir. 2005 yazında gerillanın kısmi bir savunma mevzilenmesi tutturmasıyla yaşanan bazı çatışmaların halk

üzerinde olumlu etkisi olmuş, bu durum örgütlenme zeminini güçlendirmiştir. PJAK'ın bunu da esas alarak geçen süreci köklü bir değerlendirmeye tabi tutması, bir yandan işbirlikçi milliyetçi çizginin diğer yandan provokasyonun etkilerini aşır Apocu çizgiyi Doğu Kürdistan'a doğru bir biçimde uyarlaması, Demokratik Konfederalizm çizgisini bir program, planlama ve doğru çalışma tarzına kavuşturarak bu temelde pratiği geliştirmesi gerekir.

Bu alan kadroları üzerinde şöyle bir yanlış vardır (Nitekim aynı yanlış PÇDK kadrolarında da vardı ve bu yanlış işbirlikçi milliyetçiğin etkilerinin sonucuydu): PKK Hareketinin ideolojik çizgisinin net olmadığını, Demokratik Konfederalizm planlamasında netlik bulunmadığını ve muğlaklık olduğunu iddia ediyorlar. Ne yapacaklarını bilemediklerini, oysa KDP ve YNK'nin programının daha net olduğunu, söylediklerinden halkın bir şey anlamadığını, halkı etkileyecek sözler söyleyemediklerini belirtiyorlar. Aynı şekilde Doğulu bazı arkadaşlar “Parti İran'ı ve Doğu Kürdistan'ı çözümleyememiş ve anlayamamıştır. Partinin teorik çözümleme düzeyi İran'ı ve Doğu Kürdistan'ı aydınlatmıyor” diyorlar. Bunlar yanlış düşüncelerdir; yanlışın da ötesinde işbirlikçi milliyetçiğin zorlamasıyla ortaya çıkan düşüncelerdir.

Doğru, devletçi paradigma nettir, çünkü altı bin yıldır hükmünü icra ediyor. İnsanların ruhuna, beynine ve yüreğine işlemiştir ve herkesi şekillendiriyor. Bu bakımdan KDP ve YNK'nin aşiretçi-feodal sistemi devlet zorbalığına doğru giden bir sistemdir. Dolayısıyla anlaşılan bir sistemdir. Ama Demokratik Konfederalizm de öyle net olmayan bir sistem değildir. Bunun net olmadığını söyleyenler devletçi paradigmayı esas alanlardır, işbirlikçi milliyetçi çizgide olanlardır, Kürt egemen sınıf güçleridir. Neden böyle söylüyorlar? Çünkü Demokratik Konfederalizm demek, halkın kendi örgütlenmesini geliştirmesi ve kendi kendini idare edecek bir yapıya ulaşması demektir. Onlar bundan korkuyorlar, halkın güç ve örgüt olmasını ve sistem kazanmasını istemiyorlar. Halk böyle bir duruma gelirse devletin teşhir olacağını, dolayısıyla halk üzerindeki egemenliklerini kaybedeceklerini düşünüyorlar. Onun için de onlara göre bir idari sistem oluşacaksa, bunu ancak ağalar, beyler ve burjuvalar yapar; işçinin, köylünün, kadının, gencin işi bu değildir, onlar bunu yapmayı beceremezler. Bu bir egemen sınıf bakış açısıdır, ağalar ve beylerin bakışıdır. Zaten bu temelde hareketimize yönelik bir ideolojik saldırı vardır. Bizler bunu görüp

anlayacak durumdayız. Dolayısıyla bunu görüp anlayarak bu yaklaşımların yanlışlığını ortaya koyacak, bunun egemen sınıf görüşü olduğunu, hiyerarşik devletçi sisteme dayandığını ve devlet propagandası anlamına geldiğini teşhir edecek bir ideolojik mücadeleye ve propaganda çalışması yürütmeye ihtiyaç vardır. Görevimiz budur.

Diğer yandan İran'ın ve Doğu Kürdistan'ın durumunun anlaşılması ve çözümlenemediği görüşü de doğru değildir. Önder APO, "Ben Batı'ya karşı Doğu'yu savunuyorum" dedi. HPG'ye, Doğu'yu savunan generali (Apollon) esas almalarını salık verdi. Şimdiye kadar bir Doğu-lu olarak siyaset yaptığını belirtti. Doğu'nun hiyerarşik devletçi sisteme karşı bin yıllardır özgürlük ve eşitlik için mücadele eden halk geleceğini kendi çizgisi için tarihsel temel olarak aldı. Bunun merkezi ise İran'dır. İran bu düşünceler ve mücadelelerin en çok geliştiği sahadır. Dolayısıyla Önderlik çizgisinin en çok dayandığı saha İran'daki halk mücadeleleri sahasıdır. Eğer Apocu teori İran'ı ve Doğu Kürdistan'ı aydınlatmıyorsa, o zaman hiçbir yeri aydınlatamaz. Apocu teorinin birinci planda aydınlattığı yer orasıdır, orası üzerine kurulmuştur. İran sahası Doğu duruşu, ideolojik gelişimi ve demokrasisinin en temel sahası olmaktadır. Horasan'dan Kafkasya'ya ve Zagroslara kadar uzanan sahanın tarihini inceleyelim. Özgürlük ve eşitlik için sayısız defa mücadele eden önderler, düşünceler ve akımlar çıkmış, toplumlar hep böyle bir mücadele içinde olmuşlar. Devletçi sistem bunları ezdikçe yeniden, yeni kişiliklerle ve yeni adlar altında kendilerini üretmek günümüze kadar direnir gelmişlerdir. Özgürlükçü ve direnişçi felsefenin merkezi İran'dır. Özgürlükçü düşünce ve ideolojinin merkezi, hep tarihsel olarak gelişme kaydettiği yer İran'dır. Önderlik çizgisi de tamamen bunlara dayanmaktadır.

Bu bakımdan İran'ın ve Doğu Kürdistan'ın anlamadığı, dolayısıyla ne yapacağımızı bilemediğimiz biçimindeki görüş yanlış bir görüştür. Bu da aslında milliyetçiliğin etkilerini ifade eden bir görüştür. Milliyetçi etkilenmeye göre Önderlik düşüncesi muğlaktır. Burada aslında muğlak değil yanlıştır denmesi gerekir. Çünkü benimsemekte, reddetmesi gerekmektedir. Bizde reddedilemediği için muğlak olduğu ve yeterli olmadığı söylenmektedir. Bu doğru bir düşünce değildir. Öncelikle bunu doğru anlamak durumundayız. Ortada bir reddetme, bir benimsememe durumu vardır. Yanlış olarak görülen neyse açığa çıkarılmalı, neye doğru deniliyorsa ortaya konulmalıdır.

Hiçbir şey ortaya konmadıktan ya da herkesin bildiği işbirlikçi milliyetçi yaklaşımlar doğrudur diye ortaya konulduktan sonra, bunun bir anlamı olmaz. Bununla Önderlik çizgisinin somut olmadığı ve İran'ı anlamadığı söylenemez. Bu bakımdan kesinlikle bir düzeltme yapma ya ihtiyaç vardır. Önderlik teorisini ve çözümlemelerini iyi anlayarak Doğu Kürdistan ve İran toplumlarına taşımak önemli bir görevdir. Doğu Kürdistan'a yönelik en temel bir çalışma bu olmalıdır. Bu konuda ciddi eksiklikler ve yetersizlikler vardır.

İlginçtir, Önderlik adına kurulan örgütler Önderlik düşüncesini yayma örgütü olmaları gerekirken bundan uzak duruyorlar. Birileri örgütün başına geçiyor; Önderlik düşüncelerini değil, kendi düşüncelerini yaymaya çalışıyor. Böyle Apocu örgüt mü olur? Bu bir sapmadır, bir defa bu sapmanın giderilip düzeltilmesi şarttır. Eğer bir örgüt Apocu örgütse, birinci ve temel görevi Önderlik düşüncelerini bulunduğu alanda yaymak olacaktır. Bunun için de Önderliğin kitaplarını çevirecek, basacak, yayacak, tartışmaya açacak, onun eğitimi yapacak ve çok değişik yollarla propagandasını yürütecektir. En temel çalışması bu olacaktır. Doğu ve Güney Kürdistan'a yönelik de, Güneybatı Kürdistan'a yönelik de çalışmamızın esası aslında böyle olmalıdır.

Bir de Batının, Avrupa ve ABD'nin gözüyle, onların demokrasi anlayışıyla İran'a bakılmamalıdır. Önderlik düşüncelerinin İran'ı tam çözümleyemediği savının altında, aslında Batı demokrasisinin gözüyle İran'a bakış vardır. Bu bakış açısı İran aydınlarında çok yaygındır. İslami rejimin üstünlüğü de zaten buradan ileri gelmekte, tarihsel ve güncel gerçeğine Batı demokrasisinin gözüyle bakanlara göre İran'ın durumunu çok daha iyi aydınlatmakta, toplumca daha iyi anlaşılıp benimsenmektedir. Batının demokrasi zihniyeti İran'a ve Doğu toplumlarına yabancıdır. Kimse onu Doğuya kabul ettiremez. ABD bunu silahlarıyla kabul ettiremedikten sonra, birkaç aydının propagandasıyla nasıl kabul edebilir? Doğu toplumları bunları hain sayar. Asla böyle bir çizgiye düşmemek veya girmemek gerekir. Batının bakışıyla, Batının sözde demokrasisiyle Doğu'nun tarihi, toplumsal yapısı ve gelenekleri çözümlenmeye çalışılırsa, bunu Doğu toplumlarına kabul ettirmek mümkün olmaz. Çünkü o Doğuyu kabul etmemektedir, o Doğuya karşı emperyalist bir duruştur, egemen olma duruşudur, Doğuyu geri ve küçük gören bir duruştur, Doğuya karşı hakaret duruşudur. Hiç kimse bu zihniyetle ister Kürt, ister Fars, ister Arap olsun, Doğu

toplumlarında gelişme sağlayamaz. Öncelikle böyle bir zihniyetten uzaklaşmak gerekir.

Apocu felsefe, teori ve ideoloji Batının gözüyle Doğu'ya bakmak yerine, Doğu'nun tarihsel gerçeğini ortaya çıkararak, onu günümüzde demokratik sosyalizm çizgisinde bir senteze kavuşturup Batı demokrasisine karşı yeni bir demokratik alternatif yapma çizgisidir. Bu bakımdan kim Batı bakış açısını aşan, tarihsel olarak Doğu gerçeğini, geleneğini ve Doğunun özelliklerini ortaya çıkarıp esas alan Apocu felsefe ve ideolojiyi iyi özümseyerek Doğu Kürdistan ve İran gerçeğini çözümler, bunda daha çok derinleşip halkçı bir düzeye ulaşarak İslami rejimin ideolojik düzeyini aşar, onu boşluğa düşürür, toplumun tarihsel ve güncel gerçeğini ve kültürünü bilimsel çözümlemeler temelinde, özgürlük ve eşitlik temelinde daha çok açığa çıkarıp sahiplenilen bir duruşun sahibi olursa, bunu hangi ideolojik ve siyasal akım sağlarsa, Doğu Kürdistan'da o gelişir ve zafer kazanır. PJAK'ın böyle bir akım haline gelmesi için çalışması gerekir. Bunun için de kendisini, Apocu çizgiyi en çok özümsemesi gereken, tarihsel araştırmalarla en çok derinleştirmesi ve topluma yayması gereken güç olarak görmek durumundadır. PJAK'ın öncelikle böyle bir ideolojik duruş ve yapı kazanmaya ihtiyacı vardır.

İkincisi, tarz sorunudur. PJAK'ın çalışma tarzında da ciddi hatalar vardır. Meşru savunmayla siyasal çalışma tam anlaşılamamakta, ikisi arasında bütünlük sağlanamamaktadır. Bu konuda varolan çelişkilerin mutlaka aşılması gerekir. PÇDK'den farklı olarak PJAK meşru savunmaya önem vermesine rağmen, her şeye hakim olmak isteyen çok dar siyasal bir yaklaşıma sahiptir. Ufku ve tarzı geniş değildir; herkesi kucaklamamakta, örgütleyip herkese rol vermemekte, bu nedenle alanda fazla gelişme olmamaktadır. Bir ölçüde yerelcilik ve parçacılık da vardı. Geçmişte bu önemli ölçüde eleştirildi. Bir ölçüde aşıldı, ancak daha fazla aşılması gerekir. Gerillaya katılımı sağlamada da yine yeterince çaba harcamama vardı. Bu eleştirilmişti. Yapılan eleştiriler doğrudu. Demokratik siyaseti örgütleme ve demokratik eylemi geliştirmenin temel yolu, meşru savunmayı güçlendirmek ve gerillayı büyütme olarak görülmelidir. Bu, Doğu Kürdistan için çok daha geçerlidir.

Bir diğer husus, kitle eylem çizgisini yakalamak gerektiğidir. Geçen dönemlerde bu konularda çok acemice ve somut durumu iyi

görmeyen bir tutum görüldü. Ne yasal imkânları değerlendirebildik, ne de yasal olmayan ve bizi geliştirecek doğru örgüt ve mücadele tarzlarını bulabildik. Deyim yerindeyse her ikisini de yüzümüze gözüümüze bulaştırdık. Sonunda etkisiz bir duruş ortaya çıktı. Oysa doğru ve ölçülü bir yaklaşım olsaydı, yasal olarak da yapılabilecek şeyler vardı. Örneğin çok örgütlü olmadığı halde, geçen seçimlerde Doğu Kürdistan'dan birçok milletvekili seçildi. Bunlar toplumu etkilediler. Kürdistan'ın diğer parçalarındaki sorunlarla ilgilendiler. Bir yurtsever öz taşıdılar, açılım yaptılar. Demek ki burada yasal siyaset alanında bile imkânlar vardır. Kültür ve basın alanında bunlar doğru geliştirilebilirdi. Ne var ki bunların hiçbirisini değerlendirmedik. Yetersiz, kontrolsüz ve ölçüsüz yaklaşımlar sonucunda bu yönlü her girişim tasfiye oldu. Geriye yasal olmayan yollar kaldı. Onda da şematizm ve bürokratizm vardı. Yaratıcı, disiplinli ve somut koşulları gören bir tarz olmadı. Doğu çalışmaları kadro yeme makinesine döndü. Yüzlerce kadro yakalandı, tasfiye oldu. Bu tehlikeli bir duruştur. Bunun da doğru bir şekilde ele alınıp düzeltilmesi gerekir.

Bu alanlarda siyasal mücadele ve örgütlenmeyi geliştirirken, somut durumdan koparak kafamızda tasarılar oluşturup somutu kendi kafamıza göre uyarlamaya çalışmamalıyız. Önyargısız somut koşulları irdelemeli, gerçekçi bir biçimde çözmeliyiz. O koşullarda ulusal demokratik örgütlenme ve mücadele nasıl geliştirilebilir? Demokratik Konfederalizmin hangi kurum ve kuruluşları, hangi örgütleri yaratılabilir? Halkın demokratik eylemliliği yönünde hangi adımlar atılabilir? Miting mi, gösteri mi, bayram kutlaması mı, gençliğin dar hareketi mi, kültür çalışması mı? Bunları yerine göre arayıp bularak hangisi mümkünse onu yapmak durumundayız. Bu yaklaşım daha doğrudur ve daha geliştirici olur. Bu konularda çalışmalarımızda yaratıcı olmayan bir tutum söz konusudur. Somuttan kopuk, soyut bir yaklaşım vardır; hayali, subjektif, şematik ve bürokratik bir yaklaşım söz konusudur. Örgütlenme ve eylem çizgisine bu tarz önemli ölçüde hakimdir, etki-de bulunmakta ve zarar vermekte, örgüt ve eylem çizgisinin gelişmesini engellemektedir. Burada esas olarak bir tarz düzeltmesine kesinlikle ihtiyaç vardır.

Bu alanda kendimize göre tarzları aşarsak, şematik ve bürokratik tarzlar aşılsa, somut durumların somut tahlilinden çıkan yaratıcı ve pratikte uygulanabilir eylem ve örgüt biçimlerini bulur ve doğru bir

ideolojik-politik yaklaşım temelinde hayata geçirirsek, Doğu Kürdistan'da demokratik siyasal örgütlenme ve eylem gelişebilir. Bunun zemini gittikçe olgunlaşıyor. Geniş bir potansiyeli vardır. Doğu Kürdistan demokratik siyaset ve eylem alanında en çok gelişecek Kürdistan parçalarından bir tanesidir. Halk potansiyeli ve halkın eylemci yanı çok güçlüdür. Geniş bir toplumdur. Bir de çok zarar görmemiş, potansiyel olarak diri duran bir toplumdur. Bu nedenle doğru bir ideolojik-politik hat, sağlam bir ideolojik ve örgütsel duruş, yeterli bir çalışma ve mücadele tarzı ile birleştirilip pratiğe aktarılırsa, önümüzdeki süreçte Doğu Kürdistan'da demokratik siyasetin örgütlendirilmesi ve demokratik siyasal mücadelenin çok yönlü gelişmesi mümkün olacaktır. Demokratik siyasal mücadelenin bütün alanları gelişecek, hem gericiliğe darbe vuracak biçimleri hem de demokratik konfederalizmi inşa eden pozitif eylem biçimleri uygulanabilecek, çok etkin ve yaygın bir kitle-sel katılımı ile gelişme gösterebilecektir.

d) Güneybatı Kürdistan Deneyimi

Güneybatı Kürdistan'daki gelişmelerin Kuzey'deki gerilla mücadelesine bağlı, onunla ilişkili ve onun etkisi altında gerçekleştiğini iyi biliyoruz. Bunlar aynı zamanda doğrudan Önderlik çalışmalarına bağlı olarak yaşanan gelişmelerdi. Bir yandan Önderliğin çalışmaları yönlendirmesi ve eğitimi, diğer yandan gerillaya destek verme, katılım sağlama ve Kuzey'deki mücadelenin günlük etkisini yaşama, Güneybatı Kürdistan'da güçlü bir kitle-sel gelişmeye yol açtı. Tıpkı Kuzey'deki gibi ilkel ve reformist milliyetçi çizginin etkisi altında oluşan grupçuklar ve örgütlenmeler, gerillanın gelişimiyle birlikte eriyip gittiler. Toplumun tümü PKK etrafında birleşti.

Bu gelişmeyi yaratan tarz, özgünlükler arz eden bir tarzı. Bu parçanın da kendine ait bir özgünlüğü vardı. Kuzey Kürdistan'la oldukça bütünlüklü olması, diğer parçalara göre daha küçük olması ve bir sınır şeridi biçiminde uzanması, diğer yandan yurtsever bilincin sürekli canlı kalması, bütün isyan hareketlerinin sonuçlarının bu alana yansması ve isyancıların sonuçta burada kalmalarının toplum üzerinde yarattığı bir etki mevcuttu. Sözünü ettiğimiz çalışma tarzı aslında buna özgü bir tarz oldu. Suriye yönetiminin politikalarına ve mevcut

duruşuna da uygun düştü. Yani bu çok açık ve görünürde olmayan, ama toplumla değişik ilişkilere fırsat veren bir siyaset tarzıydı. Diğer parçalarda olduğu gibi açık isimlendirilen partiler kurma biçimine dönüşmeyen bir tarz olunca, bu tarz rejimin siyasal duruşuna ve yaklaşımına da uygun düştü. Dolayısıyla kitlesel gelişmede en ileri düzeye ulaşıldı. Komployla birlikte Önder APO'nun ayrılmasından sonra, bu saha köklü bir değişikliği yaşadı. Bu aynı zamanda stratejik değişim ve yeniden yapılanma süreciydi. Bir yandan böyle bir değişim sürecinin gerekleri, diğer yandan çalışmaları tümüyle kendisi yürütmüş olan Önderliğin ayrılmasıyla oluşan boşluk ve ortaya çıkan dağınıklığın etkileri, '99 yılı başından itibaren bu sahada ciddi bir zorlanmaya yol açtı. Önemli bir kırılma ve dağınıklık yaşandı; birçok imkân ve ilişkinin ortada kalması ve sahipsizliğe uğraması gibi bir durum ortaya çıktı.

Bu alana biraz daha gerçekçi bakmak durumundayız. Aslında bu süreçte yeniden bir durum değerlendirmesi yaparak, stratejik değişim ve komplonun ortaya çıkardığı sonuçlara göre, bu alandaki mevcut imkânları, kurumlaşmaları, çalışma düzenini ve örgütlenmeyi adım adım değiştirip yenilemek ve yeniden yapılandırmak mümkündü. Siyasal ortam da bunun için uygundu; daha çok da kitle gücümüz uygunluk arz ediyordu. Belli bir dağınıklık yaşansa ve zarar görülmüş olsa da, bu durumu hızla gidermek, burada yeni dönemin gereklerine uygun bir örgütlenme ve çalışma tarzını ortaya çıkarmak mümkündü. İmkânlar ve koşullar buna uygunluk arz ediyordu. Bu biçimde hareket edilebilseydi, çok fazla dağılma ve zarar görme olmayabilirdi. 7. Kongre ile ortaya çıkan çalışma programının esasları uygulanabilse, buna göre tarz, sistem ve örgütlenmede değişiklik yapılabilseydi, Güneybatı Kürdistan'da fazla zorlanma yaşanmaz, giderek bu kadar güç kaybeden ve zorlanan biz pozisyona düşülmezdi.

Aslında biz bu yaratıcılığı gösteremedik. Bunu net söylemek gerekir. Değişime ve yenilenmeye karşı bir direnç yaşandı. '99'da, 2000 ve 2001 yıllarında buradaki çalışmalara çok tutucu ve kalıpcı bir tarz hâkim oldu. O zaman da tartıştığımız halde hiçbir yenilik yapılamadı, bir yaratıcılık gösterilemedi. Ne yönetim ne de kadrolar tarafından toplumun durumu, fırsatlar ve imkânların neye elverdiği, nasıl değişiklik yapmak gerektiği üzerinde bir kafa yorma olmadı. Ezberlenmiş bir tarz devam ettirilmek istendi. Koşullar buna imkân vermeyince de yakınma, şikâyet etme, imkânları çarçur etme ve bırakıp kaçma orta-

ya çıktı. Değişim ve yeniden yapılanmada bir yaratıcılık gösterilemedi. Örneğin Güneybatı Kürdistan'da bu çok barizdi. Dolayısıyla orada bir yenilenme ve belli bir tarz kazanacak örgütsel yapı yaratma mümkün olmadı. Çeşitli güçler, özellikle istihbarat çevreleri ve işbirlikçi siyasetin etkisinde olan çevreler bu tutumumuzdan yararlanarak bizi zorladılar, tabanımızı oydular, sağımızı solumuzu ezdiler. Böylece sağlam ve bütünlüklü bir kitle ortamı giderek parçalandı, dağıldı. Kendi içinde karışık bir ortama ulaştı.

Bu duruma bir de bu provokatörlerin yöntemleri ve etkileri, toplum karşısında ciddiyetsiz ve rejim karşısında da ABD çizgisini gözetken tutumları eklenince, durum daha da kötüleşmeye başladı. Bu durum halkta kırılmalara yol açtı. Birçok imkânı kaybettik. Zaten yeni bir örgütlenme ve çalışma tarzı ortaya çıkarılamadı. Rejim bütün örgütlü yapımızı alandan kovdu, kadrolar ayrılmak durumunda kaldı. Hiç gerekli olmayan düzeyde rejimle de çatışmalı hale geldik. Bu doğal bir sonuç değildi; kalıpcı, dogmatik ve tutucu yaklaşımın ve provokasyonun sonucuydu. Böyle bir süreç üzerinde PYD'nin kuruluşu gerçekleşti. Aslında 2000 yılından itibaren bir örgütlenme perspektifimiz vardı. Hatta bunun için program, tüzük ve daha birçok şey hazırlanmıştı. Ama provokatörler bunların uygulamaya geçmesini engellediler. Zaten bu tür adımları atamamak, değişim ve yeniden yapılanmayı gerçekleştirmemeye götürdü. Tutucu olan ve değişimi durduran provokatörlerdi. Sonradan hepsi kaçtı.

2003 güzünde, Kongra Gel planlaması çerçevesinde, diğer örgütsel kuruluşlar gibi provokatif-tasfiyeci çizginin etkisinde ve hızla düzenlenen bir kongreyle PYD kuruluşuna gidildi. Büyük ölçüde provokatif etkiler altında, yani çizginin gereklerine ters bir zeminde kuruldu. Güneybatı Kürdistan'daki halkı Kürdistan ulusal demokratik hareketinin geliştirilmesi çerçevesinde örgütlemek, bütüne katmak ve kendi alanında ilerletmek için değil, hareketten koparmak ve harekete karşı çıkarmak üzere kuruldu. PYD'nin kuruluşu aslında böyle oldu. Hainlerin PYD'ye biçtiği rol buydu. Gidip halka açıkça “Şimdiye kadar başkasına çalıştınız, bundan sonra kendinize çalışacaksınız” dediler. ‘Başkası’ denilen, Kürdistan ulusal direniş mücadelesine çalışmaktı; ‘kendisine çalışmak’ ise hainlere çalışmak oluyordu. Halkı bu biçimde ulusal motivasyondan, çizgiden, demokratik tutumdan ve Kürdistan bütünlüğünden koparmaya çalıştılar. Bütüne dair ilişkileri ve yönelim-

leri durdurdular, karar alarak katılımları engellediler. PYD’de hala bunu aştıracak bir kararlılık ve etkinlik geliştirmekte zorlanılmaktadır.

Oysa başta da belirttiğimiz gibi, Güneybatı Kürdistan’daki bütün gelişmeler Kuzey’deki gerilla mücadelesiyle etle tırnak gibi bağlıydı. Aynı şekilde önderlik çalışmalarına bağlıydı. Yani Güneybatı parçasına özgü bir çalışma değildi ve zaten olamazdı. Kaldı ki böyle olması yanlış da değildi. Bu çok güçlü gelişmelere yol açmıştı. Bu gerçeklik bu biçimde tersine çevrilince, hele hele bunlar sözüm ona hareketimizin kurduğu bir parti adına söylenince, halkta çok kötü bir umutsuzluğa, kırılmaya ve kafa karışıklığına yol açtı. Herkes şoke oldu. Ne olup bittiğini anlayamaz duruma düştü. Bunun çok ağır ruhsal, düşünsel ve pratik etkileri oldu; umut ve inanç zayıflamasına yol açtı, çalışma şevkini kırdı. Halkı birbirlerine olan güvenlerinden, umuttan ve harekete yaklaşımından kopardı. İdeolojik bakımdan tam KDP çizgisinde, işbirlikçi milliyetçi çizgide bir ideolojik yaklaşım öngörüldü, onun propagandası yapılmaya çalışıldı. Yirmi yıl önderlik çalışmasıyla ve PKK’nin etkisiyle oluşan halka KDP’lileşme dayatıldı. Tükenmiş, esamisi okunmayan örgütler ve partiler ortaya çıkarılarak ittifak yapma adı altında ne sürüldüler. Onların yeniden örgütlendirilmesi için çaba harcandı. PKK ile KDP aynılaştırıldı. Hatta işler “İşte PKK ile bir sonuç alınmadığını görüyorsunuz” deme noktasına kadar vardırıldı. Önderlik aleyhinde şeyler de oldu. “PKK net değildir, yeni programımız muğlaktır. KDP ise devlet kuruyor, Kürdistan’ı kurtarıyor” propagandasıyla halk işbirlikçi milliyetçiliğin güdümüne sokulmaya çalışıldı. Yirmi yıllık çalışmayla ortaya çıkan birikimler ve imkânların üzerine oturulmak, bütün bu değerler çarçur edilmek istendi. Bu alanda böyle ciddi bir tahribat yaşandı.

Elbette PYD tümüyle böyle değildi, nderliğe ve harekete bağlı kadrolar da vardı. Güneybatılı arkadaşlar başta bu yapılanmaya çok eğilim göstermediler. Çoğu bu tür çalışmalara katılmaktan ve PYD içinde yer almaktan uzak durmak istedi. Zaten önceden de bu parçadaki çalışmalara fazla katılmıyorlardı. Güneybatı Kürdistan’daki kitle gelişimi diğer parçalardan kadroların da katıldığı çalışmayla ortaya ıkımış bir rnd. O alandan arkadaşların çok ilgilendiği, bildiği ve istekli olduğu bir çalışma değildi. Bu durum PYD kuruluşuna da yansdı. Provokatrler bunu da iyi değerlendirdiler. Genelde kadro yapısının bundan uzak durmasını, farklı parçalardaki çalışmalar ve gerillaya

daha çok ilgili olmasını fırsat bilerek, PYD'ye kendilerine yakın ve kendi düşüncelerinden olan kişileri doldurdular. Bu durum zorlayıcı oldu. Bunun kırılması ve aşılması için mücadele etmek gerekince, birçok arkadaş çok istekli olmadı; yönetim ve kadro düzeyinde yer almak istemedi, bunu zor gördü. Bazıları biraz ilgili olsalar ve hatta zorlamalarla içerisine girseler de, bu durumları düzeltmek için etkin bir ideolojik ve örgütsel mücadele içerisine girmediler. Gücümüz yetmiyor dediler, tutum almadılar, alamadılar. Bu da PYD'nin gelişimini zorladı.

Fakat bunun zarar verme durumu daha çok ortaya çıktıkça, hareket bunun için tedbirler alma ve zararları önleme ihtiyacını duydu. Müdahale bir zorunluluktur. Bu temelde birçok düzenleme ve görevlendirme oldu. Yeni kadrolar görevlendirildi. Hainler daraltılmaya çalışıldı. Nitekim daha sonra kaçışlar oldu. PYD ortada kaldı. Ondan sonra PYD yeniden örgütlenmek, düzenlenmek ve düzeltilmek zorunda kaldı. Bazı arkadaşların çabaları ve katılımları oldu. Bunun için en çok çalışan **Şilan** arkadaş oldu. Çok istekli olmasa da, ortaya çıkan olumsuz durumu görünce, anlayışı gereği görev ve sorumluluktan kaçınmadı. PYD'yi çizgiye ve halkın çıkarlarına uygun bir hareket haline getirebilmek için yoğun çaba harcadı. Düzeltmek ve eğitim yapmak istedi, programını düzeltmeye çalıştı. Ama bu kolay olmadı. Bunun önünde engeller, zorluklar ve bir de acemilik vardı. Hem ideolojik olarak hem de tarz olarak köklü bir değişim ve düzeltme geliştirilemedi. İdeolojik olarak karışık kaldı. Özellikle birçok çevrenin etkilemesi, halk içinde KDP'ciliğin yayılması çalışmaları belli ölçüde zorlayıcı oldu. Daha doğrusu, esas olan somut koşullara uygun bir örgüt ve eylem tarzı geliştirilemedi.

2005 baharında PYD bir kongre yaptı, tarz bakımından da kendini yenilemeye çalıştı. Geçen süreçte ideolojik olarak tam bir çizgi tutturduğu, örgüt ve eylem anlamında doğru ve yeterli bir tarza ulaştığı aslında söylenemez. Bunları yapamadığı için, bu yıl boyunca ciddi bir faaliyet yürütemedi. Mevcut durumda bir şaşkınlık yaşanıyor, birçok kadro uzaklaşmak istiyor; bir bölümü de ne yapacağını bilmiyor, sadece orada olmak istiyor. Direnişçi ve mücadeleciler bir kadro duruşu zayıftır. Yerelci bir eğilim vardır. Başta arkadaşların bu çalışmaya ilgi duymadıklarını belirtmiştik. Şimdiyse Güneybatılı arkadaşların çoğu PYD'yi kendi evi gibi görüyor. Bu yanlış bir ideolojik duruştur, yerelci bir yaklaşımdır. Kürdistan'ın bütün örgütleri kadronun ve militanın

örgütleridir. Kadro hepsine aynı mesafede durur. Bir yerde doğup büyümüş olmak, oradaki örgütlenmeye bir ev gibi, bir aile gibi yaklaşmayı getirmmez. Oysa böylesi yaklaşımlar çoktur. Böyle yaklaşmayanlar da zaten oraya hiç uğramak istemiyorlar. Dolayısıyla sorun çözümlenmiş değildir.

Anlayış ve tarz bakımından da Güneybatı Kürdistan'da demokratik siyaseti örgütlenme ve eylem geliştirme anlamında bir çözüme ulaşmış değiliz. PYD hala arayış ve tartışma içerisinde. Bu konuda eleştiriler ve öneriler vardır. Bir kere ideolojik bir düzeltmeye ihtiyaç bulunmaktadır. Yerelciliğin ve parçacılığın mutlaka aşılması, işbirlikçi milliyetçi çizgiye karşı çok net tutum içinde olunması gerekir. Çünkü ihanetin yönelimiyle birlikte, KDP ve YNK o alanda kendilerini geliştirmek için yoğun çaba harcadılar. ABD de kendilerini teşvik etmektedir. Hareketimizin yaşadığı dalgalanmanın da etkisiyle, çok fazla PKK karşıtı değil, ancak "PKK ile KDP arasında fazla bir fark yoktur; PKK'li olsak da, takım tutar misali PKK'liyiz" der gibi bir ideolojik duruş vardır. Bu çok yanıltıcı, bu duruşun Apocu çizgiyle alakası yoktur.

Güneybatı Kürdistan'da çalışma ve örgütlenmeyi bir mücadele olayı olarak ele almak gerekir. Çünkü burada gelişme mücadelesiz olacmış gibi bir eğilim vardır. Geçmişte burada Kuzey'deki mücadelelenin etkisiyle bir örgütlenme ortaya çıkmış ya, şimdi de öyle mücadelesiz örgütlenme olsun denilmektedir. Buna karşılık Kuzey'de yaşanan gelişmeler ve diğer alanlarda gelişen mücadele bu alana yeterince yansıtılmamaktadır. Bunlar olmayınca elbette örgütlenme de olmaz. Onun için Önderliğin direnişi ile Kuzey'deki ve yurtdışındaki PKK mücadelesi temelinde yaşanan gelişmelerin bu sahaya günü gününe yansıtılması gerekir. Çünkü burada onunla oluşmuş bir yapılanma vardır, buna oldukça açık ve ilgilidir. Buradaki örgütlenmenin temelinde de bu vardır. Bu yapılmazsa Güneybatı Kürdistan'daki halkı örgütlenmeye sevk etmek mümkün değildir.

Diğer yandan tarz konusu da önemlidir. Tarz konusunda şematik ve şekilci tarzı aşmak, aynı şekilde eylemsiz örgütlenme anlayışını terk etmek durumundayız. Bir defa Güneybatı Kürdistan'da demokratik kitle eylemliliğinin nasıl olacağı, Demokratik Konfederalizmi inşa etme anlamında geliştirilecek pozitif eylem biçimlerinin neler olacağı, Kürdistan üzerindeki saldırıları kırma anlamında serhildanın nasıl gelişeceği fazla belli değildir. Bunun üzerinde kafa yorulmamakta, böyle

bir şey araştırılmamaktadır. Eylemsiz örgüt kurma yaklaşımı vardır. Tabii bu böyle olmaz. Eylemle örgütü iç içe düşünüp ele almamız gerekir. Dolayısıyla Güneybatı alanının somut koşullarında eylem çizgimizin ne olacağı üzerinde kafa yormalıyız. Hangi eylemleri yapabilirsek ona uygun örgütler kurmalıyız. Başka türlü örgüt kurulmaz. Şematizm ve bürokratizm dediğimiz şey budur. Böylesi örgütler işlevsiz kalır. Mevcut sistem de böyle bir örgütün ayakta kalmasına izin vermez. Onun için örgütlenmeye işlevsel yaklaşmak gerekir.

Demokratik Konfederalizmin inşası doğrultusunda pozitif çalışma ve eylemlilik içerisinde olunabilir. Bu yönlü bir eylem çizgisi geliştirilebilir. Güneybatı parçasındaki halk tabanımızın gücü bunu gerçekleştirmeye yeterlidir. Rejimle fazla çatışmayacak şekilde, halkın demokratik kültürel taleplerini karşılamak üzere kültür kurumları, dayanışma örgütleri, eğitim kurumları oluşturulabilir; Kürdistan'ın diğer parçalarındaki gelişmeleri izlemek üzere basın vb. kurumlaşmalara gidilebilir. Açıkça ad verilmeyebilir de, fiilen kurulup işletilebilir. Bir kurumun kapısına tabela koyup illa bayrak asmaya gerek yoktur. Önemli olan halkın örgütlü olması ve iş yapmasıdır. Yoksa ad takip bayrak asmakla hiçbir şey yapılmış sayılmaz. Bunun bir işlevi de yoktur. Kısacası bu tür örgütlenmeler olabilir. Halk Newrozlarda zaten kendi tutumunu ortaya koymaktadır. Bu açıdan ulusal bayramlarını etkili şekilde kutlayabilir. Örneğin Önderliğe dair bir duyarlılık ve eylemlilik geliştirilebilir. Rejimle çok fazla karşı karşıya gelmeyen, uluslararası komployu protesto etmeyi esas alan bir eylemlilik biçimi olabilir. Rejimi korkutmayacak düzeyde yüz binleri içine alacak eylemler geliştirilebilir. Benzer eylemlilikler araştırılıp uygulanabilir, bunun imkânları vardır. Örgütlenme de buna göre geliştirilebilir.

Ancak pratikte böyle olmuyor. Mevcut yaklaşım şudur: Kadrolar gelsin, her yere kadro dağıtılsın, filan kişi falan yerin sorumlusu olsun, ondan sonra otursun idare etsin! Buradan da anlaşılacağı gibi eylem ve kitle çalışması yapan bir örgüt değil, varolanı yöneten bürokratik bir kurumlaşma öngörülmektedir. Bu yanlıştır, böyle bir kadrolaşmaya, çalışmaya ve örgüt tarzına gerek yoktur. Bunun için çok fazla kadroya da ihtiyaç bulunmamaktadır. Örneğin arkadaşlar kadro ihtiyacı var diyorlar, mevcut kadroyu az görüyorlar. Tabii biz bu konularda farklı düşünüyoruz. Bu nedenle tartışma halindeyiz. Açıkça çok fazla kadro olduğunu söyleyebiliriz. Bu öyle kadroyla olacak iş değildir.

Güneybatı Kürdistan'da kadro eksikliğinden dolayı çalışma yapamıyoruz demek yanlıştır. Biz Güneybatı parçasından gelmiş kadrolarla sadece bu alanı değil, Kürdistan'ın hepsini örgütleyebiliriz. Kadro sorununuz yoktur, bu konuda bir eksiklikten söz edilemez. Sorun kadronun gidiş sorunu değil, işlevsel olma ve doğru tarz tutturma sorunudur. Bu nedenle işin fazla kadroyla yapılacak iş olmadığını belirtiyorduz.

Alanda koordinasyon olarak örgütlenecek bir çekirdek kadro dışındaki çalışmaların hepsini halka dayandırarak yapmak gerekir. Köyde, kasabada ve mahallede çalışmaları halka dayandırmak, halkı örgütlenmeye teşvik edip kendi kendisini örgütleyerek yürütecek pozisyonda tutmak bizim ihtiyaç duyduğumuz örgütlenmeyi rahatlıkla yaratır. Küçük bir kadro çekirdeği kendini iyi üslendirerek ve güvenlik tedbirlerini alarak bu işleri yönlendirir ve karar düzeyini geliştirirse, örgüt de eylem de gelişir. O zaman PYD çok yoğun bir çalışma ortaya çıkarır, sürekli bir gelişme içerisinde olur; eylem geliştirir, imkân yaratır, halk örgütlülüğünü ortaya çıkarır, gerillayı büyütür. Kısacası her şeyi yapar. İmkânlar bu kadar çoktur, bu işlerin rahatlıkla yapılacağı bir durum vardır. Eksik olan kendini buna inandırmak ve ikna etmektir. Bu biçimde tarz sahibi olmak gereklidir. Yoksa kadro göndererek fazla bir şey yapılamaz. Giden kadro ya tutuklanır ya da mücadeleyi bırakır.

İdeolojide ve anlayışta düzeltme olursa, yine örgüt ve eylem tarzında düzeltme yapılır ve koşullara uygun bir anlayış geliştirilirse, PYD'nin örgütlenmesi, buradaki halkın çok güçlü bir çaba içerisine girmesi ve değerler üretmesi imkân dahilindedir. Yine hem Suriye'de yaşanan iktidar sarsıntısı ortamında doğabilecek olası siyasal değişime göre kendini hazır hale getirmesi, hem de Kürdistan'ın diğer parçalarındaki halkın yürüttüğü mücadeleye güçlü değerler veren ve destek sunan değerlerin bu parçada kazanılması ve yaratılması mümkün olacaktır. Güneybatı Kürdistan buna açık bir konumdadır. Umut ediyoruz ki, mevcut düzeltmelerle birlikte önümüzdeki süreçte böyle bir rol oynar hale gelecektir. Zaten çok büyük olasılıkla Suriye'de hızla iktidar değişimi de gerçekleşecektir. ABD tüm gücüyle yüklenmektedir, bunun için eline birçok veri geçirmiş durumdadır. İçişleri Bakanını bile intihara götürdüler. Geçen yirmi beş-otuz yılda hem Suriye'yi hem de Lübnan'ı yöneten kişilikler devre dışı bırakıldı. ABD bununla da

yetinmemekte, daha çok bastırmaktadır. Suriye yönetimi sarsıntı halindedir, her an yeni değişiklikler burada gündeme gelebilir.

Bu bakımdan düzeltme temelinde Güneybatı Kürdistan'da toplumun belli bir örgütlülük içerisinde alınmasında gecikmemek gerekir. Halka nasıl örgütleneceğine dair bir proje sunarak, küçük bir kadro grubuyla bu projenin halk tarafından uygulanması için acilen çalışılması ve hazırlıklı olunması şarttır. Böyle olursa, Güneybatı Kürdistan Suriye'deki gelişmelere demokratik dayanak olan bir alan haline gelir. Demokratik Konfederalizm projesini Arap alemine yaydığımız temel bir saha durumuna dönüşür. ABD kendi geniş Ortadoğu projesini Güney Kürdistan üzerinden Arap alemine dayatmaktadır. Buna karşılık biz de Demokratik Konfederalizm projemizi Güneybatı Kürdistan üzerinden Arap alemine dayatabiliriz. Böylece ABD kadar bölgeyi ve Arap alemini demokratik yönden etkileme ve değiştirme çalışmamızı sürdürebiliriz.

11- BİR YERLEŞİM BİRİMİNDE DEMOKRATİK ÖRGÜTLENME PLANI

Pratik çalışma düzenini daha da somutlaştırmakta yarar vardır. Örneğin bir yerleşim yerinde, köyde, mahallede, kasabada, şehirde, parçada örgütlenme planımız nasıl olmalıdır? Bunun üzerinde tartışmamız, kafa yormamız, somut ve uygulanabilir bir demokratik örgütlenme planını geliştirmemiz büyük önem taşır. Çünkü geçen bölümde de kısmen dile getirmeye çalıştığımız gibi şöyle değerlendirmeler, talepler ve eleştiriler geliştirilmektedir: “Programımız çok net değil; Demokratik Konfederalizmin nasıl örgütleneceğini bilmiyoruz. Pratikte nasıl çalışma yapacağımızı, örgütlenmemizi nasıl yürüteceğimizi anlamış değiliz. Onun için netleşme ve belirginlik olsun. Demokratik Konfederalizmin Kürdistan parçalarında ve yerleşim yerlerinde nasıl hayata geçirileceği netleştirilsin.” Bu görüşlerin doğru mu yoksa yanlış mı olduğu ayrı bir sorundur. Ama mademki böyle görüşler var, o zaman kendimizi bunlara cevap veren, net olmadığı iddia edilen noktalarda netlik sağlayan bir düşünce düzeyine ulaştırmak durumundayız. Bu gizli bir iş değildir, başkalarının yapacağı bir iş de değildir, yaptığımız somut bir örgüt ve eylem çalışmasıdır. Doğru olanın ne olduğunu, nasıl uygulanabileceğini, nerede ne yapabileceğimizi çok somut ve açık bir biçimde tartışma gündemine getirerek açık ve ortak bir anlayış oluşturmamız gerekir ki uygulamaya koyabilelim.

Geçmişte programımızın örgüte ve eyleme dönüştürülmesi konusunda bir netsizlik vardı. 7. Kongre’den bu yana yaptığımız stratejik değişime, yine yeni bir program oluşturma çalışmalarına denk düşen bir örgütsel yeniden yapılanma adımını atamadık. KADEK sistemi bir örgütsel değişimi çok fazla içermedi. Kongra Gel adımıyla birlikte bir süre neyin ne olduğunu ve Kongra Gel sisteminin nasıl olacağını anlamakta zorluk çektik. Buna bir de ABD destekli provokatif-tasfiyeci dayatmalar eklenince, yeniden yapılanmanın özü boşaltılmaya çalışıldı ve işler epeyce karıştı. Önderlik bütün bu karışıklıkları **Bir Halkı Savunmak** adlı kitabıyla aştı, örgütsel yapılanmayı netleştirdi ve karışıklıkları gidererek açıklık getirdi. O nedenle durumların net olmadığını, ne yapacaklarını ve nasıl örgütleneceğimizi bilmediklerini söyleyen arkadaşlara, öncelikle **Bir Halkı Savunmak** kitabını okumalarını, bir daha okumalarını ve yeniden okuyup anlamaya çalışmalarını tavsiye

etmemiz gerekir. Belli ki az okunuyor, anlamak için çok fazla kafa yorulmuyor. Oradaki teorik ve pratik formülasyonların herhangi bir alanda nasıl pratiğe geçirileceği sorusu güçlü sorulup, yaratıcı örgüt ve eylem biçimlerini bulmak için gerekli çaba içerisinde olunmuyor. Oysa böyle bir çaba içerisinde olmak gerekir. Böyle olmadan, ne yapılacağı da bilinemez. Bu kadronun görevidir, kadro dışında başka kimse yapamaz. Demek ki pratik bir iş yapan kadro olarak, kendi görev ve sorumluluklarımıza sahip çıkmak zorundayız.

İkincisi, hareketimiz 2005 Şubat'ından bu yana **Bir Halkı Savunmak** kitabı temelinde yoğun bir toplantı, tartışma, kararlaşma ve yeniden yapılanma sürecini yaşadı. Hemen hemen bütün örgütlerimiz ve kurumlarımız en üst düzeyde karar mekanizmasını işletti; onu içeren toplantılarını yaptı, resmi kararlar aldı; programını, planını ve sistemini oluşturdu. Böylece hareketin bütününe kapsayan Kürdistan Demokratik Konfederalizminin ne olup olmadığını somutlaştıran planlar ortaya çıktı. Tabii bir de bunların okunup incelenmesi gerekir. Netliğin olmadığını söyleyen, ne yapacağımızı bilmiyoruz diyen arkadaşlara, ikinci olarak da bu belgeler ve kararları okumalarını tavsiye ediyoruz. PKK ve KKK'nin tüm belgelerini okuyup anlamaya çalışmalılar. KKK Sözleşmesini okumalı, incelemeli ve anlamak için çaba harcamalılar. Bütün bunlar hiç görülmez, okunmaz ve dikkate alınmazsa, ne olduğu üzerinde kafa yorulmazsa, doğal olarak ne yapılacağı bilinemez. Ne yazık ki okuma ve araştırmada bir isteksizlik vardır. Çoğu yerde üst düzey yönetimlerimiz bile örgüt kararlarına, planlarına ve programlarına bakmıyor, KKK Sözleşmesini bile okumuyorlar. Oysa bu belge Kürdistan halkı için bir anayasa niteliğindedir. Önderliğimiz, "Kendi anayasanızı hazırlayın" dedi. Bunun ardından Kongra Gel Üçüncü Genel Kurul Toplantısı bu belgeyi hazırladı.

Gerçekte söylediğimiz her sözün, yaptığımız her çalışmanın ve attığımız her adımın KKK Sözleşmesiyle uyumlu olması gerekir. Bu konuda bir uyumsuzluğun ortaya çıkması halinde yargılamalık duruma düşülebilir. Böyle bir durumda İdari Adalet Divanı devreye girip hemen mahkemeye çekerek yargılayabilir. Ancak yine de "Önemli midir, kim kime ne diyebilir? Okusam da olur, okumasam da" denilebilmektedir. Her şeyden önce bu noktada bir ilgisizlik vardır. İkincisi ise, çoğu kişi kendine göre algılamakta, "Ben biliyorum zaten" demektedir, kendi bildiğinde ısrar etmektedir. Aşırı ölçüde bir kendine görelilik

vardır. Yani görüş birliğinin oluşturulması, örgüt kararı olması önemli görülmemekte, “Benim görüşüm de bana göre” denilmekte, kendine göre kalınmaktadır. Bunlar asla kabul edilemez. Böyle yaklaşımla elbette muğlaklık olur, belirsizlik yaşanır, ne yapacağımızı bilemeyiz, işleri nerede nasıl yürüteceğimiz belli olmaz. Kendimiz net olmayız, dönüp örgütte netlik olmadığını söyleriz. Örgüt ortamımızda birçok kişinin durumu böyledir.

Oysa örgüt bu konuda çok netleşti, çok kararlaştı. Nitekim **Bir Halkı Savunmak** kitabı hiçbir hareketin eline geçmeyecek kadar geniş ve somut teorik açıklamalar yapan bir Manifestodur. **KKK Sözleşmesi** de ulaşılabilir en somutluk arz eden bir örgütlenme planıdır. Elimizde böyle bir örgütlenme planı ve onun felsefi, teorik, ideolojik ve stratejik yönlerini bu kadar açıklayan bir manifesto vardır. Buna rağmen hala net olunmadığı, muğlak kaldığı söyleniyorsa, bu doğru değildir. Böyle bir yaklaşıma ipe un sermek derler. Bu ciddiyetsiz bir yaklaşımdır. Demek ki öncelikle kendimizi ciddiyetsiz yaklaşımdan kurtarmak zorundayız. Örgüt işi, siyasal iş, **demokratik siyaset ciddiyet, duyarlılık, doğru yaklaşım ve çaba harcamayı gerektirir**. Anlayışta da, uygulamada da kişiden gerçek çaba sahibi olmasını ister. Bu nedenle ciddiyetsiz yaklaşımı da, kendimize göre yaklaşımı da mutlaka aşmamız gerekir; kendine göre değil, örgüte göre yaklaşmayı esas almamız gerekir. Demokratik siyasetin temel bir ilkesi de budur. Onun için örgütün ne kadar açıklık getirdiğini, Önderliğin ne kadar çözümlendiğini, örgütün hangi kararlarla ne kadar somutluk ortaya çıkardığını bilmemiz, anlamamız ve buna uygun yaklaşımı göstermemiz gerekir. Bunun için de Önderlik Savunmasını ve Kongra Gel kararlarını okumalı, incelemeli ve özümsemeliyiz; bütün bunları esas almalı ve ona göre bir uygulama içinde olmalıyız.

Bazı arkadaşlarda da şöyle bir yaklaşım görülmektedir: “Tamam, KKK sistemi öyle olabilir. **Bir Halkı Savunmak**’ta da bir şeyler yazılabilir. Ama biz filan yerde ne yapacağız?” diye soruyorlar. Sanki bütün bunlar orada uygulanmak için değilmiş de, orada başka şey uygulanacakmış gibi yaklaşıyorlar. Bu da KKK sistemine yetersiz bir yaklaşımdır; sistemi esas almamadır, onu benimsememe ve özümsememedir, sistemi kendisi için gerekli görmemedir. Burada soyut bir olguymuş gibi sisteme yaklaşma vardır. “KKK Sözleşmesi öyle olabilir. Ama biz filan şehirde, Kürdistan’ın filan parçasında ne yapacağımız belli

olsun” diyenler de bulunmaktadır. Başka ne yapacaksınız ki, elbette Sözleşmeyi uygulayacaksınız. Eğer bulunduğunuz yer Kürdistan’sa, orada Kürt halkı yaşıyorsa, Kürt halkının anayasası da bu Sözleşme ise, bu da bir örgütlenme planı veriyorsa, elbette onu uygulayacaksınız. Başka şey uygulayamazsınız. Başka şey yapmayı beklememek gerekir. Başka şey yapmak yanlıştır ve suçtur; ideolojik, örgütsel ve siyasal çizgiye aykırıdır. Bu bakımdan bir kere sistemi esas alacak bir pozisyonda olmak şarttır.

Örgüt sistemi ne olursa olsun, onun da kendine göre olacağını, buna karşılık bireylerin somut pratik alanlarda başka uygulamalar yapabileceklerini söylemek yanlıştır. Tersine, biz her yerde Önderlik çizgisini ve KKK sistemini uygulayacağız, her yerde Demokratik Konfederalizmi örgütleyeceğiz. Başka türlü örgütlenme çalışması olmaz; olursa yasadışıdır, anayasa dışıdır, çizgi dışıdır, yasaktır. Bunu yapmaya kalkanlar Sözleşmeye göre yargılanırlar. Nasıl ortaya çıkan programı, tüzüğü, yönetmeliği ve Sözleşmeyi pratikleştirmemek bir suçsa ve ters bir duruşsa, bunlara ters uygulamalar yapmak da suçtur, ters bir duruştur. Bu konuda kendimizi düzeltmemiz gerekir.

Böyle olunca herhangi bir yerleşim alanında, bir köyde, kasabada, mahallede, okulda, işyerinde ve şehirde, herhangi bir Kürdistan parçasında somut örgütlenme planımız nedir diye sorulduğunda, hemen şu cevabı verebiliriz: Örgütlenme planımız KKK Sözleşmesinin hayata geçirilmesidir. Her yerde hayata geçireceğimiz örgütlenme planı bu sözleşmedir. Neyin kurumlaşacağını, nasıl örgütleneceğini, iç işleyişinin ve ilişkisinin ne olduğunu, nasıl çalışılacağını tümüyle bu sözleşme vermektedir. Sözleşme genelde tüm Kürdistan için demokratik örgütlenme planını ifade etmektedir. Bunun küçültülmüş maketler biçiminde, somut koşullarını gözetecek şekilde her yerleşim yerine, kitlenin bulunduğu her alana, sözleşmenin ana ilkelerini de koruma temelinde uygulanması gerekmektedir. Örgütlenmeden kasıt budur, örgüt çalışması buna göre olur.

Sistemi örgütlemek, pratikte somutlaştırmak, Demokratik Konfederalizmi her yerde ve her alanda örgütlü hale getirmek bununla mümkündür ve gereklidir. Başka türlü yaklaşamayız. Sözleşme, ona dayalı kurum ve örgütleşmelerimize çok net bir sistem vermektedir. Bu şekillenmiş durumdadır. Önderliği, partileşmesi, karar ve icra organı, yargı kurumu, komisyonları, komiteleri, çeşitli örgütleri, çalışma

düzeni, tarzı ve iç işleyişi belirlenmiştir. Aynı sistem her yerde uygulanabilir. Bir köyde, kasabada, mahallede uygulanabilir. Örneğin bir köyün tümü bir komün olarak alınır. Herkes bu komüne katılmayabilir, katılanlar komüne alınır. Birileri sisteme girmek istemeyebilir. Katılanlarla bir karar organı, bir kurum oluşur, yani Kongra Gel'in yerine geçer. O kurum ya da komün bir yürütme komitesi seçer, o da Yürütme Konseyi'nin yerine geçer. İcrayı koordine eden yürütme komitesine bağlı bürolar örgütlenebilir.

Şimdi Yürütme Konseyimizin ve Kongra Gel Genel Kurulunun da aynı isimlerle bir sistem dahilinde komite ve komisyonları vardır. Benzer örgütlenmeleri her yerde yaratmamız gerekir. Bir köyde icra komitesi oluşturduğumuzda, ona bağlı ve mevcut komitelerimize denk düşecek şekilde siyasal, sosyal, sağlık, kültür, basın-yayın, bilim ve aydınlanma, savunma, ekonomi ve maliye, hukuk, yerel yönetimler bürosu gibi bürolar örgütleyeceğiz. Oradaki toplumsal yaşam alanlarının hepsine denk düşecek bürolar örgütlemeye çalışacağız. Bunlar işleri örgütleyip yürütmekten sorumlu olacaklar. Genel bürolarımız eksikse, bazı çalışmaları birleştirip bir komiteye vermişsek, bir yerleşim yerinde onu ayırmak gerektiğinde ve bu önem arz ettiğinde ayırıp büroları çoğaltabiliriz de. Çalışma sistemimiz böyledir.

Yargıyı gerçekleştirmek için Sözleşme neyi öngörüyorsa o yapılacak, halk mahkemesi kurmak gerekiyorsa mahkeme kurulacak, disiplin kurulunu örgütlemek gerektiğinde kurul üyeleri seçilip örgütlenecektir. Yine söz konusu büroların planları ve projeleri dahilinde çalışmalar yürütülecektir. Ekonomi ve maliye alanında toplumun üretimini geliştirecek, paylaşımı düzenleyecek, açlığı ortadan kaldıracak ve üretimi artıracak çalışmalar yapılacak, sosyal alanda sosyal kesimlerin örgütlülüğünü geliştirecek ve sosyal sorunlarını çözecek çalışmalar adım adım gerçekleştirilecektir. Örneğin bu temelde kadın ve gençlik örgütlülüğü geliştirilecektir. Sağlık alanında sorumlu büro sağlık sistemini geliştirecek, örgütleyecek, toplumun imkânlarını birleştirerek yapılabildiği oranda sağlık hizmeti yapacaktır. Benzer biçimde kültür hizmeti, sanat ve edebiyat çalışmaları yürütülecektir. Bir saldırıyla karşılaşılması halinde, alanda halkın gelişimine ve ulusal demokratik duruşuna yönelik bir tehdit veya saldırı olduğunda savunma bürosu görev yapacak, kendisi saldırıları göğüsleyecek, gerekirse toplumun varolan dinamiklerini örgütleyerek harekete geçirecektir. Savunma

direnişini örgütleyecek, herhangi bir yerde Kürt halkına zarar verici olaylar olduğunda tavır koyacak, protesto eylemi gerçekleştirecektir. Bir yandan Önderliğe, ülkeye ve halka yönelen saldırılar karşısında direniş mücadelesini, diğer yandan demokratik örgütlenmeyi ve yaşamı geliştireceğiz.

Bütün bu çalışmaların koordinasyonunu yürütme komitesi yapacak, çalışmaları denetleyen organ komün olacaktır. Bütün toplumun katıldığı, orada yaşayan ve komünde olan herkesin katılımıyla oluşan genel karar toplantısı karar verecektir. Bir şehirde ve kasabada yaşıyorsa, bu meclisler biçiminde yapılacaktır. İşte temsilcilerden oluşan özgür yurttaş meclisleri örgütlüyoruz. Özgür yurttaş meclisi, bulunan kasabanın ya da şehrin Kongra Gel yerine geçen meclisi olmaktadır. O meclis bir icra koordinasyonu seçer. Demokratik karakterli bir belediye, bir yerel yönetim varsa, o da koordinasyonda yer alır. Ondan sonra icra koordinasyonunun toplumsal yaşamın değişik alanlarına ilişkin büroları gelişir, yargı kurumu olur. Toplum yaşamına dair bütün çalışmaları, eğitim, sağlık, kültür, ekonomi vb. gibi toplum yaşamının gerektirdiği bütün işleri örgütleyip yürütür. Her büro kendini çalışma alanına göre örgütler, çalışır, imkânlar yaratır, araştırır; toplumun dayanışma gücünü ortaya çıkararak, bu çalışmaları yaptırıp ürünler ortaya çıkarır. İcra koordinasyonu bunları koordine eder. Sonuçlar özgür yurttaş meclisinin toplantılarında, kongrelerinde değerlendirilir. Kimin ne kadar çalıştığı, çalışmasının ne kadar yeterli olduğu, ne kadar yetersiz olduğu, ne kadar doğru veya hatalı olduğu değerlendirilerek, her büronun ve yine her icra koordinasyonunun faaliyeti gözden geçirilir. Eğer yargılama gerektiren olaylar ortaya çıkmışsa, yargıdan sorumlu olan halk mahkemeleri ya da disiplin kurulları devreye sokulur, dava açılır, bunlar karar verir. O da özgür yurttaş meclisine gelir ve meclis bunu da değerlendirir. Sözleşmeyle belirlenmiş yetkisi neyse ona göre karar verir.

Parçaları da buna göre örgütleyebiliriz. Kongra Gel Üçüncü Genel Kurulunun ortaya çıkardığı KKK Sözleşmesine göre en küçük yerleşim biriminden en büyüğüne kadar örgütleyebildiğimiz gibi, bir parçayı da aynı sistem dahilinde örgütleyebiliriz. Zaten sözleşmenin bütün kapsamı bunun içindir. Sözleşme bütün bu alanlara yönelik olarak hangi biçimlerde, hangi adlarla ve ne tür ilkelerle kurum ve kuruluşların geliştirileceğini belirleyip netleştirmiştir. O zaman belirlenmiş ve net-

leşmiş olan hususları, genel örgüt düzenlememizin pratiğinden çıkan derslere de dayanarak, her alanda geliştirip kurumsallaştırabilir ve örgütlü kılabiliriz. Böyle yaptığımızda, Demokratik Konfederalizmi Kürdistan'ın geneli için genel kurumlar düzeyinde örgütleyip geliştirdiğimiz gibi, hızla parçalar düzeyinde, şehirlerde, kasabalarda, köylerde, mahallelerde örgütlenme de gelişebilir. Dikkat edilirse, böyle bir şeye yönelmek demek, demokratik bir eyleme yönelmek demektir, herkesin çalışmaya yönelmesi demektir. Her alanda, her parçanın bütün şehir, kasaba, köy ve mahallelerinde böyle örgütleneceğiz. Nerede imkân ve fırsat varsa orada yapacağız. Bir yerde ne kadar örgütleyebiliyorsak o kadar örgütleyeceğiz.

Demokratik Konfederalizmin bir de şu özelliği vardır: Devlet gibi herkesi zapturapt altına almaz. Örneğin bir köyde beş kişi katılmak istemiyor, karşıttır. Beş kişinin katılmaması yüzünden o köyde örgütlenme yapamayız diye bir durum olamaz. Kim katılıyorsa onlarla yapılır. Komün de öyle oluşur, meclis de oradan çıkar. Söz konusu komünün dışta kalanlarla ölçülü bir ilişkisi devletle geliştirilen ilişkiye benzer tarzda geliştirilebilir. Ama onların varlığı bir komün örgütlemeyi ve komüne dayalı bir konfederalizm örgütleyip işletmeyi engellemez. Bir kasabada böyle birkaç yüz kişi varsa, aynı şekilde o kasabayı özgür yurttaş meclisi temelinde demokratik konfederal bir örgütlenmeye tabi tutmayı engellemez, engellememelidir. Böyle bir örgütlenme çabasını ve çalışmasını geliştirmeliyiz. Devletler bunlara saldırır denilebilir. Devlet saldırırsa o zaman direneceğiz. Demokratik Konfederalizmin inşasıyla direnişi geliştirmenin etle tırnak gibi iç içe ve birbirine bağlı olması buradan ileri gelir. Önderliğin 15 Ağustos 2004'te geliştirdiği şiarın anlamı budur. Direneceğiz, mücadele edeceğiz, devletin böyle bir halk örgütlenmesine izin vermesini isteyeceğiz. Önderliğimiz bunun için ölçünün ne olduğunu ortaya koymuştur. Devlet hukuuku bizim hukukumuzla ve örgütlenmemize ne kadar izin verirse, biz de onu o kadar kabul edeceğiz. İzin vermez ve bizi kabul etmezse, biz de onu kabul etmeyeceğiz. Bu da çatışma ve mücadele demektir. O zaman orada çatışma çıkacak, mücadele gelişecektir.

Böyle bir tarzla ele alındığında, Demokratik Konfederalizmin sadece Kürdistan'da Kürt toplumunun örgütlendiği bir sistem değil, aynı zamanda dünyanın değişik alanlarındaki Kürt toplumunu örgütleyecek bir sistem olduğunu da görürüz. Eğer bu sistem devlet gibi

bir toprak parçası üzerinde her türlü hakimiyeti öngörmüyorsa, o zaman rahatlıkla değişik devlet sistemleri içerisinde kendi örgütlülüğünü geliştirebilir. Yani bir yerleşim yerinde, bir toprak parçasında her türlü hakimiyete dayalı değil de, insanların gönüllü katılımıyla, onların çabası ve yer almasıyla oluşuyorsa, bunu Almanya'nın, Fransa'nın, Rusya'nın çeşitli yerlerinde de örgütleyebiliriz. Nitekim geçen gün televizyon haberlerinde Marsilya'da bu yönlü çabaların olduğu ve halk konseylerinin örgütlendiği belirtiliyordu. Bunlar birer Demokratik Konfederalizmi örgütlenme çabaları ve tecrübeleri olarak ele alınmak durumundadır. Eğer önceden başlamışsa ve Demokratik Konfederalizm Sözleşmesine uygun olmayan yanlar varsa, bunları düzeltmek lazımdır. Daha köklü ve sistemli gelişmesini sağlayabilmek için KKK Sözleşmesinin hükümlerinden yararlanmak, bir örgütlenme planı olarak onu ele alıp halkın örgütlülüğünü buna göre geliştirmek gerekir. Karar veren organ olarak meclis, yürütmeyi koordine eden organ olarak demokratik-ekolojik toplum koordinasyonu, pratik işleri yürüten ve düzenleyen birimler olarak bu koordinasyona bağlı bürolar, yargı, çeşitli kadın ve gençlik örgütlülüğü, emekçi kesimlerin örgütlülüğü geliştirilebilir. Bunların sözleşmede belirlenen ilişki ve işleyiş temelinde her yerde kurulup işletilmesi esas alınmalıdır.

Böyle olursa biz Demokratik Konfederalizmi her yerde örgütleyebilir, halkın demokratik örgütlülüğünü geliştirebiliriz. Dolayısıyla demokratik siyaset o alanda örgütlenmiş, kurumlaşmış ve kendi sisteme kavuşmuş olur. Böyle bir durumu ortaya çıkardığımızda orada üretim gelişir. Çünkü komünal düzen, kolektivizm gelişir, üretim düzeyi artar, paylaşım gelişir, aç ve yoksul kalmaz. Herkesi asgari düzeyde doyuracak bir paylaşım düzeyi ortaya çıkar. Herkesin derdine biraz derman olacak sağlık, eğitim hizmeti, sanat ve edebiyat gelişir. Saldırıları karşısında savunma sistemi gelişir, yargı düzeni gelişir. Doğru yapanla yapmayan, halka hizmet eden demokratik sistemle etmeyen sistem ayrışır. Buna ters düşüp zarar verenlerin vermemeleri için gerekli uyarıdan cezaya kadar birçok hükmü içeren bir yargı düzeni olur.

Eğer biz bir demokratik halk sistemini örgütleyeceksek, gerçekten Kürdistan Demokratik Konfederalizmini toplumsal yaşamın her alanında bir örgütlenme ve yaşam sistemi yapacaksak, onun yargı düzeni de olmalı ve hukuku işlemelidir. Herkesin yükümlülükleri, gö-

revleri ve hakları belli olmalı ve sistem de ona göre işlemelidir. Bu konularda nasıl bir sistem kurulacağı Kürdistan Halk Kongresi'nin Üçüncü Genel Kurul Toplantısında ulaşılan KKK Sözleşmesi'nde ortaya konulmaktadır. İşleyişin nasıl olacağına, işleyişe zarar veren tutumların nasıl cezalandırılacağına dair kanun, yönetmelik ve kararlar ortaya çıkacaktır. Hukuk Komitesi ve komisyonu bu yönlü çalışmalar yapmaktadır. Önümüzdeki Kongra Gel Genel Kurul Toplantıları bu yönlü kararlar alacak, kanunlar çıkaracaktır; her alanda onlar uygulamaya konulacak, hayata geçirilecektir. Eksik kalan ve özgünlük içeren hususlar olursa, bunlara her birimin kendi karar organı karar verecektir. Bir parçaysa halk meclisi, bir kasabaysa özgür yurttaş meclisi, bir köyde köy komünü vardır. Örneğin köyde yaşayan ve karar verebilecek düzeyde olan herkes toplanıp karar verir. Eğer özgün bir sorun ortaya çıkarsa, o sorun da meclislere ya da komüne getirilerek, orada çözüme kavuşturulabilir. Herkesin katılımıyla, herkesi bağlayacak bir karar düzeyinde çözümlenebilir. Tabii bu organlar Demokratik Konfederalizmin ilkelerine göre işler. Demokratik Konfederalizmin bağlı olduğu programa göre işler. Demokratik Konfederalizmi yönlendiren, ona doğrultu veren ideolojik ilkelere göre işler. İcra ve uygulama bunlara göre olduğu gibi, kararlar da bu ideolojik ve siyasal ilke ve hedeflere göre olur. Yargı da bunlarla çelişen, bu anlamda halk yaşamına zarar veren hususları gidermek, aşmak ve engellemek için devreye girer. Böyle bir rol oynar.

Genel olarak demokratik siyasal çalışma, mücadele ve örgütlenmelerin somutta bir örgütsel plana kavuşmasına ilişkin olarak bunları belirtebiliriz. Bu konular çok daha kapsamlı bir biçimde ifade edilebilir. Pratik deneyimler yaşandıkça, bunların dersleri çıkarılarak, ona göre somutta halkın yaşamını ve mücadelesini sürdürebilecek temelde örgütlenme planımız daha da geliştirilebilir.

12- DEMOKRATİK KÜRT SİYASETİNİN ORTADOĞU'DAKİ ROLÜ

Kürdistan'da demokratik siyasal örgütlenme ve mücadelenin Ortadoğu ve dünyadaki rolünü, kuşkusuz esas olarak Kürdistan'da, Kürt toplumu ve bireyinde ortaya çıkardığı gelişme düzeyi belirleyecektir. Bu nedenle esas olarak Kürdistan'da Kürt toplumu içerisinde oynayacağı role bakmak, demokratik siyasal mücadelenin önüne koyduğu hedefleri gerçekleştirirse Kürt toplumunda ve bireyinde ne tür değişiklikler ve gelişmeler yaşanacağını incelemek ve değerlendirmek gerekmektedir.

Daha önceki bölümlerde '90'ların başında Kuzey Kürdistan'da ulusal diriliş devriminin gerçekleştiğini ifade etmiş, bunun Kürdistan'ın diğer parçalarını ve yurtdışındaki Kürtleri de önemli ölçüde etkilediğini belirtmiştik. Ulusal diriliş devriminin temel içeriği, inkâr ve imha sistemini Kürt bireyine ve toplumuna kabul ettirme yaklaşımı, arayışı ve çabalarının genel planda kırılmış olmasını ifade etmektedir. Çünkü inkârın başarı kazanması, kendini Kürt'e de özümsetmesi ve kabul ettirmesi anlamına gelmektedir. Sistemin arayışı, yaklaşımı ve çabası budur. İnkâr ve imha sisteminin bu doğrultuda katliam, askeri baskı ve siyasal kontrol yoluyla, ekonomik, sosyal, kültürel, ideolojik ve eğitsel çabalarla asimilasyonu geliştirerek önemli bir yol kat ettiğini biliyoruz. Hatta sistem bu konuda başarı kazandığına kendisini inandıracak kadar yol almıştır diyebiliriz. Ulusal diriliş devrimi işte bunu kırmış; Kürt inkârının Kürt toplumuna ve bireyine de kabul ettirmesini esas planda ortadan kaldırmıştır. Diriliş devriminin herkes düzeyinde böyle çok köklü ve derin bir biçimde değişiklikler yarattığını söylemek biraz abartı olabilir, ama genel planda esas olarak böyle bir sonucu ortaya çıkarmıştır. Bu da kendini tanıma ve anlama, kimliğine sahip çıkma, kendi kimliğiyle varolmayı onur, şeref ve yücelik kabul etme, ruh, duygu, düşünce ve davranış itibarıyla kendi gerçeğini yaşamak isteme, böyle yaşamayı en değerli yaşam sayma, bunun için çaba harcamaya ve mücadele etme anlamına gelmektedir. Biz buna ulusal özgürleşme de diyor, demokratik ulusun gelişimi olarak da tanımlıyoruz. Yok etmeyi ve inkârcılığı kırdığı, Kürt uluslaşmasını demokratik çerçevede başlatıp geliştirdiği için de ulusal diriliş devrimi olarak ifade ediyoruz. Böyle bir değişim '90'ların başından itibaren

Kürdistan genelinde, Kürt toplumunda ve bireyinde gelişme gösterdi. Yurtdışındaki Kürtleri etkisi altına aldı. Ulusal duygu, bilinç, ruh, birlik ve örgütlülük yarattı, ulusal özgürlük ve demokrasi için mücadele etme ruhunu geliştirdi.

Bu köklü tarihsel büyük değişim, Kürt toplumunun varlığı ve geleceği için yaşamsal önemi olan gelişim, Kürt tarihi açısından milat olarak ifade ettiğimiz değişim, yok olmaya ve baş aşağıya doğru gidişten varolmaya, özgür demokratik gelişmeye ve yükselişe doğru geçiş elbette kendiliğinden olmadı; PKK'ileşme ve gerillalaşma temelinde yürütülen yirmi yıllık zorlu ve yoğun Önderliksel bir çalışma ve mücadele ile gerçekleşti. Bunun temelinde çok köklü ve derin tarihsel bir gelişme olarak Önderliksel doğuş, gelişme ve mücadele vardır. Dolayısıyla yoğun bir düşünsel ve felsefi çaba ve gelişme söz konusudur. Bu düzeyde bir insan yoğunlaşması, kapsamlı bir düşünce üretimi, teorik faaliyet ve ideolojik mücadele bulunmaktadır.

İkinci olarak, başta gençliğin ve aydınların katılımından oluşan, giderek Kürt toplumunun emekçi kesimlerinin en duyarlı unsurlarını içine alan bir partileşme çabası vardır. Örgütlenmeyi, parti olmayı, önüne tarihsel derinliği olan ideolojik ve siyasal hedefler koyup bunu gerçekleştirmek için bir araya gelmeyi bir yana bırakalım, ulusal kimliğini dile getirme ve sahiplenmenin bile idamla yargılanan bir suç olarak değerlendirildiği bir ortamda partisel gelişmeyi sağlamanın, buna cesaret etmenin, bunun çabasını harcamanın, bunun gerektirdiği cesareti ve fedakârlığı göstermenin büyük ve derin anlamı ve değeri olduğu inkâr edilemez bir gerçektir.

Bu gerçeği iyi anlamak zorundayız. Partileşme deyip geçmemek gerekir. PKK hareket olarak doğmuş, parti olarak kuruluşunu gerçekleştirmiş, kongresini yapmış, iş bitmiş dememek gerekir. Hayır, böyle olmamıştır. Eğer böyle ele alınırsa, bu her şeyden önce PKK'ye yapılabilecek en büyük hakaret olur. O nedenle herkesten önce onun mensubu olmaya çalışanlar, yurtsever, demokrat ve dürüst her Kürt insanı PKK gerçeğini doğru anlamalı, bu konuda daha fazla derinleşmelidir. Kaldı ki doğru anladığı tartışma götürmez, bunu PKK'yi sahiplenmesinden de görmek mümkündür. Ancak bunun daha da derinleştirilmesi, daha çok özünsenmesi ve daha bütünlüklü bakılması gerekir. PKK yüzeysel ele alınmamalı ya da bir döneme özgü bir olay olarak görülmemelidir. PKK Kürt'ün özgürlük kimliği oldu. O Kürt'ün

ulusal ruhu, duygusu ve bilincidir; özgürlük ve mücadele kılıcıdır. PKK ile Kürt demokratik uluslaşması, dirilişi ve doğuşu gerçekleşti. Bu nedenle Kürt'ü inkâr edenler, şimdi PKK'yi reddetmeyi bunun için yeterli görmekteler. Dolayısıyla anti-Kürt tutum şimdi anti-PKK tutum olarak içeride ve dışarıda sürdürülmeye çalışılmakta; Kürt'ü inkâr ve imha politikası PKK'yi inkâr ve imha politikası olarak sürdürülmektedir. PKK üzerinde hedeflenen başarılsa, Kürt'ü imha ve inkâr politikasının da başarıya gideceğine inanılmaktadır.

Bu değerlendirme yanlış değildir, gerçekçidir. Buradan şu sonuç çıkmaktadır: Kürt karşıtları ve PKK düşmanları, Kürt uluslaşması ve Kürt toplumunun varoluşuyla PKK'nin birlikte ne anlam ifade ettiğini, nasıl bir iç içelik taşıdığını çok iyi biliyor ve iyi anlıyorlar. Kürt eşittir PKK, o da eşittir Önder APO formülünü esas alıyor, böylece PKK'yi doğru algıladıklarını gösteriyorlar. Buna göre siyaset geliştiriyor, plan oluşturuyor ve saldırı yürütüyorlar. Bu nedenle hiç olmazsa en az Kürt karşıtları ve düşmanları kadar, yurtsever ve demokrat Kürt bireyleri de kendi gerçekliğini, PKK'yi ve Önderlik gerçeğini iyi anlayabilmeli, bilince çıkarabilmeli ve özümseyebilmeli, mümkünse biraz da sahip çıkabilmeli, onların varlığı ve gelişimi için çaba harcayabilmelidir. Bir de böyle büyük bir gelişme vardır. Bu bakımdan PKK sıradan bir partileşme değildir, basit bir siyasal ve örgütsel gelişme olarak ele alınmaz. O Kürt halkının tarihsel gelişiminin miladını oluşturmakta, köklü bir değişimi ifade etmektedir. PKK yok edilmek istenen ve yok olma sürecinde olan bir toplumun yeniden kimlik kazanması ve özgür bir kimlik edinmesi, ruh, bilinç, cesaret, birlik ve örgütlülük oluşturması ve bu temelde yaşamaya çalışması, varolmak için direnmesidir. Ulusal dirilişin bir de böyle bir partileşme gerçeği vardır.

Üçüncü olarak, ulusal diriliş devriminin başarısının altında büyük bir gerilla direnişi ve gerillalaşma çabasının yattığını hiç kimse inkâr edemez. Bu gerilla öyle dünyanın çeşitli yerlerinde olan türden bir askeri olgu değildir. En fedai savaş türünü yürüten Filistin gerillasının bile maaşla yaşadığı, biraz mücadele ederken biraz da kendini yaşattığı gerçeği dikkate alındığında, tepeden tırnağa özgürlük, demokrasi, ulusal varlık, diriliş ve kurtuluş için gencecik yaşta hayatını feda eden, fedai çizgisinde direnen, hiçbir bireysel karşılık arayıp beklemeden böyle bir direnişi sürdüren Kürt gerillasını benzerleriyle kıyaslamak kesinlikle doğru olmaz. Bu bakımdan diğerleriyle arasında sadece ad

benzerliği vardır. Onun ötesinde anlayış, yaşam, çaba ve mücadele olarak apayrı bir olaydır. Öyle normal bir askeri duruş olmasını bir yana bırakalım, insanlığın özgürlük ve eşitlik uğrunda geliştirdiği insan duruşu, yaşamı ve mücadelesinin en ileri düzeye vardırılmasını ifade eden bir gerilla duruşudur bu. Sıradan bir gerilla değil, sosyalist ideal-ler temelinde partileşme ve militanlaşmanın en ileri düzeyini ortaya koyup temsil etmektedir. Kürdistan gerillasının bu yanı esastır. Bu nedenle Kürt gerillasının yeni bir insan duruşunu, yaşam felsefesini ve insan psikolojisini yarattığı ve ifade ettiği kesindir. Özgür, cesur, irade- li ve fedakâr Kürt'ü ortaya çıkardığı tartışma götürmez bir gerçektir.

Kürt gerillası, aşiretçi-feodal egemen sınıfın işbirlikçi teslimiyetçi duruşu altında fosilleşmeye giden Kürt'ü yerle bir ederek özgürlük, eşitlik ve demokrasi ilkeleri temelinde yeni özgür Kürt'ün doğuşunu temsil etmekte, onu içermektedir. Kürdistan'da yaprağın bile kıpır- damadığı, her şeyin sert bir askeri zorla ve katliamlarla imha edildiği, kimliğini sahiplenip ifade etmenin idamla yargılandığı, toplumsal ör- gütlülüğün paramparça edildiği, bireyci, bencil ve oldukça gericileş- miş bir aile yaşamı dışında Kürt insanına, erkeğine ve kadınına başka herhangi bir yaşam değerinin bırakılmadığı, insanın her türlü değer- den uzaklaştırıldığı bir ortamda, gerilla bütün bunların yeniden yara- tılması olarak gelişip gerçekleşmektedir. Gerillalaşmak ruh, bilinç, duruş ve eylem olarak Kürdistan koşullarında böyle bir anlam ifade etmektedir. Gerillanın bunun en fedakâr ve en cesur insan çabası olarak geliştiği ve gerçekleştiği tartışma götürmez bir gerçektir. Geril- la, her türlü gericiliğe karşı yirmi dört saat çok büyük bir duyarlılık ve direniş içerisinde olmayı ifade eden bir yaşamın sahibidir. Bunun be- deli olarak mücadelede verdiği yüzlerce, binlerce şehitle kendini ayakta tutmakta, varlığını kanıtlamaktadır. Kendisini ruhuyla, duygu- suyla ve bilinciyle toplumu etkileyen bir güç haline getirmektedir. Sadece sözle ve bir iki çağrıyla değil, yirmi dört saat halkın özgürlü- ğünü ve geleceğini yaşamak, ancak fedai çizgisinde halk için savaşı- makla mümkündür. Ulusal diriliş devriminin başarılmaması, bir de böyle bir mücadeleye dayanmaktadır.

Kürt toplumu Önderlikse doğuş, partileşme mücadelesi ve büyük gerilla direnişiyle ulusal diriliş devrimini gerçekleştirdi. Yeni özgür birey, özgürlük için mücadele eden Kürt halkı ve Kürt toplumu böyle ortaya çıktı.

Bundan ne tür sonuçlar çıkarabiliriz? Demek ki Kürdistan’da ve Kürt toplumunda mücadeleyle köklü bir değişim yaratılmıştır. Ulusal direniş mücadelesi Kürt toplumunda önemli bir değişime, gelişmeye ve yenilenmeye yol açmıştır. Diğer yandan, doğru yol ve yöntemlerle mücadele edilir ve çalışılırsa, Kürt bireyi ve toplumu ilerleyebilir, gelişebilir ve yenilenebilir; özgürlük çizgisinde ilerleme kaydedebilir ve gelişme sağlayabilir. Geçmiş dönemin mücadelesi, ulusal diriliş devriminin başarılmış ve gerçekleştirilebilmiş olması bu gerçeği kanıtlamaktadır. Ulusal diriliş, o dönemin koşullarına uygun yol ve yöntemlerle sürdürülen çalışma ve mücadeleyle gerçekleşmiştir. Demek ki ulusal inkâr ve imhaya karşı özgürce varolma amacı doğrultusunda, koşullara uygun yol ve yöntemlerle mücadele edilir ve çalışılırsa, ulusal inkâr ve yok oluş ortadan kaldırılabılır; onun yerine ulusal diriliş ve özgür gelişme süreci geçirilebilir. Pratikte kanıtlanmış olan gerçeklik budur.

Şimdi de bu gerçekliği günümüz Kürdistan’ında ve Kürt toplumunun yaşadığı koşullar çerçevesinde yeniden uygulama ve pratikleştirme göreviyle yüz yüze bulunuyoruz. Bu görevi gerçekleştirmede, ortaya çıkan bu birikime dayanıyoruz. Geçmişteki gibi çok olumsuz, geriye giden, tek yanlı ve aleyhte seyreden bir durum söz konusu değildir. Bunun bir yanı ulusal inkâr ve imha siyasetinin başarıya götürülmesi için sürdürülen saldırılar olurken, diğer yanı bunu kıracak kadar gelişmiş olan ulusal direniş hareketidir. Önderliksel, partisel ve gerillasal gelişme, bu temelde özgür demokratik Kürt uluslaşmasının gelişme kaydetmesi, Kürt toplumunun özgürlüğü için direnen ve mücadele eden bir toplum haline gelmesi gerçeği söz konusudur. Bunlara dayanarak yeni dönemin mücadelesini geliştirmek istiyoruz. Günümüzün dünya, bölge ve Kürdistan koşullarının tahlilinden çıkan sonuçlar, bu gelişmeleri ilerletmek ve kalıcı hale getirmek üzere Kürt bireyi ve toplumunda ortaya çıkan özgürlük ve demokrasi bilinci, ruhu ve yaşamının örgütlü ve kalıcı hale gelmesi ve kökleşmesi, özgür birey ve toplum yaşamına dönüşmesi için yeni yöntemlerle mücadele edilmesini gerekli kılıyor.

Birey ve toplumu ilerletecek yeni yöntemler neler olabilir diye araştırdığımızda, birçok yönden çerçevesini çizmeye ve izah etmeye çalıştığımız demokratik siyasal mücadele çizgisi veya stratejisi dediğimiz teorik çerçeve ve düşünce gücü karşımıza çıkıyor. Yeni demok-

ratik siyasal program temelinde Demokratik Konfederalizm çizgisi olarak tanımladığımız örgüt ve eylem çizgisiyle mücadele edilirse, '90'ların başında partileşme ve gerillalaşmanın ortaya çıkardığı ulusal diriliş devriminin yarattığı düşünsel, örgütsel ve yaşamsal birikim daha da ileriye götürülebilir ve kalıcı kılınabilir; Kürt bireyinde ve toplumunda yüzyıllarca sürececek bir gelişmeye yol açabilir. Yaptığımız değerlendirmelerle bu sonuca varıyoruz. Bu temelde ulusal diriliş devrimini büyük bir mücadeleyle başarmış bir hareket olarak, Kürt toplumuna yeni bir çağrı yapıyoruz. Toplumun önüne yeni bir stratejik gelişme sürecini koyuyoruz; yeni amaçlar, yeni hedefler, bunları içeren yeni program, yeni bir örgüt anlayışı ve mücadelesi koyuyoruz. Halk bununla donanır ve mücadele ederse büyük gelişmeler sağlanacağını söylüyoruz. Hareket olarak buna inanıyoruz. Önderlik gerçeği olarak bunu doğru bulmuş durumdayız. Dolayısıyla halka yeni bir adım attırma, özgürlük ve demokratik ilerleme yönünde yeni bir stratejik gelişme sağlatma çabası içerisinde bulunuyoruz.

İşte bu temelde belirlenen strateji ve taktikler hayata geçirilir, demokratik siyasal mücadele geliştirilir, demokratik siyasal örgütlenme ve eylemi geliştirmede kararlı davranılırsa, kısaca Demokratik Konfederalizm olarak tanımladığımız program ve örgüt projesi hayata geçirilmeye çalışılırsa, özgür ve iradeli Kürt birey ve toplumunun yaratılmasında, geliştirilmesinde ve örgütlü bir toplum düzeyine getirilmesinde kesinlikle çok daha ileri bir mesafe kaydedilecektir. Ulusal diriliş devriminin belli oranda yarattığı ve geliştirdiği özgür birey ve özgür toplum gerçeği kesin, kalıcı, değiştirilemez, özgür yaşamdan başka hiçbir şeyi kabul etmeyen, özgürlük için varlığını ortaya koyup direnen, ancak köleliği ve teslimiyeti asla kabul etmeyen bir düzeye getirilecektir. Bunun için gerekli bütün örgütlenmeler ortaya çıkarılacaktır. İşte Demokratik Konfederalizm olarak tanımladığımız bu örgütsel sistem, Kürdistan toplumunun böyle bir örgütlü düzeye çıkarılmasını ifade etmektedir. Bu gerçekleştirilirse, bu doğrultuda yoğun bir ideolojik ve örgütsel çalışma ve direniş mücadelesi yürütülürse, o zaman Kürt bireyini ve toplumunu zayıf bırakan gericiliğe çok yönlü olarak ve daha fazla darbe vurulur, gericilik aşılar ortadan kaldırılır, zihniyetteki gericilik son bulur. O zaman Önder APO'nun tanımladığı büyük zihniyet devrimi gerçekleşir. Bireyci, bencil, aileci, zavallı, basit yaşama tenezzül eden, ama yüce değerleri görmeyen insan gerçeği

aşılır. Gerçek bir vicdan devrimiyle basitlikleri aşan, kötümserliği, zavallılığı, bireyciliği, bencilliği, kendini ve birbirini aldatmayı yıkan, insanlık değerleriyle dolu, özgürlük ruhu, bilinci ve iradesiyle yüklü Kürt insanı ortaya çıkar, gelişir ve gerçekleşir.

Şu gerçeği çok iyi görmek gerekir: Kürt'e kabul ettirilmeye çalışılan sistemin insanlıkça kabul edilmesi mümkün değildir. Böyle bir sistem hiçbir topluma öyle kolayca dayatılmış da değildir. Dünyanın dört bir yanına bakalım, tarihi gözden geçirelim: Klan ve kabile düzeyindeki birçok etnik grup ve topluluk fiziki imhayı göze almış, jenosit-ten geçirilmiş, belki de yok olmuş, ama bu tür bir köleleşmeyi asla kabul etmemiştir. Horlama, aşağılama ve hakaret içeren bu tür bir inkâr ve yok etme uygulamasına asla razı olmamış, kabul etmemiş, buna teslim olmamıştır. Kürt insanının ve toplumunun yetmiş yıldır bu hakaret sistemini şu veya bu oranda yaşamış olması taşıdığı büyük bir zaafın göstergesidir. En kötü duruş budur. Önder APO, bu zafiyeti ortadan kaldırmanın devrimciliğin, özgürlükçülüğün ve sosyalizmin en temel görevi olduğunu belirtiyordu. Önderliksel gerçekleşmenin ve PKK'lileşmenin en büyük görevi budur.

Dolayısıyla demokratik konfederal sistem bu zafiyetin aşılmasını, birey ve toplumdaki zafiyetin yıkılmasını ve aşılmasını getirir. Bu da her türlü işbirlikçi teslimiyetçi duruşun aşılmasını, özgür ve iradeli birey ve toplum duruşuna ulaşılmasını ifade eder. Böylece bu yüce değerleri esas alan, kendi yaşamını kendi örgütlülüğüyle sürdüren, kendi işlerini kendisi düzenleyen, iradeli ve örgütlü Kürt insanı bu temelde ortaya çıkar. İnkâr ve imha sisteminin parçaladığı, gözeneklerine kadar yıktığı ve ayırdığı, toplumsal örgütlülüğe dair hiçbir şey bırakmayarak çok dar ve gerici bir yaşam sistemi içerisine aldığı Kürt bireysel ve toplumsal duruşu tümünden ortadan kalkar. Basit hedefler etrafında varolan ve yaşamaya çalışan insan ve toplum değil de, yüce değerler etrafında birleşen, örgütlenen, kendi içinde özgürlüğü ve demokrasiyi en ileri düzeyde geliştiren, sosyaliteyi en ileri düzeye çıkaran, özgürlük, eşitlik, adalet ve paylaşım değerleriyle kendi iç yapısını donatan örgütlü bir toplum gerçeği ortaya çıkar. Önderliğimizin Demokratik Konfederalizm olarak tanımladığı ve formüle ettiği toplumsal ve siyasal duruş budur. Toplumun örgütsel gerçekleşmesi bunu ifade etmektedir.

Demek ki demokratik siyasal örgütlenme ve mücadele geliştirilirse, bunun zihniyet ve vicdan devrimi yapılır, eğitsel ve örgütsel çabası sürdürülürse, bunu tasfiye ve imha etmek isteyen gerici imhacı saldırılara karşı bu saldırıları püskürtecek meşru savunma çizgisi temelinde bir mücadele siyasal, askeri ve ideolojik boyutlarıyla başarılı temelde gerçekleştirilirse, bunun sonucunda Kürt insanı ve toplumunda zafiyet anlamına gelen işbirlikçi teslimiyetçi gerici duruşlar ortadan kalır. Büyük bir zihniyet ve vicdan devrimi gerçekleşir. Birey ve toplum özgürlük, eşitlik ve demokrasi ilkeleri temelinde yeniden bir kurumlaşma ve yapılanmayı ortaya çıkarır. Demokratik Konfederalizmin inşası işte böyle bir birey ve toplum yaratmak demektir. İdeolojik mücadele temelinde böyle bir çaba doğru bir kitle ve eylem çizgisiyle Kürdistan parçalarında ve yurtdışındaki Kürt toplumu içerisinde sürdürülürse, o zaman ulusal diriliş devriminin sonuçları toplumun özgür demokratik yeniden kuruluşu ile taçlanır. Özgürlük devrimi ilerler; kadın özgürlük devrimi, ekolojik devrim ve demokratik devrimin bütün özelliklerinin gerçekleşmesi yaşanır. Bu da Kürt toplumuna ve bireyine dayatılan her türlü gerici felsefe, ideoloji, siyaset ve yaşamın kırılması ve aşılması demektir. Kürt insanı ve toplumu gericilikle örülüp yoğrulmuş, bu temelde çürütülen, her türlü gerici siyasetin aleti yapılan bir insan ve toplum olmaktan çıkar. Demokratik siyasal mücadelenin böyle bir birey ve toplum yaratma hedefi vardır.

Böyle olursa, Kürdistan uluslararası düzeyde despotizmi geliştirmek isteyen ya da halklar üzerinde baskı ve sömürsünü daha da ilerletmek için çaba harcayan gerici despotik güçlerin dayanağı ve kullandığı alan olmaktan çıkar. Kürt bireyi ve toplumu özgür demokratik gelişme sağlamak isteyen tüm halklar ve insanlık için temel bir güç, sağlam bir dayanak, bir teşvik gücü, bir bilinç ve heyecan kaynağı haline gelir. Kürdistan, halkların özgür ve demokratik gelişme çabalarının önemli bir dayanak alanı ve yıkılmaz bir kalesi olur. Bu da mevcut Kürdistan'ı ve Kürt toplumunu köklü bir biçimde değiştirmek anlamına gelir; Kürdistan'ı çok daha ileri düzeyde bir özgürlük, demokrasi ve adalet ocağı haline getirir.

Ulusal diriliş devrimi bu konuda Kürt toplumu ve Kürdistan coğrafyasının durumu açısından önemli bir değişiklik yaptı. Gerçekten de ulusal diriliş devriminden önce bütün devletlerin Kürdistan üzerinde çok katı bir egemenliği vardı. Bölgedeki despotik ulus-devlet statüko-

su çok hakim ve çok kendinden emindi, bütünlük halindeydi, bütün Ortadoğu toplumları üzerinde tam bir gerici despotizm uyguluyordu. Bunda da en büyük dayanağı Kürdistan üzerindeki hakimiyetinde buluyordu. Ulusal diriliş devrimi bunu önemli ölçüde kırdı. Kürdistan'ı bölgesel ve uluslararası gericiliğin at oynattığı ve kale olarak kullandığı bir alan olmaktan belli ölçüde çıkardı. Kürdistan'ı en azından mücadele edilen bir saha haline getirdi. Gericiliğin temel hakimiyet ve dayanak sahası olmaktan çıkararak, gericilikle özgürlük ve demokrasi çizgisinin, devletçi sistemin milliyetçiliği kışkırtan 'böl-yönet' politika-sıyla halkların birlik ve kardeşlik çizgisinin kıyasıya savaştığı, askeri, felsefi, ideolojik ve siyasal her alanda mücadele ettiği bir saha haline getirdi. Bu büyük ve önemli bir değişimdi, asla küçümsememesi gereken bir değişimdi.

Kürdistan'ın şimdiki durumuyla birkaç on yıl önceki durumu kıyaslanamayacak kadar farklıdır, değişiktir. Bu konuda gerçekten büyük değişiklikler oldu. Geçmişte durum çok daha kötüydü, çok daha gerici ve baskıcıydı, nefes alınamaz bir durumdaydı. Şimdi en azından bu tür saldırılara karşı mücadele etme imkânı vardır. Mücadele edildiği, mücadelenin bedeli göze alındığı ölçüde özgür nefes alma ve yaşama imkânı yakalanmıştır. Özgür bir topluluk olarak gerilla gücü onlarca yıldır özgürlük kaleleri olan Kürdistan dağlarında yaşayabiliyor. Her türlü saldırıyı püskürtebilecek ve imha saldırılarını başarısız kılabilir kadar büyük bir direniş gösterebiliyor. Kendisini kendi temel değerleriyle var edebiliyor. Hiç bir gerici sistemin saldırılarına boyun eğmeden, bu saldırılara karşı savaşıyor, kendi ulusal demokratik değerlerini, özgürlük eşitlik ilkelerini yaşayabiliyor. Bu son derece önemli bir gelişmedir. Kürdistan'ın bu hale getirilmesi bile çok büyük bir önem arz etmektedir. Kuzey Kürdistan'ın yanı sıra Güney, Doğu ve Güneybatı Kürdistan'da, yurtdışında yaşayan Kürt toplumunda yaratılan önemli gelişmeler ve özgürlükçü demokratik değişiklikler vardır. Bu gelişme düzeyi oldukça önemlidir, ileridir ama yeterli değildir. Demokratik siyasal mücadele Kürdistan'ı sadece gericilikle özgürlük ve demokrasi çizgisinin savaştığı bir alan olmakla sınırlı tutmayacak; onu gericiliğin çok daha ileri bir düzeyde darbe alıp parçalandığı ve aşıldığı, özgür ve demokratik toplum yaşamının çok daha ileri düzeyde köklü bir biçimde sistemleştirdiği, toplumun tümüyle özgür demokratik yaşama gücüne ulaştığı ve yaşar hale geldiği bir düzeye taşıyacaktır.

Demokratik siyasetin hedefi budur, ideolojik doğrultusu böyledir. Gerçekleştirmeyi önüne görev olarak koyduğu siyasal programı bu çerçevededir. Bu program gerçekleştirildiğinde, Kürt bireyinin ve toplumunun yaşam felsefesi daha çok değişecektir. İdeolojik ilkeleri daha gelişecek ve berraklaşacak, yani özgür ve eşit yaşam düzeyi artacaktır. Siyasal duruşu ve örgütlülüğü Demokratik Konfederalizm sistemi temelinde çok daha ileri düzeye çıkacaktır. Aşiretçi-feodal gerici etkiler, aileci, kabileci, bireyci ve bencil duruşlar, tutumlar ve zihniyetler ortadan kalkacaktır. Hem aşiretçi-feodal yapılanmanın ve egemen sınıfın gerici özellikleri, hem de orta kesimin teslimiyetçi, kaypak, zayıf, kaygan ve ikiyüzlü tutumları ve özellikleri ortadan kalkacaktır. İşbirlikçi, teslimiyetçi ve bencil milliyetçi zihniyet ve anlayış aşıp yok olacak; bunların yerini yurtseverlik, demokrasi, halkçılık, özgürlükçülük, eşitlikçilik, kardeşlik, paylaşım, dayanışma, komünalizm bilinci ve toplumun demokratik komünal yaşam gücünün gelişmesi alacaktır. Bu da birey ve toplum düzeyinde önemli bir değişme ve gelişmeyi ifade etmekte, Kürdistan'ın daha ileri düzeyde yeni bir irade kazanmasını sağlamaktadır.

Nasıl ki ulusal diriliş devrimi ulusal inkârın belli düzeyde kırılması temelinde bir iradeli duruşu ortaya çıkardıysa, demokratik devrimin başarılması, kadın özgürlük devriminin ve ekolojik devrimin gerçekleştirilmesi de Demokratik Konfederalizm sistemi temelinde Kürt toplumunu çok daha bilinçli, iradeli ve örgütlü bir yapıya kavuşturacaktır. Bu temelde hiyerarşik devletçi sistemden doğan gerici anlayışlar, zihniyet, yaşam ölçüleri, birey ve toplum duruşu ağır darbeler yiyerek aşılabacak ve ortadan kalkacaktır. Onun yerine demokratik, ekolojik ve cinsiyet özgürlükçü toplum paradigmasının temel değerleri geçecek, toplum bunlarla donanır ve bunları yaşar hale gelecektir. Böylece ulusal diriliş devriminin Kürt toplumu açısından kısmen çözüldüğü Kürt sorunu, böyle bir devrimci demokratik gelişmeyle Kürt bireyi ve toplumu açısından bütünüyle köklü bir biçimde çözüme ulaşacaktır. Yani artık Kürt insanına ve toplumuna ulusal inkâr ve imhanın dayatılamayacağı, bunun anlamsızlaşacağı, gereksizleşeceği ve hiçbir başarı kazanamayacağı, Kürt toplumunun hiçbir ferdinin böyle bir sistemle yaşamayı asla kabul etmeyeceği bir düzey ortaya çıkacaktır. Toplum bunu mücadelesi ve örgütlülüğüyle kanıtlayacaktır. İnkâr ve imha doğrultusunda sonuç alınmasına umut bağlayanlar ve hesap

yapanların bu hesapları ve umutlarının tümünden kırılmasıyla bu gerçeklik ortaya çıkarılacaktır.

Bu da inkâr ve imha politikasının Kürt bireyi açısından tümünden yenilgiye götürülmesi ve başarısız kılınması anlamına gelmektedir. İşte bu da esasta Kürt sorununun çözümüdür. Biz buna demokratik özgürlükçü çözüm diyoruz. Kürt sorununun bu tarz çözümünü önemsemeli ve esas almalıyız. Kürt insanına özgürlüğü, demokrasiyi ve ilericiliği başkalarının verdiği bir lütuf olarak görmek işbirlikçi bir yaklaşımdır. Biz böyle yaklaşamayız. Öyle bir özgürlük ve demokrasi asla olmayacaktır. Bunu kendi adımız gibi bilmek zorundayız. Özgürlük ve demokrasi halkın özgücü ve öz iradesiyle, fedakâr ve cesur mücadelesiyle kazanılacaktır. Özgürlük ve demokrasi halkın kendisinin kazandığı bir yaşam düzeyi ve değerler toplamı olacaktır. Bu bakımdan Kürt sorununu Kürt halkının kendisi çözecektir; onun özgürlükçü demokratik bilinci, iradesi, örgütlülüğü ve yaşamı çözecektir. Demokratik Konfederalizmin inşası demek, Kürt sorununun demokratik çözümünün Kürt toplumu içinde gerçekleşmesi demektir. Bu işin birinci yanıdır. Bunu böyle görmek durumundayız.

Kürt toplumu Kürt sorununu bu düzeyde çözerse, ulusal inkâr ve imhayı kendisine dayatan her türlü gerici anlayışı yıkıp ortadan kaldırırsa, bunun tersini anlatan bir birey ve toplum gerçeği ortaya çıkarsa, inkâr ve imha siyaseti acaba ne kadar dayanabilir? Başarı kazanacağına kendini ne kadar inandırabilir? Saldırganlığını daha ne kadar sürdürebilir? Kürt sorununda böyle bir çözüm gerçekleşirse, bütün bunlar oldukça zorlaşacaktır. Çünkü inkâr ve imha sistemi Kürt toplumunun özgürlük ve eşitlik temelinde demokratik bir sisteme kavuşmasını engellemek için zaten gücünün yettiği kadar saldırıyor, saldıracaktır. Eğer Kürdistan'da özgürlük ve eşitlik çizgisinde demokratik siyasal bir toplum örgütlülüğü ortaya çıkarsa, bu bir yerde Kürt toplumuna dayatılan inkâr ve imha siyasetinin yenilgiye uğratılması, bu sistemin çok daha derin bir biçimde parçalanması, inkâr ve imhadan çıkar sağlayan güçlerin başarısız kılınması anlamına gelecektir. Bu da eşittir, Türkiye'de köklü bir demokratik değişim olması; hem zihniyet olarak, hem siyaset düzeyinde, hem örgütlülük ve toplumsal yaşamın diğer bütün alanlarında köklü bir değişim ve demokratik dönüşümün gerçekleşmesidir.

Kürdistan üzerindeki inkâr ve imha siyasetinin başarısız kalması ve inkârcılığın kırılması halinde, oligarşik bir despotizmin Türkiye’de ayakta kalması ve yaşaması mümkün olmayacaktır. Türkiye’deki mevcut militarizmin ve ordu egemenliğinin olduğu gibi sürmesi imkânsız hale gelecektir. Çünkü bunların hepsi çok büyük ölçüde inkâr ve imha sisteminin Kürdistan üzerindeki egemenliğinden ileri geliyor. Eğer Türkiye’de militarizm bu kadar güçlüyse, ordu siyasal yönetimi elinde bu kadar kolay tutabiliyorsa, bu durum önemli ölçüde Kürdistan üzerindeki savaştan, Kürdistan’ı mevcut biçimiyle egemenlik altında tutmasından, Kürdistan’a inkâr ve imha politikasını dayatabilmesinden kaynaklanıyor. Yine Türkiye sisteminde bu kadar ikiye bölünme varsa, sistem kendini demokrasi cılasıyla cilalayıp topluma başka türlü gösterebiliyorsa, gerçekte ise özde çok katı ve faşist ilkeleri içinde taşıyan, militarist ve oligarşik bir despotizm hakim oluyorsa, toplum ya bunu görüp anlayamıyor ya da görse bile bunu aşma iradesini gösteremiyorsa, bütün bunlar önemli oranda Kürdistan üzerindeki hakimiyetten kaynaklanıyor. Oligarşik militarizmin Kürdistan’a inkâr ve imhayı dayattığı gerçektir. Oligarşik gericilik kendisini buradan besliyor, böyle bir yapılanmadan ve siyasetten güç alıyor. Bunun kırılması demek, oligarşik militarist despotizmin ölümcül bir darbe yemesi demektir.

Oligarşik despotizmin kırılması değişim ve dönüşümü ortaya çıkaracak, Türkiye insanını, kadını, gencini, aydınını, sanatçısını doğrulara çekecek, onları uyandıracak, şovenizmin, militarizmin ve milliyetçiliğin Türkiye toplumu ve bireyi üzerindeki kör edici etkilerini kırıp kendilerini bunlardan kurtaracak, bu kesimlere özgürlük, eşitlik ve kardeşlik bilinci verecektir. Türkiye’de de köklü bir zihniyet devrimi yapacak, Türkiye toplumunda vicdan devrimini ortaya çıkaracak, gerçek kardeşlik bilincini geliştirecektir. Şimdide Türk ile Kürt’ün kardeş olduğunu söylüyorlar. Doğru, kardeşiz ancak bu bir kardeşin diğerini yutup yok ettiği bir kardeşliktir. Bu kadar sahte bir duruş sergileniyor. Toplum ise ya bunu göremiyor, şoven milliyetçiliğin kör edici etkisi altında gerçeği anlayamıyor, ya da görse bile karşı koyma iradesini gösteremiyor. Bu bakımdan bu ikiye bölünmenin tüm çıplaklığıyla gözler önüne serilmesi, bu şoven milliyetçiliğin kırılması, onun siyasal yapısının yani inkâr ve imha sisteminin kırılıp parçalanması, Türkiye toplumunda köklü bir zihniyet ve vicdan devrimine, bir demokratik devri-

me yol açacak; Türkiye’de köklü bir demokratik dönüşümü ortaya çıkaracaktır. Devletin askeri, oligarşik ve despotik yapısını parçalayacak, etkisini azaltacak, zayıflatacak ve daraltacak, devleti sınırlandıracak ve demokrasiye daha duyarlı hale getirecektir. Bu da en az Kürdistan’daki özgürlükçü demokratik gelişme kadar büyük önem arz eden tarihsel bir gelişme olacak; dünya ve bölge üzerinde büyük etki-lerde bulunacaktır.

Benzer durumu diğer devletler açısından da değerlendirebiliriz. Doğu Kürdistan’daki gelişmelerin İran açısından benzer bir değişimi yaşatacağı ve yaratacağı bir gerçektir. Güney Kürdistan’daki gelişmeler hem Kürt hem de Arap gericiliğinin daraltılması ve toplumda özgürlükçü demokratik değişimin yaşatılması biçiminde olacaktır. Güneybatı Kürdistan’daki gelişmeler de Suriye’de benzer sonuçlara yol açacaktır. Kısaca Kürdistan parçalarında sağlanacak özgürlükçü demokratik gelişme ve Demokratik Konfederalizm çizgisinde demokratik devrimin başarıya götürülmesi; Türk, Fars ve Arap toplumlarında köklü bir zihniyet ve vicdan devrimine ve demokratik değişime yol açacaktır. Onları böyle bir değişime zorlayacak; onlarda varolan dar şoven milliyetçiliğin ve dinsel fanatizmin kırılmasını, zayıflatılmasını ve aşılmasını sağlayacaktır. Aynı zamanda mevcut despotik imhacı devlet yapılarının demokratik reforma ve değişime uğratılması için büyük bir baskı gücü oluşturacak, bütün bu alanlarda demokratik değişim ve dönüşüme zorlayacak, demokratik devrimin geliştirilmesine neden olacaktır.

Kürdistan’daki demokratik gelişmeler sadece Kürt toplumunda bir demokratik devrim anlamına gelmeyecek; aynı zamanda Türkiye, İran, Irak ve Suriye’de de demokratik devrimin temel bir ayağı olarak rol oynayacak, bütün bu alanları demokratik devrime zorlayacak ve bu devrimin gerçekleşmesini sağlayacaktır. Bu da eşittir, Ortadoğu’da demokratik değişim ve dönüşümdür, özgürlük ve eşitlik çizgisinde demokratik gelişmedir. Türkiye, Suriye, İran ve Irak’ta demokratik devrimin gerçekleşmesi ve demokratik dönüşümün gelişmesi, eşittir, bütün Ortadoğu’da demokratik devrimin başarı kazanması, özgürlük ve eşitlik çizgisinde bir demokratizmin gerçekleşmesidir. Önderliğimiz bunun aynı zamanda sol demokratik uygarlığın gelişmesi olacağını ifade etmişti. Demek ki Kürdistan Demokratik Konfederalizminin örgütlenip geliştirilmesi ve başarısı, Demokratik Ortadoğu Konfederalizmi’nin de başarısıdır.

lizminin de geliştirilmesi ve yaratılması olacaktır. Kürdistan'da demokratik siyasal örgütlenme ve mücadele, bu temelde yaşanacak köklü demokratik dönüşümler, bütün Ortadoğu'da özgürlükçü ve demokratik mücadelenin gelişmesi ve köklü demokratik dönüşümlerin yaşanması anlamına gelecektir. Ortadoğu'nun bu biçimde özgürlük ve demokrasi mücadelesine sahne olması ve demokratik değişime uğraması, böyle bir mücadeleyle özgürlük ve eşitlik çizgisinde demokratik değişimin bu biçimde gelişmesi ve Ortadoğu Demokratik Konfederalizminin Kürdistan'daki gelişmeler temelinde adım adım gerçekleşmesi, dünya ölçüsünde de halkların demokratik birliğinin, konfederasyonunun, kongresinin, dayanışmasının ve kardeşliğinin gelişmesini sağlayacak, Ortadoğu'nun demokratik konfederal yapılanması uluslararası sistemin demokratik konfederal yapılanmasına yol açacaktır.

Sümer'den bu yana Ortadoğu, devletçi sistem içerisinde nasıl yapılandıysa, bütün devletçi uygarlık da öyle şekillendi. Dolayısıyla demokratik konfederal Ortadoğu yapılanmasının da bütün dünya toplumlarını demokratik konfederalizm ilkeleri temelinde değişimi ve yapılanmayı yaşamaya götürmesi, dünyanın bu yönlü bir gelişme içerisinde girmesi doğaldır. Bu aynı zamanda bir zorunluluktur da. Çünkü dünya biraz böyle dönüyor. Böyle sistem kazanmış, uygarlık böyle gelişmiş, toplumsal kültür böyle oluşmuştur. Doğal komünal toplumdan neolitik devrime, oradan hiyerarşik devletçi toplum sistemine kadar insan toplumsallaşması böyle ilerlemiştir. Dolayısıyla sınıfsız ve cinsiyet özgürlükçü topluma doğru ilerlerken Kürdistan'da ve Ortadoğu'da demokratik, ekolojik, cinsiyet özgürlükçü toplum paradigması temelinde ve demokratik konfederalizm ilkeleri doğrultusunda yaşanacak her türlü gelişmenin insanlığı yeniden bir şekillenmeye, köklü devrimci değişime uğratacağı tartışma götürmez bir gerçektir. Bu da Kürdistan'ın ve Kürt toplumunun geliştireceği demokratik siyasal mücadelenin, bölgede ve uluslararası alanda tarihsel köklü bir rol oynayacağını en açık göstergesidir.

13- GÜNCEL SİYASAL DURUMUN ÖZELLİKLERİ ve GÖREVLERİMİZ

Bu değerlendirmeler temelinde biraz da güncel siyaset üzerinde durabiliriz. Daha çok mücadelemizin geldiği aşama, 1 Haziran Atılımımızın ulaştığı düzey ve sağladığı kazanımlar, yaşadığımız sorunlar, önümüzdeki süreçte bu atılımın hangi taktikler ve politikalarla ilerletilebileceği hususları üzerinde bir değerlendirmede bulunabiliriz. Bu hem belirtilen konularla bağlantılıdır, hem de güncel bakımdan buna ihtiyaç vardır. Örgütümüz bünyesinde de, kamuoyumuzda da bu yönlü tartışmalar yapılmaktadır. Hareketimizin izlediği çeşitli taktiklerin isabetli olup olmadığı, zamanında devreye girip girmediği, ne kadar yarar getirdiği ya da getirmediği hususları tartışılıp değerlendirilmekte, bu konuda çeşitli görüşler ortaya çıkmaktadır.

Kuşkusuz 1 Haziran Atılımı kararını alan ve uygulamayı geliştiren sorumlu güçler olarak bizler de bu durumları tartışıyoruz. Son dönemlerde hem parça parça, hem de toplu olarak tartışma ve değerlendirme fırsatımız oldu. Hem içimizden hem dışımızdan geliştirilen eleştirileri ve ortaya konulan görüşleri bu temelde toplu olarak değerlendirme imkânı bulduk; tartıştık, değerlendirdik, yapılanlara bir anlam vermeye çalıştık. Bu temelde önümüzdeki aylarda değişik alanlarda, yine değişik açılardan mücadeleyi hangi yol ve yöntemlerle, hangi düzeyde geliştirmemiz gerektiği konularına açıklık getirmeye çalıştık.

Öncelikle 1 Haziran Atılımının doğru anlaşılması kesinlikle gereklidir. İzlenen taktiklerin doğru kavranması ve pratik uygulamanın başarıyla yapılabilmesi için buna ihtiyaç vardır. Çünkü bu konuda yetersiz anlayışlar ve kavrayışlar vardır; 1 Haziran Atılımına bir taktik olay gibi yaklaşma, anlık bir mücadele adımıymış gibi ele alma vardır. Bunlar elbette yanlıştır. 1 Haziran Atılımı, tıpkı 15 Ağustos Atılımı gibi hareketimiz için stratejik bir eylem, mücadele, örgütlenme ve çalışma başlangıcıdır. Nasıl 15 Ağustos Atılımı halk savaşı diye tanımladığımız ve uzun süreli savaş diye ifade ettiğimiz stratejinin pratikleşmesinde bir başlangıç günüyse, bunun ilk adımıysa, ‘ilk kurşun’ ise, 1 Haziran da demokratik siyasal mücadele stratejisi olarak tanımladığımız hareketimizin yeni stratejisinin pratikleştirilmesinin başlangıcı olmaktadır. Yani bir stratejik atımdır, onun başlangıcıdır. Bu atılımın stratejik düzeyde başarmayı hedeflediği amaçlar vardır. İdeolojik ve siyasal

ilkelere dayanmakta, yani bir program temelinde gelişmektedir. Yine bir güç mevzilenmesini ifade etmekte ve uygun taktiklerle geliştirilip hayata geçirilmesi gerekmektedir. Dolayısıyla 1 Haziran Atılımı çok yönlü bir taktik savaşımla sonuç verecek ve başarı kazanacak bir mücadele sürecinin adı olmaktadır.

1 Haziran Atılımını böyle görmeyen, bir taktikmiş gibi ele alan ya da geçmiş stratejik mücadele sürecimizin bir devamı, hatta onun uzatılmış bir biçimiymiş gibi gören anlayışlar da vardır. Yani sanki eski stratejimiz bazı yerlerde eksik kalmış da uzatarak böyle taktik adımlarla onu tamamlamaya çalışıyormuşuz gibi değerlendirmeler ve görüşler bulunmaktadır. Bu görüşler yanlıştır. Bunun eski stratejiyle bir ilişkisi yoktur. Kuşkusuz 1 Haziran Atılımı onun yarattığı birikim ve değerler üzerinde gelişmektedir. İlişkisi bu temeldedir. Öyle bir uzatma değil, yepyeni bir başlangıçtır. Bir taktik değil bir stratejik adımdır. Önümüzdeki yılları, belki de birkaç on yılı içine alacak bir mücadele sürecinin başlangıcı olmaktadır. Kürt halkı bu atılımın ifade ettiği strateji temelinde siyaset yapacak, taktik geliştirecek, kendisini örgütleyecek ve eğitecek, ekonomik, sosyal, kültürel, ideolojik, siyasal ve askeri bütün alanlarda kendini aktifleştirecek, geliştirecek ve ilerletecektir. 1 Haziran Atılımı böyle bir ilerlemenin adı olmaktadır.

Böyle bir atılım nereden doğdu? Bu genelde '93'ten itibaren hareketimizin içine girdiği stratejik değişim sürecinin geldiği bir noktaydı. Daha çok uluslararası komplo ve ona karşı mücadele içerisinde hareketimizin geliştirdiği stratejik değişim temelinde tanım buldu. Önderliğimiz ve örgütümüzce çok yönlü değerlendirmeler ve tartışmalar yapıldı. Bu değerlendirme, tartışma, araştırma ve teorik çözümlemelere bağlı olarak yeni stratejinin teorik temelleri, ideolojik ilkeleri, siyasal programı, örgütsel yapılanması, mücadele biçimleri ve yöntemleri ortaya çıkarıldı. Hareketimiz bu temelde bir yenilenme, değişim ve yeniden yapılanmayı yaşadı. Yeni strateji ve bu temelde gelişen mücadele süreci her şeyden önce buna dayanmaktadır. Öte yandan dışımızdaki siyasasal gelişmelerle de ilgisi ve ilişkisi vardır. ABD'nin 20 Mart 2003'te Irak'a askeri müdahalesiyle ortaya çıkan yeni bölgesel durum da bizi böyle bir değerlendirme yapmaya ve mücadele sürecini aktif olarak geliştirmeye yöneltti. Hem siyasal, hem ideolojik, hem de askeri duruşumuzu daha aktif ve mücadelecî hale getirme zorunluluğuna itti.

Önderliğimiz bu durumu da ideolojik-politik yönleriyle, yine stratejik ve taktik yönleriyle kapsamlı değerlendirmelere tabi tuttu. Başta Türkiye yönetimi olmak üzere bölge devletlerinin tutumlarını dikkate alarak, yine ABD müdahalesinin hedeflerini, amaçlarını, yöntemlerini ve bölge açısından neyi ifade ettiğini değerlendirerek, Kürdistan'dan halklara dayalı ve bölge haklarının çıkarlarını ifade eden, hakların birliğini ve kardeşliğini yaratmayı öngören bir özgürlük ve demokrasi adımının atılması ve bu temelde aktif bir mücadele içerisine girilmesi gerektiğini tespit etti. ABD müdahalesinin ortaya çıkardığı ilk sonuçlardan sonra, buna alternatif bir Demokratik Ortadoğu yaratmak amacıyla Kürdistan'da özgürlük ve demokrasi mücadelesinin geliştirilmesi gerektiğini tespit edip değerlendirdi. Aslında siyasal durumun gereği ve doğal sonucu olarak, 1 Eylül 2003'ten itibaren demokrasi güçlerinin, devrimci ve halkçı güçlerin böyle bir süreç içerisinde olması gerektiğini ifade etti.

Fakat ABD müdahalesi sadece Irak'a yönelik bir müdahale değil, bölgeye yapılmış bir müdahaleydi; sadece Irak yönetimine değil, bölgede varolan bütün siyasal güçlere yönelmişti. Ondan önce uluslararası komplo kapsamında Kürdistan Özgürlük Hareketine karşı bir yönelimdi. Bu temelde hareketimizin yeni bir çıkış yapmasını engellemek, Önderliğimizin yeni bir devrimci demokratik mücadele geliştirme yönündeki çabalarını boşa çıkararak hareketi ters yöne götürmek üzere, kendi yarattığı imkânlarla da dayanarak, hareketimize karşı örgüt içinde etkili bir müdahale geliştirmeye çalıştı. Bu süreçte bu müdahale daha etkili oldu. Yönetim, kadro ve örgüt gücümüz ABD müdahalesini görüp ona karşı durma gücünü yeterince gösteremedi. Müdahalenin uzantısı olan, dolayısıyla komponun uzantısı olan provokatif-tasfiyeci güçler daha çok etkili oldular. Hareketimiz Önderliğin stratejik ve taktik adımlarını zamanında izleyemedi; bir savrulmayı yaşadı, Önderlikten kopuşu ve uzak düşmeyi yaşadı.

Buna karşı Önderliğin kapsamlı değerlendirmeleri, yoğun eleştirileri ve müdahalesi gelişti. Bu temelde örgütü yeniden toparlamak ve çizgiye çekmek üzere değişim, yenilenme ve yeniden yapılanma konularında daha somut, daha net, daha kavrayışlı ve anlayışlı hale getirme doğrultusunda çabaları ve çalışmaları oldu. Bunun sonucunda hareketimiz, 1 Haziran 2004 Atılımı ile Önderliğin önceden öngördüğü ve teorik olarak Önder APO tarafından çözümlenen yeni stratejik

mücadele sürecine adım atabildi. Bu bakımdan 1 Haziran Atılımı geç kalmış ve geç başlamış bir atılım oldu. Önderlik çizgisinin, teorik ve stratejik yaklaşımlarımızın gerektirdiği zamanda atılamamış, geç kalmış, deyim yerindeyse en son noktada durumu kurtarmak üzere atılabilen bir stratejik adım oldu.

Bunun önemi ortaya çıkan sonuçlarda görülmektedir. Geç kalmışlık bizi gelişen bölgesel ve Kürdistan'a ilişkin siyasal yapılanmalarda zayıf bırakmakta, özellikle Türkiye-AB ilişkilerinin şekillenmesinde zayıf kılmaktadır. Nitekim 17 Aralık 2004 tarihli AB kararında da, yine 3 Ekim 2005 tarihli AB kararında da bunun sonucunu gördük. Eğer 1 Eylül 2003'ten itibaren hareket aktif bir mücadele içine girebilse ve yeni bir stratejik adımı atabilseydi, ABD'nin 20 Mart'ta başlattığı müdahaleye alternatif olarak, 1 Eylül'den itibaren Kürdistan'dan halklar adına demokratik özgürlükçü bir müdahaleyi cesaret ve kararlılıkla başlatıp yürütebilseydi, mücadelenin gelişimi, dolayısıyla AB kararları ve Türkiye-AB ilişkilerinin gelişim süreci daha farklı olacaktı.

Şimdi Lozan'a benzer bir yapılanmanın yeniden geliştirildiği yönünden eleştiriler yapıyor, tartışıyor, olup bitenleri anlamaya çalışıyoruz. Tehlikeleri görüyor ve değerlendirmek istiyoruz. Bu dönemde de yine Kürt gerçeğini görmeyen, Kürt'ü yok sayan, adını bile anmak istemeyen anlaşmalar, ittifaklar ve kararlar ortaya çıkıyor ve biz bundan endişe duyuyoruz. Eğer etkili bir mücadele içinde olabilseydik, zamanında etkili bir mücadele gelişebilseydi bunlar olmayacaktı. Bu siyasal duruş, atılımın geç kalmış olmasından kaynaklandı.

Bir de 1 Haziran Atılımı sadece geç kalan değil, aynı zamanda zayıf gelişen bir atılım oldu. Bu zayıflık geç kalmışlıkla da bağlantılıydı. Zayıflığı şurada oldu: Örgütümüz ancak uluslararası komplonun içten örgütü dağıtmak ve tasfiye etmek üzere çok etkili ve yoğun saldırısının ardından böyle bir atılıma geçebildi. Çeşitli çevreler bu saldırıyı örgütümüz içinde bir deprem olarak değerlendiriyorlar. Gerçekten de bu büyük bir sarsıntı ve savrulma yaratan bir hareketti. Örgütte etki lemediği herhangi bir yan, kişi ve alan bırakmadı. Doğal olarak böyle bir saldırının vurduğu darbeler vardı. Bu durum hareketimizi önemli ölçüde daralttı, zayıflattı; ruhsal olarak, düşünsel ve iradi olarak, örgüt duruşu, disiplini, tarzı ve temposu olarak ciddi bir zayıflamaya ve gevşemeye götürdü. Bu nedenle örgütümüz 1 Haziran Atılımına çok güçlü, hazırlıklı ve bütünlüklü biçimde giremedi. Ciddi biçimde içerde

sarsılmış, darbe yemiş, ciddi savrulmalar yaşamış, içinden ihaneti çıkarıp atmış, onun düşünsel, duygusal, örgütsel ve yaşamsal etkisini taşıyan bir temelde girdi. Atılım yapmayı bir yana bırakalım, hareketimizin kendisini toparlayıp bir yeni yürüyüşe geçebilmesi bile büyük bir siyasal olay anlamına geliyordu. Böyle bir ortamda bile büyük bir mücadele hamlesini başlatabilmesi, kuşkusuz hareketimizin Önderliksel bir hareket olmasından kaynaklanmakta, bu da daha büyük bir başarıyı ifade etmektedir. Bu nedenle hem geç kalması, hem de içten deprem niteliğinde bir provokatif-tasfiyeci saldırıya maruz kalması 1 Haziran Atılımının zayıf yanları olmaktadır.

Buna rağmen 1 Haziran Atılımının çok kapsamlı bir teorik değerlendirmeye dayanıyor olması -ki bu değerlendirmeyi Önder APO yaptı-, yine güçlü bir ideolojik yenilenmeye, kapsamlı ve açık bir siyasal programa dayanması onun güçlü yanını ifade etmektedir. Bu önemlidir ve esastır. Nitekim mücadelemizin birincil yanı her zaman ideolojik mücadele yanı olmuştur. Apocu Hareketin temel karakteri, esası, ona gelişim sağlatan temel yanı hep teorik-ideolojik yanı olmuştur. Onun önderliksel yanı işte budur. İdeolojik, teorik ve felsefi yan demek, Önderliksel yan demektir. Hareket bununla varoldu, gücünü buradan aldı, hep bu güce dayanarak gelişti. Dolayısıyla Önderliğin yeni dönemde de mücadele tarihimizin hiçbir döneminde olmadığı kadar kapsamlı teorik çözümlemeler yapması, ideolojik yenilenmeyi ve netleşmeyi yaratmış olması, hareketimiz açısından büyük bir kazanım, sürece güçlü ve hazırlıklı girme anlamına geliyordu. Bu işin esasıdır. Hareketimiz açısından örgütü provokatif-tasfiyeci saldırılara karşı ayakta tutan, toparlayan, yeni bir stratejik hamleye girişme irade ve kararlılığını ortaya çıkartan güç buradan geliyordu.

Kuşkusuz otuz yılı aşkın mücadelenin yarattığı diğer büyük birimler de vardır. Halkımızın Önderlik gerçeği, çizgi, ulusal özgürlük ve demokrasiyle çok güçlü bir bütünleşme durumu vardır ve yeni dönem mücadelesi bunların üzerinde gelişmektedir. Hareketin milyonları içine alması ve adeta militanca mücadele eden güçlü bir halk tabanına dayanıyor olması, zorluklar ve zayıflıkların yanında, yeni stratejik atılımı etkili ve güçlü bir biçimde geliştirebilmesinin en temel bir dayanağı olmaktadır. Yine mücadelenin ortaya çıkardığı temel değerler, sayısı on bini aşan şehitler gerçeğimiz vardır. Bunlar insanların vicdanını ve duygularını yönlendiren, temel değerlere, özgürlük değerleri-

ne, Önderliğe ve halka bağlayan en temel, en güçlü değerlerdir. Bizi her zaman mücadeleye çeken, özgürlük mücadelesine sevk eden, yönlendiren, mücadelede bize komuta eden temel gerçeklik olmaktadır.

Yine yeni bir savaşçı gerilla gücümüz, örgütlü, hazırlıklı ve provokatif-tasfiyeci saldırılar karşısında kendisini koruyabilmiş ortalama bir gerilla gücümüz vardır. 1 Haziran Atılım buna dayandı. Böyle bir gücün varlığı bu atılımın yapılabilmesi ve güçlü bir biçimde geliştirilebilmesinin temel bir dayanağını oluşturdu. Kürt gençliğinin, 15 Ağustos Atılımı içerisinde doğup büyüyen, o ruhla şekillenen, özgürlük mücadelemizin temsil ettiği yeni özgür Kürt insanının ruhu, iradesi, bilinci ve özellikleriyle donanıp oluşan genç kuşağın mücadele bayrağını omuzlamış ve sahiplenmiş olması durumu vardı. Özellikle uluslararası komploya karşı Önderliği sahiplenme ve savunma, Önderliğin fedaisi olma temelinde başlayıp gelişen yeni gerillalaşma süreci, gençliğin dağa çıkma ve gerillaya katılma süreci giderek gerillanın yenilenmesini; genç kuşağın geçmişin tecrübelerini özümseyerek, yine on beş yıllık gerilla savaşının ortaya çıkardığı birikime ve komuta tecrübesine dayanarak gerillayı yenilemeyi, yeni bir gerilla ordusu olarak HPG'nin şekillenmesini ortaya çıkardı. Bu büyük bir kazanımdı, ciddi bir gelişmeydi; yeni bir durumu ve gelişmeyi ifade ediyordu.

Yeni bir gerilla yapısının, fedai çizgisinde, kahramanlık çizgisinde, **Agit'**ler, **Zilan'**lar ve **Beritan'**ların çizgisinde savaşma azim ve kararlılığına sahip, bu temelde eğitilmiş yeni bir gerilla yapılanmasının ortaya çıkmış olması söz konusudur. Doğal olarak bu da en temel stratejik mücadele güçlerinden, hareketimizin yeni stratejik hamle yapılabilmesinin en temel dayanaklarından birisiydi. Bu gerilla Önderliğin ideolojik-teorik açıdan yaptığı çözümlemeleri, aydınlatma ve yön verme gücünü tamamlayan, onunla en ileri düzeyde birleşen, onu yerinde ve zamanında her türlü zorluğa ve saldırıya karşı fedai çizgisinde hayata geçirme kararlılığına sahip olan bir gücü ifade ediyordu. Bunlara dayalı olarak, hareketimiz, ABD'nin uluslararası komplonun üçüncü planlı ve kapsamlı saldırı hamlesi olarak geliştirdiği provokatif-tasfiyeci saldırıların zorlayıcı, zayıflatıcı ve saptırıcı etkilerini aşmayı, kendini yenisinden toparlayıp örgütlemeyi ve 1 Haziran Atılımına kalkmayı başardı. Bu temel değerler ve gelişmelere dayanarak bunu başardı.

Dikkat edilirse zorluklar ciddidir, provokasyonun ve tasfiyeciliğin saldırıları ciddidir. Bunları öyle basite almamak gerekir. Çünkü sadece içten zayıflıklara, rahatsızlıklara, insanın devletçi hiyerarşik toplum sisteminin etkisi altında yaşadığı kirlenmelere dayanarak gelişen şeyler değildir. Aynı zamanda Ortadoğu'da küresel sermaye hamlesini ve saldırısını yürüten, dünyada böyle bir sistem yaratmayı kendisi için görev bilen bir güç olan ABD'nin uluslararası komplo çerçevesinde planlı olarak yürüttüğü bir saldırının varlığı, provokatif-tasfiyeci eğilimin yarattığı tehlikeyi büyüten çok önemli bir olgudur. Bu ciddi bir durumdur. Yani küresel sermayenin çıkarları doğrultusunda bölge ve dünyaya yönelik hamle içerisinde olan bir güce dayanıyor olması, bu eğilimi ciddi ve tehlikeli kılmıştır. Ancak bunun karşısında hareketimizin dayanaklarının çok daha güçlü ve daha büyük olduğunu görüyoruz. Uluslararası komplonun saldırıları ciddidir. Bunun içten uzantıları olan provokatif-tasfiyeci hain güçlerin yarattığı tehlike ciddidir ve küçümsenmemelidir. Ama hareketimizin yarattığı değerler ve temel dayanakları da ciddidir, güçlüdür, büyüktür. Önderliksel gelişme, gerillasal gelişme ve halk gelişimi, eğer doğru ele alınır, bağlı kalınır ve doğru harekete geçirilirse, her türlü zorluğu ve saldırıyı yenebilecek kadar büyük bir gücü ve iradeyi ifade etmektedir. İşte 1 Haziran Atılımı bu zorluklara karşı bu temel güçlere ve böyle güçlü bir iradeye dayanarak gelişti.

Zorluklar ve zayıflıklar pratikte etkisini hamlenin siyasal yanının zayıf kalmasında gösterdi. Doğal olarak, örgütümüz siyasal planda zayıftı. Provokasyon daha çok da siyasal alanı dağıtmaya çalışmıştı. Halk güçlü bir ruhsal ve düşünsel bağlılığı ve belli bir eylemsel hareketliliği yaşasa da, mücadeleyi sürekli kılacak ve saldırılar karşısında her türlü direnişi gösterebilecek düzeyde bir örgütlülüğe sahip değildi. Bu nedenle serhildan zayıf gelişti. 1 Haziran Atılımı demokratik siyasal mücadele stratejisinin pratikleşmesine ve temelde bir serhildan atılımı olmasına rağmen, onun siyasal kitle mücadelesi sınırlı ve dar kaldı. Bu doğal ve anlaşılır bir durumdu. Böyle bir konumdaki bir hareket güçlü bir siyasal serhildanı ortaya çıkaramazdı. Geriye daha çok ideolojik mücadele ve gerillanın meşru savunma çizgisinde aktif savunma pozisyonunun geliştirilmesi kaldı. Hareketimiz ilk etapta gerillanın aktif savunma pozisyonuna dayanarak demokratik siyasal

mücadele stratejisini hayata geçirmek, pratikleştirmek durumunda kaldı. Böyle bir süreci yaşadı.

2004 yılı daha çok böyle gelişti. Belli düzeyde bir ideolojik mücadele ve propaganda çalışmamız oldu. Kısmi bir kitle eylemliliği hep sürdü. Gençliğin ve kadınların Kuzey Kürdistan'da, Avrupa'da, kısmen diğer Kürdistan parçalarında demokratik kitlesel eylemliliği yaşandı. Zayıf bir diplomatik ilişki durumumuz oldu. Örgütsel çalışmalarda ancak toparlanmayı ifade eden, provokasyonun tahribatlarını gidermeye çalışan bir süreç içerisinde olduk. Bunların sonucunda hamlenin gelişmesini daha çok gerillanın aktif savunma pozisyonu yönlendirdi, hamlenin temelini oluşturdu. Bu da bir meşru savunma savaşımı anlamında en alt düzeyde, sınırlı bir eylemlilik düzeyinde seyretti. Çok ileri, aktif, siyasal ortamı tümüyle etkileyen ve yönlendiren bir silahlı çatışma düzeyine ulaşmadı. Fakat 2004 yılında hamlenin gelişme düzeyi meşru savunma aktivitesine dayalı olsa bile gösterdi ki, hareket toparlanmıştır; harekete dayatılan provokatif-tasfiyeci eğilim boşa çıkartılmış ve yenilgiye uğratılmıştır. Hareket kendini yeniden yapılandırma sürecine girmiştir. Hareketin aktif mücadele etme, direnme, özgürlüğü ve demokrasiyi geliştirme iradesi ve gücü vardır. Hareketin dağıldığı, tasfiye olduğu, parçalandığı ve yenildiği yönündeki görüşler, yaklaşımlar ve propagandalar boştur, gerçekçi değildir. Tersine, hareketin toparlanması, yeniden stratejik bir atılım yapma kararlılığı ve iradesine ulaşması ve bunu savunma savaşı gibi çok zorlu bir mücadele yöntemiyle yürütebilme gücünü kazanması sağlanmıştır. Kanıtlanan bu oldu ve bu da kazanımlara yol açtı.

Belki otuz yıllık bir hareket açısından, on beş yıl kesintisiz savaş vermiş bir hareket açısından bu kazanımlar zayıf görülebilir. Ama yeniden yapılanma, yeni bir strateji oluşturma ve yeni bir stratejik hamleyle kalkma bakımından küçümsenmemelidir. Dikkat edilirse, birçok hareket kendini toparlayamadı, değiştiremedi; birçok devlet bile kendini yineleyemedi. 90'lardan bu yana Sovyet bloğu içerisindeki ülkelerde devlet ve parti düzeyindeki gelişmeler ve yaşanan olaylar dikkate alındığında, PKK Hareketinin böyle bir değişimi yapmış olması, zorlanarak da olsa bunu başarması, yine geçmiş tarihteki mücadelelere göre geri düzeyde de olsa aktif bir mücadeleye girebilmiş olması küçümsenemez. Bu önemli bir gelişmeyi ifade etmektedir. Öte yandan böyle sarsıcı bir uluslararası komplo saldırısına rağmen, onun ardın-

dan böyle bir süreci geliştirebilmesi yine önemli ve ciddi bir durumu ifade etmekte, basit ele alınmaması gereken bir durum olmaktadır. Hareketimiz hem yeniden yapılanmaya bağlı olarak, hem de komplo gibi bir saldırının içinden çıkarak böyle bir mücadeleyi geliştirmiştir. Bu bakımdan önemi büyüktür.

1 Haziran Atılımı uluslararası komploya umut bağlayan, onunla başarıya ulaşacağını sanan güçlerde korku ve endişe yarattı. Halka ise yeniden umut ve güven verdi. Bütün parçalarda, yurtdışında Kürt halkına yeni bir heyecan ve umut aşıladı. Kürt halkının dostlarını yeniden canlandırdı, diriltti. En önemlisi de kadro ve komuta yapımıza, örgütlü savaşı güce büyük bir irade ve heyecan kazandırdı, canlılık verdi, yeniden özgüven geliştirdi, mücadele azmi, gayreti ve istekliliği ortaya çıkardı. Tıpkı 15 Ağustos Atılımının kadrolarda bir iç devrim yaratmasına benzer bir durumu 1 Haziran Atılımının ardından yaşanan mücadeleler içerisinde yeniden yaşadık. O nedenle bu süreçte mücadeleyi geliştiren, mücadeleye öncülük eden güçler çizgiyi en çok temsil eden, kahramanlık düzeyinde ileri giden güçler oldular. Böyle bir atılımı yaratmak için 2003 yılından itibaren harekete geçen, buna öncülük eden, böyle bir yürüyüş içerisinde şehit düşen yoldaşlar mücadelenin en öncü ve yönlendirici komuta güçleri oldular. **Erdal'lar, Mahir'ler, Munzur ve Şevger** yoldaşlar gerçekten yeni dönemin, yeni stratejik hamlenin **Agit'leri** olarak rol oynadılar. Uluslararası gericiliğin ve Kürt işbirlikçiliğinin, PKK'nin artık mücadele edemeyeceğini, birliğini koruyamayacağını, Apocu çizgide kimsenin bir kurşun bile sıkamayacağını, dağılıp parçalandığını, yaşam derdine düştüğünü sandığı ve bunu hesap ettiği, hareket içinde birçoğunun da bu temelde bir tas sıcak çorba için kendini sattığı, hem de kendilerini general olarak görüp kendilerini örgüt liderleri sayanların böyle bir duruma düştüğü bir ortamda, Önderliğe, halka ve mücadele değerlerine en yüksek bağlılık temelinde hiçbir endişe duymadan, Önderlik çizgisinin başarısı noktasında hiçbir endişeye kapılmadan, mücadeleyi en önde yürütenin ve yaşamını bu mücadeleye vermenin ne kadar büyük bir değer ve anlam ifade ettiği ortadadır. Bunu anlamamak, hissetmemek için herhangi bir neden yoktur. Bunu tartışmak bile gereksizdir. Mücadelemiz böyle önemli değerler temelinde gelişti.

2004 yılında hareketimizin yeni bir sürece girdiğini, kendini toparladığını, yeni bir stratejik atılım başlattığını ve ilerlediğini gördük.

Acaba bu gelişme demokratik siyasetin gereklerine uygun olarak çözüm üretilebilir mi? Önderlik 15 Ağustos 2004 sürecinde böyle arayış içinde oldu. Şiddeti çok tırmandırmadan, savaşı derinleştirmeden, barışçıl demokratik yöntemlerle, siyasal mücadeleyle işleri ilerletmek, mümkünse bunu yapmak istedi. Bunun imkânının olup olmadığını, karşıt güçlerin ve esas olarak da Türkiye yönetimin buna hazır olup olmadığını araştırdı. Bilgiler topladı, değerlendirmeler yaptı. Ancak inkâr ve imha siyasetini yürüten güçlerin, başta Türkiye yönetimi olmak üzere dış güçlerin buna açık ve hazır olmadıkları görüldü. Barışçıl ve demokratik siyasal yöntemlerle sorunları çözme yanlısı olmadıkları, hareketin gelişimini yanlış değerlendirdikleri, hala inkâr ve imhayı başarıya götürebilecekleri umudunu taşıdıkları, bunu gerçekleştirmek istedikleri, dolayısıyla inkâr ve imhada ısrarlı oldukları açığa çıktı. Bu durum Önderliği ve hareketimizi şuna götürdü: O zaman bu temelde mücadele meşru savunmayı da içine alacak şekilde derinleşecek ve gelişecektir. İnkâr ve imhada ısrar eden mevcut yaklaşımları kırabilmek için mücadeleyi her bakımdan boyutlandırmaya, derinleştirmeye ve uzun süreli kılmaya ihtiyaç vardır.

Önderliğin ve hareketin 2005 yaklaşımı bu temelde oldu. Newroz'la birlikte Önder APO bu değerlendirmeleri yaptı. Hareket, 1 Haziran Atılımını bu temelde büyütme ve derinleştirmeyi ifade eden yeni örgütsel ve eylemsel açılımlar yaptı, adımlar attı. **Koma Komalên Kurdistan (KKK)** sisteminin ilanı, yeni strateji temelinde özgürlük hareketimizin örgütsel yapılanmasını ifade eden Demokratik Konfederalizm açılımının yapılması bu temeldedir. Bu da direniş içerisinde Kürt demokrasisini örgütlemeyi, Kürt halkını demokratik sistem içine almayı ve kendi özgür demokratik yaşamını kendi yönetimi içerisinde sağlama ve yürütmeyi ifade ediyordu.

Önderlik karşıt güçlerin, başta Türkiye yönetimi olmak üzere Kürt sorunuyla ilgili güçlerin barış ve demokratik siyasal yöntemlerle çözüme açık olmadıklarını tespit edince şu şiarı geliştirmişti: “Direnişi geliştirelim, demokrasiyi kuralım.” Direnişi geliştirmek için ideolojik-siyasal mücadeleyi ve meşru savunma mücadelesini çok yönlü ilerletmek gerekiyordu. Direnişi geliştirmenin anlamı buydu. Demokrasiyi kurmak, Demokratik Konfederalizmi inşa etmek olarak tanımlandı. Bu temelde hareketimiz yeni açılımlar çerçevesinde Newroz'la birlikte 1 Haziran Atılımını daha ileri bir sürece taşıdı. Örgütsel yeniden yapı-

lanmamız gelişti. Kürt demokrasisinin örgütsel sistemi olan KKK sistemi ortaya ıktı. İdeolojik bakımdan demokratik, ekolojik ve cinsiyet özgürlükçü toplum paradigması temelinde yeni bir ideolojik mücadele süreci içerisine girildi. Hareket, onun kadro gücü ideolojik olarak kendini yeniledi; sosyalizmde demokratik bilimsel yaklaşımlar temelinde yeni bir ideolojik bakışı kazandı. Kitle eylemliliğiyle karşılanan Newroz kutlamaları, 5–6 milyon insanın Demokratik Konfederalizm ilanını selamlaması temelinde, nderliğin yeni açılımlarını sahiplenen bir referandum gibi gelişti. Yeni sürecin kitle eylemliliğinin gcl bir biçimde gelişeceği, hayata geçeceği görüldü. Hareketin kitle tabanının çok daha gcl olduğu ortaya ıktı.

Askeri bakımdan, 2004 yılının tecrübelerine de dayanarak, meşru savunma çizgisinde gerillanın aktif savunma pozisyonunu daha da ilerletmesi yönünde kararlılık gelişti. HPG, 3. Konferansında şu karara ulaştı: nderlikle siyasal diyaloga girilinceye kadar, böyle bir amacı gerçekleştirmek için meşru savunma savaşı içinde olunacaktır. HPG Konferansının sürece ilişkin, savunma savaşına ilişkin değerlendirmesi böyle oldu. Bu temelde baharla birlikte, 2004n tecrübelerini de dikkate alarak, onun derslerini özümseyerek harekete geçti. Bahar sürecinde belli bir zorlanma olsa da, ki bu durum bazı yersiz kayıplara yol açtı, eksiklikleri tarz düzeltmeleriyle gidererek, yaz başından itibaren gerillanın aktif savunma pozisyonu giderek gclendi, derinleşti. Gerilla taktikte yenilenmiş, yeni eylem biçimlerini ortaya koyabilen bir gücü olarak, siyasal gündem üzerinde giderek artan oranda etkili hale geldi.

Bu yoğunlaşma Haziran-Temmuz sürecinde yeni bir siyasal duruma yol açtı. Türkiye siyasetini tümüyle Kürt sorununa bağlayan, kilitleyen bir düzey ortaya çıkardı. Basınıyla, aydın, sanatçı ve yazar çevreleriyle, siyasetisiyle, askeriyle Trkiyede herkesin Kürt sorununu ve Kürdistan gerçeğini yeniden tartıştığı bir srec gelişti. Sadece Trkiyede değil, bölge düzeyinde, yine uluslararası çerçevede benzer bir tartışma durumu ortaya ıktı. Krdistanda yeni strateji temelinde 1 Haziran Atılımıyla başlayan mücadele sürecinin siyasal gündem üzerinde oldukça etkili olduğu, siyasal gündemi belirler ve yönlendirir hale geldiği bir durum ortaya ıktı. Bu önemli bir gelişme durumuydu. Doğru taktiklerle etkili bir biçimde mücadele yürütülürse, hem Kürt halkını gcl bir biçimde harekete geçirebileceği hem de siyasal gün-

dem üzerinde belirli bir etkide bulunabileceği, dolayısıyla yeni siyasal sonuçlara yol açabileceği bu gelişmeyle bir kere daha görüldü. Yani doğru tarzda doğru taktiklerle mücadele edilirse, bu mücadelenin siyasal kazanımlara yol açacağı ve siyasal sonuçlar vereceği bir kere daha bu süreçte ortaya çıkıp kanıtlandı. Mücadelenin kazandırdığı görüldü.

Böyle bir ortamda herkes için yeniden bir durum değerlendirmesi yapma zorunluluğu ortaya çıktı. Temmuz sonunda Türkiye’de siyasetin tümüyle bu gelişmeye kilitlenmesi, basın-yayının tartışma düzeyinin tümüyle Kürt sorunuyla bağlı hale gelmesi gibi bir durum yaşandı. Herkes bu durumu değerlendirmek zorunda kaldı. Bu da aslında 93’ten bu yana, daha dar olarak 1 Eylül 98’den itibaren, Önderliğimizin geliştirdiği ateşkes ve demokratik yöntemlerle çözüm arayışlarına olumlu cevap vermeyen, bunu zayıflık olarak değerlendirip zamana yayma temelinde sorunu muğlaklaştırmaya, zaman içinde eritmeye ve çürütmeye çalışan, inkâr ve imhada sonuç almak isteyen siyasetin 1 Haziran Atılımıyla gelişen mücadele temelinde boşa çıkartıldığı ve başarısız kılındığı anlamına geldi. Yani Türkiye siyasetinin tümüyle Kürt sorununa kilitlenmesi ve Türkiye gündeminin tümüyle Kürdistan’daki gelişmelerle bağlı hale gelmesi, buna bir çare bulunması için herkesin arayış ve tartışma içine girmesi, izlenen çürütme politikasının boşa çıktığını ve başarısız kılındığını gösterdi. Yani artık daha fazla zamana yayamıyorlardı. Süreci uzatarak, zamana yayararak hareketi gevşetip tasfiye etme imkânları ortadan kalkmıştı. Bu anlamda Türkiye yönetimi de çürütme politikasının başarısızlığının böyle kanıtlanması temelinde yeniden bir durum değerlendirmesi yapmak zorunda kaldı.

Biz de yürüttüğümüz mücadelenin ortaya çıkardığı sonuçları siyasal, askeri ve taktik açıdan değerlendirmeye tabi tutma gereğini hissettik. Ağustos başında taraflar böyle bir tartışma ve değerlendirme sürecine girdiler. Değerlendirmeyi öncelikle HPG yönetimi yaptı. HPG yönetimi Ağustos başında yaptığı toplantıda, yürütülen mücadelenin ortaya çıkardığı siyasal gelişmeleri değerlendirdi; siyasal kazanımları tespit etti. Yine örgütsel ve askeri bakımdan yürütülen mücadelenin ortaya çıkardığı sonuçları değerlendirdi. Önemli bir siyasal gelişmenin ortaya çıktığını, mücadele ve eylem biçimlerinde ve taktikte yenilenmeye, yeni mücadele biçimlerini devreye koymaya ihtiyaç bulundu-

ğunu tespit etti. Belli bir hazırlıkla birlikte aktif savunma mücadelesini yeni taktiklerle yürütme, böylece daha da ilerlemiş bir mücadele düzeyini yakalama kararına ulaştı. Kendisini böyle bir kararlılık temelinde planladı.

Aynı süreçte Türkiye yönetimi de böyle bir tartışmayı yaşadı. Yönetimin askeri kanadı, tıpkı gerilla yönetiminin kendi durumunu değerlendirmesi gibi bir durum değerlendirmesini siyasal yönetimden daha önce yapmaya çalıştı. Genelkurmay mevcut gelişmeleri tehlikeli bulduğunu ve buna karşı topyekûn mücadele edilmesi gerektiğini ileri sürdü. Topyekûn mücadeleyi topluma hakim kılabilmek için, basından başlamak üzere bütün dinamik çevreleri buna katmaya, bu doğrultuda bu çevrelere yön vermeye çalıştı. Hükümete, muhalefete, basına, aydın çevrelere, ekonomi çevrelerine brifingler verdi, toplantılar yaptı. Toplumun tüm dinamik ve duyarlı kesimlerini topyekûn mücadele olarak tanımladığı mücadele içerisine katmaya çalıştı. Devlet politikasının Kürdistan'da 1 Haziran Atılımı temelinde gelişen mücadeleye karşı topyekûn savaş olması gerektiğini öne sürdü. Bu siyaseti hakim kılmaya çalıştı.

Bu süreçte ortaya çıkan durumu çözümlemek amacıyla toplum içerisinde bazı çevrelerin yaklaşımları gelişti. Aydınlardan bir adım atıldı, bir çağrı ortaya çıktı. Belli bir aydın grubunun, tarafların şiddeti durdurarak diyalog yoluyla çözüm araması yönünde ortama müdahale ifade eden tutumu gelişti. Bu, Türkiye Genelkurmay Başkanlığı üzerinde etki yaptı. Genelkurmayın yaklaşımlarına ters olunca, askeri kanat bu gelişmeleri hızla bastırmaya çalıştı. O nedenle aydın tartışmaları, aydınların arayışları toplumun değişik çevrelerinde hızla gelişemedi, yayılamadı, hitap ettiği siyasal çevrelerde de hızla siyasal bir karşılık bulamadı.

Ancak belli bir sürenin ardından, sivil siyasetin iktidar kanadından bir açılım ortaya çıktı, yeni bir söylem dillendirildi. Bu aydın grubuyla görüşmesinin ardından, Başbakan Tayyip Erdoğan yeni tanımlar ifade eden açıklamalar yaptı. Buna dayanarak Amed'e gitti, ziyarette bulundu ve bu söylemlerini orada da devam ettirdi. Kürt sorununu ifade etti, bunun kendi sorunu olduğunu belirtti; sorunun demokratikleşmeyle çözüleceğini dile getirdi, demokratik cumhuriyetin temel çözüm mekanizması olduğunu ifade etti. Bu temelde kendine göre alt ve üst kimlikleri tanımlayarak, sorunun demokratikleşmeyle çözüm-

lenebileceğini, geçmişte hata yaptıklarını, şimdi yeni bir beyaz sayfa açarak çözüm sürecinin geliştirilmesi gerektiğini söyledi. Bu da hükümet kanadının görüşü olarak ortaya çıktı. Dikkat edilirse, Türkiye’de değişik çevrelerde Kürdistan’da gelişen mücadelenin yarattığı zorlanmaya dayalı olarak farklı sesler yükselmeye başladı. Aydınlar bir biçimde kendilerini inisiyatif haline getirmek istediler, çözüm için görüşler ortaya koydular. Genelkurmay günlük açıklamalarıyla kendi görüşlerini topluma hakim kılmaya, yine bunları devlet yönetiminin politikası haline getirmeye çalıştı. AKP Hükümeti de Başbakanın ağzından böyle yeni söylemlerde bulundu.

Tabii biz de hareket olarak Türkiye’deki bu durumu değerlendirmek istedik. Bir yandan Genelkurmayın şiddeti tırmandırmak isteyen bir tutumu vardı. Tabii biz hareket olarak öyle olmasını istemiyorduk. Bunun önünün alınması bizim temel yaklaşımlarımız ve amaçlarımızdan biriydi. Dolayısıyla Genelkurmayın dillendirdiği topyekûn savaş sürecinin engellenmesi için neler yapılması gerektiği, bizim neler yapabileceğimiz konusu temel gündemlerimizden birisi oldu. Bizim için bir sorundu. Öte yandan hükümetten gelişen sözlerin ciddiye alınması gerektiği açıktı. Tayyip Erdoğan’ın sözleri sıradan sözler değildi. Bunları bir hükümet başkanı söylüyordu. Ne kadar zayıf olursa olsun, neyi amaçlarsa amaçlasın, bizim bunları ciddiyetle ele alıp değerlendirmemiz gerekiyordu. Bu nedenle genel hareket olarak bu durumu biz de değerlendirmeye aldık; Tayyip Erdoğan’ın sözlerini ciddiye alıp tartıştık ve 20 Ağustos kararımızı geliştirdik. Ancak sonraki gelişmeler olumlu yönde ilerlemedi, Erdoğan kendi sözlerinin içini doldurmadı, kendi sözlerine sahip çıkmadı, bastırıldı.

Bu sonuçlara bakarak, çeşitli çevreler ve bazı arkadaşlarımız, Tayyip Erdoğan’ın sözlerinin ciddiye alınmasının yanlış olduğunu söylediler. Bu görüş kesinlikle doğru değildir. Erdoğan’ın sözlerini ciddiye almasaydık, o zaman kendimizi de ciddiye almamış olurduk. Buna ciddiyetsiz yaklaşmak, her şeyden önce kendi stratejimize sahip çıkmamak olurdu. Biz 1 Haziran Atılımını başlatırken çift yanlı ateşkes ve siyasal diyalog istediğimizi, demokratik çözüm sürecinin başlatılmasından yana olduğumuzu belirttik. Gerillanın aktif savunması bu amaçla başlamıştı. Buna götürecek belirtiler ortaya çıktığı zaman, eğer bu amaçlara bağlıysak, o zaman bunları ciddiye almak zorundaydık. Eğer içi doldurulur ve ilerletilirse, Türkiye Başbakanının söy-

lemleri bizi bu sonuçlara götürebilir, Türkiye gündemini buraya taşıyabilirdi. Bu nedenle dikkatle değerlendirmek, buna gerekli karşılığı vermek stratejimizin bir gereğiydi. Yoksa kendi stratejimizden kopardık. O nedenle ciddiye almama gibi bir durum içerisinde olamazdık.

Önder APO hep “Devlet çözüm yönünde bir adım atsın, biz on adım atalım. Devletten gelecek her çözüm adımına anında fazlasıyla karşılık vermeye hazırız” diyordu. Biz böyle bir siyaset tarzının uygulayıcılarıyız. Bu nedenle aydınlardan oluşan inisiyatifin Başbakan ile görüşerek hükümet kanadından yeni söylemler ve tutumların gelişimine yol açtığı bir ortamda, bunu daha da ilerletmek için bu gelişmeyi dikkatle değerlendiren yaklaşımlarımız olmalıydı. Bir oyun da olsa, bu oyunu bozmak için bile mutlaka karşı tutumumuzun olması gerekirdi. Bu temelde bir yaklaşım gösterdik. Genelde mücadele güçlerinin, HPG’nin, yine serhildan hareketimizin içinde bulunduğu duruma, yaptığı değerlendirme ve planlara fazla ters düşmeyecek şekilde, 20 Ağustos kararı olarak da tanımladığımız bir kararla zorunlu meşru savunma dışında aktif eylemlilikten pasif eylemliliğe çekildik. Hükümete zaman tanımak, yine aydın inisiyatifine destek vermek ve zaman tanımak üzere bir aylık süre kapsamında pasif savunma ya da eylemsizlik denen bir süreci geliştirmeyi uygun bulduk. Bunu HPG yönetimiyle ve tüm hareket olarak tartışıp değerlendirdik; bu temelde yeni bir taktik adım attık. Siyasal mücadele yürütmek istedik.

Bu adım önemliydi, amaçlarımıza ters değildi, 1 Haziran mücadele sürecine kesinlikle bağlı olan bir adımdı. Gerilla nasıl aktif savunmayı geliştirdiyse, yeri geldiğinde siyaset yapma, gerektiğinde pasif savunmaya geçme, gerekirse tekrar aktif savunmaya geçip onu daha fazla ilerletme de siyasal mücadele yürütme ve farklı taktikler izlemenin bir gereğidir. Yoksa dümdüz bir biçimde bir şeye başlayıp sonuna kadar onda ısrar edemezdik. Öyle olsa bu taktiksizlik olurdu, düz bir yaklaşım olurdu ve bizi başarıya götüremezdi. Öyle yaparsak, farklı taktik izleyemezsek, karşı taraf bu taktiği bozar, çözer, onu boşa çıkartacak politikalar üretir, boşluğa düşürür ve yenilgiye götürür. Onun için gerekirse 24 saatte taktik değiştirme gücümüz olmalıdır. Gerektiğinde 24 saatte bir politikayı bırakıp başka bir politikayı esas alan, onu hayata geçiren bir mücadele tarzımız olmalıdır. Böyle olursa ancak karşıt güçlerden, düşmandan gelen saldırıları boşa çıkartabiliriz; bu saldırıla-

ra karşı cevap oluşturabilecek mücadele biçimleri, taktikler ve politik tutumlar geliştirebiliriz.

Bu nedenle 20 Ağustos kararı 1 Haziran Atılımının aktif savunma temelinde ortaya çıkardığı politik duruma cevap oluşturabilen yeni bir taktik adımdı, taktik durumdu ve gerekliydi. Bu kararın çok yönlü etkisi oldu. Bir defa Türkiye yönetimi içerisinde ciddi bir mücadeleye yol açtı, onları tartışmaya götürdü. Nitekim 23 Ağustos tarihindeki MGK Toplantısında böyle bir mücadele görüldü. Demirel bile bu toplantı için “28 Şubat’ın nazıkçe biçimi” dedi. 28 Şubat 97’de ordunun Erbakan Hükümetine verdiği muhtırayı çağrıştırdığına ilişkin açıklamalar oldu. Dolayısıyla ordu bu MGK Toplantısında topyekûn savaş çizgisinde Tayyip Erdoğan Hükümetine muhtıra verdi. Sert bir tartışma ve iç mücadele yaşandı. Sonunda ordu görüşünün hâkim olduğu görüldü. Zaten MGK Toplantısından sonra Tayyip Erdoğan bir hafta hiç konuşmadı. Genelkurmay ise üç dört kez açıklama yaptı. Toplumu kendi düşünceleri doğrultusunda harekete geçirmeye ve yönlendirmeye çalıştı. Öyle anlaşıyor ki, hükümet aslında Diyarbakır’da söylediklerinin ardında durmadı, onu ilerletemedi. Bu konuda ordudan sert karşılık gördü. Dolayısıyla herhalde istifa etmeyi bile düşündü. Erbakan Hükümeti o muhtıra ardından istifa etmişti. ‘90’ların başında iç mücadele sonunda Özal, Eşref Bitlis ve birçok general tasfiye edilmişti. Demirel ise Şubat ‘92’de Amed’de söylediği sözleri unutmuş, geriye almış, ordudan gelen uyarı sonunda özel savaşın koordinatörlüğünü yapacak bir çizgiye girmişti.

Şimdi öyle anlaşıyor ki, Tayyip Erdoğan’ın da Özal’ın akıbetinden çıkardığı dersler vardır. Korkuyor, ürkektir ve korkması anlaşılırdır. Çünkü ortada daha yakın dönemde bu nedenle cumhurbaşkanını tasfiye etmiş bir yönetim vardır. Yine Erbakan Hükümetinin durumu vardır. Görünen odur ki, AKP Hükümeti, Tayyip Erdoğan yönetimi ne Özal ne de Erbakan gibi olmak istiyor. Bunların yerine Demirel’e benzemeyi öngörüyor. Demirel gibi sözlerini unutarak, geri alarak, ordunun istediği doğrultuda kendini bir savaş gücü haline getirmek istiyor veya o yönlü bir çark etmeyi yaşadı. Bu karar temelinde Türkiye yönetim gerçeği teşhir oldu. Türkiye’yi yönetenin hükümet değil ordu ve genelkurmay olduğu çok net ortaya çıktı. Hükümet sadece ekonomik ve siyasal işleri yürüten bir bürokratik aygıt durumundadır. Aslında devleti yönetenin Genelkurmayı Başkanlığı olduğunu içerde ve dışarı-

da herkes gördü. Yönetim bu yönüyle teşhir oldu. Yine topyekun mücadelede ve şiddet kullanmadaki ısrarı, Türkiye yönetimini teşhir etti.

Aslında bunun tersini umut ediyorlardı. Ordunun, büyük ölçüde bizim taktik yapamayacağımız ve yeni karar alamayacağımız gibi bir hesabı vardı. Erdoğan'ın söylediği şeylere şiddetle karşılık vereceğimizi bekliyor ve bu temelde bizi teşhir edebileceklerini düşünüyordu. Zaten her yere 'terör örgütü' olduğumuzu yaymışlar, hakkımızda pek çok karar aldırılmışlardı. Böyle bir durumda, "Bakin, biz demokratikleşme ve çözüm istiyoruz, Kürtlere haklar da vermek istiyoruz, ama bunlar kabul etmiyorlar; bunların Kürtlerle bir ilişkisi yoktur, terörden başka bir şey bilmiyorlar" diyerek, bizi dış kamuoyunda çok daha ileri düzeyde teşhir ve tecrit etmeyi umut ediyorlardı. Hesapları biraz da buydu. AB kararını bu temelde etkileme ve 'terör örgütüne karşı mücadele' kararına dönüştürmeyi hesap ediyorlardı. Bütün bunlar boşa çıktı. Tersine, şiddeti esas alan ve şiddette ısrar edenin, siyasal sorunları şiddetle çözmeye çalışanın Türkiye tarafı ve Türk Genelkurmayı olduğu herkesçe görüldü.

Bu önemli bir durumdu. Daha da önemlisi, Genelkurmay Başkanı topyekun mücadeleden söz ederken, bizi halkla karşı karşıya getirmek istiyordu. Sadece Türkiye'de değil, Kürdistan'da da halkı hareketimize karşı çıkarma çabaları vardı. Zaten Newroz'da gelişen bayrak provokasyonu temelinde şoven milliyetçiliğin tırmandırılmasıyla Türkiye kamuoyu savaşı destekler hale getirilmeye çalışılırken, aynı zamanda Kürdistan'ın orta sınıf siyasetçileri üzerinde de baskı yürüterek, bunları mücadeleye karşı çıkarmaya çalışıyorlardı. Bu konuda liberal demokrat geçinen o aydınlar ve yazarlara da aşırı baskı uyguladılar. Polis baskısı gelişti. Genelkurmay tehditler savurdu. Ekonomik baskılar gelişti, ekonomik ve ticari baskılar artırıldı. Böylece hareketi içten bölmeye, Kürt ulusal demokratik birliğini parçalamaya çalıştılar. Bizim şiddette direteceğimizi umut ediyorlardı. Bu tür çevrelerde, ekonomik çıkarları gereği, zaten şiddetin durdurulması istemi vardı. Devlet yönetimi "PKK bu politikaya karşı çıkar, böylece ulusal demokratik Kürt birliği bölünüp parçalanır, bu çevrelerin birliği dağınık ve PKK'nin arkasındaki desteği kesilir, Kürt hareketi kendi içinde parçalı, birbirleriyle çatışan ve mücadele eden bir konuma düşürülür" diye hesap ediyordu.

Örneğin legal siyasal zemindeki çeşitli çevreler üzerinde hem devlet baskısının etkileri vardı, hem de anlayışları böyleydi. Ekonomik çıkarları bunu gerektiriyordu. Savaştan ve mücadeleden yana değillerdi. Tek yanlı ateşkes biçiminde gelişen geçen yedi yıllık süreç içerisinde ekonomik olarak epeyce güçlenmişler, palazlanmışlardı. Savaşın bu imkânları ellerinden alacağı kaygısı ve korkusunu taşıyorlardı. Bildiğimiz gibi geçmişte birçok Kürt işadamları kontrgerilla tarafından katledildi. Yakın süreçte Ege’de ve bazı yerlerde iş bulan Kürt çevrelerin üzerine kalabalıkları sürdüler; bu imkânlarına el koymak ve kendilerini oralardan kovmak istediler. Bu durum savaşın tırmanması halinde, orta sınıf ve üst sınıfın ekonomik kaynaklarının daralacağını gösteriyordu. Bu nedenle bunlar daha yumuşak bir mücadele ortamını istiyorlardı. Zaten bu temelde talepleri vardı. Devlet yönetimi bunu bildiği için, hükümetin bu kesimlere hitap eden açıklamalar yapması durumunda, ulusal demokratik Kürt birliğinin parçalanacağını düşünüyordu.

Mevcut taktiğimiz bunu boşa çıkardı. Tam tersine, Kürt ulusal demokratik hareketinin birliğini korudu. Bu çevreleri orduya ve devlete karşı çıkardı. Türkiye devlet güçleri ya da inkâr ve imha siyasetini yürütmeye çalışan güçler kendi yanlarına çekmek istedikleri çevrelerle karşı karşıya geldiler. Bu oldukça önemlidir. Bu doğrultuda hem Kürdistan’da hareketin birliği korundu, hem de Türkiye kamuoyuna olumlu cevaplar verdik. Aydınlar tutumumuzu biraz yetersiz bulsalar da, gene de onlarla bir diyalogumuz oldu. Onlar da hükümeti eleştirdiler. Oysa biz tersini yapsaydık, bize karşı bir propaganda merkezi gibi çalışacaklardı. Bu oyunu boşa çıkardık ve üstelik hükümeti eleştirir hale getirdik. Uluslararası kamuoyunu olumlu bir biçimde etkiledik. Avrupa’da çeşitli aydın çevreler bu temelde girişimlerde bulundular. 120 aydın “Kürt sorununa demokratik çözüm istiyoruz” başlıklı bir ilan yayınladı. Avrupa Parlamentosu Kürt Konferansı yaptı. Tabii bunlar Türkiye’yi zorlayan önemli gelişmelerdi. Nitekim Kara Kuvvetleri Komutanı Yaşar Büyükanıt her fırsatta bu çevrelere küfür etmek zorunda kaldı. Tavrımız topyekûn savaş yanlılarını bu kadar zorlayan ve teşhir eden bir siyasal durumu ifade etti.

Bir de bu tavır halkın serhildanının gelişmesine yol açtı. 1 Eylül’de ve 4 Eylül Gemlik Yürüyüşünde bu karara dayalı olarak halkın beklenen, istenen serhildan hareketinde bir ileri aşama, bir tırmanış, yeni

bir adım ortaya çıktı. Halkın gücünü gördük. Gerillanın aktif savunması yanında halkın demokratik siyasal eylemliliğinin de gelişebileceği ve bununla birleşebileceği ortaya çıktı. Kürt halkının serhildanı çok boyutlu geliştirme potansiyeli ve gücünün olduğu, Kürt gençliğinin bunu yürütebileceği görüldü. Filistin intifadasını kat be kat aşacak, belki yüz kat aşacak bir serhildanı geliştirme gücüne sahip olduğu ortaya çıktı. Bu da önemli bir durumdu. Hem halka güven ve irade kazandırdı, hem de düşmana korku saldı. Bu gelişmeler büyük tepkiyle karşılandı. Basın “Silahlı PKK susturuldu, silahsız PKK harekete geçirildi” türünden başlıklar attı. Aynen gerillanın hareketliliği kadar önemsediler. İnkâr ve imha siyaseti açısından halkın eylemliliğini tehlikeli buldular, sonuç alıcı gördüler. Bunlar önemli kazanımlar oldu.

Peki, bütün bunlar kesin sonuç verdi mi? Vermedi, bu kazanımların yanında daha ileri sonuçlar vermedi, yani 1 Haziran Hamlesinin amaçlarının gerçekleşmesine yol açmadı. Çift yanlı ateşkese gidemedi, siyasal diyaloga ulaşamadı. Bu durum Türkiye yönetiminden kaynaklandı. Ordunun topyekûn savaş görüşü devlet politikası olarak hâkim oldu. MGK böyle karar aldı. Bir iç mücadele yaşandı, ama topyekûn savaş yanlıları tümünden geriletilemedi. Hakim olan bunlar oldular. Başbakanın Amed’de söyledikleri ilerletilemedi. Kendisi geri adım attı.

Bizim aktif mücadele pozisyonunda olmayışımızı fırsat bilerek gerillaya darbe vurmaya çalıştılar. Özellikle gevşemiş, disiplini sürdürmeyen, kontrole giren gerilla birimlerine darbe vurdular. Bu biçimde ortamı provoke etmeye çalıştılar. Önderliğimiz üzerindeki tecridi, baskıyı ve işkenceyi geliştirerek ortamı provoke etmek istediler. Biz, süreç daha dolmadan bu durumu değerlendirmeye çalıştık. 9 Eylül’de HPG’ye kararımıza bağlı davrandıkları için teşekkür eden, artık saldırılar karşısında meşru savunmanın gereklerini uygulayabileceğini içeren mesajımızı verdik. Yani saldırılara karşı savunma gereğini ortaya koyduk.

Dış kamuoyunda, yine kendi ulusal demokratik hareketimiz içerisinde etkili olduğu için, belli bir politika yapma gereğini hissettik. Çeşitli tartışmalar oldu. Eylemsizlik kararının kalkıp kalkmadığı, 3 Ekim’e kadar uzatılıp uzatılmadığı türünden tartışmalar yapıldı. Yine Avrupa Birliği’ne girişe PKK’nin ne dediği konusunda benzer tartışmalar yaşandı. Biz bu konuda da bir ölçüde karşı tarafı yanıltmayı hedefleyen

ve Türkiye toplumunu etkilemeyi ifade eden bir politika izlemeye çalıştık. Tutumuzu, propagandalarımızı bu yönlü sürdürdük. Bunlar önemli süreçlerdi ve belirttiğimiz kazanımlar temelinde aşıldı. Daha ileriye gidemedi, ancak bu kazanımları verdirdi. Düşman kontrolündeki bazı birimlerimizi şehit verdik. Bunlar ciddi kayıplardı; onlar bu dönemin, çift yanlı ateşkes, barış ve demokratik çözüm arama döneminin şehitleri oldular. Oldukça anlam ifade ediyorlar ve değerlidirler. Bu kayıplar biraz da yetersizliklerimizden kaynaklandı. Daha disiplinli ve kontrollü hareket edebilseydik, kayıpları en alt sınıra çekebilirdik.

Taktik değiştirme sürecinde bazı zorlanmalarımız oldu. Bir taktikten başka bir taktiğe geçişte zorlukların yaşanması doğaldı. HPG'nin önceki kayıpları aktif savunmadan eylemsizliğe geçişe tam uyamamaktan kaynaklandı. Yeni bir taktik ve yeni eylem biçimleri temelinde aktif savunma pozisyonunu geliştirmeye geçerken de zorluklar ve sorunlar ortaya çıktı. Kayıplar daha fazla bu son dönemde yaşandı. Bunlar aslında bu geçiş döneminin kayıpları oldu. Yani bir yandan eylemsizlikten aktif savunmaya geçişin zorlamaları, diğer yandan daha önce uygulanan eylem biçimlerinden yeni eylem biçimlerine geçme gereğinin yarattığı zorlanmalar bu kayıplara yol açtı. Sonuçta gerillanın taktik açılımlar yapma ve eylem geliştirme gücüne sahip olduğu, ama siyasal mücadelenin gerektirdiği taktikler geliştirme ve bir taktikten başka taktiklere geçme esnekliğini tam yakalayamadığı ortaya çıktı. Aynı şekilde örgütsel yapısı ve taktik hakimiyetinin bu düzeyde olmadığı, bu konularda zorlandığı görüldü; bir taktikten bir başka taktiğe geçmede gereksiz yere kayıplar yaşadığı anlaşıldı.

Buradan kalkarak, bazı arkadaşlarımız, 20 Ağustos kararının yanlış olduğunu, bu kadar kayıp verilmesine yol açtığını, aslında hiç değişiklik yapmamamız gerektiğini söylediler. Bu görüş de doğru değildir. Buradan çıkarılması gereken sonuç taktik değiştirmeyen, dümdüz bir çizgide hareket eden bir güç konumunda olmamız değil, gerekirse 24 saatte taktik değiştirecek bir esnekliğe sahip örgüt yapısı yaratmak olmalıdır. Kendi gücümüzü buna göre geliştireceğiz. Gerillayı salt dar bir askeri topluluk değil, siyasal mücadele yürüten bir güç olarak göreceğiz. Öyle yapılandıracağız, öyle hareket ettireceğiz. Ancak böyle olursa sonuç alır ve siyasal mücadelenin bir parçası olur. Bu temelde yenilenmeye, kendimizi daha fazla eğitmeye ve geliştirmeye ihtiyacımız vardır.

Bu süreç genel değerlendirmeye tabi tutulurken, bir aylık eylemsizlik sürecine girilmesinin 3 Ekim kararlarını etkilediği, 20 Ağustos kararına gidilmemiş olması halinde sonucun daha farklı olacağı biçiminde görüşler ileri sürülmektedir. Bizce bu görüşler de gerçekçi değildir. Avrupa Birliği zaten kararını vermişti. Tayyip Erdoğan'ın açıklamalarının ardından şiddeti tırmandırmış olsaydık, belki de 3 Ekim kararında “Teröre karşı ortak mücadele edeceğiz” ibaresi yer alırdı. En azından bunu boşa çıkardık. Avrupa Parlamentosu Kürt sorununun çözülmesini isteyen bir konferans yaptı. Bunlar daha önemli gelişmelerdi. Aslında daha değişik bir karar çıkmadıysa, Kürt sorununun çözümü Avrupa Birliği kararına net bir dosya olarak konmadıysa, bu aslında 1 Haziran Atılımının geç kalmasından ve zayıf başlamasından kaynaklandı. Nedenin aslında orada aranması gerekir. Bu konuda yaşanan yetersizlik sonucunu orada verdi. Bu telafi edilebilir bir yetersizliktir, ama yine de bir zayıflık olarak ortaya çıktı.

Biraz önce de belirttiğimiz gibi, stratejimiz gereği böyle bir tutumu izlemek durumundaydık. Bu tutum yanlış değildi ve ortaya mevcut sonuçlar çıktı. Türkiye yönetimine topyekûn savaş politikası hakim oldu. Buradan bakınca, “Tayyip Erdoğan'ın açıklamalarının bir taktik veya oyun olduğu söylenebilir”. Böyle bile olsa, bizim yine ciddiye alıp buna karşı taktik oluşturmamız bir zorunluluktu. Bazı çevreler, “Tayyip Erdoğan'ın taktik yaptığı, bunun oyun olduğu baştan belliydi. Dolayısıyla oyuna geldik, mücadeleden düştük” dediler. Hayır, bu gerçekçi değildir. Bir kere Tayyip Erdoğan'ın açıklamalarının baştan itibaren oyun olduğu görüşü çok gerçekçi değildir. Bir kere Türkiye yönetiminin asker ve sivil kanatlarının bu düzeyde bir diyalogu yoktur. Birbirine karşıttılar, çelişkileri vardır. Birbiriyle bu kadar rahat tartışıp planlama yapamıyorlar. Diğer yandan AKP İslami harekettten geliyor. İslami hareketin kendine göre bir yaklaşımı bulunmaktadır. Bundan kısmen uzaklaşmış olsa da, tümünden bu harekettten kopmuş değildir. Dolayısıyla bir oyun oynamak için değil, aslında politikada etkili olabilmek için bir adım atmaya çalıştılar.

AKP Hükümeti çürütme politikasının boşa çıktığını gördü. AKP, ordu ile gerillayı çatıştırarak, orduyu kendine muhtaç kılıp iktidarını uzatmak istiyordu. Yani savaş rantçılığına dayalı bir iktidar olma arayışı vardı. Önderliğimiz, AKP'nin bu yaklaşımını da değerlendirmiş ve deşifre etmişti. 1 Haziran Atılımımızın 2005 yılındaki gelişimi bu yakla-

şımı da bozdu, bu politikayı da başarısız kıldı. Çatışma ortamında iktidarını uzatacağını sanan AKP Hükümeti, çatışmanın kendi hükümetinin sonunu getirdiğini fark etti. Her taraftan hükümet üzerindeki baskılar yoğunlaştı. Başarısız kaldı diye hükümetten düşecekti. Dolayısıyla iktidarını uzun ömürlü kılmak için şiddeti durdurmak açısından böyle bir arayışa girdi. Bu kendisini siyasette ve yönetimde etkili kılacak, iktidar yapacaktı. Ama ordu buna izin vermedi. Her şey bu kadar açıktır. Ordu “İktidar biziz, siz uzakta durun” dedi. Nihayet durdurdular da.

Temelde bu bir taktik oyun bile olsa, bizim bunu bozmamız gerekiyordu. Şiddeti tırmandırarak bu oyunu bozamazdık; tam tersine, amacını boşa çıkararak bozabilirdik. İzlediğimiz taktik bu saldırıyı boşa çıkardı; topu tekrar hükümetin üzerine attı ve Türkiye yönetimini zor durumda bıraktı. Bizim için de kazanımlar sağlattı. “Hiç oyunları bozmamıza gerek yok. Biz sadece savaş yaparız” diyemeyiz. Biz böyle savaşıyoruz, böyle mücadele etmiyoruz. Bizim amaçlarımız, ilkelerimiz ve stratejimiz vardır. Taktiklerimiz stratejimize bağlıdır. Meşru savunma temelinde aktif savunma pozisyonu ve gerillanın eylemliği de demokratik siyasal mücadele stratejisine bağlıdır; onu ilerletip geliştirecek durumda olmak zorundadır. Dolayısıyla siyasal bir eylem olarak görmemiz gerekir. Siyaset neyi gerektiriyorsa, bütün eylem alanları ona göre hareket etmek durumundadır. Bu açıdan gerilla da siyasetin gereklerine göre hareket etmiştir. Aslında orada yanlışlıklar yoktur. Yetersizlikler taktik değiştirme esnekliğine sahip olamamadan kaynaklanmıştır. Buradan doğan kayıplar verdik.

Bu süreçte Türkiye yönetimi yeni bir konsept oluşturmaya ve yeni bir politika belirlemeye başladı. Yoğun iç mücadele ve tartışmalarla bunu netleştirdiler. Bu konsept topyekûn mücadele konsepti oldu. Genelkurmayın ortaya çıkardığı, dillendirdiği ve planladığı bu mücadele konseptinin hükümetin de onayından geçtiği anlaşılmaktadır. Hükümet böyle bir konsepti uygulamaya yatmıştır. Mevcut durumda karşımızda bu gelişmelerin ardından yeni bir taktik süreç olarak Türkiye yönetiminin topyekûn mücadele adını verdiği bir saldırı konsepti vardır. Bu konseptin temel hedefleri nelerdir? Birinci hedef, Önderliğimizdir. Önder APO üzerinde 21 haftadır süren tecrit ve baskının böyle bir konsept temelinde geliştirildiğini vurgulamak gerekir. Bundan kopuk değildir. Ortada tecridi, izolasyonu aşan bir durum, fiziki

ve psikolojik işkence durumu, onun da ötesinde bir imha süreci vardır. Önder APO, “Sistem beni tasfiye etmek istiyor” diyerek bunu ifade etti. Dolayısıyla konseptin birinci yanı Önderliğin imhasıdır, Önderlik üzerinde uygulanan sistem imha sistemidir. Devletçi sistem çürütme politikasıyla istediğini yapabileceğini düşündü. Önderliği etkisizleştirebileceğini, İmralı izolasyonu ile Önderliğin yeni düşünceler üretebileceğini, hareketi yenileyemeyeceğini sandı. Ama olmadı. Provokasyonu ve tasfiyeciliği içten dayatarak örgütü dağıtıp Önderliği yalnız bırakabileceğine inandı. Yine olmadı, başarısız kaldı. Hareketimiz çürütme politikasını boşa çıkardı. Mevcut durumda yeni bir imha süreci dayatılmıştır. Bu kez intihar politikası dayatılmaktadır. Önderlik üzerine baskı ve saldırının temel içeriği budur. Bütün gücünü bir anda ortaya koyup geçmişteki Kürt isyanlarına benzer biçimde isyana kal-karak tüm gücünü tüketmesi ve yok olup gitmesi istenmektedir. Önderliğe de, bu temelde harekete de dayatılan budur. Hareketimize dayatılan da yine intihara sürüklenme politikasıdır.

Önder APO, “Tahrik ediliyoruz, provoke edilmeye çalışılıyor” diyerek bu politikaya işaret etti. Bu provokasyona ve tahriklere gel-meyeceğini, sonuna kadar meşru ve başarıyı hedef alan direniş çizgisi içinde olacağını, direnişi sürdüreceğini ifade etti. Buna karşı doğru çizgiyi koydu. Başka bir deyişle nasıl ki 1 Haziran atılımıyla aktif mücadeleyi geliştirerek çürütme politikasını boşa çıkardıysak, şimdi mücadelede doğru bir çizgi izleyerek, oyunlar ve tahriklere gelmeyerek, başarıyı görmeyen isyan türü hareketlere girişmeyerek, ama saldırıları püskürtecek bir mücadele aktivitesini de geliştirerek bu intihar dayatmasını da boşa çıkarmamız gerekir.

Topyekûn mücadele konseptinin diğer bir ayağı yönetimimizin hedeflenmesidir. Bu konuda listeler hazırladılar, çeşitli ilişki ve ittifaklar kurdular. Türkiye-Irak-ABD üçlü görüşmelerinde bu temelde taktik bir ittifakın ortaya çıktığı anlaşılmaktadır. Türkiye’nin gerillaya, hareketimizin tümüne karşı Kuzey ve Güney Kürdistan’da topyekûn operasyon taleplerini ne ABD ne de Güney’deki KDP güçleri kabullendiler. Bu çerçevede aralarında stratejik bir ittifak oluşmadı. Ama yönetim kademesini hedeflemek üzere, karşılıklı tavizler verme temelinde bir ittifak yaptılar. Türkiye bunun karşılığında Suriye’yi kınadı, Türkmenlere sahip çıkmadı, hazırlanan yeni Irak anayasasına karşı çıkmadı, tersine destek verdi. Böylece hem ABD’ye, hem de KDP ve YNK’ye taviz

vermiş oldu. KDP, YNK ve ABD de PKK yönetiminin tutuklanmasına karar verdiler. Bu temelde Türkiye'nin taleplerini bu düzeyde kabul ettiler. Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne girişi için destek verdiler. Bu çerçevedeki tavizlere dayalı olarak bir taktik ittifak oluşmuş durumdadır. Tıpkı '98'de Önderliğe yöneltilen saldırıya benzer bir saldırıyı şimdi belli bir yönetim kademesine yöneltmek istiyorlar. Böylece örgütün provokasyonla daraltıldığını ve bir bölümünün tasfiye edildiğini düşünüyor, geriye kalan yönetim de tasfiye edilirse örgütün dağılacığını umut ediyorlar.

Burada Türkiye'nin hesabı örgütün tümünden dağılmasıdır. ABD, KDP ve YNK ise, hareketin yönetiminin ortadan kalkması ve Apocu çizginin tasfiye olması durumunda örgütün imkanlarına el koymak, geriye kalan kadroları toplamak ve istedikleri gibi çalıştırıp kullanmaktır. ABD bu gücü Türkiye, İran ve Suriye'ye karşı kullanmak, KDP ve YNK de kendine çalıştırmak istemektedir. Bu noktada her birinin hesapları farklıdır. Ama herkesin hesabının yürüyebilmesi için mevcut yönetimin tasfiye edilmesi gerekir ve bu yönetimin tasfiyesinde ittifak yapmış durumdalar. Bu konseptin bir hedefi de budur.

Diğer bir hedef gerillanın ezilmesidir. Bu konuda son dönemdeki saldırılar artık operasyon düzeyini aşmıştır. Basın Kürdistan'ın birçok yerinde ordunun operasyon yaptığını yazmaktadır, ancak ortada operasyonu çok aşan bir savaş düzeyi vardır. Son bir buçuk aydır Türkiye ordusunun yürüttüğü bir savaş durumu söz konusudur. Ordu her alanda bütün tekniği kullanarak gücünü harekete geçirip bir savaş yürütmektedir. Bununla gerillanın dinamik kesimleri ezilmek, daraltılmak ve etkisizleştirilmek istenmektedir. Bazı özel savaş yazarları, gerillanın tümünden tasfiye edilemeyeceğini, bu açıdan alt sınıra çekme ve aktivitesini sınırlandırmanın en doğrusu olduğunu, daraltılmış ve sınırlandırılmış bir şiddetle birlikte yaşamayı öğrenmeleri gerektiğini, gerillayı tümünden ortadan kaldırmanın onlarca yılı alabileceğini, ama marjinal sınırlara çekilebileceğini yazmaktadır. Gerçekten de gerillaya yönelik saldırıların hedefi gerillayı marjinal sınıra çekmektir. Bunu sağlayacak düzeye indirmek ve fazlasını ezmek üzere operasyon yürütülmektedir.

Doğal olarak bu saldırı konseptinin halka yönelik yönü de vardır. Gemlik yürüyüşünde de görüldüğü gibi, aslında halk hareketine karşı sivil paramiliter güçler örgütlendirilmiştir. Geçmişte Ermeni ve Rum

topluluklarına yapılan katliamları yürüten güçlere benzer güçler Kürt karşıtlığı temelinde eğitilmekte, bu da Kürtlere karşı Türkiye'yi korumak amacıyla yapılmaktadır. Bu temelde yeni kuvvayı milliye örgütleri, yeni 'kurtuluş komiteleri' kurulmuştur. Böyle beş altı tane örgüt vardır. Bunların milyonlarca insanı örgütledikleri basına da yansıdı. Bunlar bazı yerlerde halkın üzerine saldırdılar. Yine İstanbul'dan Hakkâri'ye kadar yargısız infazlar yapılmakta, faili meçhul cinayetler işlenmekte, kontrgerilla hareketleri geliştirilmektedir. Polis yürüyüşlere ve mitinglere silahla saldırıda bulunmakta, ordu silahla karşılık vermekte, açık katliam denemeleri yapılmakta, böylelikle halkın sindirilmesine çalışılmaktadır. Konseptin halka yönelen yanı da bu tür baskılarla halkı sindirmek, demokratik serhildanın gelişimini engellemek, halkı eylemsiz ve mücadele etmez duruma getirmektir. Bu doğrultuda halk üzerinde yoğunlaşan baskılar vardır. Topyekun mücadele konseptinin temel hedefleri bunlardır.

Bu konseptin dayanakları kimlerdir? Böyle bir topyekûn mücadele konseptinin içindeki temel dayanağı rantçı güçlerdir, savaş rantçılarıdır. Bu kesim ordu içerisinde önemli bir kuvvet olarak vardır. Tümüyle olmasa da, orduya hâkim olan siyaset budur. Ordunun rantçılığı iki yöndedir: Ekonomik ve siyasal rantçılık. Nitekim OYAK'ın Koç ve Sabancı grubundan sonra Türkiye'de üçüncü büyük holding haline geldiği belirtilmektedir. Bu büyüme savaşa dayanarak gerçekleşmekte ve generaller bundan ekonomik kazanç sağlamaktadır. Savaş olmasa OYAK diye bir şey olmayacaktır. Kürt sorunu ve Kürdistan'da ordunun bu durumu olmasa kimse OYAK'ı dinlemeyecektir. Çünkü OYAK'a her şey verilmekte, OYAK bir yere girdiğinde diğerleri çekilmekte, ihaleleri hiç yarışmadan otomatik olarak almaktadır. Dolayısıyla ihaleler en ucuz bir biçimde verilmektedir. Türkiye'nin birçok imkânı kısa sürede böyle peşkeş çekildi. Bu OYAK denilen oluşum Kürdistan'daki savaşın içinde örgütlendi ve şimdi Türkiye'nin üçüncü büyük mali grubu haline geldi.

Tabii bir de siyasal rantçılık vardır. Kürt sorunu olmazsa, Kürdistan'da çatışmalı durum olmazsa, ordu iktidarda bu biçimde kalamaz; siyasal yönetimi elinde tutamaz. Ordu bu soruna ve Kürdistan'daki savaşa dayanarak iktidarı elinde tutmakta, tehdit etmekte, herkesi korkutmakta, kendisini adeta kurtarıcı gibi sunmaktadır. Bu konumunu kaybetmek istemediği için de aslında Kürt sorununu çözme-yi de-

ğil, Kürdistan’da sürekli bir savaş durumunu istemektedir. Bu gerçeğin iyi görülmesi gerekir. Türkiye’de herkes aynı düşünüyor demek elbette doğru değildir. Farklı düşünceler, farklı düşünen değişik çevreler vardır. Fakat dikkat edilirse, bu topyekûn savaş konsepti oluşturulurken, Türkiye’nin bu farklı düşünen kesimleri susturulup sindirildi; aydınlar susturuldu, siyasetçiler susturuldu, hükümet susturuldu. Muhtıra verilerek belki ordu içerisinde bile farklı düşünen çevrelerin de susturulmasına çalışıldı. Böyle bir baskı Türkiye toplumu üzerinde de uygulandı.

Elbette ordu dışında da savaş rantçısı güçler vardır. Ekonomik ve siyasi çevreler içinde kimlerin savaş istediği açıkça görülmektedir. Tabii bunlara bir de ‘Kızıl Elmacı’ şoven milliyetçi güçleri eklemek gerekir.

Bu topyekûn savaşın dış dayanakları nelerdir? ABD’nin Irak’a müdahalesinin ardından Türkiye bu konuda Suriye ve İran’la üçlü bir ittifak geliştirdi. Bu ittifakın anti-Kürt ve anti-PKK ittifakı olduğu bilinmektedir. Bu ittifak günümüze kadar da sürüp geldi. Mevcut durumda biraz zayıflamış olabilir, ama bu ittifak yine de hala devam etmektedir. Türkiye bu çerçevede Suriye ve İran’dan destek alıyor. Ancak somut olarak ne kadar destek aldığı biraz tartışma götürür. Suriye mevcut durumuyla ABD tarafından kuşatılmış pozisyonundadır. Suriye yönetimi ciddi biçimde sarsıntı geçirmektedir. Irak sınırı adeta savaş konumundadır. ABD, Irak-Suriye sınırında adeta Suriye ile savaşır durumdadır. Filistin-İsrail yakınlaşmasıyla Suriye buradan daraltıldı; Suriye güçleri Lübnan’dan çıkarılarak buradan da daraltıldı. ABD en son Türkiye’ye verdiği tavizlerle Türkiye’yi de bir ölçüde Suriye’ye karşı çıkardı. Suriye Avrupa Birliği’nden de yeterince destek alamamaktadır. ABD bu konuda AB’nin de desteğini kısmen aldı. Böylece kuşatmayı geliştirmiş ve daraltmış durumdadır. Bu da Suriye yönetimi üzerinde ciddi bir baskı oluşturmaktadır. Yapılan son Baas Partisi kongresinde Abdülhalim Haddam çekildi. Geçen gün de İçişleri Bakanı Gazi Kenan intihar etti. Bütün bunlar bu baskıyla bağlantılıdır.

Abdülhalim Haddam otuz beş yıl boyunca Suriye’yi yöneten kişiydi, Hafız Esat rejiminin direğiydi, doğrudan Hafız Esat’a bağlı olan başkan yardımcılığı görevinde bulunan bir kişiydi. Gazi Kenan da aynı biçimde yirmi beş yıldır Lübnan’ı yönetiyordu. Doğrudan Devlet Başkanı Hafız Esat’la ilişkiliydi. Tek yönetici olarak Lübnan’ı yönetiyordu.

General'di, istihbarat sorumlusuydu, Suriye denetimindeki Lübnan'ın tek yöneticisiydi. Her ikisi de geçmiş rejimin temel direkleriydi. O nedenle Abdülhalim Haddam ve Gazi Kenan'ın tasfiye edilmeleri Suriye yönetiminde çok ciddi bir sarsıntıya, çatlamaya ve tasfiyeye işaret etmektedir. Ne olup bittiği, bazılarının bu eski yöneticileri atarak reform yapma güvenceleri verip ABD'yle uzlaşmaya mı çalıştıkları, yoksa farklı bir iç mücadelenin mi varolduğu tam bilinmemektedir. Ama Suriye yönetiminin ciddi bir iç mücadele durumunu, bir iç sarsıntıyı yaşadığı kesindir. ABD baskısı geliştikçe bu sarsıntı daha da derinleşecektir. Öyle anlaşıyor ki, Suriye'de başka yeni siyasal çalkantılar olacak, önümüzdeki süreçte yönetim değişiklikleri yönünde hızla yeni adımlar atılacaktır. Kendisi böyle sarsıntılı ve içte çatışmalı olan bir yönetimin Türkiye'ye çok fazla destek vermesi düşünülemez. Bu destek bir hayli zayıflamıştır.

Konseptin öteki dış dayanağı İran desteğidir. Burada şunu ifade etmemiz yerindedir: Tayyip Erdoğan'ın Amed'de yaptığı açıklamadan ve buna karşı hareketimizin 20 Ağustos kararını açıklamasından hemen sonra iki güç buna tepki gösterdi: Bunlardan biri ABD, diğeri ise İran oldu. Bazı Amerikalı yetkililer hemen Türkiye'ye gelerek, "PKK teröristtir, Türkiye'nin PKK'ye karşı savaşını sonuna kadar destekliyoruz, sonuna kadar Türkiye'nin yanındayız" dediler. Türkiye'nin kendi bilgileri dışında PKK ile anlaşmasından korktular, kaygıya düştüler. Çünkü PKK ile anlaşması halinde Türkiye'nin ABD'ye muhtaç olmaksızın kurtulacağını, tersine Kürt sorunu böyle devam eder, Kürdistan'da çatışmalı bir durum sürer ve Türkiye bunda zorlanırsa dış desteğe ihtiyaç duyacağını, bu dış desteğin de ABD olacağını iyi biliyorlardı. Kürdistan'daki savaş nedeniyle Türkiye ABD'nin desteğine muhtaçtır. ABD de buna dayanarak Türkiye'yi kendi politik çizgisine çekmeye çalışmakta, Türkiye'yi İran'a ve Suriye'ye karşı bölgede yürüttüğü savaşa katmak istemektedir. ABD işte bundan dolayı kaygıya kapıldı. Bu fırsatın elinden kayıp gitmemesi için uzlaşmayı ve barışçı adımları değil, savaşı tahrik etti. Türkiye yönetimini savaşa zorladı. "Siz savaşın, biz arkanızdayız, PKK'yle uzlaşmayın" dedi.

Benzer bir açıklamayı İran da yaptı. Hemen "Türkiye'yle PKK'ye karşı sonuna kadar ortak bir savaşa varız" açıklamasında bulundu. İran da kaygıya kapıldı. Türkiye Kürtlerle birleşir ve bölgenin temel bir gücü olursa kendilerini daraltır kaygısıyla hareket etti. Nitekim İran'la

Türkiye arasında bölgenin birinci gücü olma konusunda bir mücadele vardır. İran bundan korktu. Kısacası dünyada karşı karşıya gelen iki güç, ABD ve İran, PKK karşısında ortak refleks gösterdiler, benzer tutum içinde oldular. Bunun devletçi sistemin birliği olduğu açıktır. Öyle Sistemi, devlet sistemini ve bu sistemin bütünlüğünü anlamak açısından bu ortak refleks önemlidir. Her iki güç arasındaki mevcut politik karşıtlıklar sistem karşıtlığı değildir; bu açıdan karşıtlık yüzeydedir, çıkar karşıtlığıdır, ondan öteye geçen bir sistem karşıtlığını ifade etmemektedir. İran bir yandan bu konseptte böyle destek verirken, diğer yandan Türkiye'yle çelişkileri vardır. Türkiye'nin ABD ile uzlaşmasından korkmakta, mevcut taktik anlaşmadan rahatsızlık duymaktadır. İran Türkiye'nin ABD ile uzlaşıp birleşmesi halinde, bu birliğin İran'a karşı baskı olarak gelişeceğini bilmekte, bu nedenle Türkiye'ye ihtiyatlı yaklaşmaktadır. Öyle çok aşırı destek verecek, Türkiye'nin istediği gibi hareketimize çok fazla saldıracak bir durumu yoktur. İran'la çatışmalı durumumuz sürmektedir, ama bunun mantığı biraz farklıdır. Türkiye'yle çatışmalı durum daha farklıdır.

KDP ve YNK Türkiye'den bazı tavizler aldılar. Onlar da yönetiminizin tutuklanması kararına katılmış durumdalar. Ama Türkiye'nin istediği gibi Apocu Harekete karşı topyekûn saldırıya girecek, Türkiye'den o düzeyde taviz koparmış durumda değiller. Örneğin anayasa konusunda Türkiye'nin desteğini aldılar. Ama Celal Talabani Amerika'da yaptığı açıklamada, ABD kuvvetlerinin Irak'tan çekilmemesini istedi. "ABD kuvvetleri çekilirse Türkiye Güney Kürdistan'a girer, Kürt halkını Türkiye karşısında kimse koruyamaz" dedi. Bu açıklama KDP ve YNK'nin Türkiye karşısındaki tutumlarını ve duruşlarını göstermektedir. Bunlar Türkiye'nin anti-Kürt duruşunu görüyor, PKK'yle çatışmalı olmasının sağladığı nimetleri toplamaya çalışıyorlar. Ama PKK ortadan kalkarsa Türkiye'nin kendilerine de saldırabileceğinin farkındalar. Bu nedenle taviz aldıkları kadar destek veriyorlar. Hareketimizi daraltma anlamında Türkiye ve ABD ile ittifak halindeler. Ama 92'de ve 97'de olduğu gibi Türkiye'yle birlikte hareketimize saldıracak bir uzlaşmaya henüz girmiş değiller. Dolayısıyla kısmen destekleri ve ittifakları olsa da zayıftır.

Avrupa'dan da Türkiye'ye gelen destek vardır. Gerçekten de Avrupa Birliği tutarsızdır, ikiyüzlüdür, çıkarıcıdır. Kürtlere karşı ne demokratik ölçüleri kullanmakta, ne de Kürt sorununa karşı bir stratejik

yaklaşım göstermektedir. Avrupa Kürt sorununu yaratan bir güçtür, çözümünü de istememektedir. Bugüne kadar Kürt sorunundan doğan çelişki ve çatışma ortamından yarar sağladı; aynı şeyin şimdi de devam etmesini istemektedir. Türkiye'yle AB müzakere sürecini bu temelde götürmeye çalışmaktadır. Bu politika değişmiş değildir. Bunun özenle görülmesi gerekir. Bu anlamda Türkiye bu politikadan hem rahatsızdır, hem de destek görmektedir. Tayyip Erdoğan geçenlerde yaptığı açıklamada Kürt halkını tehdit etti: “Askerlerimizin cezaları gelirken kimse yapacaklarımızın önünde engel olamaz” dedi. Türkiye yönetimi Kürtlere karşı bu tehditleri savururken gücünü AB'den almaktadır. Bazı tavizler verilmesi karşılığında AB'nin susturulacağına inanmakta, nitekim gerçekten susturmaktadır. Bu bakımdan Avrupa'nın Türkiye'ye kısmen desteği vardır. Dolayısıyla AB tutarsızdır, demokratik tutum göstermemektedir. Fakat sonuna kadar da Türkiye uygulamalarının arkasında değildir ve olamaz. Aralarında bir çelişki her zaman vardır.

Geriye ABD kalıyor. ABD'nin politik duruşu şöyledir: ABD, 2003'te Irak'a müdahalesinden itibaren Kürt politikasında Türkiye'yle ayrı düştü. ABD Türkiye'nin ezme ve imha politikasını kendi çıkarları açısından uygun görmedi. “PKK ezilsin, imha edilsin, ama Kürtler ve Kürdistan bana lazım” dedi. Neden? Çünkü ABD bölgedeki statükoyla çatışma halindedir; Irak, İran ve Suriye'yle savaşmaktadır. Bunlarla savaşta başarılı olması için Kürdistan'a ve Kürt toplumuna dayanmak zorundadır. Onlara da dayanmazsa, ABD'nin bu savaşta başarı kazanması mümkün değildir. Irak bunun için somut bir örnektir. Saddam rejimini aşmada ve bu rejime karşı mücadelede ABD'nin temel dayanağı Güney Kürdistan oldu, buradaki KDP ve YNK güçleri oldu. Onlar olmasaydı, Irak'ta başarılı olamazdı. ABD'nin Türkiye, Suriye ve İran karşısında başarı sağlayabilmesi için daha fazla Kürtlere ve Kürdistan'a ihtiyacı vardır. Bu nedenle Türkiye'nin Kürtleri inkâr ve imha eden politikasıyla uzlaşmamaktadır. Buna karşılık PKK'nin varlığı Kuzey ve Güneybatı Kürdistan'da Kürtleri bu rejimlere karşı istediği gibi kullanmasına imkân vermemektedir. ABD'nin yaptığı müdahaleyi Irak'tan Suriye'ye, İran'a ve Türkiye'ye yayabilmesi için Kürtlerin ve Kürdistan'ın desteğini alması şarttır. Bunun için de PKK'yi daha da zayıflatması ve etkisizleştirilmesi gerekir. Körfez Savaşı ardından uluslararası komployu geliştirmesi de zaten bu temelde olmuştur. Önder-

liğe yönelik uluslararası komplonun işbirlikçi Kürt nderliklerini geliştirmek ve nlerini amak için yapıldığı şimdi herkesçe dile getirilmektedir.

ABD şimdi bu noktadan daha ileriye gitmek istemektedir. Kuzey ve Güneybatı Kürdistan'da PKK'yi daha fazla etkisizleştirme, onun yerine işbirlikçi Kürt siyasetlerini daha etkili hale getirme yaklaşımına sahiptir. Ancak böyle olursa Kürdistan'ı ve Kürt toplumunu değerlendirebilir ve çıkarları doğrultusunda kullanabilir. Bunun için Kürt toplumunu ve Kürdistan'ı PKK'den kurtarmaya çalışmaktadır. Bu düzeyde PKK'ye karşıdır. Türkiye'yle bu politikaları uzlaşmakta, bu noktada Türkiye'nin nderliğe ve partimize yönelen saldırılarına destek sunmaktadır. Bu konseptin arkasındaki temel glerden birisidir. Fakat Türkiye bunu her fırsatta bütün Kürtlere karşı politikaya dönüştürmeye çalışmaktadır. ABD ise buna karşıdır. Burada Türkiye ve ABD politikaları çelişmektedir. Ancak mevcut durumda nderliğimize ve partimize yönelen saldırılarda bir ittifakları vardır. Bu saldırıların arkasında ABD'nin desteğinin olduğu açıktır.

Konsept bu temelde harekete geçirilmeye çalışılmakta, böylelikle isyana zorlanmak istenmekteyiz. Gücümüzü bir seferde tüketecek bir isyana, intihar tarzı bir eylem çizgisine yöneltilmeye alışılıyoruz. Buna dikkat etmemiz gerekir. 12 Eylül rejimi de böyle yapmak istiyordu. 12 Eylül karşısında başarı kazanan bir mücadele tarzının varlığı somutluk kazanmıştır. şimdi uluslararası komplo karşısında da bu tarzı izlemeli, direnme gücümüzü geliştirmeliyiz. Önderliğimiz de bunu ifade etti. Direnişi doğru tarzda sonuna kadar geliştirmeli, tahrikler ve provokasyonlara gelmemeli, bunun için öncelikle doğru mücadele tarzını uygulamalıyız. Hem Kürt ulusal demokratik birliğini, hem de Türkiye'nin demokratik çevrelerini harekete geçirmek için çabalarımız olmalıdır. Bunu esas almalıyız. Dikkat edilirse, bu konseptte verilen bir dış destek vardır ama zayıftır. Destek kadar çelişkiler de vardır. Bu çelişkilerden yararlanabiliriz ve yararlanmalıyız. Türkiye'nin bu topye-kun savaş konsepti, mevcut konsept dış dayanaklar bakımından güçlü değildir, zayıftır, parçalanabilir. İte Kürt toplumunun birliğini sağlar ve Türkiye demokratik çevrelerine hitap edebilirsek, dışta da bu çelişkilerden yararlanmayı ustaca yrtebilirsek ve Türkiye'yi dışarıda tecrit eden bir çalışmamız olursa, bu temelde mücadelemizi ideolojik, politik, diplomatik, örgütsel ve askeri bütün alanlarda 1 Haziran Atılı-

minı daha da ileriye götürecek bir hamle düzeyinde geliştirirsek, bu konsepti rahatlıkla yıkip parçalayabiliriz.

Türkiye'nin dayattığı şey bir imhadır. Bunda hiç tereddüt etmemek gerekir. Tasfiye ve imhadan başka bir hedefi yoktur. Türkiye politikası inkarı aşmış değildir. Fakat mevcut dayatmaları ve saldırıları boşa çıkarılamayacak ve yenilgiye uğratılamayacak cinste değildir. Etkili mücadele ettiğimiz ölçüde, topyekun bir direnişi ideolojik, politik, örgütsel ve askeri alanlarda geliştirdiğimizde, Kürdistan'ın tüm parçalarında ve yurtdışındaki Kürt halkını harekete geçirebildiğimizde, bu konsepti rahatlıkla parçalayabiliriz. Bunun için örgütümüzün halkı demokratik eyleme çekebilecek gücü göstermesi gerekir. Halk serhildanlarını etkili geliştirebilmeliyiz. Kuzey'de serhildanlar olmalı, yurtdışında kitle eylemliliği gelişme göstermeli, Kürdistan'ın diğer parçalarında böyle bir eylemlilik gelişebilmelidir. Yine ideolojik mücadele ve propaganda çalışmalarını çok etkili yapabilmeliyiz.

Öte yandan meşru savunmayı da aktif bir pozisyonda geliştirmeliyiz. HPG'nin geçen eylem süreçlerini aşan düzeyde bir savunma savaşını geliştirmesi gerekir. HPG hem çatışmanın dozajını geliştirmeli -bu zayıf kalıyor, savaş düzeyini daha çok yoğunlaştırmalıdır-, hem de yeni eylem biçimlerini ortaya koyabilmelidir. Şimdiye kadar daha çok hep tuzaklarla savunma savaşı yürütüldü. Şimdi onu aşan, ekonomik ve askeri hedefler başta olmak üzere düşmanın gücünü zayıflatacak ve ona darbe vuracak bir eylemliliği çok zengin biçimlerde geliştirmek durumundayız. Gerillayı daha çok eylemliliğe koşturmalıyız. Gerekirse bunu fedai eylemliliğine taşıyabilmeliyiz. HPG'nin elinde çok zengin eylem taktikleri vardır. Şimdiye kadar sadece bir eylem biçimiyle on altı aylık savaşı yürüttü. Bundan sonra onlarca eylem biçimini devreye koyabilir. Bunların hiçbirini henüz denenmiş değildir.

Hareketimiz bütün bunları değerlendirdi. Son toplantımızda da bunları tartıştık, buna göre kendimizi yeniden planladık. Mücadeleyi her alanda aktif geliştirmeyi öngören bir planlamaya ulaştık. Bütün mücadeleyi Önderlik ile birleştirip bütünleştiren, Önderlik eksenine bağlayan bir konumda yürütmeyi geliştirdik. Benzer biçimde HPG'nin de süreci karşılayacak bir aktif savunma savaşımı geliştirme hazırlıkları gelişti. Bu konuda çabaları vardır ve yeni eylem biçimlerini devreye koymaya çalışmaktadır. Bu değişimden dolayı son dönemlerde bazı zorlanmalar yaşansa da, direnç ve çabayla bu durum önemli ölçüde

aşılmıştır. Önümüzdeki süreçte mevcut direnişi çok daha fazla geliştirebilecek pozisyonudadır. HPG yeni eylem biçimleriyle savaşı tırmandırabilecek, aynı zamanda gerillanın büyütülmesi de yaşanacaktır. Gençliğin katılımı gittikçe artmaktadır. Mevcut durumda tüm parçalarda etkili direnmek isteyen tüm gençlerin dağa çıkması, gerillalaşması temelinde gerillanın nicelik olarak da kat be kat büyütülmesine kesinlikle gerek vardır. Bu yönlü hem HPG'nin çabaları, hem de genel hareketimizin kararlılığı ve çalışmaları vardır. Süreci bu temelde karşılıyoruz.

Durumun ciddiyetini iyi anlamak zorundayız. Önder APO bu süreci kritik bir süreç olarak tanımladı. Kritik bir süreç söz konusudur. Hareket olarak yoğun saldırı altındayız. Sürecin karşımıza çıkardığı zorluklar vardır, ama gelişme ve mücadele imkânlarının da en fazla olduğu bir süreç yaşanmaktadır. Mücadele edilir, örgütlü bir biçimde mücadelede ısrar edilir ve bir de doğru yöntemler uygulanırsa, hem mücadelenin en güçlü geliştirebileceği hem de en ileri düzeyde siyasal sonuçların alınabileceği bir dönemde lehte önemli gelişmeler yaşanabilir. Böyle bir mücadeleyi geliştirdiğimiz ölçüde göreceğiz ki, atılımımız daha da ilerliyor, örgütümüz gelişmekte; sadece Kürdistan'da değil, bölge düzeyinde de siyasal ortamı daha çok etkilemekte ve yönlendirmekteyiz. Bunu geliştirdikçe, böyle bir örgütlü mücadele içinde oldukça Önderlikle bütünleşebilir, Önder APO üzerindeki baskı ve saldırıların boşa çıkartılmasını sağlayabiliriz. Ancak böyle bir örgütlü mücadeleyi geliştirerek Önderliğimiz üzerindeki baskıları azaltabiliriz.

Bu konuda biraz eksiklerimiz oldu. Hareketimiz Önderlik üzerindeki baskılara karşı tepki göstermede zayıf kaldı. Gerillanın durumu da hatalı oldu. HPG'de Önderliği savaşıla ilişkilendirmemenin daha doğru olacağı biçiminde bir anlayış vardı. İlişkilendirilirse Önderlik savaşın sorumlusu sayılabileceği düşünülüyordu. O nedenle gerillanın tepkisi sınırlı kaldı, zayıf oldu. Örneğin görüşmeler kesilince tepki gösterilmedi. Şimdi bu konuları bir özeleştirme temelinde düzeltiyoruz. HPG savaşı Önderlikle bütünleştirmeyi esas alıyor. Önderliğe yöneltile baskılar ve saldırılara karşı direnişi geliştirecek, her görüşme engellemeyi en büyük tepkiyle karşılayacaktır. Bu durum uzatıldıkça bir savaş gerekçesidir. Her uzatılma süreci savaşı daha da tırmandırıp boyutlandırarak, gerekirse fedai savaşının en ileri düzeyde harekete geçirileceği bir dönem ortaya çıkacaktır. Eğer Türkiye yönetimi çö-

zümleyici yaklaşmaz ve imhada ısrar ederse, bu politikanın karşılığı direniş i sonuna kadar geliştirip derinleştirmek ve boyutlandırmak olacaktır. Halkımızın da böyle bir kararlılığı vardır. Hem gerillanın hem de hareketimizin bu konudaki kararlılığı tartışılmaz. Biz şiddetin böyle tırmandırılmasını istemiyoruz. Önderliğimiz de, hareketimiz de şiddetin tırmandırılmasından yana değildir. Biz çift taraflı ateşkes, diyalog ve demokratik çözüm istiyoruz. Ama dayatılacak imha karşısında da Apocu çizgide özgürlük bilinci edinmiş Kürt halkının sonuna kadar direneceği kesindir. Bu da bir karar, yeni bir durumdur. Herkesin böyle bilmesinde yarar vardır.

Ekim 2005